

METRISCHE STUDIEN

IV.

DIE ALTSCHWEDISCHEN UPPLANDSLAGH NEBST
PROBEN FORMVERWANDTER GERMANISCHER
SAGDICHTUNG

HERAUSGEGEBEN VON

EDUARD SIEVERS

MITGLIED DER SÄCHS. GESELLSCHAFT DER WISSENSCHAFTEN

ZWEITER TEIL: TEXTE

DES XXXV. BANDES
DER ABHANDLUNGEN DER PHILOGISCH-HISTORISCHEN KLASSE
DER SÄCHSISCHEN GESELLSCHAFT DER WISSENSCHAFTEN

N° II

Springer Fachmedien Wiesbaden GmbH

1919

METRISCHE STUDIEN

IV.

DIE ALTSCHWEDISCHEN UPPLANDSLAGH NEBST
PROBEN FORMVERWANDTER GERMANISCHER
SAGDICHUNG

HERAUSGEGEBEN VON

EDUARD SIEVERS

MITGLIED DER SÄCHS. GESELLSCHAFT DER WISSENSCHAFTEN

ZWEITER TEIL: TEXTE

DES XXXV. BANDES
DER ABHANDLUNGEN DER PHILOLOGISCH-HISTORISCHEN KLASSE
DER SÄCHSISCHEN GESELLSCHAFT DER WISSENSCHAFTEN

N° II

Springer Fachmedien Wiesbaden GmbH

1919

ISBN 978-3-663-18855-1
DOI 10.1007/978-3-663-19114-8

ISBN 978-3-663-19114-8 (eBook)

Vorgetragen für die Abhandlungen am 27. April 1913.
Das Manuskript eingelefert am 30. April 1917.
Der letzte Bogen druckfertig erklärt am 6. Juni 1919.

Inhalt.

	Seite
A. Upplandslagh	265
Confirmatio 265. — Praefatio 268. — Kirkjubalkær 270. — Kununxbalkær 306. — Ærfþæbalkær 321. — Manhælgisbalkær 348. — Jorþæbalkær 399. — Kiœpmælæbalkær 423. — Viþærböbalkær 435. — Þingmælæbalkær 485. — Additamenta 507.	
B. Proben formverwandter germanischer Sagdichtung:	511
A. Skandinavisches:	
I. Die Gutasaga	513
II. Aus der Eyrbyggjasaga	520
III. Aus der Gunnlaugssaga	536
IV. Aus Gylfaginning	542
V. Aus Skaldskaparmäl	552
B. Angelsächsisches:	
VI. Aus den Gesetzen Ines	557
VII. Aus den Gesetzen Ælfreds	561
VIII. Aus den Gesetzen Æthelreds	564
IX. Antworten auf Klage um Land	566
X. Aus den Rectitudines singularum personarum.	567
Urkundliches:	
XI. Protokoll über das Verfahren gegen Æthelstan von Sunnanburg u. s. w.	572
XII. König Eadgars Privilegium für das Kloster Ely	575
Geschichtliches (aus der Sachsenchronik):	
XIII. Gedicht auf König Eadgar	578
XIV. Gedicht auf König Eadweard	579
XV. Gedicht auf den Ætheling Eadweard	580
XVI. Wilhelm der Erobrer	580
Geistlich-Gelehrtes:	
XVII. Aus Ælfric De Vetere Testamento	588
XVIII. Aus Ælfrics Epilog zum Heptateuch	596
Didaktisches:	
XIX. Die Sprüche Catos und Verwandtes	601
C. Altfriesisches:	
XX. Aus den Friesischen Landrechten	615
Schlußwort	619

Berichtigungen.

Teil I: S. 73, 24 lies *blúot*. — 86, 10 v. u. 97, 13. 27 *ó-skia' líka*. — 98, 22 *þæ'r*. — 99, 8 v. u. *málsēghande*. — 103, 8 v. u. ergänze *beāh* Ep. 14, 6. — 110, 10 l. *ivir áng*. — 116, 15 v. u. 741—743. — 120, 7 v. u. *þā* ||. — 131, 12 v. u. *birénkit*. — 139, 21 *Sæbjarnarson*. — 160, 12 v. u. (in 40, 1) *ðát*. — 187, 11 v. u. Enduntergriff. — 219, 20 ff. M. FÖRSTER macht mich freundlichst darauf aufmerksam, daß die Signatur der Hs. des Trinity College R. IX. 17 ist (nicht 17. L. 44 a, wie L. CHR. MÜLLER S. V angibt), und daß die beiden Sprüche No. 80 und 85 in veränderter Form aus Ælfreds Boethius stammen, wie er im Archiv f. d. Stud. d. neueren Sprachen 106, 342f. gezeigt hat. — 233, 6 tilge Kk. 157. — 233, 20 v. u. ergänze 948 (zwischen V. und 1154). — 235, 19 ergänze J. 718 (nach 199). — 238, 2 ergänze 153. 157 (nach 88). — 238, 13 ergänze *üm-e* 602 Üb. (nach 493). — 238, 16 ergänze 589 Üb. (nach 1106).

Teil II: Upplandslagh § 2, 2 lies *þá*. — 45, 1 *biskupær*. — 72, 4 *trúnda*. — 104 Üb. *offær*. — 104, 2 *þá*. — 134, 1 *væ þsát*. — 221, 2 *ántviggjæ*. — 235 Üb. *skipvistir*. — 254, 2 *üt*. — 303 Üb. *morghongiaf sīnæ*. — 374 Üb. *niþærarf*. — 552, 6 *vilia-værkum*. — 754, 3 *þét*. — 1098, 1 *æ'r*.

METRISCHE STUDIEN

IV.

DIE ALTSCHWEDISCHEN UPPLANDSLAGH

HERAUSGEGEBEN VON

EDUARD SIEVERS

ZWEITER THEIL: TEXTE

A.

DIE UPPLANDSLAGH

UPPLANDSLAGH.

(Confirmatio.)

1 = C. 1 (3).

*Býrghir mæþ gúz nāþum kúnungær
Soðæ ok Giðtæ hēlsær allæ
þæm þætte brēf sēæ <allr hæræ>
mæþ gúz quæþju ok sínæ. ||*

4 gk (mt-ww)

2 = C. 2 (3).

*þō at¹ fórnir lagherðttir sēin virþningæ-værþir,
þā kómbær stúndum svā til
at um skiptis þæn lāghastapghis skipaþær² ær
til at rétta kránkræ manna sifþi,
5 ok mæþ iámpnæþ af léggjæ mánna missæmi;
for³ þæn skylð at sva sum tímín līþær
ok mén frá fállæ⁴ ok ándri til fæþæs,
svā ýmskæs mánna samværā⁵;
fore þý at ī lāngum tíma kunnu máng
10 ný fall hændæ, ok áter
fore þý at ī gámblum lāghum hittis súmpt
mæþ fáum órþom at ságht,
ok éi svā liúslíkæ sūm víþ þórf;
ok fore þæssum fállum⁶
15 gicærs úmskipti báþi ī kirkju-rætt
ok kiðsæra-lāghum, sva at súmpt
ær af lāght ok súmpt fállæ⁷ mæþ fáum órþom,
ok súmpt allúngis nýskípæt.*

4 w (mt-ww)

3 = C. 3 (3. 4).

*Nū hávær vār trúin þiðnistu-mán,
hærræ Býrghir Tíundæ lāghman
os trúggúlika kunnughæt af áldræ þæra hálvum
sum bōæ ok býggjæ ī þrim*

4 w (tt-ww)

AEÆF etc.] 2: 1 a AE 2 davor sum 3 fore 4 faldæ 5 samværæ 6 faldum
7 fullæt nach orþom

- 5 *U þplánda fólklánda, at í þēra lágnum*
sum strœningjum háfþus í flērum
flókkum, hittis súmpt æi allíngis skia' líkt,
súmp mýrki-líka <at> ságht,
ok súmpt allíngis þínkt til at líta;
 10 *ók fore þý (4) baþ ós*
mæþ mæghlíkum bézlum af álðra þēra hálrum
sím fyrra némpdir éru,
at vír af sárlikum náþum bót
skipaþum¹ ós værþilíka
 15 *ok þēm þarflíka ā mōte þæssum*
þēra þíngæ ok ó-þárvum.

4 = C. 4 (4).

- Ví dváldum nókra svā stúnd þessa bēnt*
at hēra, fore þý at vír víldum
æi gámul lagh ó- skia' líka um skipta,
ok æi ný órætlíka til hittæ,
 5 *þō um síþir, síþæn vír þíklær-mēr*
þær um bíþni várum, ok ós
mångfáldilíka ví<s>tis¹ þíngæ ok misfáll
ær mæn háfþu af þēm gámblu lágnum,
þā gávum vír vart jáquþi til bēn
 10 *þæssæ, æn þēr til*
at gicérlika gicérþis þat sum éværþi-líka
skal væra², þá buþum vír
hærræ Býrghi laghmánni sum í þæssu bréve
fýrræ³ hávær værit némpdær,
 15 *at hán laghþi vín ā mæþ þēm vitræstu⁴ <mánum>*
af hvárju fólklánda, báþi
at skilja hvat gámul lág hava værit⁵,
ok svā hvat í ný lagh skúldi
skípæs ok sáttjæs sámæn.⁶

5 = C. 5 (4).

- Han fulfærþi vart búþ mæþ værþskýldugnum skúnda,*
ok váldi mæþ sik tolf mánnæ
némpd þē hēr némpnæs: af Tíunda-lánda
mæster Andris¹ af Úpp-sétum;
 5 *vāra riddæra hærre Ræþ Kíeldærs-són,*
<ók> hærre Bændíkt Bósson;

AEÆF etc.] 3: 1 skipaþum bot 4: 1 so ÆF etc. 2 væra skal 3 fyrræ vor .j.
 AEF 4 þom vistræstu 5 værit hava 6 sámæn sáttjæs 5: 1 danach prouæst

Ulf Lágmannsson, Hághbarð af Súðer-bý;
 Andrés af Fórekarla-bý,
 ok Þórstēn af Sándbrö; af Áttundæ-lánda
 10 vörn riddæra hérra Philippus
 Ræðæ; af Rúnby Hákon lágman ok Æ'skil
 skiælgæ <ok> Síghurð dómæra.

6 = C. 6 (4. 5).

Síþæn þæssir allir háfðu (5) giæ'rtíka
 um vélt ok gámul lagh skúþæt¹,
 ný diktæþ, sámæn sett ok ivirsætt,
 þá ljýstu þer þém á þingi,
 5 þém á hæ'rándi² ær várþæþi um.³
 fræmléþis síþæn mæn allir⁴
 mæþ sámætt ok útaen gènmæli við þém
 lágnum háfðu tákit⁵, þá kómo
 mæ'n áter til vár ok kunnughæþu ós
 10 hvat sjýst var⁶ í þæssu máli.

7 = C. 7 (5).

Nú fóre svá giært ok fóre bæ'n áldra
 þæra í þrim fólklándum
 býggjæ, þá af kúnunglíku váldi givum vír
 fullæn lágæræt ok kráft þæm sámū
 5 nýu lágnum ær í þæssu brève
 þikla næmpd æru: stáþjum¹
 ok stáþfastum, várnum ok træstum, þém
 til æ-værkítíka álit
 mæþ þæssæ bréfs skiælum.

8 = C. 8 (5).

Ællr viljum vír ok af sámæ kúnunglíku
 váldi stárkítíka biuþum¹
 allum þém ær býggjæ í þrim fólklándum
 í brève þæssu² þikla næmpdum,
 5 at svá láft ær þe viljæ undir várum nāþum véra
 ok æi kúnunglíka hæmpd þólā³,
 þá lítin til éngra andre lágæ í sákum,
 dómum ok⁴ lág-málum,
 útaen til þæssæ, ær mæþ svá mængfúldi
 10 bæ'n af ós æru⁵ fángin,

ÆÆÆ etc.] 6: 1 stuþæt A, skipat F 2 hörændi 3 um varþæþi 4 allir mæn
 5 takit háfðu 6 syst var nach mali 7: 1 davor ok 8: 1 biuþum stárkítíka (vgl.
 9, 1) 2 þæssu brève 3 þole 4 danach áldra handæ 5 æru aff os

mæþ svā mjklum áthúghæ samæn skrívæþ, mæþ svā
 állmænni-líku jǫquæþi
 til kómin ok svā ráttlíka stádd ok stáþgæþ,
 til fullæn rátt skípaþ. ||

9 = C. 9 (5. 6).

Vir viljum ok frámleþis stárklíka búþum 4 gw (tt-úw)
 at állir állmænni-líka
 ok hvár um sik ær býggja í nýrræ Róþin
 (6) lítin at þæm samu líghum
 5 útæn all gën-mæli. ||

10 = C. 10 (6).

Nú þær til at þættæ vitirlikt sé¹, 3 kg (l, t-mw)
 þā látum vir bréf þættæ²
 skrívæ, stérkjæ ok fæst giærá³
 mæþ vāru in-sighli. ||

11 = C. 11 (6).

Gívit vár þættæ bréf¹ í Stokhólmi, 4 gw (mt-ww)
 æptir vārs hæræ byrþ þúsænd árum,
 tvém hundræþ árum, níutighi árum
 ok sex árum, áttundæ dāgh
 5 æptir sanctæ Stéphan dagh im jūletímæ. ||

(Praefatio.)

12 = Pr. 1 (6. 7).

Gríþ síðlvar skípaþi fyrstu lágh 4 k (tt-ww)
 ok séndi sínu fólki mæþ Móyses¹: ||
 lághayrkir vár <var> Vígër spá, 6 w^d (Ro, t-ø)
 hēþin í hēþnum tí(7)mæ. ||

13 = Pr. 2 (7).

Hvat ær vī hittum í laghsaghu háns¹ 5 w^f (Eo, t-w)
 . . . . . ||
 ær allum mánnum þárlíkt ær, 4 k (t-ww)
 þæt sátljum vīr í bōk þessæ: || 5 w^g (Eo, t-w)
 5 þæt óþarft ær ok þungi ær át, 4 w (t-w)
 þæt vlljum vir útæn lýkkjæ. ||

14 = Pr. 3 (7)

Hvat ok ær in¹ hēþne lét áfāt vére, 6 w^e (Ro, mt-ww)
 svā sūm ær í kristnu-ræt,

AEÆF etc.] 10: 1 se vitirlikt 2 þættæ breff 3 giøræ 11: 1 breff þættæ —
 ABCEÆF etc.] 12: 1 danach ær fyrsti laghmaþær var. fore hans folki, und weiterhin die
 an dieser Stelle erst nachträglich eingeschobenen Stücke 17 und 18 (s. unten S. 269)
 13: 1 hans laghsaghu 14: 1 hin

ok kirkju- lágum, þæt skulum vör til
 ækjæ i² þæssari bók. ||

15 = Pr. 4 (7).

Ok viljum vör fylghjæ i lágum þém¹ 4 w (um-ww)
 vörum förfæþrum, E²rik inum hælghæ,
 <ok> Þýrghiri iarli ok Mágnūsi künung,
 ok áf brysthýggiu vári.² ||

16 = Pr. 5 (7).

Ok vár þæt¹ ráþ, hvat vör gitum til 6 w^b (Ru, t-ww)
 sátt ællr áf tákít:
 sum állum snællum sámþykkis á,
 þā skulum vör séttjæ sámæn² ||
 5 til þárvæ aldræ mánnæ ær býggjæ <mællum Háfs
 ok Sævu-stræms ok E²þmórþæ>.³ || 4 w (um-ww)

17 = Pr. 6 (6).

Svā¹ sændir ok² Þýrghir sön Mágnūsa künunx 2 wqgSt. (h-w)
 allum þém ær býggjæ mællum Háfs
 ok Sævu-stræms ok E²þmórþæ þæssæ þók³
 mæþ Vigērs flókkum ok lágum.⁴ ||

18 = Pr. 7 (6).

Lāgh¹ skulu væra sátt ok skípaþ almænni, 5 wq (So, r, um-w)
 þāþi ríkum ok fá-tækum
 til stýrsl² ok skiél mællum rét ok órét. ||
 lāgh skulu giæmæs ok háldæs 4 w (t-ww)
 5 fátækum til værnær, spákum til friþær,
 æn ðspákum til néfst ok <til> ðgnær. ||
 lāgh skulu ræ tvísum ok snællum til sæmdær, 4 w (um-mw)
 æn vrāngum ok ó-vísum
 til rétningær væra³: vārin állir ræ tvísir,
 10 þā þúrsti æi lāghū víþ. ||

19 = Pr. 8 (7. 8).

Bók¹ þæssí skíptis i átta laghæbálkæ. 5 w^d (So, r, mh-mw)
 þæn fýrsti ær kirkju-bálkær,

ABCEÆF etc.] 14: 2 danach *upþyriæn* 15: 1 *þæmna* 2 *vāri brysthyggiu*
 (s. sprich -*hyggiu* dreisilbig, vgl. Einl. § 103 Fußn.) 16: 1 *Ok warþt A, ok wart BCEÆE,*
Ok wārt F 2 *samæn sættie* 3 so ergänzt nach der im überlieferten Text (s. Note zu
 12, 2) vorausgehenden Stelle 17, 2f.; dafür steht hier, mit Rücksicht auf eben diese
 Stelle abkürzend, *þær wir fyrmer sagþum* 17: 1 dieser Absatz folgt nebst No. 18
 im überlieferten Text auf 12, 2 2 danach *en waldugær künungær sveæ ok giöta* 3 *bok*
þæssæ 4 danach *upþenzkum* 18: 1 dieses Stück steht im Anschluß an No. 17 mit
 als Einschub in No. 12 (s. Note zu 12, 2) 2 *til stýrsl* (*stýrls A, styrklæg Æ, styrklek F*)
 hinter *almænni* (Z. 1) 3 *wæra* nach *skulu* (Z. 7) 19: 1 dies Stück folgt auf No. 16

ær mán skal <siál>³ sína mæþ giæmæ;
 ánnær bálkær ær (8) um kúnung,
 5 ok kúnuna ðþsære ok skipvistir háns,
 ok um Róþæræt; þriþi
 bálkær ær um giptæ- mál ok um ærfþir;
 fiærþi bálkær ær um dráp,
 sár, rán, þvöfnæþ ok fjndir;
 10 fémpti ær um iórþir; sætti
 ær um læsæra, <um> kiæp ok <um> giæstning;
 siúndi ær bygningæ-bálkær;
 áttúndi ok síþærsti ær um þingmál. ||

(Kirkjubalkær.)

I fyrstæ balkinum tæljæs flokkær tvē ok tiūghu.¹

I. (Um kirkju bygning Reg.).

20 = Kk. 1 pr.^a (11).

Ā Krist skulu állir kristnir trœa, 1 k^agsm. (m-t-w)
 át han ær gúþ ok æi æru gúþær
 flære æn hán ên.

21 = Kk. 1 pr.^b (11. 12).

Æ'ngin skal áfguþum blóta ok éngin 4 gw (t-m)
 ā (12) húndi ællr stœna trœa.

állir skulu kirkju dýrkæ.	3 k (t-w)
þit skulu állir, bāþi qukkir ok dæþir,	4 k (h-w)
5 kómændi ok færendi i véruð ok áf.	

22 = Kk. 1 pr.^c (12).

Kristær bæþ kirkju bygga ok túnd 2 k || g || 2 k (r, t-w)
 giæra; Adámber ok synir háns¹
 giærþu fyrst túnd², ok Sálomön kirkju.

23 = Kk. 1, 1^a (12).

Nū vilja kristni mæn Krist búþ hálða g 3k (r, t-w)
 ok kirkju af nýju bygga.
 þá skulu bænder til biskups færa
 þær süm þær i sókn æru,

19: 2 so BCEE, sína siæl Æ ABCEÆF etc.] Überschrift: 1 hierauf folgt das Register zum Kirkjubalkær, dessen einzelne Positionen unten in (—) und mit dem Zusatz 'Reg.' als Überschriften in den Text eingestellt sind (nicht eingeklammerte Überschriften sind also auch im Context überliefert; ebenso ist bei den übrigen balkær verfahren. Weiter folgt unter der Überschrift *Attæ balkær æru. i. bok þæssi* die Liste der Namen der einzelnen balkær, die oben im Texte ebenfalls in (—) vorgesetzt sind
 22: 1 hanz synir 2 tyund fyrst

5 ok söknæ-præst sîn hævæ mæþ sik¹,
ok af biskupi lóf at bēþæs
at þē mughu kirkju byggjæ.²

24 = Kk. 1, 1^b (12. 13).

Biskúpær ā æmpni þēra <at>¹ skóþæ 3 k-(tt-m)
ok lóf til gíva. þæþæn skúlu þēr hēm
fára ok stæmpnu- dágh fðre læggjæ
állum þēm iórþ āghu innæn söknær.

5 (13) þēr skúlu dáxværki til láfæ æptir bóndæ tál ok ákæ æptir iórþæ tál.	6 w ^d (Ro, mt-w)

25 = Kk. 1, 2^a (13).

Nu kan mán þæn iorþéghandi ér ī sökninni 6 3 k (r, h-w)
niþær fællæ¹ kirkju býgning.

þā mughu kirkju værjændær tákæ hans pánt fore dáxværki étt. ²	6 w ^d (Ro, h-w)

fítæra pæ nningæ, ok svā fore ánnæt, ok svā fore þriþjæ. ³	2 w (t-w)

5 ok þō dáxværkin füll.	2 k (mh-w)

þæt mughu kirkju væ'rjændær at sáklæso gíæra útæn dóm.	6 w ^b (Eu, h-ww)

26 = Kk. 1, 2^b (13. 14).

Þrýzkæs nókor ok féllir niþær 4 w (üt-ww)
dáxværkin flære æn þrý,

[þā] fylli átær dáxværkin, ok mæþ þrè mårkær.	4 k (tt-w)

þā þrè mårkær skúlu til kirkju-býgning	4 w (mt-ww)

5 læggjæs um állt þæt kirkju-býgning várþær ¹ ok kirkju-ból.	

Þrýzkæs þær nókor víþær, þā (14) mā præstær gúz líkámæ fore hánun uppi hálda.	3 w (um-ww)

þær til han havær rét gíært, én svā ér	4 k (t-ww)

10 at söknæmæn þóra han æi sækjæ.	

27 = Kk. 1, 3 (14).

Hvílkin¹ præstær sum kirkju byggir af nýu 4 k (tt-m)
útæn síns biskups órlof ok söknæ² göþviljæ,
bætte <han> niu mårkær.

af þēm niu markum táki biskúpin þrē mårkær,	3 k (tt-mw)

5 ok þrè mårkær kirkjæn þæn sámæ, ok þrè mårkær söknæmæn háns.	

(A)BCEÆF etc.] 23: 1 mæþ sik hævæ 2 kirkju byggjæ mughu 24: 1 so BC
25: 1 felle niþær 2 étt dáxværki 3 danach Lücke in A (bis 33, 5) 26: 1 varþær
nach bol 27: 1 hvílkin 2 sokninnæ

II. (Um kirkjuból ok hús Reg.).

28 = Kk. 2 pr. (14. 15).

Nú ær kirkjæ býrjæþ mæþ grúnd-vali ok ljftæþ óvæn mæþ húvi.	4 k (um-ww)
þá skal kirkjæ ból havae præstær ¹ skal ð byggjæ.	3 k (m-w)
þæt (15) skal være mårkland iorþær	4 w (tt-m)
5 undir hunderis-kirkju hvarjæ, ok hálf mårk undir tólfte-kirkju.	
. . . . . þè ból havae æ væ rit liþugh ² af állum útskjöldum.	6 w ^d (Ro, h-w)
fore þè iorþ ághu bænder útgærþir giæra.	2 w (mt-w)
10 hávæ kirkjæn mære iorþ én nú ær ságt, væri i fúllum útgærþum.	4 k' (m-w)
útæn kúnungær givi þè iorþ frálsa.	2 w (mt-m)

29 = Kk. 2, 1^a (15).

Nú ághu bænder hús á kirkjuból frára.	3 k (tt-w)
þæt æru síu lágahús.	6 w ^o (Ro, t-w)
stúvú ¹ ok stækæra- hús ok láþú ² ,	2 w (tt-w)
kórnhærbærgi <ok> vistar-hús,	
5 ok sýmpnhús ok fá-hús.	

30 = Kk. 2, 1^b (15. 16).

Nú kúmmu þær dæla præstær ok sóknæmæn ím lágahús. sighær præstær ¹ þem frári (16) være æn han víþ þorf. þá skúlu þær af ándrum sóknum táka tvá præsti ok tvá bænder,	5 w ^d (Eo, mt-w)
5 sum þæt ághu skóþæ, ok hvát <sum> þær sighæ, svá á bæþi præstær ok bænder at líta.	6 w ^o (Ro, m-üw)

31 = Kk. 2, 2^a (16).

Síþær ¹ præstins hús æru væl bóin, þá skal præstær at húsom giæma.	6 w ^d (Ro, mh-w)
at þær æi foredærvins af vandrækt. ²	2 w (t-w)
bðæ ³ láka á húsom, ok djýr fore giæra,	4 w (um-ww)
5 ok állt þæt han má þem bðæ ællr bætrae, giære þæt á sín eghin kóst.	6 w ^d (Ro, um-w)
þá æn húsín þórvæ mýkin bðæþ víþ,	4 k (t-w)
þá skúlu bænder til frára bðæþ. ⁴	3 w (h-w)
ok kóst fore hálda ok húsín úpp byggjæ.	4 w (m-w)

BCE(E)F etc.] 28: 1 davor þær 2 liþugh værit 29: 1 stúva, stovæ BCEÆF etc. 2 láþæ oc BCÆE etc., ladhu oc EF etc. 30: 1 præstær sighær 31: 1 hiernach Lücke in Æ (bis 70, 3) 2 aff wanrökt forðærvins 3 davor ok ABC etc. 4 bonæþin til frára

32 = **Kk. 2, 2^b** (16. 17).

<i>Kunnu¹ kirkjuhús niþær falla áf þræstins vandrækt,</i>	6 w ^c (Ru, m-w)
<i>þú á þræstær þem upp þóæ (17) á sin kost.</i>	6 w ^d (Ro, tt-w)
<i>ok bætte kirkjúnni þræ märke.</i>	6 w ^d (Ro, t-w)

33 = **Kk. 2, 2°** (17).

<i>Sighje bændær at húsin eru forðærvæþ</i>	6 w ^c (Ru, mt-ww)
<i>af vandrækt þræstins¹, ok þræstin nékar,</i>	
<i>þú skúþi þæt tvè þræstir ok tvè bændær af ándrum</i>	6 w ^d (Ro, h-w)
<i>söknum, hvæt húsin af vandrækt</i>	
5 <i>eru² forðærvæþ ællr³ æi.</i>	

34 = **Kk. 2, 3** (17).

<i>Æ' ngin þræstær mā ok kirkjunne gárþ af stáþ</i>	5 w ^β (Eo, h-w)
<i>færa ok i ánnæn útæn síns biskops¹ órlof</i>	
<i>ok sökinnæ gōþ-vilja.</i>	
<i>útæn han færi han á sin eghin kost.</i>	4 k (t-w)
5 <i>ok hvárti¹ á söknumne kost ællr kirkju.</i>	1 k ^a (t-w)

35 = **Kk. 2, 4** (17).

<i>Allir þræstir ok kirkju landböær</i>	4 w (h-w)
<i>þær ághu bröær byggja ok gárþæ giærþæ,</i>	5 w ^δ (Ro, mt-w)
<i>ok væghā² rýma</i>	
<i>ællr æptir lánslagnum bætte.</i>	6 w ^d (Ro, mt-w)

(18) III. (Um kirkjuskrúþ Reg.)

36 = **Kk. 3^a** (18).

<i>Nú skal kirkja skrúþ hava. þæt ær¹ mæ'ssuklæþi</i>	1 k ^r (mt-ww)
<i>ok áltæra- klæþi, kálk ok corporále,</i>	
<i>ok allær tíþæ-bæker.</i>	

37 = **Kk. 3^b** (18).

<i>Æ' ngin þræstær mā ok bæker kiþæ ællr skriva</i>	5 w ^β (Eo, t-w)
<i>lata útæn síns biskups órlof.</i>	
<i>ok sökna¹ gōþvilja, útæn han vil</i>	2 k (t-w)
<i>þem giælda á síðlfs síns kost.</i>	

38 = **Kk. 3^c** (18).

<i>Nú skal kirkja klókkur hava, fóre þý at hin</i>	6 w ^d (Ro, t-w)
<i>skal sök til tíþæ kálle.</i>	

(A)BCEF etc.] 32: 1 davor Nu 33: 1 þræstins vandrækt 2 eru vor aff 3 mit ællr setzt A wieder ein (s. zu 25, 6) 34: 1 hvárti A 35: 1 væghæ 36: 1 æru ABCE 37: 1 sökinnæ

39 = **Kk.** 3^d (18).

Nú kan nókot í kirkjuskruþ brista. Þá skál
 biskupar ráð á léggja
 mæð sökna-mánum¹, ok bátra til þét
 fát ær mæð kirkju-tíund.

3 w (m-w)

5 þú stándær kirkjæ lýktæð ok læst
 <mæð hūvi> ok vél bōin.

3 w (t-w)

(19) **IV.** (Um kirkju vighning Reg.)40 = **Kk.** 4 pr.^a (19).

Nú þúrvu bændær kirkju vighjæ láta.

4 w (h-w)

þú ághu þer biskupi búð fā.
 biskupar ā þær kumæ ok kirkju vighjæ.

3 w (t-w)

þj at af orþum værþer¹

3 w (t-ww)

5 quikær kristin ok kirkjæ² hælægh.

41 = **Kk.** 4 pr.^b (19).

Biskupar ā þem stámpnu- dágh fore léggjæ,

4 w (m-w)

nær han kómæ vill. bændær skulu gængjærþ

gæn hānum giæra, ællr tōlf mārkar.

hvat bændær hældær viljæ, æn bændær æru flæri

6 w^c (Ru, mt-w)

5 í sökæ æn þrætighi. æru þer færi

æ n þrætighi, givin¹ þè áttæ mārkar.

42 = **Kk.** 4 pr.^c (19).

Kan¹ æi biskupar kómā² til gængjærþ sinnæ,

6 w^d (Ro, h-w)

þú ághu bændær til háns fare³ ok

biskupi stámpnu- dágh fore léggjæ.

43 = **Kk.** 4 pr.^d (19, 20).

Nú sættir æi biskupar stámpnudagh þæra.

5 w^e (Eo, m-w)

nötin þā¹ (20) bændær siælvir

gængjærþ sínæ, ok biskupar vighi

kirkju þū hān² vill.

5 bændær āghu hānum ængæ gængjærþ siþæn

5 w^f (Eo, um-w)

giæra, ütæn hān læghæfōrfall hāvī.

vill æi biskupar kirkju vighjæ, þú kiærin

6 w^d (Ro, t-w)

bændær sik fore kōnungi sīnum.

44 = **Kk.** 4, 1^a (20).

Biskupar ā fore tíund sínæ

2 w (um-w)

vighjæ krismu ok klérkæ,

ABCEF etc.] 39: 1 mæð soknemannum raþ a læggjæ 40: 1 warþær A 2 sprich
 kirki-æ, vgl. 15, 4 41: 1 davor þa ABCF 42: 1 davor Nu 2 komæ nach sinnæ
 3 fare BCF etc., koma AE etc. 43: 1 þa nōtin 2 danach siælvær ABCE

*kálk ok corporále ok mássu-klæfi,
kirkju ok kirkju-gárf,*

5 áttære ok áltære- pánninga ællr gengiærþ fore takæ ¹ mæra énn nū ær síght.	klæfi, ok éngæ	6 w ^d (Ro, m-w)
ok slákin tíma til sókn kóma han siálvæn lýstir.		1 k' (mh-w)
præstær ā hánnum kóst ok gengiærþ uppi hálda, ok éi bændaer.		6 w ^d (Ro, mt-w)

45 = **Kk. 4, 1^b** (21).

(21) Svà ā biskupær væra fore gōþum siálum ¹ svà sum gōþær fáþir fore bárnnum!		2 k' (m-ww)

V. (Um kirkjupræst Reg.)

46 = **Kk. 5^a** (21).

Nū ær kirkja vighþ. kómbær þā ¹ præstær on til hænær bæþis.		5 w ^d (So, t-w)
þæ't min væra rét ² þæ'n at tákæ þem állum ā sémbær.		5 w ^d (Eo, mt-w)

47 = **Kk. 5^b** (21).

Sóknæmæn ághu mæþ hánnum til biskups fára. biskupær ā kunnist háns skúþæ ¹ ok víælebréf háns.		6 w ^e (Ro, m-w)

48 = **Kk. 5^c** (21).

Nū kan æi sókn um præst sémja.		5 w ^d (So, h-w)
þā āghu bændaer til biskups fara ok præst at bæþæs. biskupær á þem kirkju gíva þæ'r hán vill únna 5 sum fáþurlíkin rét hávæ til þæt sum klérkær kalla jús patronátus.		6 w ^d (Ro, h-w)

49 = **Kk. 5^d** (21. 22).

Nū ær præ(22)stær takin báþi mæþ biskups gōþrljá ok sóknæmannæ. ághu þā ¹ bændaer kirkju sína ok skríþ hænær præsti i hándaer sættja, ok præstær klókkæra.		4 w (mh-ww)

VI. (Um klokkæra ok klokkor Reg.)

50 = **Kk. 6 pr.** (22).

Nū kan kirkja værþæ stólin at ápnnum dorum. ¹		4 w (m-ww)
giélði þā þæn skáþæ ater [som] klókkæra tók.		3 k (t-ww)
æn éi orkær klókkæri siálvær ater giélða.		6 w ^b (Eu, tt-w)

ABCEF etc.] 44: 1 fore takæ. ællr gengiærþ A(?), ællr gengiærþ af bondom takæ
BCEF etc. 45: 1 sielum 46: 1 þa kombær 2 rét væra 47: 1 skúþæ nach a
49: 1 þa aghu 50: 1 at öpnnum dorum stolin værþæ

51 = Kk. 6, 1 (22).

Á'ghi¹ engin prǽstær vald mæssuskruþ færa 4 k (tt-www)
 í sök², ütæn göþær bónde allr húsfrú

svík luggin. tápæs þá nókot af þem skruþ,	5 w ^d (Ro, h-w)
þæt ā hálft prǽstær átær giælda, ok hálft	
5 bönden þæn prǽstær til fár allr húsfrú.	

52 = Kk. 6, 2 (22, 23).

Nú kan kirkjæ upp brin(23)næ¹ af liúsi allr ælde 3 w (um-www)
 þem klókkæri in þær.

þá āghu söknaemæn til klókkæra tæla.	6 w ^d (Ro, h-w)

klókkæri ā fore sik

5 váþæþ átærtān mánna biþþæ,
 ok váþæbót siú märke.

háva ² fá ī takæhándum, <ok> fylghi svu þem váþæ	4 k (m-w)
súm allum ³ bránd-váþæ.	

brister at ēþe, bæ te átærtān märke.	3 k (tt-m)

10 þē [átærtān märke] āghu kirkju til bygning læggjæs.	2 k (t-e)

53 = Kk. 6, 3 (23).

Kan¹ man kómæ til kirkju² ok klókkor bēþæs: 6 w^d (Ro, t-w)

þæt ær rét þæn at tákæ sum báþum
 sæmbær ā, prǽsti ok sök.

sæmbær þem æi ā, þá takin söknaemæn	6 w ^d (Ro, m-www)

5 slíkin þær siðlvir viljæ.

54 = Kk. 6, 4 (24).

(24) Nu kan kirkjæ mistæ nókot af sîn skruþ 4 w (mt-www)
 fóre klókkæra vángiæmslu skjld.

hvílíka lēþ þæt hælzt kan véru ¹ ,	3 k (m-w)

þæt ā klókkæri átær giælda.

5 ok æ hvát sum æi órker klókkæri átær	6 w ^e (Ro, tt-w)

giælda, þæt giældin söknaemæn <átær>²
 súm han til klókkæra tóko.

55 = Kk. 6, 5^a (24).

Nú siþæn klókkor æru klókkæra ī hændær 4 k (th-ūw)

sættær, þá ā han ringjæ

lāghæ-ringning til óttosang ok mæssu,

ok allæ tíþæ gen líki.

ABCEF etc.] 51: 1 danach ok AE 2 .i.sokn före 52: 1 up brinna kirkjæ
 ABC 2 davor ok 3 danach andrum (fehlt OP) 53: 1 davor Nu 2 til kirkju komæ
 54: 1 kan helst wæra 2 so H etc.

56 = Kk. 6, 5^b (24).

Vill ok¹ bónde til þrætiughund ringja látæ,
þá givi klókkæra fúra pænningæ. 4 w (tt-e)

klókkæri éir <ok> ² skýldughær ³ bæræ ⁴	4 w (um-ww)
bók ok stól i sókn mæþ præsti.	

57 = Kk. 6, 6^a (25).

(25) Kunnu¹ bánd á klókko lósna, þá á klókkæri um én
sunnudagh i kirkjudorum stándæ, 4 w (mh-www)

svá ok um ánnæn ok þriþjæ,	2 k (tt-w)

ok sókn til síghjæ, ok kirkju værjændæ	5 w ^β (Eo, t-w)

5 rāþ biþjæ² á klókko léggjæ.

58 = Kk. 6, 6^b (25).

Nú faldær klókka níþær síþæn lágvaræt éir,
ók slár i hæl klókkæra. 6 w^d (Ro, t-w)

gildær ¹ at síu márkum.	4 w (mt-w)

59 = Kk. 6, 6^c (25).

Allæn þæn skáþæ sum klókkæri fār
af klókko, þæt éir allt i váþæ-giöldum. 6 w^c (Ru, um-w)

60 = Kk. 6, 6^d (25).

Þá bætar nú éru. úpp sághþær, þæ m bæten kirkju værjændær. 4 w (lh-www)

61 = Kk. 6, 6^e (25, 26).

Nú bristær klókka síþæn lágvaræt éir. 4 w (mh-w)

væri gíld at þrim márkum. bætin ok þæm	1 k' (um-w)

kirkju- (26) værjændær af pænningum sínum.¹

þá þræ márkær liggin til klókko kiæps.	6 w ^b (Eu, mt-w)

62 = Kk. 6, 6^f (26).

Þær¹ éi fjýrræ til várat, ok slár klókka klókkæra
i hæl, 4 k (mt-w)

ællr fār han sár af héuni,	4 w (h-m)

væri ógílt.	4 k (mt-w)

5 bristær ok klókka, bæte klókkæri þræ márkær.	5 w ^d (So, t-w)

63 = Kk. 6, 6^g (26).

Nú ringir þæn klókko éi biþær klókkæri
til. han ær sækær¹ at þrim ærum. 6 w^d (Ro, t-w)

ABCEF etc.] 56: 1 ok wil A, wil BCE(F) 2 so BC etc. 3 skuldughær A 4 bæra
57: 1 davor Nu 2 biþjæ nach ok 58: 1 davor han ær 61: 1 sinum sialfs (egnom
F) pænningum AEF, sialfsins goz BC 62: 1 davor Nu 63: 1 sakær A

	<i>brytær han ok klókko, bæ te² áter svā gōþo</i>	2 w (tt-w)
	<i>sím hūn var fyrræ³, ok með þrè mårker.</i>	
5	<i>slår klókka han í hæl, ællr fær han⁴ annæn skáþæ</i>	3 k (tt-e)
	<i>áf hænni, liggj ðgildær.</i>	

64 = **Kk. 6, 6^h** (26).

Hæar sum fær skáþā¹ af klókko kléppi, væri ðgilt. 6 w^b (Eu, mt-w)

65 = **Kk. 6, 6ⁱ** (26. 27),

Nū sighthær klókkæri ællr hans árvi 5 w² (Eo, mt-w)
lágwaræt¹ væræ at (27) klókka var læs.²

	<i>ok kirkju værjænder næka.</i>	4 w (m-w)
	<i>þæt liggj ā tólf söknumannæ vitnum.</i>	4 w (mh-w)
5	<i>þem þe báþir já sighthæ³ vþær.</i>	4 k (m-w)

66 = **Kk. 6, 7^a** (27).

Nū ā klókkæri hálvæn span kórns af állum 5 w² (Eo, h-w)
þæ m præsti gicera¹ kórñ ok quikætiund.

	<i>æptir þem spánni þær í Úppsalum gængær.</i>	4 k (m-w)
	<i>ællr pænningæ svā mængæ² sum han giældær um júl.</i>	5 w ^d (So, t-w)
5	<i>ok þā á han þæt siælvær <at> hæmptæ sámæn.³</i>	3 k (um-w)

67 = **Kk. 6, 7^b** (27. 28).

þæ n bōnde æi klókkæra rét vill¹ gicæra, 4 k (h-w)
fore hānum ā rēþ- skáper upp háldæs.

	<i>ok állir þær giærning (28) kánnu, þe givín</i> 4 k (t-üw) <i>klókkæra tvá pænningæ.</i>
5	<i>ok állir þær sum præsti giva ære, þe givín</i> 6 w ^a (Ro, tt-ww) <i>klókkæra tvá pænningæ at páskum.</i>
	<i>þem ær ok præstær ok klókkæri svā mjkin</i> 4 w (mh-w) <i>rét skýldúghir² sum þem hānum giærr</i> <i>báþi kórñ ok quikætiund.</i>
10	<i>þe minna givæ præsti æn ære, þær ághu</i> 3 k (tt-e) <i>liþughir væræ³ fore klókkæra.</i>

68 = **Kk. 6, 8** (28).

þórf bōnde præst til sín, ællr bárn 6 w^d (Ro, t-w)
kristnæ látæ, þā sighthin bænder
klókkæra til, ok klókkæri præsti.

[ABCEF etc.] 63: 2 danach klókko AEF etc., hana BC etc. 3 fyrræ var 4 han far AEF, far ok BC 64: 1 skáþæ far 65: 1 lágwaræt A 2 lös var 3 sighthæ ia 66: 1 giöra 2 svā mængæ pænningæ 3 siælfær sámæn hæmptæ 67: 1 vill nach æi 2 skýldúghir A 3 væræ nach klókkæra

VII. (Um tíund Reg.)

69 = Kk. 7 pr. (28).

Tíund skal á ákrum af séttjæs, hvarn tíundæ
skýl¹ éllr hvarn tíundæ bündin,
ók lágheværn um hálda.

2 gw^a (m-w)70 = Kk. 7 pr.^b (28. 29).

Þæ'r á præster (29) þríþjung af, ók af þæm tvæm
lótum <sum> atær érv,
þæ'r á kirkjæn þríþjung af. þé ághu þær
<ók>¹ lágheværn um² hálda.

2 w (um-w)

5 fíughurtan³ nátær éptir þæt éllir
værnæ-lághær hævæ búrgit.⁴

4 w (t-w)

71 = Kk. 7 pr.^c (29).

Vill æi síþæn hvár at sínum lot giæmæ,
þá hávi þæn¹ skáþæ sum líttær.
ók bænder værin sáklæsir.
ók éi giæ rin bænder ængæ áku, hvarti biskupi
5 éllr præsti, útæn bænder síæ lvæ lýstir.

6 w^o (Ro, tt-w)

4 w (tt-w)

3 k (t-w)

5 w^p (Eo, h-w)

72 = Kk. 7, 1 (29).

Nú kan man sá ok mínna æn húndræþ
fá: fær æi mæra æn èn skýl¹ éllr tvá,
éllr huru mánga hæn fær mínna æn húndræþ,
þá á bõnde tíundæ hvarn tíundæ skýl
5 éllr hvarn tíundæ bündin.
ók lágheværn um hálda.
ók væri sáklæs fore mála.²

2 gw (mh-w)

3 k (mt-e)

2 gw (mh-w)

6 w^a (Ro, h-w)

2 w (t-w)

73 = Kk. 7, 2 (29. 30).

Lèghir¹ lèghu-drængær sik iórþ éllr ánnær
læskæman ok sitær æi síðvæ æ þé² iórþ,
þá á tíundæs af iórþinni (30) þær hæn liggær,
ók hæn giæri mála þær hæn bõr.

2 gw (t-w)

5 hvát hæn ær innæn söknaer éllr éi.

2 k (m-ww)

bõr hæn á þé iórþ, giæri³ tíund ok væri sáklæs af mála.⁴

6 w^c (Ru, t-w)

æh hæn hávæ þær dísk ok dík á.

3 k (mh-w)

74 = Kk. 7, 3^a (30).

Hvár sum rétta kórntíund vill giæra,
hæn skal tíundæ hvarn tíundæ skýl
éllr hvarn tíundæ bündin.

6 w^b (Eu-tt-w)

ABCE(Æ)F etc.] 69: 1 skul A 70: 1 so BC 2 danach at 3 mit fíughurtan (-tæn A) setzt Æ wieder ein (s. zu 31, 1) 4 burghit hævæ 71: 1 þan A 72: 1 skul A 2 malænum 73: 1 davor Nu 2 þæri AÆ, þære BCE etc. 3 davor þa 4 malænum ABCEF

býrjæ víþ rén ok lýkta víþ áþræ, 5 tæljæ upp at ákri ok út at áþrum, ok æi kórñ mællum ákræ ¹ bæræ. ²	6 w ^e (Ro, t-w)
býrjæ fyrst af þæm skjfl ællr bündini sím han fyrst þar af ákri ³ , ok tæljæ svá til <þær> tíu ærú.	3 k (h-w)

75 = Kk. 7, 3^b (30).

Tíund skal ok ¹ quér ū ákri <at> stánda.	4 k (üt-üw)
ok lágheværñ um hálda, sím fyrr ær síght.	6 w ^d (Ro, t-w)
værþær tíund stólin, étin ællr spílt, ællr rótin, innæn lágheværñ, 5 hána ū bónden átar giélða.	3 k (t-w)

76 = Kk. 7, 4^a (30. 31).

Ok ū kirkjæ sik skryþæ ¹ mæþ tíund sinni.	6 w ^e (Ru, mt-w)
tíl áltære-klæþæ (31) <ok> ² mæssu-klæþæ, væx ok rækilsí mæþ <at> ³ kiæþæ.	6 w ^b (Ru, t-w)

77 = Kk. 7, 4^b (31).

þorf hūn bōnæþ víþ, þá āghu bēndær han til færa, ok kirkjæ ū síel ¹ mæn til léghjæ ok kóst fore hálda.	4 w (m-www)

78 = Kk. 7, 5 (31).

Ok āghum vēr tíunda af lín ok af hámpu, af róvum ¹ , ártum ok bēnum, ok af rúgh ok hvæta, sva sum fyrr havær gámul síþvænja vérit, ok af himbla.	4 w (ttt-me)

79 = Kk. 7, 6^a (31. 32).

Nū ū præstar fore þiænist sína álla quikatíund ví<r> ¹ skulum tíunda: kálf nū náta gámbæn; grís nū náta gámbæn, kíþ (32) ok gās ok lámþ um Ólafs-mæssu. 5 várþi <ok> síelváer præstar tíund sinni.	4 w (tt-w)

80 = Kk. 7, 6^b (32).

Bēndær skulu quiktíund færa til kirkju ¹ , ok sáklæsír véra ² fore eþum.	6 w ^d (Ro, m-w)

81 = Kk. 7, 6^c (32).

Nū kan fōstær æi ¹ svá til fæþæs at <præstar mū> ² tíund af fá.	6 w ^b (Eu, t-w)

[ABCEÆF] etc.] 74: 1 áþræ A 2 bæra 3 aff ákri þar 75: 1 ok vor tyund
76: 1 skryþæ sic 2 so ST etc. 3 so E etc. 77: 1 síalff 78: 1 rowin A 79: 1 so
BCE etc. 80: 1 til kirkju fore 2 væra nach eþum 81: 1 æi fōstær 2 so BCEÆF etc.

	<i>gívi þā bōnden</i>	6 w ^d (Ro, t-ww)
	<i>fúlra þænniŋæ fore fjǫl hvar; tvá</i>	
5	<i>þænniŋæ fore kálf; half þænniŋ fore grís;</i>	
	<i>half þænniŋ fore gās; þænniŋ fore lámb,</i>	
	<i>ók svá fore kíþ.</i>	

82 = Kk. 7, 6^d (32).

<i>Ok ághum vīr tíundæ af fisklækum allum¹,</i>	1 k (um-www)
<i>ok nōtæ-drættum þēm draghæs um vīntær²,</i>	
<i>svá ok af állum grāskinnum.</i>	

83 = Kk. 7, 7^a (32. 33).

<i>Nú sitær giærningis- mán ī sōkn</i>	4 w (t-www)
(33) <i>þæn ænkti sār.</i>	

	<i>han ā præsti at páskum</i>	6 w ^d (Ro, mt-w)
	<i>giæra halvæn ære, æn han én samæn ér.</i>	
5	<i>æru þē tvá samæn, gívi ære fúllæn.</i>	5 w ^d (So, h-w)
	<i>ái ok þj mæra at þē flære æru sámæn.¹</i>	6 w ^b (Ru, t-w)

84 = Kk. 7, 7^b (33).

<i>Nú sitær hússætis- mán ī sōkn</i>	6 w ^d (Ro, mt-ūw)
<i>þæn hūs havær læght¹ ok ængæ sæþ ællr fæ</i>	
<i>hávær.</i>	

	<i>þæn ā præsti at páskum sum lægho-drængær,</i>	4 w (tt-m)
5	<i>þæt ér halvær æri.</i>	4 k (m-w)
	<i>ók læghokónā² ártogh.</i>	4 w (tt-m)

85 = Kk. 7, 8^a (33).

<i>Nú kan bōnde quærr mæþ tíund sinni sittjæ ok þó</i>	6 w ^b (Ru, mt-mw)
<i>vīþærgángu ā tíund giæra.¹</i>	
<i>þā mā præstær fore hánnum gūz líkamæ úpp²</i>	6 w ^e (Ro, um-ww)
<i>háldæ³ ā páskæ-dágh.</i>	

86 = Kk. 7, 8^b (33. 34).

<i>Nú sīghær præstær sik én(34)gæ tíund fángit</i>	6 w ^d (Ro, m-w)
<i>hávæ ællr mínna tíund havæ fángit¹</i>	
<i>æn han átti af hánnum hávā.²</i>	
<i>þā véri sik bōnden mæþ éns síns éþe ok véri³ saklæs.</i>	6 w ^e (Ro, t-w)

87 = Kk. 7, 8^c (34).

<i>Nú gívær præstær bōndæ sák at han hávær</i>	6 w ^d (Ro, mt-w)
<i>af hánnum tíund stólit.</i>	

ABCEÆF etc.] 82: 1 allum fisklekum 2 um uinter draghæs 83: 1 samæn æru
 84: 1 læght havær 2 leggho konæ 85: 1 giæra 2 up vor fore 3 háldæ vor gūz
 86: 1 fángit havæ 2 havæ 3 danach síþæn

	<i>síþæn han réttlike hāna af sétti.</i>	6 w ^d (Ro, t-w)
	<i>þā væri sik svā fore þēm þiuffnæþi¹</i>	4 w (tt-ww)
5	<i>sum bōnde vær sik fore bōnde</i>	
	<i>um þýlaka sák, hvært æptir sīnum brútum,</i>	
	<i>ællr bæte æptir lánz-lághum.</i>	

88 = Kk. 7, 9 (34).

	<i>Præstar ā ett mátskot háva¹ <um>² ár hvart.</i>	6 w ^d (Ro, mt-w)
	<i>svā gótt sum fúra pænningæ,</i>	5 w ^d (So, tt-ww)
	<i>ællr fúra pænningæ.</i>	

VIII. (Um siælamæssur' Reg.)

89 = Kk. 8 pr.^a (34. 35).

	<i>Nū hávær præstar tíund <sinæ> fāngit, ok skál han</i>	6 w ^e (Ru, mt-w)
	<i>tillaghur há(35)væ, fæm æra fore ærvuþi</i>	
	<i>sitt þā han lík iorþær.</i>	
	<i>þæm ā hán æi fyrræ bæþæs æn lík iorþæt ær.</i>	4 w (h-w)

90 = Kk. 8 pr.^b (35).

	<i>For¹ þe fæm æra skál han þre siælamæssur sighthæ.²</i>	5 w ^e (Ro, t-w)
	<i>ænæ at líks útferþ, ándra um síundæ dágh,</i>	6 w ^d (Ro, m-w)
	<i>þriþjæ um þræ- tíughundæ dágh.</i>	
	<i>vilhæ árvær þæs dæþæ havæ mæssu³ at íánlangæ-</i>	4 w (tt-e)
5	<i>möte, þā stáþgin þæt</i>	
	<i>mæþ præsti svā sūm þem ā sæmbær.</i>	

91 = Kk. 8 pr.^c (35).

	<i>Nū kan þæn man sum dæþær ær ágha til tíu</i>	2 w (t-w)
	<i>æra, ællr minnæ æn tíu æra.</i>	
	<i>þær ā præstar þriþjung af állu þij han á,</i>	6 w ^b (Ru, tt-w)
	<i>ok árvær tákín tvā létí.</i>	
5	<i>ā han mæra æn tíu æra, þā á</i>	3 k (t-ww)
	<i>præstar siælagipt fülle.¹</i>	

92 = Kk. 8 pr.^d (35. 36).

	<i>Smábærn ær¹ minnæ ær æn tolf ára,</i>	4 k (um-ww)
	<i>þæt ā <at>² iorþæs (36) úten allt hínðær.</i>	
	<i>ok þær ā præstar éngæ pænningæ fore táka.</i>	1 k ^l (t-w)

ABCEÆF etc.] 87: 1 þiuffnæþi 88: 1 hawa vor ett 2 so BCEÆF
 90: 1 fore 2 sighthæ vor þe 3 mæssu havæ 91: 1 fullæ siælagipt 92: 1 sum
 2 so BC

93 = Kk. 8 pr.^c (36).

Ær barn til arfs kúmit, þá á¹ præstar fore barn 4 w (mt-e)
 fúlla siðlagipt háva.²

én þæt mæra ā en tíu æra.	3 w (tt-w)
ā þæt tíu æra allr minna, þá tákí	4 k (üm-üw)
5 præstar þríþjung af, síu fyrr ær ságt.	

94 = Kk. 8, 1^a (36).

Nú kan vægh-farándi¹ man siðker i sókn 6 w^b (Ru, t-w)
 liggja: þæn bónde hán liggær át²,

han skal klókkæra búþ fá, ok klókkæri præsti.	4 w (um-üw)

95 = Kk. 8, 1^b (36).

Præstar ā til hans kúma ok skriptæ, 5 w^d (Eo, m-ww)
 ólja, ðik víghja, til gráver fylghja,
 ok gript at víghja, ok áf¹ manz kóstom
 fém æra tákā², en svā ær til.³

96 = Kk. 8, 1^c (36. 37).

Þrē (37) siðlemassur ær hānum præstar skyldughær 3 k (tt-e)
 före þe pænningæ.

hávær þæn mán	4 w (tt-ww)
æi svā mýkit til, þá taki præstar	
5 þríþjung áf þý han á.	
ok sighi hānum siðlemæssu éna. ¹	1 k' (tt-w)

97 = Kk. 8, 2^a (37).

Nú dær stáfkarl i sókn. samu þiænist ær præstar 5 w^d (Eo, h-w)
 skyldughær hānum¹ sum bónda.

þō at ághi ² æi mæra æn þik ok skráppu.	6 w ^b (Ru, üt-m)

98 = Kk. 8, 2^b (37).

Bónden sum lík liggær át, han ā gránum 4 k' (m-ww)
 til síghja.

æru æi gránnær til, þá eru nágránnær.	5 w ^d (So, m-w)
þe ághu lík færa til iórþæ ¹	4 k' (m-ww)
5 ok víþ væra ² þá þæt iórþæs.	
hvár sum búþ fær ok vill æi ³ kóma, bôte þrē æra.	6 w ^d (Ro, h-üw)
þem takin þer sum lík til iórþæ fylghþu.	—
ællr væri sík mæþ tvéggja manna éþe ⁴ at han æi búþ fik,	6 w ^b (Ru, mt-üw)
ællr han fórfall háfþi.	

ABCEÆF etc.] 93: 1 danach ok A 2 hawa 94: 1 væghfarændi 2 at liggær
 95: 1 danach þæs 2 taka 3 til ær 96: 1 æna siðlemæssu 97: 1 hānum skyl-
 dughær 2 davor han 98: 1 til iórþæ före 2 være 3 æi will 4 ekæ A

(37) IX. (Um hiðnæ vīghning ok inlēzn Reg.)

99 = Kk. 9 pr.^a (37).

Nū ā éngin prǽstær tákū¹ mēre² fore bōndans
vīghning ok hūs-frūnnæ
æn dertogh pænningæ fore hvar t liūs³,
ok óffrin svā mýkit þē viljæ.

4 k (ttm-ww)

100 = Kk. 9 pr.^b (38).

Hávær bōnden siðlvær liūs, þā ā prǽstær þēm
vīghjæ útæn allt hindær.

2 k (hh-ww)

æ hvīlikin liūs þē hávæ.	4 k (tt-w)
ok óffrin svā mýkit þē viljæ.	1 k' (tt-m)

101 = Kk. 9 pr.^c (38).

Þā æn fátækt folk vīghjæs skal¹, þā āghu þæn
mæþ kirkjulíusum vīghjæs útæn allt hindær.

4 k (mh-w)

ok óffrin svā mýkit þæn viljæ.	1 k' (t-m)
fátækt folk kállum vir hússetu-fólk,	2 w (tt-ww)
5 ok mála-kárlæ <ok> lēghu-hiðn,	
ok hémæhiðn ok stafkárle.	

102 = Kk. 9, 1^a (38. 39).

Skal kónæ æptir bárn lēþæs í kirkju¹,
givi þā prǽsti ære fore liūs,

6 w^o (Ru, um-w)

havær kónæ siðlf liūs, þæt ā væ (39)ræ half mark vax.	
ok óffri svā mýkit hūn vill.	1 k' (m-w)
5 ok lēþis þā í kirkju útæn allt hindær.	6 w ^o (Ru, um-w)
ær fátæ k kónæ, þā lēþis í kirkju	3 k (mt-w)
mæþ kirkju-liūssum, ok ághi kirkjæ	
siðlf ² liūs sítt sum hūn ātti fyrra. ³	

103 = Kk. 9, 1^b (39).

Kombær kónæ mæþ lāghā- inlēþning¹ sinni,
ók vill æi prǽstær hānæ in lēþæ,
ok mústir hūn mæþ þj siðngælæghi sins:

4 w (t-w)

þā dylí prǽstær mæþ tvēm prǽstum,	4 k (ttt-me)
5 siðlvær ² han þriþi, at hán hæ nni æi	
inlēþning súndi, ællr bæte þrē mārkar.	
tvā biskupi ok bōndænum éne. ³	3 k (tt-e)

ABCEÆF etc.] 99: 1 take 2 meræ vor æn 3 lius hvar 101: 1 skal vighjæs
102: 1 .i. kirkiu lēþæs 2 siðlf 3 fyrra atti 103: 1 lāghæ inlēþning 2 davor ok
3 enæ bōndænum

X. (Um off^{er} Reg.).104 = Kk. 10^a (39. 40).

Nú háver præster tíund ok tillaghur fángit.	3 k (tt-e)
þá skal han ¹ (40) tíþæ sinnæ váktæ ² ok vítū ³ hvát han ær skyldugher böndæ. ⁴	4 k (t-ww)

105 = Kk. 10^b (40).

Han ā álre tíþæ váktæ. han ær skyldugher féem daghā ¹ hæktíþ uppi hálda fore sökñ hans.	4 k (mt-w)
þæt ær júlédagh ok páska, hælghunæ-mæssæ ok kirk-mæssæ, ok æn kjndil-mæssæ.	6 w ^e (Ro, um-ww)
5 þæ ssæ féem dagher éru hans rétír offærdághær sitær ² bönde ællr húsfrū hémæ fráñ kirkju om réttæn offærdágh, þá óffræ þæ n dagh þær ær næst hælghær ³ æptír, ðk véri sáklæs.	2 w (t-w) 4 k (mt-ww)
nú þrýzkæs þér, ok vilþæ æi óffræ:	4 k (t-w)
10 giældin þá tvá þænníngæ fore én.	5 w ^d (So, h-w)

(41) XI. (Um barnækristning Reg.)

106 = Kk. 11 pr. (41).

Nú kan bönde bárn vilþæ kristnæ láta. præster ær bórtó, ðk æi mæþ lóvi af sökñ fárin, ok æi háver hán låghefórfall, ok místír þý bárn kristnu, 5 þá dæte præster þrē mårkær. þem sum bárnit átti.	4 w (tt-ūw) —

107 = Kk. 11, 1^a (41).

Nú kan bárn værþæ ¹ síukt fæt, ðk æi til kirkju kómā ² , ok þær æi præsti ná kúnmu.	3 w (mh-w)
þá āghu mæn þæt barn dæþæ í vátñi ok éngu áþru.	2 w (m-w)

108 = Kk. 11, 1^b (41. 42).

Æ'ru æi mæn til, þá skulu kónor þæt barn dæþæ, ðk sighi svá:	5 w ^d (So, t-e)
'iæk dæþír þik í námpñ fápurs ok sóns, ðk þæs hæl<æ>(42)ghæ ándæ.'	5 w ^β (Eo, m-w)

109 = Kk. 11, 1^c (42).

Dær þæt barn svā ær dæþt, þū mā þæt í kirkjugarþ læggjæs. lífnær þæt barn	5 w ^d (So, m-m)

ABCEÆF etc.] 104: 1 præster 2 waktæ vor tíþæ 3 wítæ 4 böndæ (bondænum E)
skyldugher 105: 1 daghæ 2 davor Nu 3 hælægghær 107: 1 værþæ nach fót 2 kómæ

svā ær dæpt

	ok kan quikt til kirkju kómā ¹ ,	5 w ^d (So, mt-w)
5	þá āghær præstær <þæm> bárn kristnu til fjylla sum fyrr var fát.	4 k (mt-w)

110 = Kk. 11, 1^d (42).

	Kan þæt barn upp véææ	4 w (t-ww)
	ok iävæs ím	6 w ^d (Ro, um-ww)
	hwát þæt havær kristnu fángit ællr éi, í énum iamlángæ þær dæptir at þæt fætt var,	6 w ^d (Ro, m-w)
5	þū ā biskupær þæt rānzákæ ok létæ, ok þær mæ þ giçeræ sum han rétta ² st hittir.	6 w ^d (Ro, um-ww)

111 = Kk. 11, 2 (42, 43).

	Nū byggir kall ok kærling enzāmin ¹ í þórpi sāmæn, ok kónæ hans fæþir bárn. ²	6 w ^e (Ro, t-e)
	kan þæt barn værþæ ³ siúkt fæ t, (43) fyrr æn þæt hēþit dæð, dæpi þæt fáþir ællr mōþir.	4 w (t-e)
5	þý at þæn hafþu ængum ándrum til sigþjæ, þær rýfs æi hiðnelagh for gúziwæ-lágh.	5 w ^d (So, mh-mw)

112 = Kk. 11, 3 (43).

	Bōæ ¹ flære í bý, gangær bōnde til grānnæ ok bēþis guziwæ, ok grānnæ ² sýn gúziwælagh. ³	3 k (m-w)
	dæð þý barn hēþit, bæti þā grānni	4 k (t-w)
5	þrè mārker ællr dýli mæþ tíu manna ēþi.	6 w ^e (Ro, t-w)
	at han éi gúziwælagh súndi.	5 w ^d (So, m-ww)
	takær ⁴ biskupær háft ok háft arvi bárn.	4 w (t-w)
	fār barn kristindóm, þā āghær ængin sák	6 w ^e (Ru, um-w)
10	fore gúziwæ-lágh uppi hálðæ.	

(44) XII. (Um siúks manz rēþskap Reg.)

113 = Kk. 12 pr.^a (44).

	Nū kan bōnde liggjæ siúker ¹ ok præsti búþ fā.	2 gw (tt-w)
	præstær látær sik ánnæt	2 w ^a sm. (m-w)
	mōþeri véra. ² dæð þæn ³ mán ok fār æi rēþskap sín,	
5	bæte præstær þrè mārker árvum bōndens.	2 gw (tt-w)

ABCEÆF etc.] 109: 1 komæ 111: 1 anzamin vor samæn 2 barn fōþir
3 warþæ nach fōt 112: 1 davor Nū 2 grānnæ A 3 guziwælagh 4 davor þær
113: 1 siuker liggjæ 2 wæra 3 þan A

114 = Kk. 12 pr.^b (44).

Nu fār prǣstær bāþi scéndærbuþ bǎrn at kristne 4 k (mh-ww)
ok siilkum rēþskap <at> giærā.¹

	þā ā hán fyrræ bōndæ hialpæ ² æn bǎrni.	4 w (m-w)
	lätær ³ prǣstær sik mōþæri bǎrn æn bōndæ,	4 k (tt-w)
5	dæer þæn ⁴ bōnde ōskriptæþær,	5 w ^d (So, h-ww)
	bæte prǣstær þrē mǎrkær árvum bōndæns.	4 k (mh-ww)

115 = Kk. 12, 1^a (44. 45).

Nu fār bōnde prǣsti buþ lík at víghjæ. 5 w^d (So, mh-ww)

	stándær lík éne nátt óvígth inni 4 k (r, um-w)
	at bōndæns, tvá ællr þrē<ær> ¹ nǣtær,
	hæti prǣstær víþ mǎrkum þrim ² , 4 w (t-w)
5	délr víti lághæ-forfáll sín. 3 k (tt-e)
	af þæm þrim (45) mǎrkum taki bōndin éne ok biskupær tvá. ³ 3 k (mt-ww)

116 = Kk. 12, 1^b (45).

Færir bōndin fýr út æn lík havær inni 4 w (h-w)
stándit svā léngi¹,

	þā ær bōnden sækær ² at þrim mǎrkum. 6 w ^b (Eu, mh-m)
	þā þrē mǎrkær þræskiptæs. 4 k (mh-w)
5	tákær éne biskupær, áþræ allir þær 4 w (m-ww)
	súm þē iorþ áttu ær lík ivir færþæs.
	ok þriþju hundæri. —
	síþæn lík havær þrē nǣtær inni stándit, 4 w (um-ww)
	þā mā bōnden saklæst [lík] út færæ.
10	ok siælvær i kirkjugarþ iorþæ. 6 w ^d (Ro, t-w)

117 = Kk. 12, 2 (45. 46).

Gívær¹ bōnde prǣsti sák fore várþnæþ² 6 w^d (Ro, mt-w)
sín, at han æi rēþskap fik,

	ághi þær prǣstær 6 w ^d (Ro, h-w)
	váld víte forfall sín mæþ tvēm prǣstum,
5	ok siælvær han þriþi. 3 w (üm-ww)
	(46) þæt ær þæt fýrstæ at han æi búþ fik;
	ánnæt at biskupær háfþi hānum stæmpt ³ ;
	þriþjæ, at han i sōttasieng lá;
	fiærþæ, at han méssu sághþi þā han búþ fik.
10	brístær at éþe, bæte þrē mǎrkær árvum bōndæns. 6 w ^e (Ro, t-w)

ABCEÆF etc.] 114: 1 giæræ 2 hialpæ bonde 3 davor Nu 4 þan A, þa ÆF, fehl E etc. 115: 1 so BCÆ 2 þrim mǎrkum 3 tvá biskupær 116: 1 svā léngi inni stándit 2 sakær 117: 1 davor Nu 2 warnæþ A 3 hanum. biskupær stæmpt haffþi 4 arfwín A, arwæ Æ

XIII. (Um mæssufald ok forbuð Reg.)

118 = Kk. 13 pr. (46).

Giðr præstær mæssufal á þæm¹ dágð 4 k (t-m)

sum förhælgð ær före, bæte þrē märke.

þā þrē märke āghu söknamēn hāns ūp tākæ.	6 w ^d (Ro, ūm-w)
ūtæn hān viti lāghæ-forfäll sin.	6 w ^e (Ru, um-w)
5 ãtt ær þæt, at hān liggær siūkær; ²	3 w (h-ūw)
ānnet, at hānum biskupær þūþ fik.	
þæt ā han vītā ³ mæþ þriggæ præstæ ēþe.	4 w (m-ūw)

119 = Kk. 13, 1^a (46. 47).

Nū ā¹ bōnde um sinnudagh kōmæ til kirkju²; 2 gw (t-w)

(47) præstær ā hælghudaghæ biūþæ ok fastudaghæ.

glæmir præstær ok brjter bōnde,	6 w ^d (Ro, mt-w)
þær ær præstær sækær ok æi bōnde.	
5 biūþær præstær ok glæmir bōnde	
ok brjter ³ , þā ⁴ ær bōnde sækær at þrim märke;	
svā ok præstær æn hān sik glæmir.	

120 = Kk. 13, 1^b (47).

Före ällær sākir þær præsti vitis, 6 w^e (Ru, mt-www)

þā ā præstær före sin förman källæs.

ok þær ā han antviggjæ sik værjæ ællr fälla.	6 w ^b (Eu, t-w)
værs ¹ , væri sākllæs; fälla han, bæte æptir lanziāghum.	6 w ^d (Ro, mt-www)

121 = Kk. 13, 2^a (47. 48).

Nū mā æi biskupær ællr præstær 6 w^d (Ro, m-www)

sættjæ man ī förbuð¹ ütæn före þæssi mäl:

þæt ær före skript, ok tūnd, ok kirkju	6 w ^e (Ro, t-ūw)
tillāghur ok præst, ok all ānditk mäl.	
5 ok ði före fæ-giöld.	4 w (h-w)
hvilkin ² præstær sum bōndæ sætær ³ ütæn kirkju,	3 k (tt-e)
örættikæ ok (48) ütæn biskups örlof,	4 k (ūm-www)
bæte þrē märke.	3 k (tt-e)
tāki halft bōndin, ok biskupin halft. ⁴	6 w ^d (Ro, h-w)

122 = Kk. 13, 2^b (48).

Nū værþær man ī förbuð sætter före rættæ sāk. 4 w (tt-www)

sitær ī förbuði ivir nāt ok iamlangæ, 6 w^d (Ro, m-www)

þā mā han biskupær sættjæ ī bān.¹ 4 w (um-www)

ABCEEF etc.] 118: 1 þem 2 siūkær liggær 3 wita 119: 1 agher 2 til kir-
kiu kōmæ 3 brjter A 4 þær A 120: 1 danach han 121: 1 man .i. förbuð
sættjæ 2 hvilikin 3 sætær bōndæ 4 halft biskupin 122: 1 biskupær han .i. bān sættjæ

vill han æi sik rættæ ok næþir sækjæ	4 k (t-w)
5 innæn nāt ok iamlænge, þā skal künungi til sikhjæs.	
ok künungær ā ivir þēm ² rættæ mæþ swærþ ³	3 k (t-w)
ok ütæn kirkjugarþ dæmæ.	
þō skūlu rættir árvær gōz hans árvæ.	5 w ^β (Eo, h-w)
ok liggi siälvær ⁴ före brut sîn.	4 w (üm-ww)

XIV. (Um siælægift ok testament Rog.)

123 = Kk. 14 pr.^a (48. 49).

Vill¹ man æghu sinæ til klóstrs giuæ, 6 w^b (Eu, h-tiw)
 ællr kirkju², han ā (49) váld, hvat han vil hældær præsti
 giuæ til fæþu ællr kirkju til skrúþu.

124 = Kk. 14 pr.^b (49).

Nú sikhær præstær ællr kirkju værjændær 4 w (um-üw)
 mæra væra giuit¹, ok þæt nekæs.

livær þæn gáf, hæn ā² vizorþ vitā³ 2 k (t-m)
 hürü mykit han gáf.

125 = Kk. 14 pr.^c (49).

Nú kan þæn dæþær væra sum gáf. 4 w (um-www)

ok árvær hans nē gen sikhjæ. 3 k (tt-m)

þā skal kirkjæ mæþ fástum værjæ þēm þær 5 w^β (Eo, üm-w)
 við váru, ok svá mangi fástær
 5 ághu við giæf væra süm við kiæp,
 hvarjæ giæf æptir þj hün ær til.

126 = Kk. 14 pr.^d (49. 50).

Giuær man ægn¹ fore siäl² sinæ kirkjum 3 k (tt-e)
 ællr (50) klóstrum, ær rættær ærvingi viðær.³

ok ær han til viz kómin: 6 w^b (Eu, t-w)

sikhjæ dæþir já við, æru til fástær 4 w (tt-w)

5 ok füll skia^l, stánda þæt fást ok fúlt,

æ hürü mykit han giuær. 6 w^c (Ru, tt-w)

127 = Kk. 14 pr.^e (50).

Sikhær¹ ærvingi nē gèn ællr ær æi viðær, 3 k (t-w)
 ællr ær ovormághi ællr vitvillingær,

þā mā hán æi mæra giuæ æn hværn tüunda pænning 4 k (t-w)

hán ā af gámbli byrþ sinni.

5 hvat hán ā minna ællr mæra. 3 w (t-w)

ABCEÆF etc.] 122: 2 þem 3 mæþ swærþ rættæ 4 siälvær 123: 1 davor Nu
 2 ællr kirkju giuæ 124: 1 giuit væra 2 þa a han 3 vitæ 126: 1 egu A 2 siäl
 A 3 viðær nach ær 127: 1 davor Nu; — sikhjæ ærfvingjær A, sigia Arfvinge F

<i>þæt ær laghægiðf. alle áflinga-törþ ma man givæ fore siæl² sine.</i>	4 k (h-w)

128 = Kk. 14 pr.^f (50).

<i>Givær mán sik til klóstær ællr spítála, þā ághi æi váld givæ mæra¹ æn érvingi vil, útæn svá sum fyrr ær ságht.</i>	4 w (m-w)
<i>nū givær man mæra æn lágægief: klándær</i>	3 w (m-ø)
<i>5 þæt no(51)kor innæn nāt ok iamlangæ, gáangi atær ált þæt ær iwir laghægiðf.²</i>	

129 = Kk. 14 pr.^g (51).

<i><Nū> kan érvingi fángin væra ællr útléndis, ællr óvormághi væra.</i>	3 k (tt-m)
<i>stáandi þā¹ góþit í takahándum til érvingi hém kómbær.</i>	3 k (mt-m)
<i>5 ællr þæn or háptum kómbær, ællr óvormághi kómbær² til réttæn áldær.</i>	4 k (h-ww)
<i>hávi síþæn érvingi váld hwat han vill giævina hálda ællr út givæ.</i>	4 k (tt-m)
<i><klándær þæt éngin>³ innæn⁴ nāt ok iamlangæ</i>	5 w ^β (Eo, m-w)
<i>10 épti þæm skidelum nū ær<u>^b ságht, þā háldi kirkjæn þæt t fást ok fúllt sum hín hávær <at> fángit.^c</i>	3 k (tt-m)

130 = Kk. 14 pr.^h (51. 52).

<i>Givær mán nokrom ándrum gōz, fræn(52)dum ællr svénum, stáandi þý ðns at érvingjær viljæ.</i>	4 w (m-ww)
<i>givær man giðf mæþ rætz érvingjæ viljæ</i>	4 w (mt-w)
<i>þæn þā ær rættær érvingi þā han givær¹ giðf:²</i>	
<i>5 hávi éngin vald fram ā lēþ þā giðf atær brýte, æn þæt ær giort mæþ fástum ok fúllum skidelum.</i>	4 k (h-w)

131 = Kk. 14, I (52).

<i>Givær¹ mán i læsærum kirkju ællr præsti, þær skulu tvæ bólfastir mén við véra.²</i>	4 w (tt-ww)
<i>þæt skulu vitnæ æn þæt kan klándæs.³</i>	4 w (um-ww)
<i>ok ði mā þær klókkæri⁴ vitni um bæra.</i>	3 w (h-w)

ABCEÆF etc.] 127: 2 siæl 128: 1 mæra givæ 2 iwir ær laghæ gieffwinae (gieff BCF etc.) 129: 1 þa standi 2 kómbær nach áldær 3 so BCE, ohne þæt auch Æ 4 i A 5 so E 6 fángit hawær 130: 1 giæwær A 2 gieffwinae 131: 1 davor Nu 2 wæra 3 klándæs kan 4 klókkæri þær

132 = Kk. 14, 2 (52. 53).

Nú dæles víþær præstar ok kirkjæ. præstar sighær sik til fæþo givit vérae, ok kirkjæ sik til (53) skríþz. lívæ þæn gáf, havi hán vald hémula hvém han hældær vill.	3 k (t-ww)
5 ær æi þæn til sum gáf, vitin ¹ tólf mæn af sökinni hvítikit þéæ þæt á ² mæþ réttu.	1 k' (t-w)
ok ráþi halvi némpd hvar, præstar ok kirkjæ.	4 w (t-ww)

133 = Kk. 14, 3 (53).

Alt þæt kirkju givit vérþær, hvát þæt ær íorþ ællr læsæra, svā ok áfrāþ hénner, þé sum hún fār ¹ af íorþum sínum: hvát þæt henni givit vérþær ællr hún	3 k (t-ww)
5 mæþ tíund sinni kíþpir, svā ok alla tíund sína, þær ā kirkjæ skríþæ sik mæþ. ²	
ok þær mā énkli ánnæ af giærae, úten samū kirkju til þárvæ.	3 k (t-m)

134 = Kk. 14, 4 (53. 54).

Nú vérþær kirkju íorþ véþsætt. gítær bōnde íorþ (54) sína átær læst ællr hans frændær ¹ innæn stémpnudagh, véri íorþ þéæ.	4 w (t-e)
gítær <han> éi innæn stémpnudagh átær læst, 5 véri þé véþning ī bōnda-lághum.	6 w ^d (Ro, um-w)

135 = Kk. 14, 5 (54).

Gívær bōnde præsti íorþ ællr læsæra, hvát þæt ær ī sōtt ællr úten sōtt, þá ághær þæt præstar æptir præst, hvár æptir ánnæn, úten þæt vāri svā	6 w ^d (Ro, um-w)
5 gívit ¹ at þæn præstar þæt gívit vár mátti af þý giæra hvat han vildi.	2 w (mt-w)
ær hānum íorþ gívin, þá skulu þæt fástær ² vítae; ær þæt ī læsærum, þá skulu þæt vítni vítae, sum fyrr ær síght.	6 w ^d (Ro, um-w)
	3 w (tt-ww)

136 = Kk. 14, 6 (54. 55).

Nú dæer bōnde ok tákær sik léghærstaþ úten sökner.	3 w (t-w)

ABCEÆF etc.] 132: 1 danach þa (þa þæt ÆF, thät E) 2 a nach rettu
133: 1 far nach sinum 2 sik mæþ skryþæ 134: 1 frændær hans 135: 1 sua
gívit wari 2 fastir A

<i>þú ághæf þræstær af hönum fül(55)næþ állan hávæ svá síum han þær lágði.</i>	2 w (mt-w)
5 <i>svá¹ ághæf ok þræstær hánnum allær füllær síðlæmæssur síghjæ <svá>² síum han þær lágði.</i>	4 w (h-m)

137 = Kk. 14, 7 (55. 56).

<i>Nú kómbær þæn¹ til kirkju af kirkju ær sættær þá mæssæ síx.² kómbær han fyrræ æn óffrat ær, þá má þræstær ur klæþum fúæ, æn hán vill æi ðllr</i>	6 w ^d (Ro, mt-w)
5 <i>af kirkju gánga.</i>	

<i>ok mæssufall bœte hvarþi bœndær ællr þræstær: bœte þæn [bót] mæssufall gíorþi.</i>	4 w (um-w)
<i>kan³ þæn mán síþæn kóma þíghjanda mæssæ þýrjæþ ær, þá má (56) æi þræstær átær vœnda, 10 ok bœndær mughu sáklæst⁴ frá hœra mæssu.⁵</i>	4 w (h-w)

138 = Kk. 14, 7^b (56).

<i>Nú kan lænsman sökñ gíve sák¹ at þær mæssu háþu næþ þæm mánni af kirkju var sættær.</i>	4 w (mt-www)
<i>væri þá sökñ sík næþ tíu mánnum, ðllr bœte þrè márkær.</i>	6 w ^b (Ru, t-www)

139 = Kk. 14, 7^c (56).

<i>Nú kan bíltughær mán kóma til kirkju.¹</i>	6 w ^b (Ru, t-ww)
<i>æi má han næþughæn af kirkju út dræghæ ællr kirkju gárþi.²</i>	6 w ^b (Eu, h-ww)
<i>þær má þræstær af sáklæsu mæssu síghjæ, ok sökñmæn sák-læsir à hœra.</i>	2 w (t-w)

140 = Kk. 14, 8 (56. 57).

<i>Nú kan fónþkar síndrukt véra. þá skal þræstær sökñmæn víþ vará¹ ím þrè sínnudaghæ.</i>	3 k (t-w)
<i>ráþæ þær æi bœtær á síú nætær ðptír þrè sunnudaghæ², bœtin sökñmæn biskupi 5 þrè (57) márkær. þæt ðr biskups ênsak.</i>	3 k (m-w)

141 = Kk. 14, 9^a (57).

<i>Nú kan físklækær vérþæ um þáskæ-nát, þíngízdaghæ-nát ællr hælghæþórsdag-hát.</i>	2 w (h-ww)

A(B)CEÆF etc.] 136: 1 danach Lücke in B (bis 188, 3) 2 so C etc. 137: 1 danach man 2 síx A 3 davor Nu 4 so CÆ: sáklós F, at sáklöso AE 5 mæssu fram hœra 138: 1 sák gíve 139: 1 til kirkju kómæ 2 ællr (danach aff Æ etc.) kirkju gárþi ut dræghæ 140: 1 væra AC etc. 2 so SCHLYTER mit MPST etc.: stæmpnudaghæ ACEÆ etc.

	<i>þā mā mérþræ up tákæ ok nætt af bænæ.</i>	6 w ^b (Eu, t-ww)
	<i>ok éi níþær læggjæ, fyrr æn síngit ær um þé</i>	3 w' (mt-mw)
5	<i>dághæ <sum> nū ær ságht.</i>	

142 = Kk. 14, 9^b (57).

	<i>Samæ hælghþ ā man um illæ sūnnudaghæ hálda</i>	2 gw (t-w)
	<i>sūm nū ær ságht um ándræ hælghudághæ.</i>	
	<i>æn um sūnnudaghæ mā man at sáklæsu fírā¹</i>	4 w (mt-w)
	<i>at fiskum ī fisk-lékum.</i>	

143 = Kk. 14, 9° (57. 58).

	<i>Mā¹ man ánværk ok várværk [sáklæsu] (58) um hælghudaghæ gicræ</i>	3 w (h-w)
	<i>útæn um sūnnu-dághæ.</i>	
	<i>ók þō æi fyrræ æn éptir mæssu.</i>	3 k (t-w)

144 = Kk. 14, 10^a (58).

	<i>Takær¹ móghændi mán ællr kónæ hand ī fónkar, bēte sæx æræ.</i>	3 k (um-ww)
	<i>ællr dýli mæþ tvém mánnum.</i>	6 w ^o (Ro, um-ww)
	<i>ok siælvær han þriþi. gær óvormághi svá,</i>	3 w' (mt-w)
	<i>væri sáklæst þý at han éi bætar kúnni.</i>	

145 = Kk. 14, 10^b (58).

	<i>Læggær man hátt <ællr> vántæ ællr vápn</i>	4 w (mt-w)
	<i>ā áltæra-klétt þær sum víghþær stæn</i>	
	<i>læggær ā, giældi <þæn> fútræ pænningæ,</i>	
	<i>ællr dýli mæþ éns síns éþe.</i>	
5	<i>þé fútræ pænningæ ā præstær.</i>	3 k (um-ww)

Ivir þé mál nū síghjæs þær ā biskupær ránzakæ ók ivir dæmæ:
2 w (h-ww)

(59) XV. (Um hiönælagh, frænzæmisspiæl ok hör (Reg.)

146 = Kk. 15 pr. (59).

	<i>Um hiönælagh, frænzæmis-spiæll,</i>	2 k (tt-o)
	<i>gúzivjælagh-spiæll <ællr> sífskap-spiæll,</i>	
	<i>þær ā ængin sðknæri ók ængin ánnær</i>	
	<i>ā tåla útæn biskupær ællr þæn biskups</i>	
5	<i>dóm hávæer handæ mællum.</i>	
	<i>værþær man sándær fóre þý máli,</i>	4 w (mt-www)
	<i>bætes þā biskupi mårkær sæx.¹</i>	
	<i>ok ráþi biskupær hvat þét hiönælagh skal stánda ællr éi.</i>	4 w (mt-w)

ACEÆF etc.] 142: 1 fare nach fiskum 143: 1 davor ok 144: 1 davor Nu
146: 1 sæx m.

147 = **Kk. 15, 1** (59. 60).

Nú fæstir man sik kónō, ok brýz þē fæst úp
mæþ kirkju dōme. 3 k' (mt-ww)

þær bœte hvar t þæra þrē mārkar.	3 k (tt-e)
svā ok æn þē hiōn æru lāghlika sāmæn komin	4 k (m-me)
5 skilja ¹ sik át ütæn kirkju dōm.	
tákar ok þær biskú(60)þær sæx mārkar af hvarjum skilnæþ, ok bœte hvar t þæra þrē mārkar, æn báþi skilnæþi válda. ²	2 gw (t-w)
váldaer annæt þæra, þæt bœte sæx mārkar, 10 ok þæt sē saklæst til hiōnælagh bēþæs.	2 w (um-w)

148 = **Kk. 15, 1^b** (60).

Nú síghær man sik fæst hava kóno¹, ok hūn nēkar. 3 w' (t-m)

kómbær þær kirkjunna fórmanz brēf til	2 w (tt-w)
ók forbiúþær þēm annæt band at binda fýrr æn hūnt ær læst mæþ kirkjunna dōme:	
5 giær hūn siþæn annæt band fýrr æn hūnt ær læst, bœte [hūn] þrē mārkar, ok svā þæ'n sámband	3 w (um-w)
giærþi mæþ hēnni vitándi. ²	
ællr dýli mæþ tíu mánnum.	4 w (um-üww)
át han æi vísti þæt hūn var fæst. ³	4 w (m-www)

149 = **Kk. 15, 2^a** (60. 61).

Vill¹ man ok kónæ sāmæn víghjæs, þē ághu 3 w (um-ww)

(61) sōknæpræsti sínum til síghjæ.

præster ū þæt um þrē sūnnudaghæ lýsa

ī kirkju-dórum, at þē hiōn

5 fæst ærū mæþ lanzlághum.

ok þær vilja mæþ kirkjuræt víghjæs sāmæn.² 4 k (tt-ww)

150 = **Kk. 15, 2^b** (61).

Kómbær nokor innæn þæn stæmpnu-dágh 2 gw (t-w)

þær fórfall vêt ī þý máli

mæþ frænzæmi, gúziva- lāgh, ællr ok

hūn ællr han ándrum fæst var;

5 ællr ok æn nókor vêt ánnurhanda þing

þær hiōnælagh má hindra,

þá mā æi præster þēm víghjæ sāmæn¹,

fyr æn þæt mál ær út rænt.

ACEÆF etc.] 147: 1 davor ok AEF 2 valda skilnæþ (skilnæþi C etc.) 148:
1 kono vor fæst 2 witændi 3 fæst war 149: 1 davor Nu 2 sāmæn wighjæs 150:
1 sāmæn wighjæ

151 = Kk. 15, 2^c (61. 62).

Kómæ ængin fórfall innæn þæn stæmpnudagh 6 w^d (Ro, t-w)
 <sum> nū ær ságh, þā mā præstar þēm¹ sámæn
 viðhjæ ok hávi ængin váld upp ā þæt (62) māl
 síþæn tálæ þæn þæt hærþi at præstar
 5 <þæt> lágðlíkæ lýsti.

152 = Kk. 15, 2^d (62).

<i>Quðl han þæt hiðnelagh síþæn þæt lágðlíkæ lýst ær¹,</i>	4 w (um-www)
<i>ællr síþæn hiðn² <sámæn>³ viðgh þæru</i>	6 w ^b (Ru, t-w)
<i>bæte sæx mårkær.</i>	
	4 w (um-www)
<i>taki tvá mårkær kúnungær ok tvā biskupær,</i>	4 k (t-w)
5 <i>ok tvá malsēghandi.</i>	
<i>æn hiðnelaghít dæmis <þā> fást ok fúllt.</i>	4 w (üm-ww)

Nū síx um hór māl: 4 w (um-üw)

153 = Kk. 15, 3^a (62).

<i>Hvar sum énfalt hór giær¹ mæþ óskuldi kónō, bæte báþin sæx mårkær.</i>	6 w ^a (Ro, m-ww)
<i>svā bæ tes ok fore tvæfalt hór.</i>	6 w ^b (Ru, t-w)
<i>kombær báþi samæn hórðombær, frænæmis-spiðl,</i>	5 w ^d (So, tt-ww)
5 <i>guziv<j>elagh-spiðl ok sífskap-spiðl,</i>	
<i>þær bæ tes hvárt um sík.</i>	

154 = Kk. 15, 3^b (62. 63).

Giær bōnde hūsfrú sinni sák fore hór, 6 w^b (Ru, t-üw)
 þā skál han til þæs manz ā þingi tálā¹
 sím han (63) <þæt> hór vítir.

155 = Kk. 15, 3^c (63).

<i>þær ā han biúþæ lágð fore sík,</i>	4 w (ttt-me)
<i>ok værjæ sík mæþ tíu manna ēþe;</i>	
<i>fúllz han at ēþe, bæte þrē mårkær.</i>	6 w ^b (Ru, t-w)
<i>ok kónan¹ væri við lágð ok nē kómin,</i>	4 w (ttt-me)
5 <i>ok væri sík mæþ tíu mánnum;</i>	
<i>fúllz hūn at ēþe, þā bæte þrē mårkær.</i>	6 w ^b (Ru, tt-ww)
<i>ok þæt þæra gáangi undir skript at ēþe</i>	4 w (ttt-me)
<i>fáldær, ok síðngærān bæte.²</i>	
<i>éptir þý skal síghjæs³ i gíptæ-málum.</i>	4 k (mh-ww)
10 <i>gítær þæn man ēþ giert ok gángit,</i>	6 w ^d (Ro, tt-m)
<i>þā værin þæn báþin sáklæs.</i>	

ACEÆF etc.] 151: 1 so CF: þæm Æ, þøn A, þöm E 152: 1 ær lagðlíkæ lyst
 2 hiðn 3 so CEÆF etc. 153: 1 giær nach sum 154: 1 talæ 155: 1 konæ 2 bæte
 siengæ ran 3 síghjæs skal

156 = Kk. 15, 3^a (63. 64).

<i>Giver¹ húsfriun bónda sak á þingi (64) fore hör,</i>	3 w (t-mw)
<i>þú á bónda fésta henni tíu manna eþ.</i>	
<i>gíter hán þæn eþ gírt ok gángit,</i>	4 k (tt-ø)
<i>værin sáklæs báfi man ok kónæ.</i>	
5 <i>fúllz man at eþe, bóte þre märke.</i>	6 w ^b (Ru, t-w)
<i>ok kónan² væri sik mæþ tíu manna eþe.</i>	3 w (h-ø)
<i>fúllz hún at eþe, bóte þre märke.</i>	6 w ^b (Ru, tt-ww)

157 = Kk. 15, 3^a (64).

<i>Kom(b)æ(r) báfi samæn hörðombær, gúziva-spiáll,</i>	5 w ^d (So, tt-ww)
<i>frænzæmis-spiáll ok sífskaps-spiáll,</i>	
<i>þær bæ³ tis hvárt um sik.</i>	
<i>ok værs mæþ énungum eþe.</i>	2 k (t-w)
5 <i>æn værjæs skal.</i>	—

158 = Kk. 15, 3^f (64. 65).

<i>Æ'ngin mā ok ándrum givæ¹ sák fore hör,</i>	3 w (mt-w)
<i>úten húsfriú ællr bónde givi sák sína mællum.</i>	
<i>úten þé værþin inni takin,</i>	4 w (l, m-w)
<i>ællr æru til</i>	5 w ^d (So, t-w)
5 <i>tvæggjæ manna vitni þæra² sýnt havā ok sétt³</i>	
<i>tilgángu ok (65) frá-gángu.</i>	

159 = Kk. 15, 3e (65).

<i>þær mā biskups mán fā¹ lāgh ællr þænningæ.</i>	2 k (tt-w)
<i>gíter þæn mán lāgh fóre sik at gángit</i>	6 w ^b (Ru, t-w)
<i>sum hörít vitis, þā værin þæn báþin</i>	
<i>sáklæs, ok vitnismæn <værin> sáklæsir.²</i>	
5 <i>værþær man bær ok <ú>³ takin mæþ vitnum</i>	3 w (h-ww)
<i>slikum⁴ sum síghjæs skál i giptamátum,</i>	4 k (t-w)
<i>þā bóte hvárt þæra⁵ hörbotena⁵ mæþ</i>	4 w (h-w)
<i>þrim märke. þæn á biskúper.</i>	

160 = Kk. 15, 4 (65. 66).

<i>Biskúper ær ok dómari ivir ókær.</i>	6 w ^e (Ro, um-w)
<i>hvar sum ókær (66) gíer, bóti biskúpi sæx märke.</i>	4 w (h-ww)
<i>æn hán værþær sánda^r fóre þý máli.</i>	6 w ^d (Ro, h-w)

161 = Kk. 15, 5 (66).

<i>Æ'hrarjæ-hánda bínzmāl þæt ær,</i>	5 w ^d (So, t-ww)
<i>ok ær ráttær málségande fóre¹,</i>	

ACEÆF etc.] 156: 1 davor Nu 2 kona 158: 1 givæ nach hor 2 danach sum ACÆF 3 ok sett hawa 159: 1 danach antwingiæ 2 saklösu A 3 so CEÆF 4 sli- kum vitnum 5 hörbotena hvart þæra 161: 1 fore nach ær

	<i>þā skal biskupær þæt lēta.</i>	3 w (tt-ww)
	<i>æptir sannæstu vítnum þæm hán kan fá,</i>	4 k (tt-w)
5	<i>ok æptir þý dæmæ han sannæst hittir.</i>	
	<i>ær² <æi>³ vítmi til, þā dæmis fore þæn sakin gífs</i>	4 w (um-w)
	<i>éþær æptir lánz-lághum.</i>	
	<i>gítær hán ēþen gángit, friþi hán ok hans góz.</i>	3 w (tt-w)
	<i>fáldær at éþe, bæte biskupi sæx márkær,</i>	1 k' (t-w)
10	<i>ok brút sîn æptir lánzlághum.</i>	
	<i>tákær þær áf en þriþjung kirkjæ,</i>	3 k (tt-e)
	<i>ánæn málsēghandi, þriþjæ húndærit.</i>	

162 = Kk. 15, 6 (67).

	<i>(67) Hávær man hiönælagh i kirkju éllr</i>	2 gw (m-w)
	<i>kirkju-gárþi, éllr læska-læghi,</i>	
	<i>ók havær biskups lænsman þær til</i>	4 w' (m-ww)
	<i>tvæggjæ manna vítmi, þā væri sik þæn</i>	
5	<i>sum sakín gífs mæþ tíu manna éþe.</i>	
	<i>gítær hán ēþen gángit, værin báþin saklæs;</i>	4 w (tt-w)
	<i>fáldær han at éþe, bæte þrē márkær.</i>	
	<i>æn kónæn væri til lághā¹ kómin, æn hún laghum órkaer.</i>	4 w (üm-ww)
	<i>fáls hún, bæte þrē márkær.</i>	2 w (t-w)

163 = Kk. 15, 7 (67. 68).

	<i>Biskupær u ránsaka hvár sum kirkjæ</i>	4 k (t-w)
	<i>éllr kirkju-gárþær ær ó-skiær.</i>	
	<i>hvar sum þæm giær óskiær¹, han ær sékaer at sæx márkum.</i>	6 w ^d (Ro, üm-ww)
	<i>ok háldi kost <úppi>² fore biskupi.</i>	4 k (h-w)
5	<i>þā han kirkju (68) skiærir éllr kirkju-gárþ.</i>	2 gw (t-w)

164 = Kk. 15, 8^a (68. 69).

	<i>Nú hávær man þýþilagh mæþ fæ² nókro,</i>	4 w (tt-w)
	<i>ok héfþær þæt sum kóno, værþær bær ok à tákin.</i>	3 w (tt-w)
	<i>þā mā han bindæ ok færa til þinx.¹</i>	4 w (üm-ww)
	<i>þæt skal málsēghandi giæra sum fætt ā.</i>	4 w (t-ww)
5	<i>síþæn skulu tólf mæn némpnæs u þingi³</i>	4 k (t-ww)
	<i>þær þæt skulu vitā³ hvát þær ær sánt um.</i>	
	<i>værjæ þer þæn⁴ sákin gífs, bæte þā⁵ þæn</i>	2 k (üm-w)
	<i>fiúrætighi márkær sum saklæsæn bánt</i>	
	<i>ók bástaþi. félla þer hán,</i>	
10	<i>þā ághær han livændi i iórþ grávæs,</i>	
	<i>ók svā þæt fæ⁶ han⁶ þe sýnd mæþ giærþi.</i>	

ACEÆF etc.] 161: 2 Nu æru 3 so CEF etc. 162: 1 laghæ 163: 1 o skiær
giær 2 so EÆF 164: 1 til þinx föra 2 þinginu 3 witæ 4 danach sum 5 þa böte
6 davor sum ACE etc.

	<i>þæt</i> (69) <i>ághæf þæn giðrā¹ sum fætt átti.</i>	4 w (um-www)
	<i>vill mǫlsēghande hānum lif innæ, þā bǫete</i> <i>þæn sæx mǫrkær þē giðrning giðrþi.</i>	4 w (m-e)
15	<i>til þræskiptis.</i>	—
	<i>takær én lot biskupær, ánnæn mǫlsēghandi, þriþja kúnungær.</i>	4 k (üm-ww)

165 = Kk. 15, 8^b (69).

	<i>Givær¹ mán aþrum sák fore þýtlíkæ giðrning,</i>	4 k (t-ww)
	<i>þá skal han hávæ til tvæggyæ manna vitni.</i>	
	<i>han ā værja sik mæþ átærtān mǫnnæ ēþe.</i>	3 w' (üm-ww)
	<i>gitar hán ēþin gāngit, væri sáklæs,</i>	2 k (mh-w)
5	<i>ók svā vitnin. fállz <han>² at ēþe,</i> <i>bǫete sæx mǫrkær sum fyrr ær ságht.</i>	
	<i>til þræskiptis.</i>	—
	<i>ok biskupær ráþi fore skript háns.</i>	3 k (tt-ww)

166 = Kk. 15, 8^c (69. 70).

	<i>Ær¹ mun útlendis skriptæþær:² bēþis han bréf</i>	3 w (üm-ww)
	<i>af biskupi, biuþær ok³ brévæ-fæ</i>	
	<i>(þæt æru tvē ðær):¹ vill (70) æi biskupær hānum</i> <i>bréf fā innæn nāt ok iamlangæ⁴,</i>	
5	<i>bǫete <þā> fúratighi mǫrkær.</i>	
	<i>til þræskiptis.</i>	—
	<i>takær én lot kúnungær, ánnæn mǫlsēghande, þriþja allir mæn.</i>	4 k (üm-ww)

167 = Kk. 15, 8^d (70).

	<i>Nū biuþær biskupær bréf ok bēþes</i>	3 w (tt-ww)
	<i>brévæ-fæ. hñn vill æi út givæ</i> <i>innæn nāt ok iamlangæ:¹ bǫete fúratighi mǫrkær.</i>	
	<i>þær ær biskupær mǫlsēghandi át.</i>	4 w' (t-w)

XVI. (Um hælghudaghæbrut ok skriptæbrut Reg.)

168 = Kk. 16 pr. (70. 71).

	<i>Nū givær biskups lænsman bōnda sák <ā þingi></i>	3 w (m-w)
	<i>fore hælghudaghæ-brüt, ællr síghær han giðrt</i> <i>háve aþælværknæþ um hælghæn dágh;</i>	
	<i>ællr ók han havær brütit sattæn fástudagh ok skipaþæn.</i>	4 w (um-ww)
5	<i>ók (71) æru¹ tvæggyæ mǫnnæ vitni til,</i>	4 w (hh-ww)
	<i>þá mā han dýlja mæþ tíu mǫnnum.</i>	3 w (t-w)
	<i>fáldær at ēþe, bǫete þrē mǫrkær.</i>	2 w (t-w)
	<i>ok þō² væri vitnin sáklæs.</i>	4 w (um-ww)

ACEÆF etc.] 164: 7 giðræ 165: 1 davor Nu 2 so F etc. 166: 1 davor Nu
2 skiptæ þær A (otskiptaþær Æ) 3 ok biuþær 4 iamlangæ 167: 1 iamlangæ AF
168: 1 danach þær (fehlt C etc.) 2 þō

169 = Kk. 16, 1 (71. 72).

<i>Nū <siǵær>¹ biskups lænsman skriptæþæn mán</i>	4 k (üm-w)
<i>ī kirkju væra² gágin þæn úti áti stánda.</i>	
<i>ællr át kiet ī skript, ællr sámværū háft</i>	4 w (h-w)
<i>mæþ bánzættum mánni, ællr mæþ viðærskipti</i>	
5 <i>fárit . . . . .</i>	
<i>ok éru til tvæggja manna vitni</i>	4 w (üt-üw)
<i>til þera mále nū éru upp at sághþ,</i>	
<i>þé vitni ághu ā þingi vitnæs.</i>	3 w (t-w)
<i>þā væri sik mæþ (72) tū mánnum.</i>	3 k (tt-ww)
10 <i>fáldær at éþe, bæte þrē märke.</i>	2 w (tt-ww)
<i>ok vitnin væri sáklæs fóre allum mánnum ī þessu máli.</i>	4 k (üm-w)

170 = Kk. 16, 2^a (72).

<i>Hvarghin á biskups lænsman lágh ællr pænningæ.</i>	4 w (t-ww)
<i>úten hán¹ havi réttæn málsēghánda fore sik.</i>	1 k ^v (t-w)
<i>ællr tvæggja manna vitni.</i>	3 k (tt-ww)
<i>gítær bōndin lághin fyllt, værin [þæ] vitnin sáklæs.</i>	2 gw (t-w)

171 = Kk. 16, 2^b (72).

<i><ī allum þem málum sum biskupær á</i>	3 k (tt-ww)
<i>tílkíæru, þā væri æ vitnin sáklæs>¹,</i>	
<i>hvát laghin fýllæs ællr séllæs.</i>	

XVII. (Um banzmál Reg.)

172 = Kk. 17 pr.^a (72. 73).

<i>Nū býrjæs mæn um hælghæn dagh svá at manhælghin</i>	3 k ^a (tt-e)
<i>skíðærþæs antviggja mæþ drápum ællr [fullum] sárum.</i>	
<i><þā tákær (73) biskupær þrē märke.>¹</i>	4 w (üm-üw)
<i>gítær han várt sik fóre málsēghándaenum,</i>	6 w ^a (Ro, tt-w)
5 <i>þā væri várþær fore biskupi.</i>	
<i>fálls² fore máls- ēghánda, þā bæte</i>	4 w (üt-üw)
<i>biskupi süm fyrr ær³ ságht.</i>	

173 = Kk. 17 pr.^b (73).

<i>Bærjæ¹ tvé ællr þrír èn mán ællr flære</i>	4 k (mt-w)
<i>um hælghæn dagh, þær bætes æi úten</i>	
<i>énungæ-bót fore, hvát þæt ær þriggja</i>	
<i>märke sák ællr séæ.</i>	

ACEÆF etc.] 169: 1 so CEÆF etc. 2 so Æ: væra .i. kirkju A (und die übrigen?)
 170: 1 han fehlt A 171: 1 so CEÆF etc. 172: 1 so CEÆF 2 danach han AC
 3 var AEÆ 173: 1 væriæ A etc.

174 = **Kk.** 17, 1 (73).

Hvar sum mán drápær¹ um syknæn dágh,
bæte kirkjunní þrē márkær. 3 w (t-w)

dræpa tvé ællr flére en mán um syknæn dágh,
bætin² állir biskúpi þrē márkær.³ 4 k (t-ww)

175 = **Kk.** 17, 2 (73. 74).

Drápær man ánnæn um hælghæn dágh,
bæte biskúpi sæx márkær. 4 k (um-ww)

dræpa flére en mán um hælghæn dágh,
bætin állir biskúpi sæx (74) márkær. 3 k (tt-e)

176 = **Kk.** 17, 3 (74).

Drápær man fúður ællr möður, húsfrú,
ællr nókon innæn síðnger-álstær, 4 w (l, üm-üw)

bæte biskúpi sæx márkær. 4 w (nm-ww)

hvát þæt var giært
um hælghæn dágh ællr syknæn. 2 w (t-w)

177 = **Kk.** 17, 4 (74).

Drápær man præst ællr klærk ællr sárghær
füllum sárum um syknæn dágh,
bæte¹ kirkju² sæx márkær fore bánz-málit,
ok þrē márkær fore mánhælghþ háns. 4 w (l, üm-ww)

5 drápær hán <han> um hælghæn dágh,
þá ækis þær til þrē márkær. 3 k (tt-w)

178 = **Kk.** 17, 5 (74).

Allir þér sik gita vart fore réttum málsēghánda¹,
sēin² várþir fore állum þēm þær á tala.³ 4 w (h-w)

ok þær átin böt at, æn hán föllis. 3 w (h-e)

(75) **XVIII.** (Um kirkjugarþæ Reg.)179 = **Kk.** 18. pr.^a (75).

Nū kan kirkjugarþær níþri líggæ. 3 k (tt-e)

þā á biskups lænsman söknesýn til némpnæ. 3 w (t-ww)

æru bær 4 k (h-ww)

líþ ā kirkjugarþi, ok vitnær svā sýn,

5 þā bætins þrē márkær fore hvart líþ.

tíl þrý æru. svári <ok> hvár fore sik 4 k (tt-w)

ok sitt líþ, ok sökñ véri saklæs.

ACEÆF etc.] 174: 1 drápær man 2 davor þa 3 þre markær biskupi 177: 1 þa bote (botr Æ etc.) han AEÆF, þa bote C 2 kirkjunní ACEF 178: 1 malseghenda 2 davor þær 3 tala

180 = Kk. 18 pr.^b (75).

<i>Nú ær svína-smúghæ á kirkju-gárfi.</i>	6 w ^b (Ru, h-w)
<i>þær fá mā in læpæ, ællr ær hūvæ</i>	3 w (tt-w)
<i>af fallin, ællr ær loka niþær fallin:</i>	
<i>þær ær þriggæ æra sák at.</i>	3 k (tt-e)
5 <i>giældi þæn þæt til bæ, ok sōkn væri sáklaes.</i>	4 w (m-w)

181 = Kk. 18, 1 (75. 76).

<i>Stiæ l¹ bōnde af áþrum i kirkju ællr² kirkju- gárfi, þā mā þær hvær sīn þiūf (76) tákæ.</i>	6 w ^d (Ro, t-w)
<i>ok þiūvæ bōte biskupi þrē mārkar.</i>	4 w (mt-tūw)
<i>fore kirkjufrīþ brútin, ok brútt sīn bōte</i>	2 w (h-w)
5 <i>hán æptir lánz-lághum.</i>	
<i>æi ā hán þær frīþ hava þý at han brætt gēn samu kirkju.</i>	4 w (h-ww)

XIX. *Nú síx um sákir þē biskupar á* 4 w (t-ww)
af ēþum takæ én þēr átærganx várþæ.
 (Um biskups sak i ēþum Reg.)

182 = Kk. 19 pr.^a (76).

<i>Fore ens manz ēþ ā hán þrē mārkar.</i>	3 k (t-ww)
<i>æru flēre i ēþe æn én,</i>	4 k (h-ww)
<i>þā tákæ han séx mārkar.</i>	
<i>þrē mārkar af ēþviti ok þrē mārkar af hūvuz-manni.</i>	2 k (h-ww)

183 = Kk. 19 pr.^b (76. 77).

<i>Gangas flēre ēþar ivir¹ sama māl,</i>	3 k (m-ww)
<i>(gánxæþær, táxæþær, þing-vitni),</i>	4 w (h-ww)
<i>ok brýz þæt útær, (77) þā giældin állir ēnungæ biskups bōt.</i>	3 k (m-ww)
5 <i>sæx mārkar: af hūvuz- manni² þrē mārkar, ok þrē mārkar af ēþ-vitinū.</i>	4 w (h-ww)
<i>æn þēr sámæn halda: skúljas þēr át, bōte þā³ hvar þæræ sæx æra.</i>	4 w (h-ww)
<i>þær til ēþviti fyllt hūvæ⁴ þrē mārkar.</i>	4 k (h-w)
<i>sīþæn svū ær fyllt þrē mārkar af ēþviti⁵</i>	4 k ^y (tūm-w)
10 <i>ok þrē mārkar af hūvuz-manni,</i>	
<i>hávi ængin váld <at>⁶ quæljæ mēr hán ællr ēþviti háns.⁷</i>	2 w (h-w)
<i>gitær ēþviti várt sík fore hūvuz-manni, þā bōte hūvuzmán sæx mārkar.</i>	4 w ^y (h-w)

ACEÆF etc.] 181: 1 davor Nu 2 danach .i. 183: 1 wiþær A 2 hūvuzmanni-
 num AEÆF 3 þā bōte 4 hūvæ fyllt 5 ēþviti 6 so CEÆF etc. 7 hans ēþviti

184 = Kk. 19 pr.^o (77).

<i>Hvar sum �þ g�ng�r, ok br�yz ��n ���r ��t�r,</i>	6 w ^d (Ro, h-w)
<i>gangi¹ b�tinn in til h�v�uzmanz � biskups s�kinni,</i>	4 k (h-e)
<i>ok h�v�uzman [gangi] in til ��v�itis.</i>	

185 = Kk. 19, 1 (77. 78).

<i>Hvar sum k�mb�r til �inx¹ <ok>² s�gh�r sik ��</i>	3 w (m-ww)
<i>hav� g��rt ok g�ngit, ok vill ��r m�� vinn�</i>	
<i>s�n (78) d��lo-br���r, ok dæmis ��t �g�lt,</i>	
<i>�� b��te �r� m�rk�r.</i>	
5 <i>�n d�i �r ��v�iti til.</i>	2 k (h-ww)
<i><�r ��v�iti til>³, �� b��te⁴ �r� m�rk�r.</i>	4 w (um-ww)
<i>ok �r� m�rk�r h�v�uzm�n, ok g�ngi undir skript,</i>	3 k (tt-m)
<i>hvat h�ld�r han svórit h�v�er �llr d�i.</i>	

186 = Kk. 19, 2 (78).

<i>G�ng�r �vorm�ghi �� ��n �r minn�¹ �n f�mpt�n �ra,</i>	4 k ^y (�m-w)
<i>�llr skript��r m�n,</i>	
<i>sum �l�dd�r �r � kirkju, ��n ���r �r �g�ld�r.</i>	2 k (h-w)
<i>ok t�k�r ��r² kirkj�n s�x m�rk�r.</i>	3 k (tt-ww)

187 = Kk. 19, 3 (78).

<i>G�ng�r m�n tv� ��� um �n dagh, v�ri</i>	4 w (tt-m)
<i>��n ���r �g�ld�r ��r s��erm�r g�ngin var.</i>	
<i>ok t�k�r ��r kirkjæn s�x m�rk�r.</i>	4 k (h-ww)

188 = Kk. 19, 4 (78. 79).

<i>Dæmis ���r upp af d�m�r� �llr laghm�nni,</i>	3 w (�m-w)
<i>ok �r�ysk�s <��r> b�nde v��r,</i>	
<i>ok vill hvarti v��jje¹ �llr v�r��, ok �i d�min</i>	
<i>stándæ �llr r�t gi�r�:</i>	
5 (79) <i>k�mb�r kirkju f�rmanz br�f til høns</i>	4 w ^y (tt-m)
<i>ok m�n�r han r�t <at> gi�r�,</i>	
<i>gen d�m�r� v��jje, �llr g�ng�² undi skript:</i>	
<i>vill han hvarti gi�r�, �ten g�ng�r</i>	
<i>� kirkju s���n h�num forb���t �r, ok</i>	
10 <i>gi�r m�ssufald, b��te³ �r� m�rk�r.</i>	
<i>fore f�rst� m�ssufald, sv� ok fore �nn�t ok sv� fore �ri�jje.</i>	2 w (um-ww)
<i>�i v�r��r � b�t m�re,</i>	3 w (h-ww)
<i>�� at m�ssu-f�ll s�in fl�re.</i>	
<i>�n⁴ han víghir kirkju ok ki�t-�tu, �� v�ri s�kl�s.</i>	4 w (tt-ww)

A(B)CE F etc.] 184: 1 davor  a 185: 1 til  inx kombær 2 so C etc. 3 so C E etc. 4 danach  v iti ACF 186: 1 minnæ  r 2   r t k r (vgl. 187, 3) 188: 1 mit v  jje setz  B wieder ein (s. zu 136, 5) 2 g ng  nach skript 3 davor  a

189 = Kk. 19, 5 (79. 80).

	<i>Dæmir dómæri nókon fállin</i>	5 w ^d (Ro, m-ww)
	<i>ók undir skrípt, ok tákær þær af kirkjæn¹</i>	
	<i>pænningæ, ok dæmir dómæri þæn sámæ</i>	
	<i>síþæn várþæn ok ánnæn fállin</i>	
5	<i>fóre sámæ mál, þā skal kirkjæ þēm pæn(80)ningæ</i>	2 k (mh-ww)
	<i>sínæ atær fá sum <þā> várþær dæmis.</i>	
	<i>ok han líþughæn givæ² fore skrípt³ þē atær stándær.</i>	3 k (mh-ww)
	<i>ok tákí sínæ pænningæ⁴ úþ af þēm þā féllis.</i>	4 w (hh-ww)
	<i>ok dómæri bēte þrē mårkær.</i>	5 w ^d (Ro, h-w)
10	<i>for<e> dómvillu sínæ</i>	3 w (mh-ww)
	<i>af þēm þrim mårkum tákær biskupær tvá</i>	3 k (h-ww)
	<i>mårkær, ok kúnungær <tákær> half mårk,</i>	
	<i>ok hálf mårk <tákær> þæn várþær dæmis.</i>	
	<i>havær⁵ lágman svā dæmpt, þā bēte⁶ sæx mårkær.</i>	4 w ^r (um-ww)
15	<i>af þēm sæx mårkum tákær biskupær fíura</i>	3 k (t-ww)
	<i>mårkær, ok éne <tákær> kúnungær,</i>	
	<i>ok éne þæn ær várþær dæmis.</i>	

XX. (Um brut mællum klærks ok lækmanz Reg.)

190 = Kk. 20^a (80. 81).

	<i>Nú brýtar klærkr víþ læk-mán.</i>	2 w (h-w)
	<i>hvarjehánda sák þæt hælzt ér.</i>	4 w ^r (um-w)
	<i>þā¹ ā bõnde klærk fóre hans fórman kállæ²,</i>	4 k (h-w)
	<i>þæn kirkjun(81)næ dõm hávær.</i>	
5	<i>brýtar lækman víþ klærk, þā kiæri þæt ā þingi.</i>	3 k (h-m)
	<i>lækman ā þē kiæru sværæ.</i>	2 w (h-w)
	<i>antviggjæ mæþ lágnum ællr laghæbõtum.</i>	4 k (hh-ww)
	<i>brýta ok kirkjunnæ hiõn ā annat fólk,</i>	6 w ^d (Ro, t-üw)
	<i>ællr annat fólk til þæræ,</i>	
10	<i>þæt ā undir lánzlagh stándæ.</i>	
	<i>hvat brútum þæt hælzt ærú.</i>	2 gw (tt-ww)

191 = Kk. 20^b (81).

	<i>Svā ók æn mæn dæle víþ kirkju um iórþ.</i>	3 k (t-ww)
	<i>æhvat iórþ þæt hælzt ér, þā ā þæt undir lánzlagh</i>	2 gw (t-ww)
	<i>stándæ [ok undir kunnunx dõm] ok lágmanz skilü.</i>	

192 = Kk. 20^c (81).

	<i>Allæ¹ stáþi þær biskupær vill æi bõndæ rét</i>	4 k (h-w)
	<i>gicære, þær ā bõnde fore kúnung sîn kómæ.²</i>	

ABCEÆF etc.] 189: 1 kirkjæn þær aff 2 givæ (giwi BCEF etc.) han líþugæn
 3 skript A 4 pænningæ sínæ 5 danach ok A 6 danach han 190: 1 a A 2 kállæ
 vor klærk 192: 1 ælle A 2 sîn kunnunx kómæ

193 = Kk. 20^d (81. 82).

<i>Alla iörþæ-dé(82)lur¹ ok² iörþæ-áværkæn³,</i>	2 gw (t-w)
<i>hvat þat várþær klérka allr lēkmæn,</i>	4 w (tt-ww)
<i>þæt á æptir lánslaghum stánda.⁴</i>	2 gw (t-w)

XXI. (Um friþ mæþ guz líkamæ Reg.)

194 = Kk. 21 pr.^a (82).

<i>Allir ághu í guz friþi véra</i>	4 w (m-ww)
<i>ók þæra hælghu kirkju,</i>	3 k (tt-e)
<i>þær guz</i>	4 w (m-ww)
<i>líkamæ fylghja, þær eru í flók</i>	
5 <ok> ¹ í fárúnæte mæþ.	
<i>hvar sum þæn friþ brýtar,</i>	3 k (m-ww)
<i>hvát þæt æg útæn kirkjugárþ allr innæn,</i>	4 k (h-m)
<i>þæt ær svá gílt</i>	3 k (m-ww)
<i>sum þæt vári giært í kirkju síalfri.²</i>	
10 <i>ok þó hvárt æptir sínum brútum.</i>	3 w (m-ww)

195 = Kk. 21 pr.^b (82).

<i>Fá þær dæla: annær síghær sík í þém friþi skáþæ</i>	3 k (m-www)
<i>hæra fángit, annær nēkar:</i>	
<i>vitin þæt tólf mæn</i>	3 w (mt-mw)
<i>þær sum þe næmpnae dáþir.</i>	
5 <i>þe tólf skulu véra¹ af sámū sókn.</i>	2 w (t-w)

196 = Kk. 21, 1 (82. 83).

<i>Hvar (83) sum stidels til at tåka vārs hærre líkamæ,</i>	3 k (t-w)
<i>síþæn hānum forbúþæt ær.</i>	3 w (tt-m)
<i>bæte biskupi þrē mårkar.</i>	3 k (t-w)

XXII. Ivir þe māl nū up táljæs āghu¹ báþi næmpd ráþæ, krúnæ ok kirkjæ.
2 gw (t-w)

(Um næmpdir þe ær biskupær ráþær halvum Reg.)

197 = Kk. 22 pr. (83. 84).

<i>Brýtar man friþ um sanctæ Lāwrinzæ dagh,</i>	3 k (m-www)
<i>dræpær mæn ællr sārghær</i>	
<i>sanctæ Erix dagh ok vāra frū dagh þæn æfra,</i>	3 w (t-w)
<i>ællr skiær þórsdagh til Úpsalæ fārendi,</i>	3 w (h-w)
5 <i>þær væ rāndi¹ ok þáþæn fārendi,</i>	
<i>þū bæte tíughu mårkar krúnunni ok (84) tíughu</i>	4 w (tīm-ww)
<i>mårkar kirkjúnni fore friþbrut.²</i>	

ABCEÆF etc.] 193: 1 iörþæ de/lur A 2 danach allr 3 iörþæ áværkæn A 4 da-
vor at A 194: 1 80 BCEÆF etc. 2 síalffri 195: 1 wæra XXII: 1 davor þa
197: 1 wærendi 2 friþ brutit

	<i>brýtar nokor friþ um fyrru Máriu-mássu</i>	3 k (tt-e)
	<i>í Síctunum, ællr þá biskupær víghir</i>	
10	<i>kirkju, bæte samu línd.</i>	
	<i>þæn friþær nú ær up taldær gangær in</i>	2 k (üm-ww)
	<i>um áptensanz-tímæ ā áptni²,</i>	
	<i>ok út um annæn dagh þā daghfulghit ær.</i>	

198 = Kk. 22, 1^a (84. 85).

	<i>Ághu báþi næmpd ráþæ krúnæ ok kirkjæ,</i>	4 w (tt-ww)
	<i>æn ēþsæret brýz í kirkju ællr kirkju-gárþi.</i>	
	<i>hvat mén hittis sáttir ællr ósát(85)tir,</i>	4 w (um-ww)
	<i>ællr ā kirkju- væghi til kirkju</i>	
5	<i>ællr fráñ farændi¹, æn svā</i>	
	<i>ær at þem fyrræ ā skildi.</i>	

199 = Kk. 22, 1^b (85).

	<i>Hvar ok sum man vérþær [næþughær] af kirkiu drághin,</i>	4 w (um-ww)
	<i>ællr¹ kirkju-gárþi,</i>	
	<i>hvat illgiærningis-máñni þæt hélzt ær,</i>	4 k ⁷ (m-w)
	<i>útæn hán havi brútit gæn samū kirkju</i>	3 w (t-w)
5	<i>sum hán ær þā innæn stáddær,</i>	
	<i>þā takær krúnæn</i>	4 k (tt-w)
	<i>tüughu márkær fore friþbrut² ok tüughu márkær kirkjæn,</i>	
	<i>æn giærþin ær liús ok opinbár.</i>	
	<i>þā æn giærþin ær æi opinbár,</i>	4 w ⁷ (m-m)
10	<i>þā ráþær halfri næmpd hvart krúnæ ok kirkjæ,</i>	3 k (h-w)
	<i><ok hálfri þæn þær viljæ féllæ>.³</i>	

200 = Kk. 22, 1^c (85. 86).

	<i>Féllis þæn sum sákin gifs, skiptis þā¹ friþbrútit</i>	3 k (m-ww)
	<i>súm fyrr ær ságht,</i>	
	<i>ok allt at ênu sæx márkær fore bánzmāl[it].</i>	4 w (um-ww)
	<i>ok sîn kóst takær biskupin.</i>	3 k (m-ww)
5	<i>æn skiæra skal kirkju ællr kirkju-(86)gárþ.</i>	4 w (t-w)

201 = Kk. 22, 1^d (86).

	<i>þā æn mánhælgin skiærþ ær¹ í kirkju-gárþinum,</i>	4 w (m-ww)
	<i>bætes² þæt æptir lanzlághum.</i>	
	<i>ok þó sæx márkær fore bánz-málit,</i>	4 w (t-ww)
	<i>æn þæt ær giært í kirkju ællr kirkju-gárþi.</i>	

ABCEÆF etc.] 197: 3 aptninum 198: 1 farændi 199: 1 danach aff (fehlt E etc.) 2 friþbrútit (-brútit A) 3 so BC, jedoch mit halfwi und am Schluß fellæ wille 200: 1 þa skiptis 201: 1 ær skiærþ 2 davor þa

202 = Kk. 22, 2^a (86).

Í næmpd þére þessi órþ hæra til 3 k (tt-e)
sum nú æru úþ tald, skál kununæ lænsman
ok biskups báþi við vára.

<i>ok éi annat þéa at énost.</i>	4 k (h-w)
5 <i>ok ráþi hálví næmpd krónæ¹ ok kirkjæ,</i>	4 w (t-w)
<i>ok hálví næmpd ráþi þan þér viljæ félla.²</i>	

203 = Kk. 22, 2^b (86).

Nú ær túlt um kirkjubalk. Krístær ok kirkjæ 2 w (h-ww)
væri vār hiálp.¹ ámen.

(Kununxbalkær.)

Hér byrjæs kununxbalkær, ok tæljæs í hānum flokkær tolf.

I. *Nú þórvæ land kúnung váljæ:* 4 w (tt-ww)

(*Huru kunungær ā váljæs ok takæs Reg.*)

204 = Kg. 1^a (87).

þū skúlu þrý fólkland fyrstu kunung tákā.¹ 3 k (l, tt-w)
þæt ær Tíundæ-lánd, ok Á'thundæ-lánd, 3 k (um-ww)
ók Fíæþrundæ-lánd.

205 = Kg. 1^b (87. 88).

U' pplándæ (88) lāghmán ā hán við U' psálar 4 w (h-w)
fýrst dæmæ til kúnunx¹ . . . . .
þær næ st hvár lāghmáþær² æptír áþrum, 3 w (tt-w)
Súþermannæ, æ' stgiætæ, Tíu hæ ráþā³,
 5 *Væstgiætæ, Nærikjæ ok Væstmánæ.*

206 = Kg. 1^c (88).

þér āghu han til kríunu ok kúnunxdæmis skiljæ: 3 w (um-w)
lándum ráþæ ok ríki stýræ, 5 w^d (Ro, h-w)
lāgh at stýrkjæ ok fríþ <at> hálda.
þā ær han dæmbdær til Úpsalæ-æþæ.¹ 3 w (um-w)

II. *Nú ā han Érixgatu ríþæ:* 4 w (um-ww)

(*Um Érixgatu Reg.*)

207 = Kg. 2^a (88).

þè āghu hānum fýlghjæ, ok āghu þè hānum 2 gw (m-w)
gíslæ.sættjæ ok æþæ sværjæ,
ok hán ā þém lāgh at givæ ok fríþ sværjæ.¹

ABCEÆF etc.] 202: 1 so B etc.: konæ A 2 félla wíllæ 203: 1 hiálp —
 ABCEÆF] 204: 1 take 205: 1 til kúnunx.dæmæ 2 so BCEÆF: lāghum A 3 hæraþæ
 206: 1 upsalæ öþæ A 207: 1 davor at

208 = Kg. 2^b (88).

	<i>Af Úpsalum þá āghu þē hānum fylghjæ.</i>	3 k 3 k (l, t-w)
	<i>ok til Strenginæs.</i>	
	<i>þær āghu Suþærmæn</i>	„ (r „)
	<i>viþ tåke ok hānum mæþ grúþum ok gíslum</i>	
5	<i>til Svíntūne fylghjæ.</i>	
	<i>þær skúlu Œ^rstgiætær</i>	„ (l „)
	<i>mæta hānum mæþ sínum gíslum,</i>	
	<i>ok fylghjæ hānum giænum land sitt.</i>	
	<i>ók svā til miþjæn skōgh ā Holæviþ.</i>	4 k (t-w)
10	<i>þær skúlu Smālændingjær hānum mæta,</i>	5 w ^ð (So, h-w)
	<i>ok fylghjæ hānum til Œ^rnæ-bækkjæ.</i>	
	<i>þær āghu hānum Væstgiætær mæta</i>	„ (m-w)
	<i>mæþ grúþum ok gíslum, ok fylghjæ hānum</i>	
	<i>til Rōmondæ-bōþæ.</i>	
15	<i>þær skulu hānum</i>	„ (t-w)
	<i>Nærikjær mæta, ok fylghjæ hānum</i>	
	<i>giænum land sitt til¹ Úpphovæ-brō.²</i>	
	209 = Kg. 2 ^c (88. 89).	
	<i>þær skulu hānum Væstmæn <mæta>¹</i>	4 k' (mt-mw)
	<i>mæþ grúþum ok gíslum, ok fylghjæ hānum</i>	
	<i>til Œ^rstæns-brō.</i>	
	<i>þær skulu hānum</i>	4 w (tt-ww)
5	<i>U pplændingjær mæta, ok fylghjæ hānum</i>	
	<i>til U'psalá.²</i>	
	<i>þā (89) ér þæn kuningær</i>	2 gw (tt-w)
	<i>til land ok ríkis lāghlíka kómin,</i>	
	<i>mæþ Úp-svæum ok Suþærmánum,</i>	3 w (t-w)
10	<i>Giætum ok Gútum ok Smālændingjum állum³,</i>	
	<i>þā havær hán riþit E^rriægatu rétta.⁴</i>	2 gw (tt-w)

III. (Um kununa vīghilsí Reg.)

210 = Kg. 3 (89).

þā ā hán af ærkibiskupi ok lý-biskupum 2 gw (t-w)

	<i>þá má han þiðnistu- mánnum sínum</i>	2 gw (t-w)
	<i>læn giva: vérþær han góþær kunúngær,</i>	
	<i>þú láti guþ hán langi lívá.¹</i>	
IV.	<i>Þéssin mál eru kúnunx eþsæri þá han tákæs skal:</i>	4 k (tt-m)
	<i>ók aldræ hæxtu hérræna í Sværiki:</i>	3 w (tt-e)
	(Um örættar hæmpdir Reg.)	
	<i>þætta ær þæt fyrstæ:</i>	4 k (um-w)
	211 = Kg. 4 pr. (89).	
	<i>Hvar sum hæmpnis á ánnæn¹ ok ánnær giærþi giærþ²</i>	4 w (t-w)
	<i>þá skál þæt húnðæris-næmpd</i>	4 w (t-üw)
	<i>víta hvat hældær han hæmpnis á ánnæn</i>	
	<i>ok ánnær giærþi giærþ², ællr ánnær</i>	
5	<i>skilnæþær kóm þæra mællum.</i>	
	<i>þætta ær ánnæt:</i>	4 k (um-w)
	212 = Kg. 4, 1 (89).	
	<i>Hvar sum hæmpnis á gríp on <á>¹ giæræ sæt;</i>	5 w ^β (Eo, hh-ww)
	<i>svá ok hvar sum hæmpnis á giær lagh ok gángin</i>	
	<i>ællr² lág hæ tilmæli, ...</i>	
	<i>þæt á húnðæris-næmpd vítu³,</i>	2 w (tt-ww)
5	<i>hvát þæt var sæt⁴ ællr ái.</i>	
	(90) V. (Um hēmsökniir Reg.)	
	<i>þætta ær þæt þriþjæ:</i>	4 k (um-w)
	213 = Kg. 5 pr. ^a (90).	
	<i>Ríþær man hém at ándrum . . . . .</i>	4 w (tt-w)
	<i>ok giær hánnum hém-sókn,</i>	
	<i>hvat sum þær æru én ællr flære,</i>	3 w (tt-ww)
	<i>ók þæs viljændis hánnum skapæ giæræ</i>	3 w (tt-e)
5	<i>ællr nókrum í háns gárþi:</i>	
	<i>þæt fyrstæ þær í gárþ kómæ, sárg hæ, slá</i>	3 gk (m-w)
	<i>tíl blóz [ællr dræpæ], ællr bástæ ok bindæ</i>	
	<i>þæn sáklæs ær,</i>	
	<i>þá háva þær állir</i>	3 w (tt-ww)
10	<i>brúttit kúnunx eþsære.</i>	
	<i>ok <ær>¹ þær hvár huvuzmán fore sík.</i>	4 w (m-ww)
	<i>þær léggjæs búttughæ állir²,</i>	3 k ^a (tt-e)
	<i>ók þæra bō til skiptis.</i>	

ABCEÆF] 210: 1 líva 211: 1 annat 2 giærþina 212: 1 so BCE 2 da-
nach a 3 wite 4 sæt (sat C) var 213: 1 so BCEÆF 2 allir búttughæ (-ir BCÆ)

214 = Kg. 5 pr.^b (90).

<i>Nú kán svā vére at þer ríþæ i gárþ</i>	3 w (tt-e)
<i>ok éngin skáþæ gita giært.</i>	
<i>útæn brýta hús hans:</i>	4 k (m-ww)
<i>dýlin mæþ éþe</i>	2 wq (r, t-m)
5 <i>átærtān mánne, allr bétin sæx mārker.</i>	
<i>þý at þær ær hætt mæþ litlu bæt.</i>	2 w (n-um-m)

215 = Kg. 5 pr.^c (90).

<i>Nú kán þæn fálle sum fāngit biþþær.</i>	2 w (m-ww)
<i>(þæt ær þæn sum hēmsōkn giær):</i>	4 w (t-ww)
<i>værþær han slēghin, sārghæþær¹, dræþin</i>	4 w (t-w)
<i>innæn gárþ ok grindæstúþæ, líggi ōgildær.</i>	

216 = Kg. 5, 1 (90).

<i>Nú kan þæn sum æi ær bōndæns hiōnæ¹ sōkþe bōndæns gárþ</i>	6 w ^d (Ro, tt-m)
<i>fore ōvinum sínum i þrāngum.</i>	
<i>þā āghu hans árvær æn hán værþær dræþin²</i>	6 w ^b (Eu, tt-ww)
<i>ællr sār bō skiptæ ok bætær tákæ.</i>	
5 <i>ok hīn biþin i friþ sum iorþenæ á.</i>	3 k (üt-üw)

217 = Kg. 5, 2 (90, 91).

<i>Nú hittæs mæn sáttir i gárþi ok skilþes</i>	6 w ^h (Eu, tt-ww)
<i>ösáttir:</i>	
<i>æn þō at giærningær kōmi þære mællum,</i>	2 w ⁱ (tt-ww)
<i>þū ær æi kununx éþsære brútit.</i>	6 w ^h (Eu, tt-ww)
5 <i>ok æi hēmsōkn giær.</i>	4 w ⁱ (t-w)
<i>útæn han af gár(91)þi gāngi ok i ánnæn,</i>	2 w (mt-ww)
<i>fār sik vāpn allr¹ fylghu:</i>	
<i>gangær átær ok giær til hans fülle giærþ:</i>	3 w (üm-w)
<i>þā ær þæt hēm-sōkn.</i>	2 w (mt-ww)

218 = Kg. 5, 3 (91).

<i>Rindær man at gárþi fore ōvinum sínum,</i>	4 w (tt-w)
<i>skiüter til hāns ællr kástær,</i>	
<i>fār þæn skáþæ i gárþinum ær stáddær,</i>	4 w (t-w)
<i><þā> ær þæt¹ hēm-sōkn.</i>	

ABCEÆF] 215: 1 danach ællr AEÆF   216: 1 hiōnæ 2 dræþin værþær
 217: 1 ok ællr A, ällä EF, ok BC   218: 1 þæt ær

219 = Kg. 5, 4^a (91).

<i>Gicers lánðbōæ hēmsōkn,</i>	3 w (h-w)
<i>svā at ēþsærit brýz</i>	4 w (üm-ww)
<i>ā hānum siðlvum mæþ¹ sárum allr drápum</i>	
<i>þā ā han bāþi</i>	3 w (h-w)
5 <i>bō skiptæ ok biþjæ ī friþ.²</i>	

220 = Kg. 5, 4^b (91).

<i>Brýz ēþsærit ā ánnæn æn ā lánðbōæn</i>	3 w (tt-ww)
<i>siðlvæn, þā ághi þæn bō at skiptæ</i>	
<i>ēþsærit ær brútit ā, ok þæn biþi</i>	
<i>ī friþ iórþinæ¹ á.</i>	

VI. (Um-quinnæfriþ Reg.)

<i>þætta ær þæt fiærþæ:</i>	4 k (um-w)

221 = Kg. 6 pr.^a (91).

<i>Tákær man kúnū mæþ váld, sýnis ásyn</i>	4 w (üt-ūw)
<i>antviggjæ ā hænni ællr ā hānum,</i>	
<i>þē hán gicerþi hænni ællr hūn hānum,</i>	
<i>ællr ær þæt svā nær bý ællr vøgh</i>	4 w (m-ww)
5 <i>at hæræ mā øp ok ákállen:</i>	
<i>værþær¹ þæt lághlíkæ skiærskotæt, þā</i>	
<i>ā þæt hinderis- næmpd víta.</i>	
<i>hvát þær ær sánt úm.</i>	6 w ^d (Ro, um-ww)

222 = Kg. 6 pr.^b (91).

<i>Tákær man kúnū mæþ váld, værþær¹ þær</i>	4 w (m-e)
<i>tákin ællr fángin ā færski giærning,</i>	
<i>ok vítnæ han tólf mæn þær til,</i>	4 w (m-w)
<i>þā ā hán undir sværþ dæmæs.²</i>	4 w (m-e)

223 = Kg. 6, 1 (91).

<i>Tákær man kúnū mæþ váld, dræper kónā¹</i>	4 w (m-me)
<i>hán ī þý,</i>	
<i>ok vítnæ svā² tólf mæn,</i>	4 w (m-ww)
<i>liggi øgúlder.</i>	4 w (m-me)

224 = Kg. 6, 2 (91, 92).

<i>Tákær man kúnū mæþ váld <ok>¹ rýmir</i>	4 w (m-ww)
<i>af lánð mæþ hænni,</i>	
<i>værþær² lághlíkæ vúnmin til válz-giær(92)ning,</i>	6 w ^o (Ro, t-w)
<i>han ā³ áldrī friþ fá.</i>	4 w (m-ww)
5 <i>fýrr æn kónonnæ giptæman biþær fore hānum.</i>	3 k (t-w)

ABCEÆF] 219: 1 davor antviggjæ 2 .i. friþ biþia 220: 1 iórþinæ
 221: 1 værþær 222: 1 davor ok 223: 1 kónæ 2 svā vítnæ 224: 1 so BC
 2 danach han AEÆF 3 þa a han

VII. (Um kirkjufrið Reg.)

225 = Kg. 7 pr.^a (92).

<i>Sítar man á kirkjuvægh éllr á þingvægh</i>	4 w (üm-ww)
<i>före á þrum, ...</i>	
<i>dráþær <ællr> sárgær, éllr blöþviti slár:</i>	3 w (tt-ww)
<i>hán havær brútit kúnunx eþsære.</i>	6 w ^d (Ro, h-w)
5 <i>kómbær æi dráþ éllr sár éllr blöþviti</i>	2 k (m-ww)
<i>þæra mællum, þá ær hætt mæþ ængu bætt.</i>	

226 = Kg. 7 pr.^b (92).

<i>Skúl þém á kirkjuvægh éllr á þínxvægh,</i>	3 k (mt-w)
<i>ok æi af langri ávund, útæn af bráþum</i>	4 k (m-üw)
<i>giærningum, þæt ær æi kúnunx eþsære.</i>	

227 = Kg. 7, 1 (92).

<i>Fára mæn frá kirkju éllr <frá> þingi,</i>	4 w (üm-w)
<i>fára til sîn vîn éllr þænninx-æls,</i>	
<i>éllr annænstaþ, ok æi genstā¹ hém:</i>	
<i>séz fore þém forsæti, fa skáþā²,</i>	
5 <i>þær ær æi kirkjufriþær ok æi þínxfriþær brútin.</i>	6 w ^d (Ro, t-w)

VIII. (Um hamb læn Reg.)

228 = Kg. 8 (92).

<i>Tákær man ánnæn, léþir til stóx,</i>	3 k (tt-m)
<i>hóggær af háendær éllr fætær,</i>	
<i>þæt ær kúnunx eþsære.</i>	
<i>útæn þæt</i>	2 w (tt-ww)
5 <i>kómi í vápna skípti.</i>	
<i>giær kónæ éllr óvormaghi þýluka giærning,</i>	4 w (üm-üw)
<i>bætin mæþ lághā-bótum.¹</i>	
<i>æi mā kónæ éllr óvormaghi friþ flýæ.</i>	4 w (t-ww)

IX. (Um eþsærisbætær Reg.)

229 = Kg. 9 pr.^a (92, 93).

<i>þæssi mál ví hávum nú upp tált,</i>	2 w (mt-w)
<i>þæ æru kúnunx eþsære ok al(93)dræ hóxto¹</i>	
<i>hárrænæ í Svéríki. hvár süm þær</i>	
<i>brýtær á mót, han hávær foregiært</i>	
5 <i>állu þý han óvæn á írþinni á.²</i>	

ABCEÆF] 227: 1 genstæ 2 ok fa skáþæ 228: 1 laghæ botum 229: 1 andræ
hóxto A 2 a vor ovæn

<i>svá mángir sum þér eru, ok svá lanzvist.</i>	3 k (tt-ww)
<i>ok biltughr læggjæs um ríkit allt.³</i>	2 w 2 w (l, lnkr, t-w)
<i>ok áldrí fyr í fríþ komæ énn þæn bíþær fore hánum sum hán bræ't til.</i>	4 k (tt-ww)

230 = Kg. 9 pr.^b (93).

<i>Nú má éngin ánnærs foregíærá.¹</i>	2 k (tt-ww)
<i>æi faþir sóns ok æi son fáþurs, ok æi bröþær² bröþors ællr éngin ánnærs.³</i>	4 w (mt-mw)
<i>skíptis aldre <þéæ>⁴ loter fjýrst bröt áf</i>	4 k (tt-ww)
5 <i>sáklæsir érvú</i>	
<i>ok táki hvar sún lot sum hán á í bóno.</i>	3 w (tt-ww)
<i>síþæn hans lóter sum brúttikær ér skíptis í þrý.</i>	5 w ^d (Ro, m-ww)
<i>én lót takær málsæghande, ánnæn kúnungær, þríþjæ allir mén.</i>	2 k (um-ww)
10 <i>þághær þæn bíþær fore hánum sum han bræ't⁵ til, ællr þæs árvi, þá á kúnungær hánum fríþ givæ, ok han læsi sik í fríþ viþ kúnung mæþ fútrætighi márkum.</i>	6 w ^e (Ru, tt-ww)

231 = Kg. 9, 1 (93).

<i>þá þæssi næmpæd skal næmpnæs, þá skúlú þær báþir viþ vérae ok já viþær síghjæ, þæn til kíærir ok þæn sákin gífs.</i>	4 w (m-w)
<i>ok þér í þá næmpæd at næmpnæs [sum] þé báþir já¹ síghjæ viþ.</i>	2 k (t-w)
5 <i>hvílkin² sum þé tolf vérjæ mæþ éþe sínun³, han ær várþær. hvílkin⁴ þé⁵ félla hán ær féldær, síun fyr ær síght.</i>	3 w (t-me)

232 = Kg. 9, 2 (93).

*Æhvar mén hittæs sættir¹ ok skíljæs ósættir², þær ær æi <kununnæ> éþsære
brúttit. 2 w (üm-ww)*

233 = Kg. 9, 3^a (93. 94).

<i>Hvā sún þæn man húser ok hémær éne nāt¹ sum búttugær (94) lághþær ær² ok svórin,</i>	4 w (h-w)
<i>bæte þrē márkær. húser³ han flére nætær, þá bæte fútrætighi márkær. ællr véri sik mæþ þrætýlftum éþe.</i>	2 k (tt-ww)
	2 w (um-ww)

ABCEÆF] 229: 3 allt ríkit 230: 1 fore gíörae 2 broþor A 3 danach fore
gíörae 4 so BCEÆF 5 hærær brutit 231: 1 a A 2 hvílkin 3 sínun eþe 4 hvi-
líkin; danach sum ABCE 5 danach tolf AE 232: 1 sattir 2 osattir 233: 1 éne
nat nach svorin 2 ær lagþær 3 hysir AEF, hise Æ (nach 234, 1)

234 = Kg. 9, 3^b (94).

Hvā sum biltughæn mán hýsir ællr hémær 4 w (m-ww)
innæn þæn ddgh <sum>¹ hánun ær lágþær
tíl þæs han rýmæ skal, véri saklæðs.

X. (Um kúnunæ læþung ok skipvist hans Reg.)

235 = Kg. 10 pr.^a (94).

Nū biúþær kúnungær líþ út¹ ok læþung, 4 k (um-ww)
biúþær² út rōþ ok rēþ:

<i>þá skal <han> némpnæ hámpn ok stámpn</i>	3 w (t-w)
<i>ok stýriman ok háðætæ álæ.</i>	
5 <i>ok hán skal biúþæs ā kýndil-þingun,</i>	4 k (h-e)
<i>ok stæþjæs ā líþ-stámpnum.</i>	

236 = Kg. 10 pr.^b (94).

Um állr kúnunæ útgærþir <þá>¹ skal búþ 4 w (h-ūw)
fiúghurtān náttum fyrr kómæ æn þæt út gærðs.

237 = Kg. 10, 1^a (94).

Þæt ðér lágheleþungær: fiúghur skíp af húndæri hvárju. 4 k (h-ww)

238 = Kg. 10, 1^b (94).

Vill kúnungær siðlvær útríkis fáæ 3 w (tt-ww)
ællr hær sīn út sændæ,

<i>rāþi siðlvær huru léngi han vill vææ úti.¹</i>	3 w' (t-ww)
<i>ok ðepti þý vðrþær han læþung út biúþæ</i>	1 k' (tt-ww)
5 <i>han siðlvær vill² úti vææ.</i>	
<i>Þette búþ ær ī fyrstu skipvist.</i>	6 w ^o (Ro, tt-m)

239 = Kg. 10, 1° (94. 95).

Stæter han quær ok vill æi siðlvær¹ út fáæ 4 w (tt-ww)
ok æi hær sīn útríkis sændæ,
þæ ðér laghæ(95)læþungær áttæ þínd
ok áttæ spæn ī hámpnu hvðrjæ.

5 <i>ī fyrsto skipvist;</i>	3 w (t-w)
<i>ī Tíundæ-lánda ok Áttundæ-lánda</i>	3 w (tt-e)
<i>æptir Úpsalæ-spánni; ī Fiðþrundæ-lánda</i>	
<i>æptir E² nækiæþunæ-spánni.</i>	
<i>ī ándri skipvist</i>	3 w (t-w)
10 <i>āghu vææ sæx þínd ok sæx spæn.</i>	

ABCEÆF] 234: 1 so BC 235: 1 utt nach læþung 2 so SCHLYTER nach GLOPQR etc.] biuz alle 236: 1 so BCEÆF 238: 1 will uti vææ (uti will vææ Æ) 2 will siðlvær 239: 1 siðlvær

240 = Kg. 10, 1^d (95).

<i>Þvā skipvistir skülü mæþ þénningum út giæras.</i>	4 k (h-ww)
<i>fiúratighi márkær í hvárt skip.</i>	3 k (tt-m)
<i>Þessa skipvistir skülü ivir¹ áll þrý fólkland gángæ at², slákt af márkland iórþær</i>	4 k (hh-me)
5 <i>sum af víghum mánni um þrý skip.</i>	
<i>Þæt fiærþæ skal út af mántali giæras.³</i>	4 k (um-ww)
<i>af böndum ok böndæsunum, lēghu-drængjum ok lœskæ-mánnum. Þæn kallas <værā>⁴ móghande mán sum tiūghu āræ ér.</i>	6 w ^b (Eu, tt-ww)
10 <i>hán skal í állum útskjldum stánda, þær til kúnungær tákær⁵ han úndaen.</i>	5 w ^β (Eo, m-ww)

Nú skal skipvist út giæras ok í kúnunæ ristæhūs færas. 2 w (m-ww)

241 = Kg. 10, 2^a (95).

<i>Nú skál væra máþær¹ fore hámpnu hværri, ok én fore áttungi hvárjum, stákin áttunæ-mæn viljæ tákæ.</i>	2 w (um-e)
<i>(æi skal han væra fátækari æn þæn 5 nú markæ kóst ā, ok ði vitvillingær ællr ovormághi, ok þō én um ár hvárt). ok læns-máþær fore hündari állu, ællr hans víst umbúþ.</i>	6 w ^d (Ro, hh-ww)
<i>hwilkin² þéæ þæt látær, bæte þrē márkær.</i>	2 w (t-w)
10 <i>éna þæm lænit havær, ándræ hündæri³, þriþjæ tækjumánni.⁴</i>	4 w (um-ww)
	4 w (ttt-me)

242 = Kg. 10, 2^b (95. 96).

<i>Állir¹ āghu skipvist ok spánnemāle <giærá>.²</i>	6 w ^b (Eu, um-ww)
<i>ok ándræ útgiærþir sum bændær ærū.</i>	4 w (út-ww)
<i>væri þæn bōnde sum skipvist ok spánnemāle órker³ giæra. Þæn æi orkær þæt, 5 væri han lēghu- drængær, ok (96) giæri út fúra ærtóghær um ár.⁴</i>	3 w (tt-ww)

243 = Kg. 10, 2^c (96).

Nú kómæ þær mæþ kúnunæ utgiærþum fore kúnunæ ristæhūs: þær ā áttunæmáþær fóre stánda ok hámpnumen állir. 4 w (t-ww)

ABCEÆF] 240: 1 wir A 2 at gange AE, gangæ BCÆF 3 giæras vor utt
4 væra BC 5 tuker nach undæn 241: 1 máþær væra 2 hwilikin 3 hündærinu
4 tekiu manninum 242: 1 ællr A 2 giæra fehlt A, nach utgiærþir BCEÆF 3 órker
A 4 arit

244 = Kg. 10, 2^d (96).

	<i>Vill ei bönden rét giöra fore rættan stæmpnudagh,</i>	6 w ^d (Ro, tt-m)
	<i>(þrim daghum fyrræ æn skipvistin skal út gänge)</i>	4 k (tt-ww)
	<i>þá āghu hámpnæmæn hém til hans gänge</i>	6 w ^d (Ro, tt-m)
	<i>ok mæta tvā pænningæ út fore én</i>	3 w (m-w)
5	<i>af hánun, ok svā kúnungi fúlneþ fá.</i>	
	<i>svā ér ok um spánnemæle, kórnsþan ok máltspan.</i>	1 k ^ʷ (tt-ww)
	<i>ok svā um attærgidæld; þæt ær¹ þrætighi märke.</i>	3 w (tt-ww)
	<i>æhvar útgærþir skúlú af mántali út giæres,</i>	4 k (t-e)
	<i>þær skal húndæri állt af mántali iæmfæres.</i>	

245 = Kg. 10, 3 (96).

	<i>Nú skal kúnungær fiughur næt</i>	4 k (tt-ww)
	<i>háve¹ af húndæri hværju:</i>	
	<i>fætæ kō ællr kōmykit næt,</i>	
	<i>hvar fiærfungær sitt næt;</i>	
5	<i>sæx bændær ètt fær; hvar bōnde fiughur fang</i>	4 k (hh-ww)
	<i>hæ, ællr fútre pænningæ;</i>	
	<i>hvar bōnde ètt hæns. ær éi hæ'ns til,</i>	3 w (tt-w)
	<i>þā éru tvè úm læmb ètt;</i>	
	<i>ællr kíþ ællr grís fore ètt hæns,</i>	4 k (um-ww)
10	<i>ók enæ gās fore þrý</i>	4 k (tt-e)
	<i>hæns þæn éi havær hæns.</i>	

246 = Kg. 10, 4^a (96).

	<i>Nú kiære tékjunæn, sighthæ sik æi fúllær</i>	4 k (h-w)
	<i>útgærþir havæ fangit¹; áttunæmáþær sighthæ sik</i>	
	<i>fúllt háve út givit af áttungi sínum:</i>	
	<i>ok svā sanne hámpnumæn mæþ hánun:</i>	4 w (h-w)
5	<i>fylli þæt mæþ [ättæ] áttunæmænum ok lænsmanni sínum</i>	4 w (üm-mw)
	<i>ok væri síþæn sík-læs.</i>	

247 = Kg. 10, 4^b (96).

	<i>... . . . . æi mā áttungær lágh</i>	4 k (tt-ww)
	<i>fore sik biþþæ, ok éi fiærfungær,</i>	
	<i>ællr halft húndæri áldra sízt.</i>	
	<i>állt húndæri mā aldri lágh fore kúnunæ útgærþir givū.¹</i>	3 k (tt-w)

248 = Kg. 10, 5 (96. 97).

	<i>Nú āghu bændær fúlneþ fore kirkjuiorþ giærá.¹</i>	6 w ^d (Ro, hh-ww)
	<i>fore svā mýkit <sum> kirkjuból ér.</i>	3 w (tt-e)

ABCEÆF] 244: 1 eru   245: 1 hawæ vor fiughur   246: 1 fangit hawæ
 247: 1 giöæ   248: 1 giöra

<i>þæt ær mǫrkland iórþær undir húndæris-kirkju</i>	4 w (tt-w)
<i>hvárjæ, half² (97) mǫrk undir tólfte-kirkju.</i>	
5 <i>hávær kirkjæn mēra frælst, stáandi <þā> þæt fore böndænum ók væri sáklæ̃s.</i>	2 w (tt-ww)

249 = Kg. 10, 6 (97).

<i>Sítjæ lándböær quærrir þē réttlike ághu</i>	6 w ^d (Ro, m-ww)
<i>út giœrā¹, ællr þiænistu-mæn,</i>	
<i>ællr andri bændær þē ær bændær kunnu ði</i>	
<i>ræt af fá:</i>	
5 <i>þó at þær krævin þæt före garþi háns,</i>	6 w ^d (Ro, h-w)
<i>þā āghi kúnungær</i>	6 w ^d (Ro, m-ww)
<i>váld at lāta tákā² af gárþi þēra</i>	
<i>hvat hán vill före þē útgiærþ.</i>	
<i>ok sákœri mæþ: þæt ðerū³ þrír ðærær</i>	4 k (um-ww)
10 <i>fore víti⁴, ok þrē mǫrkær fore hámpnu.⁵</i>	

250 = Kg. 10, 7 (97).

<i>Sítær áttungær quær, sékær at fæm mǫrkum;</i>	6 w ^d (Ro, ttt-w)
<i>fiærþungær, at tíu mǫrkum;</i>	
<i>hálf húndæri, tíughu mǫrkær;</i>	
<i>állt húndæri, fúratighi mǫrkær.</i>	
5 <i>ok æ fúllæ¹ skípvistinæ mæþ.</i>	6 w ^d (Ro, h-ww)
<i>þē bót liggær til kúnunæ bórþ.</i>	4 k (t-w)
<i>æhvar kúnungær fár fúllt,</i>	3 w ^y (tt-m)
<i>þā væri bönde sáklæ̃s.</i>	

251 = Kg. 10, 8 (97).

<i>Æhvat¹ útskyld þæt hælzt ær, hvát þæt ær skípvist,</i>	3 w (tt-ww)
<i>spánnæmáli, áttærgiæld, næt, fār, hæns, hæ,</i>	
<i>þā skal lænsman ællr hans búþ fore værā.²</i>	3 w (m-ww)
<i>ok áttunæmæn. þær skulu ði bort fārā³,</i>	4 k (m-ww)
5 <i>fyrr æn tækjumæn fúllt hævæ⁴ fángit.</i>	
<i>þær skulu víti⁵ hvær sum út giœr,</i>	3 w (um-w)
<i>ællr hvær sum quær sítær.</i>	
<i>þæn ā sáklæ̃s værā² þær værjæ,</i>	3 w ^y (m-ww)
<i>þæn ær ok fállin þē féllæ.</i>	

252 = Kg. 10, 9 (97. 98).

<i>Féllis fiærþungær [fore næt], bæte þrē mǫrkær.</i>	3 w (t-ww)
<i>svá ok æn ánnær féllis, bæte þrē mǫrkær.</i>	4 k (m-ww)
<i>þém taki tækjuman.</i>	6 w ^{o2} (Ro, t-w)

ABCEÆF] 248: 2 davor ok 249: 1 giœræ 2 takæ 3 ær AEÆF 4 withe
 Hs. 26. 27, witit HJ (und SCHLYTER), witinæ ABCEÆF 5 hampnunæ 250: 1 fúllæ
 nach mæþ 251: 1 avat A 2 væræ 3 fare 4 hævæ fullt 5 vite

	<i>fællis</i> (98) <i>mán fore fár ètt, bæte þrē æra.</i>	4 w (m-ww)
5	<i>þem tåki ok tækjuman.</i>	6 w ^{o2} (Ro, t-w)
	<i>fællis</i> <hán> <i>fore hæns ællr hæ,</i> <i>giældi</i> <þā> <i>tvá þænniŋæ fore én.</i>	4 w (h-w)
	<i>þætta skal állt út sækjæs.</i>	3 w (tt-m)
	<i>sighær tækjuman ógilt væra þæt¹ sum hānum færís,</i>	4 w (t-ww)
10	<i>fari hēm [at saklæso] ok hæmpti annat bætra.</i>	
	<i>æi mughu kirkju værjendær næmpnæs fore kinnunæ utgiærþir.</i>	3 w (t-ww)

253 = Kg. 10, 10 (98).

	<i>Kunnu¹ kinnunæ utgiærþir æi kómæ² i réttum</i>	4 w (m-w)
	<i>stæmpnudagh, þá ær þær fórfall fóre.</i>	
	<i>ètt ær þæt</i> <at> ³ <i>þē æi buþ fingū;</i>	4 w (tt-w)
	<i>ánnæt at þer sént buþ fingū; þriþjæ</i>	
5	<i>út þer illt væþær fingū, svá at færsl spiltis,</i> <i>æn þer hānæ út færþin.</i>	
	<i>þæt skal lænsman fjyllæ ok áttunxmen áttæ⁴ mæþ eþe sínum.</i>	3 w (t-ww)

254 = Kg. 10, 11^a (98).

	<i>Sitær [allt] hündæri quært, sæki fólklanz-hærræ</i>	4 k (üm-w)
	<i>mæþ tólf fóklanzmānnum út fúratighi mårkær.</i>	
	<i>ok skíp-vistinæ mæþ.</i>	4 k (m-ww)

255 = Kg. 10, 11^b (98).

	<i>Svå gāngi kinnunæ utgiærþir frām:</i>	5 w ^d (So, üm-ww)
	<i>gúþ givi hānum át gött gāghn!</i>	

XI. (Um Rōþæræt Ræg).

Þætta æru Rōþsins útskjöldir: 4 w (üm-ww)

256 = Kg. 11 pr. (98. 99).

	<i>Áttæ mårkær smærs [hvar] þæn sitt éghit bræþ ætær</i>	6 w ^b (Eu, t-ww)
	<i>ok ærtugh þæningæ af hvarjum bönda</i>	4 w (tt-ww)
	<i>fore þing-lámæ, ok tíu mårkær</i>	
	<i>at áttær-giældi¹ af hvarju skiplághi;</i>	
5	<i>sæx lífspund húmb læ af hvarju skiplághi,</i>	2 w (t-ww)
	<i>ok mårk af hværi ær, æn þē hē mæ sitjæ.</i>	4 k (t-mw)
	<i>fore læþungs-lámæ. faræ þē ivir háf</i>	6 w ^b (Eu, t-ww)
	<i>mæþ læþungi sínum, værin þā líþughir</i>	
	<i>(99) <þer> fore læþungs-lámæ.</i>	
10	<i>æi værin þære utgiærþir flære.</i>	3 w (tt-ww)

ABCEÆF] 252: 1 þæt værae ogíllt 253: 1 davor Nu 2 kómæ nach stæmpnu-
dagh 3 so BCF 4 áttæ (fehlt EÆF) áttunx mæn 256: 1 ættærgiældi AB, áttægiæld E,
ættægiæld Æ, æthogiæld F

257 = Kg. 11, 1^a (99).

Nú ær skíp út í lēþung gángit ok í várþ
ok í vákū kómit. . . . . 4 k (h-ww)

stídl þær man af áþrum, éllr rænir, ællr brýtar ivir lánzlagh:	3 k (um-ww)
5 hvát sak þæt hálzt ær, þæt ū væra hálvu dýrræ at bótum æn þæt giærs hémæ ¹ , ók halvu lēghræ at ēþum ok vitnum.	4 w (t-w)

258 = Kg. 11, 1^b (99).

Nú vérþær þæn sándær at <þē> giærning. þā bætēs
sák í þrē þríþjungæ. tákær en lót
stýriman, ánnæn <tákær> malséghandin,
þríþjæ hássætær állir. 4 w (h-w)

259 = Kg. 11, 1^c (99).

Vérþær þær¹ man dræpin ællr huggin fullum sárum,
þær āghær kúnungær fúretighi märkeær. 6 w^b (Ru, mt-mw)

fore fríþrut sín.	3 w (um-ww)

260 = Kg. 11, 1^d (99).

Nú kán þætta sætes fyrr æn þær komæ hém.¹ 4 w (t-w)

ok kan stþæn þæt mál dæles,	6 w ^a (Ru, um-www)
þā á han þæt sæt vitæ ² ok bætt mæþ stýrimanni sínum ok hássætum sæx.	3 w (tt-ww)
5 vérþær þæt éi sæt fyrr æn þē hém komæ, standi ³ fóre mæþ lánzlaghum ællr laghæbótum.	6 w ^c (Ru, um-ww)
	4 w (tt-ww)

261 = Kg. 11, 2 (99).

Kástær man ánnæn mæþ viljæ-værki 5 w^d (So, m-ww)

útþýrþis, ok ær til tvéggjæ manna vitni,
bæte þrē märkeær fore þæt borþ til lánz vêt,
ók sæx märkeær fore þæt borþ til háfs vêt.

5 giærs þæt mæþ váþæ, véri saklæst.	4 k (um-ww)

262 = Kg. 11, 3 (99).

Giæær stýriman áþrum āsighling, . . . 4 w (m-e)

bæte atær skáþæ<n>, ok mæþ þrē märkeær.	4 w (um-www)

ABCEÆF] 257: 1 hémæ giörs 259: 1 þæn AH 260: 1 hém komæ
2 vitæ sæt 3 danach þa

263 = Kg. 11, 4^a (99).

Rænar man hámpn af áþrum, bæte 2 w (h-w)
 <þá> þrē mǫrkær: giær [hānum] mēra skáþā¹,
 giældi átær fúllum giældum.

264 = Kg. 11, 4^b (99).

Allir āghu ¹ hámpn fore kúnungi rýmæ.	4 k ^α (m-w)
ok svá fore biskupi ok iárli ællr ² fórmanni	4 w (t-w)
þæra sum kúnungær hávær fore st.	

(100) XII. (Um varþhald Reg.)

265 = Kg. 12 þr. (100).

Nú takær stýriman várþ fore brýggju 3 w (t-w)
 sinæ: vérþær skórin i <þem> várþi,
 bæte sæx tæra.

kán siþæn skáþi i skípi vérþæ,	6 w ^b (Ru, mt-ūw)
5 útæn af sið ællr innæn af lándi, bæte <þá> várþmaþær skáþā ¹ átær.	
ok mæþ þrē mǫrkær.	3 w (m-w)
æn þæn vérþær æi fángin sum skáþā ¹ giærþi.	4 w (ūm-w)
þæn bæte ok þrē mǫrkær <ær> ² várþ	4 w (h-w)
10 fállir sum stýriman til várþs næmpnir.	
ok skaþæn átær síu fyrr ær ságh.	6 w ^c (Ru, um-w)

266 = Kg. 12, 1^a (100).

Nú væntir man hérr ā land sitt. 6 w^b (Eu, t-w)
 þā viljæ þē<r> várþ út séttjæ
 til lándgiæmo sinnær.

býævarþ, strandævarþ ok bætevarþ.	—
5 fállir ok mán	6 w ^b (Eu, t-w)
býa-várþ, ællr skórin vérþær ¹ i þem várþi, bæte þrē tæra: þæt ær býæmanna énsak.	

267 = Kg. 12, 1^b (100).

Fállir man strandævarþ ællr <i þem várþi>¹ 6 w^b (Eu, tt-w)
 skórin vérþær, þræ mǫrkær bót át.

tákær enæ kúnungær, áþra skiplághit,	6 w ^d (Ro, um-w)
ok þriþju tákær han i várþi skiær.	
5 vérþær ² æi skórin ok fállir þæn várþ,	4 w ^e (um-w)

ABCEÆF]. 263: 1 skaþæ 264: 1 aghæ AF 2 danach fore 265: 1 skaþæ
 2 sum BC 266: 1 værþær skórin 267: 1 80 BC 2 varþær A

<i>þá tákær enæ märke þæn³ süm i varþháldum</i>	4 k (tt-ww)
<i>ær mæþ hānum. fællir⁴ man bætes-várþ⁵.</i>	
<i>ællr skórin værþær i þem várþi,</i>	3 w (t-w)
<i>sæx märke bót át: þæt ér kununx énsak.</i>	4 k (tt-ww)

268 = Kg. 12, 1° (100, 101).

<i>Nū kan skáþi komæ giænum þæssæ várþæ nū éru</i>	4 k (t-e)
<i>up sághþir. þá ær þæt vizorþ</i>	
<i>þæs sum várþin háldær vitæ þæt mæþ tvēm mánnum</i>	
<i>þær han hærþo át han laghlíka</i>	
5 <i>æpti þrý hær-öp.</i>	

<i>órker han éi þæn vitni, þá bæte</i>	4 w (um-ww)
<i>fúratighi märke æn þær hærjæs ok bránnis:</i>	
<i>(101) giærs ængin skáþi, væri saklæs.</i>	

269 = Kg. 12, 1^d (101).

<i>Æ'ngin mū ok ánnæn i várþ fore sik</i>	4 w (h-w)
<i>sættjæ,</i>	
<i>útæn han svári</i>	3 w (um-w)
<i>sákum fore þæn han fóre sik sátaer.</i>	
5 <i>svá sum han siælvær svára</i>	4 w (m-w)
<i>skúldi æn han kúnni¹ i várþi brýte.</i>	

270 = Kg. 12, 1e (101).

<i>Bændær ághu¹ ok bōlfastir mæn i várþ <at> næmpnæs.</i>	4 w (tt-m)
<i>æi mū kónæ i várþ</i>	3 w (m-w)
<i>sættjæs, ok éi lækemán.</i>	

271 = Kg. 12, 1^f (101).

<i>Quæls man fore bætevarþ af kúnunxmanni síþæn,</i>	3 w (t-ww)
<i>þá taki vitni af þæm síþæn til kom.</i>	
<i>værr hæn þæn, væri sáklæs; fälz han,</i>	6 w ^d (Ro, m-ww)
<i>•bæte süm fyrr ær ságht.</i>	

272 = Kg. 12, 1^g (101).

<i>Strandævarþær ā háldæz til söl ær up gáugin.</i>	6 w ^b (Ru, t-w)
<i>síþæn ā han lághlíka þæm¹ til síghjæ</i>	3 w (m-w)
<i>næst hānum várþ skal² hálda.</i>	
<i>mæþ tvæggjæ manne vitnum.</i>	4 k (um-ww)
5 <i>ok síþæn gangi várþær sum búþ-káflí.</i>	4 w (üm-ww)

ABCEÆF] 267: 3 þæn nach taker 4 davor Nu 5 botes varþ 269: 1 kúnni
nach bryte 270: 1 ághu nach mæn 272: 1 þóm nach síghjæ 2 skal varþ

Þáttæ æru fórfall¹ þæra várþ skulu háldæ: 4w(mt-www)

273 = Kg. 12, 2^a (101).

Þá æn han liggær¹ í sött ællr sárum; 4w(tt-ww)
 ællr dæþæn várþnæþ hávær² fore dúrum;
 ællr ær kallaþær áf kúningi;
 ællr ær ældær hægðri æn hávæ þorf;
 5 ællr ær á fiðti fæær³ síns.

274 = Kg. 12, 2^b (101).

Þæssi fórfall nú æru síghþ, 4w(h-m)
 skal han víta mæþ tvém mánnum.

ok síðvær han þriþi, ok væri [siþæn] saklæs.	6w ^o (Ro, m-w)
fáls at vítnum, þá bête	4w(tt-e)
5 bót æptir þý fyrr ær síght.	
hvarjæ bót æptir sínum brítum.	4w(um-w)

275 = Kg. 12, 2^c (101).

Soá lýktæs kúnunæbalkær at Róþæ-rætt: 6w^d(Ro, hh-ww)
 kúnúngær af hímnum giðmi ós alla slét!
 Amen.

(Ærfþæbalkær.)

Hær býrjæs ærfþæbalkær, ok tæljæs í hánnum flokkær fæm ok tíughu.

I. (Huru man skal laghlíka kono fæsta Reg.)

276 = Æ. pr. 1^a (103).

Ærfþæbalkær býrjæs at gíptæ-málum, 4gw(um-ww)
 þý at æ kombær én af tvém,
 maþr¹ af mánni, hvar af ándrum . . . . .

ængin tú kóme svá sámæn	6w ^d (Ro, um-www)
5 at æi munu skúljæs um síþir.	„(ttt-m)
én líþær frá ok ánnær lívær æptir ² :	6w ^d (Ro, m-www)
af síðngær-álstri býrjæs allt árf.	

277 = Æ. pr. 1^b (103).

Máþær skal kúnú bíþjæ ok æi mæþ váldi taká.¹ 6w^d(Ro, um-ww)

278 = Æ. pr. 1^c (103, 104).

Han skal fáþur hennær hitta¹ ok næstu frændær, 4w(mt-www)
 ok þæra gōþviljæ létæ. 4k(„)
 nú kán hánnum vél sváraes. 4w(„)

ABCEÆF] 273 Üb.: 1 forfald 273: 1 Liggær han 2 hævær nach ællr
 3 feæ A — ABCDEÆF] 276: 1 maþær 2 æpti lívær 277: 1 take 278: 1 hitta
 nach frændær

	<i>þā ā faþir váld tǫke fǣstnǫþæ-fǣ.²</i>	4 k (mt-ww)
5	<i>ær æi fáþir til, þā ær mǫþir;</i>	4 w („)
	<i>ær æi mǫþir til, þā ær brǫþir;</i>	4 k („)
	<i>ær æi brǫþir til, þā ær systir, æn hūn gipt ær:</i>	4 w („)
	<i>æi mā mǣ giptæ mǣ.³</i>	4 k („)
	<i>ær æi systir til, þā ær fáþurfaþir til;</i>	3 w (tt-e)
10	<i>ær æi fáþurfaþer til, þā ær fáþurmǫþir til;</i>	
	<i>ær æi fáþurmǫþer til, þā ær mǫþor-fáþir.</i>	3 k („)
	<i>þā ær mǫþormǫþer til; ær æi mǫþormó⁽¹⁰⁴⁾þer,</i>	
	<i>þā ær fáþurbrǫþer til; ær æi faþurbrǫþer,</i>	3 w („)
	<i>þā ær faþursystir. þā ær mǫþor-brǫþer.</i>	
15	<i>ær æi mǫþor-brǫþir, þā ær mǫþor-systir til;</i>	3 k („)
	<i>ær æi mǫþorsystir til, þā æru syzlíngær</i>	
	<i>ok brýllungær til, báþi iamnær</i>	3 w („)
	<i>ā fǣþærni ok mǣþærni. þā skal fǣþærni</i>	
	<i>fǣstnæ-fǣ takæ, ok æi mǣþærni.</i>	3 k („)
20	<i>ær nǣrmer ā mǣþærni æn fǣþærni,</i>	3 w („)
	<i>þā ā mǣþærni⁴ takæ.</i>	3 k („)

279 = *Æ. I pr.^d* (104).*Hvar sum ánnæn rænir fǣstning, bæte þrē mǫrkær.* 3 kbr. (um-w)*tǫki þem þæn rǣntær ær fǣstningæ-mǫlæ.* 4 gk (t-e)280 = *Æ. I pr.^o* (104).*Hvar sum giptir mǣ útæn rætz giptæmanz órlof,* 6 w^d (Ro, üt-üw)*bæte fúratíghi mǫrkær.**ællr viti lóf af rættum giptæmánni,* 5 w^d (So, mh-w)*mǣþ atertæn manna eþe.*281 = *Æ. I, 1^a* (104).*Nū¹ ær fǣstningæ-fǣ tǫkit.* 4 w (tt-ww)*þā skal han fǣstæ mǣþ átte mánnum;* 4 k („)*þā skúlu þer fǣstær at vérae,* 4 k (tt-me)*fúri af kónonnæ hálvum² ok fúri*5 *af mánzins hálvum.**þā ær³ fǣst<n>ingæ-fǣ⁴* 4 w (tt-ww)*báþi lághlíkæ bórit ok viþ tǫkit.* 4 k („)282 = *Æ. I, 1^b* (104).*Hvar sum fǣstningæ-fǣ bæer ā fǣst<n>ingæ-fǣ¹,* 4 w || 4 w (r, t-w)*bæte þrē mǫrkær, ællr dýli**mǣþ tíu manna eþe at hán viti æi²**at fǣstningæ-fǣ var fyrr bórit.*

ABCDEÆF] 278: 2 fǣstnǫþæ fæ takæ 3 mǫ. mǫ giptæ. 4 danach fǣstnǫþæ fæ
 281: 1 schließt an 278 an 2 halsum A 3 æ A 4 so BCDEÆF 282: 1 so
 BCDEÆF, fǣstnadhū fū E 2 æi visti

283 = Æ. I, 1° (104).

<i>Nū kán mæ siðlf við fæstnæþæ-fæ</i>	4 w (tt-üw)
<i>tákæ. þā bæte þæn bót¹</i>	
<i>sum fæstningæ-fæ þar ütæn þææ gōþvilja</i>	4 w 4 w (l, t-w)
<i><sum> þær næstu frændær vāru.</i>	

284 = Æ. I, 2^a (104. 105).

<i>Hvillkin¹ mæ mæn tákær mōt fáþurs vilja,</i>	6 w ^d (Ro, mt-ww)
<i>ællr mōþor, æn þær livā²,</i>	
<i>hvat hūn tákær han til áþalmanz ællr læskælæghis,</i>	2 k (tt-ww)
<i>þā væri mi(105)skunnæ-kónā³ fáþurs</i>	6 w ^d (Ro, mt-ww)
5 <i>ok mōþor, ok ænxi ánnærs.</i>	
<i>frændæ ællr giptæ-mānz.</i>	6 w ^b (liu, mt-ww)

285 = Æ. I, 2^b (105).

<i>Vill fáþir ok mōþer forlāta hænni sák</i>	4 w (t-e)
<i>sínæ, þā tákí hūn füllæn</i>	
<i>ðerfþælot <úp>.¹ . . . . .</i>	
<i>Nū dælis þær úm:</i>	4 w (um-w)
5 <i>hoat hænni var þæt forlātit ællr éi:</i>	5 w ^d (So, t-ww)
<i>þā skūlu þæt tólf mæn vítā.²</i>	4 w (um-w)

286 = Æ. I, 3^a (105).

<i>Nū kán þem mænni hūghær vændæs ællr kónō,</i>	4 w 4 w (l, tt-w)
<i>ok vilja æi þā fæstning haldæ.</i>	
<i>havi þæn færnungum ok fæstningæ-fæ</i>	4 w (tt-ww)
<i>foregiðrt¹, ok mæþ þrim mārku.</i>	4 k (, ,)

287 = Æ. I, 3^b (105).

<i>Nū ér likt þææ māl bæggje at hūn</i>	4 k (m-w)
<i>vill æi þā fæstning haldæ.</i>	
<i>þā láti hūn áter fæstnæþæ-fæ,</i>	3 w (tt-me)
<i>ok færnungæ, ok mæþ þrē mārker.</i>	

288 = Æ. I, 4^a (105).

<i>Fæstir man kónō, <ok>¹ ér við þær fáþir,</i>	3 w (tt-w)
<i>ællr frændær þær næstu,</i>	
<i>ær éi konæ siðlf ā fæstningæ-stæmpnu,</i>	6 w ^b (Eu, h-ww)
<i>ællr ér æi til viz kómín,</i>	
5 <i>ællr áldærs, ághi <þā> váld mæþ frændum</i>	
<i>sínnum né gēn <at> síghje.</i>	

ABCDEEF] 283: 1 botænæ A, botenæ BCDF, botinæ Æ, both E 284: 1 hvilkin 2 livæ 3 miskunne konæ 285: 1 so BC 2 wite 286: 1 forgiðrt vor fœrnungum 288: 1 so BC

ok þæn man fæst hafþi ándrum bœte þrē mǫrkær til þrē-skǫptis.	3 k (h-ww)

289 = Æ. 1, 4^b (105).

Nū ær konæ siðlf ā fæstningæ-stæmpnu.	4 k (um-w)
skilis þȳ énaest þæra fæstning at biskupær vill.	4 k' (tt-w)
han ā skóþæ þe fórfall	2 w (tt-mw)
5 sūm þæra mællum ær(ū). ¹	

II. (Um bryllæpsgiærþir Reg.)

290 = Æ. 2 pr.^a (105, 106).

Nū ráþær man til bryllæps i bryllæps-tímæ. þā sánkær han brúþ-frámmu ok brúþmannum snum, <ok> scéndir gen kónō þere sūm hans (106) fæstikonæ ær. ¹	3 w (tt-ww)

291 = Æ. 2 pr.^b (106).

Nū sjns hūn hānum, fæstikonæ háns. nū riþær han ánnæn tímæ ok bēþes <af giptæmanni> ¹ fæstikono síne, ok sjns hānum sum fýrræ.	3 w (t-ww)

291^a = Æ. 2 pr.^c (106).

þā scéndir han ok þriþjæ tímæ éptir, ok sjns hānum sum fýrræ.	3 w (tt-w)
þā bœte kónonnae giptæ-mán þrē mǫrkær [kiæpgildær]. þā þrē-skǫptes.	2 w (h-w)
5 ok þrē mǫrkær karlgildær taki bōnden fore kóst sin.	3 w (um-w)

292 = Æ. 2 pr.^d (106).

Æ' nkjæ āghær siðlf giptu sinni ráþæ.	4 w (hh-ww)

293 = Æ. 2 pr.^e (106).

Nū ær fæstikonæ synd hānum ¹ i þrim bryllæps-timum i íámlangæ ² énum.	6 w ^d (Ro, t-ww)
sánki þā frændæ- flók sin ok tákī þā fæstikono síne, ok hēte þe kónā ³	3 w (tt-w)
5 lāghtákin ok ði rāntákin.	
hvar hānæ rænir af hānum síþæn, bœte fiúrætighi mǫrkær.	4 k (tt-ww)

ABCDEÆF] 289: 1 80 E 290: 1 ær fæsti konæ 291: 1 vgl. 291, 3
293: 1 hanum synd 2 íæmlangæ 3 konæ

294 = Æ. 2, 1^a (106).

Nū kan allt væra væl¹, brūþmæn gen brūþkómæ 5 w^d (So, h-ww)
ok brūþ-frámmæ. þær skúliu
ī fríþi þit kómæ ok svá þæ'r værá²,
ok þæþæn fára ok³ ∟ ×.

5 *músfýrmis þem nókot ā þem vægh,* 3 w (t-w)
þā ā fáþir ok frændær þær æptir sækja.

295 = Æ. 2, 1^b (106).

Dæ'r¹ brūþ ā vægh ūti, átær 3 k (n-um-w)
lík til býær ok mæþfylghþ hænnær;
dæ'r brūþkómæ ā vægh ūti, átær
lík til býær ok mæþfylghþ háns.

296 = Æ. 2, 1^c (106).

Nū kómbær brūþ hém til bōnda síns: 6 w^b (Eu, tt-e)
þā ér hūn ī vārþnæþ bōnda síns kómin. 4 w' (t-ww)

297 = Æ. 2, 1^d (106. 107).

Kan hūs bōndænum ællr hūsfrānni ællr bárnun 4 w (t-me)
þæra nokot gicræs ællr ándrum hiōnum
þæra, þā ær bōnde ok hūs(107) frū ok bárn
þæra áll ī hūndraþæ-giældum.

5 *æn þē drápin værþæ, ok ī fúratighi márkum æn þér værþæ sár.¹* 4 w' (um-w)
rēþo-hiōn² ok all ánmur hiōn bōndæns liggi ī tvæbæte. 6 w^d (Ro, tt-ww)
þáþi ī drápum ok sárum. 4 w (um-ww)

III. (Um giptæmāl Reg.)

298 = Æ. 3 pr. (107).

Nū æstir man líuþ ok giptæmāl bēþes¹ 4 w (ttt-me)
af skýldum mánnun. þā ā þæn ráþæ
giptæ-málm² sum skýlðæstar ér.
hān ā kóno manni giptæ

5 *til hēþær ok til hūsfrū ok til halfræ síeng³,* 6 gw^d (mt-www)
til lása ok lýkla⁴ ok til laghaþríþjunx⁵
ī állu han á⁶ ok han ásla fá'r⁷,
ūtan gúll ok hēma-hiōn.⁸
ok til állæn þæn rét ær úplænz k lág 4 w (ilm-www)

ABCDEÆF] 294: 1 wæl wæra 2 wæra 3 ok AD, fehlt BCEÆF 295: 1 da-
 vor Nu 297: 1 sar wærþæ 2 sprich -hi-ōn zweisilbig 298: 1 bēþes giptæ mal
 2 giptæ malum ráþæ 3 sieng halfræ 4 nykla 5 laghæ þríþjunx 6 so BC: ok til alz
 þæs han u ADEÆF; danach .j. lösörum alle 7 afflæ fa 8 sprich -hi-ōn zweisilbig

10 *éru, ok hin hælghi E'rikær künungær*
gáf, i námpn fáþurs ok sóns,
ók þæs hæl<æ>ghæ ánda.

299 = *Æ.* 3, 1 (107).

Nū érvir bónde ællr húsfrú frændær 4 w (h-ww)
sína, ærvir báþi iórþ ok læsæra.

þā āghi læsæra bāþin, ok iórþ 3 k (tt-ww)
āghi þat þæra sum érvir.

IV. (*Um mórghongiaef* Reg.)

300 = *Æ.* 4^a (107).

Hindredæx um mórgin þā āghær bónde 6 w^d (Ro, üm-ww)
húsfrú sína hēþra ok hénni
mórghongiaef givæ.¹ givær han i égnum,
þā skal han givæ mæþ fastum ok füllum
 5 *skidlum svā mjkit <sum> hán vill.*

301 = *Æ.* 4^b (107. 108).

Svā mjkit sum mórghongiaef ér, svā mjkit, 6 w^d (Ro, um-ww)
mā húsfrú bónda¹ atær givæ mæþ fastum
 (108) *ok füllum skidlum, ok væri svā füll*
þæ'n giæf sum þe bónde gaf hénni.²

302 = *Æ.* 4^c (108).

þæssa giæf nū ær ságh, þā múghu þe givā¹ 3 w' (t-w)
hvat þær eru rikæri ællr fátækæri, 6 w^d (Ro, t-w)
húsfrum sínum. svā múghu ok húsfrur 3 w' (t-w)
<þæra>² þæm atær givā i gën.³
 5 *væri ok þæt laghagiæf.* 4 k (um-ww)

V. (*Huru konæ forværkær mórghongiaef* Reg.)

303 = *Æ.* 5^a (108).

Nū kan kónā¹ hör givæ, værþær laghlæ 4 gw (h-www)
tíl vunnin. þā havær hún foregiært
mórghon-giæf <sinni>¹ ók allu þý
súm hún var gipt til ok givin.³

304 = *Æ.* 5^b (108).

Kombær giælskapær meðlum giptz mánz ok ðgiptæ 6 w^b (Ru, (m-ww))
kónō, væniz þæt til þæra,
standi¹ fóre mæþ átærtān mánnæ ēþe. 4 w (t-e)
fúldær at ēþe, bæte sæx márkær til þræ-skriptis. 3 w (tt-w)

ABCDEEF] 300: 1 givæ A 301: 1 danach sinum 2 hénni gaff
 302: 1 givæ 2 so BC 3 .j. gen givæ 303: 1 konæ 2 so BCE 3 ok givin til
 304: 1 davor þa

VI. (Huru man værþær i hörsiæng dræpin Reg.)

305 = Æ. 6 pr. (108).

Gangær ánnærs manz kónā¹ ā búlstær ok bléo 4 gw (üm-ww)
 i ánnæra künū siæng,

værþær bær ok ā tákín, þā skál hanā ² til þínx færa. félla tolf mæn	4 w (um-ww)

5 kónonæ sum fángin ær, þá féllis hún
 til fúratighi märke.

hávær hún ái þénninga til,	6 w ^b (Ru, um-mw)

þā bæte lokkæ sína ok ærun ok náser, ok hête æ hór-stákkæ.	4 gw (üm-ww)

306 = Æ. 6, 1 (108. 109).

Tákær konæ áþra i siæng mæþ bönda 3 w (tt-e)
 sínnum

ók mæþ (109) þæm sámū vitnum,	4 gw (t-e)

ok slár hānæ þær i hæl,	3 w (tt-e)

5 ok félla hānæ tolf mæn, liggi ōgild.	3 w (hh-ww)

307 = Æ. 6, 2 (109).

Nū kan mán annæn takā¹ i siæng mæþ künū sínni 4 k (h-ww)
 ok slár han þær i hæl,

ællr báþin þæm,	4 w (t-mw)

þā skál han þem sámæn	3 w (tt-ww)

5 fætra

dæþ ok quik, ællr báþin dæþ,	4 w (t-w)

ok svá færa til þínx. ²	3 w (tt-ww)

þæt skúlu tolf mæn vita hvát þær ær sánt um.	4 k (mh-ww)

féllæs þe sum dræpin æru, liggín ōgild;	3 w (t-w)

10 féllis þæn sum dráp, féllis til morþgidlda.	

308 = Æ. 6, 3^a (109).

Vrækær bönde bort húsfrū sína laghtákne 4 w (mh-mw)

ok tákær i stáþ ándra,

ok i siæng mæþ sik læggær, þā rænir han húsfrū

< sína >¹ lásæ ok lýkla.²

309 = Æ. 6, 3^b (109).

Kiærir þæt hún ok frændær hénner, 4 w (h-w)

þæt hún havær stól ā stól

ABCDEÆF] 305: 1 konæ 2 hanæ 307: 1 takæ 2 til þínx föræ
 308: 1 so F 2 nykla

bórit¹, ok rænti hānæ² lāsæ ok lýklæ³,
þæt kallar útskut-stöle.

þær ær fúratighi märke bót át. þā þræskiptæs.	6 w ^d (Ro, tt-e)

VII. (Um þē giptur barnægōz ær fore Reg.)

310 = Æ. 7 pr. (109).

Gíptis¹ kónū² ī kárls bō, 5 w^d (So, um-ww)
gíptis til lághā-þriþjunx³;
gíptis <ok> kárl ī kónū⁴ bō,
gíptis til tvæggjæ létā.⁵

311 = Æ. 7, 1^a (109, 110).

Nū gángær hūn <kónū> ā gíptu áþræ, 6 w^d (Ro, h-ww)
ok bárnns hænner féþærni ér mæþ hænna innæ.

þā skál fær bárna fé ⁽¹¹⁰⁾ þærni ¹ úndan skiptæs, ok tákī þær fyrstunni tvā létī 5 áf læsærum, ok síþæn gíptis mánmin til tvæggjæ létā ² ī þriþjung hænner. éru ok þræær giptur, véri lagh sámū. <ok> hávi aldrī ængin váld at gíptæs ī bárnæ<nnæ> féþærni.	4 w (tt-w) 6 w ^b (Ru, m-ww) 3 k (t-ww)

312 = Æ. 7, 1^b (110).

Gíptis kónæ ī kárls bō, ok éru 2 w^a (um-ww)
þær bárn fóre, þā skál ok úndan
skiptæs þéræ gōz sum fyrr æ<r> sághit.

ok gíptis aldrī kónæ ī bárnænne mæþærni 5 fyrr æn þæt ær úndan skipt.	6 w ^e (Ro, mh-ww)

313 = Æ. 7, 1^c (110).

Skíptis þæt úndan sum þē āghu fyrr, 4 w (um-ww)
viljæ þæn bōlagh léggjæ,

þā hávin ¹ barnin váld til éllr þéræ frændær bōlagh léggjæ mæþ féþær 5 þéræ ællr móþor mæþ bōlax-fástum. þær skulu tólf vérae.	6 w ^d (Ro, h-üw)

314 = Æ. 7, 2 (110).

Nū ær máþær tvægiptær, ok ær fyrr undæn skipt. 6 w^c (Ru, tt-ww)

þā takær bōnden halft víþær tvā kúnur. éru þær þræær, æi fær han þý mérae, ok tákī slíkt gíptæ sum gíptæ.	4 w (tt-me) 3 w (um-ww)

ABCDEÆF] 309: 1 borit stol a. stol 2 hinnær AD, hænna E, hinna Æ, henne F 3 nykla 310: 1 davor Nu 2 kónæ 3 laghæ þriþjunx 4 kono 5 lota 311: 1 ær — féþærna in A von später Hand nachgetragen 2^a löta 313: 1 danach þær (þæt D, fehlt F)

5 ær kónæ twægipt, ok ær fyrr undæn skipt, þā tákær hūn þriþjung við tvā mæn.	6 w ^a (Ro, h-w)
æru þē ok þrír, æi fār hūn þý mæra, ok tåki slikt giptæ sum giptæ.	1 w (t-w)

315 = Æ. 7, 3^a (110).

Nū kán bāþi fáþir ok móþer være döþ. ¹	6 w ^e (Ro, h-ww)
rāþin fore bárnægōz frændær þēr næstu.	4 w ^y (m-ww)
<ánnær> ² af fáþærni ok ánnær af móþærni þæn næsti, mæþ skjldæstu vitnum. .	3 w (h-w)

316 = Æ. 7, 3^b (110).

Kúnnu þer meðllum sīn dæla, þā gifs þem vīzorþ bárnægōz at ráþe sūm bætær kán ok bætær vīll.	4 w (mh-ww)
æ til þæs bárn kómæ til vīz. ¹	4 k ^y (t-ww)

317 = Æ. 7, 3^c (111).

(111) Nū ¹ lívæ antviggjæ fáþir ællr móþer.	6 w ^b (Ru, ūm-ww)
rāþi ² þæt þæra fore bærni ok bárnægōz sūm længær lívæ.	4 k (mt-ww)
ok én af andri ³ hálvunni sūm skjldæstær ⁴ ær.	3 w (tt-ww)
þær skulu ráþe æ til þæs bárn kómber til vīz. ⁵	4 w ^y (h-ww)

318 = Æ. 7, 3^d (111).

Dæer bōnde frān hūsfrū sinni, <ók> ¹ æru bárn æptir, ráþi hūsfrú<n> fore bærni ok fáþærni <þær> ² til hūn giptis átær.	6 w ^b (Ru, ttt-ww)
5 síþæn hūn giptis, rāþin þā fáþærnis frændær þēr næstu fōre bærni ok bárnægōz.	4 w (t-ww)

319 = Æ. 7, 3^e (111).

Æ' hvar ¹ bárnægōz hávæer handæ meðllum,	4 w (t-ww)
hvát þæt ær fáþir ællr móþer ællr frændær,	4 k (mt-ww)
þæn ā hvart ár rættæ rækning af þý gōz	4 k (t-ww)
giðræ fore næstu frændum.	4 w („)

VIII. (Um hēmfylghir Reg.)

320 = Æ. 8 pr. (111).

Nū giptir bōnde sōn sīn ællr <sīnæ> dōttor ¹ , gīvæer mæþ hēnni iórþ ok læsðæra.	4 w (h-ww)

ABCDEÆF] 315: 1 döþ væra 2 so BC 316: 1 til vīz kómæ 317: 1 die-
ser Paragraph nur in AE 2 danach þa 3 andri SCHLYTER] hvarri 4 skuldæstær 5 til
vīz kómber 318: 1 so D 2 so BCEÆF 319: 1 davor ok AEÆF 320: 1 dōttor sīnā E

	<i>hávi þæt svā léngi sum fáþir ok möþer síghjæ já við, ok æi léngær.</i>	4 w (um-me)
5	<i>þý at éngin mā ánnæn quikkæn érvæ, æi bárn ællr bárnæ bárn,</i>	6 w ^d (Ro, üm-ww)
	<i>hvarði fáþir ællr möþer, ællr² ængin ánnær skýldær mán, ütæn givi hvar ándrum átær mæþ tíu manna éþe.</i>	4 w (um-www)
10	<i>bristær at éþe, bæte þrē márkær, ok út þæt af hánum kréfs.</i>	3 w (t-w)

321 = *Æ. 8, 1^a* (111. 112).

	<i>Gíptir¹ man sôn sīn ællr <sīnæ> dót(112)tor, ok givær mæþfylghþ mæþ [bāþi] ā féþærni ok mæþærni²: dær s:þæn fáþir ællr möþer <ok> kréfsjæ sýzkini³ síþæn æptir lot sīnum, 5 bæri þā. átær gíptina til skípt.</i>	6 w ^b 6 w ^b (Ru, 1, um-w) ,, (r) ,, (l) ,, (r) ,, (l)
	<i>mæþ svórnum éþe, ok tákí [þær] hvar⁴ þéræ lót sīn, sýstir ok bróþer. <hwárt>⁵ æpti býrþ sinni.</i>	2 w (mt-ww) 3 w (t-www)

322 = *Æ. 8, 1^b* (112).

	<i>Kan sôn ællr dötter skiptæ bort lot sīn ællr andrukóst forhæfþæ, þā¹ skál síþæn gípt gángæ til skípt.² þā stándi þæt í þæs lot sūm havær fangit³ 5 é⁴ foregíært ær í gípt.⁵ ok tákí fullæn⁶ skíptis-lót.</i>	6 w ^c (Ru, tt-m) 4 w (um-ww) 6 w ^c (Ru, tt-m) 4 k (mh-www)

323 = *Æ. 8, 1^c* (112).

	<i>Ær mære gíptin æn skíptin, ok hávær han gíptina forhæfþæt¹, þā gíeldi han átær af stnu svā mjkit í skíptælotin bristær.</i>	4 w (h-ww)

IX. (Um giævær ok kiæp innæn siængeralstær Reg.)

324 = *Æ. 9 pr.^a* (112).

	<i>Nū ā bōnde vald at givæ hūsfrú sinni .¹</i>	3 w (tt-ww)
	<i>tíl þrìggjæ märke ütæn mórghon-giæf.</i>	4 w (tt-w)
	<i>svā mā ok hūsfrú givæ bōnda sīnum</i>	5 w ^d (So, h-ww)
	<i>ók allt at énu mórghongiaef átær, æn hūn svā vīll.</i>	4 w (üm-www)

ABCDEÆF] 320: 2 ok ADEÆF 321: 1 davor Nu 2 möþærni A 3 síz-
kini, -e ABCÆ 4 hwart ADÆ 5 so BC 322: 1 þær AD 2 til skípt gángæ 3 fangit
havær 4 ok ABCEÆF 5 gíptinni 6 follæn A 323: 1 forhæfþæt gíptina 324: 1 er-
gänze <giæf>?

325 = Æ. 9 pr.^b (112).

Ághær¹ fáþir ok móþer váld giva² barni 6 w^d (Ro, um-ww)
 sínu til þriggje märke. ,, (um-ww)

æn svā mykit ær átær at hvær sön fær 4 w (t-w)
 þrè märke, ok dóttir tolf æra.

5 ær éi svā mykit til, þā gáangi gæf til skiptis. 4 w (mt-ww)

326 = Æ. 9, 1^a (112).

Allt þæt bóndin ok húsfrún kiæpa samæn báþi i iórþ ok læsærum, 4 w (m-m)
 þæt kallar síngær-kiæp.¹

327 = Æ. 9, 1^b (112, 113).

Ághi húsfrún þriþjung ok bónden tvæ (113) létu¹ 2 w (t-ww)
 af ból-kiæpinu.

liúte þe þá 4 w (mh-üw)
 <svā>² sælja sum kiæpa, gangi þá ā húsfrúna<r>
 5 löt þriþjungær, ok tvæ létu³ ā bóndæns.⁴

X. (Um skipti þær hiön skiljæs barnlæs Reg.)

328 = Æ. 10 pr.^a (113).

Nū kunnu hiön¹ barnlæs skiljæs at. dær 6 w^b (Ru, um-ww)
 mán fyrr æn kónæ, tæki hvart þéæ
 síng æptir ánnæt . . . . .

mæþ állu þý þær til hærir. 3 k (t-ww)

5 bulstær ok línlak, hofþædynu ok áklæþi. —

329 = Æ. 10 pr.^b (113).

Livær kónæ æptir bóndæ sön, ághi <þā> kirkju- 3 w (t-ww)
 klæþi sön þe bæztu hældær æn þe værstu.

þæt ā vera stænize, kiurtil, ivirklaþi ok¹ huvuþdūkær. 6 w^d (Ro, m-ww)

éi ok þý mææ at mææ til ér. 6 w^{e2} (Ro, m-ww)

330 = Æ. 10 pr.^c (113).

Livær bónde æptir húsfrú sínæ, āghi fyrst 4 w (tt-w)
 hást þæn <ær> bæstær ær ok vápn <sín>¹ fræls

þe han mā vél til víghis mæþ fára² én svā til ér. 3 w (m-ww)

ok kirkju-klæþi sín . . . . . 6 w^e (Ro, m-w)

5 éi ok þý mææ at mææ til érú³ én nū ær ságht. 4 w (um-ww)

ABCDEÆF] 325: 1 davor Nu 2 davor at alle außer F 326: 1 síngær
 kiöp 327: 1 tvælötina AD 2 so BCDEÆF statt þa A (þa þæn swa Æ) 3 lotir A,
 luti Æ, luttir E 4 bonden (bondan Æ) 328: 1 hiön 329: 1 ok vor ivirklaþi
 330: 1 so BC 2 fara 3 so D: æri A, ær F, se BCÆ

331 = *Æ.* 10 pr.^d (113).

Dær bõnde ok livær hūsfrün, 2 k (mt-ww)
þá gangi héstær ok sáþul ok vápn
háns til skiptis, ...

	<i>ok hūsfrün hávi</i>	3 k (mt-ww)
5	<i>kirkju-klæþi sîn ok siæng sína</i>	
	<i>útæn skipti, ok hînt allt gangi¹</i>	
	<i>tîl skiptis, báþi þæt bõnde ok hūsfrü</i>	
	<i>áttu î læs-ærum.</i>	

332 = *Æ.* 10 pr.^e (113. 114).

Livær bõnde æptir hūsfrü sína, āghi¹ bõnde 4 k (üt-w)
hést ok sáþul sîn ok vápn sîn ok siæng²

	<i>útæn skipti, ok hînt allt ánnætt</i>	4 w (mt-ww)
	<i>gāngi tîl skiptis þæn áttu î (114) læsærum.</i>	
5	<i>svü î hindræðax-giéf sum î ándrum bõm.</i>	6 w ^b (Eu, tt-w)
	<i>hvát hældær bõnde dær ællr hūsfrü.</i>	3 w (m-e)

333 = *Æ.* 10, 1^a (114).

Dær bõnde, ær æi barn æptir, 6 w^b (Eu, um-ww)
ok þæn kómbær tîl gárþz
árvî vill skiptu¹ ok állu ráþa,
<þá> sitær hún víþ svár²:

334 = *Æ.* 10, 1^b (114).

Íæk var mæþ bõnia¹ skiæmbær æn skjldi², 6 w^b (Eu, tt-ww)
ok vit vildum báþin:
væntir iæk þæt³ iæk ær æi at méru
kámin æn réttri skipt.⁴

335 = *Æ.* 10, 1^c (114).

Þaghær iæk havær lõt min af réttri¹ skipt 6 w^b (Eu, um-ww)
fāngit, hūs ok invíþur,
ok kiæp okur bæggja, þá vil iæk þik
sighja² tîl læsa ok lýkla³.

336 = *Æ.* 10, 1^d (114).

Dær bõnde, ær bárn ænkti, 6 w^b (Eu, tt-mw)
<ok> þæn kómbær¹ tîl gárþs
árvî vill skipta ok <állu>² ráþa,
svárar hūsfrün fore sitær:

ABCDEÆF] 331: 1 *gangi allt* 332: 1 *davor þa* 2 *ok sæng* in A von später Hand nachgetragen 333: 1 *skiptæ*, und so im Folgenden bis 342 überall æ für a in mindertoniger Silbe 2 *danach ok sighær þæt sant ær* 334: 1 *danach minum* 2 *skuldi* 3 *at E, þæt at BCÆF, þæt AD* 4 *skipt réttri* 335: 1 *rætti* 2 *sighæ þik* 3 *nykle* 336: 1 *kombær þæn* (vgl. 333, 2) 2 *so E* (vgl. 333, 3)

337 = Æ. 10, 1° (114).

‘Læk ær mæþ bærni ok býrþi bönda’¹ 6 w^b (Eu, tt-ww)

þá á þæt góz sýnæs ok séæs 2 gw (tt-me)
ok í íæmpnæþæ<r>-háendær ut séttjæs.

338 = Æ. 10, 1^f (114).

Ok þō ráþi hūsfrún fore fæþo sinni,	6 w ^b (Eu, t-w)
ok líggi þā stæmpnu-dághær	„ (tt-ww)
fore hūs-frúnni, mánaþæ<r>-stæmpnæ:	„ (t-w)
þæt æru mánaþæ<r> síū:	„ (tt-ww)

339 = Æ. 10, 1^s (114).

Fæþis þæt bærni ok í hém kómbær 6 w^b (Eu, ttt-mw)
síū mánaþum <æptir>¹,
táki þæt bærni árf ok órf:
þæt kallar skýndaþa<r>-mánaþ.²

340 = Æ. 10, 1^h (114).

Fæþis þæt bærni ok í hém kómbær 6 w^b (Eu, tt-ww)
átta mánaþum æptir¹,
táki þæt bærni árf ok órf:
þæt kallar ýtighja-mánaþ.

341 = Æ. 10, 1^l (114. 115).

Fæþis þæt bærni ok í hém kómbær 6 w^b (Eu, ttt-mw)
núú (115) mánaþum æptir¹,
táki þæt <bærni>² árf ok órf:
þæt kallar lághā-mánaþ.³

342 = Æ. 10, 1^k (115).

Fæþis þæt bærni ok í hém kómbær 6 w^b (Eu, tt-ww)
tíu mánaþum æptir¹,
táki þæt bærni árf ok órf:
þæt kallar sénaþa<r>-mánaþ.

343 = Æ. 10, 1^l (115).

Fæþis ok þý sennæ, þá mā æi hörbærni 5 w^d (So, m-ww)
árvi skiptæ, ok fjýllí síþæn
hūsfrún átær hvat hún foregiært
hávær¹ af þý góz.

ABCDEÆF] 337: 1 danach mīns 339: 1 so BC (vgl. 340, 2 etc.); danach
síþæn bonden ær dōþær (oder dōþær ær) alle 2 -manæþæ AD 340: 1 danach þæt
(oder þa) bonden dōþær ær 341: 1 desgl. 2 so BCEÆF 3 laghæ manæþ 342: 1 da-
nach þæt bonden dōþær ær 343: 1 hawær foregiært

5	<i>nú síghær hún sik² mæþ barni hævæ vðrit³, ok þæt forekóms. þā ā hūm þæt vite mæþ tvæggjæ quinnæ vítnum ok tíu manna ēþe.</i>	6 w ^d (Ro, tt-w)

344 = *Æ.* 10, 2 (115).

*Nú dēlæ mæn um brýllæpskost¹, ánnær síghær mēre
væra² at gángin, ok ánnær mínni.* 1 k' (mt-ww)

	<i>þā hēle átær svá mykin kóst sum hán viðær³ kíennis.³ ok tíu manna ēþ mæþ at kósten vær æi⁴ mēre.</i>	3 w (tt-ww) 2 w (üm-ww)

XI. (*Um brýstarf* Reg.)345 = *Æ.* 11 pr.^a (115).

	<i>Dær bōnde ok livær barn æptir, þā érvir barn fáþur¹, ok svā móþor sum fáþur. æ hvát þæt ær sōn ællr dōtter. ær báþi sōn æptir² ok dōtter, þā takær 5 sýstir þríþjung við brōþor. éru tvā sýstær ok én brōþer, þā taki þær³ hálfv við brōþor. æsvā mang sýzkini éru, þā takær æ sýstir hálvu mínna æn brōþer.</i>	6 w ^d (Ro, mh-w) 4 k (tt-ww) 4 w (um-ww) 6 w ^e (Ro, h-w) 4 k (m-ww) 6 w ^d (Ro, hh-ww)

346 = *Æ.* 11 pr.^b (115, 116).

	<i>Livæ barn æptir brōþor, (116) taki brōþor barn slíkt¹ sum brōþer, ok sýstur barn slíkt² sum sýstir, svá ærvís állt til fémpæ mánz, þær hvárt fram fæþis³ af ándru. æ mæn ètt sýzkini livær.</i>	4 w (mt-ww) 6 w ^e (Ro, m-ww) 5 w ^d (Ro, üm-ww)
5	<i>þuyhær sýzkini æru all dæþ, þā takær slíkt systur barn sum brōþor barn.</i>	—

347 = *Æ.* 11 pr.^c (116).

	<i>Dær¹ bōnde, ær² æi barn æptir, éru barnæbarn til, taki þæn arf ok órf. æru æi barnæbarn til, ok hævæ þæn barnæbarn barn æptir sik, taki þæn arf ok órf. 5 ok hvarti fáþir ællr móþer, sýstir ællr brōþer. æn þō³ at þe til sēin.</i>	4 w (mt-üw) 4 k (tt-w) 6 w ^d (Ro, üm-ww) 4 k (um-ww)

348 = *Æ.* 11 pr.^d (116).

	<i>Nū kan sōn ællr dōttur fáþur sīn ærvæ¹ livær annærs sýzkinis² áfkomæ, þā taki þæt füllæn sīn lōt.</i>	3 k (t-ww) 6 w ^d (Ro, m-w)

ABCDEÆF] 343: 2 *Nu six* (*sighi* Æ) *hun* ADEÆ 3 *warit* 344: 1 *bryllöps*-A 2 *waræ* mere 3 so Æ 4 (*thün* E) *kosten* war æi EÆ, æi war *kosten* ABCDF 345: 1 *danach* sīn 2 *æptir* sōn 3 þar ABCÆ, þer DE, the F 346: 1 *slíkt* nach *taki* 2 *slíkt* vor systur 3 *föþis* fram 347: 1 *davor* Nu 2 *davor* ok 3 þō AD, *dogh* F 348: 1 *ærfæ* fáþur sīn 2 *sizkins* A, *siskinis* BC, usw.

<i>bröþorlot³, én han af bröþor út kómin ær,</i>	4 w (m-ww)
5 <i>sýsturlot, én han af sýstur ær fæddær.⁴</i>	
<i>állt innæn fémpæ mánz.</i>	4 k (um-ww)
<i>æi mā fémpæti man árf tákæ.</i>	6 w ^b (Ru, m-w)

349 = Æ. II pr.^o (116).

<i>Þæssi árf nū æru úpp tald, þém kallær brýstarf.</i>	4 w (um-ww)
<i>kómbær aldri bákarf ællr nokor ánnur</i>	6 w ^d (Ro, um-w)
<i>árf þær innæn <æ> mæþæn¹ nókot</i>	
<i>livær af brýst-árvi.</i>	

350 = Æ. II, I (116).

<i>Nū síghjæ frændær bárnins bárn væra dætt fæt.</i>	6 w ^d (Ro, n-t-w)
<i>þū síghær þæn¹ við svár sitær át <þæt> barn ær quíkt fæt,</i>	4 w ^r (um-w)
<i>'ok þæt barn þū miólk af móþor spínā²</i>	2 w (ttt-www)
<i>sýnis ā hórni ok hárf.</i>	
5 <i>þær bær én konæ tvæggjæ mannæ vitni,</i>	3 w (t-w)
<i>þær kómbær móþer at mághærarvi bárnī.⁴</i>	

351 = Æ. II, 2^a (116. 117).

<i>Nū dærf (117) bönde <ok>¹ bárn livær² æptir.</i>	4 w (t-ww)
<i>kómbær ærvingi til þínæ</i>	6 w ^{e2} (Ro, um-w)
<i>ok líuþ bēþes . . . . . :</i>	6 w ^e (Ru, m-w)
<i>'iæk havær fáþur min ærft:</i>	4 w g 4 w (r, um-üw)
5 <i>víl³ iæk lótt min vitā⁴, skiærā⁵ ok skiptæ,</i>	4 gw (üm-ww)
<i><ok>⁶ féþærni mínu ráþæ⁷.</i>	4 w g 4 w (r, um-üw)
<i>þā svarær bröþer háns:</i>	4 gw (üm-ww)

352 = Æ. II, 2^b (117).

<i>'Vit ättum fáþur giæmin ok góþæn,</i>	4 w g 4 w (l, mh-üw)
<i>þæn báþi konni áflæ ok giæmæ.</i>	4 gw (mh-ww)
<i>þæt ær okart ráþ at vit báþir áflum</i>	4 w g 4 w (l, mh-üw)
<i>ok báþir giæmum, þý at sámæn</i>	4 gw (mh-ww)
5 <i>ær bræþræ bō bæzt⁷.</i>	4 w g 4 w (l, mh-üw)

353 = Æ. II, 2^c (117).

<i>'Né¹ síghær hín: 'iæk vill skiæræ ok skiptæ¹,</i>	4 w g 4 w (r, um-www)
<i>ok féþærni mínu ráþæ²:</i>	4 gw (um-ww)
<i>gifs þā hānum vízorþ til ráttæ laghæskipt.</i>	4 w (t-ww)

ABCDEÆF] 348: 3 broþors lot ADEÆF 4 föddær ær 349: 1 mæn ADÆ, Ä män E, mæþæn BCF 350: 1 þan A 2 spínæ 3 danach sinu 351: 1 so BCDF 2 livær barn 3 davor ok 4 vitæ 5 skiæræ 6 so BCEF 353: 1 danach (ok BCÆF) lot min vitæ (aus 351, 5 herübergenommen, und hier, auch der Stellung nach, unpassend)

354 = *Æ.* 11, 2^d (117).

Ághu þér dæi i flërum bjum æn énum, 6 w^b (Ru, tt-ww)
 þá taki ýnxtæ sýzkini næst
 sölo, ok síþæn ok æ svā hvárt
 sum <þæt>² gámelt ær til, ok ælztæ fiærst.

355 = *Æ.* 11, 2° (117).

Nú ághu þér i flërum bjum. þā skulū 4 k^v (mt-ww)
 fæþærnis frændær ok mæþærnis hvárjum
 skiptæ¹ sîn lôt sum þē iæmpnæst kinnu.

356 = *Æ.* 11, 2^f (117).

þær ághu mæþærnis frændær lôt 4 w (mh-ww)
 skiæra, ok fæþærni á skiæti háldaæ,
 ok mæþærnis frændær úp takæ lôt.¹

357 = *Æ.* 11, 2^g (117).

Klándær þæt nokot sýzkini síþæn 4 w (üm-ww)
 fore ándru, þā ághu þæt sýzlungær vítaæ.¹
 ok brëllungær átærtán þér sum bóskiptis- 4 w (h-www)
 fástær váru, hvat ā hvárs þæra lôt kom.

358 = *Æ.* 11, 2^h (117).

Æ'ru æi þér til, þá taki þæm 2 k (tt-ww)
 niþum æru næstir ok kýni kunnástir.¹
 síþæn² mā sýzkini³ á annat sýzkini 4 k (t-ww)
 fástæ bindæ, ok dæi fjýrræ.

359 = *Æ.* 11, 2ⁱ (117).

Havær sôn ællr dötter ærft æptir fáþur 3 k || 3 k (l, t-w)
 sîn þæt t góz, þā fjýllin sýzlungær
 ok brýllungær bóskiptis-æþ.
 at hvár ræþ fúllum sínum lôt, 6 w^b (Eu, tt-ww)
 5 ok síþæn . . . . .¹

360 = *Æ.* 11, 2^k (117. 118).

viti þā fáþir fáng ok sún fæþær(118)ni, 3 k || 3 k (r, t-w)
 mæþ átærtán manna æþe.
 at ökhútræþu ok öklándæþu. 4 k || 4 k (l, hh-ww)

ABCDEÆF] 354: 1 danach ok A 2 so BCÆF 355: 1 skiptæ hvarium
 356: 1 löt vp takæ 357: 1 vítaæ nach brëllungær (bröllungær A, brýllungær EÆF)
 358: 1 kunnæstir 2 davor ok 3 sýzkini 359: 1 die Lücke von SCHLYTER angemerket

361 = Æ. 11, 2¹ (118).

Sighær¹ hán væra klándæt i fáþurs daghum, 4 w (um-ww)
þū viti þæt tólf mæn, hvát þæt i fáþurs
daghum var klándæt² ællr éi.

<i>vár þæt [i fáþurs daghum] klándæt, þū bindi son fástea</i>	3 k (tt-ww)
5 <i>ū réttan ēghánda. vár þæt gōz éi</i>	
<i>i fáþurs daghum klándæt, þū viti mæþ fáþarnis-</i>	
<i>vitū³ sum fyr ær ságht.</i>	

362 = Æ. 11, 2^m (118).

Æ hūru mang sýzkini¹ éru i bó sumæn, 2 w (l, t-w)
kránkaes <ok> bó þéra ællr bátræs,
gáangi ū áldra þéra lot, æmæn þe
óskipt háva sine mællum.

XII. (Um skuldarf Reg.)

363 = Æ. 12^a (118).

Nū síx um skýldarf. || ær dæþ fáþir 4 w (t-ww)
ok móþir, ok livū sýzkini¹ éptir,

<i>svā máng þer éru: dær síþæn ett af þém,</i>	4 k (mt-ww)
<i>þær kombær bróþir at árví bræþær.</i>	4 w (tt-mw)
5 <i>sínum, <æn>² æi ær sýstir til,</i>	4 w (tt-ww)
<i>ællr sýstir æptir sýstur sine,</i>	4 k („)
<i>æn æi ær bróþer til.</i>	4 w („)

364 = Æ. 12^b (118).

Ær báþi æptir bróþir ok sýstir, þā tákær 4 w (um-ww)
bróþer bróþorlot ok sýstir sýsturlot.

<i>ok svā ærvir állt þæt af bræþær ær kómit sum bróþir, ok svā þæn af sýstur</i>	6 w ^c (Ro, um-ww)
<i>kóm sum sýstir, állt til fæmpta mánz.</i>	

365 = Æ. 12^c (118).

Æ mæn nokot sýzkini¹ livær, æi má fémpþi man árf tåka. 4 k || 4 k (l, t-m)

<i>ok: taki sýstir i umégnum éptir þý þæt giældær i bōl-býnum.</i>	6 w ^c (Ro, f-um-ww)
<i>mæþ fástevitnum þém sum skýldæsti éru.</i>	4 w (um-ww)
<i>æru bōlbýær flære æn bræþær æru, þá</i>	4 k (t-m)
5 <i>taki sýstir sin lót i bōlbýnum.</i>	

366 = Æ. 12^d (118, 119).

Þær skils siængær- áldær sum sýzkini¹ éru (119) flære æn ett. 6 w^c (Ro, mt-w)

<i>érví ok áldri kóllær kóll, fyrr æn ánnær ær áldær dæþær.</i>	6 w ^d (Ro, t-ww)

ABCDEÆF] 361: 1 daver Nu 2 klándæt var 3 ergänze <sinni> mit BC?
 362: 1 sizkini 363: 1 livæ sizkini 2 so BCEÆF 365: 1 sizkini 366: 1 sizkini

XIII. (*Um kollæraf Reg.*)367 = Æ. 13^a (119).

<i>Nú ær dætt fáþir ok möþer, ok lívæ barn æptir</i>	6 w ^b (Eu, mh-ww)
<i>æru¹ æptir báþi sundarkólli ok sámkollu,</i>	4 k (tt-ww)
<i>dætt² ètt af sámkollu, ærvi þá sámkollu</i>	4 w („)
<i>þrè létu, ok sundarkollu fiérþung.</i>	4 k („)
5 <i>hvát þæt ær systir ællr bróþer.</i>	4 w (mt-ww)

368 = Æ. 13^b (119).

<i>Æhvat þær æru flére ællr færri í kollinum,</i>	4 k (um-ww)
<i>þé fá æi mæra æn fiérþung.</i>	
<i>ok þó í umégnum, æptir þý þæt</i>	4 k (t-ww)
<i>giældær í ból-býnum.</i>	
5 <i>ok fúllt ær gen fúllu. æru kollær tvé,</i>	4 w (tt-ww)
<i>ær¹ allt dætt æptir ánnæn, þá ærvi kollær kóll,</i>	4 k („)
<i>ók ængin ánnær, mán ællr kónæ.</i>	4 w („)

XIV. *Um bakarf.*369 = Æ. 14^a (119).

<i>Dætt barn ok lívæ æptir fáþir,</i>	4 gk (mt-w)
<i>ællr möþer, ok ær ánnæt þeræ dætt,</i>	
<i>þá ærvi hálfst fáþir ællr möþer,</i>	6 w ^d (Ro, mh-ww)
<i>ok sám-sýzkini hálfst.¹</i>	

370 = Æ. 14^b (119).

<i>Dætt énungæ-barn, þá ærvi tvá létu</i>	4 gk (t-w)
<i>fáþir ællr möþer, ok sundarkollu þriþjung.¹</i>	
<i>ær æi samsýzkini² til ællr sundarkollu,</i>	5 w ^e (Eo, um-ww)
<i>ærvi þá³ állt fáþir ællr möþer.</i>	
5 <i>ók givi ængum út af.</i>	6 w ^c (Ru, m-w)

XV. (*Um iæmpnæþæarf Reg.*)371 = Æ. 15 pr.^a (119. 120).

<i>Dælæs víþær [báþi] fáþur-fáþir ok möþor-fáþir,</i>	4 w (t-ww)
<i>táki <þá> hálfst hvárt.</i>	
(120) <i>dælæs víþær fáþurmöþer ok möþor-möþer,</i>	6 w ^{e2} (Ro, um-ww)
<i>þær¹ æru iæmpn-ærvæ.</i>	
5 <i>dælæs víþær fáþurfáþir ok möþor-möþer,</i>	4 w (m-üw)
<i>ællr möþorfáþir ok fáþur-möþer,</i>	
<i>þé æru áll iæmpnærvæ.</i>	

ABCDEÆF] 367: 1 danach barn 2 davor Nu 368: 1 danach ok ADF
 369: 1 hálfst samsizkini 370: 1 þriþjung sundær kollu 2 samsizkini 3 þá ærfwi
 371: 1 þar A, Ther E, þe BCÆF

372 = Æ. 15 pr.^b (120).

Æ hvár sum dælæs víþær ā fáþærni ok mæþærni, 4 k (m-w)
 bāþi iæmnær, þær tákí halft hvárt.

æru éi bāþi íæmnær ¹ , tákí ² þæ'n árf næst ær bórin, ok givi ænkti út af.	4 k (m-ww)

373 = Æ. 15, 1 (120).

Dæ'r¹ mán ok lívæ'r épti<r> fáþír ok móþír, 6 w^o (Ro, tt-w)
 hávæ'r þæn mán gòz fángit:

mæþ áfling ællr <mæþ> gíptu sinni	6 w ^{o2} (Ro, m-w)

dæ'r han bárnæ's, érví þā fáþír	6 w ^o (Ro, tt-w)

5 två lėti², ok móþer þríþjung.

XVI. (Um niþær arf Reg.)

374 = Æ. 16 pr.^a (120).

Dēla mæn um niþærarf, þā takær þæn arf 4 w (mt-ww)
 niþum¹ ær næstær ok kýni kunnæstær.²

ok býrþi sik til mæþ átærtan mánæ ēþe, ok givi ænkti út af.	2 w (tt-ww)

375 = Æ. 16 pr.^b (120. 121).

Nū dælæs faþurfáþír¹ ok fáþurs bróþír: 4 w (tt-m)

taki fáþurfáþír árf ok hín gangi frá; „ (t-mw)

dælæs víþær faþurbroþer ok faþurmóþer, „ (tt-m)

taki fáþurmóþír² árf ok³ hín gange frá. „ (t-mw)

5 dælæs víþær faþurbroþer⁴ ok móþor-fáþír⁵, „ (tt-m)

ællr móþor-móþer, þā takær móþorfáþír „ (t-mw)

árf ok hín gangi frá. „ (tt-m)

svā (121) standær móþor- móþer í árvi sum móþor-fáþír.	4 k (t-w)

ær þæt faþurfáþír ællr faþurmóþer, vári lagh sámū.	6 w ^b (Ru, t-w)

376 = Æ. 16, 1^a (121).

Nū dælæs víþær fáþír ællr móþer víþ bróþor- 4 w (tt-ww)

bárn, ællr systurbarn. érví þā¹ fáþærni, 4 k („)

ællr mæþærni, ok hín gangi frá. 4 w („)

svā frámpt ænkti lívæ'r af bóndæns bárnnum ællr húsfrünnær.	4 w (m-ww)

ABCDEÆF] 372: 1 iæmpnær 2 davor þa 373: 1 davor Nu 2 två löti fáþír
 374: 1 davor sum 2 kunnæstær BCEF, kunnæstær Æ, kunnær A, kumær corrigiert in
 kumiæstær D 375: 1 faþurfáþír — fra Z. 4 fehlt BCD; Z. 4 und 5 sind in A von spä-
 terer Hand nachgetragen (Z. 4 bieten von erster Hand also nur EF) 2 faþír móþír
 3 ok fehlt A 4 faþir.broþer 5 móþir.fáþír 376: 1 þa ærfwi

377 = *Æ.* 16, 1^b (121).

	<i>Livær nokot af þēm, þā givi þēm¹ hálft út.</i>	6 w ^d (Ro, mh-w)
	<i>súm fyrr ær sáht, æn þē æru samkólla.</i>	4 w (t-ww)
	<i>æru þē súndær- kólla, taki þriþjung.</i>	4 w (um-ww)
	<i>ok ærvi svá sonæ bárn sum sôn,</i>	4 k (üm-ww)
5	<i>ok svá döttor bárn sum dötter.</i>	
	<i>álli til fáemptæ manz súm af þæm féþis.</i>	3 w (t-ww)

378 = *Æ.* 16, 2 (121).

	<i>Nū værþær konæ hér- tákin mæþ ásting</i>	4 w (mt-ww)
	<i>bónda sīns.</i>	
	<i>hún skal þæt lýsæ</i>	4 w (m-ww)
	<i>fore háptum ok skíparum sínum.</i>	
5	<i>kan átær komæ bárn ok háptær, ok bára</i>	4 k (ttt-e)
	<i>háptir vítni,</i>	
	<i>þā ághi kirkjunna fóрман þæt¹</i>	4 k (t-ww)
	<i>út létæ mæþ tólf mánum.</i>	
	<i>þæm dæltu ī þē býghþ æru, hvát þæt bárn</i>	4 w (m-ww)
10	<i>à árf tákæ ællr ái.</i>	

379 = *Æ.*-16, 3 (121).

	<i>Værþær man síukær ā skípum úti,</i>	4 w (tt-ww)
	<i>næmpnir ærvingjæ réttæn¹:</i>	
	<i>dær þæn mán, taki þæn árf ok órf</i>	
	<i>sum bóþækarlær vítni bára.</i>	

XVII. *Nū síx¹ um ófsinnis-árf:*380 = *Æ.* 17 pr.^a (121. 122).

	<i>Séz allt ī bát sámæn man ok kónā¹</i>	4 gw (um-ww)
	<i>ok bárn <þéæ>² mæþ þæm,</i>	4 gk („)
	<i>vèt éngin hvar fyrst dær ællr lænxt livær,</i>	4 gw („)
	<i>.....</i>	4 gk („)
5	<i>gangi [þær] féþærni til féþærnis ok mæþærni til mæþærnis.</i>	4 w 4 w (l, t-üw)
	<i>séttjæs all ī slæ(122)þā³ bónda⁴, húsfrú</i>	4 gw (um-ww)
	<i><ok bóern>⁵, akæ áll ī éne vák,</i>	4 gk („)
	<i>vèt éngin hvar lænxt livær ællr fyrst dær,</i>	4 gw („)
	<i>gangi [ok þær] féþærni til féþærnis ok mæþærni til mæþærnis.</i>	4 w 4 w (r, t-üw)
10	<i>þæt kallar ófsinnis-árf.</i>	4 gk („)

ABCDEÆF] 377: 1 þön A, þæm ÆE, þē D 378: 1 þæt nach letæ 379: 1 réttæn ærvingjæ XVII: 1 Nu síx fehlt Reg. 380: 1 konæ -2 so F 3 slæþæ 4 danach ok ABCDE 5 so BCDÆF

381 = Æ. 17 pr.^b (122).

Brindar allt inni bónde, barn ok húsfri,	4 gw (um-ww)
væt engin hvár ¹ fyrst dæ;	4 gk (, ,)
gangi [ok þær] féþærni til féþærnis ok mæþærni til mæþærnis.	4 w 4 w (l, t-üw)
gánger hérr á land, dréper ok bránnir,	4 gw (um-ww)
5 væt engin hvár lænat líver;	4 gk (, ,)
gáangi svá þæt arf súm fyrr ær ságht:	4 k (üm-w)
svá ok æn mén dæa í stríþ ² ,	4 gw (um-ww)
væt engin hvár fyrst dæ	4 gk (, ,)
dæll lænat líver, ...	4 gw (, ,)
10 véri lagh sámú súm fyrr ær ságht.	4 w (h-m)

382 = Æ. 17, 1 (122).

Hvár sum þen dréper han érvæ átti,	4 k (ttt-me)
hán ær skildær við árf.	
ók bæte bót mæþ hindræþæ márkum ok fúratighi.	6 w ^d (Ro, m-w)
útæn þæt sé mæþ vāþæ til kómit.	6 w ^c (Ru, um-ww)
5 tolf mén skulú þæt vūæ hvat hældær han dráp til árfa ¹ ællr éi.	6 w ^e (Ro, um-www)

XVIII. Nū síæ um skiætsætu-bárn:

(Um skiætarf Reg.)

383 = Æ. 18^a (122).

Aflær man bárn í læska-læghi,	4 k (r, tt-ww)
ok tákær man síþen þā kónō	
tíl lághgípte húsfri, þā tákær þæt bárn	6 w ^b (l, Ru, tt-ww)
<arf> ¹ ok órf sum ² áþælkono bárn.	
5 æn þō at konæ ællr man havi þæs í mællum ā andru gíptu gangit.	—

384 = Æ. 18^b (122, 123).

Fæstir man kóno síukær ællr hælbrýghþu	4 w (n-t-w)
mæþ fástum ok fúllum skiállum,	
þē ¹ han hávær fyrr til fríllu háft ok (123) bárn mæþ háft,	4 w (m-ww)
hávær hānæ svá fest, súm nū ær ságht,	4 k (üm-w)
5 þā véri barn áþælkono bárn.	4 w (n-t-w)
æ hvát bōnden líver, ællr han ær dæþær.	6 w ^e (Ro, m-w)

385 = Æ. 18^c (123).

Dælis þæt, ok síghær hānæ æi lághlíkæ	2 gw (um-ww)
fæstæ vērū ¹ , þā fjilli hūn mæþ áttæ	
fástum (fúrum af mánmæ hálvu	
ok fúrum af kvinna hálvu). þær ághu	
5 sværjæ at þær þā við vāru <þā> ² hán	
hānæ lághlíkæ fæsti.	

ABCDEEF] 38: 1 ho F, hvilíkin AE, -it Æ . 2 . i. stríþ dæ 382: 1 til arff's
drap 383: 1 so BCDEEF 2 danach annat 384: 1 þā 385: 1 væræ 2 so DÆ, nær F

XIX. (Um þræla arf Reg.)

386 = **Æ.** 19^a (123).

Nú tákæŕ ðfræls man ðfrælsæ kónō,	4 w (um-ww)
fæstir ok víghis víþ hána,	
ok áflæŕ bárn mæþ hénni: þæt bárn	4 w (üm-ww)
á <ā ð>frælst ¹ véru. ²	

387 = **Æ.** 19^b (123).

Nú tákæŕ fræls man ðfrælsæ kónō:	4 w 4 w (r, um-ww)
mæþ lágh ok lanztæt ok mæþ éghandæ ¹ víljæ:	4 k (um-ww)
áflæ þæn bárn sámæn,	4 w 4 w (l, um-ww)
þæt barn ā frælst véru. ²	„ (r, „)
5 ok svā kónæn ok állt þæt af hénni fæþis síþæn.	6 w ^d (Ru, t-ww)

388 = **Æ.** 19^c (123).

Tákæŕ ðfræls mán frælsæ kóno	4 w (mt-ww)
mæþ lágh ok lanztæt,	4 k (tt-ww)
gangær ávugh or ætt sinni:	„ (tt-ww)
fā þæn bárn samæn, gáangi ¹ barn ā bættri hálvu.	6 w ^d (Ro, um-ww)

XX. (Um rāntaknæ kunu barns arf Reg.)

389 = **Æ.** 20 (123, 124).

Værþær ¹ kónæ valdtákin ok vérþær ī þý sinni	5 w ^d (So, m-ww)
haváandi ² mæþ (124) bárn,	
ok vérþær man lághvunnin til mæþ tolf mánnum,	4 w (mt-m)
taki ³ barn arf ok órf,	5 w ^d (So, m-ww)
5 æ' hvar þý kan árf til fálla.	

XXI. (Um biltughæ mans arf Reg.)

390 = **Æ.** 21 pr. (124).

Nú vérþær man biltughær lághþær <ok> ¹ rýmir	4 w (t-ww)
af lánd, ok hústrú hans mæþ hánum.	
áflæ <þæn> bárn mæn þæn æru biltugh ² ,	6 w ^e (Ro, tt-ww)
þæt barn ā æi árf tákæ.	
5 kan ³ barn áflæ inlændis ok fæþis ütlandis,	4 w (m-m)
þæt barn mā æi árf tákæ.	
kan ⁴ man áflæ barn ⁵ mæn han biltughær ér	6 w ^d (Ro, üm-ww)
· ütlandis ⁶ , ok fæþis inlændis,	
taki þæt barn arf ok órf.	

ABCDEÆF] 386: 1 a ey frælst F, a ofrælst E 2 væra 387: 1 eghandæ
 2 væra 388: 1 davor þær 389: 1 davor Nu 2 havæandi 3 þa taki þæt 390: 1 so
 BCD 2 biltugh æru 3 Nu (fehlt E) kan þæt 4 davor Nu 5 barn afflæ 6 ütlandis ær

391 = Æ. 21, 1 (124).

	<i>Nū værþær man biltughær, rýmir¹ <af>² lánd,</i>	4 w ^y (O, tt-w)
	<i>ok húsfrú hans sitær quær æptir hánum.</i>	3 w ^y („)
	<i>kómbær han átær ok áflær bárn</i>	4 w ^y („)
	<i>mæþ hænmi fyrr æn han friþ fær,</i>	3 w ^y („)
5	<i>æ i má þæt barn arf tákæ.</i>	6 w ^d (Ro, t-ww)
	<i>þæt barn hēter rís-hóþþe.</i>	4 w (ttt-e)

392 = Æ. 21, 2 (124).

	<i>Nū kan biltughum mánni arf fallæ¹ til hándæ.</i>	6 w ^d (Ro, tt-ww)
	<i>hvat árví þæt hēlt ær.</i>	6 w ^d (Ro, um-w)
	<i>væri han skúldær víþ arf.</i>	6 w ^d (Ro, tt-ww)
	<i>ok þè ærvin sum næst ærú.</i>	6 w ^e (Ro, üt-ww)
5	<i>kan han friþ þā ok fúldær hānum síþæn arf til,</i>	4 k (um-ww)
	<i>þā má han arf tákū²,</i>	
	<i>ok énkti af þý</i>	4 k ^y (um-ww)
	<i>fýrra til fiáll, þā han biltughær vár.</i>	

XXII. (Um lighrisbætar Reg.)

393 = Æ. 22 pr.^a (124, 125)

	<i>Nū síx um lighris- bætær. Væri slíkt</i>	3 gw (t-ww)
	<i>lighri ðfræls manz ok ðfrælsæ kó(125)nō</i>	
	<i>svá sum fræls manz ok frælsæ kónō.</i>	

394 = Æ. 22 pr.^b (125).

	<i>Lätær¹ mæ lighræ sik áf mæjærdri,</i>	3 gk (t-ww)
	<i>hálf fæmpti márk bót át.</i>	
	<i>lätær² lighræ sik ánnæn tímæ</i>	4 k (t-ww)
	<i>ok ánnæn mán, át márkær þræær.</i>	
5	<i>lätær sik þriþjæ tímæ lighræ³,</i>	4 w (mt-ww)
	<i>þriþjæ mán, tolf æræ bót át.</i>	
	<i>lätær lighræ sik óptæri, fū bót éngæ.</i>	4 k (mt-w)

395 = Æ. 22 pr.^c (125).

	<i>Lätær¹ énkjæ sik lighræ², þrē márkær bót át.</i>	4 w (um-ww)
	<i>lätær lighræ sik ánnæn tímæ, át tolf æræ.</i>	4 gw (t-w)
	<i>lätær lighræ sik þriþjæ tímæ,</i>	6 w ^e (Ro, t-w)
	<i>þær ær bót ængin át.</i>	
5	<i>át þæssu lighri ær bót ængun mææ én nū ær ságht.</i>	4 k (um-ww)

ABC(D)EÆF] 391: 1 davor ok 2 so BCD (vgl. 390, 1 f.) 392: 1 fallæ arf 2 takæ
 394: 1 davor Nu 2 danach Lücke in D (bis 406, 2) 3 lighræ nach sik 395: 1 davor
 Nu 2 lighræ sik

396 = *Æ.* 22, 1^a (125).

<i>Taki</i> ¹ <i>mōþer</i> <i>lighrisbót</i> , <i>ok hún fæþi barn fram úm þrý ár.</i> 5 w ^d (So, um-ww)	
<i>ær barn þeræ mællum,</i> <i>taki</i> ² <i>bárn lighrisbót.</i> ³	4 w (h-w)

397 = *Æ.* 22, 1^b (125).

<i>Æi mā</i> ¹ <i>lighrisbót bætæs</i> <i>útæn barn bæri vitni.</i> ²	6 w ^o (Ro, t-ww)
<i>ok han værþi laghlika til vinnin.</i>	4 w (mt-ww)
<i>ællr han siélvær við gangi.</i>	6 w ^b (Ru, t-w)

XXIII. (*Huru barn skal faþur vitæ Reg.*)398 = *Æ.* 23 pr.^a (125).

<i>Nú dýl faþur barn,</i> <i>ok kónæ hánun barn</i>	4 k (tt-ww)
<i>vitir.</i>	

<i>þā</i> <i>skal kónæ sik tólf mæn fá,</i>	4 w (t-w)
<i>ok þæn sum barn¹ vitis</i> <i>andra tólf,</i>	
5 <i>ok svā til þinæ fārā.</i> ²	

399 = *Æ.* 23 pr.^b (125).

<i>Þær ā hvárt¹ þeræ én man</i> <i>næmpnæ. þē tvē</i>	4 w (mt-ww)
<i>skulu séx mæn næmpnæ.</i> ² <i>þē séx</i>	
<i>āghu þær mæþ gránum</i> <i>ok nāgrannum ránzakæ,</i>	
<i>hvát um þæt māl ær sánnæst.</i>	

400 = *Æ.* 23 pr.^c (125, 126).

<i>Gangi sīþæn þē séx</i> <i>til þeræ tólf</i> <i>ær þē haldær viljæ.</i>	4 k (mh-ww)
<i>Gángæ¹ þēr til þeræ</i> <i>tólf ær kóno⟨nne⟩</i>	6 w ^b (Eu, tt-w)
<i>fýlgjæ,</i>	
<i>þā āghu. þēr mán</i> <i>til (126) barnæfaþurs vitā.</i> ²	4 w (h-ww)
5 <i>þā taki³ barn</i> <i>lighris-bót.</i>	6 w ^b (Eu, tt-w)
<i>ok þrē mārker fáþærni sitt.</i>	6 w ^d (Ro, mt-w)
<i>ok þrē mārker fore at han barn dulde.</i>	—
<i>þē sæx mārker skulu væræ kiæpgildær.</i>	4 k ^γ (t-w)
<i>þēm⁴ taki barnit.</i> <i>āghær ð hvárti</i> <i>kárl ællr kúnungær.</i>	6 w ^b (Eu, h-w)

401 = *Æ.* 23 pr.^d (126).

<i>Gángær man við barni,</i> <i>þā bæte lighrisbót.</i>	4 w (m-ww)
<i>ok þrē mārker fore fáþærni sitt.</i>	4 w (hh-ww)

ABCEÆF] 396: 1 *Takr* AEÆF 2 *davor þa* 3 *lighris bötær* AE 397: 1 *Nu*
ma æi 2 *vitni bæri* 398: 1 *larnit* 2 *faræ* 399: 1 *hwat A,* *hvar* ÆF 2 *næmpnin*
sæx mæn (vgl. 404, 2) 400: 1 *Gángær A* 2 *vitæ* 3 *taki þa* 4 *þöm*

402 = Æ. 23 pr.^o (126).

Nū værja þær átærtan þæn fore ér
bárn vītis. þā ér þæt barn faþurlæst. 6 w^a (Ro, üm-ww)

þā ā biskups lænsman þém fore biskup kómā. ¹ þā láti biskupær þæt mál	4 w (mt-ww)
5 ránzakæ, hvát þær ær sánt um.	
ok stáandi þæt mál ā biskups dóme,	4 w (um-ww)
hvát þe skulu ütlandis gánga ællr éi.	4 w (t-ww)

403 = Æ. 23, 1^a (126).

Nū dær kónæ ī barnsött. þá krævær barn
æpti<r> fáþir sínur, ok fáþir nækær. 4 w (m-ww)

þā skal hvárt þære mæþ tolf mánnur til þínæ kómā ¹ , fáþir ok barn.	4 w (mt-ww)

404 = Æ. 23, 1^b (126).

Þær ā hvárt þære én man náempnæ. þè tvé
skulu séx mæn náempnæ. þè séx
ághu þæt ránzakæ hvát þær ér
sánnæst um þæt mál. 4 w (t-w)

5 fállæ þer þæn mán, taki ¹ möþer lighrisbót.	4 w (t-e)
ok þrē märkeær barnit æptir fáþur sín dæþæn, ok svá æptir möþor sína dæþæ, æ hvát áþalkono barn ær til ællr éi.	6 w ^a (Ro, mh-ww)

405 = Æ. 23, 2^a (126).

Nū skal frállubarn fáþæ fáþir ællr möþer 4 w (tt-ww)

þæt þære æmpni havær bætri.	6 w ^b (Ru, tt-ww)
síþæn þæt ær af spínā ¹ vant.	4 w (tt-ww)
ok þær til fáþe möþer <þæt> barn fram.	4 w (t-w)

406 = Æ. 23, 2^b (126. 127).

Gítær¹ hvárti þære [barnit] háldit, þā þiggi þæt barn 4 w || 4 w (r, um-ww)
sik fáþu, ok liggi þō² (127) bægga
þære várþnæþær á, æ þær til at siū ár ,, (l)
æru úti fore állum váþæ.

407 = Æ. 23, 3 (127).

Nū lēghis barni föster- möþer, ok þæt barn 4 w (um-ww)
foredérves af ván-rækt.

rāþi biskupær þá ¹ hvar fástæ skal þæt barn.	4 w (üm-ww)
ok föstermöþer bæte vāþæbót.	6 w ^b (Ru, t-ww)

ABC(D)EÆF] 402: I komæ 403: I komæ 404: I ðavor þa 405: I spínæ
406: I ðavor Nu 2 mit þo beginnt D wieder (s. zu 394, 3) 407: I þa vor raþi

XXIV. (*Huru frillubarn ærvis* Reg.)

Nu kan frillubarni pænningær véxæ: 4 w (m-w)

408 = Æ. 24 pr.^a (127).

Fáldær ¹ þæt fráñ, ok æru pænningar æptir,	4 gk (t-w)
ók livær æpti<r> fáþir ok möþer,	6 w ^e (Ro, h-w)
táki halft hvárt. ær ánnæt þæra æptir,	
ærví allt sámæn ok givi ænkti út.	
5 ér hvarti æptir fáþir ællr möþer,	
gángi svā þæt arf sum áll annur árf.	4 gk (t-w)

409 = Æ. 24 pr.^b (127).

<Frillubarn mā ærvæs svā sum all ánnur>. ¹	4 w (t-ww)
æi mā ók þæt mæra ærvæ æn nū ær sághit.	6 w ^e (Ro, mt-w)

410 = Æ. 24, 1 (127).

Áflær man bárn ī hórdóm<e>, ī	6 w ^b (Ru, tt-ww)
frænzæmis-spiél, guzivelagh-spiél ¹ ,	
þæt t bárn sē skilt víþ árf.	

411 = Æ. 24, 2 (127).

Nū kan nókot þæt klándæs ī ærfþ ær kúmit.	6 w ^d (Ro, t-w)
klándæs þæt fore énum,	
þā klándis fore állum, hvart ¹ hældær þē skúlū	
þæt t haldæ ællr út givæ.	
5 ók værin árvær þæt mæþ lanzlághum, ællr út givín.	4 gk (t-ww)

(128) XXV. (*Um giæld æptir dæþæn* Reg.)

412 = Æ. 25 pr.^a (128).

Dæðr mán, æru giæld æptir,	2 w ^a (m-w)
þā giældis giæld af ðó hans óskiptu.	6 w ^e (Ro, t-ww)
ok árvær skiptin þý ² atær ér.	6 w ^d (Ro, h-mw)

413 = Æ. 25 pr.^b (128).

Ær æi gōz mæra æn giældit ér,	6 w ^b (Ru, m-w)
þā giældis giæld af þý sámā. ¹	
vínz æi ² til fúldra giældæ, þā ér	4 k (m-www)
vánt pænningæ tákæ þær ængi æru til ³ ,	
5 ok árvær værin saklæsir.	
ok ængin havi váld ængu ærvi skiptæ,	4 w (üm-ww)
fýrr æn giæld æru gúldin. ⁴	

ABCDEÆF] 408: 1 davor ok 409: 1 in A von späterer Hand nachgetragen
 410: 1 davor ællr ABCDÆF 411: 1 hvart AÆ und vielleicht BC, hwat DEF
 413: 1 samæ 2 danach goz (vgl. 413, 8. 474, 3) 3 til æru 4 gúldin æru

	<i>þe han giældæ ätti. vinz æi² til fülðræ giældæ,</i>	6 w ^d (Ro, m-ww)
	<i>þā fälli af ällum giældum</i>	
10	<i>släkt af märk sum <af>⁵ märk.</i>	

414 = Æ. 25, 1^a (128).

	<i>Nū krævær man giæld annæn. ér¹ þæt half märk</i>	4 gk (tt-w)
	<i>ællr hálfr märk minnæ, þær ä</i>	
	<i>tíl tákæ ä þrim þingum.</i>	

	<i>ok ä fiérþæ þinginu þä dömi dómærin</i>	6 w ^a (Ro, m-üw)
5	<i>háns nām at tákæ fóre þæt giæld.</i>	
	<i>ok hálli þæt þær til han þæt læsir áter.²</i>	4 k (tt-ww)

415 = Æ. 25, 1^b (128).

	<i>Dyl¹ han giæld þæt sum minnæ ér æn half märk,</i>	6 w ^d (Ro, m-ww)
	<i>þä dýli mæþ trém mánnum.</i>	

	<i>ok siðlvær han þriþi.</i>	3 gk (üm-ww)
	<i>nū síghær han þæt</i>	6 w ^{c2} (Ro, m-ww)
5	<i>være güldit.² hávi þær til</i>	
	<i>tvæggjæ mannæ vitni.</i>	
	<i>ält þæt half märk</i>	4 k (tt-ww)
	<i>ær mæra, lághþingis þæt</i>	
	<i>süm allær ándræ sákir.</i>	

416 = Æ. 25, 1^c (128. 129).

	<i>Nū krævær han mæra æn half märk,</i>	6 w ^d (Ro, t-me)
	<i>ok minnæ æn séx märke.</i>	

	<i>væri sík mæþ tíu mannæ éþe.</i>	4 w (t-ww)
	<i>síghær han þæt være güldit¹,</i>	6 w ^b (Ru, ttt-w)
5	<i>viti þæt mæþ tvém (129) viðværu-mánnum,</i>	
	<i>ok siðlvær han þriþi.</i>	

417 = Æ. 25, 1^d (129).

	<i>Nū krævær han séx märke ællr mæra æn séx märke,</i>	6 w ^d (Ro, um-ww)
	<i>ok minnæ æn fiúretighi märke.</i>	

	<i>dýl han, <þā> dýli mæþ átærtän mánnum.</i>	6 w ^d (Ro, mt-ww)
	<i>síghær han güldit være, viti mæþ fém</i>	6 w ^d (Ro, t-mw)
5	<i>viðværu-mánnum ok siðlvær han siðti.</i>	

ABCDEÆF] 413: 5 so BCDEÆF 414: 1 davor ok 2 áter lösir 415: 1 davor
 Nu 2 güldit være 416: 1 güldit være (hawæ A)

418 = *Æ.* 25, 1° (129).

<i>Nū krævær han fúratighi mǫrkær ællr mēra.</i>	6 w ^d (Ro, t-me)
<i>viti þæt giæld gúldit mæþ átertān mǫnnum.</i>	6 w ^b (Ru, t-w)
<i>ællr dýli mæþ þrætýlptum ēþe.</i>	3 w (tt-w)
5 <i>stāndi þýlik lǫgh fore vænslæmǫlum állum.</i> ¹	4 w (um-www)

419 = *Æ.* 25, 1^f (129).

<i>Nū ær tǫldær ærfþæbǫlkær: lāti gúþ os skiptæ árf,</i>	6 w ^d (Ro, hh-ww)
<i>svāt¹ vīr þiænum himiriki: þæt ær vār þárf!</i>	
<i>Amen. Amen. Amen.</i>	

(Manhælgthisbalkær.)*Hēr byrjæs manhælgthisbalkær, ok tæljæs i hānum flokkær fiūri ok fæmtighi.***I. (Um þē drūp ær fæ kan giæra Reg.)**420 = *M.* 1 pr.^a (132).

<i>Nū kan fæ man dræpa, hvat¹ fæ þæt hælzt ær.</i>	4 w (t-ww)
<i>þā skāl han frǫmsældum fylghjæ</i>	6 w ^b (Eu, tt-w)
<i>ok ðrunæ-bót mæþ biūþæ: þæt ær</i>	6 w ^c (Ru, t-w)
<i>tolf æra karlgildir mæþ tólfþæntri ærtogh.</i>	
5 <i>ā þrim hūnderis-þingum² ok folklanzþingum tvēm.</i>	4 w (tt-e)

421 = *M.* 1 pr.^b (132).

<i>Vill ærvingi við bōtom tǫka,</i>	6 w ^d (Ro, tt-ww)
<i>væri þæn saklæs sum bōtenæ fyllir.</i>	
<i>vill han æi við bōtum takā¹, þā skal han bānæn²</i>	6 w ^d (Ro, ttt-www)
<i>ā þriþjæ folklanzþingi læsæn</i>	
5 <i>lātæ, ok bōt i tākahendar sættjæ,</i>	
<i>ok væri siþæn sák-læs.</i>	

422 = *M.* 1, 1 (132).

<i>Fæþir man diūr¹ hēma ællr fúghlæ,</i>	1 gk' (tt-m)
<i>kan þæt skáþæ giæra, vārþi svā fore þý</i>	4 w (t-ww)
<i>sum for² áþru³ fæ sínu i allum sákum.</i>	

423 = *M.* 1, 2 (132).

<i>Nū síghær <þæn>¹ sīn havær mist: 'þū hávær</i>	4 w (ttt-ww)
<i>æi frǫmsældum fylght.'² fylli þā þæn við svár sitær</i>	
<i>mæþ dōmaræ sínum ok þingvīnum þrim</i>	6 w ^b (Eu, tt-w)
<i>át han havær lǫghtæ bānænum fylght.</i>	4 w (ttt-ww)

ABCDEÆF] 418: 1 allum vænslæ malum 419: 1 swa vor lati, hier nur at —
ABCEÆF] 420: 1 hvarie handæ (hændle A) 2 hunderis þingum þrim 421: 1 takæ
 2 bānæn vor lösæn 422: 1 duv A 2 fore 3 davor allu AE 423: 1 so BCEÆF
 2 fylghit A

5 fyllir han svá, véri saklǣs; fállz han, fállis til fúratigli márka.	6 w ^{c2} (Ro, t-w)

424 = M. 1, 3^a (132. 133).

*Dæ'r bánín i tilbuþi¹, ok ær þæt <fǣ>²,
(133) fýlghi svá dæþu sum quíku.*

4 k (h-ww)

til ðns þína, ok læggi þær niþær, ok véri saklǣs.	6 w ^c (Ru, t-w)

425 = M. 1, 3^b (133).

*Quæls han síþæn fore báníen ok síghær
han fýrræ báníen hævæ¹ drápit,*

4 w (h-w)

<þā> dýli mæþ tvæggjæ manna ēþe.	4 w (tt-w)

ok síðlver han þriþi, allr giæri svá gōþæn 5 dæþæn báníe sum quíkæn.	3 w ^v (mt-ww)

éptir mæzmannæ órþum.	4 w (m-ww)

II. (*Æn ovormāghi allr galin man dræpær man Reg.*)

426 = M. 2 pr.^a (133).

*Dræpær ovormāghi mán þæn ær minna¹ æn fæmptæn ára,
hvárjulund hán dræpær hán,*

6 w^b (Eu, mt-ww)

væri þæt váþebót, hvárjulund þæt til kom.	5 w ^d (So, m-ww)

dýls drápit, vitnæs þā til mæþ séz mánnum.	6 w ^d (Ro, mt-ww)

427 = M. 2 pr.^b (133).

*Síghær¹ ánnær ovormāghæ væræ ok ánnær ðei,
vitni þæt tólf mén.*

6 w^{c2} (Ro, m-mw)

þæt ðér ovormāghi minna ðér æn fæmptæn ára.	6 w ^e (Ro, t-w)

428 = M. 2, 1^a (133).

*Værþær man áfveitæ, han ā lýsæ fore gránnum
ok sóknemannum ok fore hunderis-þingi
énu, ok frændær hávin han i héptum.*

6 w^d (Ro, h-ww)

429 = M. 2, 1^b (133).

*Kán þæn man or héptum koma, dræpær <han> mán
allr brénnir <han> bý*

4 w (m-ww)

liggi þær bý i váþæ-giældum.	4 w (t-me)

[siū markum.]

5 æi ðér þe bót mæra, þō at [bāþi] brinni bý ok bōnde.	6 w ^d (Ro, t-mw)

ABCEÆF] 424: 1 tilbuþinu 2 so BCEÆF 425: 1 hævæ banæn 426: 1 minna
ær 427: 1 davor nu (ok nu A)

430 = M. 2, 1^c (133).

kan han mán drápæ allr sárg hæ, véri allt í vǫþæ-bótum.	4 w (tt-üw)
sár í þrim ærum, dæ'zdráp í síu mǫrkum.	6 w ^d (Ro, tt-ww)
5 . . . . . svā skal érvingi háns ¹ fore hán ² bǫþi tákæ ok giældæ.	4 w (tt-ww)

431 = M. 2, 1^d (133).

Ær æi lýsningæ-vitni til süm nū ær ságh ^t , þā véri hans giærning ¹ í viljæ-værkum.	6 w ^d 6 w ^d (I, Ro, t-ø) } " (r) }
bǫþi þæt hán giær ok ² þæt hánnum giær ^s .	4 gk (tt-ww)

III. (Um bakvǫþædráp Reg.)

432 = M. 3 (133, 134).

Nū húggær man at mánni, vérbær fore ánnær ¹ <ok> fǫr af bánā ²	6 w ^b (Eu, mt-ww)
dǫllr (134) húggær <han> tvé mæn séndær í húggi éno,	4 k ⁷ (tt-ww)
ánnær áter ok ánnær frám,	4 w (üm-üw)
véri þæt í vǫþæ-værkum.	4 w (t-w)
5 áter giær ^s ok þæt í viljæ-værkum süm frám giær ^s í sárum.	4 w (h-w)

IV. (Um dráp af handlæssum vǫþæ Reg.)

433 = M. 4^a (134).

Nū vérbær man drépin í bak-vǫþæ, dǫllr <í>¹ hándlæs² vǫþa. 6 w^d (Ro, t-ww)
þā ær þæt vǫþi <sum>² bǫþir síghjæ vǫþæ vércæ í sárum.

434 = M. 4^b (134).

Nū skiúter man spiúti allr kástær sténe [ivir hūs] ok sér æi hvar níþær kómbær, allr kómbær fyrr níþær en skáþin giær ^s , stíónkær af sténe allr stókki, allr af nokro andru,	6 w ^d (Ro, üm-ww)
þæt ær allt hándlæs vǫþi.	6 w ^d (Ro, üm-ww)
5 í þámmæ tvém vǫþum þā má vǫþi fjúllas ¹ útæn máls-éghanda þák. ²	4 w (t-ww)

V. (Um handæværkæt dráp mæþ vǫþæ Reg.)

435 = M. 5 pr.^a (134).

Giær man síðlfskot í skóghi¹, stræng allr stáppu, ællr grávær, hán skál <þæt>
fore gránum ok sóknæ-mannum. lýsæ 4 k (tt-ww)

fær nókor síþæn skáþæ af,	3 w (t-ww)
lúggi hán í vǫþæ-giældum [síu markum].	4 w (üm-ww)

ABCEÆF] 430: 1 hans ærvingi 2 fore han nach giældæ 431: 1 giærning hans
2 danach swa 432: 1 ánnær fore 2 banæ 433: 1 so BCEÆ 2 so BCF 434: 1
fullas A 2 bak A 435: 1 skoghæ A

436 = M. 5 pr.^b (134).

<i>Lýsir han éi,</i>	4 w (um-ww)
<i>ók ær æi tvéggjæ mánnæ vitni til,</i>	6 w ^o (Ro, t-w)
<i>liggi þā ī hálvum giældum fore glæmsku sínæ.</i>	4 w (um-ww)

437 = M. 5, 1 (134).

<i>Allir¹ váþæþær ághu ī líghþingum gángæs.²</i>	2 w (t-w)
<i>havi ók ængin lænsman vald quæljæ³ þæn éþ</i>	6 w ^d (Ro, tt-ww)
<i>hán ā æi bót ī æn éþren fállz.</i>	

VI. (Um áfallzdráp Reg.)

438 = M. 6 pr.^a (134. 135).

<i>Klívær man ī træ mæþ bæn skipæræ,</i>	2 gw (t-w)
<i>fáldær <han> níþær ok fær af bánā¹,</i>	
<i>(135) liggi ī hálvum giældum [tiūghu markum].</i>	
<i>klívær man ī træ fore kiætis skjld,</i>	6 w ^b (Ru, tt-ww)
<i>5 fáldær² <han> níþær ok fær af bánā¹,</i>	
<i>liggi <han> ó-gíldær.</i>	

439 = M. 6 pr.^b (135).

<i>Nú síghær árvín han mæþ bæn up klívín véæræ,</i>	6 w ^{o2} (Ro, n-m-w)
<i>ok hín nækær sum báþ.</i>	
<i>dýli mæþ átertūn mánnæ éþe.</i>	4 w (um-ww)
<i>fállz han at éþe, bæte tiūghu márkær sūm fyrr ær sághit.</i>	6 w ^b (Eu, tt-ww)

440 = M. 6 pr.^c (135).

<i>Nú fáldær þæn man níþær ok fær þæn man skáþā¹</i>	6 w ^{o2} (Ro, m-w)
<i><sum> níþri stándær. véri þæt ògilt.²</i>	

441 = M. 6 pr.^d (135).

<i>Á fáld þē æru bætt ok áffald éi, útæn af séghlitræ énu.</i>	2 gw (h-w)

442 = M. 6, 1^a (135).

<i>Nú fáldær hús ā man, fær af bánā¹:</i>	6 w ^d (Ro, tt-ww)
<i>[han ær]² gíldær <mæþ>³ váþæ-giældum [markum siū].</i>	„ (ttt-www)

443 = M. 6, 1^b (135).

<i>Líggær víþæ- kástær ī gárþi,</i>	6 w ^d (Ro, ttt-www)
<i>fáldær ā mán ok fær af bánā¹:</i>	„ (tt-ww)
<i>[han ær]² gíldær at váþæ-giældum [markum siū].</i>	„ (ttt-www)

A(B)CEÆF] 437: 1 ællr AF 2 gángæs nach ághu 3 davor at 438: 1 bánæ
2 danach Lücke in B (bis 522, 4) 440: 1 skáþæ 2 o gíld A 442: 1 bánæ 2 vgl.
445, 3. 446, 5 (auch 443, 3. 444, 3. 457, 4) 3 so C (át F) 443: 1 bánæ

444 = M. 6, 1^c (135).

Er brúndær i gárþi han skal bylja ok um hylja.	6 w ^d (Ro, ttt-www)
fáldær man i ok fár af bánā ¹ :	„ (tt-ww)
[han ær] gíldær at váþæ-giældum [markum siū].	„ (ttt-www)
ághu brun flære, giældi þæn féllir ok æi þæn býggir.	4 k (tt-ww)

445 = M. 6, 2^a (135).

Vill man rétta stén ællr stúþ,	6 w ^o (Ro, t-ww)
fáldær ā mán <ok> ¹ fár af bánā ² :	
gíldær mæþ váþæ-giældum [markum siū].	
giældi þæt þæn giængis biþær.	4 k (tt-me)

446 = M. 6, 2^b (135).

Úpdræt skipā ¹ , ællr útskut skipā ¹ ,	6 w ^o (Ro, tt-e)
vérþær man fóre	
lunnum ællr þorþe	—
<ok> fár af bánā ² :	6 w ^o (Ro, tt-e)
5 gíldær mæþ váþæ-giældum [markum siū].	

447 = M. 6, 3 (135).

Til váþævarka þæssa ¹ <þā> skál bót bætæ,	4 w (üm-ww)
ok ængin éþær fylghæ.	

448 = M. 6, 4^a (135).

Tákær man ánnærs þræl láni, gánga	4 k (tt-ww)
báþir i skógh samæn, huggæ báþir	
<étt> ¹ træ ¹ sámæn, fár þræl banae af,	
giælde bōnden þræl atær, mæþ siū mārku.	
5 fá báþir lánae af, liggin [báþir] ógíldir.	4 k (m-üwww)

449 = M. 6, 4^b (135. 136).

Huggæ tvæ mæn (136) étt træ ¹ , fá báþir banae af,	4 k (tt-m)
liggi báþir ógíldir. fār ánnær banae af,	
giældi ² ánnær annæn átær mæþ siū mārku.	

450 = M. 6, 5 (136).

Æi hvat ófrælst folk giær ællr liúter,	4 w (um-www)
væri ¹ svā i bótum gilt ² sūm allir frælsir.	4 k (t-w)
ütæn bōnde ællr húsfrūn ællr bærn þæra	4 w (mt-mw)
kūnnu hānum nokot giærae.	
5 hvát þæt ær hældær i drápuum ællr sárum.	4 k (um-üw)
væri allt ógilt i alli bót.	6 w ^d (Ro, t-ww)

ACEÆF] 444: 1 banae 445: 1 so CAEF 2 banae 446: 1 skipæ 2 banae
 447: 1 þæssa waþæ warke 448: 1 vgl. 449, 1 449: 1 træ (136) étt 2 danach þa
 450: 1 davor þa 2 gilt nach swa

VII. (Um vāþæbbætær sum ēþær fylghir Reg.)

451 = M. 7 pr. (136).

Sitær man i sátu, <ok> vill diür skiütæ, 4 k (um-ww)
 várþær man fóre <ok fár af bánā>,
 liggi¹ i vāþæ-bötum [siü markum].

452 = M. 7, 1^a (136)

Ī þæssum málum nū éru <up> sághþ¹, 6 w^o (Ru, mt-w)
 þá ā hun vāþæþ biúþæ²,
 ok vāþæböt. han ā féstæ ēþ átærtān
 mánna, ok böt siü márkær.

453 = M. 7, 1^b (136).

Han skal tákæ havæ báþi fore ēþ ok fore böt, 4 w (t-ww)
 fā böt tákum i hándær, 6 w^d (Ro, tt-ww)
 han skal biúþæ ā gráva bakkæ. 6 w^{e2} (Ro, (t-w)
 ā þrim hínðærís-þingum¹ ok folklánzþingum tvém. 4 w^α (tt-ww)
 5 hvár sum <svā>² biúþær, 6 w^{e2} (Ro, t-w)
 friþi hán ok hans góz.

454 = M. 7, 2 (136).

Dræper fáþir allr möþer sitt bárn¹ mæþ vāþæ, 6 w^b (Eu, tt-ww)
 lívæ þæn hiæn báþin,
 kiðrir annat þæra til þæs sum havær drépit²,
 fylli³ vāþæþ ok vāþæböt. 4 w (mt-ww)
 5 ok quæli þæt éngin hæghra, 6 w^e (Ro, m-w)
 hvárti til lághæ ællr bötæ.

455 = M. 7, 3 (136).

Æ' hvar sum mán skal tilbuþi fylghjæ 6 w^c (Ru, um-ww)
 i vāþænum, faldær at til-buþi<nū>,
 þá kombær vāþi i vilíæ-værk.¹ 4 k (t-üw)

456 = M. 7, 4 (136. 137).

Dær kónæ i bárnstött þē (137) i léskælægli liggær, 5 w^d (So, tt-ww)
 siü márkær vāþæböt út.
 ok skal éngu tilbuþi fylghjæ. 3 k (tt-w)

ACEÆF] 451: 1 danach han 452: 1 ær sught AÆF 2 biuþæ wafæ ep
 453: 1 hundærís þingum þrim 2 so CEÆF 454: 1 barn sitt 2 dræpit hawær 3 da-
 vor þa 455: 1 sprich vilí-ā- dreisilbig

VIII. (Um dulghædráp ok dúnærarf Reg.)

457 = M. 8 pr.^a (137).

Vérþær man vághin ok sléghin í gátum, í ¹ hiórþlætum ² , æknun ællr alméningjum:	2 wÖ (t-w)
kírkiu mællum ællr kiæ þingæ,	4 w (m-w)
[han ær] ³ gíldær at tíughum fiurum.	2 wÖ (t-w)
5 þæt hētir dulghæ-dráp.	6 w ^d (Ro, mt-ww)
þæt ā hündæri giældæ, æ hvær þæt ligger.	3 w (um-ww)

458 = M. 8 pr.^b (137).

U ^t æn tómpærū érræt lík ok úndæt,	4 wgSt. (um-ww)
þær ā hündæri bánā ¹ finnæ,	„ (m-ww)
innæn nāt ok iamlångæ ²	6 w ^o (Ru, um-w)
ællr bótum uppi hálðæ.	4 wgSt. (üm-ww)
5 hittis bāni ok ā þingi við kiðnnis,	4 w (h-ww)
þā ā érvingi bánæsak áf ³	
at sœkjæ ok bætær af hānum kræfjæ.	

459 = M. 8 pr.^c (137).

[ligger] Lík ¹ innæn tómpærū érræt ok úndæt,	4 wgSt. (tt-ww)
þær ā hündæri bánā ² finnæ,	„ (üt-w)
innæn nāt ok iamlångæ ³	6 w ^{c2} (Ro, um-ww)
ællr bótum uppi hálðæ.	4 wgSt. (t-w)

460 = M. 8 pr.^d (137).

Æ hvær lík hittis érræt ok úndæt,	4 wgSt. (t-w)
innæn tómpærū, úten hūs,	„ (mt-w)
ællr í ölæstum húsom,	6 w ^b (Eu, mt-ww)
þær ā hündæri bánā ¹ finnæ,	4 wgSt. (t-w)
5 ællr bótum uppi hálðæ.	„ (mt-w)
hittis í læstum húsom, þæt ær mórþgiæld.	3 k (tt-me)
hündræþæ märke ok fiurætíghi.	4 w (t-e)

461 = M. 8 pr.^e (137).

Hvær sum æi sýnis händæværk ā líki ¹ ,	4 w (tt-ww)
þær ā ængin bót fore dráp <at> kræfjæ.	
ok æhvær sum man dráperæn vêt. ² mæþ sánnu,	4 k (mh-ww)
þær væri hündæri sáklæst.	

ACEÆF] 457: 1 davor ok (ællr C) 2 hiórþlötum A 3 s. zu 442,2 458: 1
 bánæ 2 iæmlængæ A 3 aff bánæ sak 459: 1 sik A 2 bánæ 3 iæmplængæ A
 460: 1 bánæ 461: 1 a líki händæ værk 2 wet draperæn

462 = M. 8, 1^a (137. 138).

<i>Nú kán þæn man útríkis fæddar vérae sum drápin ær.</i>	4 k (hh-ww)
<i>kómbær ærvingi [hans] mæþ brévum ok skiélum,</i>	4 w (mt-üw)
<i>þæn ä arf tákü¹ ok bælar kráfje.</i>	
<i>(138) kómbær han áei innæn nát ok iamlingæ,</i>	4 gk (üm-w)
5 <i>þá ä künunger árf hans tákü.¹</i>	
<i>æn han lékman ær, ok biskupær, æn han ær klérkær.</i>	4 w (tt-ww)

463 = M. 8, 1^b (138).

<i>Sýns kununamanni séæ þæt ok sýnae,</i>	6 w ^b (Ru, n-tt-w)
<i>síþæn áei kan ærvingi kómä¹,</i>	
<i>súm nú ær ságh, bæte þæn þre márkær</i>	6 w ^c Ru, tt-w
<i>árvit hávar handæ mællum.</i>	
5 <i>færir han þæt úndæn bort, bæte sæx márkær.</i>	4 k (tt-me)
<i>ok fære² gōþit átær undir iæmpnæþæ-hændær</i>	5 w ^d (So, ttt-www)
<i>mæþ svörnum éþe tíu mínnae.</i>	

464 = M. 8, 1^c (138).

<i>Dær ok útríkis fæddær mán,</i>	4 k (mt-ww)
<i>kómbær áei árví [hans] innæn þrígge ærae fræst,</i>	4 k (tt-e)
<i>skíptis þá árf hans til klóstra ok kirknae.</i>	
<i>fore siäl hans.</i>	—

IX. (Um viljæværksdráp ok giæsti Reg.)

465 = M. 9 pr. (138).

<i>Dræpas¹ giæstir at bóndae, dræpær giæstær giæst,</i>	4 k 6 w ^d (Ro; 1/r, t-m)
<i>værþær banin fúnin, han ä bótum uppi háldae.</i>	
<i>þæn ä æptir bánae lētae sēn havær látit.</i>	2 w (üm-w)
<i>ok bónden véri saklæs.</i>	3 k (hh ww)

466 = M. 9, 1 (138).

<i>Nú mætæs tvē mæn, dræpær hvar ánnæn:</i>	4 w (hh-üw)
<i>liggi þær mán gēn mánni.</i>	
<i>fore ærvingjum þæra¹, ok ærvingjær bæten</i>	6 w ^e (Ro, um-w)
<i>künungi hvár þærae.</i>	
5 <i>þráttān márkær ok áttæ æ rtóghær,</i>	5 w ^d (So, tt-w)
<i>ók svā hündærinú.</i>	

467 = M. 9, 2^a (138).

<i>Nú dræpær man ánnæn. kómbær han til þinx,</i>	4 k (um-ww)
<i>ók viþær dráp kiennis,</i>	

ACEÆF] 462: 1 take 463: 1 komæ 2 fore A 465: 1 davor Nu 466: 1 davor bæggæ

<i>þá á málséghánde váld, hvat han vill hældær hámpnæ, ællr víþ bótum tákæ.</i>	6 w ^d (Ro, um-ww)

468 = M. 9, 2^b (138. 139).

<i>Vill ærvíngi víþ bótum tákū¹,</i>	5 w ^d (So, t-w)
<i>han ā² fúratighi márkær fore lót sīn hávā.³</i>	6 w ^b (Eu, t-w)
<i>kúningær þrættān márkær ok áltæ ærtóghær.</i>	2 k (tt-ww)
<i>svā ok hūn(139)ðæri: svā ā þæssi bót út bætlæs, æn svā til ðér.</i>	4 w (t-ww)
5 <i>ok þē bót ā spórgiæld hētæ.</i>	4 w (mt-w)

469 = M. 9, 3^a (139).

<i>Nū værþær man drápin, ok dýls drápit.</i>	4 w (t-ww)
<i>þá ā þæ n váld <sum> sīn havær látit</i>	6 w ^c (Ru, m-w)
<i>slikin til bánā¹ námpnæ² han siðlvær</i>	
<i>vill. nēkær þæn þæt kan vítas,</i>	
5 <i>þá ā þæn váld <sum> sīn havær látit,</i>	
<i>bindæ han víþær mæþ sæx mannum þém</i>	
<i>þær víþ vāru ok ā sāghu.</i>	

470 = M. 9, 3^b (139).

<i>Ær æi vitni til, dýlī¹ mæþ þrætlyptum ēþe.</i>	6 w ^d (Ro, t-w)
<i>fælle þær han sákin² vitis, giældæ þā³ þæn mán</i>	4 w (um-ww)
<i>átær mæþ lághū-bótum.⁴</i>	
<i>æhvat hældær at vitnin fælle han,</i>	6 w ^c (Ro, t-w)
5 <i>ællr han faldær at lághum.</i>	
<i>værs þæ n mán fore drápit, væri sáklæs.</i>	4 k (t-ww)
<i>ok: æi mā ærvingi flérum þæt dráp vite.</i>	6 w ^b (Ru, t-w)
<i>hittis æi dráparin, þá giældi hūndæri, sūm fyrr ær ságht.</i>	6 w ^b (Ru, t-ww)

471 = M. 9, 4^a (139).

<i>Nū kunnu tvé ællr þrír ællr flére</i>	6 w ^d (Ro, t-w)
<i>étt dráp giærá.¹</i>	
<i>kiænnis en víþær,</i>	2 w (mt-w)
<i>þá ā þæn sák sik kiænnir.</i>	
5 <i>hávær han æi pænningæ til at bæta,</i>	4 w (um-mw)
<i>giældi þā líf fore líf, ok hávær</i>	
<i>þæn váld sīn havær látit þæn</i>	
<i>til háldbanæ námpnæ han siðlvær² vill.</i>	
<i>þæt ághu ok þē sæx drápit³ vitnæþu at vite,</i>	2 w (t-w)
10 <i>hvát han ær sánder at þý máli ællr æi.</i>	

ACÆÆF] 468: 1 take 2 þa a han 3 havæ 469: 1 bánæ 2 námpnæ vor slikin
 470: 1 davor þa AC 2 davor sum 3 þa giælde 4 laghæ botum 471: 1 giöra
 2 siðlvær 3 davor sum

472 = M. 9, 4^b (139).

<i>Félla þér han, fállí til tíu märke.</i>	6 w ^{e2} (Ro, um-w)
<i>þém tíu märke taki réttær málseghánde.</i>	5 w ^d (So, mt-ww)
<i>æi vérþær ok bötin þy mære</i> <i>at flære i flókki seín.</i>	6 w ^e (Ru, m-w)
5 <i>állir ok þér sum þér séæ þær til vitā¹,</i> <i>þér ághu undir skrípt gánga.</i>	6 w ^d (Ro, mh-w)
<i>ok ái til fæbóta, ütæn sámbani ok háldbani.</i>	6 w ^d (Ro, t-w)
<i>þè ághu böt bæta sum nú ær ságht.</i>	6 w ^e (Ru, tt-w)

X. (Um líkrān ok tilbuþ fore drāp Reg.)

473 = M. 10 pr. (139. 140).

<i>Nú kídnis manni líkrān. vérþær <han> bār</i>	6 w ^{e2} (Ro, mt-w)
<i>ok ā tákín, bæte sææ märke.</i>	
(140) <i>vérþær <ok> ánkí i hándum tákít,</i>	2 w (mt-w)
<i>þā¹ dýli mæþ atertān mánnum.</i>	
5 <i>brístær at éþe, bæte <þā> böt sum fyrr ær ságht.</i>	4 w (üm-üw)

474 = M. 10, 1^a (140).

<i>Nú vill man við bötum takā¹ áptir sín drápnæn:</i>	6 w ^d (Ro, h-w)
<i>dráparin vill ok giærnæ giælda:</i>	
<i>vínz æi² til fúldræ fúratighi märke,</i>	6 w ^b (Eu, mt-w)
<i>brísti³ fore állum þær⁴ á böt takā¹</i>	
5 <i>svā mýkit fore hvárjum sum bōten ær til.</i>	

475 = M. 10, 1^b (140).

<i>Hvār sum man drápar ok rjímír únáen,</i>	6 w ^d (Ro, mh-e)
<i>ok árvíngjær viljæ við bötum takā¹,</i>	
<i>sækis þā bó hans mæþ dómum ok skíælum.</i>	

476 = M. 10, 1^c (140).

<i>Nú skál þæ n biúþæ sum giærþ havær giært</i>	6 w ^d (Ro, t-w)
<i>böt áptir brútum sínum,</i>	6 w ^d (Ro, t-e)
<i>giæld áptir víghis-válli.*</i>	6 w ^d (Ro, t-w)
<i>han ā biúþæ ā hündæris- þingum þrim ok folklánz þingum tvém.</i>	6 w ^e (Ro, t-w)

477 = M. 10, 1^d (140).

<i>Vill máls-æghánde við bötum takā¹,</i>	6 w ^d (Ro, t-e)
<i>þā fæsti, ok giældi áptir.</i>	
<i>vill han áptir hámpdum létæ, þā fæsti²</i>	6 w ^b (Ru, mt-w)
<i>hündæri ok lænsmánni</i>	
5 <i>böt áptir brútum sínum.</i>	

ACEÆF] 472: 1 wite 473: 1 þy A, fehlt CEÆF 474: 1 take 2 danach fæ
 (vgl. 413, 3. 8) 3 davor þa 4 davor þem (þen A, fehlt C) 475: 1 take 477: 1 take
 2 fæsti þa

478 = M. 10, 1° (140).

Nú vill han æi fæsta	ællr ræt giæra. ¹	6 w ^o (Ro, mt-w)
sækis þā ² til lāghā ³	ællr laghæbōta.	2 w (m-w)

479 = M. 10, 2 (140).

Nú huggæs tvē mæn.	annær værþær sár,	ók annær dræpin.	6 w ^b (Eu, h-ww)
þær ær dráp gilt	ók sár ðgilt.		2 w (m-ww)

480 = M. 10, 3 (140).

All spörgiæld ok dúlghædráp	skúlu þræskiptæs.	4 k (mh-ww)

XI. (Um tvæbætisdráp Reg.)

481 = M. 11 pr. (140. 141).

Nú síx um tvæbbæte. ¹	Giær man forsæti ² i húsa-skiúli ³ ,	4 k ^y (um-w)
gárþaskiúli, grindaskiúli,	sköghaskiúli, æjaskiúli ællr útnæsæ:	„ (t-ww)
kombær þær mán ā	gángandi, ákande, ríþande ⁴ , rōande,	„ (um-w)
fáldær þæn fóre ær,	liggi ⁵ i spörgiældum, tíughum fiúrum:	„ (t-ww)
5 fáldær þæn til kombær,	liggi ⁶ i tvæbbæte ⁷ , tíughum átta.	„ (um-w)
Nú síghær annær	forsæti giært væ(141)rā, ók annær éi.	4 k (um-ww)
þā ághu þæt tólf mæn vitā.		
hvat forsæti giært	vár ællr éi.	6 w ^d (Ro, t-m)
æi mā forsæti kállæ	þæt éi kombær dráp i.	2 w (t-w)

482 = M. 11, 1^a (141).

Fýlghir man lāghum	ok lēznum, gāngær ¹ gēn vígh ok vérn,	4 k ^y (t-w)
fáldær þæn fóre ær,	liggi ² i spörgiældum, tíughum fiúrum:	„ (tt-ww)
fáldær þæn til kombær,	liggi i tvæbbæte, tíughum átta.	„ (t-w)
æ i vérfær þē bót hēghri.		4 w (t-ww)

483 = M. 11, 1^b (141).

<Fýlghir ¹ man lāgh-	kállæþu þingi	6 w ^d (Ro, t-e)
æptir lāghbæte sókn,	þær fore ér	
rættær malségandi	ók rættær dōmbær,	
⊥ × × ⊥ × ×	⊥ × ×, gāngær gēn vígh ok vérn,	4 w ^y (um-w)
5 fáldær þæn fóre ær,	liggi i spörgiældum, tíughum fiúrum ² :	„ (t-w)
fáldær þæn til kombær,	liggi i tvæbbæte, tíughum ³ átta.>	„ (um-w)

484 = M. 11, 2 (141).

Ær ánnar svā úngær	ok ánnar svā gámal	at hán ær æi fœr	4 k ^y (um-w)
full fólkvæpn bærā,	skórin af skýldum	ok út-giærþum:	„ (t-w)
værfær þæn dræpin,	gíldær mæþ tvæbbæte,	tíughum átta.	„ (um-w)

ACEÆF] 478: 1 giœra 2. danach han 3 laghæ 481: 1 tvebotæ A 2 danach fore andrum 3 husæ skiuli, und so im Folgenden bis 485 meist æ für a in mindertoniger Silbe 4 danach ællr AEÆF 5 danach han ACÆF 6 danach han AC 7 tvebotæ A 482: 1 danach þær (in Æ nach gen) 2 danach (davor Æ) han 483: 1 der ganze Paragraph fehlt in A 2 tighium fiurum EÆF, xl. markum C 3 tiughu C, tighium (-om) EÆF

485 = M. II, 3 (141).

<i>Kúningær biūþær lēþung út: skíp liggær i læghi:</i>	4 k ^y (um-w)
<i>lýptingær tíaldæþær¹, skiöldær² ā stámpni: værþær þær mán</i>	„ (t-w)
<i>drépin fore bórþe ok brýggiu-spórþe³,</i>	„ (um-w)
<i>liggi i tvæbæte, tíughum átta.</i>	„ (t-w)

486 = M. II, 4 (141).

<i>Ī þæssum málum nū eru upp tald,</i>	4 w (um-ww)
<i>þā skál svā báþi sanbána¹.</i>	
<i>ok hald-bána² við binda sum fyrr</i>	
<i>ságht ær³ um ánnur dráp.</i>	

487 = M. II, 5 (141).

<i>Svā ā tvæbæte skiptæs at malsēghande tákī fiúratighi märke,</i>	4 k (tt-ww)
<i>ok fiúratighi märke þræskiptæs.</i>	
<i>takær kúningær en lot, ánnæn malsēghande¹, þriþja húnderit.</i>	6 w ^a (Ro, t-w)

488 = M. II, 6^a (141).

<i>Nū drépar konæ mán. liggī hán i sporgiældum;</i>	4 k (m-ww)
<i>drépar man kónō, liggī hōn i tvæbæte.</i>	
<i>skiptis þæt sum ánnur tvæbæte.</i>	4 k (m-ww)

489 = M. II, 6^b (141. 142).

<i>Nū síx þæn kónā¹ mæþ bárnī vērū²</i>	6 w ^d (Ro, t-ūw)
<i>sum drépin var. . . .</i>	

	<i>hávi þā bárn</i>	1 k ^y (tt-ww)
	<i>ærvingi þæn næsti vizórþ vite³ þæt</i>	
5	<i>mæþ sæx mánnun ok sæx kónun.</i>	
	<i>át hūn mæþ bárnī var þā (142) hūn. var drépin.⁴</i>	2 w (t-w)
	<i>ok bætes þæt mæþ átærtān märkeun.</i>	4 w (um-ūw)
	<i>þū þræskiptæs. tákī en lot malsēghande,</i>	4 k (t-w)
	<i>ánnæn kúningær, þriþja húnderit.</i>	

490 = M. II, 7 (142).

<i>Nū kan héþit barn drépes. þā værþær æi bót</i>	6 w ^b (Ru, ūm-w)
<i>hæghri æn fiúratighi märke.</i>	

ACEÆF] 485: 1 *tíaldæþær* 2 *skiöldær* A 3 sprich *brýggi-u* (dreisilbig, vgl. 15, 4)
 486: 1 *sanbanae* 2 *haldbane* 3 *ær saght* 487: 1 *davor rättær* 489: 1 *konæ*
 2 *wæræ* 3 *davor at* 4 *drépin at* (at fehlt CEF) *warþ* (war CE)

XII. *Nū sīx um hundraþæ-giæld:* 6 w^d (Ro, m-w)
 (Um hundraþægiæld i drápum Reg.)

491 = M. 12 pr. (142).

Vérþær óvormaǵhi drápin mæþ hárms-hendi þæn minna ær én sū ára,
 6 w^e (Ro, t-w)

han ær gildær mæþ hundraþum	ók tiughum fúrum. ¹	6 w ^d (Ro, mt-w)

492 = M. 12, 1^a (142).

Vérþær¹ man hém- drápin, han ær . 6 w^e (Ru, mt-w)
 gildær at hundraþum ók tiughum fúrum.²

493 = M. 12, 1^b (142).

Vérþær man drápin innæn fúra tómtærū sūm allir býæmæn ághu, 6 w (Ro, t-w)

nókor af þém	sum þæ'r á hūs ok hém,	1 k ^a (t-w)
ællr innæn séxtighi	fámpna fræn tómtærā ¹ ,	6 w ^b (Ru, mh-ww)
han ær gildær at hundraþum	ók tiughum fúrum.	6 w ^d (Ro, mt-mw)

494 = M. 12, 1^c (142).

Æ'hver man hús háver¹ ok hém, þá hávi æ' friþ 4 w (mt-ww)

séxtighi fámpna	fræn hūsnum sínum.	6 w ^d (Ro, mh-ww)
vérþær man drápin	innæn þæt mærki <súm> nū ær ságht,	4 w (üm-ww)
væri gildær at hundraþum	ók tiughum fúrum.	
5 ær ok þý færmær,	liggi þá i sporgiældum.	6 w ^d (Ro, h-w)

495 = M. 12, 1^d (142).

þænnae friþ ághu bönde ok hūsfrū ok bóern 6 w^d (Ro, mh-w)

þææ ¹ ok allir	þe þær ághu bø sámæn.	
útæn þææ gæsthion,	léghuhion ok hémæhion:	4 k (h-w)
þe liggin i tvæ bæte.		

496 = M. 12, 2 (142. 143).

Vérþær¹ man drápin i kirkju ællr kirkju- 6 w^d (Ro, üm-ww)
 gárþi, ællr innæn séxtighi (143) fámpna
 nær kirkjugárþinum, væri þā gildær
 at hundraþum ok tiughum fúrum.

497 = M. 12, 3 (143).

Nū künmu mæn til þinx	kómæ	4 w (üt-üw)
hittæs sättir	ok sküljæs ösättir ¹	2 k (m-www)
	ā réttum	4 w (üt-üw)
þinxstaþ ok gámblum.	vérþær þær mán	

ACEÆF] 491: 1 *furum tiughum* (vgl. 493f. 497f. 500. 508. 518 gegen 452. 499. 506 und 499. 507 u. ö.) 492: 1 *davor Nu 2 furum tiughum* 493: 1 *tompta ranni*
 AEÆF 494: 1 *hver hus* 495: 1 *þere börn* 496: 1 *davor Nu* 497: 1 *osettir A*

5 væghin ok slæghin, liggi þæ'n mán
 i húndræþum ok tiughum fiúrum.

ær þæt útæn þínæstaþ, liggi i sporgiældum.

6 w^d (Ro, t-w)

498 = M. 12, 4^a (143).

Gíptis <ok> són frā féþær sinum: kómbær
 fáþir til sóns hēm, værþær <han>¹ þær
 væghin ok slæghin, liggi i sporgiældum.

4 k (t-www)

kómbær són hēm til fáþur[s] síns þær han ær² hémæ,

4 w (üm-ww)

5 værþær þær væghin ok slæghin,
 gíldær mæþ húndræþum ok tiughum fiúrum.

499 = M. 12, 4^b (143).

Gíptir bōnde sōn sīn til kiæpstaþær, <ók>
 fárr faþir háns mæþ sækki ok súþi,
 gāngæ ā tōrgh báþir¹ kiæpæ sinnæ² létæ:
 værþæ <þē> þær³ væghnir ok slæghnir,
 5 hávā⁴ <þēr> báþir ēn vīghvāl.

1 w^a (mh-e)

svā nēr gárþi at tákæ mā mæþ ásk ok éndæ
 ok éææ-skápti, þær ér hvar þéra
 gíldær æt húndræþum ok tiughum fiúrum.⁵

1 k^a (tt-www)

10 ér þæt þý fiærmær, liggi⁶ fáþir i húndræþum ok fiurætíghi,
 ok sōn hans i spór-giældum.

4 k (mt-www)

500 = M. 12, 5 (143).

Bōr smíþær ā lāndi, værþær han drápin mællum gárz ok smíþju, ok stāndær

1 w⁷ (m-ww)

smíþjæ svā nēr gárþi at hán kastær hákæ ok hámbri af gárþi
 ok til smíþju,

værþær <han>¹ þær drápin,

4 w (um-üww)

5 liggi <han> þá i húndræþum ok tiughum fiúrum.

1 w⁷ (m-ww)

ér han þý fiærmær, liggi <hán> i sporgiældum.

4 w (um-ww)

501 = M. 12, 6^a (143. 144).

Nū ríþær man at væghi, hittir <han> til:
 érræt ok úndæt. (144) hán ā atær véndæ
 ok lýsæ i bý þæ^m þær næ² st ér.

4 w (um-ww)

ær ðrán fore hánun i þém bý, lýsi
 5 i bý ándrum; ær ok þær ðrán,

2 k (m-me)

ACEÆF] 498: 1 80 C 2 þa ær han AE, han ær ÆF, þær — hémæ fehlit C
 499: 1 báþir a tōrgh 2 sinnær A 3 þæ A 4 hávæ 5 fiurum tiughum 6 danach þa A,
 þær EÆF 500: 1 80 CEÆF 501: 1 þem

ljási í bý þríþjá. stáandi svá í þém , bý sum í fyrsta, ok síghí:		
'iæk havær fjýnd hitt:		6 w ^b (Ru, t-ww)
501 ^a = M. 12, 6 ^b (144).		
Liggær lík á víghvalli érræt ok úndat, ok vêt ængin mánz bánā. ¹		6 w ^b (Ru, ttt-m)
502 = M. 12, 6 ^c (144).		
Svára ¹ þē sum fóre éru: 'hvar ér líkari ² mánz bánā ³ æn þú?' 'né' síghær hán: 'iæk ér æi manz bánā!'		6 w ^b (Ru, t-www)
503 = M. 12, 6 ^d (144).		
Sýnis blóþ í spíuzfali, undi œxæelum,		6 w ^b (Ru, ttt-m)
sýnis		6 w ^b (Ru, ttt-m)
spíæll á klæþum ællr óddær víþ únd, 5 han ér líkær manz bánā. ¹		
dýl han giærning, þá ághu tolf mén han antviggjæ várjæ ællr félla.		2 k (t-e)
værjæ þēr han, væri saklæs: félla þēr hán, bæte húndraþjæ márkær ok fiurætighi.		4 w (um-ww)
504 = M. 12, 7 ^a (144).		
Nú værþær man síukær á skípum úti.		4 w (t-ww)
þēr ághu byrr at bíþæ ok mánz at giæmæ		6 w ^b (Ru, um-www)
. . . . .		
at líþær at mánni sótt. ¹ . . .		4 k (um-üw)
505 = M. 12, 7 ^b (144).		
Æ'n ághu þē býrr at bíþæ ok mánz at giæmæ.		4 gk (m-w)
æn ¹ síghær <ánnær> ²		6 w ^b (Eu, tt-w)
þæn mán være dæþæn ³ ok ánnær quikæn.		
5 æ'n ághu þēr býrr at bíþæ ok mánz at giæmæ æ til þæs állir síghjæ þæn mán være dæþæn. ³		4 gk (m-w)
ok éngin quikæn.		3 w (tt-e)
506 = M. 12, 7 ^c (144).		
Færi han síþæn í óbyggðæ æ ¹ , læggjæ <hán> mællum tórvo ok stens ² ,		4 k (um-e)

ACEÆF] 501^a: 1 banæ 502: 1 swaræ 2 líkæri 3 banæ 503: 1 banæ
504: 1 sótt at manni 505: 1 en AE, nu C 2 so CÆF 3 döþæn være 506: 1 ö
ubbyggðæ 2 stens ok torfwo

bórt síghlæ þé, til kómæ ándri,
 læpæ úpp í öbygdæ æ^s,
 5 skáemptæ sik ok væþær skoþæ, hœræ þē at rýmbær
 í iórþo, til sēæ þēr, fā māl
 af mánni:

vēt næmpnæ stambōæ ok stýriman ok hassætæ:	—
þēr ághu mæn fœræ ā lánd. ¹	4 k (um-e)
10 han ā siélvær bæter fóre sik kræfjæ.	4 w (t-w)
han ær gíldær at húndræþum ók tiughum fúrum. ⁵	4 k (um-ww)

507 = M. 12, 8 (144).

Nú kan kúnungær gísle have: vérfær han véghin,	2 k (mt-mw)
ok slæghin,	—
gíldær mæþ húndræþæ márkum ok fúrtæghin.	2 k (mt-mw)

508 = M. 12, 9^a (144, 145).

Nú (145) fare skáttmæn kúnunæ gicenum lánd:	4 w (um-ww)
værfær þē véghnir ok slæghnir,	
gíldir mæþ húndræþum ók tiughum fúrum. ¹	

509 = M. 12, 9^b (145).

Svênær sum þēm fýlgjæ, vérfær þē véghnir	4 w (üm-üw)
ok slæghnir, líggin í lánz-laghím.	

510 = M. 12, 9^c (145).

Stándær laghmáþær ā lágshkilu réttri,	4 w (um-ww)
værfær þær véghin ok slæghin,	
gíldær at húndræþum ók tiughum fúrum.	

XIII. (Um innænsiængædræp Reg.)

511 = M. 13 pr.^a (145).

Nú fār bōnde dræpæ húsfrū sínæ: vildi ráþæ	6 w ^d (Ro, um-ww)
hænni ok æi dræpæ ¹ :	
þæt t ághu tolf mæn vitæ, hvát <hældær> ² þæt	6 w ^d (Ro, t-w)
vár giært mæþ viljæverk dt hūn banaæ fik,	
5 ællr hán vildi ráþæ hænni ók æi dræpæ [hānæ].	

512 = M. 13 pr.^b (145).

Sværfæ þēr svá at han æi dræp hānæ	4 k (t-m)
mæþ viljæ, veri ¹ sækær at lágsh-bótum. ²	
félla þēr han, gáangi þā bōnde til stæghls.	4 k (um-ww)

ACEÆF] 506: 3 ö obygdæ 4 a land före 5 furum tiughum 508: 1 XL ACE,
 tighium furum EÆ 511: 1 danach hanæ 2 so CEÆF 512: 1 danach þa AE
 2 laghæ botum

<i>fóre giærþ sína. ok þó ághu þé</i>	4 k (m-ww)
5 <i>hán fyrra til þínæ færa ok dóm</i> <i>tíl tákā^s fyrr æn þæt giærs.</i>	
<i>ok luggi ógildær fore állum mánum.</i>	4 w (um-ww)

513 = M. 13 pr.^c (145).

<i>Vilja frændær hánum líf unna, þá skal han [útlendis] at skrípt</i>	4 w (üm-ww)
<i>inna <ok>¹ [inlendis] bót bæta.</i>	
[ok] <i>þæt ær hundraþæ märke ok fiurætihi.</i>	4 w (um-ww)
<i>gáangi báþi i kárl ok kúnungær.</i>	4 k (um-ww)

514 = M. 13, 1 (145).

<i>Dræpær húsfrú sîn bônda, væri lagh sámū.</i>	6 w ^d (Ro, mh-mw)
<i>vítin ok þæt tolf mén.</i>	6 w ^{c2} (Ro, um-ww)
<i>hvát þæt var giært mæþ vilja ællr éi.</i>	4 w (üm-ww)
<i>féllis hūn at viljæærki, dæmis þā hūn mæþ stēnum týrvæs.</i>	6 w ^b (Ru, mt-ww)

515 = M. 13, 2^a (145, 146).

<i>Nū drap¹ hvárti þēra ánnæt, ok ær þó ánnæt þé(146)ra</i>	3 k (tt-m)
<i>drápit, ok bānin kán fangin værþæ.</i>	
<i>gangær bānin við giærningum, ok húsfrún</i>	2 w (t-w)
<i>ællr bōnden við ráþinu, væri báþi fégh.</i>	
5 <i>máþrin upp ā stághl ok kónæn undi grýt.</i>	6 w ^c (Ru, m-w)

516 = M. 13, 2^b (146).

<i>Nū gangær maþær viðær¹ ok kónæ<n> dýl.</i>	2 k (mh-w)
<i>ok félla hānæ tolf mén,</i>	4 w (m-ww)
<i>þā^c giældin báþi líf sitt fóre.</i>	2 k (mh-w)

517 = M. 13, 3 (146).

<i>Dræpær bōnde húsfrú sína, ællr húsfrú</i>	3 w (t-ww)
<i>mán sîn, værþæ laghlíka til vunnin¹,</i>	
<i>gáangi undir dæþ <svā> sūn nū ær súght.</i>	

518 = M. 13, 4 (146).

<i>Nū kan fáþir ællr möþær bārn sitt dræpā¹,</i>	4 gk (mt-w)
<i>ællr barn fáþur, ællr möþor sína,</i>	
<i>ællr brōþær brōþor sîn, sýstir sýstur</i>	
<i>sína: þessi giæld æru áll</i>	
5 <i>i hundraþum ok tiughum fiurum.</i>	

ACEÆF] 512: 3 take 513: 1 so CEÆF 515: 1 dræpær AEÆ 516: 1 madhær
widher E, man við CEÆF, við man A 517: 1 wñin C, wñnen Æ, wunnenn F: wñnir
AE 518: 1 dræpæ

XIV. *Húndraþæ-giæld āghu skiptæs svá*¹: 6 w^d (Ro, mh-w)
(*Huru hundraþægiæld skiptæs Reg.*)

519 = M. 14^a (146).

Takæ mǫls-ēghānde fem mǫrkær ok séxtighi; 4 w (t-w)
kúnunx lænsmǫn <takæ> fémtæn mǫrkær;
tíl kúnunx borþ þrétighi mǫrkær, ok þrétighi
mǫrkær folkláandinu, hálf t þēm ær
5 *fólklandinu ráþær, ok hálf folklanzmǫnnum,*
ok slíkt húndæri sum húndæri.

520 = M. 14^b (146).

Nū ær sǫgt um húndraþæ-giæld ok fúurætighi: 6 w^d (Ro, m-w)
værþæ ok ængin giæld hæghri.

XV. *Nū síx*¹ *um þæn mǫl bāþi gǫngær hals ok góz fore*²: 4 k (üm-ww)

521 = M. 15 pr.^a (146, 147).

Hvar sum ávughæn skiöld gēn alváldughum kónonge 4 w (m-ww)
*færir*¹, *ællr gēn hans ríki*

<i>han ær síðl(147) vær fæddær innæn, han hávær foregiært</i>	4 w (um-ww)
<i>háls, æn han fǫngin værþær,</i>	
5 <i>ok þær til iorþ ok góz hans undir krúnunæ, hvát hæn</i>	
<i>fǫngin værþær ællr æi.</i>	

522 = M. 15 pr.^b (147).

<i>Nū værþær han æi fǫngin.</i>	4 k (m-ww)
<i>ok vītis þō um þýlkt mǫl.</i>	4 w (mh-üw)
<i>þā skúlu sæx mæn</i>	4 k (m-ww)
<i>af kúnunx ráþ némpnæ tólf mæn:</i>	
5 <i>þē tolf āghu han værjæ ællr félla.</i>	4 w (üm-üw)
<i>værjæ þær han, væri sǫklæs; félla þær hæn,</i>	6 w ^d (Ro, üm-w)
<i>giældi bāþi þif ok góz.</i>	

Þætta ær ánnæt mǫl <súm> svā bætis: 4 k (t-w)

523 = M. 15, 1^a (147).

<i>Hvilkin</i> ¹ <i>mǫn sín rættæn hæræ dræpær,</i>	6 w ^b (Eu, t-w)
<i>hvát han ær hældær</i>	4 w (üt-ww)
<i>fätækæri hæræ ællr ríkæri</i> ² :	
<i>værþær han fǫngin við sámū giærning,</i>	6 w ^d (Ro, um-w)
5 <i>þā skál han til þínæ færas.</i>	6 w ^b (Eu, t-w)
<i>ók undi stéghl dæmæs.</i>	4 k (t-üw)
<i>ok iorþ ok góz hans þræskiptæs.</i>	6 w ^{e2} (Ro, um-w)
<i>takær én lot kúnungær, ánnæn mǫlsēghande, þriþjæ húndæri.</i>	6 w ^d (Ro, tt-ww)

A(B)CEÆF] XIV: 1 swa skiptæs XV: 1 Nu síx fehlt Reg. 2 fore hals ok góz Reg. 521: 1 förær nach skiöld 523: 1 hvilikin 2 ríkæri hæræ ællr fätækæri C: mit diesem fätökæri setzt B wieder ein (s. zu 438, 5)

524 = M. 15, 1^b (147).

Nú kan böndæ léghu- drængær ællr brýtjæ,
ællr þæra léghu- kóna ællr þræll
þæra ællr ámbát, böndæn ællr brýtjæn,
ællr þæra húsfriur, ællr barn þæra,

5 drépa¹: . . . . .

táki þá · þýlikin rét	4 w (um-ww)
<sum> ² nú ær upp taldær.	

525 = M. 15, 1^c (147).

Nú kan mánni ællr kónō vites at þér
hava hærræ sin drépit. . . . .

þæ n dýl sakín ¹ gifs	6 w ^d (Ro, mt-ww)
þæt āghu tólf mæn værja ællr félla.	6 w ^b (Eu, mt-w)
5 værja þé han, væri sáklæs. félla þér hán, standi þýlikin dóm <sum> ² nú ær upp taldær.	4 w (tt-m)

XVI. (Um dráp mællum præst ok lēkmanz Reg.)

526 = M. 16 pr. (147. 148).

Drépaer præstær böndæ ællr annær klérker¹,
þá taki biskupaer (148) kúnunx réttin.

drépaer bönde præst ællr ánnæn klérk,	4 w (tt-ww)
þá taki kúnungaer kúnunx réttin	
5 áf böndænum þém sáma.	

527 = M. 16, 1 (148).

Nú kan bönde værþæ drépin, ok árví hans ér
æi inlændis. kiærir þær nokor æptir:

ok værs þæt fore hánun:	2 k (t-w)
kan þæn átar komæ sum réttær érvingi ér,	4 k (um-ww)
5 ok ær fyrræ vart: kiærir ¹ érvingi síþæn æptir, væri ² svà vart fore hánun ók allum ándrum sum fore þém <þær> fyrræ kiæriþi æptir. ³	

528 = M. 16, 2^a (148).

Drépaer man ánnæn ok dæer þæ n fyrræ
sum drápit giæriþi æn lághfyllt værþær
ā hán, þá stándær þræ týlptaer þær
fóre árvænum háns.

ABCEÆF] 524: 1 dræpa 2 so BC 525: 1 davor sum 2 vgl. zu 524, 7
526: 1 annæn (-ær Æ) klérk AÆF 527: 1 kiærit A 2 vart 3 æptir kiæriþi

5	<i>bristær at ēþe, sækær at sporgiældum.</i>	6 w ^b (Ru, mh-w)
	<i>ok éi fore mórþ-giældum.</i>	6 w ^{c2} (Ro, um-w)
	<i>æn þó at til mórþ- giældæ vāri brútit.¹</i>	4 w (m-w)
	<i>Nū værþær þæn mán læghvinnin til drápsins</i>	4 k (mt-w)
	<i>fýr æn han dæðr. þà ághu ærvíngjær</i>	
10	<i>ærvæ svā létt sum líúft.</i>	
	<i>ok giældis af þý góz sum dráparin átti, ok væri² saktlæs.</i>	6 w ^d (Ro, t-w)

529 = M. 16, 2^b (148).

Allt þæt skal bætæs¹ fore fáþursins giærningær 6 w^b (Ru, t-w)
þær han havær brútit, ællr fore möþor
<sinnaer> brúit, þær hūn brætt i sinum dághum,

	<i>þā giældis æ brútin af þæs lot sum brætt.</i>	4 w (m-ww)
5	<i>æru æi pánníngær til, þā ær þær</i>	1 k' (t-w)
	<i>vánt bæ'tær kréþjæ dénkti ær til.</i>	

530 = M. 16, 3 (148).

Nū kan bíltughær mán mæn han bíltughær ér 4 k (um-www)
dræpæ mán¹ ællr ánnur brut brýta.

	<i>bætte æptir lánzlághum, síþæn han i fríþ</i>	4 w (t-w)
	<i>kómbær. kan han drápin værþæ, þæt ær ógilt.</i>	

XVII. *Nū vill man dráp sæ'tt vitā¹ ok bætt:* 4 w (um-ww)
(Huru man skal vitæ dráp sæt ok bætt Reg.)

531 = M. 17 pr. (148. 149).

	<i>Kiærir máts-ēghánde æptir bótum (149) ællr kúnungær,</i>	6 w ^b (Eu, m-w)
	<i>ællr húnðæri: hvílikit þéræ hælzt æptir kiærir.</i>	3 w (mh-w)
	<i>hín síghær þe bót hævæ gúldit¹:</i>	4 w (um-www)
	<i><þæt>² ághu tólf mæn vitā.³</i>	6 w ^b (Eu, m-w)
5	<i>hvat þæt gúldit ér ællr éi.</i>	6 w ^b (Eu, h-w)

532 = M. 17, 1^a (149).

Kómbær man til þínx ok gángær víþ sák 6 w^b (Eu, tt-ww)
sínni, þe hán à dæþ fore líúta,
þā skulu tólf mæn vitā.¹

	<i>hvat han víþ þe sák gik ællr éi.</i>	4 k (m-üw)
5	<i>þe tólf ā lænsman námpnæ.</i>	4 w (t-w)

533 = M. 17, 1^b (149).

Æhvat¹ sák þæt hælzt ér þær man hávær víþ gángit, 4 k (t-w)
ok gángær ā líf mánz,

ABCEÆF] 528: 1 brutit wari 2 danach síþæn 529: 1 bötæs skal 530: 1
 dræpæ man nach man XVII: 1 wite vor dráp 531: 1 gúldit hævæ 2 þa BCÆ
 3 wite 532: 1 wite 533: 1 a hvat A

þá sværin þē tolf mæn at hán við þē giærning gik, fyrr æn dómber ā hán gáangi.	4 w (t-ww)

XVIII. (Um æjædrūp Reg.)

534 = M. 18 (149).

Værþær man i æjom dræpin,	4 w (mt-w)
þær andræ æjær æru útæn fore	—
þær ā skiplághit ¹	4 w (mt-w)
banæ fínna,	
5 sum æn liggær til, innæn nát ok iamlangæ ² ,	4 w (um-ww)
ællr bötum uppi hálda.	4 w (mt-w)
hvát þē lík æru flære ællr færrí,	4 w (tt-m)
bættis æ mæþ énni bót.	
æi ā bót hæ'ghri véra æn fiúratighi márkær.	3 w (h-w)

XIX. (Um forgiærningædrāp Reg.)

535 = M. 19 pr.^a (149. 150).

Bær kóna forgiærningar mánni,	4 w (m-w)
værþær bær ok ā tákín	4 w (h-ww)
þā skál	4 w (m-w)
hána tákæ ok i fiætur <at> sættjæ,	
5 ók svā til þína færa.	
ok þē sámu forgiærningar mæþ hænni.	2 w (t-w)
þæt t skúlu tolf mæn víta, hvát hún havær ¹ þē	6 w ^b (Eu, t-w)
(150) forgiærningar giært ællr éi.	
ællr hvát hún ær bær ok ā tákín ællr éi.	6 w ^d (Ro, t-w)
10 vérvæ þær hána, véri saklæs.	4 w (mt-ww)
fællæ þær hána, fællis til fiúratighi	
márkæ. þē bót þræskiptis.	
takær én lot kúnungær, ánnæn málsæghande, þriþjæ húnðærit.	6 w ^d (Ro, t-w)

536 = M. 19 pr.^b (150).

Havær nókor þæ'r dæþ af lítit, ok kiæris	4 w (t-ww)
síþæn, vitín ok þæt tolf mæn.	
skiæra þē hána, véri saklæs.	4 w (um-ww)
fællz hún, þā á hún i báli brinna.	6 w ^b (Eu, t-w)
5 ok ærvingjær hænner takín góz æptir hána.	5 w ^f (Eo, mt-mw)

537 = M. 19 pr.^c (150).

Vill málsæghande hænni líf innæ, þā bætes	5 w ^f (Eo, m-w)
<mæþ> ¹ húnðræþæ márkum ók fiúratighi.	

ABCEÆF] 534: 1 þæt skiplagh 2 iamlangæ 535: 1 haþþi A (honn . . . giorde F)
537: 1 80 BCEÆF

<i>skíptis² svá þè giæld sum all ánnur hundraþæ-giæld.</i>	4 k (t-w)
<i>æn þò at hún værs före forgiérningum,</i>	4 w (m-ww)
5 <i>þá væri bönden sáklæs fore fiætur.³</i>	

538 = M. 19, 1 (150).

<i>Dræpar man ánnæn, ok ánnær takær dráparæn</i>	1 gk ^α (t-w)
<i>hém til sín, haldær hán</i>	
<i>á mót ærvingjæ viljæ</i>	2 w (t-w)
<i>ænæ nāt</i>	1 gk ^α (t-w)
5 <i>í húsi sínu mæþ víti sínu,</i>	6 w ^d (Ro, t-m)
<i>háldi þæn füllum bötum úppi, ællr fáe</i>	6 w ^b (Eu, t-w)
<i>dráparæn réttum ærvingjum í hánd.</i>	

539 = M. 19, 2^a (150).

<i>Skiúvær man ánnæn í öld mæþ váþæ</i>	4 w (m-ww)
<i>af húsi ællr or træ,</i>	
<i>ællr ok í vátu, líúter af dæþ,</i>	
<i>ællr fær ánnæn skáþá¹,</i>	
5 <i>líggi allt í váþæ-bötum.</i>	4 w (um-ww)
<i>þæt ær váþi báþir síghjæ váþæ véru.²</i>	6 w ^b (Eu, mt-mw)
<i>þær skal [ok] váþæþ biúþæ ok váþæböt bæte.</i>	4 w (um-www)
<i>fáldær han at tilbuþi³, véri þá váþi í viljæ-værkum.</i>	4 w (üm-www)

540 = M. 19, 2^b (150. 151).

<i>Nú skiúter man ánnæn mæþ viljæ-værki</i>	4 k (t-w)
<i>í öld, vátu, ællr svá sum fyrr ær sáht:</i>	
<i>líúter af dæþ ællr skáþæ, þá vitnis</i>	4 w ^r (um-ww)
<i>tíl mæþ vitnum, hvart æptir (151) sínum brútum.</i>	
5 <i>hvát þæt ær sár ællr dráp, ok bætes</i>	5 w ^d (So, m-mw)
<i>hvart æptir sínum brútum.</i>	
<i>ær æi vitni til, þá véri sik mæþ lunzlághum.</i>	6 w ^b (Ru, h-w)
<i>fállz¹ at laghum, bæte mæþ laghabötum.</i>	4 w (mt-w)

541 = M. 19, 3 (151).

<i>Æhvar mén værþæ sánnir fore mórþe, <þá> giældin <þær> líf sitt före.</i>	4 k (tt-www)
<i>Æhuru mángir þær æru hælzt.</i>	6 w ^b (Eu, t-w)
<i>ok værþæ lághlíkæ vitnæþir til.¹</i>	6 w ^a (Ro, mt-w)
<i>ok þè ághu fyrræ lághlíkæ <at> dæmæs.</i>	4 w (um-ww)

ABCEÆF] 537: 2 skiptæs AF 3 fiæturin 539: 1 skaþæ 2 være (vgl. 550, 1)
 3 tilbuþinu 540: 1 faldær AEÆ 541: 1 til vitnæþir

XX. *Nū táls um þókkæböt:*¹

542 = M. 20 (151).

Værþær kúnunæman drápin, þær ær fúratighi märkear 6 w^d (Ro, mt-mw)
þókkæböt át. værþær iárls¹ man drápin,
ællr biskups, tólf märkear þókkæböt át.

værþær kúnunæ ráþmanz þiænistu-mán	4 w (üt-üw)
5 drápin, ællr ok ándra riddæra, sæx märkear þókkæböt át.	
þænmi þókki kombær éi i ütæn i drápum.	6 w ^d (Ro, um-m)
han á take hærræ þæs süm drápin ér.	5 w ^d (Eo, mt-w)
i húndræþæ-giældum æru éi þókkæbötær.	4 w (üm-ww)

(Um sáramal. Rubrica Reg.)

XXI. (Huru fæ giær man sáren Reg.)

543 = M. 21 (151. 152).

Nū tálas um sáramál. Giær fæ' mánni 6 w^c (Ru, mt-w)
blöþlæti, æ' hvát fæ þæt hælzt ær,

ærtogh kárlgild böten át. ér þæt fullsæri,	6 w ^b (Eu, mt-mw)
þā ær ære kárlgildær böt át.	
5 bönden ā þem lækir fā süm skapæn fik.	4 w (um-ww)
biuþær han éi lækirin <tíl> ¹ ,	1 k ^v (t-w)
þā (152) éru sæx æra kiæ'pgildir lágslítit.	
þæm táki málséghanden.	6 w ^d (Ro, tt-ww)
ær ² lástær ok lýti innæn kómüt, <þā> bætt(i)	6 w ^b (Ru, tt-ww)
10 mæþ ære kárlgildum af ó-vitænüm.	

XXII. (Æn ovormāghi giær man sáren Reg.)

544 = M. 22^a (152).

Slár¹ óvormāghi mán til blöz, væri bætt 4 w (tt-ww)
mæþ þrim ærum, ok full-særi
mæþ sæx ærum, ...

hwat hældær þæt ér	6 w ^d (Ro, h-w)
5 i hófþi ællr <i> húldi.	
æ' hvát þæt ær hældær i friþi, ællr friþā ²	6 w ^c (Ro, t-w)
mællum, ællr hvát þæt	
ær mæþ váþæ ællr <mæþ> viljæ.	

545 = M. 22^b (152).

Nū skál han hánun lækir biuþæ. féllir han þæt búþ, 6 w^d (Ro, h-w)
þā ær lág-slítit sæx æra.

ABCEÆF] XX: 1 Um þókkæ böter Reg. 542: 1 yærls A 543: 1 so BCEÆF
2 davor Nu 544: 1 davor Nu 2 friþæ

546 = M. 22^c (152).

Nū vill vǣrjændin óvormāghæns vǣrjæ han, dýl 6 w^a (Ro, mt-w)
blöþlæti¹ ællr fullsæri:

<i>hávær han tvæggjæ mánna vitni til,</i>	4 w (mt-w)
<i><ók>² siðlvar han þriþi,</i>	
5 <i>gangi frá mæþ þæm vitnum. æru éi vitni til,</i>	6 w ^d (Ro, h-w)
<i>þà væri sik mæþ lanzlághum.</i>	

XXII. (Um vāþæbætær i sárum Rög.)

547 = M. 23 pr. (152).

Nū kan vitændi mán slä¹ ánnæn til blöz 6 w^d (Ro, tt-ww)
mæþ vāþæ ok éi mæþ viljæ.

<i>þā ær blöþsárs váþi i húldi bæt</i>	4 w (tt-ww)
<i>mæþ ære karlgildum. blöþsárs</i>	
5 <i>váþi i hófþe bæt mæþ certóghum</i>	
<i>nú, ok fullsæris-váþi</i>	
<i>i húldi bæt mæþ certoghom nú,</i>	
<i>ok fullsæris-váþi i hófþe</i>	
<i>bæ t mæþ sæx ærum <karlgildum>.</i>	

548 = M. 23, 1^a (152. 153).

Húggær man fíngær af mánni, ællr nókon 6 w^b (Ru, mt-w)
lþ af fíngrinum¹, ære karl(153)gildær
bót at. svá ok fore ánnæn ok þriþjæ.

<i>húggær af þumul- fíngær², væri svá</i>	6 w ^d (Ro, h-w)
5 <i>gildær sum áll hín ánnur i vāþæ.³</i>	

549 = M. 23, 1^b (153).

Húggær man hánd af áþrum, át 6 w^d (Ro, mt-w)
sæx æræ vāþæbót. húggær man fót
af mánni, át sæx ære vāþæbót.
húggær man næsær af mánni, át
 5 *sæx æræ vāþæbót. húggær man ære*
af mánni, át sæx ære vāþæbót.
stíngær man æghæ út af mánni,
át sæx ære vāþæbót.

550 = M. 23, 2^a (153).

þæt ér vāþi báþir síghjæ vāþæ véru¹ . . . . . 4 w^z (t-w)
ók hvarghín ællr, 2 k (mt-ww)

<i>úten i hándlæsum vāþæ.</i>	
<i>hándlæs váþi má fjýlles úten málsæghandæ viljæ.</i>	4 w (mt-ww)

ABCEÆF] 546: 1 davor antviggjæ 2 so statt til EÆF 547: 1 sla nach bloz
 548: 1 fingrinu (aus fingrinum A) AE, fingrom F 2 þumulfíngær aff 3 vaþenum
 550: 1 væræ (vgl. übrigens 539, 6)

551 = M. 23, 2^b (153).

Han skál til biūþa¹ at rinnanda blöþi ok riūþanda sári 3 k (ttt-m)
[vāþæ]ēþ twæggja mána,

<i>ok siðlvær han þriþi,</i>	6 w ^o (Ru, mt-w)
<i>ók i fullsæri tíu manna ēþ.</i>	3 k (ttt-m)

552 = M. 23, 2° (153).

Þá ēþæ á han ā þingi <at> gángæ, 1 k' (mt-w)
ok til biūþæ fjýrræ.

<i>fore gránum hans ók söknaemánum.</i>	5 w ^o (Eo, m-mw)
<i>hvær sum svà fyllir,</i>	1 k' (mt-w)
5 <i>fríþi hán ok hans göz.</i>	
<i>fáldær at tilbuþi¹, væri þā vāþi i viljæ-værkum.</i>	6 w ^d (Ro, um-w)

553 = M. 23, 2^d (153).

Nū kiðrir þæn skáþæ havær fángit, ok síghær. 6 w^d (Ro, mt-mw)
æi vāþæ være fylght, þær sum hándlæs vāþi
ær i komin . . . . .

<i>viti þæt mæþ tvém mánum, <ok>¹ siðlvær han þriþi.</i>	6 w ^b (Eu, m-w)
5 <i>þær sum þriggja æra sák ær. þær sum séx æra sák ær</i>	6 w ^b (Eu, mt-mw)
<i>ællr mæra i vāþænum, <þā> viti þæt</i>	
<i>mæþ sínum tákæ ok þingvitnis-mánum</i>	
<i>tvém, <ok>² siðlvær han þriþi.</i>	

554 = M. 23, 3 (153. 154).

Nū kan þæn man giærning dýljæ sum sákin gífs. 6 w^d (Ro, tt-ww)

(154) *ær þæt blöþlæti, dýli mæþ tíu manna ēþe.* 4 w (um-ww)

æn æi ær¹ vitni til. brister at ēþe, þā væri þæt viljæværk. 6 w^o (Ro, mh-ūw)

ær <þæt>² fullsæri, þā ā þæn vízorþ 4 w (um-ww)

5 *værr ær háldin vitæ hán til mæþ séx mannum þæm*

þær við váru ok á sághu.

bæte síþæn fullæ sāræbæter. 4 w (m-ww)

555 = M. 23, 4 (154).

Þā man vāþæböt biūþær¹, biūþi lín² ok lækirgiæf. 1 k' (mt-ww)

ók havi fæ i takæhándum. 4 w (um-ww)

biūþær han æi lækirin, þā ær³ laghslítit hálf fæmpti märke. 6 w^d (Ro, ūm-ww)

takær kúnungær tolf æra, ók tolf æra 4 w (üt-ww)

5 *húndærit, ók malsēghánde tolf æra.*

ABCEÆF] 551: 1 *biūþæ*, und so im Folgenden *rinnanda*, *riūþanda*, *twæggja*,
manna 552: 1 *tilbuþinu* 553: 1 so BCF 2 so BCE 554: 1 *æru* 2 so BCEF
 555: 1 *biūþær waþæ bot* 2 davor *baþi* 3 danach *þæt AEÆF*

XXIV. (Um viljæværk i sárum ok læstisbætær Reg.)

556 = M. 24 pr.^a (154).

Blóþsár i húldi, viljæ-værk, 6 w^o (Ro, mt-w)
þrír æra bót at. blóþsár i hófþe,
viljæværk, séx æra.

557 = M. 24 pr.^b (154).

Fúllsæri i húldi, þrē mårkær friþæ mællum. i friþi halvu dýrræ. 6 w^o (Ro, um-www)

558 = M. 24 pr.^c (154).

Fúllsæri i hófþe, séx mårkær friþæ mællum. i friþi halvu dýrræ. 6 w^o (Ro, um-ww)

559 = M. 24 pr.^d (154).

Giönumlaghet sár, [úndir tvær,] at mårkær séx 6 w^b (Ru, t-ww)
friþæ mællum. i friþi halvu dýrræ.

560 = M. 24 pr.^e (154).

Bénbrútit sár,	6 w ^o (Ro, um-www)
ær blát útan ok brútit innæn,	4 k (t-w)
skiüter skárvum sámæn, at mårkær séx	6 w ^o (Ro, um-www)
friþæ mællum. i friþi halvu dýrræ.	

561 = M. 24, 1^a (154).

Húggær man fíngær af mánni, at mårkær	4 k (t-w)
þrē ¹ friþæ mællum. i friþi halvu dýrræ.	
ok þrē mårkær fore læstis-bót. ²	5 w ^b (Eo, h-w)

562 = M. 24, 1^b (154).

Húggær <man> áf tí fíngær ællr þrý,	4 k (mt-w)
ok ær læstis-bóten þý sámā ¹ ,	4 k (um-ww)
ái ær ok sára- bótin þý mære.	

563 = M. 24, 1° (154).

Húggær <man> ¹ áf all fíuǵhur fíngær,	4 k (t-w)
ællr nokon líþ af fíngrinum hværjum,	4 k (mh-e)
þrē mårkær bót at friþæ mællum: i friþi	6 w ^b (Eu, m-w)
halvu dýrræ, ok séx mårkær at lýti. ²	

564 = M. 24, 1^d (155).

(155) Værþær þímul-fíngær áf húggín, han ær	3 k (t-w)
svà gíldær sum hálf hánd.	
báþi i sárum ok lýti.	4 k (mt-e)

ABCEÆF] 561: 1 þre (þrea Æ) mårkær 2 læstis botænæ 562: 1 same
563: 1 so BC 2 lýtiþnu

565 = M. 24, 1^c (155).

Húggær man hánd af áþrum, at mårkær 4 k (t-w)
 sæx¹ friþæ mællum: ð friþi halvu dýrræ.

566 = M. 24, 1^f (155).

Húggær man fót af mánni, at mårkær 4 k (mt-w)
 sæx¹ friþæ mællum: ð friþi halvu dýrræ.

567 = M. 24, 1^g (155).

Húggær man næsær af mánni, at mårkær 4 k (t-w)
 sæx friþæ mællum: ð friþi halvu dýrræ.

æghæ ok æræ í samu bótum.	4 w (um-ww)

568 = M. 24, 1^b (155).

Fore hánd, fót, næsær, æghæ, æræ, hvū þæt mistir, 4 k (mt-w)

þā ær læstisbót tolf mårkær.	4 k (üm-w)

ok såræbót sum fyrr ær ságh.	4 k (m-w)

569 = M. 24, 1ⁱ (155).

Húggær man fót af mánni, svā at hán 4 k (t-w)
 ér æi fæ^r gángæ mæþ, ællr hánd,
 svā at han fær æi búrghez mæþ; æghæ,
 svā at han fær æi sèt mæþ . . . . .

5 ok sitær þō quært,	2 w (mt-w)

giældi þā fúlla læstis-bót.	5 w ^d (So, m-ww)

gitær mæþ hánd búrghez; mæþ æghæ sètt, mæþ fôte gángit, giældi ¹ hálvæ læstisbót: þæt érū sæx mårkær.	6 w ^d (Ro, h-w)

570 = M. 24, 2 (155).

Tákær man bæn or sári, þā ā lækir víta mæþ éns síns éþe. 6 w^d (Ro, tt-w)

siū bæn, ok ære karlgildær bót at <at> hvarju bène.	4 w ^r (mt-w)

bæte hvart um sík, bænæsning ok sár.	4 k (r, m-w)

571 = M. 24, 3 (155).

Húggær man annan í ánliti sítt, 6 w^b (Eu, t-w)

fār af lýti ¹ : væxir áf fore dágh ok iamlángæ ² , væri saklæs fore lýti. ³	2 k (tt-ww)

væxir ⁴ æi áf fore dágh ok iamlángæ ² ,	4 w (um-ww)

5 þā væri bætt mæþ tolf ærum kiæ ⁵ pgildum.	

XXV. (Huru lengi man skal sārūm varþæ Reg.)

572 = M. 25 pr.^a (155. 156).

Gíær mán annen sāræn, han skál æpnum sārūm varþæ¹ til dáx ok iam(156)lángæ.
 6 w^d (Ro, t-w)

ABCEÆF] 565: 1 sæx mårkær 566: 1 sæx mårkær 569: 1 davor þā
 571: 1 lýti aff 2 iamlángæ A 3 lýtinu 4 væxit A 572: 1 varþæ nach skal

573 = M. 25 pr.^b (156).

	<i>Hvar sum sáræböt tákæ¹,</i>	4 w (mh-ww)
	<i>innæn dágh ok iamlangæ²,</i>	5 w ^d (So, m-w)
	<i>han hávær foretákit giældi sínu i dæz-drápi.³</i>	4 w (mh-ww)
5	<i>ok: allæ æræ-bæter, ok læstisbæter allæ⁴, ok allt þæt friþinum ækis, 6 w^d (Ro, mt-mw)</i> <i>þæt ā mǫls-ēghánda in ēnzámin.</i>	

574 = M. 25, 1 (156).

	<i>Húggæ man annæn fullum sárum ok dýl</i>	4 w (ttt-e)
	<i>síþæn giærningina, þá ā han váld</i>	
	<i>þæ'r skáþæn havær fángit hvat han vill hældær vítne,</i>	
	<i>ællr við lāghum tákā.¹</i>	

XXVI. (Huru man skal annæn við sār bindæ Reg.)

575 = M. 26^a (156).

	<i>Grípær han til vítne ok vill hín forebindæ,</i>	6 w ^d (Ro, ūm-w)
	<i>þá skal han bindæ han við</i>	
	<i>mæþ séx mannum þém þær við vāru ok ā sāghu,</i>	
	<i>þæt han þè giærþ at giærþi.</i>	

576 = M. 26^b (156).

	<i>Fyllir hán svā i lāghþingum, þá giæ lde hín</i>	6 w ^d (Ro, um-w)
	<i>böt¹ æptir brítum sínum.</i>	
	<i>sum til sákinne ær búndin. grípær <han> til vítne,</i>	4 w (tt-ww)
	<i>ók læter séæ², ok faldær</i>	
5	<i>síþæn, þā véri þen sáklæs ær sákin</i>	
	<i>gífs. vítær han hānum</i>	
	<i>sákinæ, ók ær æi vítni til,</i>	
	<i>þā véri sik mæþ lanzlāghum.</i>	
	<i>þæt ær átær-tān manne ēþær.</i>	3 k (m-ww)

XXVII. (Um lækis tilbuþ Reg.)

577 = M. 27^a (156. 157).

	<i>Havær¹ mán annæn sáræn giært, þá ā han hānum</i>	4 w (m-mw)
	<i>lāghælækir fá. han ā hānum biuþæ²</i>	
	<i>þrè lāghælækiræ. þæt ær lāghalækir</i>	
	<i><sum> havær hēlet³ iárnhuggit sār,</i>	
5	<i>bēndrut i sárum, hūlsæri, <áf hug>⁴,</i>	3 k (m-w)
	<i>giænumlaghet sār, (157) úndir tvār.</i>	4 k (m-mw)

ABCEÆF] 573: 1 takæ saræ botena 2 iamlangæ A 3 dözdrápinu 4 allr læstis
er 574: 1 takæ 576: 1 botenæ 2 danach witni sin 577: 1 davor Nu AE
(þaghær man havær BC, þa man haffr Æ, tð man giör F) 2 biuþæ hanum 3 helt (aus
helæt A) havær 4 so BCEÆF

578 = M. 27^b (157).

<i>Hvar sum þæ'n lækir fār</i>	4 k (mt-ww)
<i>hàn vðr laghslítit fore máls-ēghándæ.</i> ¹	6 w ^b (Ru, t-w)
<i>ok ði fore kúnungi ok ði fore hündæri.</i>	6 w ^d (Ro, t-w)
<i>fálz han, þā ðér lāghslítit tolf ðæra</i> 5 <i>máls-ēghándæ, tolf æra kúnungi,</i> <i>ók tolf æra allum mánnun.</i>	6 w ^d (Ro, mh-ww)

XXVIII. (Um púst ok blöþlæti Reg.)

579 = M. 28 pr.^a (157).

<i>Slár man púst annæn, ðllr mæþ stāng</i> <i>ællr stēn</i>	6 w ^d (Ro, m-ww)
<i>ok sýnis æi á-kómæ:</i>	5 w ^d (So, mt-w)
<i>vðrþær þæt giært fore kirkju-sōkn,</i> 5 <i>fore ðl-drykki, ā tōrghe,</i> <i>at báztuvū ðllr ā þingi,</i>	6 w ^d (Ro, h-w)
<i>þā skūlū þæt séæ mæn vitā</i> ¹ , <i>þē þær vāru ok ā sāghu.</i>	6 w ^d (Ro, t-w)
<i>værjæ þé han, væri sáklæ's: fálls haf, fáll</i> 10 <i>til þriggja mārka: þā þræskiptæs.</i>	4 k (m-ww)

580 = M. 28 pr.^b (157).

<i>At sámu vitnum væri blöþlæti sum pústær.</i>	6 w ^d (Ro, t-w)
<i>ok þó bætes hvárt æptir sīnum brútum.</i> ¹	6 w ^d (Ro, m-ww)

581 = M. 28, 1 (157).

<i>Slār man tán or ándrum, àt mārkar þrææ;</i> <i>ū ándræ, àt mārkar þræær;</i> <i>ū þriþju, àt mārkar þrææ.</i>	4 w (tt-w)
<i>þā nū mārkar þræskiptæs.</i>	6 w ^d (Ro, mt-w)
5 <i>ok állt at ēnu skal bönden hávæ</i> <i>þræ mārkar til énsak sinnær</i> <i>fore skáþæ sīn. ði værþær sákære mære</i> <i>æn nū mārkar, ok ði</i> <i>læstisböt mære æn þræ mārkar,</i> 10 <i><æn> þó at állær út gāngin.</i>	4 k (mt-ww)

Nū sīæ um fiúrætighi mārka böt i sárum: 4 w (um-ww)

(158) XXIX. (Um sār i hēmfriþi ok kirkjufriþ ok þinæfriþ Reg.)

582 = M. 29 pr.^a (158).

<i>Vðrþær man sār i hēmfriþi sīnum,</i>	2 k (mt-e)
<i>fúllum sárum ðllr at kirkju,</i> <i>ðllr i kirkjufriþi ðllr ā þingi,</i>	4 w (m-w)

	<i>þær sáttir komæ sámen ok skiljæs ósáttir,</i>	3 k (h-ww)
5	<i>þær ær fúratighi märke bót at.</i>	2 k (mt-e)
	<i>ok æ læstisbót¹ füllæ; hvarjæ éptir sîn brüt.</i>	6 w ^d (Ro, m-ww)
	<i>þæt skal ok fjllæ mæþ séx mannum þæm þær² vāru ok á sághu.</i>	4 w (mh-www)

583 = M. 29 pr.^b (158).

	<i>Hvar sum sār ær fúratighi märke,</i>	3 w (t-w)
	<i>þær ær blöþ-lætti sæx märke.</i>	
	<i>ok skál til <þæs> vitnæs mæþ mánnum sæx.¹</i>	4 k (t-w)

584 = M. 29, 1^a (158).

	<i>Nū fār man ett sār¹, tū, þrý ællr flére.</i>	4 w (t-ww)
	<i>giær þæt allt én man, ok svā við kiénnis,</i>	4 k (üm-ww)
	<i>þā ā þæn sák sik kiénnis.</i>	
	<i>han ā ā þingi við gángæ ok brüt sîn fæstæ</i>	4 w (um-ww)
5	<i>ok þō æi mære æn sāræbót éna.</i>	4 gk (mt-w)

585 = M. 29, 1^b (158).

	<i>Huggæ tvē mæn én ællr þrír <ællr flére>,</i>	4 w (m-www)
	<i>ællr huru mángir þær éru,</i>	4 k (t-üw)
	<i>[ok] bindæ sæx mæn flére við sārín æn én,</i>	6 w ^d (Ro, mh-w)
	<i>ok lækirin fjllir¹ füllsærin,</i>	
5	<i>þā bæte hvar sāræbót sína.²</i>	4 w (m-www)
	<i>ī þrím sárum. æi værþær ok bót</i>	2 k (t-w)
	<i>þý mære at sār sēin flére.</i>	

586 = M. 29, 2 (158).

	<i>Nū mætas tvē næn: huggær hvar annan,</i>	w (t-w)
	<i>fā báþir fullsæri: værin báþi sār gild.</i>	
	<i>hvar t æptir ákomo sinni.¹</i>	6 w ^c (Ru, m-w) ^a
	<i>ær læst ī sárum, bætis hvárt um sík.</i>	4 k ^v (m-www)

587 = M. 29, 3 (158).

	<i>Kónā¹ ær hálvu hæghri æn máþær,</i>	4 w (mt-üww)
	<i>báþi ī drápum ok sárum.</i>	
	<i>útæn þær sum váþi ær, ællr blöþlætti.</i>	4 w (ttt-me)
	<i>útæn þær hundraþæ märke</i>	4 k (um-üw)
5	<i>giæld æru, allt þær til sāræböten</i>	
	<i>kómber ī fúratighi märke.</i>	
	<i>síþæn éru þæn ídmpn at bötum báþi man ok kónæ.</i>	4 w (um-ww)

ABCEÆF] 582: 1 læstis botenæ 2 danach wiþ (fehlt E) 583: 1 sæx mannum
 584: 1 sar ett 585: 1 fjllir lækirin 2 böte þa hvar sína sara bot 586: 1 sinni a
 komo 587: 1 kone

588 = M. 29, 4 (158. 159).

<i>Æþær</i> (159) <i>sār kómbær til fúratighi märke,</i>	4 k (mt-üw)
<i>Havi</i> ¹ <i>áldri ængin váld sækjæ</i> ² <i>flére sār æn étt.</i>	4 w (um-www)
<i>havær</i> ³ <i>flére sār æn étt, vérin ógild.</i>	4 w (m-üw)

XXX. *Nū síx*¹ *um háæto sār:* 6 w^b (Ru, um-m)

589 = M. 30 pr. (159).

<i>Læggær man annan á iórþ níþær,</i>	4 w (m-www)
<i>ok snæþir han sum fá</i> ¹ <i>nókot,</i>	
<i>kómbær hán ællr háns buþ, <ok></i> ¹ <i>kiærir þæt á þingi,</i>	4 w (tt-me)
<i>ok þæn dyl sakin gífs,</i>	
5 <i>tólf mén skúlu han vérjæ <ællr félla.</i>	4 k (h-w)
<i>verjæ></i> ² <i>þær han, væri sáklæs; félla þær hán,</i>	4 w (h-ww)
<i>giældi hívuzman hændær sínær báþær.</i>	
<i>ok hvár þæn þær til halp ándra hand sína.</i>	4 w (t-ww)
. . . . . <i>þær sum þe tólf mén</i>	1 k ⁷ (t-w)
10 <i>víþ bindæ mæþ éþe sínum.</i>	
<i>ællr læsi sík</i> ³ <i>hívuzman ok þær þær til hálpu</i>	4 w (t-w)
<i>svá sum málséghandin vill havæ tákit.</i> ⁴	

590 = M. 30, 1 (159).

<i>Læggær man annan níþær ok stíngær út æghæ</i>	4 w (mh-ww)
<i>háns annat ællr báþi,</i>	
<i>þæt skúlu tólf mén víta, sum fyrr ær ságht.</i>	4 k (tt-ww)
<i>verjæ þær han, væri sáklæs; félla þe hán,</i>	3 w (tt-me)
5 <i>giældi æghæ fore æghæ, ok hvár þæn þær til halp</i>	4 gk (tt-ww)
<i>sum tólf mén félla</i>	6 w ^d (Ro, mt-w)
<i>giældi hánd sína ándra.</i>	4 gk (tt-ww)

591 = M. 30, 2 (159).

<i>Læggær</i> ¹ <i>man annan níþær ok skiærr ór tungu</i>	6 w ^b (Ru, um-w)
<i>háns . . . . .</i>	
<i>þæt skúlu tólf mén víta.</i>	6 w ^e (Ro, tt-ww)
<i>verjæ þær han, væri sáklæs, ok allir þe</i>	3 w (tt-ww)
5 <i>sum þe tólf mén vérjæ, þe værin várþir,</i>	
<i>ok þe féldir sum þe félla.</i>	
<i>ok hívuzman hávi foregiært tungu sinni,</i>	4 w ⁷ (tt-w)
<i>ok hvar þæn</i> ³ <i>hánun</i> ³ <i>til halp ándra hand sína.</i>	

ABCEÆF] 588: 1 davor þa 2 davor at (a A) 3 danach han XXX: 1 Nu
síc fehl't Reg. 589: 1 so BCF 2 so BCEÆF 3 danach þaþi 4 takit hawa
591: 1 davor Nu 2 davor sum AE 3 þær BCEF

592 = M. 30, 3^a (159. 160).

	<i>Kan¹ þæn fāngin værþæ lif sitt hávær forevēr(160)kæt,</i>	6 w ^b (Ru, n-mt-w)
	<i>mæþ sārūm allr drāpum,</i>	—
	<i>þā skāl han til þinx færa.</i>	6 w ^b (Ru, n-mt-w)
	<i>ók ā þy sámā² þingi</i>	6 w ^d (Ro, ūm-w)
5	<i>à hán værjæs allr féllæs.</i>	

593 = M. 30, 3^b (160).

	<i>Værþær han æi fāngin, þā skāl han lýsæ</i>	4 k (um-www)
	<i>ā þrim þingum þylikæ giærning,</i>	
	<i>ók ā færþæ þingi skal þē næ mpd næmpnæs² sūm fyrr ær ságht.</i>	4 w (mt-www)
	<i>ók hūn skāl þā han antviggjæ værjæ allr féllæ.</i>	4 w (tt-me)
5	<i>vóljæ þær hvárti giæra, þā bæte</i>	4 w (um-www)
	<i>þæn þrē mārkar af gāngær.</i>	
	<i>ók takis ánnær ī sámā³ stáþin.</i>	4 w (m-www)

594 = M. 30, 4 (160).

	<i>Takæ tvé mæn én, læggjæ niþær til iórþær,</i>	4 k 4 w (l, ūm-ūw)
	<i>slá ù tændær tvá allr þræær,</i>	4 k 4 w (r, um-ūw)
	<i>þæt āghu tólf mæn víta.</i>	4 k (um-www)
	<i>værjæ þær þēm, værin várþir.</i>	6 w ^c (Ru, um-www)
5	<i>féllæ þær þēm, giældi hūvuzman tán</i>	4 k (m-www)
	<i>fore tán, ok hánd sīnæ áþræ.</i>	
	<i>ók hvár þæn þær til halp hánd sīnæ áþræ.</i>	3 w (tt-me)

595 = M. 30, 5^a (160).

	<i>Nū gífs manni sák fore sár . . . .</i>	4 k (ūm-www)
	<i>āghi ængin váld at fjyllæ þēm til háns,</i>	4 k (t-www)
	<i>ūten at æpnum sārūm.</i>	

596 = M. 30, 5^b (160).

	<i>Fýllir han æi svā, þā āghi þæn viorþ <sum> sík vill værjæ.</i>	4 gk (m-www)
	<i>gāngi lāgh sīn ī lāghþingum; fállz han at lāghum,</i>	4 gk (tt-w)
	<i>bæte þā bót æptir brítum.</i>	
	<i>hvarjæ sák æptir sīnum fállum.</i>	4 w (t-www)

XXXI. (Um morþ ok rān Reg.)

597 = M. 31 pr.^a (160. 161).

	<i>Nū liggær man ā skóghe ællr <ā> skípī,</i>	4 gk (t-www)
	<i>ællr ok ánnærstaþ, lær¹ sík þær til</i>	
	<i>mýrþæ allr rænæ, mýrþir ok rænir:</i>	

ABCEÆF] 592: 1 davor Nū 2 samæ 593: 1 so ÆF 2 næmpnæ AÆ 3 samæ
597: 1 davor ok

	<i>værþær <han> gripin í þém giæ rningum,</i>	4 gk (ttt-m)
5	<i>þá skal ok hán færa til þina.²</i>	4 gk (m-m)
	<i>þær skulu tólf mæn at (161) næmpnæs sum hán skulū vërja ællr fællæ.</i>	4 w (tt-ww)
	<i>værs³, væri sáklæs, ok þæ'n bæte</i> <i>fiúratighi märkev sáklæsæn quæd.</i>	4 k (m-ww)
	<i>ok han bástæþi ællr <han> bánt,</i>	6 w ^b (Ru, tt-ww)
10	<i>stókkæþi ællr í fiætur sætti.</i>	
	<i>fællis þæn rán ællr mórþ vitis, þá</i> <i>skæl mórþæri ā stæghl ok ransmán undir sværþ.</i>	4 w (mt-ww)

598 = M. 31 pr.^b (161).

	<i>Giæv mæn annæn sáran ok rænir han siþæn,</i>	4 w (um-ww)
	<i>þæt skulu allt énungæ- vitni væra,</i> <i>ok hvárt æptir sínum brutum bætas.</i>	4 w (m-ww)
	<i>þæt skulu sæx mæn antviggja vërja ællr fællæ.</i>	4 k (t-ww)

599 = M. 31, 1 (161).

	<i>Dræpær man annæn ællr huggær af hánd</i> <i>ællr lími áþræ,</i>	4 k (ttt-w)
	<i>órker æi bót ællr vill æi bæta,</i> <i>ællr ok bórgæn til fiúdræ bota,</i>	4 w (tt-üw)
5	<i>giældi þā líf</i> <i>gen lívi ok lím gen lími.</i>	4 k (ttt-w)
	<i>siþæn lágh-fýllt ær ā hán.</i>	4 k (tt-ww)
	<i>giældi ok éngin þæn líf fore líf,</i> <i>ællr lím gen lími, sum bótum órker,</i>	4 w (um-üw)
10	<i>ællr bórgæn til fiúdræ bota.</i>	

XXXII. (Æn skapæmaþr manz vërþær ræntær af hānum Reg.)

600 = M. 32 pr. (161).

	<i>Rænir man dræpæra af áþrum, þiíf,</i> <i>ællr þæn áfhug hávær <hānum> giært,</i>	4 gk (um-ww)
	<i>þā fýlli þæn ræntær ær rānsverk til þæs</i> <i>rænti mæþ sæx mánum.</i>	4 w 4 w (r, um-w)
5	<i>þém þær vāru ok ā sághu.</i>	4 w (um-ww)
	<i>ok hán bæte fiúratighi märkev ok brút</i> <i>þē han giærþi, ællr andvārþi mánnin</i> <i>rættum malsēghāndæ. æru éi vitni til,</i> <i>þā væri sik mæþ þrætylptum éþe.</i>	4 w (um-üw)
10	<i>fáldær at éþe, bæ'te sūm fyrr ær ságh.</i>	4 k (m-ww)
	<i>ok láti þō hvárti líf ællr lími.</i>	4 w (um-ww)

ABCEÆF] 597: 2 til þina föra 3 danach han

601 = M. 32, 1 (161. 162).

Huggær¹ ánnæn fullsæri i hlvuþ ellr huld, 3 gw (ttt-www)
værþær lág-hlæ til vinnin

<i>mæþ sánnu vitnum: órker æi bæter</i>	6 w ^o (Ro, m-ww)
<i>ællr bór(162)ghæn til fúldræ² bōta,</i>	
5 <i>gángi in til bóndæns fóre brüt sín,</i>	6 w ^d (Ro, tt-ww)
<i>ár fore márk hvárjæ.</i>	

XXXIII.¹ *Nū síx² um hándraghit rán:* 6 w^b (Ru, üm-e)

602 = M. 33 pr.^a (162).

Rænr man af áþrum pænningæ tvá 6 w^d (Ro, ttt-me)
ællr þrē, dýti mæþ éns síns éþe.

<i>ællr tvá pænningæ giældi fore én.¹</i>	3 w (um-www)

603 = M. 33 pr.^b (162).

Gífs hānum sák at han hāvær rænt mæra¹ 4 gw (um-ww)
æn fūra pænningæ, ok mínna æn half márk:

<i>þā skulū sæx mæn han til vitna, þē þær</i>	6 w ^d (Ro, m-ww)
<i>vāru ok á sághu.</i>	
5 <i>þē ághu ok vitæ, huru mjkit rānit ér.</i>	6 w ^d (Ro, t-ww)

604 = M. 33 pr.^c (162).

Þessi vitni skulu svá um mínna rān gāngæ 4 w (üm-www)
sum um mæra, ok æptir þý
skal bót út gāngæ sum rānit ær til.

605 = M. 33 pr.^d (162).

Vitna þē rānit mínna æn half márk, 4 w (t-üw)
ok mæra æn fūra pænningæ,

<i>þā ær átergildi fæer ok þrē markær bót.¹</i>	6 w ^d (Ro, üm-w)
<i>vitna þær rānit mæra æn half márk,</i>	4 w (t-üw)
5 <i>þā ær átergildi fæer ok sæx markær bót.¹</i>	6 w ^d (Ro, m-m)
<i>vitna þær rānit til tíu märke,</i>	4 w (t-üw)
<i>ællr mæra, <þær ær> átergildi fæer</i>	6 w ^d (Ro, üm-w)
<i>ok fūratighi märke bót at.</i>	

606 = M. 33, 1 (162. 163).

Hvilkin¹ ándrum kiennir rán, ok ær ði vitni til, 6 w^d (Ro, t-w)

<i>þā ær værjændi til vizorþ<æ>² kómin.</i>	4 w (tt-w)
<i>vitis hānum mínna rān æn til sæx märke,</i>	4 w (üm-ww)
<i>þær ær tíu manna (163) éþær fore. ér þæt sæx</i>	

ABCEÆF] 601: 1 danach man 2 fulle AÆF XXXIII: 1 die Zahl erst nach
 ran 2 Nu six fehlt Reg. 602: 1 fore en giældi 603: 1 mæra rænt 605: 1 boten
 606: 1 hvilikinn 2 so BC *

5 mǫrkær ællr mǣra, ok minna æn fúratighi
 mǫrkær, þæt ær átærtān mǫnnæ ēþær.
 ér þæt fúratighi mǫrkær ællr mǣra,
 þā gangis þær þræ tǫlptær ēþær fóre.

XXXIV.¹ Nū sǫx² um lótrān:

2 k (üm-me)

607 = M. 34 (163).

Allæ stáþi þær lótær ok kǫfli skal skiptæ,
 svā sūm ær þær bǫrn skiptir
 við fáþur sīn, ællr við mǫþor sínæ,
 ællr bǫrn sínæ mǣllum;

4 k (tt-ww)

5 ællr hiðn kunnu bǫrn læs skiljæs,
 ællr hvárn annæn stáþ

þær mǫn skal mǣþ lót ok <mǣþ> kǫflæ skiptæ,

hǫlz þæt ok gífs æi út,

4 gk (h-ww)

þær ær átærgildi féær ok séæx markær bót át fore ránit.

4 w (m-www)

10 æi vǣrþær þē bót hǣghri.

4 w (um-www)

Nū sǫx um þiūfnæþ:

6 w^d (Ro, t-w)

XXXV. (Um pǣnninæbót i þiūfnæþi Reg.)

608 = M. 35 (163).

Stiðl man pǣnningæ tvā ællr þrē<æ>,
 þæt mā han vǣrjæ mǣþ éns sīns ēþe.

6 w^d (Ro, ttt-m)

ællr bǣte pǣnning mǣþ pǣnningi.

4 k (mt-ww)

XXXVI. (Um þriggjæ æra bót i þiūfnæþi Reg.)

609 = M. 36^a (163. 164).

Stiðl man mǣra æn fūra pǣnningæ ok minna æn hǫlf ære,

6 w^o (Ro, m-ww)

vǣrþær þær fǫngin mǣþ,

4 w (mt-üw)

ok ær til tvǣggjæ manna vitni,

4 w (m-ww)

þā mā han bá(164)stæ ok bindæ,

6 w^o (Ro, m-ww)

5 ok svā til þinæ fǣra.

610 = M. 36^b (164).

Þær skal fyllæ tvǣggjæ manna vitni ā hǫn.

4 k (tt-ww)

fýllæs¹ þæn vitni, þā ér han

4 k (um-ww)

sándær at þē giérning. þā ā han váld

um hūþ hǫns, ællr þriggjæ

5 æra giðld fore þrút hans: þæt

āghær enzamin máls-ēghānde.

ABCEÆF] XXXIV: 1 die Zahl erst nach lotran 2 Nu sǫx fehlt Reg. 610:
 1 fællæs A

XXXVII. (Um þriggja markæ sak í þiúfnæþi Reg.)

611 = M. 37 pr. (164).

Stíael¹ man mæra en half ære, ok minna en half mark,
þá má han baste ok binda,
ok svá til þinx færa.

6 w^o (Ro, um-ww)

þær skal þiúver frammi véra ok áterfang ok	4 k (t-ww)
5 tvéggja manna vitni mæþ. þær āghu svérja vitni ā hán. síþæn ā malsēghandi váld hvat han vill haldær tákæ þrē markær,	
til þræskiptis	—
ællr ærum af hánnum skiæra. ²	4 k (t-ww)
10 æ i má han báþi lími ok bætær tákæ.	6 w ^d (Ro, um-ww)

612 = M. 37, 1 (164).

Vill malsēghande þiúf læsen látæ,
þá láti han læsen ā þingi.

6 w^d (Ro, tt-e)

síþæn vitni eru fyllt ā han, ok bōnde veri sáklæs.	4 w (um-ww)
ok kinnunxman giæmi þiúf en han vill.	4 w (tt-w)

XXXVIII. (Um lífsgjæld í þiúfnæþi Reg.)

613 = M. 38^a (164).

Tákær man þiúf mæþ fúldri¹ þýft

6 w^d (Ro, mh-w)

(half mark ællr hálfr mark mæra):	6 w ^o (Ru, t-w)
tök han þæn mán mæþ tvéggja manna vitnum, bindær han <þær> ok baste,	4 w (t-w)
5 ok færir til þinx ² : þá skal han síðver ³ svérja at þe áterfang frammi luggja hans æru ⁴ skiær ok hémul;	
híni tvé skulu svérja, at han sándær þiúver ær, ok þær þá	6 w ^d (Ro, um-ww)
10 við váru han tōx mæþ þēm þiúfnæþ. ⁵	
ok síþæn mughu þe han ā gátgæ ællr grén látæ ok þær upp hángja.	2 gw (t-w)

614 = M. 38^b (164. 165).

Vill máls(165)ēghande bætær fore han tákæ,
þá gāngi þe bót til þræskiptis.

4 w (tt-ww)

ok læsi sik þiúver ¹ við bōnda ok hvárn lót sum han við kómbær.	6 w ^o (Ru, um-ww)

ABCEÆF] 611: 1 davor Nu 2 skiæra 613: 1 fulli 2 til þinx fore (föres BC)
3 sialvær 4 æru hans 5 þiúfnæþi 614: 1 þiúfver sik

XXXIX. (*Æn*¹ *man slæppir*² *þiüvi*, ok *huru þiüværlaghvinnæs* Reg.)

615 = M. 39 pr.^a (165).

*Slíppær þiüværl sīþæn hán ær laghvinnin*¹ 4 gk (üt-ww)
*til þiüfnáþær*², *þā bæte*
bönden þrē märke, ok þiüf sīn tákū
*mán æ' hvar han kan fá han.*³

5	<i>ütæn kirkjufriþ.</i>	—

616 = M. 39 pr.^b (165).

*Æi ā þiüværl have hēmfriþ*¹ *þæn fyrræ laghbündin* *vār*² *til sák sinnær.* 4 w (t-ww)

617 = M. 39, 1 (165).

Æ'i mā óptæri én þiüf sák 4 k (tt-me)
bættæs æn én tíme.

	<i>hvát þæt ær mære þiüfnáþær</i> ¹ . <i>ællr minni.</i>	6w ^d (Ro, um-m)

618 = M. 39, 2^a (165).

Nū fær man þiüf sīn mæþ sánum vitnum. 4 w (um-ww)

	<i>hvát þæt ær mære þiüfnáþær</i> ¹ <i>ællr minni.</i>	4 k (um-www)

þā ā han til þinx færæs þæs fyrstæ 4 w (um-www)

þær ær næ'st æptir, at hán tók hán.

5	<i>ā réttum</i> ² <i>þinxstáþ</i> ok <i><ā></i> <i>réttum þinxdagh.</i>	4 k (tt-w)

619 = M. 39, 2^b (165).

*Þær ā dömbær ā han gänge æptir hans brútum*¹, 6w^e (Ro, ttt-w)

	<i>ok sīþæn væri bönden qualælæs fore þiüf sīn.</i>	4 gk (ttt-e)

ok vitin þæt þrír þinxmæn huru göþær 6w^e (Ru, tt-ww)

*þiüfnæþrin ær sum var stólin.*²

620 = M. 39, 3 (165).

Nū hávær man þiüf tákū mæþ fullum 4 gk (üm-www)

vitnum ok slíppær <han> sīþæn læs,

	<i>fyrir æn lágfylght var hánum ā hindæris-þingi:</i>	6w ^{e2} (Ro, üm-w)

*vill*¹ *þiüværl sák gíve bönda*², *mæn han ær* 4 k (hh-ww)

5 *til vízorþæ kómin, þā ághi*

áldrí han vald bönda at quæljæ fyrir

*æn <han>*³ *hávær sik síðlvæn*⁴ *vært.*

ABCEÆF] XXXIX: 1 *Vm* AEF 2 *slæppi* A 615: 1 *laghlike wnnin* A
 2 *þiüfnæþær* 3 *han fa* 616: 1 *hemfriþ have* 2 *war nach fyrræ* 617: 1 *þiüfnæþær*
 618: 1 *þiüfnæþær* 2 so SCHLYTER] *rættæn alle* 619: 1 *brutum hans* 2 *stulin war*
 620: 1 *davor Nu* 2 *bönda vor sák* 3 so BCEÆF 4 *sialfvæn* A

XL. (*Um vænslæsak i þiüfnæþi Reg.*)621 = M. 40^a (165. 166).

<i>Nū ær þiüvær til lág hæ komin. fjúllir¹ han þém,</i>	4 k (um-ww)
<i>þá væri han (166) sáklæs före þe sák.</i>	
<i>fállz at eþe, bæte bót æptir þýj sum þýft<in> ær til.</i>	6 w ^a (Ru, m-ww)

622 = M. 40^b (166).

<i>Ær þýft til half märke, ællr half märke mæra,</i>	4 w (mt-ww)
<i>þá ðr atertán manna eþær fore hánum.</i>	
<i>fáldær¹ at eþe, bæte ätta märke.</i>	4 k (ttt-www)
<i>ok láti hvarti líf ællr lími i þæssu</i>	4 k (tt-e)
5 <i>máli fore vænslæ-sák.</i>	
<i>ær minna æn half märke ok mæra æn halvær ære,</i>	4 w (mt-ww)
<i>gángis þær tíu mána eþær före.</i>	
<i>ællr þriggja märke bót til þræskiptis.</i>	6 w ^d (Ro, t-m)
<i>ær þæt minna æn halvær ære ok mæra æn fiuri þænningær,</i>	4 w (mt-ww)
10 <i>dýli þá² mæþ þrim mánum.</i>	
<i>ællr bæte þre ære. ær þæt fiuri þænningær</i>	6 w ^c (Ru, um-ww)
<i>ællr minna, þá víti mæþ ens síns eþe.</i>	

XLI. (*Huru þiüvær givær bönda sak fore band, ok æn stiel i hælghum tímæ Reg.*)623 = M. 41 pr.^a (166).

<i>Nū¹ ær þæn sáklæs sum þiüfnæþær vítis.</i>	4 w (mh-w)
<i>nū givær han bönda sak, síghir² han sík</i>	6 w ^b (Ru, t-w)
<i>hava bundit.³ þá stánda fore bönda</i>	
<i>vizorþ, þræþylftæ<r> eþær.</i>	
5 <i>fáldær⁴ at eþe, bæte fiúratighi märke.</i>	6 w ^c (Ru, tt-ww)

624 = M. 41 pr.^b (166).

<i>Kombær bundin man til þinx. þá gífs manni sák</i>	4 w (mt-ww)
<i>fore bánd. þá dýl han.</i>	
<i>þæt skulu tólf mæn víte.</i>	6 w ^{c2} (Ro, h-w)
<i>værja þér han, væri várþær; fálla þer hán,</i>	6 w ^b (Ru, tt-ww)
5 <i>bæte fiúratighi märke.</i>	
<i>fore þæt han sáklæsæn bánt ok valdfærþi.</i>	6 w ^d (Ro, um-ww)

625 = M. 41, 1^a (166. 167).

<i>Kombær man til þinx mæþ þiüvi sínum,</i>	6 w ^d (Ro, tt-ww)
<i>þá sværi ā fyrsta þingi.</i>	

ABCEÆF] 621: 1 davor ok 622: 1 fallz AEÆF 2 þa dýli þæt 623: 1 diese Zeile steht noch am Schluß von Cap. XL vor der neuen Überschrift; umgestellt von SCHLYTER 2 davor ok 3 bundit hawa 4 fallz AEÆF

	<i>hvat þæt ær ì fāstu ællr ütæn fāstu, ær þæt sýln dāghær ællr hælæghær.</i>	4 w (tt-ww)
5	<i>ütæn frā kiæra sūnnudagh ok til þæs sū nætær æru ūti æptir páskædagh, (167) ütæn hān stiæli ì þæmmæ friþ.</i>	4 k (um-ww)
	<i>stiæli han ì þæssum friþ,</i>	4 w (t-ww)
10	<i>þā lāghvinnis til sāk sinnær. svā ì þem friþ sum ütæn.</i>	4 w (mh-ww)
	<i>ok tākī þā þiūfs ræt.</i>	4 k (ūm-ww)

626 = M. 41, 1^b (167).

Havi dōmæri ænkti vald dvalja¹ sin dōm² 4 gk (um-ww)

wir fyrstæ þing, æn han þiūf skal dæmæ.³

ok átærfang ok átærfanx- vitni æru til.⁴ 4 k (m-w)

XLII. (Um ovormāghæ þiūfnæþ Reg.)

627 = M. 41, 1^c (167).

Stiæl ovormāghi fūllen þiūfnæþ ællr minnæ, 3 gk (mt-ww)

þā værþi þæt fiærþingær

af móghænda mánz bót.

	<i>hvat þæt ær minni</i>	4 w (hh-ww)
5	<i>þýft ællr mære.</i>	
	<i>æi mā ovormāghi lif-</i>	6 w ^d (Ro, m-ww)
	<i>fore stýld ællr dráp lātæ.</i>	

XLIII. (Um þiūfnæþæ kländæn Reg.)

628 = M. 43 pr.^a (167).

Nū kländær man sit, ì hvat stáþ þæt hælzt ér. 3 gk (ttt-w)

hvat þæt ær hældær dætt ællr quikt, 4 gk (üt-ww)

þā ā þæn man vizorþ sum hānda mællum hævær. 4 gw (tt-ww)

629 = M. 43 pr.^b (167).

Han ā váld til hēmfræþo, æn quikt ér, 4 gw (t-ūw)

til hēngiærþ æn dætt ær, til lāns,

til lēghu, til lýsning, ællr væþ-sætning¹,

til skiptis ællr <til>² kiæps.

630 = M. 43 pr.^c (167).

Grípær¹ mán til hēmfræþo, ællr hēngiærþ, 4 w (um-ww)

hvær þæt kländæs hælzt, állt þæt ær minnæ²

ABCEÆF] 626: 1 davor at (a A) 2 dom sin 3 dōmæ skal 4 til æru 629:
1 mæþ sætning A 2 til statt ællr F 630: 1 davor Nū 2 minnæ ær

en hálf mark, hvát þæt ær dætt ællr quikt,
þà væri þæt mæþ tvēm mánnum.

5 ok siðlvær han þriþi. ær þæt minnæ æn fiuri pænningær,	6 w ^d (Ro, hh-ww)
ællr ok fiuri pænningær,	4 k (ttt-e)
viti þæt mæþ ðns sins ðþe.	6 w ^d (Ro, hh-ww)

631 = M. 43 pr.^a (167. 168).

Klåndær¹ mán til hálf márk, ællr mæra æn hálf márk,
þā ā hán vizorþ þæt værjæ²

(168) hvát þæt ær hældær dætt ællr quikt,	6 w ^d (Ro, mt-w)
mæþ fém mannum, siðlvær ³ han sætti.	4 w (mt-ww)

632 = M. 43, 1^a (168).

Nū grípær han til lýsning, ællr væþ-sæ tning,
til láns ællr <til> giðf¹:

stáandi <þā> sámæ lēzn fore giðf, súm fore ándrum fángum.	4 w (mt-ww)
5 svá ær ok lāgh um lán.	4 k (t-ww)

633 = M. 43, 1^b (168).

Ær þæt minnæ æn hálf márk, viti þā¹ þæt mæþ tvēm
mánnum, ok siðlvær han þriþi.

ær þæt mæra æn hálf márk,

ællr hálf mark,	—
5 viti þā <þæt> mæþ fém mánnum, ok siðlvær han siðtti.	4 w (um-üw)

634 = M. 43, 1^c (168).

Grípær¹ hán til væ þsætning, til láns ællr lēghu,
 4 k (um-www) |

ær þæt minnæ æn hálf márk,

viti þæt mæþ tvēm mánnum, ok siðlvær han þriþi.

ær þæt hálf márk ællr mæra,

5 viti þæt mæþ fém mánnum, ok siðlvær han siðtti,

ī² væþsætning, láni ok lēgho.

635 = M. 43, 1^d (168).

Svā frámpt at þæn ði við kiðnnis, at svá
 4 k (üm-ww) |

æ'r út fángit, þā bindis

svā þær við sum nū ær ságh.

gangær þæn við sum út fik, þā taki þæn átær at ðþ-læso.	6 w ^b (Ru, t-w)

ABCEÆF] 631: 1 davor Nu 2 værie | þæt 3 davor ok 632: 1 giff A
633: 1 þa viti 634: 1 davor Nu 2 davor baþi

XLIV. (Um lēzn ok lēznæfall Reg.)

636 = M. 44 pr.^a (168).

Nū klándær man sitt allr hánd-zámdr. ¹	4 w (t-w)
hvát þingi ² þæt hált ær, quíkt allr dætt:	4 w (tt-ww)
grípær han til lēznæ ok vill lēþæ sik af hándum,	3 w (um-www)
mæþ kiép ællr <mæþ> skípti,	6 w ^d (Ro, t-w)
5 þā skál þæt at éþlæso sættjæs í ták ³ , <ok> síþæn skal han lēzn fylghjæ.	4 w (t-w)

637 = M. 44 pr.^b (168. 169).

Gítær ¹ létt sēr af hándum, véri saklæs.	4 w (m-w)
gítær ¹ æi (169) létt sēr af hándum,	
þā fálli fyrsti skúli til fiúrætighi märke.	4 w (t-w)
æn þæt ær half märke allr mēra,	4 w (um-ww)
5 sum æ hént var mæþ hánum. ær ² þæt minnæ æn half märke, <þā> ³ bæte sum fyrr ær ságt.	

638 = M. 44 pr.^c (169).

Nū lēþir hvart til ánnærs til síðtta mánz.	4 w (t-w)
þær stæz lēzn:	
þā ághær han váld at vérja þæt sík til hémfæþo ællr hémgiærþ,	4 k (üm-ww)
5 ok til lýsning at ¹ tákæ, ok til áldærhæfþ sinnær: æi má ²	4 w (t-w)
hwarti dtær ællr frá m lēþæ.	

639 = M. 44 pr.^d (169).

Fállz at þæm vizorþum nú æru sághþ ¹ ,	6 w ^c (Ru, um-ww)
þā bæte æptir atærfangum.	
ær þæt hálf märke <allr> ² mēra, þā bæte áttæ märkeær.	6 w ^b (Ru, tt-ww)
hvilkin ³ skúli svā vér sík, véri saklæs.	4 gk (üm-ww)

640 = M. 44, 1^a (169).

Nū biúþær man dúl gen lēzn: þā sværi	6 w ^d (Ro, tt-w)
þæn sum klándær til síns ¹ , mæþ tvém mánum, ok tákí þæt áter.	
ok hín bíndi mæþ vitnum ín, 5 hvarjum vitni æptir áterfangum sínum ² ,	4 gk (t-me)
ok dúlin dæmæs níþær, ok bót af þém <sum> vitni bíndæs ín til.	6 w ^d (Ro, n-mt-m)
órker han éi vitnum ín bíndæ, þā bæ te síðlær bót. ³	4 w (m-ww)

ABCEÆF] 636: 1 handzamer 2 danach sum ABCÆ 3 .j. tak sættæs (sættæ BC) at éþlöso 637: 1 danach han 2 davor nu 3 so BC 638: 1 ok A, fehlt E 2 danach þæt 639: 1 ær ságt ABCÆF 2 so BCEÆF 3 hvilikin 640: 1 til síns nach þæn 2 sinum atærfangum 3 botena

Mæþ þæmmæ vitnum skal lézn gánga: 4 k (h-ww)

641 = M. 44, 1^b (169).

Allt þæt minna ær æn hálf mark, ok mæra æn halvær ære, 6 w^d (Ro, tt-ww)
þæt skal mæþ tvæm mánnum in bindes.

þær ær þrē markær bót át. 4 k (m-w)

642 = M. 44, 1^c (169)

Ær þæt minna æn halvær ære, ok mæra æn fíuri 6 w^d (Ro, um-ww)
pénningær, þá skal han vitæ
mæþ tvæm mánnum, ok siðlvær han þriþi.

þæn bót ær þrír ærær. 4 w (m-w)

643 = M. 44, 1^d (169. 170).

Æ'r þæt half mark, ællr hálf mark mæra, 6 w^d (Ro, tt-ww)
þá skal han við bindæs
mæþ fæm mánnum, ok siðlvær han siðtti.

þær ær léznæ-(170)fállit átta märke. ¹ 3 w (t-üw)

644 = M. 44, 1e (170).

Æ hvílikin <skúli>¹ sum fúldær af þæm séæ 6 w^b (Ru, tt-ww)
úten þæn fyrsti, þú bæte² átta märke.

fore þiúfnæþ, én þær ær þiúfnæþær fúldær. ³ 4 w (um-ww)

645 = M. 44, 1^f (170).

Lēpis nókot til ðfræls manz, vári¹ bōnden hán, 4 w^a (tt-ww)
ællr bæte [fore han] svā sūm fore frælsæn [man].

ællr givi malséghandæ þrælin út fore giærþ sínæ. 4 k (mt-ww)

646 = M. 44, 2 (170).

Nū grípar man til fanga <ok> némpnir þæn til fanga 3 w (tt-ww)
þær æi bōr innæn lánd ok læghsághu.

þá sétis i tak þæt klándæt ær,
ok þæn lēti æptir hēmulzmanni sínum

5 sum klándæs fóre, ...

<ok> kómi hānum frá m i þrim vikum. 4 w (um-ww)

æn æi ær forfáll fore hānum. 4 w (tt-m)

ællr tákī bōnde sitt átær, ok hín 4 w (tt-ww)

bæte þrē märke sūm hāndæ mællum háþi.

10 fore léznufallit. —

ABCEÆF] 643: 1 ok þær ær átta märke leznæ|fallit. 644: 1 so BC 2 danach han (fehlt E) 3 fúldær þiúfnæþær 645: 1 davor þa

XLV. (Um forfall í læzn Reg.)

647 = M. 45 pr.^a (170).

	<i>Gripær man til hémulsmanz,</i>	3 w ^γ (m-ww)
	<i>innæn hunderis,</i>	3 w (t-m)
	<i>þá skal han hánnum</i>	3 w ^γ (m-ww)
	<i>frám komæ í sæx náttum.</i>	
5	<i>húnderæ mællum niu nætær;</i>	3 w (t-m)
	<i>fólklandæ mællum fiúghurtæn nætær;</i>	
	<i>lágshaghu mællum þrē vikur.</i>	

648 = M. 45 pr.^b (170).

	<i>Þær skal hémulzman frám komæ</i>	4 k 4 k (l, h-w)
	<i>ok hán ā í hémult stándæ.</i>	
	<i>kómbær han frám ok í hémult stándær,</i>	6 w ^b (Ru, t-w)
	<i>þá várþi báþi léþu ok liúvu.</i>	

649 = M. 45, 1 (170. 171).

	<i>Nú kan hémulzman fórfall¹ fá. þæt ær étt,</i>	4 w (tt-ww)
	<i>at han liggær í sótt ællr sárum.</i>	
	<i>ámmæt forfáll æn hán ær í ríksins</i>	
	<i>þiænistu, ællr han ær</i>	
5	<i>í síns hærræ sýslu. Þriþja (171) ær þæt,</i>	
	<i>at hán ær ā fiðti féær síns.</i>	
	<i>fiðrþæ þæt han dæþæn varþnæþ hávær² fore dórum,</i>	4 w (üt-üw)
	<i>ællr ær éldær hæghri æn hávæ þorf;</i>	
	<i>fæmpta þæt hán ær³ ütlandis at sighldær.</i>	
10	<i>þá ā þæt í quærstaþu stándæ þær til</i>	4 w ^α (tt-me)
	<i>han ær kómin af fórfallum sínum.</i>	
	<i>ok víti þá fórfall sín⁴ mæþ tvēm mánnnum.</i>	6 w ^α (Ro, um-w)

XLVI. (Um runþiüf Reg.)

650 = M. 46 (171).

	<i>Givæ érvingjær sák æptir dæþæn ok dræpnæn,</i>	4 w (um-ww)
	<i>ok¹ ær hán til sum sværær ok víþ dræp kiðnnis,</i>	6 w ^α (Ro, t-w)
	<i>þá sighthær han sik runþiüf havæ dræpit.</i>	4 k (um-ww)
	<i>ok sighthær at han künni æ í þiüf sín fá</i>	4 k (t-ww)
5	<i>útæn han dræpi han:</i>	4 w („)
	<i>þá nêkæ híni<r> æptir kiðræ sínum²,</i>	4 w (um-ww)
	<i>sighthær han dræpin værá³ saklönsæn⁴.</i>	4 k („)
	<i>þá skulu tólf</i>	4 w (t-ww)
	<i>mæn han antviggjæ værjæ ællr félla.</i>	4 k („)

ABCEÆF] 649: 1 forfald 2 hævær vor dæþæn 3 ær nach sighldær 4 forfall sin nach mánnnum 650: 1 nu AEÆF 2 sínum kiðræ 3 væræ 4 saklönsæn vor dræpin

10 værja þér han ær sákin gífs, væri saklæss.	4 w (mh-ww)
félla þér hán, fellis til spörgiælda.	4 w (um-ww)

XLVII. (Um ranzakæni þiüfnæþi Reg.)

651 = M. 47 pr.^a (171).

Vill¹ man ranzakæ æptir gðz sínu þiüfstólno,
þá skál han í gárþ gánga,

mæþ séx mannum trúggum ok bøl-fástum; síðlver væri han síúndi.	6 w ^a (Ro, ttt-ww)

652 = M. 47 pr.^b (171).

Á ttúndi væri lænsman, ællr dómæri.
þé skulu ranzakæni bēþæs.

þé miúghu ranzakæ at ð-væþjæþú ¹ , æn þæm svā báþum ā sēmbær.	4 w (tt-ww)

653 = M. 47 pr.^c (171. 172).

Híttis í (172) hans læstum húsum, þá læþi
sík af hándum. híttis í háns
ðlæstum húsum, standi lágh fore hánum,
sím fore vænslæmálum áþrum.¹

654 = M. 47, 1^a (172).

Nu vill han æi ranzakæ læta at ðvæþjæþu.

væþi þā báþir þrim márkum.	6 w ^b (Ru, tt-ww)

ok táki til ták.	4 w (um-w)

þá skál han úpp læsa, ok hán skal lát	4 w (um-ww)

5 sitt næmpna, ok mærki þæ's síghjæ.	

655 = M. 47, 1^b (172).

Sþæn skúlu þri mæn in gánga. þær skúlu
læ sgiúrþir ok¹ ivináxlæþær
in gánga, ok fjrræ létæs, at þær æi
bōnda æbyrþ bærin.

656 = M. 47, 1^c (172).

Híttis í ðlæstum húsum háns,
stánda vízorþ fore hánum.

híttis í læstum húsum háns ¹ , ær vindaðghæ ā vægg ópit,	6 w ^c (Ru, tt-ww)

5 óvæn ællr níþæn, svā at þýlukt þing	

mátti in gánga ² þær ³ æptir	

lætæ, þá stánda fore bōndænum vízorþ.	

ABCEÆF] 651: 1 davor Nu 652: 1 at o væþjæþu ranzakæ 653: 1 áþrum vænslæ
malum 655: 1 danach æn A 656: 1 hans nach .j. 2 in gánga mátti 3 davor sum AE
Abhandl. d. K. S. Gesellsch. d. Wissensch., phil.-hist. Kl. XXXV. II. 26

657 = M. 47, 1^d (172).

Hittis i læstum húsum háns ¹ ,	6 w ^c (Ru, m-w)
ær ² æi ópít súm nú ær ságh ^t ,	
þá ághær æi bõnden vízorþ.	6 w ^d (Ro, m-w)
þá bæte ³ ok þiúvær hēte.	2 w (tt-w)

658 = M. 47, 1° (172).

Ok þá mā han bindæ ok færa til þina ¹ ,	4 w (um-ww)
ok átærfang á han fjyllæ.	
mæþ séx mannum sum á <annæn> þiúf,	6 w ^e (Ru, um-ww)
ok tákí sīþæn þiúfs rét.	6 w ^d (Ro, t-w)

659 = M. 47, 1^f (172).

Hittis hvárti i læstum húsum ællr ð-	4 k (m-ww)
læstum, tákí þá bõnde	
væþfæ sitt, ok væri saklæs.	

660 = M. 47, 2^a (172).

Nu vill han æi væþjæ, ællr upp læsa.	4 k (tt-ww)
þá sláin þer djúrr upp sum til æru kómpnir.	
hittis þá þæt,	4 k (üm-ww)
i hans læstum húsum,	4 k (um-ww)
5 havi þá ængin vízorþ,	4 k (üm-ww)
útæn bæti ok þiúvær hēti.	
hittis <þæt> æi i hans læstum húsum,	6 w ^b (Ru, tt-ww)
ællr ðlæstum, þá bæten þè þrè	
márkær fore þæt at þè hús hans ¹ brütü.	

661 = M. 47, 2^b (172. 173).

Stándær han gēn (173) mæþ vígh ok værn,	6 w ^b (Ru, m-ww)
þá væri i ènbæte þæ n ¹ súm fore dér,	4 w (um-ww)
ok þæn i tvæ bæte sum kómbær til ² ,	
báþi i drápum ok sárum.	

662 = M. 47, 3 (173).

Nū vill man ránzakæ i gærþ ánnærs	4 w (m-ww)
æptir gōz sínu þiúfstólno.	4 k („)
ær ¹ æi bõnden hēma, ok ær þō hūsfrú hans	4 w (mt-ww)
hēma, havi svā váld	
5. þá ránzakæ súm þá bõnde væri hēma. ²	

ABCEÆF] 657: 1 hans nach .j. 2 davor ok 3 böte þa 658: 1 til þina föra
 660: 1 hans hus 661: 1 þæn BC, þæt AEÆF nach væri 2 til kómbær 662: 1 da-
 vor ok 2 hema wari

<i>kan þæn bōnde ðgíptær vææ, ok havær <hán></i>	6 w ^b (Ru, um-ww)
<i>fore sík brýtjæ ællr dēghju,</i>	
<i>brōþor ællr bárn, væri lagh sámū.</i>	

663 = M. 47, 4 (173).

<i>Klāndæs nókot þæt af bōndæns kónō ær kiēpt¹,</i>	3 w (üt-ww)
<i>þā giēri þæ n sík ðrþiúvæ</i>	4 w (tt-ww)
<i>kiēpt havær mæþ kiēp-vitnum.</i>	
<i>ok hávi forekiēpt pēnningum sínnum</i>	6 w ^a (Ro, mt-w)
5 <i>állt þæt han kiēpir af hænni mēæ</i>	
<i>æn fiúæ pēnningæ kiēp.</i>	
<i>ok mæþ þrē mārkaer.</i>	4 w (um-ww)

664 = M. 47, 5 (173).

<i>Nū stiðl man ok ī ándru lánzkapi, fángin</i>	6 w ^{a2} (Ro, m-ww)
<i>værþær, ok kiðnnis siðlvær viþ giærning</i>	
<i>sínæ.¹ órkaer mǫlsēghande hán</i>	
<i>þær laghlīkæ til vinnæ sum han fār han,</i>	
5 <i><þā>² tǫki þær þiúfs ræt. órkaer han éi,</i>	4 w (üm-ww)
<i>þā færi han þit han <þē>³ giærning giærþi,</i>	
<i>ok þær á han laghvinnæs úpp ā sīn rétt.⁴</i>	

665 = M. 47, 6^a (173).

<i>Sitær hússætis-fólk ī gárþinum, ællr þæt hús havær léght,</i>	6 w ^d (Ro, hhh-ww)
<i>þā várþi þæn húsum ok allu þý</i>	4 k (um-ww)
<i>þær ī kómbær þæn húsnýkil hávæ.</i>	

666 = M. 47, 6^b (173).

<i>Æhvar sum hús ā, þā várþi þæn húsum</i>	4 k (üm-ww)
<i>fore þýfti</i>	—
<i>sum nýklæ bær.</i>	4 k (üm-ww)

667 = M. 47, 6^c (173).

<i>Allt þæt úndir bōndæns lās kómbær ællr ī hans gárþ,</i>	4 w (tt-w)
<i>þā āghu báþi þýftinæ bētae bōnden ok húsfūn.</i>	4 k (tt-m)
<i>taæ þæt útæn bōndæns gárþ, giældi¹ þæn bōt ær² stál.</i>	6 w ^o (Ro, um-ww)
<i>ok þē værin sáklæs ī bō ærū mæþ hánnum.</i>	6 w ^b (Ru, tt-w)

XLVIII. (Um viðertakuþiúf ok bōðræt Reg.)

668 = M. 48 pr. (174).

(174) <i>Nū gífs manni sák fore viðertaku-þýfti,</i>	4 k (t-w)
<i>sím annær stál. tæx¹ þæn ī hans húsum,</i>	4 w (,,)

ABCEÆF] 663: 1 kiöpt ær 664: 1 sínæ giærning 2 so BCEÆF 3 so BC
4 rétt sīn 667: 1 davor þa 2 sum 668: 1 davor ok

ok léggær ænkti dúl ā, ok gángær við at þæt þær inni ær, stánda þā tíu mannæ éþær 5 fore böndænum, át han æi visti at þæt stólit var.	6 w ^e (Ro, tt-w)
værs at éþe, sē várþær, fúllz han, bēte þrē mǫrkær.	3 k (ttt-e)
dýl han, þā bēte ² ok þiúvær hēte.	4 k (t-w)
æn þæt mǫþ rǫnzakæn út taz.	4 k (m-w)
10 ok stánda æ véþning fore rǫnzakum állum. ³	6 w ^c (Ru, t-w)
<æn hán vill æi úpp læsæ>. ⁴	4 w (mt-ww)

669 = M. 48, 1 (174).

Nū kiðnnir man bódræt mánni. væri sík mǫþ atertán mannæ éþe.	4 w (mt-üw)
ællr bēte sæx mǫrkær.	4 w (t-w)

XLIX. (Um agnæbak ok skafþiúf, ok æn konæ stiel¹ Reg.)670 = M. 49 pr.^a (174).

Náppær man áx af ákri, várþær bár ok ā tákín, bēte þrē éæ.	6 w ^d (Ro, tt-w)
tákær ¹ man állt samæn áx ok spán, bēte þrē mǫrkær. tákær man búndín 5 tú ællr þrý, bēte þrē mǫrkær. tákær man skýl allen, bēte átta mǫrkær.	4 w (um-ww)
bíndi svā þén þiúf súm allæ ándræ.	4 w (üt-ww)

671 = M. 49 pr.^b (174).

Stiðl man [korn] af ákri mēra æn skýl,	4 k (tt-ww)
ok vúnæs þýft til hálf mǫrk ællr mēra,	4 w (m-ww)
þā ær bót fúratighi mǫrkær.	4 k (tt-ww)
ællr místi sitt líf ¹ æptir áter-fángum, ok hēte han ² agnæ-bákær.	4 w (um-ww)

672 = M. 49, 1 (174).

Stiæl man rōvor, ærtir, bænur, nytær, áldín,	3 k (üt-ww)
ok várþær bár ok ā tákín,	6 w ^d (Ro, h-w)
lāghvinnis	3 k (üt-ww)
til sák sinnær svā þær súm fóre annæn þiúfnæþ.	
5 ók gangi bót æptir þý sum áterfang éru ok vitni fýllæs.	4 w (t-w)
bíndi sîn þiúf svā þær sum at áþri þýft þén súm stiðl.	6 w ^e (Ro, mt-ww)

ABCEÆF] 668: 2 böte þā 3 allum rǫnzakum 4 so BCEÆF **XLIX:** 1 stiæl
fehlt A 670: 1 davor Nū 671: 1 líff sitt 2 han hete

673 = M. 49, 2^a (174. 175).

Hvarstaþ þær kónā¹ stíæl, (175) fylghi svā þēm 4 w (um-ww)
þiūfnæþ sūm allum ándrum.

ók taki slákt giæld kónā² sum mán, 4 k (t-ww)
þær til ā líf gángær.

674 = M. 49, 2^b (175).

Gangær dōmbær ā líf hænnær, þá skal hána ī iórþ grāvā.¹ 4 w (mt-ww)

æi mā kónō² stéghlæ³ ællr hængjæ. 6 w^d (Ro, t-w)

I. (Um kirkjuþiūf Reg.)

675 = M. 50 (175).

Stíæl man ī kirkju ællr kirkju-gárþi 4 w (t-ūw)
af ándrum, ællr af sāmū kirkju,

ællr brýter, vérþær þær bær ok ā tákín, 4 w (um-ww)

hávi æi mæra friþ þær¹ æn ánnærstaþ 4 k (m-www)

5 *þær han vérþær² mæþ þiūfnæþ tákín.*

ok laghbíndis við sák sínæ. 6 w^b (Ru, m-ww)

ok tákí þiūfs rét, sum hán havær skyldæt.³ 4 w (t-ūw)

hvarjæ sák æptir sínum brítum. 4 w (um-ww)

II. (Æn man takær þiūf annærs manz Reg.)

676 = M. 51 pr. (175).

Nū takær man ánnærs manz þiūf, takær báþi¹ 4 w (mh-ww)

þiūf ok þýfti. kómbær þæn æptir

sum stólit ær áf, ok bēþis <han> báþi

þiūf ok þýfti, þā ā þæ n fiærþung

5 *sum þiūvin tók af állu þý² han tók.*

af þiūvinum, hvát þæt ær mæra ællr mínna. 4 w (hh-ww)

ok bōnden tákí sīn þiūf átær gēn. 4 k (tt-ww)

ók allt þæt mæra ær æn laghælæsn. 4 w (t-ww)

fiærþungin af þýfti³, þæt ær laghælæsn. 4 k (tt-www)

677 = M. 51, 1 (175. 176).

Nū síghær man sík nókot af þiūvi hava tákít, 4 w (mt-ww)

ok þiūvær ær bórtó: . . . . .

kómbær hīn æptir sum ā, 6 w^b (Ru, tt-ww)

tákí sitt átær ūtan læsn, ok sværī

5 *til síns mæþ tvēm mannum fyrræ.*

ABCEÆF] 673: 1 konæ 2 konæ nach ok 674: 1 grāvæ 2 konæ, -a AÆ (kona steglas ællr hængies F) 3 stéghæ A 675: 1 þær nach æi 2 vérþær nach tákín 3 skyldæt havær 676: 1 danach samæn 2 danach sum 3 þýftinu ABC, þiūftini AÆ, tiūftini EF

ok tákí svā sitt átær, ok hín gæri sík (176) òrþiúvæ mæþ lýsningæ-vitnum.	4 k (tt-ww)
súm handæ meðllum hávæ.	4 w (um-ww)

678 = M. 51, 2 (176).

Kómbær man til þínæ ðbúndin <ok> gángær 6 w^b (Ru, t-w)
 við fúllum þiúfnæþ, bíndi han við
 tolf mæn þē þær à hærþu, ok tákí síþæn þiúfs ræt,
 hvár æptir sínum brútum.

III. (Um væghæfyndir ok lýsningær Reg.)

679 = M. 52 pr.^a (176).

Fýndir āghu næst þiúfnæþi stánda, þý at þiúvæ 'hitta' giærna, 4 k (um-ww)
 svā sum klókkærin 'hitti' kálkin.

680 = M. 52 pr.^b (176).

Hvar sum fýnd hittir ā vægh ūti,	6 w ^b (Ru, t-ww)
hvát fynd þæt hælzt ér,	6 w ^d (Ro, tt-m)
hán	6 w ^b (Ru, t-ww)

à lýsæ [ā vægh ūti] fore vægh- fúrendæ mánnum,
 5 þæm hānum fýlghjæ ællr mæta.

681 = M. 52 pr.^c (176).

Æ'ru æi þē til, þā lýsi ī bý 4 k (mh-ww) þæm næ'st ér. ær òrán ī þæm bý, þā lýsi ī ándrum, ællr <ī> þriþjæ,	
lýsi fore húndæris- þingi éno, 4 k (t-w) 5 ællr fore kirkju- sōkn sinni:	
fári svā lánkt [mæþ fynd] sum lýsning ær fóre, 6 w ^b (Ru, t-w)	
ók ā han lýsæ fore fólklanz-þingi 6 w ^o (Ro, mt-w) fýnd þē hán havær hitt. ¹	

682 = M. 52, 1 (176).

Kómbær þæn mist havær fjýrr æn ær lýst ¹ , 6 w ^b (Ru, m-ww) síghær til mérki ok <sánn> ² iærtékn ³ ,	
þā sværi til síns mæþ tvém mánnum, ok síðlvær 4 w (h-ww) hán þriþi, ok tákí svā átær ūtæn læsn.	

683 = M. 52, 2^a (176. 177).

Nū kán þæn man lýsningæ- vitni háva 6 w^b (Ru, t-w)
 sum hitt havær. þá sværi hín til síns
 sím ha(177)vær tapæt¹, mæþ tvém mánnum, síðlvær
 hán þriþi, ok tákí sitt átær.

ABCEÆF] 681: 1 hitt havær 682: 1 lýst ær 2 so F (vgl. 685, 4) 3 iartækn
 683: 1 tapæt ha|vær

5 ok þæn āghi pænning af ertogh hværri af fýnd æptir þý sum mæzmæn síghjæ.	4 w (hh-www)
hvát fynd þæt hælzt ær, værrí ællr bætri.	6 w ^b (Ru, t-me)

684 = M. 52, 2^b (177).

Gripær man til lýsningæ- vítni ok fállz at þæm, bæte þā ¹ , ok þiúvær hēte.	3 k (tt-www)
hvarjæ bót æptir sínum brútum.	6 w ^c (Ru, um-ww)

LIII. (Hittir man fæ manz ællr hēmæhiōn Reg.)

685 = M. 53 pr. (177).

Nū hittir man fæ manz, ...	4 k (tt-w)
hvæt fæ þæt hælzt ær:	3 k (tt-www)
kombær æptir þæn ¹ mist hávær,	4 k (um-www)
ok síghær til mæarki ok sánn iærtékn,	4 w („)
5 ok svær til síns mæþ tvēm mánnum,	4 k („)
ok siælvær han þriþi, <þā> ² tåki þæn hvárn	4 w („)
üttúndæ pænning sum hitti.	4 k („)

686 = M. 53, 1^a (177).

Nū hittir man hæst manz támæn, ællr skiüt manz támp, ællr óæ támæn, ællr kō, får ællr gēt ¹ , ...	4 w (t-w)
ællr þæt sum nýttjæfæ ær.	6 w ^c (Ro, t-w)
5 þæ' r á han til síns sværjæ mæþ tvēm mánnum, ok siælvær han þriþi.	6 w ^d (Ro, m-www)
ók taki síþæn sitt átær ütæn læsn.	4 k ^v (um-www)
ok hæn giæri sík örþiúvæ mæþ lýsningæ-vitnum sum hitti.	4 w (üm-üw)

687 = M. 53, 1^b (177).

Hvar sum ýrkir mæþ nókro fæ þær bönden á, þý han hitt havær, bæte þrē mærkær.	6 w ^b (Ru, mt-w)
hvæt han sáþlær ællr sílær, én þæt ær éi lághúka lýst fjýrræ.	3 w (m-www)

688 = M. 53, 2 (177).

Hittir ¹ hēmæhiōn mánz, havi þriþjung af fýnd.	4 w (t-www)

ABCEÆF] 684: 1 þa böte 685: 1 þæn æptir sum 2 so ÆF, Thär E, ok BC
686: 1 geit A 688: 1 Nu hittir man

LIV.¹ *Nū six² um vatnfýndir:* 4 k (m-ww)

689 = M. 54 pr. (178).

(178) <i>Nū hittir man fýnd innæn álmannæ-lēþ.</i>	6 w ^o (Ro, üm-w)
<i>hvát fynd þæt hēlzt ér:</i>	4 k (um-www)
<i>þā āghi þær āf hvarn āttundæ pænning.</i>	6 w ^o (Ro, üm-w)
<i>. . . . . hittir man fýnd</i>	4 w (t-ww)
5 <i>ī skidærum ūti ūtæn álmannæ-lēþ,</i>	
<i>þā hāvi þæ'n þriþjung sūm hitti fýnd.¹</i>	
<i>æhvar man quæfs æptir, āghi þā² hēlft af fýnd.</i>	4 k (m-ww)

690 = M. 54, 1 (178).

<i>Æ'hvæt man hittir dæ't ællr quikt,</i>	4 w (t-w)
<i>ok hāvær han fýnd lýst fýrræ,</i>	
<i>þā fáe ēghādanum svā gøtt ātær</i>	
<i>sūm þæt þā vār han þæt hitti.</i>	
5 <i>ællr dýli mæþ ēþe</i>	4 w (um-www)
<i>hvært eptir sínu láti</i>	6 w ^b (Ru, t-me)
<i>āt han þæt āi</i>	4 w (um-www)
<i>þý místi āt han¹ hans gālt³ at.</i>	
<i>fāldær at ēþe, þā giældæ hānum svā gott</i>	4 k ⁷ (üm-www)
10 <i>ātær sum hān krævær æptir.⁸</i>	

691 = M. 54, 2 (178).

<i>Alla stāþi þær man fýnd hittir, þā skal han fýrst sik giæra orþiūvæ.¹</i>	4 w (um-www)
<i>mæþ lýsningæ-vitnum,</i>	—
<i>ok sīþæn sværi þæn mīst hāvær til síns²,</i>	6 w ^d (Ro, ttt-w)
5 <i>mæþ tvém mánnum, ok siælvær han þriþi,</i>	4 w (um-ww)
<i>ok tåki svā sitt ātær.</i>	6 w ¹ (Ro, ttt-w)

692 = M. 54, 3^a (178).

<i>Alle þe gōz <at>¹ hiælpæ undæn ēld</i>	1 w ^u (1, mt-ww)
<i>ællr sið, ok fore hær,</i>	
<i>væri mán svā myklu bætri, ok tåki svā mykit</i>	4 k (m-www)
<i>af þý gōz sum ēghāden vāll hānum ūnnæ.</i>	

693 = M. 54, 3^b (178).

<i>Nū æru tald mánhælgis-mål.</i>	4 w (h-ww)
<i>gūþ giæmi os bāþi lif ok siål!</i>	
<i>Amen.</i>	

ABCEÆF] LIV: 1 die Zahl erst nach *vatnfýndir* 2 *Nū six* fehlt Reg. 689: 1 *fýnd hitti* 2 *þā āghi* 690: 1 *at han* BCEÆF, þæt A 2 *gālt hans* 3 *æptir kræfvær* 691: 1 *giæra sik orþiūvæ fyrst* 2 *til síns* nach *sværi* 692: 1 so BC

(Jorþæbalkær.)

Hēr byrjæs iorþæbalkær, ok tæljæs i hānum flokkær þrív ok tíughu.

I. (Huru iorþ skal laghbiūþæs Reg.)

694 = J. 1 pr.^a (180).

Látær man iorþ falæ, gámb læ byrþ sína,	4 w (um-ww)
þè iorþ skal býrþæmanni biūþæ.	
fore gránum ok kirkíu-sókn.	6 w ^a (Ro, tt-m)

695 = J. 1 pr.^b (180).

Vill æi býrþæman kiæþæ þè iorþ ¹ , hān skāl	2 w ^a (m-ww)
biūþæ fore hūnderis- þingi éno	
býrþæmanni. vill byrþæmān við kiænnæs,	
dæmæs iorþ i býrþ. vill æi býrþæman við givæs,	
5 þā skal han biūþæ ā hūnderis-þingi	
áþru býrþæmanni. vill æi býrþæman við givæs,	
ok æi iorþ til sīn kiæþæ,	4 k (t-w)
han skal biūþæ ā hūnderis- þingi þriþjæ	2 w ^a (m-ww)
býrþæmanni. vill æi býrþæman við givæs,	
10 kiæþi þā þæn siūþ ² hāvær diūpæstæn ³ ,	
ok givæ vill værþ ok pænningæ hvíta.	
þā dæmis hānum þæt svā fást ok füllt	6 w ^b (Ru, tt-ūw)
sum fæstæ fæþærni ok áldæ õþæl.	

696 = J. 1 pr.^c (180).

Kómðær ¹ man ok biūþær værþ fore býrþ	2 w ^a (mt-ww)
sína,	
innæn þrē þinædagæ	—
þā sværær hān sūm sæljæ vill:	2 w ^a (mt-ww)
5 'villt þū givā ² sum ánnær biūþær,	
i slíkum værþærum sum iæk þórf,	4 w (tt-ww)
þā látær iæk þik ³ iorþ kiæþæ i býrþ. ⁴	2 w ^a (mt-ww)

697 = J. 1 pr.^d (180).

'Né' sīghær hīn: 'iæk vill givæ værþ	2 w ^a (m-ww)
ok pænningæ'. dæmis þā iorþ i býrþ,	
ok pænningær i takæhænder.	

698 = J. 1 pr.^e (180).

Æn han vill æi við tákæ sum iorþ vill sæljæ,	2 w ^a (mt-ww)
þā skal ¹ givæ ēnæ mārþ skiært silvæ	

ABCEÆF] 695: 1 þe iorþ kiæþæ 2 davor sum (fehlt E) 3 dyupæstæn 696: 1 davor Nu 2 givæ 3 lík A 4 .j. byrþ kiæþæ 698: 1 danach han

fore ærtogh hvarja sum gángær af kórn
ok pænningær, ok æi mæra.

5 ællr pænningæ æptir þý súm mærk silfs mæ brænna af, ok þriþjungu ² mættæ for ³ þē ærtogh sum snæþir pænningær gangæ af.	4 k (m-ww)
ok siþæn hvarja iórþ sum hún ær værþ til.	6 w ^b (Ru, t-ww)

699 = J. 1 pr.^f (180. 181).

Nú vill (181) han æi við givæs ok iórþ til sín kiæpa
ā fiærþæ þingi, ællr býrþæman nokor.¹

þā kiæpi hán sum værþ vill fore givæ.	2 w ^a (um-ww)
þā kiæpi hán sum værþ vill fore givæ.	4 k (m-ww)
ok þō ærtoghæ-lánd hvar ² , súm nú ær ságht.	6 w ^a (Ro, tt-ww)

700 = J. 1, 1^a (181).

Nú sighær hín sum iórþ havær kiæpt¹,
iórþ væra lágubúþna [byrþæmannun], ok hín nækær.

þā skúlu þæt tólf mæn vita.	2 w ^a (t-ww)
þā skúlu þæt tólf mæn vita.	6 w ^b (Ru, tt-ww)
hvát þē iórþ vár lágubúþin ællr déi.	6 w ^d (Ro, tt-ww)

701 = J. 1, 1^b (181).

Vitna þē at iórþ vár lágubúþin, þā
dæmis hānum kiæp sitt fást ok fúllt.

vilja þē svā sværja at iórþ var æi lágubúþin, ællr <æi> ¹ hært þæt at býrþæmanni vár	2 w ^a (um-ww)
5. búþit i lágubúþingum værþ fore býrþ sina,	1 w ^r (r, üm-ww)
ok æru pænningær i takahándum,	6 w ^d (Ro, üm-üw)
þā dæmis iórþ átær i býrþ. ²	1 w ^r (r, üm-ww)

II. (Æn byrþæman dæla um iórþækiæp Reg.)

702 = J. 2 pr.^a (181).

Dæla mæn um iórþ ok byrþ <ók> sighær ánnær:
'þætta ær býrþælotær mín ok æi þín':

ær ánnær manni nærmær ok ánnær manni fiærmær, dæmis ¹ hānum iórþ at kiæpa sum mánni ær nærmær.	2 w ^a (mt-www)
ær ánnær manni nærmær ok ánnær manni fiærmær, dæmis ¹ hānum iórþ at kiæpa sum mánni ær nærmær.	6 w ^b (Ru, ttt-www)

703 = J. 2 pr.^b (181).

Dæla æn mæn um iórþ ok byrþ, æru báþir býrþæman,
þā væri þæn næst kiæpi

Dæla æn mæn um iórþ ok byrþ, æru báþir býrþæman, þā væri þæn næst kiæpi	2 w ^a (m-www)

ABCEÆF] 698: 2 þriþjunginum 3 fore 699: 1 nokor byrþæman 2 hvar
örtoghæ lund 700: 1 kiöpt hawær 701: 1 SCHLYTER ergänzte at þe æi hawæ 2 .j.
byrþ átær 702: 1 davor þa

súm næst ær árvi, æn ðrvæ skúldi:

æ n han biúþær til i laghþingum.	6 w ^c (Ru, t-w)
5 biúþær han æi i laghþingum,	4 k (mt-ww)
ok vitnæ svā tólf mæn,	4 w (um-w)
þá hávi þæ n iórþ sum kiæpir.	4 k (mt-ww)

704 = J. 2 pr.^c (181).

Ðèlæ mæn um iórþ ok býrþ, æ ru báþir iæmnær¹, 2 w^a (mt-www)
 þá skúlu <þær>² báþir býrþ kiæpæ,
 ok báþir æptir værþi³ létæ.

705 = J. 2, 1 (181. 182).

Nū síghær man sik býr(182)þæman væra, ok vill 2 w^a (um-ww)
 þær mæþ iórþ<inæ> kiæpæ.
 býrþi sik þær til mæþ frændum sínum,
 ok atærtán manna eþe.

5 ok væri svā nær iórþ<inæ> at kiæpæ	6 w ^d (Ro, üt-üw)
sum han órkaer býrþæ sik ¹ til.	

706 = J. 2, 2 (182).

Nū hávæ r man æ n iórþ falæ. sél han hænæ laghlika 2 w^a (tt-ww)
 bórt, <ok> klútræs hūn síþæn ok klándæs,

havæ hænæ tolf mæn vart súm fyrr ær sághr,	6 w ^d (Ro, üt-üw)
at hūn var laghlika úpp búþin ok svā kiæpt:	
5 værs þæt svā fore hánum sum à kiærir, þá værs	4 k (m-ww)
þæt ók fore állum þem þær síþæn à bēþæs.	

707 = J. 2, 3 (182).

Sæl man fáþærni sitt, <ællr¹ skiptir i énum 6 w^{:2} (Ro, m-ww)
 stáþ ok kiæpir i áþrum,

þæt> ær fáþærnis-iórþ ok æi áflingæ-iórþ.	1 w ^γ (l, um-ww)

J. 2, 4^a.

allæ² áflingæ-iórþ ā³ æi býrþæmannum biúþæs. 4 w (m-www)

708 = J. 2, 4^b (182).

Þæ n iórþ havær ástæt, han hávi völd af hænni 6 w^{c:2} (Ro, üm-www)
 giðæ hvat han vill, givæ ællr sélja,
 hvem hæn vill, ok sum hæn giter dýræst.

ütæn iórþ sē mæþ árf til kámin, ællr hávæ r	6 w ^b (Ru, tt-ww)
5 mæn býrþ af býrþæmanni kiæpt. ¹	
hūn á atær biúþæs réttum býrþæmánum.	4 k (tt-ww)

ABCEÆF] 704: 1 iæmpnær B, iæmnær E, iæmpnær etc. ACÆF 2 so BC 3 værþ A
 705: 1 sik býrþæ 707: 1 ællr (danach oc BC) — þæt fehlr A 2 allæ A (all die übrigen:
 ist trotz biuþæs beizubehalten) 3 davor hun 708: 1 kiöpt vor af

III. (Um iorþækiæp innan siængær Reg.)

709 = J. 3 pr. (182).

	<i>Gíptis <ok> sön frá fæþær sinum,</i>	4 k (tt-w)
	<i>hánnum kunnu pænningær véxæ,</i>	1 w ⁷ (um-ww)
	<i>fæþær kunnu pænningær færæs,</i>	
	<i>þá</i>	4 k (tt-w)
5	<i>à hán vald ok vízorþ fram fore all ánnur</i>	4 w (tt-ww)
	<i>sýzkini¹ sín af fæþær sīnum kiæpæ.²</i>	
	<i>tīl þriggja märke ok æi mæra.</i>	6 w ^d (Ro, ūm-ww)
	<i>ütæn all hans sýzkini³ vīja.</i>	6 w ^b (Ru, t-w)
	<i>þær skulu fästær át véra,</i>	6 w ^b (Ru, mt-ww)
10	<i>sýzlúngær ok brællungær,</i>	6 w ^b (Ru, m-m)
	<i>ok þá</i>	6 w ^b (Ru, mt-ww)
	<i>dæmis þæt fäst ok füllt.</i>	

710 = J. 3, 1 (182. 183).

	<i>Bröþir mā kiæpæ af bræþær sinum,</i>	4 w (um-www)
	<i>ok sýstir af sýstur sinni.</i>	
	<i>ok állt innan siæng, ok sýzkina¹ (183) áldær</i>	6 w ^e (Ru, t-ww)
	<i>mā kiæpæ af ándru hvárt²,</i>	
5	<i>tīl þriggja märke. þær skulu sýzlúngær</i>	4 w (mt-ūw)
	<i>ok brællungær fästær át véra.</i>	

IV. (Um iorþæfastæ Reg.)

711 = J. 4 pr.^a (183).

	<i>Kiæpir man egn¹ af mánni, ær þæt</i>	4 w (t-ww)
	<i>märke kiæp ællr mínna,</i>	
	<i>þær skulu tolf fästær át véra.</i>	6 w ^d (Ro, tt-ww)
	<i>kiæpir man mæra æn märke kiæp,</i>	6 w ^e (Ro, t-ww)
5	<i>ok mínna æn tvæggja, þær³ skulu</i>	
	<i>sæxtán fästær at véra.</i>	
	<i>kiæpir man tīl þriggja märke iorþ ællr mæra,</i>	6 w ^b (Ru, m-ww)
	<i>þær skulu færi fästær ok tūghu át véra.</i>	

712 = J. 4 pr.^b (183).

	<i>Allt þæt man iorþ kiæpir¹ af ándrum,</i>	6 w ^e (Ru, ūt-ūw)
	<i>þá skulu fästær givæs ā hūnderis-</i>	4 k (t-ww)
	<i>þingi ællr ā fólklanz-þingi.</i>	
	<i>ællr at kirkju fore sökna-mánnum,</i>	4 w ⁷ (m-www)
5	<i>ællr at áfkiánnu-þingi.</i>	

ABCEÆF] 709: 1 siskini 2 kiæpæ vor af 3 siskini hans 710: 1 siskina
2 hvart aff andru 711: 1 eghu AF 2 þæt A 712: 1 kiöpir iorþ

713 = J. 4, 1 (183).

<i>Hvār < süm > man iórþ kiöpir¹ af ándrum,</i>	6 w ^c (Ru, mt-ww)
<i>í hvílikum bj̄ þæt hælzt ær,</i>	4 w (um-ww)
<i>kiöpa at pænningæ táli,</i>	
<i>ok ærtóghæ ok æra.</i>	
5 <i>ok hávi svā í ákri ok éng sum han hávar</i>	6 w ^d (Ro, h-w)
<i>í tómp̄t. væri² éngin áfnæmpning</i>	
<i>af bj̄num [hvarti] ā lāndi ællr vātni.</i>	
<i>ūtæn hán havi þæt mæþ rá ok rær.</i>	4 k ^γ (um-www)

714 = J. 4, 2^a (183).

<i>Kiöpir man iórþ af ándrum, < þā > várþi þæn iórþ sum séldi.</i>	4 k (t-ww)
<i>ok hín hémuli værþ sum kiöpti.</i>	6 w ^b (Ru, tt-w)

715 = J. 4, 2^b (183).

<i>Klútræs nókot í þý kiöpi, þā skál</i>	4 k (tt-m)
<i>fángæman frá m kómā.¹</i>	
<i>gítær fullt hémulæt þæn² sum séldi,</i>	4 w (um-www)
<i>stāndi kiöþ þæs süm kiöpti.³</i>	

716 = J. 4, 2^c (183).

<i>Kómbær æi fángæman¹ frá m, ællr kómbær</i>	4 k (tt-ww)
<i>frám ok gítær æi hémulæt,</i>	
<i>gāngi þā² hvār til síns.</i>	
<i>ok hín bæte þrē mārkar ðhémult³ séldi.</i>	4 w (um-www)

717 = J. 4, 3^a (183. 184).

<i>Nū kiöpir man iórþ af mánni.</i>	4 k (tt-m)
<i>hvát han ær lékar ællr lærþær.</i>	6 w ^d (Ro, um-ww)
<i>þā bita</i>	4 k (tt-m)
<i>fástær ā (184) ráttum èghānda.</i>	
5 <i>ok þæn kómbær éngu duli fóre sum ráttær èghande ær.</i>	4 k (um-www)

718 = J. 4, 3^b (184).

<i>Allt þæt han bindær fástæ ā ánnæn æn ráttæn èghānda,</i>	4 w (t-ww)
<i>ær þæt mínne æn halfs æris kiöþ ok þriggje mārka,</i>	4 k ^γ (m-w)
<i>stāndi < þā > fóre mæþ èþe tíu mánne.</i>	4 w (t-ww)
<i>at han áldri skipti ællr séldi.</i>	6 w ^c (Ru, üm-ww)
5 <i>ær þæt halfs æris kiöþ ok þriggje mārka,</i>	4 k ^γ (um-www)
<i>standi fóre mæþ èþe átærtān mánne.</i>	

ABCEÆF] 713: 1 kiöpir iórþ 2 davor ok 715: 1 komæ 2 þæn (han BCF)
nach gítær 3 kiöpt havær 716: 1 danach hans (fehlt EF) 2 þa gangi 3 davor sum

719 = J. 4, 3^c (184).

*Gítær¹ dúlsēþen gángit, þá véri saklæs
fore² vérþi ok sák-æri.* 4 k⁷ (um-www)

*fáldær¹ at [duls]éþe³, fylli fásta á hán
æptir vérþi sínu sum kiæpti.* 4 k (tt-ww)

5 *ok han bæti þá sakæri þær ðhémult sældi.* 6 w^a (Ro, mt-ww)

ær áværkæt, þá bæte han áværkæn sum sélt 6 w^d (Ro, m-ww)

hávær. ær ænkta áværkæt,

þá bæte þrē márkær fore giærsalu sínæ.

720 = J. 4, 4 (184).

Hávi ængin sýsluman völd at séljæ 6 w^a (Ro, tt-ww)

hærræ iorþ útæn han fá þem hærræns

ópit bréf til sum þé iorþ kiæpir,

at þé iorþ ér hánnum hémul.

721 = J. 4, 5^a (184).

Kiæpir man iorþ af vít-villingá, 4 w (um-üw)

ællr gálnum mánni, ællr áf¹ ovormághæ,

þem sum minna ær æn fémpætæn ára, 6 w^b (Ru, t-w)

ængin þéæ ná iorþ séljæ 4 k (tt-ww)

5 *útæn næstu frændæ viljæ.* 4 w („)

722 = J. 4, 5^b (184).

Nú þórf vítvillingær ællr ovormághi 6 w^b (Ru, m-ww)

fæþo við þá skulu næstu frændær

séljæ iorþ ællr ándra læsæra.¹

723 = J. 4, 5^c (184).

þá skal hán sum iorþ<ina> kiæpir 4 k (ttt-w)

takæ fásta af réttum eghánda.

5 *ok af næstum frændum þéæ. klútræs þæt síþæn,* 6 w^d (Ro, mt-w)

þá bindi þá fásta á réttæn eghánda,

ók á næstu frændær háns.

724 = J. 4, 5^d (184).

Fore vítvilling ok <fore> ovormághæ ághu 4 w (m-ww)

frændær báþi svára ok sækjæ.

ABCEÆF] 719: 1 danach han 2 davor baþi 3 dúls eþinum. þa 721: 1 af vor galnum AÆF 722: 1 lösöra andra

725 = J. 4, 6^a (184. 185).

Kan¹ man læpæ frān kónō sinni, ællr kónæ 4 w (t-üww)
frā manni sínum,

<i>ællr mán farr (185) pílægrims-færþ,</i>	6 w ^d (Ro, m-w)
<i>þā þórvo bærn <þéra></i>	4 w (t-üww)
5 <i>fæþo viþ, ók þæt sum hémæ sitær.</i>	
<i>þā hávi þæn váld at séljæ, hvat han vill,</i>	6 w ^c (Ro, m-w)
<i>ī læsærum ællr ī ēghum.</i>	
<i>stándi svā fást ok fúllt þæt² sum kónæn</i>	4 k (t-w)
<i>giær sum þæt bónden giær ī þæssu máli.</i>	
10 <i>ok gáangi tvē létí ā bóndæns lót,</i>	2 w ^a (l, m-me, rkr.)
<i>ok þríþjungin á húsfránnær.</i>	„ (r, „, lkr.)

726 = J. 4, 6^b (185).

Æmæn hiönælaghit¹ ér, þā haldær siængæ<r>kiæpit sámæn. 4 k (l, h-w) || 6 w^b (Ru, r, h-w)

<i>hvát þē haldær líutæ séljæ ællr kiæpæ.</i>	6 w ^c (Ru, um-w)

727 = J. 4, 7^a (185).

Nú vill man fástæ ā iórþ bindæ. 6 w^c (Ru, t-w)

<i>hvát haldær bónden ā hénni bōr, ællr han</i>	6 w ^b (Ru, tt-ww)
<i>hávær hænæ kíndbóm býght.</i>	
<i>þā havær hán vald vísa ī bý</i>	4 w (ttt-e)
5 <i>stíken han vill. ær æi ávísning til,</i>	
<i>þā bitæ fástær ī bōl bóndæ.</i>	

728 = J. 4, 7^b (185).

Hávær han ī flérum ákrum ī bý, 6 w^c (Ro, um-w)

<i>ághi vald ok vízorþ vísa ī þæn ákær</i>	
<i>hán bōr æi á. ær æi ávísning til,</i>	
<i>þā bitæ fástær ī bōl bóndæ.</i>	
5 <i>ok ā réttum ēghándæ. havi þæn ænkti dúl</i>	6 w ^d (Ro, t-ww)
<i>fóre sum réttær ēghandi ér.</i>	

729 = J. 4, 7^c (185).

Hvar til ávísning grípær, þā fjylli hānum iórþ æptir märke táli. 6 w^d (Ro, tt-w)

<i>æptir þý han hávær værþ tákít.</i>	4 k (t-me)

V. (Um trāþislæn Reg.)

730 = J. 5 pr.^a (185).

<i>Kiæpir¹ man bōl undæn bóndæ ællr skiptir:</i>	6 w ^d (Ro, m-ww)
<i>vill ēghánde síðlvær á býggjæ,</i>	4 k (üm-ww)
<i>þā skal han læna hānum trāþis-læn.</i>	

ABCEÆF] 725: 1 davor Nu 2 þæt nach standi 726: 1 hiönælaghit A 730:
 1 zum Folgenden vgl. die Wiederholung in 777

<i>ær hálf-træt, þá gívi hálf læn;</i>	4 w (t-m)
5 <i>ær tvætræt, þá gívi ártogh af ártogh.</i>	
<i>íllt ér. við eghandæn dæla.</i>	4 k (üm-ww)

731 = J. 5 pr.^b (185).

<i>Ær gípt dannaþ, gíldi han gift</i>	4 k (ttt-üw)
<i>átær sum tók. fá þær at dæla,</i>	
<i>gívi <þá> átær gípt, ællr víti</i>	
<i>gúldit sum lágh síghja.</i>	

732 = J. 5, 1 (185. 186).

<i>Allir fástæ til iórþ skulu (186) gívas,</i>	4 w (mt-ww)
<i>þær kiðpfaster eru</i>	6 w ^d (Ro, üm-ww)
<i>þær skulū</i>	4 w (mt-ww)
<i>ā þingi</i>	
5 <i>ællr at kirkju</i>	6 w ^e (Ru, üm-w)
<i>gívas ok tákæs.</i>	4 w (mt-ww)

VI. (*Æn tvē bindæ fang ā ēn Reg.*)

733 = J. 6 pr. (186).

<i>Bindæ tvēr fang ā ēn,</i>	4 k (tt-w)
<i>hvát þæt ær kiðp ællr skípti,</i>	6 w ^e (Ro, um-w)
<i>þá gífs þæs fástum</i>	4 k (tt-w)
<i>vízorþ ær fyrræ kiðpti.</i>	
5 <i><ok> þæn krævi vērþ sitt átær sum senna</i>	6 w ^e (Ru, um-w)
<i>kiðpti, ok hín bæte þrē märke,</i>	
<i>fóre gíðrsalu sína.</i>	
<i>vítu þæt tólf mæn hvílikin þæra fyrræ <at> kiðpti.</i>	6 w ^d (Ro, m-ww)

734 = J. 6, 1 (186).

<i>Æn bindæ tvē fang ā ēn, bōr hvarghin á,</i>	6 w ^b (Ru, h-ww)
<i>hávær ok hvarghin hæfþ ā <þè> iórþo:</i>	
<i>hávi þā þæn iórþ fangæman¹ máþ</i>	6 w ^e (Ru, um-w)
<i>stándær, ok hín bindi fástæ æptir vērþi</i>	
5 <i>sínu, ok þæn bæte þrē märke</i>	
<i>sum tvēm ètt sældi, fore gíðrsalu sína.</i>	

735 = J. 6, 2 (186).

<i>Æn bindæ tvēr fang ā ēn, hávær¹ hvarghin hæfþ ā,</i>	6 w ^b (Ru, t-ww)
<i>ok fangæman dyl bággja þæra kiðp:</i>	6 w ^b (Ru, tt-ww)
<i>þā bindin fástæ ā réttæn² eghanda.</i>	4 w (tt-w)

ABCEÆF] 734: 1 davor sum 735: 1 davor ok 2 a réttæn] atertan A

ok ráði hulvi iórþ hvar, ok halvu væri ³ ,	4 k (mt-www)
5 ok hálvæ bót hvár þéræ.	
dæru þer flære sum fástæ<næ> ⁴ bindæ, væri lagh sámū.	4 w (mt-w)

736 = J. 6, 3 (186).

Æ'n bindæ tvè fáng ā ēn, síghær annær sík	6 w ^b (Ru, h-ww)
kiöpfastæ háva, ok skíptisfastæ ánnær ¹ :	
ok havær hvárgin hæsþ ā <þè> iórþ ² :	6 w ^d (Ro, um-ww)
þær gífs skíptis-fástum váld ok vízórþ.	4 k (m-www)
5 þær ^r bindi ³ kiæ'pfástæ æptir væri þi sínu,	6 w ^d (Ro, t-w)
ok hín bæte þrē märke.	

(187) VII. (Um átærkiæpsfastær Rög.)

737 = J. 7 pr.^a (187).

Nú síghær man sík ¹ átærkiæps- fástæ hávā. ²	6 w ^b (Ru, t-mw)
þæt skulu tólf mæn vítā. ³	4 w (um-ww)
hvát hældær átærkiæps- fástær ā þingi	4 w (hh-ww)
gífnir váru ⁴ ællr éi.	

738 = J. 7 pr.^b (187).

Vitnæ þe tólf svā at átærkiæps-fástær	6 w ^d (Ro, um-ww)
vāru ¹ ā þingi gífnir,	
þā fylli átærkiæps- fástæ, ok þæn	
hævi iórþ sūm atær kiæpti.	
5 sværja þe tólf svā at átærkiæps-fástær	4 k (mt-www)
vāru áldri ² ā þingi gífnir,	
dúr at kirkju, þā bæte þrē märke	6 w ^d (Ro, m-www)
fóre víþærkiænnu <si>næ. ³	

739 = J. 7 pr.^c (187).

Hvílkin ¹ dómæri átærkiæps- fástæ dæmir	6 w ^b Ru, (tt-üww)
frám, ütæn tólf mæn hávin	
fýrræ <at> svórit, þā bæte ² þrē märke.	
ok éþrin væri ögildær.	6 w ^d (Ro, tt-e)

740 = J. 7 pr.^d (187).

Hvar sum éþ gangær dómælæst ok skidælæst, væri	4 k (um-www)
ögildær, ok dómærin væri saklæs.	

ABCEÆF] 735: 3 danach hvar 4 so Æ 736: 1 annær sík háva kiöp fastæ. ok annær skíptis fastæ 2 iórþinni 3 danach þæn 737: 1 sík man A 2 háva 3 víta 4 varu vor a þingi 738: 1 varu nach gífnir 2 aldrih varu nach at 2 víþærkiænnunæ (víþænnu sínæ BC) 739: 1 hvílikin 2 danach hæn AÆF

741 = J. 7, 1 (187).

Æ hvar sum bōnden skiptir ællr sēl 6 w^b (Ru, tt-w)
 iorþ hūsfrū sinnær, þà ághu fastar bindæs
 báþi á bōndæ ok hūsfrū.

742 = J. 7, 2 (187).

Nū kiðpir man iorþ af áþrum: dæðr 4 w (um-ww)
 þæ n síþæn sum sēldi,

klándæs síþæn þē iorþ,	4 w (um-ww)

<þà bítæ fástær> ¹	4 w (um-ww)

5 *ā* érvingjæ þæs sum sēldi.

þý at þær ær son i faþurs staþ ok brøþer i brøþors staþ.	—

ok érví, hvar þæn annæn érvir,	4 w (um-ww)

svà létt ² sum líuft i þæs su máli.	

VIII. Nū síx¹ um iorþæskipti:743 = J. 8 pr.^a (187).

Skíptæ mæn éghnum víghir, vælféir ¹ ,	4 w (t-ww)

viþ lékman ællr <viþ> klérk,	4 w (ttt-w)

fúllt gen fúllu ok líkt gen líku,	4 w (t-ww)

þà stándi þæt ² fást ok fúllt.	

744 = J. 8 pr.^b (187: 188).

<i>Æ</i> hvar man skiptir iorþ, þà væri þæt byrþ 4 w (t-ww)

háns han i skípti (188) fār.

745 = J. 8 pr.^c (188).

Gícer ¹ man báþi kiðp ok skípti,	4 k (t-w)

æ r <skípti mæra ok> ² kiðp mínna,	6 w ^b (Ru, t-w)

þær gífs skíptis-fástum váld ok vizórþ.

æ r kiðp mæra ok skípti mínna,

5

þà dæmis iorþ i býrþ,	4 k (t-w)

ok gífs kiðpfastum váld ok vizórþ.

746 = J. 8, 1^a (188).

Nū skíptir man viþ vítvilling, ællr óvormághæ:	4 w (m-ww)

þà múghu þær énkta skípti gíerā ¹ útæn næstu	4 w ^a (um-ww)

frændæ ² ráþ, ællr móþor ællr faþurs.

747 = J. 8, 1^b (188).

Skíptir faþir óvormághæ mæþærni, ællær 6 w ^d (Ro, n-mh-m)

móþer óvormághæ féþærni,

ABCEÆF] 742: 1 so BC: nur aff ærfvingium AF 2 lett E; leet F, læt Æ, leþt BC, leþ A VIII: 1 Nu síx fehlt Reg. 743: 1 davor ok (vgl. 942, 3) 2 þæt a standæ 745: 1 davor Nū 2 so BCEÆF 746: 1 gíeræ 2 frændær AF

ðllr andri frændær skípta barnæ góz
ók ovormághæ, . . .

5 þá skípti til bættræ ok ði til vèrræ.	4 w (üt-üt)
ðr æi svá skípt, þá hávi han ok váld til síns atær gánga.	6 w ^c (Ru, mt-w)
þá hán værþær móghande mán.	4 w (t-w)

748 = J. 8, 2 (188).

Skíptir ¹ man éghnum til kiðpstaþæ(r), tákær	2 k (ttt-e)
gárþ i kiðpstaþi fore iórþ á landi,	
ðllr at han tómp ^t i kiðpstaþi tákær ² ,	4 w (t-ww)
tákær fúllt i kiðpstaþi át markæ tali sum iórþin giældær,	4 w (tt-ww)
5 þá ðæmis þæt fást ok fúllt.	2 k (ttt-e)
giær ³ báþi kiðp ok skípti, gáangi þæ ⁿ kiðp ok skípti sum áll ánnur.	6 w ^{c3} (Ro, t-w)

749 = J. 8, 3^a (188).

Alla stáþi bite fástær á réttum éghanda, ütæn hær:	6 w ^d (Ro, n-mh-mw)
ðn man bindær fástæ á ovormághæ ðllr á vít-villing.	6 w ^e (Ro, mh-ww)
ütæn fástær bindins á ¹ þem ok þeræ frændær.	3 w (hh-ww)

750 = J. 8, 3^b (188).

Æ'i mā á fänge fastæ bindæ, ok ði á biltughæn mán.	4 w (m-ww)
siþæn hán ær ¹ biltughær svórin.	6 w ^b (Ru, mh-w)

IX. (Um iorþæ væþsætning Reg.)

751 = J. 9 pr.^a (188. 189).

Sæter man iórþ fore kór ⁿ ándrum ¹ ,	4 w (ttt-w)
ðllr þænningæ, ællr ándræ værþ(189)ðæra,	
hvát hældær han tákær þæt til sæþ ællr fæþo,	6 w ^b (Ru, t-w)
ðllr til hvárs han þæt tákær,	
5 þá skál han havaæ stæmpnudagh til Märtensmæssu	4 w (t-ww)
fore állum þem iórþum væþsættær ærú.	

752 = J. 9 pr.^b (189).

Gítær han þæt áter læst, ðllr hans frændær ¹ ,	4 w (m-ww)
fóre sanctæ Märtensdagh, þá havi þæn	
iórþ atær ² læsir: læsir æi áter	
fóre þæn dágh, þá ághi þæ ⁿ iórþ	
5 síum hún var væþ-sætt. ³	

ABCEÆF] 748: 1 davor Nu 2 tákær nach han 3 giöra þer 749: 1 davor
baþi 750: 1 ær nach svórin 751: 1 andrum nach iórþ 2 havaæ stæmpnudagh
752: 1 frændær hans 2 davor sum 3 væþsætt var (værþ AÆF)

753 = J. 9, 1^a (189).

Allar þē iorþir <sum>¹ út séttjæs, 6 w^b (Ru, t-ww)
 þā āghu ā þingi ællr at kirkju
 fore sökna-mánum út séttjæs, ok þær
 atær læsæs mæþ fástum svā sūm hūn út séttis.

754 = J. 9, 1^b (189).

Nū sīghær hūn¹ sīk mæþ fástum havæ atær læst. 6 w^c (Ro, um-ww)
 þæt skulu tōlf mæn vítæ, hvæt hældær 6 w^d (Ro, ūm-ww)
 þæt var mæþ fástum atær læst ællr dē.

755 = J. 9, 1^c (189).

Sværjæ þēr at þæt var mæþ fástum atær læst, 4 w (um-ww)
 þā værin¹ átærkiæps- fástær gīldir.
 sværjæ þēr at dē var atær læst, havi 4 w (t-ww)
 þā þæn iorþ sum hūn væþsætt vārþ.
 5 ok þæn bæte þrē mārker 4 w (tt-ww)
 til átærkiæps-fæstæ grēp.

756 = J. 9, 2 (189).

Nū grīpær ánnær til áþælkiæps-fæstæ, 6 w^d (Ro, tt-w)
 ok ánnær¹ sīghær væþjæfastæ² hávæ út givit.
 þā āghu tōlf mæn þæt vítæ, hvæt þæt hældær 4 k (um-ww)
 væþjæfastær vāru³, ællr áþælkiæps-fæstær.
 5 ok dæmis aldri áþælkiæps- fástær frám, 2 w^a || 2 w^a (r, t-w, lnkr.)
 fyrr æn tōlf mæn hávæ fore gángit, „ (l, „ rnrk.)
 ok fyrræ svorit hvæt sánt ær. „ (r, „ lnkr.)

757 = J. 9, 3 (189).

Hvā sum kiæpir iorþ af ándrum, ællr mæþ skipti 4 w (um-w)
 fār, ællr væþsætning,
 fore áfráz-dághæ, havi þū¹ þæn
 áfráþ sūm iorþ² havær fángit.

758 = J. 9, 4 (189. 190).

Allæ þē iorþ man há(190)vær ðklútræþæ 4 w (ttt-w)
 ok ðklándæþæ innæn þrý ár,
 hvæt þæt ær kiæp ællr skipti 6 w^d (Ro, mt-w)
 ok vítæ svā tōlf mæn, 4 w (tt-ww)
 5 havi ængin váld à þē iorþ tálā¹ 4 w (um-ww)
 svā lēngi havær ðquald stándit.

ABCEÆF] 753: 1 80 BCF 754: 1 hūn A 755: 1 væri ABC, varin EF
 756: 1 hin EÆF, hūn A 2 væþiæ fastæ nach givit 3 varu væþiæ fastær 757: 1 þa
 havi 2 iorþinæ A 758: 1 talæ

<i>útæn mán sē útléndis, éllr han fángin ær, éllr² han sē ovormághi.</i>	4 k (mt-üw)

759 = J. 9, 5 (190).

<i>Æ hvár tvē dēla um iórþ éne,</i>	4 w (mh-ww)
<i>þð ághi þæn sæþ sum iórþina vindær.</i>	4 k (um-ww)
<i>én hūn ær sáin.¹</i>	4 w (um-ww)

X.¹ Nū síx² huru iórþ skal³ lánðbōm býggjæ: 4 k (üt-ww)760 = J. 10^a (190).

<i>Átta ár <þæt> ær gíptæ-stémpnæ, ók ā niundæ skál gípt gíwā.¹</i>	3 gw (ttt-me)

761 = J. 10^b (190).

<i>Gípt skal gíves svā sum báþum à scēmbær, iorþéghandæ ok lánðbōæ.</i>	4 k (ttt-m)

<i>ók svā afrāþ. rætti áfræzdaghær érvū um fástugang. giældær han áfrāþ 5 fjýrræ, væri saklæs.</i>	6 w ^a (Ro, ūm-ww)
<i>gíwær han æi áfrāþ út at réttum afræzdagh, giældi þā értogh af értogh at áviti¹, æ þæ^r til at érin værþær² fúldær.</i>	6 w ^d (Ro, tt-w)

762 = J. 10^c (190).

<i>Sítær han quærr um ére úllen, éllr um mére, þð bæte þrē ére fore hvárt ár¹, ok væri þæt bōndæns énsak.</i>	6 w ^d (Ro, t-w)

763 = J. 10^d (190).

<i>Hávi síþæn éghandæn völd at sækjæ lánðbōæ báþi til afrāþæ ok ávite.</i>	6 w ^d (Ro, hh-ww)
<i>ok síþæn ráþi éghandin iórþ sinni 2x.</i>	4 w (um-w)
<i>ok lánðbōin hávi foregicert allu érvuþi 5 sínu, útæn húsum énum.</i>	4 k (tt-ww)

(191) XI. (Um afrāþ Reg)

764 = J. 11 pr. (191).

<i>Vill man áfrāþ vite¹ gúldit, viti gúldit mæþ éþe tvæggjæ mánnæ bōlfástæ, ok síðlvær han þríþi.</i>	6 w ^d (Ro, mt-w)
<i>hvát þæt ær mínne ællr mére, ok hvát han bōr ā iórþinni, éllr ær áf hænni 5 fárin. æi værþær ok éþren² þý hæghre.</i>	4 w (um-ww)

ABCEÆF] 758: 2 danach ok AEÆ 759: 1 sáin ær X: 1 die Zahl erst nach byggjæ 2 Nū síx fehlt Reg. 3 man skal iórþ 760: 1 gíwæ 761: 1 áviti nu 2 værþær 762: 1 arit 764: 1 vitæ affræþ 2 éþren ok

765 = J. 11, 1^a (191).

*Dēlae þē um gípt, gívi átær, ællr víti
gúldit mæþ tvém bōlfástum mánnum.*

6 w^a (Ro, tt-w)766 = J. 11, 1^b (191).

*Havi lánðbōe énkta vald hálða¹ iorþ lóngær
æn iorþēghandin vill, æn hánun ær lágðlíka
áf sághat af þē iorþ.*

4 w || 4 w (r, mt-w)
" (l, ")
" (r, ")

XII. (Huru landbóm skal af iorþ sikhja Reg.)

767 = J. 12 pr.^a (191).

*Nú vill lánðbōe iorþ átær sikhja. þá skál han
ēghánda til sikhja um réttæn afráðágh.*

6 w^b (Ru, tt-ww)

<i>fore gránnun ok <ā>¹ þingi þý næst ær til iorþ sinnær, ok hávi² foresághat gípt sinni 5 ok træþisærju sinni, ok giældi àfráþ þæt t árit hán havær sáit.³</i>	4 k (um-www)

768 = J. 12 pr.^b (191).

Sighær¹ hán siþærmær átær én at réttun afráðdagh,

4 k (m-www)

þá várþi landbōen ēghándanun fúllt àfráþ af þý ári.

6 w^d (Ro, mt-ww)

ok állt þæt þær á út giæræs af þē iorþ.

4 w (mt-w)

til Ólafsmæssu, ok bēte² landbōe

6 w^c (Ru, um-ww)

5 gárþæfald, æn þæn kunnu þær i kómá.³

769 = J. 12 pr.^c (191).

*Nú sighær landbōe bōnda til iorþ
sinnær um símar at ó-træ ddu.*

6 w^b (Ru, t-ww)

sighi þá til fore Ólafsmæssu.

4 w (üt-üw)

ok á þingi. þá fáe ēghanden sik

6 w^d (Ro, m-ww)

5 ánnæn landbōe. sighær han éi

ēghándænum til fore Ólafsmæssu,

þá gívi [landbōe] bōndænum træþis-læn.

2 gk (mt-ww)

ok gívi ēghándanun fúllt àfráþ

4 w (üm-ww)

af þý hán havær sáit.¹

770 = J. 12 pr.^d (191. 192).

*Nú fá þē at dēla. ánnær (192) sighær sik lághsaghet
háve iorþ átær, ok ánnær nēkær.¹*

6 w^b (Ru, üm-www)

viti² lánðbōen þæt mæþ tvém mánnun³ bōlfástun

2 w (um-www)

þæm á þingi vāru þá, ok síðlvær han þriþi.

ABCEÆF] 766: 1 davor at 767: 1 so F 2 danach þa AEÆF 3 sáit havær
768: 1 davor Nu 2 bōte ok 3 kómæ 769: 1 sat (sáit E) havær 770: 1 neþær A
(sighær æi AE) 2 davor þa 3 danach þaþun AÆF

771 = J. 12, 1^a (192).

<i>Nú sæmbær æi ā bōndæ ok lánðbōæ þá à hán hánum af síghjæ</i>	6 w ^o (Ro, tt-ww)
<i>fore gránum ok ná-gránum, [ok]</i>	4 w (mt-ww)
<i>fore áfráz-dághæ . . . . .</i>	6 w ^o (Ro, tt-ww)
5 <i>vill han æi én þá af éghandans iórþ rýmæ, forbiúþi þá¹ hánum af iórþ sinni ā þingi.</i>	4 w (mt-w)

772 = J. 12, 1^b (192).

<i>Kómbær sīþæn hín mæþ býgningæ-vitnum sum lánð-bōe vill véru¹,</i>	4 w (üm-ww)
<i>ók havær éghandi fýrr forbiúþet, ok stándær frámmi ā þingi,</i>	6 w ^d (Ro, mt-ww)
5 <i>mæþ forbuzvitnum sínum², ok æru svá þinævitni til L×L×L×,</i>	
<i>þá dæmis þær forbuz-vitni frámm, ok býgningæ-vitni niþær.</i>	4 w (üm-ww)

773 = J. 12, 1^c (192).

<i>Æ'i skulu¹ flære giptur givæs æn én i énni giptæstæmpnu.</i>	2 w (mh-ww)
<i>æ mæn sámi man ā iórþ.</i>	4 w (um-ww)

XIII. (Um iorþægiptur Reg.)

774 = J. 13 pr. (192).

<i>Giptir man iórþ, ok dæþ þæ n iórþ havær giptæt, innæn giptæ-stæmpnu,</i>	4 k (um-ww)
<i>þá stándi hans gipt¹ fore árvum háns, þær til giptæ-stæmpnæ ær úti.</i>	4 k (um-ww)

775 = J. 13, 1 (192).

<i>Æhvar éghanden tákær iórþ af lánðbōæ næþgum,</i>	2 w (tt-ww)
<i>þá gívi lánðbōi éghándænum tvá æ rtóghær af ártugh¹, ok ænkti kórn.</i>	4 k (t-ww)

776 = J. 13, 2 (192).

*Hvar sum iórþ giptir fýrr<æ> æn ándrum af sághæt ær lágðlíkæ, bōete 4 w (tt-ww)
þá¹ þæn þræ märkeþ sum úndirgíft gáf.*

777 = J. 13, 3^a (192, 193).

<i>Nú¹ vill man siélvær ā éghu sinni býggjæ, færir þit stúþ ok stúlpæ,</i>	4 k (tt-w)
	6 w ^b (Ru, ttt-ww)

ABCEÆF] 771: I þa forbiuþi 772: I wæra 2 sinum forbuz witnum 773:
I danach ok 774: I giffpt hans (hans fehlt BC) 775: I danach hwarri 776: I ær
lagðlíkæ aff sághæt. þa bōete 777: I zum Ganzen vgl. 730f.

<i>þá á han hánnum trǣþislæn givá.²</i>	4 w (um-ww)
<i>ær hálf- (193) træt, þá gívi hálf læn;</i>	4 w (t-m)
<i>5 ær tvætræt, <þá> gívi ærtogh af ærtogh.</i>	
<i>íllt ær víþ éghanden dæla.</i>	4 k (üm-ww)
<i>ær gípt óðannæþ, gívi þæ'n gípt</i>	4 k (ttt-üw)
<i>áæter sum tók³, ællr víti þæt gúldit.</i>	

778 = J. 13, 3^b (193).

<i>Havi¹ éngin iorþéghande váld taka iorþ</i>	4 k (mt-mw)
<i>af lánðbøa fyrr æn han hávæter gípt² áæter</i>	
<i>gívit, svá mýkit óðannæt ær.</i>	
<i>ok trǣþislæn gívi þæ'n trǣþi nýttjar, æn træt ær.</i>	6 w ^c (Ro, um-w)

779 = J. 13, 4 (193).

<i>Nú vill éghande siælvær á iorþ sinni býggja,</i>	4 k (tt-ww)
<i>havær lánðbøe hús á, ær fáþærni háns,</i>	
<i>ællr hávæter han þæt fángit¹ mæþ kíæp ællr skípti,</i>	6 w ^e (Ro, tt-w)
<i>þá rými af húsin fore dágh ok iamlánga,</i>	6 w ^d (Ro, t-w)
<i>5 ællr havi lóf ællr² légho fore stk,</i>	4 k (ttt-m)
<i>ællr hávi forestándit sik hús³ þæ'n þær</i>	6 w ^d (Ro, t-w)
<i>quæ'r æru, ok bót ængin át.</i>	

780 = J. 13, 5 (193).

<i>Býgningæ-vitni <þæn> ághu víta huru mýkit ær býgt.¹</i>	6 w ^d (Ro, t-w)
<i>havi ok² ængin váld binda tákuskiæl á ánnæn</i>	6 w ^b (Ru, m-ww)
<i>mæra æn étt ár.</i>	

XIV. (Huru landbøe mā ī skōgh akæ Reg.)

781 = J. 14 pr. (193).

<i>Á'ghær man minna æn ære ī bý [ok bōlstaþi],</i>	4 w (t-w)
<i>þá skal [landbøe] ī skōgh akā¹</i>	
<i>mæþ énum æki.</i>	
<i><á han hálvæn æri, þá áki ī skōgh mæþ hálvum æki>².</i>	6 w ^e (Ro, um-w)
<i>5 ághær man minna</i>	4 w (t-w)
<i>æ'n hálvæn ære, þá hávi</i>	
<i>kíðlkædræt [ī skōghi]. hávæter man ænkti ī bý,</i>	
<i>þá havi ænkti ī skōghe.³</i>	

782 = J. 14, 1^a (193).

<i>Nú hávæter man ære ī bý ællr mæra.</i>	6 w ^d (Ro, um-w)
<i>þá mā báþi éghanden ok lánðbøin akæ</i>	4 k (ttt-me)
<i>ī skōgh¹ mæþ svá mángum ækjum þe vílja.</i>	

ABCEÆF] 777: 2 givæ 3 þæn sum tok gípt áæter AÆF 778: 1 havi vor wald
 2 gíptinæ 779: 1 fángit nach skípti 2 ok AEÆ, at F 3 hus nach hawæ 780: 1 býgt
 ær 2 ok havi 781: 1 akæ .j. skōgh 2 so BCEÆF (doch þa nur in ÆF) 3 skōghi-
 num 782: 1 .j. skōgh akæ

783 = J. 14, 1^b (193).

Þykkir ándrum gránum at þé giera ófhog 4 w (t-w)
 á skóghinum, þá gífs þém vald ok vízorþ
 ær <þær>¹ skóghin vill skipte.

(194) XV. (Huru ēghande ok landbōe um iorþ dēlæ Reg.)

784 = J. 15 pr.^a (194).

Krævær ēghandin áfrāþ af iorþ sinni, 2 w^a (um-w w)
 þá svarar lánd- bōin ok síghær
 at han hávær mæþ fástum ok füllum skidlum
 af ēghandænum fāngit.

785 = J. 15 pr.^b (194).

Þú skál han til þinx fára mæþ fástum	4 k (t-w)
sinum. ær þæt märke kiæp ællr mínna,	4 w (ttt-e)
þá kómi mæþ séx fástum til þinx.	
ær þæt mēra æn märke kiæp ok mínna æn tvæggja ¹ ,	„ (m-w w w)
5 þá kómi mæþ tíu fástum til þinx. ²	
ær þæt þriggja märke kiæp ællr mēra, þá kómi	„ (ttt-e)
til þinx mæþ átærtān mánnum.	

786 = J. 15 pr.^c (194).

Síþæn þé fástær æru kómnir¹ til þinx, 4 k (tt-w)
 svà sūm nū ær ságt, þá skál hvar þéra
 én man némpna, iorþēghānde ok lándbōe.
 þé tvær skúlū þæt sværja at þær vilja
 5 séx saníndæmæn némpna. þé séx
 skúlū ránzaka, hvát haldær iorþin
 sæld ær² ællr æi.

787 = J. 15 pr.^d (194).

Fýlla þær séx fastæþen mæþ lándbōæ¹, 4 k (t-w)
 þá āghi lándbōin iorþina. gāngæ
 þé<r> frá hānum, þá hávi þæn iorþ
 ær fyrra átti: hñ² bæte þrē märkeær,
 5 sík þæt kiændi han æi átti.
 ok áfrāþ mæþ, æn þé æru æi gúldin. 6 w^b (Ru, t-w)
 æru þé ok gúldin, þá bæte þrē märkeær. 4 k (mt-m)

788 = J. 15, 1 (194. 195).

Nú krævær mun áfrāþ sitt. lándbōin gríper 4 w (t-w)
 til fýrning, síghær faþur fóre sík át hava,

ABCEÆF] 783: 1 nur ær AE, nur þær BCÆF 785: 1 danach märke kiöp AÆF
 2 til þinx nach komi 786: 1 kómnir nach þinx 2 ær sæld 787: 1 landboenum
 2 davor ok

ællr andræ frændær. eghandin stghær
sitt¹ væræ, fornt ok gámælt.

5 þá ághu þær báþir	fyrning fásta,	4 w (üm-ww)
ok hvar þæræ með þ	tolf mánum til þína	
kómæ. þæ'r skál	hvar þæræ en (195) mán	
næmpnæ. þè tvè	skulu þæt sværja	
at þè vilja næmpnæ ²	sæx sán<n>inda-mán.	
10 til hvílíka tólf	ær þè vilja gángæ,	4 w (tt-ww)
stándi þæt fást	ok fúllt þè giæra.	
. . . . . ,	ok þæn þæræ bæte	4 w (tt w)
fúllt fornæmi	at fyrning fáldær,	
hvært æptir	áværkæn sinni. ³	4 w (mt-ww)

789 = J. 15, 2^a (195).

Nú kómbær bý í dælu þær lánbōe í
byggir. þá skál han iorþéghándæ til síghjæ.
iorþéghándi á þær báþi sværæ ok sækja.

4 w (um-ww)

790 = J. 15, 2^b (195).

Klandæs iorþ fore lánbōæ¹, þá skal iorþéghande
iorþ antviggjæ værja ællr út givæ.

4 w (hh-ww)

791 = J. 15, 3 (195).

Æ hvær man til fángæmanæ grípær¹, þá skál
hæmulzman frá kómū.²

6 w^a (Ro, üm-w)

í lágþingum, ællr	forfálzvitni ³ háns.	4 w (h-ww)
ok málit í kværstaþu	stándæ ⁴ ,	4 w (t-ww)
5 til þæs sværændi	kómbær.	

792 = J. 15, 4 (195).

Nú kan lánbōe giæra¹áværkæn ællr gárþæfald,
ællr ok annat í lág manna brýta.²
várþi þá³ síðlvær brutum sínum.

4 w (üm-üw)

4 k (um-w)

793 = J. 15, 5^a (195).

Hávær man egn í bý annærs, vill
dei síðlvær¹ fára ællr ándrum byggja,
þá skulu býæmæn fára til þína.²
ok á <þingi>³ eghándæ til síghjæ, hvat hældær
5 han þær ær ællr dei.

4 k (h-ww)

6 w^a (Ro, m-ww)

ABCEÆF] 788: 1 sik A 2 næmpnæ nach saninda mæn 3 sinni aværkæn
790: 1 landboænum 791: 1 gripær vor til 2 komæ 3 davor laghæ AEÆF 4 ok
siþæn standi malit .j. quærr staþu 792: 1 giöra nach garþæfald 2 davor at 3 þa
warþi 793: 1 síðlvær 2 til þína fara 3 þingi feht A, a þingi E

794 = J. 15, 5^b (195).

Vill han þā hvárti sielvær giærþæ ællr ándrum
byggjæ, þā taki til dóm ā samæ þingi.

4 w (h-ww)

ok sláin énginæ, ok gárþænæ giærþi.¹ 4 w (ttt-e)

795 = J. 15, 5^c (195).

Kombær gárþæfall í¹, þā giældi garþæfall 4 w (t-w)
þæn² sum énginæ slár, ok þæn gicri útgærþ
súm iórþ<inæ>³ á.

796 = J. 15, 6 (195. 196).

ÆC huru mang býgningæ- vitni gänge 4 k (üt-üw)
ā réttæn éghándæ, þā gänge ænkti gén.

ok þō hávi þæ n iórþ sum éghándi mæ þ stándær. 6 w^b (Ru, um-w)

ok állir þær tákuskial gíte in bündit, 4 k (t-w)

5 þær takin gipt sinæ átær.

(196) fore þý at mót býgningæ- vitnum, éllr 4 k (üm-www)

löfsvitnum éllr länzvítum,

þær gangær éngin éþær ā mót.

Nū síx huru mén skulu bólagħ léggjæ: 4 w (um-www)

XVI. (Um bólaæfæ Reg.)

797 = J. 16 pr. (196).

Læggjæ mén bólagħ sámæn, þæt ā samæn léggjæs mæþ tólf bólaæfastum.

4 w (üm-www)

þæt skulu víta huru þæt samæn kóm. 4 w (üm-www)

ók huru léngi þæt skúldi samæn liggjæ. 4 w (um-www)

ækis þæt, ækis <þæt> fore báþum; 4 w (m-www)

5 kránkæþ þæt, krankis ók fore báþum.

798 = J. 16, 1^a (196).

Nū ær bólaæstæmpnæ úti. þā viljæ þær bó 4 w (t-ww)

skiptæ. nū kiénnir ánnær sík mæra

ok ándrum mínna. þæt skulu bólaæfastær

víta, huru þæt samæn láght var¹, ok éptir

5 þý þær vítæ, þā á þæt skiptæs.

799 = J. 16, 1^b (196).

Hældær ánnær¹ fore ándrum ok vill æi út gtvæ, 4 k (mt-m)

þā sverin bólaæfastær.

ok þæn bæte þrē märkeær sum ófhaldit giær. 4 w (tt-ww)

síþæn svā ær skipt æptir bólaæfastæ éþe. 1 k^a (m-ww)

ABCEÆF] 794: 1 gicrþi garþænæ 795: 1 a AEÆF 2 þæn garþæ fall
3 80 BC 798: 1 var vor samæn, 799: 1 davor þa

800 = J. 16, 2 (196).

Nū dēlæ þer um bōlax- fástænæ. síghær 4 k (m-www)
ánnær þæm éi væra bōlax-fásta,

	<i>sím annær síghær. þá kómi hvar þéra</i>	4 w (tt-e)
	<i>til þínx mæþ sæx mánnnum.</i>	
5	<i>þær ā hvar þéra</i>	4 w (tt-ww)
	<i>én man némpnæ, <kiæráandi ok sváráandi>.</i>	
	<i>þè tvè āghu sæx mæn némpnæ. þè sæx</i>	4 w (m-www)
	<i>gángin¹ mæþ hvarjum þè hældær viljæ.</i>	
	<i>ok sværin mæþ tōlf mánnnum.</i>	4 w (üt-üw)
10	<i>ok þæt væri gilt ok fúllt² þè tolf giæra.</i>	4 w (tt-ww)
	<i>ok skíptis æptir þý þè tōlf hævæ fýllt.³</i>	4 w (üm-ww)

801 = J. 16, 3 (196. 197).

Nū vill man bōlagh in(197)næn stæmpnudagh rývæ.¹ 6 w^a (Ro, um-ww)

	<i>þá bōte þrē mārkar þæ n² bōlagh rývæ</i>	4 w (um-ww)
	<i>vill af sínu ènskýldu.</i>	
	<i><ok rývi síþæn>³, ok hávi þā hvár</i>	6 w ^d (Ro, t-w)
5	<i>sitt⁴ æptir bōlaxfastæ vitnum.</i>	

XVII. (Um inlaxfæ Reg.)

802 = J. 17^a (197).

Æn ánnær læggær þénningæ ællr aþræ kósti 4 k (üm-www)
in til ánnærs, ok ér þæt mínne
æn til sæx mārka, þá læggi þæt in
mæþ tvæggjæ mánnæ vitnum.

5	<i>ær þæt mæra æn til sæx mārka, þá væri þæt</i>	6 w ^{c2} (Ro, m-w)
	<i>à sæx manna vitnum, báþi þā þæt</i>	
	<i>in læx ok üt táx.</i>	
	<i>dýl han, þā dýli mæþ éþe hvarjum,</i>	2 w (um-www)
	<i>æptir þý hānum sákin gífs.</i>	

803 = J. 17^b (197).

Stiðls þæt, ællr bríndær ællr váldtax 6 w^b (Ru, mt-ww)
bæggjæ þera sámen, væri¹ þæt òglti.

ær éi svā, þā fáe hānum sitt átær. 4 k (mt-w)

XVIII. (Um iorþædēlor Reg.)

804 = J. 18 pr. (197).

Dēla tvè um iorþ éna, síghjæ bāþir fáng 6 w^d (Ro, t-w)
væra¹, þā āghu þè fángæmen sínæ

(A)BCEÆF] 800: 1 gangin þe sæx 2 danach ær BC 3 fyllt (Suorit F) hawæ
 801: 1 ríovæ nach bolagh 2 þæn nach bōte 3 so BCEÆF 4 danach Lücke in A (bis
 809, 4) 803: 1 davor þa 804: 1 væra

<i>frám látæ kómæ . . . . .</i>	
<i>ok þær ághu í hémult at stándæ.</i>	4 w (mt-w)
5 <i>ok hávi þæn² iórþ sum fángæmæn gítæ</i>	6 w ^b (Ru, um-w)
<i>hémulæ giært, ok þæn gangi átær</i>	
<i>tíl síns værfz ðhémult var í hándær</i>	
<i>sætt . . . . .</i>	
<i>ok þæn bæte þrē márkær ðhémult sældi.</i>	4 k (t-w)

805 = J. 18, 1 (197. 198).

<i>Æ'n dæla tvæ um iórþ ēnæ. grípær</i>	6 w ^b (Ru, tt-ww)
<i>ánnær til fángæ, ok án⁽¹⁹⁸⁾nær til fæþærnis.</i>	
<i>þá skal han fángæmanni frám komæ. gítær</i>	4 k (m-ww)
<i>hán iórþ hémulæt, þá havi þæn</i>	
5 <i>iórþ sum fángit havær. gítær han ði,</i>	
<i>þá væri mæþ fæþærnis- vitu sinni,</i>	6 w ^e (Ro, üm-ww)
<i>átær-tán manna éþe.</i>	

XIX. (Um fyrning Reg.)

806 = J. 19^a (198).

<i>Dæla tvær um iórþ ēnæ, sikhjæ bæþi sitt fæþærni¹</i>	3 k (um-www)
<i>være, ellr hávær ok ánnær</i>	
<i>ærft æptir frændær sínæ, þá skülü þær</i>	
<i>bæþir fyrning <at> fæste.</i>	
5 <i>ok hvær þære mæþ tolf mánnum til þínæ</i>	4 k (üm-ww)
<i>kómæ.² þæ'r á hvar þære ēn mán</i>	
<i>næmpnæ, kiæ'rændi³ ok sværændi. þe tvæ</i>	
<i>ághu þæt sværje at þær vilja sæx</i>	
<i>sáníndæmæn næmpnæ. þe sæx ághu</i>	
10 <i>sánnínd um þæt mál læta til þære</i>	
<i>tólf ær þe sæx gángæ.</i>	
<i>þe átærtán ághu svā sværje at hán</i>	2 w ^a (üm-www)
<i>hafþi þæt öklútræt ok öklándæt</i>	
<i>þæt fyrræ átti, ok þæn ær mæþ rættu</i>	
15 <i>át komín nú við kiænnis.</i>	

807 = J. 19^b (198).

<i>Æ' hvar sum fyrning skál ā iórþ gángæs,</i>	6 w ^e (Ru, mt-ww)
<i>þa ághu þær bæþir til húndæris-þínæ</i>	
<i>kómæ þit iórþin liggær.</i>	
<i>hvar þære mæþ tólf mannum. þær skulu sæx mæn</i>	6 w ^e (Ro, mt-ww)
5 <i>næmpnæs sum fyrning skulu fjyllæ.</i>	
<i>ok þæn bæte ðværkæn at fyrning fældær.</i>	4 k (um-ww)
<i>hvarjæ æptir þý hüm ær til.</i>	4 w (um-www)

BCEÆF] 804: 2 þæn havi 806: 1 fæþærni sitt 2 komæ 3 kiærandi

XX. (Um iorþælæsn Reg.)

808 = J. 20 pr.^a (198).

Æ'n ðæla tvē um iorþ ēnæ. grīpar 4 w (um-ww)
 ánnær til fæþærnis ok ánnær til fanga.
 þá kunnu fangamæn véra¹ <svā> mángi
 sum hvar hávær af ándrum fangit.

5 klándæs þē iorþ, lēþe <þá> hvarr til ánnærs.	4 w (mh-ūw)
ok: kiðnnis hvarr við vérf þitt, ok þæn bēte þrē márkar at óhémulu faldær.	4 k (m-ww)

809 = J. 20 pr.^b (198. 199).

Ær fangæman in(199)næn lánd ok laghsághu, 2 w (üm-ww)
 þá á han frám kómā.¹

ī þrim laghþingum. ær han inrikis ok útæn lánd ok laghsághu ² ,	4 w (hh-ww)
5 þá skál han komæ innæn nū vikur.	

810 = J. 20 pr.^c (199).

Kan¹ han útrikis véra ī <sin>² hærræ þiðnist, 4 w (ttt-me)
 ællr pílægrims-færþ færin,
 6 w^d (Ro, mt-w) |

ællr mæþ kiðpskatti sínum <at> síghldær,	4 w (ttt-me)
þá skal þē dēla ī quærstaþu stándæ.	6 w ^b (Ru, um-w)
5 ok afskjld af þere iorþ ī tákæhendær séttjæs,	4 w (um-ww)
þær til éghande áter kómbær, ok innæn þē nū vikur æptir þét han ær áter kómin, þá á han ī hémult stándæ.	2 w (tt-ww)
bristær þæm ok hémulzman síum havær fangit ³ ,	4 k (um-ww)
10 þá bēte áværkæn þæ'n iorþ havær færit. ok krævi vérf af þém <sum> ⁴ óhémult hánun ⁵ ī héndær sétti.	6 w ^e (Ro, m-ww)

811 = J. 20, 1^a (199).

Nū kan fangæman inrikis véra. þá ær þét 2 w (tt-w)
 hans forfáll at han liggær ī sótt ællr sárum,

ællr han ær ī síns hærræ þiðnist, ællr á fiðti fæer síns.	4 w ^f (t-w)
5 ællr hán dæþæn várþnæþ hávær ¹ fore dorum, ællr ær éldær hēghri æn hávre þorf, ællr hær sē ² á lándi, ællr hán sē ī útróþ <at> ³ némpdær.	1 w ^g (mt-ww)

(A)BCEÆF] 808: 1 væra vor mangi 809: 1 komæ 2 mit diesem Wort be-
 ginnt A wieder (s. zu 801, 5) 810: 1 davor Nu 2 vgl. 811, 3 3 fangit hawær 4 so
 BC 5 hanum ohemult 811: 1 hawær nach han 2 ær hær A 3 so BC

812 = J. 20, 1^b (199).

Fore þæssum fórfallum nú æru sághþ,
þá ā dēla ī quærstaþu stānda,
þær til hēmuls-mán kombær víþ.¹ 6 w^d (Ro, tt-ww)

ok ī þrím laghþingum ā hán ī hēmult 6 w^b (Ru, tt-w)
5 stānda. ok þó skulu fórfallz-vitni
tvággja manna frámmi véra ī laghþingum,
ók <skulu> sværja at hán gat ei komit²
fóre þæssum fórfallum. stāndi³ þýlik fórfall
fóre allum ándrum málum.

813 = J. 20, 2 (199. 200).

Hvár sum þā iorþ sæl han gíter ei hēmulet,
bæte þrē (200) márkær fore giársalu <sinæ>.¹ 6 w^e (Ro, mt-w)

ok mæþ áværkæn², æn hún ær áværkæþ 4 k (um-ww)
svā at þær ā bót fore bætas.

XXI. (Huru faþir ā barnum iorþ fore fæþo biuþæ Reg.)

814 = J. 21^a (200).

Nū kan mán ællr kónō áldær ællr sótt 4 w (m-ww)
hánda. þā ā þæ'n bárn hans fæþæ
ók uppi hálda til dæþræ dághæ.

hvæt þær āghu mæra ællr mínna. 6 w^e (Ro, mh-w)

815 = J. 21^b (200).

Havær¹ þæn iorþ mínni æn han gíter sik síðlvæn 4 k (m-www)
háldit ok fét af; þā vill han þæm iorþ
látæ sum han fæþir til dæþræ dághæ:

hávær þæ'n bárn æptir sik, 1 w^a (mh-w)
5 étt, tú ællr flére, þā ā han iorþ
sinæ bárnnum ā þingi biuþæ.

vilja bárn víþ tákæ, þā āghu þær han fæþæ 4 k (tt-ww)
hálfst annæt ár fore ártoghland hvárt.

þær sum ártogh giðldær ēnæ márk skiært sílvær. 6 w^{e2} (Ro, um-w)

10 þær sum ártogh giðldær þriþjúnginum mínna, 6 w^b (Ru, tt-ww)
þær ā han fæþokost át have étt ár.

816 = J. 21e (200).

Æ'lzta bárn ā hán fyrst fæþæ 4 k (um-w)
ók uppi hálda, ok síþæn hvárt
æptir þý þæt gámælt ær¹ til.

ABCEÆF] 812: 1 víþ kombær 2 ei komit gat 3 stāndi(n) nach forfald
813: 1 so BC (vgl. auch 719, 8. 733, 7. 734, 6) 2 áværkæn mæþ 815: 1 davor ok
816: 1 ær gámælt

817 = J. 21^d (200).

<i>Hvart barn ā fáður ok móþor uppi hálda.</i>	6 w ^o (Ro, m-w)
<i>tíl¹ svā mykit ær up næt sum þæt átti æptir hán</i>	4 k (üt-üw)
<i>táka ællr érvæ æn hán vāri dæþær.²</i>	
<i>sýstir sýsturlot, ok bröþer bröþorlot.</i>	6 w ^o (Ru, um-ww)

818 = J. 21e (200, 201).

<i>Vill æi ãtt bárn við táka, ok ér svā</i>	4 k (um-w)
<i>þínævitni til, ok fæþir annæt sýzkini</i>	
<i>hán frām síþæñ, þā tákí þæt fyrst</i>	
<i>fullt fore kóst sīn, æn þō at éi</i>	
5 <i>sé mēra til: ér (201) mēra til,</i>	
<i>þā tákí hvart sīn lot [fullæn] up æptir han dæþæn.</i>	

819 = J. 21^f (201).

<i>Sámū lagh eru um frændær, æn éi</i>	4 k (t-w)
<i>eru bárn til sūm nū ær ságht.¹</i>	
<i>þæn ā næst væra hán at fæþæ sum næst</i>	3 k ^r (ttm-www)
<i>æ'r ærvi² æn hán vāri dæþær.³</i>	

820 = J. 21^g (201).

<i>Nū síghær ánnær: 'iæ k bæþ svā mín kóst</i>	4 k (tt-ww)
<i>tíl sum <þū>¹ þín'. stáandi þū þæt</i>	
<i>ā tólf þingvitnis-mánnūm.</i>	
<i>rāþi ok halvi námpd hvar þæra.</i>	4 w (um-ww)

821 = J. 21^h (201).

<i>Værin érvingjar skýldughir fáður at fæþæ¹,</i>	4 k ^r (mt-ww)
<i>ællr móþor, æn þæm fátækt hændir ællr áldær.</i>	
<i>æhvæt han pænningæ til hávær ællr éi.</i>	6 w ^o (Ro, m-w)
<i>æn þæ érkæ. hvílikin són ællr dötter</i>	4 w (üt-ww)
5 <i>fáður vrækær² ællr móþor,</i>	
<i>bæte þrē märkeær um ár hvart. þæm³</i>	
<i>ághi réttær málséghande.</i>	

822 = J. 21ⁱ (201).

<i>Nū kán han fyrr dæa æn þæt ær upp næt</i>	6 w ^o (Ro, m-w)
<i>han fóre sík fásti . . .</i>	
<i>þū á þæn kóstin hiólt svā mykit af táka</i>	4 w (m-www)
<i>sum hán hávær <at> kóstæt.¹</i>	
5 <i>ok hñt gáangi til skiptis þær ivirlæps² ér af þý <sum> han átti. 1 k^r (um-www)</i>	

ABCEÆF] 817: 1 davor þær 2 dæþær wari 819: 1 æru saghþ A (sum — saght fehlit E) 2 arfvi ær næst (næst ær at ærfua E) 3 dæþær wari 820: 1 so BCEÆF 821: 1 at fæþæ fáður 2 wærkær A 3 þem 822: 1 kóstæt hawær 2 ivir löffs AF

XXII. (*Æn man sīx af iorþæðēlu fyrr <æn>¹ hūn lyktæþ ær Reg.*)

823 = J. 22 (201, 202).

Nū dēla tvē býær ¹ um iorþ ēnæ. þá sīx ² ēn grānni af þē dēlu.	4 w (um-ww)
þæn <sum> iorþēghande ér ī þēm bý: þæt ā han ā þingi giæra.	4 w (hh-ww) 4 w (um-ww)
5 fyrr æn véþjæs til. táppær þæn bý ³ dēlu, þá væri þæn sáklæs sik hávær af at sághit. vīndær þæn bý dēlo, þá væri þæn úti lýktær báþi af iorþ ok bót (202) <sum> sik siðlvær af sághþi.	6 w ^b (Ru, tt-w) 4 w (mt-ūw)
10 véþjær han fyrst, ok sīghær sik sīþæn af þē dēlo fyrr æn ⁴ dēla takær lānd ⁵ , þá bēte þrē mārkar, ok væri skūldær viþ dēlo, hvat hūn vīndær ællr táppær.	4 w (um-ww) 6 w ^b (Ru, tt-ww)

XXIII. (*Um órættæn fastæþ ok fyrning Reg.*)824 = J. 23^a (202).

Fæstir man fastæþ, ok vill gangæ fyrning, ællr fæstir fyrning, ok vill gangæ fastæþ, ællr fæstir fastæþ, ællr fyrning, ā ærtogh ēnæ, ok vill gāngæ ā tvā, 5 þæt skūlu tolf mén vitæ, fyrr æn ēþren sværs.	2 w (h-ww) 4 k (um-ww)

825 = J. 23^b (202).

Nū ær taldær iorþæbalkær. iorþ mín ængin skórtæ. állir fá þær iorþ af iorþ æru kómnir.	4 w (mh-w)

826 = J. 23^c (202).

Grūþ láti os svā til iorþ <at> ¹ þrā, at vī mättum <állir> ² himiriki fá! Amen.	4 w (tm-m)

(Kiæpmælæbalkær.)

Hēr byrjas kiæpmælæbalkær, ok tæljæs ī hānum flokkær ælliuvu.

(203) I. (*Um flærþækkiæp ī gulli ok silfri Reg.*)827 = Kp. 1 pr.^a (203).

Kiæpir man gull ællr silvæ, hvat þæt ér giært ællr ógiært, af þēm æi ær gullsmiþær, ællr silfsmiþær, þá skal han hávæ þær til tvæggjæ mánæ vitni bōlfáste. 5 én þæt ær mínæ vært én half mārkar.	4 w (t-ūw) 4 w (m-ww)

ABCEÆF] XXII: 1 so EÆF 823: 1 byær tvæ 2 sīghær sik 3 þæn bý aus þæn
byæ B, han byæ AE 4 danach þe AEÆF 5 land takær 826: 1 so BC 2 so BCEÆF

Abhandl. d. K. S. Gesellsch. d. Wissensch., phil.-hist. Kl. XXXV. II.

828 = Kp. 1 pr.^b (203).

Kómbær þæn er kiðpt havær, síghær¹: 'þū hávær 4 k (t-ūw)
mik flærþ sælt': gángær þæn víþær sum sældi,
givi² hānum vérþ sitt átær sum kiðpti.³

<i>ok dýli⁴ mæþ tíu mannæ éþe, at han éi</i>	6 w ^b (Ru, tt-ww)
5 <i>vísti at þær var fáls í þý kiðpi.</i>	
<i>fáldær⁵ at éþe, bête þrē márkær fore at han fals sældi.</i>	6 w ^c (Ru, mt-ūw)

829 = Kp. 1 pr.^c (203).

Nū dýl han, at han þæt áldrī sældi. 6 w^b (Ru, ūm-ww)

<i>ær þæt mínna vært én sæx márkær,</i>	2 w ^y (um-ww)
<i>þā dýli mæþ tíu mannæ éþe.</i>	
<i>fállz han at éþe, bête þrē márkær,</i>	4 k (um-w)
5 <i>fore fálsit, ok átær vérþit.</i>	
<i>ær þæt mēra en sæx márkær, ok léggær han dúl ā,</i>	4 w (m-ww)
<i>þā dýli mæþ átærtān mánnum.¹</i>	
<i>fáldær at éþe, þā giælli átær vérþit,</i>	4 k (tt-ww)
10 <i>ok þrē márkær fore fálsit.</i>	
<i>hvát þæt ær mēra . kiðp ællr mínna.</i>	6 w ^c (Ru, ūm-ww)

830 = Kp. 1, 1^a (204).

(204) *Sæl¹ gúllsmiþær ællr sílfsmiþær bōndæ 4 k (tt-w)*
þæt fáls ær,

<i>antviggjæ í gúllgiærning ællr sílfgiærning,</i>	2 k ^y (m-ww)
<i>ællr ok í hvat giærning <sum> þæt hæltz éer:</i>	
5 <i>þā skál þæt til stáþju léþe.</i>	4 k (tt-w)

831 = Kp. 1, 1^b (204).

Vérþær þæt skiært, þā havi þæn gúll 4 k (mt-w)
ok sílf þæt kiðpti, ok hín havi vérþ
sum sældi, ok væri sáklæs.

832 = Kp. 1, 1^c (204).

Vérþær¹ þæt éi skiært, þā givi átær 4 k (m-ww)
vérþ, ok mæþ sæx márkær.

<i>ok þæn havi flærþ sína sum sældi.</i>	6 w ^{c2} (Ro, um-w)

833 = Kp. 1, 1^d (204).

Dýl han, ok vll æi víþ tákæ, þā vitni¹ 4 w (um-ww)
hán in til háns mæþ tvēm mánnum sum kiðpti²,
ók síðlvær han þríþi.

ABCEÆF] 828: 1 davor ok 2 davor þa AÆ 3 kiöpt hawær AEÆF 4 danach þæt A 5 danach han AEÆF 829: 1 manna eþe 830: 1 davor Nu 832: 1 davor Nu AEÆF 833: 1 vitni þa 2 kiöpt hawær

<i>én þæt er minna vært</i> <i>én half márk.</i>	4 w (um-ww)
5 <i>sum kiæpt er, ok hîn komi ængu duli^s fóre.</i>	6 w ^b (Ru, t-w)

834 = Kp. 1, 2^a (204).

<i>Nú vill man gull</i> <i>ællr silf giera læta.</i>	6 w ^c (Ru, t-w)
<i>þā skál han <þæt>¹ smíþi fā</i> <i>mæþ tvéggjæ manna vitnum.</i>	4 w (tt-ww)
<i>þæt skál han skiæ^rrt út fā,</i> <i>ok skiært atær tákæ.</i>	4 w (t-ww)

835 = Kp. 1, 2^b (204).

Nú sǫghær ánnær þè giærning væra skiæra¹, 4 w (t-w)
ok ánnær ðskiæra. þā næmpni tvā mæn
hvar þæra. þær skúlu þæt sēa ok skúþā²,
hvát þæt er skiært ællr ái.

836 = Kp. 1, 2^c (204).

<i>Vitna þær þæt skiæ^rrt væra, þā væri</i>	4 k (t-w)
<i>smíþær saklæs, ok tákí upp léghu.</i>	
<i>sína. þā æn þær félla han, bæte¹</i>	4 k (um-ww)
<i>þýft æptir láti² ok þiúvær hēte³ éptir.</i>	

II. (Um flærþærkiæp af kiæpmannum ok torgþkiæp Reg.)

837 = Kp. 2 pr. (204. 205).

Kiæpir man vax ællr sált, ær þæt blékō- 4 k (üm-mw)
blándæt ællr sándblándæt,
 (205) *ællr rákilsí: kiæpir man smær*
af ándrum, ær smær útæn,
 5 *ok flærþ innæn: kiæpir man flót,*
ællr tálgh, ok æ hvár ær man sǫghær
flærþ væra sálda ællr kiæpta, . . .

	<i>þā næmpni</i>	3 w (üt-w)
	<i>hvár þæra tvā mæn. þær skulu vitæ,</i>	
10	<i>hvát þæt var flærþ ællr ái.</i>	
	<i>vitæ þè han sáklæsæn sum flærþ vitis, væri</i>	4 w (ttt-e)
	<i>sáklæs. félla þær hán,</i>	
	<i>þū bæte þrē márkær fore flærþina,</i>	
	<i>svā ok allæ stáþi flæ^rrþ¹ hittis i kiæpum,</i>	4 k (tt-w)
15	<i>. . . . . ok² tákí</i>	4 w (ttt-e)
	<i>þæn flæ^rrþ atær sum sældi,</i>	
	<i>ok þæn atær værþ sum kiæpti.</i>	

ABCEÆF] 833: 3 ængum dulum AEÆ 834: 1 so BC 835: 1 so Æ: skiæra
 væra A (und die übrigen?) 2 skúþæ 836: 1 davor þa 2 latinu 3 hete þiuffær
 837: 1 davor þær 2 stand ursprünglich hier þā (BC), im directen Anschluß an 837, 7?
 28*

838 = Kp. 2, 1 (205).

<i>Kiðpir man klæþi af mánni, tær klæþi</i>	4 w (tt-ww)
<i>úpp mælti ok þénningær brédder;</i>	
<i>værþær han fjóra vár við æn hán</i>	
<i>af þém bý farr, at klæþit ær vérræ</i>	
5 <i>æn svá súm han þæt kiðpti fóre, þá fáe</i>	
<i>hánum klæþi sitt átær.</i>	
<i>ok þæn gangi átær til værþs síns.</i>	4 k (m-ww)
<i>ok hín standi fóre mæþ tíu mannæ éþe.</i>	6 w° (Ro, mt-ww)
<i>át han æi visti þæt hán flærþ séldi.</i>	2 w (m-ww)
10 <i>fáldær han at éþe, bæte þrē mårkær.</i>	6 w° (Ro, t-ww)

839 = Kp. 2, 2 (205).

<i>Nú giðer man kiðp ā tórghe.</i>	4 w (um-w)
<i>hvát han hældær kiðpir dætt ællr quíkt.</i>	6 w° (Ru, m-me)
<i>klándæs¹ þæt kiðp,</i>	4 w (um-w)
<i>væt éngin fangemán sîn þæn sum klándæt ær fóre,</i>	4 k (mh-ww)
5 <i>þá sværi [hín til síns] mæþ tvéggjæ mannæ vitnum.</i>	4 w (um-w)
<i>ok hín bindi tórghekiðp sitt mæþ kiðp vitnum</i>	4 w (üm-ww)
<i>bðlfástum ok giðeri sík ðrþiúvæ.</i>	
<i>ok síþæn taki hín sitt átær sum klándæt</i>	4 w (t-ww)
<i>hávær, ok hín léti</i>	
10 <i>æptir værþi sínu sum kiðpti.²</i>	

(206) III. (*Æn man sæl kristnæn man Reg.*)840 = Kp. 3 pr.^a (206).

<i>Havi éngin kristin vald kristnæn at sæljæ.</i>	4 k (m-ww)
<i>þý at <þá>¹ Kristær var sáldær,</i>	4 k (t-üw)
<i>ok þá læsti Kristær allæ kristnæ.</i>	

Nú kan man frálsæn sæljæ: 4 w (t-w)

841 = Kp. 3 pr.^b (206).

<i>Værþær han giðæddær ok gðþær giðer,</i>	4 k (tt-me)
<i>þá bæte þæn fúrrætighi mårkær</i>	4 w (t-ww)
<i>þær r frálsæn séldi . . . . .</i>	

842 = Kp. 3 pr.^c (206).

<i>Nú sæl kristin man kristnæn, ok ér þō hans þræll.</i>	4 k (mh-www)
<i>þá værþær þæn fráls sum ær séldær¹ mæþ þē sálu.</i>	4 w (t-mw)
<i>ok hín taki værþ sitt átær sum kiðpte.</i>	4 w (m-ww)
<i>ok ér éngin bót at, ok væri áldrī ðfráls síþæn.</i>	4 k (h-w)

ABCEÆF] 839: 1 davor Nu 2 kiðpt hawær 840: 1 so BCEÆF 842: 1 sæl-
dær ær

843 = Kp. 3, 1^a (206).

Nú kán þæn man klándæþær vðrþæ sum fyrr 4 w (um-w)
 þræll var¹, ok bórt ær látin
 af éghandans gárþi. <þà> gífs þem völd
 ok vízorþ þæ'r sik vill giðþæ.

844 = Kp. 3, 1^b (206).

Giðþe áttung mæþ tvém mánnum, 4 k (ttt-e)
 fðerþung mæþ fiúrum, hálvan¹ mæþ átta²,
 allan³ mæþ síðx-tán.

	þæt skúlu þer fjýlle à þíngi við tóko.	4 k (um-www)
5	mæþ svà mángum <sum> nú ær ságht.	2 w' (m-www)
	svà ághu þer at svérjæ, at réttær éghánde	4 k (tt-w)
	út gaf, ok þer à þíngi við tóko.	

845 = Kp. 3, 2 (206).

Ær þræll ællr ámbät út kómin frá bóndæ¹, 1 w' || 1 w' (l, t-w)
 véxæ þem þénningær til, ,, (r, ,,)
 ok vill bónde síþen átær kallaæ, þá ághi hán ,, (l, ,,)
 völd² giðþæ sik sum fyrr ær ságht. ,, (r, ,,)

846 = Kp. 3, 3 (206).

	Hávi ængin völd at gíxæ sik til giðþræls.	4 w (um-www)
	ængin ¹ mā ok ánnæn til giðþræls tákū. ²	4 k (üt-tüw)

IV. (Um kiðp þe ær húsfrū mā giæra Reg.)

847 = Kp. 4^a (206. 207).

	Kiðpir man nókot af bóndæns húsfrū,	4 k (t-w)
	þá mā hún séljæ til fiúra þénningæ.	
	ok æi mæra, ok ænkti hiön ¹ ællr bárn bóndæns mā nókot kiðp (207) giæra.	4 k' (m-www)

848 = Kp. 4^b (207).

	Hvar sum mæra kiðp giæ við þæm, ællr skípti,	1 w' (t-e)
	hán bæte þre mårkær, útæn þæt kiðp sē	
	giært ā tórghe.	
	æ skulu tórghe- kiðp væra gíld. ¹	4 w (mt-w)

V. (Um hæstækiðp ok skípti ok fræstmark Reg.)

849 = Kp. 5 pr.^a (207).

	Skíptir man hæstum innæn hündæris, þre	2 k (mt-w)
	nætær frá stmårk fóre ¹ ;	
	hündæra mællum fæm nætær.	
	fólklandæ mællum fúghurtān nætær.	4 k (mt-e)

ABCEÆF] 843: 1 var þræll 844: 1 halffwæn 2 átta 3 allæn 845: 1 fra bóndæ kómin 2 danach at 846: 1 davor ok (fehlt E) 2 takæ 847: 1 hiön 848: 1 gíld væra 849: 1 hiernach folgt No. 850 und dann, aus Z. 1 wiederholt, innæn hündæris (die Umstellung nach SCHLYTER)

850 = Kp. 5 pr.^b (207).

Híttir ā lāst fore fræstmark, hāvī 4 w (tt-w)
svā hvar sūm fyrræ ātti.

híttir dē ā last fōre fræstmārk, 2 w (ūt-ūw)
hāvī sūm havær fāngit.¹

851 = Kp. 5, 1 (207).

Kiæpir man hēst af manni, skiūt ællr óæ, 4 k (um-ww)

þær ær fræstmark fōre, sūm fyrr ær ságht. 6 w^b (Ru, mt-ww)

híttir ā lāst fore fræstmark, tākī 4 w^y (m-ww)

hvárr sitt áter. híttir æi ā lāst

5 fōre fræstmark, stāndi kiæ p þéæ.

852 = Kp. 5, 2 (207).

Nū kiæpir man kō af manni¹, dēllr ótamæn 4 w (üm-ūw)

hēst ællr skiūt ællr ótamæn óæ,

dēllr hvat ánnæt quikt fæ þæt hælzt ér, 4 w (mt-ww)

vārþi þā² þæt óbrikt ok óklándæt. 4 k^y (um-www)

5 ok stāndi kiæp þéæ fást ok fúllt. 6 w^b (Ru, mh-w)

853 = Kp. 5, 3 (207).

Æ hvát kiæ pærum man kiæpir hælzt af manni, 4 k (ttt-e)

þā skulu þær kiæ pvitni til véæ.

tvè mén bōlfástir, én þæt ær mínna 6 w^b (Ru, tt-ww)

æn hálf mark. ér þæt mēre æn hálf márk,

5 vérin <þā> fém mén víþær, ok stāndi

kiæp þéæ fást ok fúllt.

854 = Kp. 5, 4 (207. 208).

Fār man hēst af hirþmānni, ællr véghfarandæ¹ mánni, 2 k (mt-ww)

mæþ kiæp ællr skipti, ok mæþ kiæ pvitnum, 4 k (üm-www)

þær ér ængin fræstmark fōre. 2 k (mt-ww)

æn þær kómæ æptru fētær sum fyrræ vāru frámbru. 4 w (m-www)

5 fōre (208) tórghkiæpi líggjæ ængin fræstmārk. 6 w^e (Ro, um-ww)

855 = Kp. 5, 5 (208).

Hvar sum brighþ sél ællr skiptir, 6 w^d (Ro, um-www)

brighþ givær ællr giældær,

hán ā óbrighþu várþæ.

hvar sum ándrum sætar brighþ í hændær, bæte þrē márkær. 4 k (mh-www)

5 brighþ kállær þæt óhémult ér. 4 w (um-ww)

ABCEÆF] 850: 1 fangit hævær 852: 1 aþrum A 2 þa varþi 854: 1 da-
vor aff ABCE

VI. (Um lēgho ā hæst allr a þræ kosti Reg.)

856 = Kp. 6^a (208).

Nū lēghir man hæst af mánni allr skiüt 4 k (m-ww)
 <allr> óxæ . . . . .

allr hvát þingi þæt kan værū ¹ :	4 w (t-ww)
þā skál han þæt óspilt átær fā.	4 w (t-w)
5 spállis þæt, stánda þā ² fore mæþ tíu mannæ éþe, at þæt áldrē af háns handæværkum spáltis ³ , ok fæe hānum lēghu ī hēndær.	4 w (um-www)
fáldær ⁴ at éþe, giældi bōndæ ⁵ sitt átær ⁶ , svā gótt sūm han þæt tók.	4 w (mt-ww)

857 = Kp. 6^b (208).

Grípær¹ han til láns sum lēght hafþi, þā gifs þær lánsvitnum vízorþ. 4 k (um-www)
 lān ā lēanda hēm bæræs. 1 w^y (t-ww)

VII. (Um væþsætning Reg.)

858 = Kp. 7^a (208).

Sétær man væþ manni, hvát þæt ær minni 4 k (m-ww)
 læ sære allr mære, þā giæri þæt mæþ tvæggjæ
 mánne vítinum bōlfáste.

859 = Kp. 7^b (208).

Nū kinnu þē væþ brinnae. 4 k (mt ww)
 1yrr æn stæmpnu-dághær ær úti. 4 k (um-www)
 brindær bæggjæ þēæ, hávi bāþir skáþæ. 4 k (mt ww)

860 = Kp. 7^c (208. 209).

Kan¹ þæt stiðles allr váldtakæs, þā skal þæ n til kirkju 4 w (fm-ww)
 fáre ok lýsæ æptir þýj væ þsætt vár.
 ær æi bæggjæ þēæ stólit, fæe² (209) bōndænum sitt átær. 6 w^b (Ru, tt ww)
 ær bæggjæ þēæ stólit, væri þā ðgýlt. 4 k (üt-üw)

861 = Kp. 7^d (209).

Nū ær stæmnudaghær þēæ úti fore væþjum, 6 w^b (Ru, üm-ww)
 ok læsis æi átær. þā skál han væþ átær
 biúþæ ā þingi èno, ándro ok þriþjæ.
 vill han þā væþ átær læsæ, þā hávi þær váld til. 4 w (um-www)
 5 vill han æi, þā skúlu væ þ mæte tvè mén. 4 k (tt-ww)
 æru þē bætri æn giældit <ær>, 1 k^y (mt-ww)
 þā givi éghanda til svā mýkit

ABCEÆF] 856: 1 væræ kan 2 þa standi 3 spáltis (skiptis A) nach aldrigh
 4 danach han AEÆF 5 bōndænum AEÆF 6 átær nach giældi 857: 1 davor Nu
 860: 1 davor Nu 2 davor þa

	<i>súm þæt ær mæra vært. <ær væþ minna vært>¹ æn giældit ær, þá fylli þæn</i>	
10	<i>tíl sum skúldi <at> giælda.²</i>	

VIII. (Um borghæn Reg.)

862 = Kp. 8 pr.^a (209).

	<i>Bórghær man pænningæ fóre annan <mán>, þá giældi þæt sámæ út hán havær bórghæt.¹</i>	4 k (m-w)
	<i>ællr dýli mæþ éþe hvarjum æptir þý sum þæt mykit ær² til sum hán havær bórghæt.¹</i>	4 w (um-w)
5	<i>fáldær at éþe, þá giældi út þæt hán havær bórghæt.¹</i>	4 w (mt-ww)
	<i>hvát þæt ær minna ællr mæra.</i>	4 k (um-ww)

863 = Kp. 8 pr.^b (209).

	<i>Nú kán þem ä skilja. síghær ánnær væra¹ mæra bórghæt, ok ánnær minna:</i>	4 k (um-ww)
	<i>giældi þá þæn út mæþ éþe át han æi mæra bórghþi æn nú ær frámlaght.</i>	4 w (um-ww)

864 = Kp. 8, 1^a (209).

	<i>Síghær¹ ánnær: 'þū havær mán bórghæt, ok ánnær pæ nningæ, þā fæe þæn mán fram bórghæt² hávær, ok væri saklæs.</i>	4 w (üt-üw)

865 = Kp. 8, 1^b (209. 210).

	<i>Kómbær æi mán¹ fram, (210) þá giældi þæn giæld, ællr ok-mánz² sak, súm havær bórghæt.³</i>	6 w ^b (Ru, um-üw)
	<i>ællr væri sik mæþ þū manna éþe.</i>	4 w (um-ww)

866 = Kp. 8, 1^c (210).

	<i>Ær ā þingi bórghæt, viti þæt tólf mæn.</i>	4 k (tt-ww)
	<i>hvát bórghæt ær ællr æi.</i>	4 w (mt-ww)
	<i>ær æi ā þingi bórghæt, þā stánda ā vizerþum sínum.¹</i>	4 k (um-ww)

IX. (Um giæstning ok rættæra Reg.)

867 = Kp. 9 pr.^a (210).

	<i>Þæ ssi lágh gaf os kónung Mågnús nærværendi flæstum þem bæstu ī háns ráþ váru,</i>	4 w (m-e)
	<i>ók mangum ándrum gōþum mánnum, at éngin vægh-farandi¹ man tåki mæþ völd,</i>	1 w ^a (um-w)
5	<i>ællr giæsti ā nókun mán.</i>	

ABCEÆF] 861: 1 so (doch ær ok væþ EF) BCEÆF 2 giælda skuldi 862:
1 bórghæt hævær 2 ær mykit 863: 1 væra nach bórghæt 864: 1 davor Nu 2 da-
vor sum (fehlt ÆF) 865: 1 mannin 2 manzins 3 bórghæt hævær 866: 1 sínum
wizerþum 867: 1 væghfarandi

<i>ok éngin ær vægh- farándæ manni skyldughær</i>	4 w (um-w)
<i>kóst uppi hálda, ütæn fóre fullæ pænningæ.</i>	
<i>ütæn han siélvær víti.</i>	4 w (hh-ww)

868 = Kp. 9 pr.^b (210).

<i>Væghfárændæ <mæn>¹ skulu réttæra hittæ.</i>	4 w (m-www)
<i>réttæri skál þem vísaæ.</i>	4 w (mt-üw)
<i>hvar þé skulu kóst sîn táka.</i>	4 w (üm-ww)
<i>fóre fullæ pænningæ, ok siélvær mæþ fylghjæ.</i>	4 w (mt-w)

869 = Kp. 9 pr.^c (210).

<i>Vill¹ han hvarti gíva ællr séljæ sum han værþær</i>	6 w ^e (Ro, t-w)
<i>tíl réttær, þá bæte þrē mårkær.</i>	
<i>ok giæstrin fylghi réttærenum áter, ok han skál</i>	4 w (tt-ww)
<i>hānum kóst fā fóre fullæ pænningæ.</i>	

870 = Kp. 9 pr.^d (210).

<i>Vill ok réttæri hānum æ i séljæ, ok æi</i>	6 w ^c (Ru, um-ww)
<i>rætlíkæ réttæ, þá bæte sæx mårkær.</i>	
<i>af þém <sæx mårkum> takær kúnungær þriþjung,</i>	2 w (mh-www)
<i>ännæn mǣlsæghandi, þriþjæ húndærit.</i>	

871 = Kp. 9, 1 (210, 211).

<i>Nū kán nokor skúlnæþær værþæ mællum böndæns</i>	4 k (mt-ww)
<i>ok giæstins sum han værþær til réttær,</i>	
<i>ællr giæstins ok réttærens. þá skal þæt næmpd</i>	
<i>af þæs fiærþungs hún⁽²¹¹⁾dæri vitā.¹</i>	
<i>5 þær han lýsti fore át han æi réþskap fik,</i>	4 w (mh-ww)
<i>hvát þær ær sánt um þæt mál.</i>	4 k (tt-m)
<i>ok líggi slík brút fore, sūm fyrr ær sághit,</i>	6 w ^b (Ru, mt-w)
<i>úp ā hvēm þé tolf næmpnæ.</i>	

872 = Kp. 9, 2^a (211).

<i>Kombær¹ giæstær til réttæra, þá ā han² réttæ</i>	1 k ^y (m-w)
<i>tvā mæn ok tvā hæstæ til böndæ hvárs.</i>	
<i>ók skal han réttæ han frám ā lēþ sínaæ.</i>	4 w (üm-www)
<i>ok æi áter. æi mā lánkt mællum réttæra vðraæ.</i>	6 w ^d (Ro, h-üw)

873 = Kp. 9, 2^b (211).

<i>Þá ā bönde sæljæ giæsti kórñ ok hæ,</i>	4 k (t-e)
<i>ok kóst þæn han víþ þórf.</i>	

(A)BCEÆF] 868: 1 so BCEÆF 869: 1 hiernach Lücke in A (bis 878, 3) 871: 1 *witæ* nach *næmpd* 872: 1 davor *Nu* 2 *þá ā han*] *han a*

<i>æptir þý sum gánger ok giældær i þém kið pstaþi <sum> þær næ st ér.</i>	6 w ^b (Ru, t-w)

874 = Kp. 9, 2° (211).

<i>Vill ok nókor sik látæ¹ til at sittjæ ā vægh fore vægh-fárænda mánnun, ok sæljæ þæm þá þær víþ þórvæ, þá sðli svá sum þær víþ kómā.²</i>	4 k (tt-ww)

875 = Kp. 9, 3° (211).

<i>Ok gáf þæn gōþe kúnung Magnūs þætta i vārn rét, at hvíluki sik þær til látæ</i>	2 w (um-ww)

<i>bóndum ðfríþ gicæ, ðllr þææ gōz¹ mæþ váld af þém tákæ, at bændaer 5 múghu han fángæ útæn slágh ok bardághā², ok svá fore kónong fææ.</i>	6 w ^a (Ro, ūm-w)
<i>ok þó mæþ þæm skiðlum, át, giær han rét, ok bæter brut sin (þæt érū fúratighi márkær) innæn sæx vikur 10 þær æptir. giær han æi þæt,</i>	4 k (t-m)
<i>þā skal þém til sikhjæ sum kúnunx sýslu hávæer handæ mællum. hæn ā mæþ bóndom þæ n mán fore kónong fææ.</i>	4 w (mh-ww)
<i>þæn ær ok sðkær at þrim márkum sum búþ fik 15 ok æi vildi þit kómæ þā þær skýldu³ þæn mán fángæ vðlgiærning⁴ til bóndaens giærþi.</i>	4 w (ūh-ūw)

876 = Kp. 9, 3^b (211. 212).

<i>Værþær man¹ æi fángin ā férski giærning, ok værþær þó tákín: vær húnðaris-næmpd han, véri saklæs, ok þæ n bæte tolf márkær sum saklæsæn tók, ok þā (212) þræskiptes.</i>	6 w ^a (Ro, ūm-w)
	3 w (um-e)

877 = Kp. 9, 3° (212).

<i>Nū kómbær han úndæn. þā skal hānum dágh fore læggjæ, sæx vikur. kómbær han áter innæn sæx vikur, ok giær rét fore sik, véri saklæs. nū kómbær han æi áter, 5 innæn sæx vikur. þā ā næmpd fellæ hán, ok síþæn skál han lænd rýmæ.</i>	6 w ^b (Ru, tt-ww)
	6 w ^{a2} (Ro, ūm-ww)
	2 w (tt-ww)

BCEÆF] 874: 1 látæ sik þær 2 kómæ 875: 1 gōz þææ 2 bardághæ 3 skýldu
nach fángæ 4 davor sum 876: 1 davor þæn

878 = Kp. 9, 3^d (212).

Nú kán þæt nokors hárræmanz svæn x x L x 4 w (h-ww)
 véra þè giærning giærþi.

ok háldær hans hárræ han ¹ fémpæten daghæ quærræn	4 w (m-ww)
æptir þæt kununx bréf ær kómit,	
5 þā ær þæn hárræ sékær ² til fiúrætighi märke.	4 k (t-ww)
dýl hárræn ok síghær sik hvárti han hávā ³	4 k (tt-m)
húset ællr hémæt, síþæn han þè giærning	
giærþi, <þā> dýli mæþ éns síns éþe.	

879 = Kp. 9, 3° (212).

Hvilkin¹ mán annæn háldær æptir þýlka giærning, 6 w^o (Ro, mt-w)

ivir fémpæten dághā ² , síum fyrr ær ságh,	4 w (üt-üw)
hvæt héldær kununx bréf ær æptir kómit ællr déi,	4 w (t-ww)
þā bæte fiúrætighi märke.	6 w ^o (Ro, mt-w)
5 ællr véri sik mæþ þrætýlptum éþe.	4 w (mt-ww)

880 = Kp. 9, 4 (212).

Nú vill bónde hvarti gíva ællr sélja vè ghfárænda 6 w^b (Ru, tt-ww)
 mánni. þā mā giæstær mæþ tvéggja manna vitnum
 þénningæ ī tákæhænder séttja.

svā mángæ	4 w ^y (um-ww)
5 síum þæt ær vért han ¹ sik tákær til féþo ² ,	
ok tákī síþæn þárvir sínær.	

881 = Kp. 9, 5 (212).

Kununxgárþær, biskupsgárþær, ok¹ riddæra-gárþær, 4 k (t-ww)
 ok þæra mánnæ gárþær mæþ ærs
 þiænæ, þær mā æi réttes vpp á.

882 = Kp. 9, 6 (212).

Nú kan mánni valzgiærning vites¹, þó at han þær æi var, 4 w (hh-ww)

þā skal ² þæt sværja mæþ tólf mannum þæm þæt vistu hvár han þā vár. ³	4 w (m-mw)
ok giæri sik þær mæþ sáklæsen.	4 w (um-ww)
ællr bæte síum fyrr ær ságh.	4 k (mh-ww)

X. (Um gengiærþ ī lænum ok skiūtægærþ Reg.)

883 = Kp. 10 pr. (212. 213).

Nú mā ængin hárræ gengiærþ biúþæ ā læn sitt. 4 k (um-ww)

ók ængin lænsman, (213) hvárti ā bænder,	4 w (tt-üw)
ællr ā lánð-bæ.	

(A)BCEÆF] 878: 1 mit han setzt A wieder ein (s. zu 869, 1) 2 sakær 3 hawæ
 879: 1 hvilikin 2 daghæ 880: 1 davor þær AEÆ, thet F 2 til föþo takær 881: 1 ok
 vor biskups garþær - 882: 1 vites valzgiærning 2 danach han 3 var þa

vill herra ællr lænsman þing hávā ¹ með böndum,	4 k (t-ww)
5 þá haldi siðlvar sín kóst. ²	

884 = Kp. 10, 1 (213).

Nú má ængin lágman ā bönda kost ríþæ, þá han skal þing hávā. ¹	4 k (tt-ww)
útaen nokor bönde vill hānum hēm biðþæ ² til sīn.	4 w (um-ūw)

885 = Kp. 10, 2 (213).

Ængin herra ællr lænsman má sīnæ hēsta	4 w (um-w)
ī hūndæri rinna látæ. ¹	
svā at bændaer skūlu þēm fæþæ.	6 w ^d (Ro, mt-w)
útaen han havi foregicert hēstaenæ.	6 w ^d (Ro, um-ww)
5 ok þēm taki kúnunger.	4 k (t-ww)

886 = Kp. 10, 3^a (213).

Æ'ngin mā ok skiūt takæ úþæn gōþviljæ þæs ¹ <sum> þæt ā.	4 k (m-ww)
útaen hān havi kúnunæ opit bréf, ællr þæt	6 w ^d (Ro, h-w)
sē hānum lænt ællr léghu sált.	

887 = Kp. 10, 3^b (213).

Hávær han æi böndaens lof ællr gōþviljæ,	2 w (um-w)
þā mā bönde þæn takā ¹ ok þiúfs ræt hānum	4 k (h-mw)
giæra ² ,	
ok þjūlikum vítnum við	6 w ^d (Ro, um-w)
5 bindæ sum annan þiúf.	

XI. (Um giæstning fātækræ manna Reg.)

888 = Kp. 11^a (213).

Nú kan vānfært fólk ællr fātækt færas	4 w (tt-ww)
þjæ mællum ællr bönda mællum.	
þā ér hvar bönde skýldughær þj	4 w (mt-ww)
ēnæ nāt uppi haldæ.	

889 = Kp. 11^b (213).

Stikin tīnæ dax þæt kan kómā ¹ ,	4 k (t-w)
þā má þæt ængin sāmū nāt fránsik vræka.	

890 = Kp. 11^c (213).

Kán þæt hiæn vrækæ, ok liúter af dæþ,	6 w ^d (Ro, t-w)
ællr <ok> annan skáþā ¹ ,	4 k (t-ww)
þā skūlu þæt tólf mæn víta. ²	6 w ^d (Ro, t-w)

ABCEÆF] 883: 1 hawæ nach bondum 2 kost sin (kostin ÆF) 884: 1 hawæ
 2 biuþæ hem 885: 1 latæ rinna 886: 1 þæs gōþwiljæ 887: 1 takæ 2 giæra
 889: 1 komæ kan 890: 1 skaþæ 2 wite

af sámæ fiæ rþingi, ok ráþi halvi némpd	6 w ^b (Ru, üt-üw)
5 hvær þéræ, kiæránde ³ ok sværændi.	
vérjæ þér þæn sákin gífs, véri saklæs.	4 w (üt-ww)
fællæ þér han, þā fállu til váþæ-bótæ.	4 w (üm-ww)
í hvat skáþæ þæt hælzt kan vérþæ.	4 k (um-m)
[ok] þær skal éngin <til>buþi fylghjæ.	4 w (um-ww)

891 = Kp. 11^d (213. 214).

Guþ má þém æi glæmæ þæ'r giærnæ vill 4 k (um-www)
 fættæ(214)kæn húsa ok hémæ!

892 = Kp. 11° (214).

Kristær var giæstær mæþ mánnum í iórþriki. 6 w^d (Ro, üm-ww)
 hán givi ós fore giæstning himiríki!
 Amen.

(Viþærböbalkær.)

Hær byrjæs viþærböbalkær, ok tæljæs í hánnum flokkær niu ok tíuþghu.

I. (Huru bý skal til iæmfæris¹ <komæ>² Reg.)893 = V. 1 pr.^a (215).

(215) Lánd skílu mæþ lághum býggjæs. 4 w (tt-w)

ok æi mæþ völdværkum, þý at þá standæ lánd væl <þá> ¹ lághum fylghis.	4 k (um-www)

894 = V. 1 pr.^b (215).Viljæ bænder bý <sin> af nýju býggjæs, 6 w^o (Ro, m-www)ællr liggær han í hámbri¹ ok í fórnri skípt, 6 w^b (Ru, um-www)þá skæl hvær sinæ træþu sá, 6 w^o (Ro, m-www)

ok síþæn gangi ný skípt á.

895 = V. 1 pr.^c (215).

Fárr nokor gámblæ skípt síþæn ný 4 k (tt-w)

æ'r á kómin, bætis¹ áværkæn,

hvært æptir stnum brítum.

896 = V. 1 pr.^d (215).Þá kómbær fiæ rþingær fiæ rþingi til skíptis ok hálvær bý hálvum, 6 gw^d (Ro, mh-www)

þá é'r bý til iæmfæris kómin.

897 = V. 1 pr.^e (215. 216).Þæ'r léggjæs um fiūri tómpæ-rá (216) ok fiūrir fárvæx-rá: 6 gw^d (Ro, h-w)

þá ær þæn bý tæ' bündin.

þæ'n væghær á véra ¹ tíu álne bréþær.	4 k (h-ww)

ABCEÆF] 890: 3 kiærænde — I: 1 iæmföræs ACF, iæmföres B, iæmforas (ohne til) E 2 so F (vgl. 896, 2. 921, 1) 893: 1 so ÆF 894: 1 lambri A 895: 1 danach þa 897: 1 væræ

898 = V. 1 pr.^f (216).

<i>E'n skils álmanna- véghær til bý hvars, ók annær frá.</i>	3 gk (t-www)
<ók annær frá>: þý at éno flére, at býæmen síðlvir viljá.	4 w (üt-www)

899 = V. 1 pr.^g (216).

<i>Havi svá þæ'n bý færvégh fore mínna liggær sum hín fore mæra liggær.</i>	4 k (t-www)
<i>ði mughu állir én þrængjæ.</i>	4 w (um-www)

900 = V. 1 pr.^h (216).

<i>Nú þviljá¹ bænder gátú gíænum bý læggjæ,</i>	4 k (ttt-m)
<i>þæt múghu þær at sáklæso gíæra,</i>	4 w (üt-www)
<i>æn þæm svá síðlvum à sæmbær.</i>	4 k (ttt-m)

901 = V. 1 pr.ⁱ (216).

<i>Hvā sum álmanna-végh ater tæppir ællr bróm¹ niþær féllir, útæn han hávi annæn iæmgöþæn <fóre>²,</i>	6 w ^d (Ro, um-www)
<i>ok vitnær svá sýn,</i>	4 k (um-www)
5 <i>þà bæte³ þræ märkeær.</i>	6 w ^d (Ro, um-www)

902 = V. 1 pr.^k (216).

<i>Havi þæn bý ághær váld¹ læggjæ végh, hvæt han vill, innæn vérn ællr útæn.</i>	6 gw ^b (Ru, üt-www)
<i>iæ mgílden sum þæn vár fyrræ², æn þó æt múní ógenne sé.</i>	4 k ^y (m-www)

903 = V. 1, 1^a (216).

<i>Tòmpt á æptir býæmáli býrjæs.¹</i>	6 w ^b (Ru, h-www)
<i>æptir þænínslánd ok ærtoghæ-lánd, ærislánd ók märkeánd.</i>	6 w ^b (Ru, t-mw)

904 = V. 1, 1^b (216).

<i>þær ā hvár sīn lot úpp takæ sūm han ī bý ághær, ok ráþi hvár sīnum lót, hvæt han āghær mínna ællr mæra.</i>	4 w ^y (m-www)

ABCEÆF] 900: 1 vor Einschaltung der Z. 2 stand hier wol *mughu* 901: 1 da-
vor *mæþ* 2 so BC (*fori thæn iæmgodhan* EÆF) 3 danach *han* 902: 1 *wald* nach *þæn*
2 *fyrræ* war 903: 1 *byrjæs* nach *a*

905 = V. 1, 1°. 1, 2^a (216).

Æ'ngin mā <ok> ándrum sitt fore tákā¹, ütæn hán laghæbótum við hæti;
6 w^b (Ru, mt-www)
ængin mā ok bj̄ til iæmfæres dæla þæn minnæ ā æn færþung² i bj̄³;
þæn ā ok lighri <at> ráþæ mást, sum mást ághær i bj̄.⁴

906 = V. 1, 2^b (216).

Havi <ók> ængin váld at rjva þæn bj̄ <sum>¹ liggær² i réttri sólskipt.
6 w^b (Ru, um-www)
ütæn álla iorþéghandæ vilja. 6 w^d (Ro, um-ww)

(217) II. Nū vilja bænder hús ā tómp t sinæ sáttja: 4 k (t-ww)
(Huru bj̄ skal tompum leggjæs ok hūsum byggjæs Reg.)

907 = V. 2 pr.^a (217).

Byggir hán svā nær áþrum at hán havær ði 4 k (um-m)
stúþæ rūm ok stúlþæ ā tómp sinni siélfs,
þā tákí upp ok rjmi, ok bæte¹ sæx márkær. 4 k (tt-me)
til þræskiptis. —

908 = V. 2 pr.^b (217).

Havær¹ bjgningæ-vitni <til>, ðllr lofsvitni². 4 k (tt-e)
stáandi <þā> þæt fore hānum.
órkaer han hvárti, tákí upp ok rjmi, 6 w^b (Ru, tt-ww)
ok bæte sæx márkær, sūm fyrr ær ságt.

909 = V. 2, 1^a (217).

Nū kan biðrgh i tomp liggja. nýtir þæt brjta, ællr brænna, hūsæ ællr háfþæ,
4 w^a (t-w)
þæt ær hált i máli ok hált ör <máli>¹. 4 w (um-www)
nýtir <þæt> ði brjta ællr brænna, hūsæ ællr háfþæ, 4 k (t-www)
þā ær þæt állt ör máli.

910 = V. 2, 1^b (217).

Æ'r bækkær i tómp, nýtir han bj̄lja, ællr um hj̄lja, 2 w (tt-mw)
þā ær hált i máli, ok hált or máli. 4 w (ttt-m)
nýtir han hvárti, þā ær állt or máli. 4 k (m-www)

911 = V. 2, 1° (217).

Nū skal giðþning af bj̄ leggjæ. 4 k (t-www)
þā kan ðr til laghælðghis komin ok til rætræ sólskipt. 6 w^o (Ru, um-www)

ABCEÆF] 905: 1 fortakæ, -a AEÆF, fore takæ BC 2 davor en A 3 bynum
4 .j. by aghær 906: 1 som F 2 liggær nach solskipt 907: 1 danach fore AÆ
908: 1 danach han 2 loff witni A 909: 1 so BCEÆF

<i>þá skulu þér giðþning skipta sum mēnfære háva i tómt.¹</i>	4 w (ttt-e)
5 <i>þè giðþning à hán við þæs tomt læggja sum mēnfære háva i tómt.</i>	2 w (t-mw)

912 = V. 2, 2^a (217).

<i>Húsar man ált samæn, tómt ok fávægh, svá at fávæghær hávaer mēnfære af þè bygning¹,</i>	4 gk (m-ww)
<i>þá skal sýn af þingi til námþnas.</i>	6 w ^b (Ru, ttt-ww)
	4 gk (m-ww)

913 = V. 2, 2^b (217).

<i>þè sýn á háva hvár <þæra>¹ ráþæ, kiærandi² ok svárændi.</i>	4 k (m-ww)
<i>vér sýn hán til kiæris, sè várþær.</i>	6 w ^b (Ru, um-w)
<i>fællir hún hán, táki upp ok rými, ok bæte sæx märke.</i>	4 w (um-ww)

914 = V. 2, 2^c (217. 218).

<i>Húsar állt samæn tómt ok svínævall, ok vit(218)nær svá sýn,</i>	1 k' (ttt-ww)
<i>rými af, ok bæte sæx märke.</i>	4 k (tt-ww)
<i>þær á ok hvar þæra háva sýn ráþæ.</i>	1 k' (ttt-ww)
<i>4 k (tt-ww)</i>	
5 <i>vér sýn hán, véri saklæs.</i>	6 w ^b (Ru, m-ww)

915 = V. 2, 3^a (218).

Tómt á til gátū rinna¹ ok éi gátū mēnfære giæra.² 4 k (t-ww)

916 = V. 2, 3^b (218).

Liggær gáta giænum bý, þá kan én hōnde ághæ tómt bæggja véghnæ gátū.
4 w (üm-ww)

917 = V. 2, 3^c (218).

<i>Nū gítær han æi tómt sinæ býght, ütæn hán hūnæ sámæn komi. þá nū han in takæ fávægh, ok tómt annæn végh til fávæx út givá.¹</i>	4 w (tt-e)
<i>svá at iæmpt ær gen líku, ok byggir síþæn</i>	4 w (m-ww)
5 <i>þæn væghin gátū hán síðvær vill.</i>	

918 = V. 2, 4 (218).

<i>Hvā sum byggir á svínævalli, byggir svá mjúkt hānum til bæ¹ i býæ-brúti.</i>	6 w ^d (Ro, üm-w)
<i>havær² mæra at býght, taki upp ok rými, ok bæte þre märke.</i>	4 gk' (t-ww)
<i>æ i værþær þè bót mære.</i>	4 k (tt-me)

ABCEÆF] 911: 1 .j. tomt hawæ 912: 1 bytning A 2 aff AÆF 913: 1 so
BCE 2 kiærandi 915: 1 rinna 2 giðra 917: 1 givæ 918: 1 bæ til 2 danach han

919 = V. 2, 5^a (218).

<i>Standær¹ bý í iæmfære ok rættri sòlskipt,</i>	g 4 wq (r, tt-w)
<i>þá á han stánda þrý ár ok þrē dághæ.</i>	
<i>fore állum þem hús ághu á tómp</i>	1 k' (tt-m)
<i>annærs mánz, sum han hávæer í þē iæmfærslu fángit.</i>	

920 = V. 2, 5^b (218).

<i>Gítær¹ húsin áf fært innæn þrý ár ok þrē</i>	4 w (um-ww)
<i>dághæ, væri sáklæs. færir æi áf,</i>	
<i>havi² lóf ællr lēgho fore sík, ællr hávi³</i>	
<i>hús forestándit sík.</i>	
5 <i>ok væri bót éngin át.</i>	4 w (tt-m)

921 = V. 2, 6 (218).

<i>Nú ær bý til iæmfæris kómin.</i>	4 gw (um-ww)
<i>ok til rættæ sòlskipt. þá ær tómp akers móþer.</i>	4 w (m-ww)
<i>þā skal áker æptir tómp læggjæ,</i>	4 gw (um-ww)
<i>ok éndækarli giæþning givá.¹</i>	
5 <i>fiæt frá fúghlærēn, tú frá gángurēn,</i>	6 w ^o (Ro, mt-ww)
<i>ok þrý frá álmannæ-vægh.</i>	
<i>sum liggær mællum kirkju ok kiæþungæ.</i>	4 k (tt-w)
<i>áker á éng til síghjæ,</i>	4 w (tt-ww)
<i>æ ngtēghær skōghtēghe, skōghtēghær ræ rtēghe,</i>	4 k (tt-w)
10 <i>ræ' rtēghær á vátn út.</i>	
<i>vátn á várpum skiptæ.</i>	4 w (tt-ww)
<i>þær sum æi gitæ stēnær lighæt,</i>	4 gk (m-me)
<i>svá at sēæ mā, skili þær stáng,</i>	
<i>ællr stókkær, rærtēghæ súndær.</i>	

(219) III. *Nú stæ huru bændær skulu bý sín sá:* 4 w (t-ww)*(Huru man skal sá ok akæ sundær brýtæ Reg.)*922 = V. 3^a (219).

<i>Bændær¹ skulu áker æpti tómp <sinni> brýtæ,</i>	4 w (um-ww)
<i>ok dældæ-rá niþær sættjæ.</i>	

923 = V. 3^b (219).

<i>Nú¹ kan álmannæ-væghær gicenum giærþi liggjæ.</i>	4 gk (um-ww)
<i>liggær áker síþu- lánghær² mæþ vægh fram,</i>	4 k (um-ww)

ABCEEF] 919: 1 davor Nu 920: 1 danach han 2 davor þa 3 havæ ABC
 921: 1 givæ 922: 1 þe 923: 1 þa AEÆF 2 síþen langær A, Sidoldngs F

<i>þá á véghær værá³ tíu alnæ bréþær, ok þrígga fiæta hvárvégh við álmannæ-végh</i>	4 gk (um-ww)
5 <i>úten býæmäl liggja.⁴</i>	
<i>síþæn brýtis áker æpti tómp.</i>	4 k (um-ww)
<i>ær gánguræn, þá skal tú fiæt fránn léggja; ær fúghlæræn, þá skal ètt fiæt fránn léggja.</i>	4 w (mh-ww)
<i>ligger áker fránn mæþ gárþi ællr díki, 10 þá skal tú fiæt til giæþning léggja.</i>	6 w ^d (Ro, mt-ww)

IV. (Um díki mællum akræ Reg.)

924 = V. 4 pr. (219).

<i>Ligger díki mællum gárþæ ok ákers, ok ligger áker upp mæþ díki . . . . .</i>	4 gw (mt-w)
<i>þá <á>¹ díki utæn býæmäl værá², ok díki à síú fiæta brétt værá.³</i>	4 gk (tt-ww)
5 <i>ok tvéggja fiæta giæþning á til díkja léggjæs.</i>	4 k (um-ww)

925 = V. 4, 1^a (219).

<i>Nú þórvæ mæn díki viðær akræ mællum.</i>	4 gk ⁷ (um-ww)
<i>þá gáangi¹ halft díki à áker hvárs þéæ.</i>	4 w (tt-ww)
<i>þær á ængin giæþning fore givá.²</i>	4 w (t-w)

926 = V. 4, 1^b (219).

<i>Nú kunnu dældir tvá ællr flére¹ mættæs ok báþær út rinnæ á díki.²</i>	6 w ^d (Ro, t-ww)
<i>þær á hvár fore sínum akri grává.³</i>	4 k (tt-e)

927 = V. 4, 1^c (219).

<i>Nú léggær èn gránni bákk átær <fore sínum ákri>.¹ bætte þrē æræ.</i>	4 w (um-ww)
<i>léggær átær ánnæn, bætte þrē æræ. svá ok fore þriþja.</i>	4 w (um-ww)
<i>léggær átær um giærþi allt², bætte þrē márkær.</i>	4 w 4 w (r, h-w, rkr.)

928 = V. 4, 1^d (219).

<i>Ærabættær¹ ághu gránnær skiptæ.</i>	4 w (tt-ww)
<i>ok þrē márkær þræskiptæs.</i>	4 w (mh-ww)

(220) V. (Um skaþæ þæn man fær af díkum Reg.)

929 = V. 5 pr. (220).

<i>Fáldær í díki fólk ællr fæ, líttær af dæþ¹, þær . . . . .</i>	4 gw (um-ww)

ABCEÆF] 923: 3 væræ 4 liggja vor utæn 924: 1 so BCEÆ, ager F 2 væræ
925: 1 gangi þa 2 givæ 926: 1 Nu kunnu dældir tva SCHLYTER] Nu kan en dæld
ællr tva 2 a díki rinnæ 3 gravæ 927: 1 so BCEÆF : 2 allt SCHLYTER] alla
928: 1 danach þa A 929: 1 dæþ aff

<i>liggær fólk í vāþæbótum ok éngu buþi² fylghjæ.</i>	4 w (üm-ww)
<i>ok fæ liggí í laghgjældum.</i>	6 w ^d (Ro, um-ww)
5 <i>gjældi þæn þæt átær sum bálkin átti <ér> átær lá.</i>	4 k (um-ww)

930 = V. 5 pr.^b (220).

<i>Kan¹ fólk ællr fæ fà² skáþā³ af diki,</i>	4 k (t-e)
<i>ok liúter æi dæþ af⁴,</i>	4 w (t-ww)
<i>þæt hávær ðgilt vérit.⁵</i>	4 k (t-e)

931 = V. 5, 1 (220).

<i>Nú læggær man diki gjænum sitt gjærþi.¹</i>	4 k (t-ww)
<i>mætte annærs býær ákrær ællr éngjær,</i>	
<i>ællr hiorþváldær², ællr býæland ánnur³,</i>	
<i>vijæ þær éi bört læpa vátni⁴</i>	4 gk (ttt-m)
5 <i>þæ^r bólstaþ ághu, þá gjældi þem⁵ skáþā⁶</i>	
<i>átær sum skáþā⁶ liúter.</i>	
<i>æptír fíuræ mæzmannæ órþum.</i>	4 w (tt-m)
<i>hvæt þæt vāru ákrær ællr éngjær.</i>	4 k (tt-w)
<i>ok bætte þræ mārkar til þræ-skíptis.</i>	4 w (tt-ww)
10 <i>dær í fólk ællr fæ,</i>	4 w (um-ww)
<i>liggí fólk í vāþæbótum, ok fæ í laghgjældum.</i>	

932 = V. 5, 2 (220).

<i>Nu kan fólk ællr fæ¹ í þæt diki fállæ²</i>	4 w (tt-me)
<i>éngin ær bálkær í.</i>	
<i>liúter af dæþ,</i>	4 gk (t-w)
<i>ællr fār skáþæ af,</i>	4 w (t-m)
5 <i>þæt ā ðgilt véru.³</i>	4 gk (t-w)

VI. *Nū stix um gárþæfall.* 3 w (t-w)
 (Um gárþæ ok gárþæfall Reg.)

933 = V. 6 pr.^a (220).

<i>Á¹ bōnde ēn bý allæn, ællr havær rýzl</i>	3 w (m-me)
<i>ællr úrfæld,</i>	
<i>hvæt þæt ær ákær ællr éng,</i>	4 w (t-ww)
<i>varþi síðlvar¹ garþi sínum.</i>	3 w (tt-ww)

ABCEÆF] 929: 2 byþi A (boti F, tilbuþi BC) 930: 1 davor Nu 2 fa nach
 diki 3 skáþæ 4 ok æi dæþ aff liutæ AEÆF 931: 1 gjærþi sitt 2 hiorþváldær A
 3 annur býæ land 4 vatni bört löpa 5 þæm Æ, þæn ABCF 6 skáþæ 932: 1 fæ
 ællr fólk 2 fállæ vor diki 3 væræ 933: 1 sialfvar

934 = V. 6 pr.^b (220).

<i>Kan fæ ð kómā¹, vðri ðgilt.</i>	4 w (mt-ww)
<i>útæn þæt sē ðtamæ fæ</i>	4 k (ttt-e)
<i>kombær ðtamæ fæ ð, þæ r bœtis skaþi átær, ok gárþæfall énkti.²</i>	4 k (t-ww)

935 = V. 6, 1^a (220. 221).

<i>Fær bónde ð giðrþi (221) mæþ sæþæsþanni sínum, þá skúlu allir gránnær fyrr tæpt hava svín¹, æn sæþis-spánder út bærís.</i>	4 k (ttt-m)

936 = V. 6, 1^b (221).

<i>Nú félla súmir, ok vilja æi svín tæppæ. þá skúlu værnælághær á kállæs, ok þær til sýn hava.</i>	4 w (um-ww)
<i>liggær siþæn étt liþ</i>	4 k (t-w)
5 <i>níþri, þrē æra bót at.</i>	
<i>svá fore ánnæt, ok svá fore þriþja.</i>	6 w ^b (Ru, mt-ww)
<i>taki þé bót værnælághær siðlvir.¹</i>	4 w (um-www)

937 = V. 6, 1° (221).

<i>Þaghær hárvæt ær innæn værn¹, þá skúlu gárþær vígþir ok vælfærir vðrú.²</i>	4 w (m-ww)

938 = V. 6, 1^d (221).

<i>Nú kan én garþær níþri liggja. þá skúlu gránnær læ nsmánni til síghja.</i>	4 w (um-ww)
<i>læ nsmán á¹ garþæsýn til námpnæ.</i>	4 w (üm-üw)
<i>á þingi skul þæn [sýn] námpnæs, ok þæn má sýn</i>	6 w ^b (Ru, tt-ww)
5 <i>at vðþjælæso námpnæ sum kíærir til.²</i>	

939 = V. 6, 1° (221).

<i>Nú kómbær sýn ok sér þæt. sýnir hún svá at bærliþæ ær, ok æi hávæv værit tæpt¹, þá á sýnin gárþæfall[ít] sværja, ok gránnæni siðlvir býamáli ráþæ.</i>	4 w (mt-ww)
5 <i>bæte² þæn þrē márkær garþæfallit til hærir.</i>	4 w (um-ww)
<i>fore étt liþ, ok þrē márkær fore ánnæt, ok svá fore þriþja.</i>	4 w (um-www)
<i>æi vðrþær þe bót hæghri æn nðu márkær.</i>	2 w (ttt-me)
<i>þō at báþi liggi níþri um ákær ok éng.</i>	4 k (tt-w)

ABCEÆF] 934: 1 komæ 2 ænti garþæfall 935: 1 svín tæpt hava 936:
1 siðlvir A 937: 1 davor þe 2 væra 938: 1 skal AEÆF 2 til kíærir 939:
1 tæpt værit 2 davor ok

940 = V. 6, 1^f (221).

<i>Nū kan svínæ-smúghā¹ ā gárþi véraæ.</i>	4 k (tt-www)
<i>ok vítnær svā sýn,</i>	4 k (tt-www)
<i>þā bæte þrē æra fore énae, ok svā fore ándrae ok þríþju.</i>	4 k' (m-www)
<i>ær þæt grísæsmughæ, bæte þā² fiúra pæningæ.</i>	4 k (tt-www)
5 <i>ok þē bōt takin værnælaghær siðlvir.³</i>	4 w (t-www)

941 = V. 6, 1^g (221).

<i>Vitnæ sýnæmæn svā, at gárþær ær brútin¹</i>	4 k (um-www)
<i>ántviggjæ af fólk ællr fæ,</i>	4 w (.,)
<i>giðrþi úpp, ok véri saklæs.</i>	2 gw (t-www)

942 = V. 6, 1^h (221. 222).

<i>Nū kunnu sýnæmæn gárþ viljæ félla.</i>	1 k' (um-www)
<i>þā síghær þæn gárþin ā: 'iðek gik frá gárþi</i>	
<i>·mínun víghum ok vél-færum':</i>	
<i>viti þæt mæþ tvēm [bōlfastum] mánnun, (222) ok siðlvær¹ han þríþi.</i>	6 w ^b (Ru, tt-w)

943 = V. 6, 1ⁱ (222).

<i>Kómbær fæ i giðrþi manz giærum þæn gárþ</i>	4 w (t-www)
<i>nū ær ságh, giær skáþā¹ ā hæ ællr kórn,</i>	
<i>þā skāl kórn mōte kórn<i> giðlda,</i>	
<i>ok hæ gen hæ, æptir mæzmannæ órþum.</i>	
5 <i>ok giðldi halvæn skáþā¹ þæn gárþin átti,</i>	3 w' (tt-www)
<i><ok halvæn þæn fæ átti>.²</i>	

944 = V. 6, 1^k (222).

<i>Kan¹ man æi þæn skaþæ mæta ællr vírþæ, þā giðldi</i>	4 gk (ttt-w)
<i>átær mæþ lágh-skillingi.</i>	
<i>fiúra pæningæ fóre ètt næt,</i>	4 k (m-w)
<i>ok svā fore ánnæt ok þríþjæ;</i>	
5 <i>ok fiúra pæningæ fóre ètt svín,</i>	
<i><ok> svā fore ánnæt, ok svā</i>	
<i>·fore þríþjæ; ok svā fore fár ok gét;</i>	
<i>ok tvā pæningæ fore gās</i>	
<i>énae, ok svā fore ándrae ok þríþju.</i>	

945 = V. 6, 1^l (222).

<i>Þæssi bōt nū ær sághþ mā æi hæghri vérae</i>	4 w (mh-www)
<i>þō ut fæ sē in> flære,</i>	4 w (um-w)
<i>útæn skáþi mā mætes ok vírþæs.</i>	4 w (mh-www)
<i>kán skaþi mætes, giðldis þā¹ átær sūm fyrr ær ságh.</i>	4 w (um-www)
5 <i>ok sþæn væri bōndin sáklæs.</i>	4 w (um-ūw)

ABCEÆF] 940: 1 *svinæsmughæ* 2 *þa bōte* 3 *siðlvir værnælaghær* 941: 1 *brútin ær* 942: 1 *sialffvær* 943: 1 *skaþæ* 2 so BCEÆF 944: 1 *davor Nu* 945: 1 *þu giðldis*

946 = V. 6, 2^a (222).

Nū hœllir man gárþ niþær, vérþær <þær> bær
ok ā tákín.

æ r tít tvéggjæ manna vitni,	2 gw (ttt-ww)
þré æra bót at.	6 w° (Ro, mt-ww)

947 = V. 6, 2^b (222).

Brýtar man gárþ niþær, vérþær <þær> bær
ok ā tákín,

æ r tít tvéggjæ manna vitni,	2 gw (ttt-m)
þré markær bót at.	6 w° (Ro, ttt-ww)
5 fore én garþ, ok svá fore ánnæn ok þríþjæ.	2 gw (ttt-ww)
æ i vérþær þé bót mære.	2 k (hh-ww)

948 = V. 6, 2° (222. 223).

Brénnir man gárþ ánnærs mæþ váþæ,

sæx æra bót at; ok giærþi up gárþ	4 w (tt-m)
svá góþæn sum hán var fyrræ. ¹	4 k (t-w)
hvat gárþæni váru flére allr færri.	4 k (h-w)
5 ok djli mæþ tíu manna éþe at þæt	4 gk (um-m)
var mæþ váþæ ok éi mæþ viljæ.	
fáldær at éþe, bæte þré markær.	4 w (m-ww)
fore én garþ, ok svá fore ánnæn ok þríþjæ.	2 gw (ttt-m)
brénnir (223) mæþ viljæverk, bæte þré markær.	4 w (tt-m)
10 fore én garþ, ok svá fore ánnæn ok þríþjæ.	2 gw (ttt-ww)

949 = V. 6, 2^d (223).

Nū húggær man upp gárþ ánnærs, ok færir
hém tít stn, ok vérþær þær bær
ok ā tákín. þá tákí af hánum æxe
háns allr klæþi

5 mæþ tvéggjæ manna vitnum,	4 k (t-m)
ok bæte ¹ þré markær fore én garþ,	4 k (üm-ww)
ok svá fore ánnæn ok þríþjæ.	
æ i vérþær þé bót mære.	2 k (um-w)

950 = V. 6, 2° (223).

Nū fá þé at dæle. þæn sigþær stólit
véra allr ránt af sik, sum hævær mist.¹

þá gífs þæm vízorþ aftækt<inæ> giærþi.	4 k (mt-ww)
viti þæt mæþ tvém mánnum, ok hín bæte brút	4 w (tt-ww)
5 sín gærþ upp hiæ gg, sum fyrr ær ságht.	

951 = V. 6, 2^f (223).

<i>Nú tákæð man stámg af gárþi annærs mánz:</i>	4 k (tt-w)
<i>ok ær til tvæggjæ manna vitni,</i>	2 w (tt-w)
<i>ðære bót át fore enæ stámg,</i>	4 k (tt-w)
<i>soð fore ándræ ok þriþju.</i>	
5 <i>ðæi ær þè bót mære.</i>	2 k (t-ww)

952 = V. 6, 3^a (223).

<i>Mánaþ æþi þáskær skal um ængjær være giært.¹</i>	4 w (um-w)
<i>ællr bæðins gárþæfall, súm fyrr ær ságm.</i>	4 k (um-w)

953 = V. 6, 3^b (223).

<i>Sámú lagh ærú at ængjum sum ákrum,</i>	6 w ^b (Ru, t-ww)
<i>æn gárþæfall kúnnu í kómá.¹</i>	

954 = V. 6, 4^a (223).

<i>Nú hældæð man á annærs tægh ællr tíuþræð,¹</i>	4 k (um-www)
<i>værþær báð ok á tákín, báþi þæn hældæð</i>	2 gw (m-ww)
<i>ok þæt sum hældæð ær, ok ær til tvæggjæ</i>	
<i>mánna vitni, þrè márkær bót át.</i>	

955 = V. 6, 4^b (223. 224).

<i>Nu kan ðæi þæn fangín værþæ súm tíuþræt hávæð.</i>	4 w (mt-ww)
<i>ok tákær þó hést hans mæþ tíuþri ællr hældu</i>	4 w (um-ww)
<i>í æng sinni ællr <í> ákri sínum,</i>	4 w (hh-tüw)
<i>þà stánda þæn fóre súm héstín á.</i>	4 k (um-ww)
5 <i>ællr hvát fæ þæt hældæð ær, mæþ tíu manna æþe.</i>	4 w (üm-ww)
<i>at hán æi at háns hældæþi ællr tíuþræþi.</i>	4 w (t-www)
<i>fállz <han>¹ at (224) æþe, bæte þrè márkær.</i>	4 k (tt-w)
<i>gítæð han æþen gámgít,</i>	4 k (ttt-me)
<i>læsi² áter mæþ lágh-skillingi.</i>	„ („ -w)

VII. (Um invrak Reg.)

956 = V. 7 pr.^a (224).

<i>Nú kan fæ in tákæð or ákrum ællr ængjum.</i>	4 gk (tt-ww)
<i>þá má héstí in ríþæ ællr skiuti¹,</i>	4 w (mt-ww)
<i>ok ðæi spillæ ællr spréngjæ.</i>	

957 = V. 7 pr.^b (224).

<i>Oxæ skal in vræka, ok ðæi</i>	4 w (um-www)
<i>úllæ hándlæ ællr dræpa.</i>	

ABCEÆF] 952: 1 giært nach skal . 953: 1 komæ 954: 1 tyuþræt A 955:
1 so ÆF 2 danach þa (fehlt E) 956: 1 ællr skiuti inriþæ

958 = V. 7 pr.^c (224).

<i>Or¹ skípaþum skóghi skal² fæ in vræka, ok éi illa händla.</i>	2 w (ttt-www)
<i>hvät fæ þæt hælst ér.</i>	4 w (um-ww)

959 = V. 7 pr.^d (224).

<i>Nú kan han fæ slā,</i>	4 k (um-ww)
<i>værr æn hans vili ær,</i>	4 w (m-ww)
<i>ok liúttær af dæþ.¹</i>	4 k (um-ww)
<i>þá standi fóre mæþ þú manna éþe.</i>	2 w (t-w)
5 <i>at han vildi in vræka ok æi dræpe.</i>	4 k (ttt-www)
<i>ok giældi áter sæþ¹; mæþ laghgiældum, ok hávi</i>	4 w (um-ww)
<i>þæn fæ süm fyrræ átti.</i>	
<i>fáldær at éþe, giældi <þā> áter</i>	4 w (tt-ww)
<i>quikt gen dæþo, svā gótt sum hñnt vár.</i>	
10 <i>æptir tvæggjæ mæzmannæ éþe.</i>	4 k (t-ww)

960 = V. 7, 1^a (224).

<i>Nú hávæ man fæ in vrækít, ok þæn</i>	6 w ^c (Ro, mt-ww)
<i>kómbær æptir¹ sum á.</i>	
<i>biuþær² rétt fore fæ sitt. hñn vill æi út givā³,</i>	4 w (üm-ww)
<i>sum hánda mællum hávæ. þá tákí.</i>	
5 <i>þæn mæþ sík út⁴ krévær tvā bólfaste mén,</i>	
<i>ok sæti skiaðlævæþ bónda.⁵</i>	
<i>mæþ vitnum fore fæ sitt. vill han æi þá</i>	4 w (üt-www)
<i>viþ tákæ⁶, sæti ándrum mánni.</i>	
<i>mæþ þæra sámū tvæggjæ manna vitnum</i>	4 w (üt-üw)
10 <i>süm han þær mæþ sík hávæ.</i>	

961 = V. 7, 1^b (224. 225).

<i>Vál han æi síþæn þæt fæ út givā¹,</i>	6 w ^c (Ro, m-ww)
<i>ók haldær inni um (225) éna nátt²,</i>	
<i>fýlli þæn ófhalz- vitni sum fætt ā</i>	6 w ^b (Ru, um-ww)
<i>ok hñn³ bæte þrē märke.</i>	4 w (t-ww)

962 = V. 7, 1^c (225).

<i>Kan ok¹ nókot af þý [fæ] dææ, giældi þā² áter</i>	4 w (tt-mw)
<i>quikt gen dæþo, svā gótt sum hñnt fyrræ</i>	
<i>vár æpte mæzmannæ órþum.</i>	
<i>ok mæþ þrē märke.</i>	4 k (m-www)

ABCEÆF] 958: 1 davor ællr 2 danach man 959: 1 döþ aff 960: 1 danach
sinu A 2 davor ok 3 givæ 4 davor sum 5 bondænum skiaðlæ væþ 6 danach þu
961: 1 givæ 2 nat enæ 3 danach þa A 962: 1 ok kan 2 þa giældi

963 = V. 7, 2^a (225).

Nú ær fæ in tákít, ok hin vill æi ðepti<r> 4 k (mh-www)
kómæ sum fæit á.

þā ā lýsæ fore gránnnum ok býgdæ-mánnnum	4 w (tt-ww)
þæn ¹ sum fæ hávær in tákít.	

964 = V. 7, 2^b (225).

Vill <hin>¹ æi hældær þā kómæ æn fyrræ, 6 w^b (Ru, mt-w)
þā léggi hans várþnæþ á.

kan þæt fæ síþæn dææ, vælti út fore dýrr, ok léggi ðgilt.	4 w (um-ww)

965 = V. 7, 2^c (225).

Nú fá þær at déla. síghær ánnær¹: 'þū tókt 4 k (t-www)
mítt fæ in, ok lágþi<r þær>² lén ā'.

þā viti þæn mæþ tvëm bólfastum mánnnum
sím in tók at han tók þæt i ákrum,

5 ællr éngjum, ællr <i> skipaþum sköghi.

ók þæt ær lághlíkæ lýst fore gránnnum.	6 w ^b (Ru, um-www)

ær æi svā lýst, þā giélde fæ átær ³ , 4 w (m-ww) æñ þæt nokon skáþæ havær fángit.	

ok þrē markær fóre át þæt ðrélíkæ vár ⁴ in tákít.	4 w (h-ww)

966 = V. 7, 3 (225).

Nú síghær ánnær ā hiórþvalli vérā¹ 4 w (mt-ww)
in tákít, ok ánnær síghær i ákrum,

ællr éngjum, ællr i skipaþum sköghi:	4 w (üh-üw)

viti þæt mæþ tvëm mánnnum sum við váru ok ā sághu.	4 k (t-ww)

5 at han þæt innæn vérnæ tók.	4 k (ttt-ø)

órker æi vítnum, ándvérþi fæ átær ²	4 k (ttt-w)

svà gótt sum þæt <fyrræ> var, ok mæþ þrē märke.	

967 = V. 7, 4 (225).

Ághær man ótampt fæ þæt sum gárþ 4 k (um-www)
brýtær ællr tvir <at>¹ flæghir: 4 w (, ,)

fár ² man skáþæ af þý fæ,	4 w (ttt-mw)

ántviggjæ i áker ællr éng sinni,	4 k (tt-ww)

5 þā giélde þæn skáþā ³	4 w (ttt-mw)

átær sum fæit á.	

ABCEÆF] 963: 1 þæn vor lýsæ 964: 1 so BC (æi hin Æ) 965: 1 so BC:
hin ÆE, fá ægandenn F (síghær ánnær feht Æ) 2 der F 3 átær fæ 4 var orætlíkæ
966: 1 varæ vor a 2. átær fæ 967: 1 so BC 2 ðavor ok 3 skáþæ

968 = V. 7, 5 (226).

(226) <i>Hængær¹ fæ ā gārþi dætt, hittis þæn ór</i>	4 k (üm-ww)
<i>vildi vrækæ ok æi dræpa,</i>	4 w („)
<i>þá standi fóre mæþ tíu manna éþe.²</i>	4 k (um-ww)
<i>at han vildi ór vrækæ, ok æi dræpa.</i>	4 w (mh-m)
5 <i>ok giældi fæ átær³ mæþ lágh<æ>-giældum.</i>	4 w (um-ww)
<i>hittis æi þæn svá havær vræktit,</i>	4 w (h-w)
<i>þá liggi fæ ðgilt.</i>	

969 = V. 7, 6 (226).

<i>Kan¹ man hiórþ sínae vrækæ² i áker ællr éng</i>	4 k (ttt-www)
<i>annærs máns,</i>	
<i>táker þæn állt samæn hiórþ ok hírþæ,</i>	4 w (tt-ww)
<i>sum áker ællr³ éng ā, mæþ tvæggjæ mannae vítnum,</i>	
5 <i>þá bæte þrē mårker.</i>	4 k (ttt-www)
<i>þæ'r ær hiórþ sum tíu hovoþ éru.</i>	4 w (tt-me)

970 = V. 7, 7 (226).

<i>Hvar sum invrak rænir af mánni ællr stídl¹,</i>	4 w (um-ww)
<i>fyrr æn þæt ær lághlíka átær læst,</i>	4 w (tt-üw)
<i>ok ær þær til tvæggjæ mannae vítni,</i>	4 w (mt-ww)
<i>þá bæte þrē mårker.</i>	4 w (um-ww)

VIII. (Um skōghæskipæn Reg.)

971 = V. 8^a (226).

<i>Vill¹ mán skipæ svín ā skōgh sín, þæt skál</i>	4 w (üm-ww)
<i>æptir ærum ok ærtoghum skipā.²</i>	
<i>svá hvar sum hán ær éghandi til.</i>	6 w ^c (Ru, m-ww)

972 = V. 8^b (226).

<i>Læpæ¹ svín skōghæ mællum, læsi átær þrim sinnum,</i>	6 w ^b (Ru, ttt-www)
<i>mæþ lágh-skillíngi.² kunnu þíklær læpæ,</i>	
<i>þá gángin til áldin-stémpnu.</i>	
<i>ok stþæn takin áldin- kárler þæt bæsta</i>	4 w (mh-ww)
5 <i>svín, ok skíptin sínae mællum.</i>	
<i>ok hávi ok vél niúti.</i>	4 w (t-ww)

973 = V. 8^c (226).

<i>Færgáltær ā útæn véra¹, ok þý</i>	4 w (m-ww)
<i>má hán [at saklæso] mællum skōghæ læpæ.</i>	

ABCEÆF] 968: 1 davor Nu 2 eþe vor tíu 3 átær fæ 969: 1 davor Nu
 2 vrækæ hiórþ sínae 3 ok EÆF, on A 970: 1 rænir ællr stíel invrak aff manni
 (androm F) 971: 1 davor Nu 2 skipæ nach skál 972: 1 davor Nu 2 mæþ lagh-
 skillíngi. þrim sinnum 873: 1 væra

IX. (Um byrghei ā æng ok akær ok torfskýrþir Reg.)

974 = V. 9 pr. (226).

Vilja¹ bændær akri sínum byrghjæ. þā kinnu
hiðn hans siúk vœrþæ, ællr bort læpæ. 4 w (um-www)

þā skál hvar værnælaghi hánnum ett dáxværki 4 k (m-ww)
hiálpæ, ok sþæn þā ær læghúlpit.

5 þè dáxværki skal han hávæ fyrr æn værnælaghi nó(227)kor akær i værn.²
4 w (tt-www)

975 = V. 9, 1^a (227).

Nū kan mán þorvæ kórnn sitt in akæ. þā skál han 4 k (m-mw)
undæn skiærā¹ af ánnærs manz akri,

ok i búndin bindæ, ok áx undæn hæmptæ, 4 w (um-www)
ok [sþæn] at sák-læso ivir akæ.

976 = V. 9, 1^b (227).

Svā skál han at ængjum bāþi slā ok undæn ræfsæ, 4 k (tt-www)
ok [sþæn] at sák-læso ivir akæ.¹

giær han æi svā, þā bæte sūm fyrr ær sághit. 4 w (m-mæ)

977 = V. 9, 1^c (227).

Æ'ndækarl ā fárlþi vārþæ þý 4 w (m-w)
sum i ængjum liggær ællr i giærþi.

ok æi flærum. —

978 = V. 9, 2^a (227).

Nū stæ um torfskýrþir. 4 w (m-mw)

Æ'ngin mā tórf 4 w (üm-ww)
skiærā¹ i ánnærs téghe.

979 = V. 9, 2^b (227).

Allt þæt býæmāl ær ā komit, þær ær hvarti lóf 4 w (tt-m)
ællr læghæ fore.

liggær þæt útæn býæmāl, 4 w (um-ww)
þá skæreri hvár sum han vill at sák-læso.

980 = V. 9, 2^c (227).

Rænær ok diki āghi hvær æptir æghu 4 gw (hh-ww)
sinni i býæmáli sínu.

981 = V. 9, 3 (227).

Hávær man áterlæghu- iórþ innan bý, 4 w (tt-ww)
ók kombær kórnn ā áterlæghu-iórþ,

ABCEÆF] 974: 1 davor Nu 2 nó|kor værnælaghi .j. værn akær 975: 1 skiæræ
976: 1 aki nach ok AEÆF 978: 1 skiæræ

af ánnærs manz sæþ, þá skidri æi mæra æn hán ā ī réttu býmáli.	4 w (ttt-m)
5 ok háldi þær éngæ værn úm, þæt ā ánnærs mánz iðrþ kómbær af háns sæþ sáþi. ¹	4 w (tt-w)
skiaer hán ok af færir, þá bœte laghæbðæter.	4 w (mt-ūw)

X. (Um værnæruf Reg.)

982 = V. 10 pr.^a (227).

Allir skulu værn hálda ivir éng til áfro Máriu-mæssu.	4 k/w (m-ww)
ivir ákær til þæs grind frýs ī vāghrákkæ.	6 w ^o (Ru, um-ww)
útæn hán sá halvæn ðere ællr minnæ.	4 w (mt-w)

983 = V. 10 pr.^b (227).

Þý býrghi han sínu þā ándri ¹ býrghjæ sínu.	4 w (m-www)
gítær han ði svā at búrghit, þá háldi hánnum lāghæværn úm þrē dághā. ²	6 w ^b (Ru, tt-ww)
ok sþæn mughu gránnær [at saklæso] úpp lātæ værn. ³	4 w (um-ww)

984 = V. 10, 1 (227. 228).

Nū liggær úrfældær ī býja (228) bōlstaþi.	4 w (mt-ww)
hvæt þæt ær ī ákrum ællr <ī> éngjum, ællr ī skípaþu<m> ¹ skōghum.	4 k (t-ūw)
liggær han ði til ðære ællr ártoghæ,	4 w (h-mw)
5 þær ā ði laghæværn um hálda.	
liggær han til ðære ok ártoghæ,	6 w ^o (Ro, ttt-ww)
ok ær mæra æn halvær ðere,	4 k (mt-w)
þær skál laghæværn um hálda.	6 w ^o (Ro, ttt-ww)
ók æi æn minnæ ðer.	4 w (mt-m)

985 = V. 10, 2^a (228).

Hvar sum ándrum gíær værnæruf,	2 w (ttt-ww)
ánnurkost ðen nū ær sághit,	4 w (tt ww)
bœte þrē márkær.	2 w (ttt-ww)

986 = V. 10, 2^b (228).

Hvar sum værnælaghær biúþæ sik til at býrghjæ hæ ællr kórne ánnærs mánz,	4 w (m-ww)
ok kórni ī dys sættjæ ok hæ ī sták,	4 k (tt-w)
ok gárþ úm sættjæ,	4 w (m-www)
5 [þā] havi éghande énkti váld at lāte þæt lēngær úti stánda til skáþæ þæm ² <sum> havæ búrghiz. ³	6 w ^o (Ru, ūm-ūw)

ABCEÆF] 981: 1 davor sum 983: 1 danach mæn BC, værnælaghær AEÆF
2 daghæ 3 værn upp lātæ 984: 1 so BCEÆF 986: 1 davor þa 2 þóm vor til
3 burghiz (burghisz BC, byrget F) havæ

XI. *Nú sit¹ um lēghuruf:* 4 w (um-w)

987 = V. 11 pr.^a (228).

<Nū> lēghir bōnde mán ællr kónū, 4 k (mt-ūw)
gánga ā māt ok málæ mæþ bōndæ,

<i>ællr tákær af bōndæ fæsti-pæning.</i>	4 k (um-ww)
<i>skils han síþæn við bōndæ fore stæmpnudagh,</i>	4 w (um-www)
5 <i>giældi þā¹ átær [bōndæ] fæsti-pæningæ.</i>	
<i>ok svá myklæ lēghu sum bōnde hānum fæst</i>	4 w (um-ww)
<i>háþi, ok svá lēghokónæ þæt sāmæ.</i>	

988 = V. 11 pr.^b (228, 229).

Vrakær bōnde sitt lēghohiön bört 1 k^y (ttt-www)

<i>mán ællr kónō, fore réttæn stæmpnudagh,</i>	4 k (ttt-ww)
<i>ütæn sák,</i>	1 k ^y (ttt-www)
<i>givi [lēgho]hiöni svá mykit han þý fæsti.</i>	
5 <i>ok [lē(229)ghu]hiön fá sik lēghu hvar þæt gítær ok véra¹ lýstir at sák-læso.</i>	4 k (um-www)
<i>þæt skúlu grannær víta, hvar skilnæþi váldær.</i>	4 k ^y (ttt-ww)
<i>ællr hvat skilnæþi þæra kom mællum.²</i>	4 k (tt-w)

989 = V. 11, 1 (229).

Nú kunnu lēghohiön sitk at vérþæ, 2 w (ttt-ww)
ællr dáxværki níþær félla.

<i>bristi svá mykit í lēghu <þæra¹></i>	1 k ^y (ttt-w)
<i>sím í dáxværkum brístær.</i>	

990 = V. 11, 2 (229).

Lēghustæmpnur āghu tvār um ár hvar véra¹ 4 w (h-ww)

<i>frān þikis-dāghum² ok til Märtensmæssu,</i>	4 w (mh-ww)
<i>ok frān Märtensmæssu ok til þikisdāghæ.³</i>	

991 = V. 11, 3 (229).

Nú biūþz manni lēghæ, ællr kónō, ok þé 4 w (üm-ww)
viljæ æi við tákā.¹

<i>þā āghu þæn síu nætær líþugh <at> gāngæ,</i>	4 w (mt-ww)
<i>ok síþæn við lēghu tákā.¹</i>	
5 <i>þā giældi þæn þrē mārkar þem hýsir,</i>	4 w (t-e)
<i>æn svá ær vitni til.</i>	
<i>at þér viljæ æi við lēghu <at> tákæ,</i>	4 w (hh-ww)
<i>ok ær þæm lēghæ búþin.</i>	

ABCEÆF] XI: 1 Nu sit fehlt Reg. 987: 1 þa giældi 988: 1 væra 2 mællum
kom 989: 1 so F 990: 1 væra 2 so Æ: þingisdaghum A (und die übrigen?)
3. þingisdaghæ BCEÆ. Þingisdaghæ F 991: 1 taka

XII. *Nú sit¹ um ðværkan gránni við granna²:*992 = V. 12 pr.^a (229).

Skíðr man á annan [í dæld enni] ællr slár éng [í dæld enni], þær ér atærgildi.
6 w^a (Ro, tt-ww)

<i>kórn gen kórni ok hœ gen hœ,</i>	4 w (ttt-m)
<i>ók ængin þær mæþ.</i>	

993 = V. 12 pr.^b (229).

<i>Áværkær hán í ánnæri dæld,</i>	4 k (ttt-e)
<i>þær ér atærgildi ok tíu manna þær.</i>	„ (tt-m)
<i>át han för víðær¹ í býæ-máli.</i>	6 w ^b (Ru, tt-w)

994 = V. 12 pr.^c (229. 230).

<i>Áværkær han í þríþju dæld, þær ær atærgildi</i>	4 k (mt-ww)
<i>ok þrē markær bót at, æn þæt ær af fært</i>	
<i>ok úndir þak ok þræggjæ kómit.</i>	

<i>ær éi (230) af fært, þá hávi forefárit</i>	6 w ^b (Ru, tt-e)
<i>5 ærvuþi sínu, ok bót ængin¹ át.</i>	

995 = V. 12 pr.^d (230).

<i>Ærr han vrant ok skíðerr han rætt, ællr hvarjum lúndum han</i>	4 k ^l (h-w tt-ww)
<i>ðværkær mans íórþ, ok færir ænkti af,</i>	
<i>þá væri sáklæs fore bótinni ok giældi</i>	
<i>kórn gen kórni ok hœ gen hœ.</i>	
<i>5 færir han af, bæ^{te} süm fyrr ær ságt.</i>	

996 = V. 12, 1 (230).

<i>Ríndær hiúll ivir ákær [mans] ðskórin</i>	4 w (t-w)
<i>ællr ax ðháempt ællr éng ðsléghnæ</i>	
<i>ællr ðræfsæþæ, værþær <þær> bær</i>	
<i>ok á tákín, þá ær þær þrær æræ fore hiúll,</i>	
<i>5 svá ok fore ánnæt,</i>	4 k (tt-ww)
<i>fore vágn állæn þrē márkær.</i>	4 w (t-w)
<i>þær stándær hvarti lóf ællr léghæ fóre.</i>	4 k (mt-ww)

997 = V. 12, 2 (230).

<i>Nú værþær han bær ok á tákín mæþ tvæggjæ</i>	4 w (m-www) ·
<i>mánna vítnum. þá tákí af hánum</i>	
<i>rép ællr réþe hans.</i>	

<i>dýl han, þá bndís</i>	4 k (tm-ww)
<i>5 hán við mæþ sámu vítnum.</i>	

ABCEÆF] XII: 1 *Nu sit* fehlt Reg. 2 *granni við* (gen BC) *granna* Reg. und hier im Context BC, *æn granni aværkær granna* (fore *granna* F) hier AEÆF 993: 1 *wilðær for* 994: 1 *ængin bot* 995: 1 *davor þa* (fehlt E)

<i>tcem mánnum sum < þær > víþ váru ok á sághu,</i>	4 w (tt-ww)
<i>ók siælvær¹ han þríþi.</i>	
<i>ók giældi bót út sum fyrr ær ságh.</i>	6 w ^d (Ro, tt-ww)

XIII. *Nú síx¹ um ðværkæn bðlstaþæ mællum:* 6 w^d (Ro, t-w)998 = V. 13 pr.^a (230).

<i>Nú giær [æn] granni úppgiærþ á bðlstaþ annærs¹</i>	4 w (tt-ww)
<i>ællr tvær ællr flére, ællr ok ællir</i>	6 w ^a (Ro, h-w)
<i>gránnær í býnum ærú.</i>	
<i>ántviggjæ á ákær ællr éng.</i>	4 w (tt-ww)
5 <i>ællr ok til rófnæ- rýþju þá bæte</i>	4 w (üt-ww)
<i>þrè mårkær um ár étt.</i>	

999 = V. 13 pr.^b (230).

<i>Nú vitir han hánnum éen um ár annæt.</i>	6 w ^b (Ru, um-w)
<i>þá dýli¹ mæþ tíu manna éþe.</i>	4 w (üm-ww)
<i>ællr bæte þrè mårkær.</i>	6 w ^b (Ru, tt-ww)

1000 = V. 13 pr.^c (230. 231).

<i>Nú vitir han hánnum ðværkæn um tú ár.</i>	6 w ^b (Ru, t-ww)
<i>dýli mæþ átærtán mánnum.</i>	4 w (t-ww)
<i>fállz at éþe, bæte sæx mårkær.</i>	6 w ^d (Ro, t-ww)
(231) <i>gítær han éþ giært ok gángit,</i>	4 k (m-ww)
5 <i>þá bæte þe ðværkæn sum han var bær</i>	3 k (üt-ww)
<i>ok á tåkin mæþ¹, ók fore þæm</i>	
<i>væri sáklæs² han éþen giærþi.</i>	

Nú liggjæ tvè býær um værn [ænæ] ællr flére: 6 w^b (Ru, tt-me)1001 = V. 13, 1^a (231).

<i>Nú ðværkær bðlstaþær bðlstaþi antviggjæ í ákær ællr éng.</i>	6 w ^c (Ro, um-ww)
<i>skidærr han ivir býæ- skidæll ællr slår,</i>	4 k (ttt-m)
<i>ók færir éi undir þák ok þræggjæ,</i>	6 w ^c (Ru, m-ww)
<i>þá hávi foregiært <allu> ærvuþi sínu,</i>	4 k (ttt-m)
5 <i>ok dýli mæþ tíu manna éþe.</i>	
<i>át han æi visti sik vránkt havæ fárit.</i>	6 w ^c (Ro, um-ww)

1002 = V. 13, 1^b (231).

<i>Færir han in undir þák ok þræggjæ,</i>	4 k (h-ww)
<i>þá giældæ korn gen kórni ok hæ gen hæ.</i>	4 w (um-ww)
<i>svá at hán havær fúllt gen fúllu,</i>	6 w ^b (Ru, t-ww)
<i>mæþ fútræ mæzmannæ éþe.</i>	4 k (mt-ww)

ABCEÆF] 997: 1 sialvær XIII: Nu síx fehlt Reg. 998: 1 annærs bolstaþ
 999: 1 þa nach dýli AEÆF, fehlt BC 1000: 1 danach a A 2 davor han, danach sum

5	æ mæn þæn nokot hávær innæn samu vérn.	6 w ^a (Ro, um-ww)
	ok tíu mannæ éþ < mæþ > at hán fōr vildær.	6 w ^b (Ru, mt-ww)
	fáldær han at éþe ¹ , þá bēte áværkæn þæn áværkæn giðrþi.	4 k (mh-ww)
	hávær han állt in fērt undir þak	4 w (mt-ww)
	ok þræggjæ, þá bēte hvárjæ áværkæn	
10	æptir þý hún ær til.	
	æ i vérþær bōten méra æn þrē mårkær um ár.	6 w ^b (Ru, ttt-ww)
	þō at hán áværki báþi i ákær ok éng.	6 w ^a (Ro, um-w)
	útæn han áværki ² til éra ok értoghæ.	4 w (t-ww)

Nū sía um éra áværkæn ok értoghæ: 6 w^a (Ro, tt-ww)

1003 = V. 13, 2^a (231).

Á vérkær man mánni i ákri hans¹ minna 4 k (um-ww)
æ n til énnæ mårkæ kiðp(s),

þær ær sæx éra bōt at, æ hvát han hávær 4 w (üm-ww)
þæt lóngær hávæt ællr skiæmbær.

5 æ i vérþær þe bōt mére þō at báþi sē áværkæt i ákær ok éng. 6 w^b (Ru, tt-ww)
ok þe bōt ā mālséghandin síalvær. 6 w^b (Ru, ttt-ww)

1004 = V. 13, 2^b (231).

Á vérkær man mánni til mårkæ kiðps, 4 w (um-ww)

i ákri¹ ællr báþi i ákær ok éng, 6 w^b (Ru, tt-ww)

þær ær þriggjæ mårkæ bōt at. 4 w (um-ww)

væri svā lóngi sum þæt mā hava værit², 4 k (üt-mw)

5 æ i vérþær þe bōt hæghri.

1005 = V. 13, 2^c (231. 232).

Á vérkær man mánni méra æn mårkæ 4 k (um-ww)

(232) kiðp ok minna æn þriggjæ,

þær bētes þrē mårkær um ár, ok þrē mårkær 4 w (mt-ww)

um ánnæt, ok þrē mårkær um þriþjæ.

1006 = V. 13, 2^d (232).

Vill han værjæ um étt ár, væri mæþ tíu 6 w^d (Ro, m-w)

mánnum. vill han værjæ um tíu ár,

væri mæþ átærtān mánnæ éþe.

ok bēte áværkæn þe¹ hán værþær bår ok ā takin < mæþ >. 4 w (ttt-w)

1007 = V. 13, 2e (232).

Á vérkær man mánni til þriggjæ mårkæ kiðps¹, 6 w^d (Ro, tt-ww)

værþær bår ok ā takin, < þā > bēte sæx mårkær.

ABCEÆF] 1002: 1 eþenum 2 awærkær AF 1003: 1 .j. akri hans nach kiðp
1004: 1 danach enum 2 wærit hawæ 1006: 1 þe vor awærkæn 1007: 1 kōp BCE
ÆF, þōp A

1008 = V. 13, 2^f (232).

Kiennis mánni ðværkæn um tú ár, 4 w^y (m-ww)
væri sik mæþ atærtán manna eþe.

fállz at eþe, bæte tolf márkær. 6 w^d (Ro, t-ww)

1009 = V. 13, 2^g (232).

Vitær hánnum ðværkæn um þrjú ár, 4 w^y (m-üw)
dýli mæþ áter- tán manna eþe.

fállz át eþe, bæte 4 k (tt-ww)

fullt fornæmi¹ —

5 *átærtán márkær.* 4 k (tt-ww)

<æ i værþær þe bót mære>² 4 k (t-ww)

XIV. *Nú síx¹ um sköghæ ðværkæn:* 4 w (m-www)

1010 = V. 14 pr. (232).

Húggær man dæþviþæ- lass i sköghi 4 k (tt-ww)
ánnærs mánz,

værþær bær ok ā tákín, 4 k (ttt-www)

bæte ærtoghær níu. 4 k (tt-ww)

5 *svá fore ánnæt, ok svá fore þriþjæ.* 4 k^a (tt-w)

húggær fiærþæ lass, bæte þre márkær. 4 k (tt-ww)

æn hán værþær¹ bær ok ā tákín. 4 k (ttt-m)

1011 = V. 14, 1 (232).

Húggær man tímber i¹ sköghe ánnærs², 4 k (t-w)
húggær lass ett, bæte þre æra.

svá fore ánnæt ok þriþjæ. 6 w^d (Ro, m-ww)

húggær fiærþæ, bæte þre márkær. 4 k (t-w)

1012 = V. 14, 2 (232. 233).

Læpir¹ man nævæ i ánnærs mánz sköghi², 4 k (um-www)
tækær mánzbyrþi éna, bæte þre æra.

svá fore ándra ok þriþju. 6 w^d (Ro, m-www)

tækær <han> fiærþu, (233) bæte þre márkær. 4 k (um-www)

5 *ákær han tál, ællr býrþi³ mæþ hæsti* 4 k (tt-me)

læþir bórt, ællr rór <han> tál,

<þá> bæte þre márkær.

1013 = V. 14, 3 (233).

Húggær¹ man læfstak ællr slár hæstak, 4 k (ttt-ww)
ællr læþir <man>² næfra-búnka,

ABCEÆF] 1009: 1 fullt fornæmi fehlt F 2 so BCEÆ, und, mit högre für mere, auch F XIV: 1 Nu síx fehlt Reg. 1010: 1 warþær 1011: 1 a AF 2 ánnærs sköghe 1012: 1 davor Nu 2 sköghi vor ánnærs 3 byrþi nach læþir 1013: 1 davor Nu 2 so BC

	<i>ók látær quært i skóghi at stándæ,</i>	6 w ^a (Ro, t-ww)
	<i><þā> hávi foregiært ærvuþi sínu,</i>	6 w ^b (Ru, tt-m)
5	<i>ók ængin bót át.</i>	
	<i>færir han bört, værþær^s bár ok ā takin, bæte þrē mǫrkær.</i>	4 w (ttt-e)
	<i>kómbær ā gátū, ok skríþændæ mæþ,</i>	4 k (ttt m)
	<i>standi fóre mæþ tíu mannæ éþe.</i>	
	<i>fáldær at éþe, bæte þrē mǫrkær.</i>	4 k ^v (um-ww)

1014 = V. 14, 4 (233).

Huggær¹ mán ok mansbýrþi mæþ rá-hásl 4 k (tt-ww)
i ánnærs manz skóghe², tære bót át.

	<i>svá fore ándræ ok þríþju.</i>	6 w ^d (Ro, um-ww)
	<i>huggær³ láss ællr bázfarm, séx tæra bót at.</i>	4 k ^v (mt-m)
5	<i>svá fore ánnæt ok þríþjæ.</i>	6 w ^d (Ro, um-ww)
	<i>állær⁴ tærbæ⁵ær <tákær>⁵ mǫlséghandin síalvæ.</i>	4 w (mh-ww)
	<i>húggær man fiérþæ láss af ráhásl,</i>	4 k (tt-ww)
	<i>þrē mǫrkær bót át.</i>	

1015 = V. 14, 5 (233).

Húggær man ék i ánnærs manz skóghi, 4 k (ttt-ww)
áxuls díghræ¹, tære bót át.

	<i>svá fore ándræ ok þríþju.</i>	6 w ^d (Ro, um-ww)
	<i>æi værþær þè bót mære.</i>	6 w ^b (Ru, mt-ww)

1016 = V. 14, 6^a (233).

Húggær man ápald i ánnærs <manz> skóghi¹, 4 k (tt-ww)

	<i>ær minnæ æn bærutræ,</i>	4 k (ttt-me)
	<i>bæte þrē tæra.</i>	4 k (tt-ww)
	<i>svá fore ándræ ok þríþju.</i>	6 w ^d (Ro, t-w)
5	<i>húggær <han> fiérþu,</i>	4 k (tt-ww)
	<i>gíðle fúllær þrē mǫrkær.</i>	

1017 = V. 14, 6^b (233).

Húggær¹ man ápald þè sum bærutræ ær, 4 k (tt-ww)
séx tæra bót át.

	<i>svá fore ándræ ok þríþju.</i>	6 w ^d (Ro, ttt-ww)
	<i>húggær man fiérþu,</i>	4 k (tt-ww)
5	<i>bæte <þā> þrē mǫrkær.</i>	

ABCEÆF] 1013: 3 davor ok 1014: 1 davor Nu 2 skoghe vor annærs 3 da-
nach man 4 ællr A 5 so BCEÆ, thagi F 1015: 1 áxuls díghræ .j. skóghi annærs
manz 1016: 1 skóghi annærs 1017: 1 davor Nu

1018 = V. 14, 7^a (233. 234).

Tákær¹ man ánnæn i sköghi sínum, 4 w (um-ww)
 hán mā ðæxe hans tákæ af hánnum²,
 ællr klæþi, mæþ tvéggjæ manna vitnum.

(234) ok kómi ængu dúki víþær sum bárr	4 w (um-ww)
5 ok á tákinn var, útæn han hávi lóf ællr légho fore sík.	
fjállir han lóf ællr légho fore sík, þá taki átær klæþi sín <ællr ðæxe>, ok báþir værin ³ saklæsir.	4 w (tt-ww)

1019 = V. 14, 7^b (234).

Dæla þe báþir, síghær hán sík væra ræntæn, 4 w (t-ww)
 ællr i síalfs síns sköghi væra tákinn¹,

ællr ánnærstaþ, hvár þæt t ær:	6 w ^d (Ro, um-www)
þá standi þæt á vízorþum þæs ² 5 <ær> ³ aftæktinnæ gjærþi.	4 w (m-ww)
æn hán havær tvéggjæ manna vitni til þæra þær væru ok á sághu.	4 k (tt-ww)
vill han bindæ löfsvitni á hán, bindi þæm mæþ tvém bölfastum mánnnum.	4 k (mt-ww)

1020 = V. 14, 8^a (234).

Nú læpir man êk ok álðu: 4 k (üm-ww)

værþær bær ok á tákinn, ær tvéggjæ manna vitni til,	4 k (um-www)
þá bæte þræ mærkær fore éna êk, ok svá fore ándra ok þriþju.	6 w ^d (Ro, ttt-m)
5 bindæ ok húz-strúka. han má	4 k (üm-ww)
æn han æi bötum órkaer.	6 w ^d (Ro, tt-w)
ok þō skál han á þingi læghlæka við bindæs.	6 w ^d (Ro, um-www)

1021 = V. 14, 8^b (234).

Nú kómbær han mæþ bærki bort úndæn: klándæs 4 w (m-ww)
 stþæn á gátum, i gárþum ællr húsum,

æhvar þæt hælt ær,	4 k (mt-ww)
ók ær han stámpæþær, þá standi víz- 5 órþ fore hánnum. ær han æi stámpæþær, táki ¹ mæþ sík sæx mæn bölfásta, han sum bærkin klándær, ok læþe ² til stóx.	6 w ^b (Ru, tt-ww)
sværja þær sæx svá at þæn bærkaer ær áf samu træ,	4 k (h-www)

ABCEÆF] 1018: 1 davor Nu 2 takæ aff hanum. ðæxe hans 3 værin báþir
 1019: 1 takinn væra 2 þæs vízorþum 3 so BC 1021: 1 davor þa 2 danach han

þá bæte þrē mārkar fore éna ek,	6 w ^d (Ro, tt-üw)
10 ok svá fore ándra ok þríþju.	
þè sax mæn ághu víta huru mángar eru læptar. ⁹	4 w (üh-üw)
æi vārþar bōten hæghri æn niu mārkar.	4 k (t-ww)

1022 = V. 14, 9^a (234).

Huggar ¹ ek ok áldu i ánnærs skóghi,	4 w (m-ww)
vārþar bār ok á tákín, bæte þrē mārkar.	4 k (tt-w)
svá fore ándra ok þríþju.	6 w ^d (Ro, ttt-m)

1023 = V. 14, 9^b (234. 235).

Nú klándæs þæn ek.	6 w ^o (Ro, m-ww)
á gátu úti,	4 k (m-ww)
(235) déllr i gárþi ánnærs manz.	
þá skal þæn sum klándær	6 w ^o (Ro, m-ww)
5 mæþ þriggja markæ véþning ek léþæ til stúbbæ ¹ ,	
ok þæn sum klándær á mæþ sík háva	
sæx bólfastæ mæn.	
sækir állt samæn stúkkær ok stúbbi,	4 w (t-ww)
ok svérja þær sax mæn svá at <þæn> ² stókkær ær áf samæ stúbbæ,	4 k (h-www)
10 þá bæte þrē mārkar fore éna ek,	6 w ^d (Ro, tt-ww)
ok svá fore ándra ok þríþju.	
æi vārþar þè bōt mére þō at þé værin flére.	4 k (ttt-ww)

1024 = V. 14, 9^c (235).

Nú síghær han sík þè ek hava húggit ¹	4 k ^y (m-www)
i ánnærs manz skóghi ællr i sínum síðlfs,	
éllr i almæningi. þá ághu þær báþir	
véþja i sámā gárþi.	
5 sum stókkær liggja.	—
þáþæn skal sýn némpnæ, tolf mæn.	4 k (h-üw)
ráþi halvi sýn hvar þéra.	

1025 = V. 14, 9^d (235).

Nú vill þæn æi véþja sum klándæs fóre.	4 k (ttt-m)
þá tákí þæn sum klándær sæx bólfastæ mæn,	
ok léþi [stok] til stúbbæ. sækir <állt> ¹ sámæn	
stókkær ok stúbbi x L x x L x	
5 þá bæte bōt sum fyrr ær síght.	4 w (ttt-www)
þè sax ághu ok víta, æn véþning ær ²	4 w (um-ww)
lúghlíkæ búþín, ællr hvílíkin þéra	

ABCEÆF] -1021: 3 löptar eru 1022: 1 Nu huggar man 1023: 1 til stubbæ
 leþæ 2 vgl. 1021, 8 1024: 1 huggit hava 1025: 1 vgl. 1023, 8 u. ä. 2 ær hier Æ,
 nach buþin A (und die übrigen?)

	<i>væþning fællir. væþjæs <ok> ái, þá bæte bót fore ofhóggit.</i>	
10	<i>ok væri saklǣs fore væþning.</i>	4 w (tt-ww)
	<i>hávær han lóf ællr léghu fore sík, standi þæt fore hánun mæþ tvéggjæ manna éþe.</i>	4 w (t-ww)

1026 = V. 14, 10^a (235).

	<i>Húggær man fiærþung af býæ-skóghe, bæte <þā> átær mæþ tíu mǫrkum.</i>	4 gw (t-w)
	<i>húggær man hálvæn, <þā> bæte tíughu mǫrkær. húggær <man> állæn, bæte fiúrætighi mǫrkær.¹</i>	4 k (üm-ww)

1027 = V. 14, 10^b (235).

	<i>Fore bǫrkæ-læpo ællr skóghe-brénnu, þæ r stáandi hvarti lóf ællr léghæ fore.</i>	4 k (t-üw)

1028 = V. 14, 10^c (235).

	<i>Húæ fiærþungær af skóghe, ællr hælfningær ællr <ok> áldær, þá stándær æi lóf ællr léghæ fore.</i>	4 w (m-www)
		4 w (t-üw)

1029 = V. 14, 11^a (235).

	<i>þæt mā áldu kállæ, sum áldin bær.</i>	2 w (tt-ww)

1030 = V. 14, 11^b (235. 236).

	<i>Væri allt én bót um éki, hvat þæt hældær húæ ællr (236) bǫrkæs ællr brénnis.</i>	2 w (ttt-me)

1031 = V. 14, 12^a (236).

	<i>Nu mā éngin éghandi húggæ ék¹</i>	4 k (ttt-w)
	<i>hvarti flære ællr færi.</i>	4 k (tt-w)
	<i>ütæn áldræ éghandæ lóf.</i>	4 k (ttt-w)
	<i>súm i þem bý ághu.</i>	4 k (t-ww)
5	<i>ællr han hæti við laghæbótum, súm fyrr ær sághit.</i>	4 k (tt-me)

1032 = V. 14, 12^b (236).

	<i>Standær ék innæn ákermā'i mǫnz ællr éngjæ- téghe, ællr ær skóghær tégshíptær, þá mā at sáklæso hvárr húggæ ék.¹</i>	4 k (mh-w)
	<i>ællr hvilkít² ánnæt træ hán síulvæ³ vill.</i>	4 w (üm-ww)

ABCEÆF] 1026: 1 XL. mǫrkær BCE, mæþ (fehlt F) fiúrætighi mǫrkum AÆF
1031: 1 ek húggæ 1032: 1 ek (ok A) húggæ 2 hvilkít 3 síulvæ

1033 = V. 14, 13 (236).

Nú vilja mæn skóghi skiptæ, ok sámir 4 w (m-ww)
 èghándær vilja óskipt hávā.¹

þú gífs þæm vald ok vízorþ sum skiptæ vill, 4 w (t-ww)
 ok þýmäl vill á bárá.²

XV. (Um skiæghning ok gildri Reg.)

1034 = V. 15 pr.^a (236).

Nu mā ængin i ánnærs skógh gangæ¹ mæþ gildri. 4 k (t-w)

útæn aptir bíorn, ok ráf, ok vágh. 4 w (um-m)

þém² mā hvarr sáklæst dræpa. 4 w (mt-e)

1035 = V. 15 pr.^b (236).

Gæer man gildri, værþær <þær> bær ok ā takin, 4 k (tt-ww)

æru til tvæggjæ manna vitni, 4 k (tt-ww)

þā bæte þrē æra. æru æi vitni til, 4 k (t-ww)

standi¹ fóre mæþ tū manna éþe.

5 faldær at éþe, bæte² sūm fjrr ær ságh. 4 k (ttt-w)

1036 = V. 15, 1^a (236).

Nú mā ængin i skógh 4 k (ttt-me)

ánnærs manz ællr sin síðfs 4 w (üm-üw)

gangæ¹ éptir ýkórnum. 4 k (ttt-me)

fóre hæ'ghunæ-mæssu. 4 k (üt-ww)

1037 = V. 15, 1^b (236).

Gángær han fjrr, ok værþær bær ok ā takin, 4 w (üm-ww)

af gránum ællr nágrannum, ok æru til

tvæggjæ manna vitni: tákær üllt sámæn¹,

mán ok gildri, þā bæte þrē märke.

5 værþær æi bær ok ā takin, þā standi fóre mæþ tū manna éþe. 4 k (mh-ww)

(237) XVI. (Nū síx um áfærþ ā vátni úti: 4 w (um-ww)

(Um úværkæn ā fiskvatn Reg.)

1038 = V. 16 pr.^a (237).

Gæer man værka ā bölstaþ ánnærs¹, þā hávi 4 k (mh-ww)

foregiært ærvþi sínu.

ok bæte þrē märke. 4 k (üt-üw)

A(B)CEÆF] 1033: 1 *havæ* 2 *bæræ* 1034: 1 *gangæ* hier *Æ*, nach *gildri* A (und die übrigen?) 2 *þe* A, *þæm* *Æ*, thenn F 1035: 1 davor *þa* 2 davor *þa* AEÆF 1036: 1 *gangæ* vor *i skogh* 1037: 1 mit *sámæn* bricht B ab 1038: 1 danach *manz* AEÆF

1039 = V. 16 pr.^b (237).

Nú læggær man mærfrae i annærs mans værkæ, 4 k (ttt-ww)
 ællr sænkir <han> mærfrae niþær
 i annærs vátu; læggær næt ællr fárr
 mæþ élde ok lýstru:

5	útæn fisklæk,	—
	ællr mæþ hvárjæhandæ fiskning þær fára,	4 w (m-ww)
	ok ær til tvæggjæ mannae vítu,	6 w ^b (Ru, tt-ww)
	þá bæte ¹ þrē æra.	4 k (ttt-ww)

1040 = V. 16 pr.^c (237).

Færr man mæþ fisktolum i annærs manz fiski- 4 w (tt-ww)
 vátu i fisk-lækum,

	þá bæte þrē mærkær.	4 k (um-ww)
	mæþ hvárjæhandæ fiskning þæt hælzt ær.	4 w (m-ww)

1041 = V. 16, 1^a (237).

Dræghær¹ nót i annærs manz fiski-vátum, 4 k (tt-w)

	hvæt þæt ær i fisklækum ællr útæn,	6 w ^d (Ro, um-ww)
	þá tæki þæn nót ² sum fiskivatn ³ á.	4 gk (üm-üw)
	mæþ tvæggjæ mannae vítum.	4 k (ttt-e)
5	ok þæn bæte þrē márkær ⁴ ölórændis fôr i fiskivatn annærs. ⁵	6 w ^b (Ru, um-ww)
	órkær han lóvi ællr légho, <þá> værin	4 w (h-ww)
	báþir saklæsir. órkær <han> ⁶ ái, <þá> bæte sum fyrr ær síght.	

1042 = V. 16, 1^b (237).

Dýl han, at hæn var æi tækin¹ á hans gōz 4 w (t-ww)
 sum æptir kiærir, þá fylli þæn vítu
 til háns sum áftæktinæ gærþi.

	mæþ tvém mannum sum þær væru ok á sághu.	6 w ^b (Ru, um-ww)
5	at hæn tók han á sínu gōz.	6 w ^b (Ru, ttt-ww)
	ok síþæn bæte hæn þrē mærkær.	4 w (tt-ww)

1043 = V. 16, 1^c (237).

Dæle þær, ok síghær han þæ áftækt af sík 6 w^b (Ru, t-ww)
 være ræntæ ællr stólne, þæn sum látit hávæ,

	þá hávi þæn vizorþ <sum> áftækt gærþi.	4 k (um-ww)
	<at> vítæ mæþ tvém mannum, hvæt þæt var rétlæke tækit ællr ái.	4 w (mh-ww)

ACEÆF] 1039: 1 danach han AÆF 1041: 1 danach man 2 notinæ 3 fiskvatn
 AC 4 danach sum 5 annærs fiskivatn (fiskvatn C) 6 so F 1042: 1 æi tækin war

1044 = V. 16, 1^d (237. 238).

Nú orkær han éi þæm vitnum. vðri	4 w (h-ww)
þà ¹ sáklæs þæ n áftakt giðrr var.	
(238) ok hín bæte ránsbót ðrðllíkæ af ándrum	6 w ^b (Ru, um-ww)
tók, ok þýlik ránsbót	
5 ær æi méra æn þrè mårkær.	

1045 = V. 16, 1° (238).

Fore állær þè sákir sum man vðrþær æi bárr	4 k (um-ww)
ok à tåkin, ok ði æru ¹ vitnis-mål,	
þæm skil iæk állum lágh fore sík,	4 k (t-w)
hvårt æptir sínum brítum.	

1046 = V. 16, 2^a (238).

Nú ðéla tvè um fiskivatn. ¹ síghær annær sík	4 w (t-ww)
ághæ méra lot i vátui, havær ² mínna af fiskum:	
'vill ³ iæk lot mín vitá ⁴ af vássum ok vðrkum ² :	4 k (ttt-ww)
þà gífs þæm vízorþ sum skipte vill.	6 w ^b (Ru, tt-ww)

1047 = V. 16, 2^b (238).

Hun skal béþæs skípt fore gránnum sínum,	4 k (ttt-m)
ok lot fore sóknæ-mánnum.	
sýn han hánum rétta skípt, ok farr síþæn hans lot ¹	4 w (mh-üw)
ðskiptæn, þà bæte þrè mårkær.	
5 fárr han ok síþæn skípt ær ðlövandis,	4 k (m-üw)
þà bæte hvárt æptir sínni ávðrkan.	

1048 = V. 16, 3 (238).

Nú liggja súnd ællr stræmar innæn ¹ býæ	4 w (h-mw)
bólsta[æ.]ær ághu állir	
vðrkæ býggja iðrþéghandær ² ðrú.	
æn þer viljæ.	—
5 ok þó byggi hvár æptir þý sum han á	4 w (mt-ww)
í býæ-málum ok í tómpum.	

1049 = V. 16, 4 (238).

Hvár sum spillir nót fore ándrum mánni,	4 k (üt-ww)
húggær svá súndær at hún ær ængu nýt,	
bæte ¹ atær skáþæn, ok méþ þrè mårkær.	4 w (mt-ww)
spillir mun <ok> nétjum ællr mæþrum ællr hværjæ-	4 w (üt-ww)
5 hándæ fisktölum þæt hælzt æ'vú,	
þà bæ'e atær skáþæn ok méþ þrè æra.	4 k (üm-ww)

ACEÆF] 1044: 1 þa væri 1045: 1 æi ær AEÆ, ær ey F, æru æi C 1046:
 1 fiskvatn A 2 davor ok 3 davor Nu 4 vitæ 1047: 1 lot hans 1048: 1 danach
 ællr utan A (gestrichen von SCHLYTER) 2 davor sum 1049: 1 davor þa

(239) XVII. *Nū sía um býaskiæl ok bōlstaþæ ányt:* 4 k (t-w)
(Um býær ányt ok bōlstaþæ skiæl Reg.)

1050 = V. 17 pr.^a (239).

Allir býær āghu vērā¹ mæþ rá ok rēr 4 k (tt-ww)
um lághþir.

<i>liggær rá ok rēr</i>	<i>býæ mællum, <þá> vērī</i>	6 w ^b (Ru, mt-ww)
<i>þét værit hávær.</i>	<i>ær éi rá ok rēr til,</i>	
5	<i>éru ok² gámlir</i>	4 k (tt-ww)
<i>gárþær ok fórnir</i>	<i>býæ mællum × × ×, . . .</i>	
	<i>gifs ok þæm vizorþ.</i>	4 w (tt-ww)

1051 = V. 17 pr.^b (239).

Liggær á býæ mællum, ... 4 k (tt-w)

<i>svā at rōæ mā mæþ tvæ-</i>	<i>áræþjum báti,</i>	6 w ^c (Ro, tt-ww)
	<i>gifs ok þæm vald ok vizorþ.</i>	4 k (t-ww)
<i>æn æi ér rá ok rēr til,</i>	<i>ok éi hvarjum bákki.</i>	4 k (tt-me)

1052 = V. 17 pr.^c (239).

Nū liggjæ tvē býær¹ sīþulángir við súnd 4 k (m-ww)
ællr sið. havi² hálvæn sið hvár.

1053 = V. 17 pr.^d (239).

Liggær flóthólmþær ī súndi <ællr sið>¹, 4 w (h-ww)
hávi þæn flótholm hán gítær fæst
viþ lánd sitt, <ok háldi fore érvuþi sitt>.²

1054 = V. 17 pr.^e (239).

Liggær lándfastær hólmbær ī <súndi ællr>¹ sið, 4 w (üm-ww)
liggær ándru landi nérnær æn ándru,
havi² þæn af vatni méræ sum af hólmi havær mínæ. 6 w^e (Ro, tt-ww)

1055 = V. 17 pr.^f (239).

Æ'ndæs bōlstaþær ā <súnd ællr>¹ sið, 4 k (tt-me)
hán ā æi méræ ī sið æn han má
kástæ mæþ stēni, þā han stándær ā lándi.

1056 = V. 17, 1 (239).

Dēlæ¹ mæn um rá ok rēr, sía ánnær havæ krókrā, 4 k (tt-w)
ók annær rétta rá,

<i>þær skal sýn til námpnæs.</i>	<i>rāþi halvi sýn</i>	4 w (t-ww)
	<i>hvar þéræ, kíærændi ok sværændi.</i>	
5	<i><þá> gifs krókräum</i>	4 k (tt-w)
	<i>váld ok vizorþ, æptir sýnæmannæ vítinum.</i>	

ACEÆF] 1050: 1 wæra 2 ok æru (im Anschluß an Z. 4) 1052: 1 býæ twe
 2 davor þu 1053: 1 vgl. 1052. 1054, 1. 1055, 1 2 so CEÆF 1054: 1 s. zu 1053, 1
 2 davor þa 1055: 1 s. zu 1053, 1 1056: 1 davor Nu

1057 = V. 17, 2^a (239).

Dēlæ sáman bygdi bj̆æ tvē um rā ok rēer, 4 w (üt-üw)
āghi hvarghin vald undir annæn gāngæ.

<i>æi ī tómlarā ok æi ī fíræx-rá:</i>	4 w (um-ww)
<i>lēti aptir ráum ándrum.</i>	

1058 = V. 17, 2^b (239. 240).

Dēlæs bj̆gdær bj̆ sáman¹ ok æ̆þis-bj̆, 4 k (um-ww)
havær æ̆þis-bj̆ rā ok rēer.

<þā> liggj til þés bj̆ þæt (240) fyrræ lá.	4 w (um-ww)

<i>æn æi ér rā ok rēer til², þā āghu mæn sik</i>	4 k (tt-ww)

5 <i>bj̆rþæ til maþ átærtān sīnum skjildum</i>	
<i>mánum til ēra ok értogha, ok hávi</i>	
<i>þæn mást ī bj̆ sum mást mā bj̆rþæ.</i>	

1059 = V. 17, 2^c (240).

Nū kunnu flēre sik ī þæn bj̆ 4 w (üt-ww)

bj̆rþæ. þā liggj¹ þæn bj̆ svā mj̆klu

hæghri at lj̆æ- brúti sum flēre

háva sik innæn byrþæt.

1060 = V. 17, 3^a (240).

Nū liggær úrfiēldær ī [bj̆ ok] bōlstaþi bōnda, 4 k (ttt-ww)

ær ráum rúddær × × × × ×,

ðikum skórin <ok> rénum lāghþær,

giærþær útan ok giærþær óran:

5 <i>gi's þær úrfiēldi váld ok vízórþ.</i>	6 w ^b (Ru, tt-w)

<i>hat han liggær ī ákrum, éllr <ī>¹ éngjum,</i>	4 k (t-www)

<i>skōghum ællr kiárrum, <éllr> hiórþlētum²,</i>	

<i>éllr alméningjum. æru æi þj̆lik</i>	

<i>skiēl til úrfiēlz <sum>³ nū æru sághþ,</i>	

10 <i>gāngi úrfiēldær atær⁴ ī rétta bj̆-kípt.</i>	

1061 = V. 17, 3^b (240).

Kiennir¹ ánnær sik skōgh ī bōlstaþi ánnærs², 4 w (t-ww)

havær hán rā ok rēer til sum víþ skōgh kiánnis,

<i>havi hán <þā> vízórþ sum til ánnærs úrfiēlz.</i>	4 w (m-ww)

<i>havær æi rā ok rēer til, þā gangi átær ī rétta bj̆skípt.</i>	4 w (m-www)

1062 = V. 17, 4^a (240).

Dēlæ bj̆ær tvē sáman¹ um rā ok rēer, 4 w (ttt-e)

þær āghu báþir til húndaris-þinx

ACEÆF] 1058: 1 samæn nach *dēlæs* 2 danach *ær æi rā ok rēer til* A (die andern hier stark abweichend) 1059: 1 *liggj þā* 1060: 1 so Æ 2 *hiórþlētum* A 3 so F 4 *gāngi þā atær úrfiēldær* 1061: 1 davor *Nū* 2 *ánnærs bōlstaþj* 1062: 1 *samæn* nach *dēlæ*

*kómæ, kiæ'rándi² ok svárændi, ok báþir
væþjæ³ þrim márkum unðir húndaris-sýn.*

5 *tíl rā ok ræðr, ok svā tāk til tákæ.* 4 k (tt-ww)

1063 = V. 17, 4^b (240).

*Síþæn āghu þēr báþir sýn námpnæ ā þingi¹, 6 w^b (Ru, tt-www)
sæ x mæn hvār þéæ. þè tólf āghu létæ
hvār þéæ sánnæri hávæð.*

1064 = V. 17, 4^c (240).

*Síþæn þē hávæ þæt sýnt ok sétt, 4 w (t-www)
þā āghu þēr at húndaris- þingi vitnæ,
hvæt sánt ær um þæt māl, ok væþning æptir vitnum
sínnum biúþæ undir fólklanz-sýn.*

1065 = V. 17, 4^d (210. 241).

*Viljæ þē væþjæ süm við þēm dæla, 4 k (m-www)
þæs (241) āghu þē váðl.*

*væþning ā værá¹ tíu márkær 4 k (hh-www)
i Tíundæ-lánda, ok áttæ márkær i Áttundæ-lánda,
5 fæ m má kær i Fiðþrundæ-lánda.
þā fólklanz-sýn skal ā kómā.² 4 k (tt-me)*

1066 = V. 17, 4e (241).

*Nū ær fólklanzsýn ā komin. vitnær hūn mæþ 4 k (mt-www)
húndæris-sýn, þā āghu æn þē váðl
süm við þēm dæla, sínnum fiúætighi márkum
undi kúnung <at> væþjæ. vitnæ þā þé
5 ā mót, þā mā húndæris- sýn undir kúnung
væþjæ. þæt ā gilt vææ kúnunxsýn giæð.*

1067 = V. 17, 4^f (241).

*Viljæ þēr æi ā mót húndæris-sýn 4 k (h-www)
væþjæ, ok ær svā þinxvitni til,
þā mā húndæris- sýn sværjæ,
ok þæt væri gilt ok fúllt hūn giæð.*

1068 = V. 17, 4^g (241).

*Kombær þæt undir fólklanz- sýn mæþ væþning, 4 k (mt-www)
ók þor æi síþæn mæþ fólklanz-sýn
væþjæ, sværi þā¹ fólklanz sýn,
ok væri þæt gilt ok fúllt hūn giæð.*

ACEÆF] 1062: 2 kærændi 3 væþjæ baþir 1063: 1 a þingi námpnæ 1065:
1 wææ 2 kómæ 1068: 1 þa sværi

1069 = V. 17, 4^h (241).

Dæmis ok álðrī sýn ā sýn svórnæ, æn hūn ær lāghlíkæ 4 k (h-ww)
dæmpd ok lāghlíkæ gāngin.

1070 = V. 17, 4ⁱ (241).

Nū ær hūndæris sýn ā kómin. 4 k (t-ww)

<i>tīl rā ok rǣr. þā biūþæ þēr ā þingi¹</i>	4 k (t ūw)

væþ æptir vitnum sīnum,

<i>væþjæ sīþæn undir fólklanz-sýn.</i>	4 k (t-ww)

1071 = V. 17, 4^k (241).

Þā āghær folklanzsýn hūndæris-sýn 4 w (um-ww)
fore sik havæ. vitnær hūndæris-sýn

<i>at rá ok rǣr ærū¹ upp kástæþi sīþæn</i>	4 k (h-ww)

þēr² þæm þǣr sāghu, þā ā hūndæris-sýn

5 *sværjæ æptir þý þē þær sāghu.*

<i>ok æi mughu flære sýnir ā þæt māl</i>	4 k (ūt-ww)

kómā³, ok léggins þær rā ok rǣr

<niþær>⁴ þēr fjýrræ lāghu.

1072 = V. 17, 4^l (241. 242).

Dæla¹ mæn um rā ok rǣr, ok kómbær þær sýn ā, 4 w (ūt-ūw)
ok ð-gíldæs ánnærs þeræ rá;

<i>ællr ær <ok>² æi rá (242) tīl, þā bæte þæn séx</i>	4 k (tt-w)

márkær sik rá ok rǣr kíændi.

5 <i>þær han æi háþi.</i>	6 w ^l (Ro, t-ww)

<i>æi várþær ok bót þý mære at flære vérþin ðgíld.³</i>	6 w ^c (Ru, m-ww)

<i>hvæt þēr æru flære rǣr ællr fǣri.</i>	4 w (um-ww)

1073 = V. 17, 4^m (242).

Allæ stáþi þær mæn dæla um rá ok rǣr, 4 w (um-ww)

þǣr skál ā þingi væljæs tīl sýn ok sánnind.

<i>ok sýn tīl námpnæs, ok hálvæ sýn</i>	4 k (tt-ww)

à hvár þeræ ráþæ ok námpnæ.

5 <i>sum samæn dæla.</i>	—

1074 = V. 17, 5^a (242).

Nū viljæ mæn bōlstaþ mæþ gárþi skiljæ, 4 w (m-ww)

þǣr sámen kómæ tū giærþi,

sáin ællr ðsáin, ællr ær ok annæt sáit

ók ánnæt ðsáit:

5 <i>þær ā hvár bý hálvum garþi várþæ.</i>	4 k (tt-w)

ACEÆF] 1070: 1 davor hunderis A 1071: 1 at siþæn æru ra ok rör 2 þem A,
the EF 3 komæ 4 vgl. 1092, 4. 1093, 5. 1094, 1 1072: 1 davor Nu 2 so CEÆF 3 ogíld værþin

1075 = V. 17, 5^b (242).

*Kómæ*¹ samæn ákræð ok éngjær annærs bjær, 4 w (um-www)
 þæ r ā hálvum gárþi hvár bj̄ várþæ.

kómæ samæn éngjær tvæggjæ bjæ, þā hálði 4 w (m-ww)
hálvum gárþi hvar bj̄.

1076 = V. 17, 5^c (242).

*Mætir*¹ hiðrþvöldær ákrum ællr éngjum [ánnærs bjær], hálði þæn² gárþi úppi 4 w (tt-www)
 sum ákræ ællr éngjær á.

*ok þæn væri sáklæs sum hiðrþval*³ á. 4 k (tt-m)

1077 = V. 17, 5^d (242).

Mætir skóghær ákrum ællr éngjum [ánnærs bjær], væri lagh sámū. 4 k (tt-w)

1078 = V. 17, 5^e (242).

*Mætæs hiðrþvallær*¹ tvē, 4 k (um-ww)

hværr áf sīnum bj̄, 4 w (t-ww)

þō at ánnær hiðrþvöldær sē minni æn ánnær,

þā mā klæf um klæf gánga, 4 k (um-ww)

5 *ok hvárghin fore ándrum in tákæ.*

ūtæn ánnær ððlstáþær 4 w (um-ww)

*vili siðlvær*² um sik giærþæ.

1079 = V. 17, 5^f (242).

*Mætæs bjær tvē, hávæð annær hiðrþlæt*¹ ok ánnær 4 w (h-ww)

*énga, þā léghi þæn fore hiðrþ sinni*²

svā sum han við kómbær ok þém ā sámbær

*þæn ænga hiðrþlæt á.*³

1080 = V. 17, 5^g (242, 243).

*Æhvar gárþær liggær ððlstáþæ*¹ mællum, (243) þæ r skulū 4 k (t-üww)

rét mællum rá ok rær gánga.

hittes ái rá ok rær, þā gífs gárþum vízorþ. 6 w^d (Ro, tt w)

1081 = V. 17, 5^h (243).

*Giærþir*¹ ððlstáþær gárþ ā ánnæn, ællr ok mán 6 w^d (Ro, m-ww)

giærþir ā ánnæn gárþ,

ok vítær svā sýn, 4 w (üt-üw)

þæn þē báþir némp t havæ, 4 k (tt-ww)

5 *táki upp gárþ, ok bæte þrē márkær.*

6 w^d (Ro, m-ww)

ACEÆF] 1075: 1 davor Nu 1076: 1 davor Nu 2 davor þa 3 hiðrþval A
 1078: 1 hiðrdvallar E, hiðrþvallæ Æ, hiðrþvöldær ACF 2 sialfwær 1079: 1 hiðrþ-
 wald A 2 sinni (sinæ C) hiðrþ 3 so C: þæn ænga aghær hiðrþ löt AEÆF 1080:
 1 bolfastáþæ A 1081: 1 davor Nu

1082 = V. 17, 5¹ (243).

*Kan*¹ *úrfiældær* *ā* *gárþ* *út* *liggjæ*, *þá* *á* 6 w^c (Ru, um-ww)
þæn *gárþi* *várþæ* <sum> *úrfiæld* *á*.

<i>svā</i> <i>lánkt</i> <sum> <i>han</i> <i>rækkir</i> .	4 k (m-ww)
<i>liggær</i> <i>úrfiældær</i> ² <i>til</i> <i>æra</i> <i>ok</i> <i>ærtoghæ</i> ,	6 w ^b (Ru, um-www)
5 <i>þá</i> <i>skal</i> <i>han</i> <i>gárþ</i> <i>havæ</i> <i>æptir</i> <i>býæmáli</i> .	

1083 = V. 17, 5^k (243).

Þæn *úrfiældær* *sum* *liggær* *til* *æra* *ok* *ærtoghæ*, 3 w (üt-ww)
hán *ā* *ī* *állum* *útgjárþum* *stándæ*,
hvárr *æptir* *þý* *han* *ær* *tíl*.

XVIII. *Nū* *síx* *hvilkin*¹ *bólstaþæ* *skíðl* *skulu* *væra*:² 4 w (um-ww)
 (Um *rā* *ok* *rær* *ok* *rābrut* Reg.)

1084 = V. 18 pr.^a (243).

Þær *ær* *rær* *sum* *fæm* *sténær* *áru*, 4 w (mt-ww)
fiúri *útæn* *ok* *én* *ī* *míþju*.
fiúri *sténær* *ok* *þré* *sténær*
múglū *rær* *hæta*. *æi* *mughu* *færi*
 5 *sténær* *bólstaþæ* *skíðl* *hæta*.

1085 = V. 18 pr.^b (243).

Fæm *sténær* *skulu* *liggjæ* *ī* *tómtærā* *hvarjum*.¹ 4 w (mt-www)
ī *fárvæx-rá* *mughu* *þrír* *sténær* *liggjæ*. 6 w^c (Ro, t-ww)
svá *ok* *ī* *úrfaelz-rá*.

1086 = V. 18 pr.^c (243).

Ī *ákræ-skíptum* *ok* *téghæ-skíptum*, 4 w (tt-ww)
þær *mā* *tvá* *sténæ* *rā* *kállæ*.
stákæ *ok* *stén* *ok* *tén* *mæþ*, 4 w (tt-w)
 <þæm> *mā* *ok* *rā* *kállæ*.

1087 = V. 18 pr.^d (243).

Stákæ *ok* *stén* *mā* <mán> *rā* *kállæ*; 4 k (üm-ww)
bén *ok* *stén* *mā* <ók> *rā* *kállæ*;
énum *sténe* *gifs* *ængin* *vízorþ*.

1088 = V. 18 pr.^e (243).

*Kan*¹ *æi* *rā* *ællr* *rær* *tíl* *væra*² *ællr*³ *gárþær*, 4 w (mt-ww)
væri *þā* *bólstaþæ* *skíðl*
ī *míþjum* *áum* *ællr* *súndum*.

ACEÆF] 1082: 1 davor Nu 2 han XVIII: 1 hvilikin 2 væra 1085: 1 .j.
 hvarjum tomtæ ra liggjæ 1088: 1 davor Nu 2 væra 3 danach ok AÆ, æi C

1089 = V. 18, 1^a (243. 244).

Giær mán rā ok rær ā bōlstaþ ánnærs, 4 w (mt-ww)
ællr brjrtær hans rá ok rær,

<i>værþær bær ok ā tákín, <ók> æru til séx mannæ vitni,</i>	6 w ^d (Ro, üm-üw)
<i>þá mā han bindæ ok færa til þínx.¹</i>	4 w (mt-ww)
5 <i>ok séx mannæ vitni ā hán (244) fyllæ þérx²</i>	6 w ^e (Ro, t-w)
<i>sum þæ'r váru ok ā sághu.</i>	

1090 = V. 18, 1^b (244).

Havi málsēghandi váld hvat han vill hældær líf hans 2 w (ttt-m)
tákā¹ ok úpp hængjæ,
ællr læsi sik við hvárn lot süm han við kómbær.

1091 = V. 18, 1^c (244).

Kan¹ han síðlvær komæ undæn², ok værfæ <þō> klæþi 4 k (üt-ww)
áf hānum tákín,

<i>ók æru til tréggjæ mannæ vitni,</i>	2 w (ttt-ww)
<i>þū væri <han> sik</i>	4 k (üt-ww)

5 *mæþ atærtān mannæ éþe.*

<i>fáldær at éþe, bæte atærtān märkeær.</i>	4 k (tt-ww)

1092 = V. 18, 1^d (244).

Ær¹ æi áftækt til ællr vitni, þā² væri 4 k (tt-m)
sik mæþ átærtān mánnum.

<i>ællr bæte séx märkeær.</i>	6 w ^d (Ro, üt-üw)

ok þær læggins rá niþær süm þær fyrræ lághu, mæþ dómum ok skiðlum. 4 w (t-ww)

1093 = V. 18, 2^a (244).

Mā¹ <ok> ángin bōlstaþæ- rá úpp tákæ 4 k (h-ww)
ællr niþær séttjæ, útæn állir iorþéghandær
þær sín viðær² sum í bý ághu.

<i>ok dómbær sē ā þingi til givín.</i>	6 w ^e (Ro, mt-ww)

5 *hvar han niþær læggir útæn þæssi skiðl nū æru sághþ,* 4 k (um-ww)
bæte <han> þré märkeær.

<i>ællr dýli mæþ tu mánnum.</i>	4 k (m-ww)

1094 = V. 18, 2^b (244).

Læghs tómpærā niþær, þær skulu állir 6 w^b (Ru, ttt-ww)
íó þ èghandær við værá.¹

<i>ði þorf þær dóm ā þngi til tákæ.</i>	4 k (t-ww)

ACEÆF] 1089: 1 til þínx föra 2 þera nach ok 1090: 1 takæ 1091: 1 davor Nu 2 sialffvæær undæn komæ 1092: 1 davor Nu 2 þa hier Æ, nach sik A (und die übrigen?) 1093: 1 davor Nu 2 viðær sein 1094: 1 væra

1095 = V. 18, 2° (244).

*Kan*¹ þæn tómpærū quæljæ sum ā minnæ² æn halvæn bȳ, 4 gw⁷ (um-www)
*hávi*³ ænkti váld þær tīl.

XIX. (Um hior þlætir ok skōghæ bȳæ mællum Reg.)

1096 = V. 19^a (244).

Liggær læt bȳæ mællum, ær rá ok rær tīl, 4 k (tt-me)
væri þæt vérit hávæ. ér æi rær ok rá tīl,
hávi halvæ læt hvær bȳ.

1097 = V. 19^b (244).

Liggær dæþriþæ-skōghær bȳæ mællum, ær rá 4 k (mt-ww)
ok rær tīl, véri þæt vérit
hávær. ær éi rā ok rær tīl, hávi
 <þā> halvæn skōgh hvær bȳ.

1098 = V. 19^c (244. 245).

*Liggær værnkallæþær*¹ skōghær bȳæ mællum, ær rá 4 k (tt-me)
ok rær tīl, véri þæt vánt ær.

ær éi rā ok rær tīl, þā á han at skíptæs tīl æræ ok ærtoghæ. 6 w^b (Ru, tt-ww)

XX. Nu siæ¹ um almæningjæ:

4 w (um-ww)

1099 = V. 20 pr.^a (245).

Liggær almæningær bȳæ mællum ællr bölstáþæ, ér rā ok rær tīl, 6 w^b (Ru, um-ww)
væri þæt vérit hávær.

ær éi rā ok rær tīl, þā tåki <ok> hvær bȳ halvæn almæning. 4 w (üm-w)

1100 = V. 20 pr.^b (245).

Liggjæ ok um én almæning flære bȳær, 4 w (um-ww)
ók ær æi skiæðl bȳæ mællum,
tåki slíkt bȳ sum bȳ.

*hvæt han liggær fore méræ ællr <fore>*¹ minnæ. 4 w (üm-ww)

1101 = V. 20 pr.^c (245).

*Liggær*¹ almæningær hündæræ mællum ællr fólklándæ, 4 k (mt-ww)

ær éi rā ok rær tīl 4 w (um-üw)

hávi <þā> halvæn almæning hvært. 4 k (mt-ww)

1102 = V. 20 pr.^d (245).

Liggær almæningær hündæræ mællum, 4 k (tt-me)
ær rā ok rær tīl, véri þæt vánt ær.

ACEÆF] 1095: 1 davor Nu 2 minnæ a 3 danach han 1098: 1 værnkallæþær
 XX: 1 Nu siæ fehlt Reg. 1100: 1 so F 1101: 1 s. No. 1103

<i>ær ði rā ok rǣr til, skipti <þā> vðvil- dræt þeræ mællum.</i>	4 w (üm-ww)
<i>ī þr̄j sūndær: tvā læti vārskōgh ok þr̄iþjung alméningær.</i>	4 w (mt-ww)

1103 = V. 20 pr.^o (245).

Liggær¹ alméningær hūnderæ mællum ællr fōlklāndæ, 4 k (tt-me)
hāvi <þā> hālvæn ālméning hvárt.

1104 = V. 20, 1 (245).

Fārr man ī <ækn ok ī>¹ alméning, g 2 w (r, t-w)
r̄jþær ok r̄jmir svā nær vārskōghe 2 gw (t-w)
þæt hān þorf útvaegh ā vārskōgh: hān g 2 w (r, t-w)
skāl havæ útvaegh tíu alnæ hvārvaegh, 2 gw (t-w)
 5 *út fra b̄y sīnum ā vārskōgh mánna.* g 2 w (r, t-w)

1105 = V. 20, 2^a (245. 246).

Fārr man ī ækn ok <ī> alméning, 2 gw (t-w)
r̄jþær ok r̄jmir, bōrt fārr hān: 2 wg (l, t-w)
tīl kōmbær ānnær ī nēr rūddu, 2 gw (t-w)
brætīr nēr brætto, lārker ok blīker, 2 wg (l, t-w)
 5 (246) *kōmbær <þær> úm gārþi ok vērñ.* 2 gw (t-w)

1106 = V. 20, 2^b (246).

Úpp kōmbær þæ'n þær fyrræ rūddi, g 2 w (r, t-w)
ok sīghær: 'hvī kōmþu ī rūþū mīnæ?' 2 gw (t-w)
'nē' sīghær hīn; 'þæt ðr ruþū¹ mīn'. g 2 w (r, t-w)

---

ok æi þīn: iæk havær bārket ok blīket'. 6 w^b (Ru, um-m)

---

5 *gifs þū þæm vald ok vīzorþ þær havær hághi²* 6 w^b (Ru, m-ww)
um hværft ok ā bōr, ok þæ'n hāvi foregāngit
ðrvuþi sīnu sum fyrræ rūddi.

1107 = V. 20, 3^a (246).

Ænkti hūnderi ællr bōlstaþær má 4 w (üm-ww)
ānnær alméning fáre ællr fīkjæ.

---

hvárti ī skōghum ællr vātnum. 4 k (ttt-e)

ūtæn hān hāvi lóf ællr lēghu fore sīk. 4 w (um-ww)

1108 = V. 20, 3^b (246).

Hvār sum alméning fárr ællr fīkir, 4 w (t-ww)
hāldi han brōm úppi.

---

svā lānkt han fárr ā alméning, ællr bēte mæþ laghæbótum. 4 k (ttt-ww)

ACEÆF| 1103: 1 s. No. 1101 und SCHLYTER zu No. 1102 1104: 1 vgl. 1105, 1
 1106: 1 ruþæ 2 hagi hawær
 Abhandl. d. S. Gesellsch. d. Wissensch., phil.-hist. Kl. XXXV. II. 31

1109 = V. 20, 3° (246).

Liggær alméningær $\perp \times \times \perp \times$, 4 w (üt-ww)
 ðrúddær ællr ðbróðæþær,

	þá ághær allt húndæri rýþjæ ok bróæ.	6 w ^o (lto, t-ww)
	ællr bæte mæþ laghabðium. ¹	4 k (ttt-ww)
5	hwárt æptir sínum brútum.	4 k (h-ww)

1110 = V. 20, 3^d (246).

Hvá<r> sum alméning vill fáæ <ællr fíkjæ>¹, 4 w (t-www)
 hán skal ā húndæris-þingi
 lóf til tákæ . . . . .

XXI. Nū síx¹ um nýær úppgiærþir:1111 = V. 21 pr.^a (246).

Gicær man úppgiærþ til ákærs innæn værnær¹ þæt ütæn 4 k (ttt-e)
 liggær brut ok býæmāl, þæt ā han sá
 um þrý ár, ok þrý ár ī træþi hávæ,
 ok síþæn til skiptis bæra.²

5	hávær han þæ ^r ívir, ok fýllis ā han fórbuþ, bæte þrē märkeær. 6 w ^b (Ru, um-www)

1112 = V. 21 pr.^b (246).

Gicær han úppgiærþ til éngjæ, þæm skal han slá 4 k (t-ww)
 ok af tákæ um þrý ár,
 ok síþæn til skiptis bæra.¹

	hæfþær han þæ ^r ívir ² , ok fýllis ā han fórbuþ ³ , bæte þrē märkeær. 4 w (t-ww)

1113 = V. 21, 1^a (246).

Gicær man úppgiærþ til ákærs ütæn værnær, han ā 4 k (ttt-e)
 þæt sá ok af tákā¹ um sáx ár,
 <ok sáx ár má han>² ī træþi hávā³,
 ok síþæn til skiptis bæra.⁴

5	æn éi ær ávísning til. 4 k (ttt-w)

1114 = V. 21, 1^b (246. 247).

Ær (247) ávísning til, havi¹ þæt fore fásta 4 k (tt-www)
 féþærni ok álda óþal.

	til ² han rýþær gen rúddu ok brýtær gen brútnu. 4 w (mt-ww)
	þaghær rýþær ³ gen rúddu ok brýtær gen brútnu, 4 w (t-ww)
5	þá skiptin bāþir illu sum gōþo.

ACEÆF] 1109: 1 böte laghæ böter 1110: 1 vgl. 1108,1 XXI: 1 Nu síx
 fehlt Reg. 1111: 1 innæn værnær til ákærs (vgl. 1113,1. 1115,1) 2 bæra 1112:
 1 bæra 2 danach at A 3 forbuþ a han 1113: 1 take 2 so EÆF 3 hævæ 4 bæra
 1114: 1 davor þa 2 davor þær 3 davor han

1115 = V. 21, 1^c (247).

	<i>Gier man úppgiærþ til éngja ütæn vérnær, þæt má</i>	4 k (ttt-e)
	<i>hæn slá <ok úf tákā>¹ um séx ár,</i>	
	<i>ok síþæn til skíptis bærā.²</i>	
	<i>æn æi ær ávísning til.</i>	4 k (t-ww)
5	<i>ær ávísning til, <þā> rýþi gen ráðu,</i>	4 w (t-ww)
	<i>ok skíptin svā illu sum gōþo.</i>	

XXII. Nū síx¹ um mýlnur² ok vátu-téppur:

1116 = V. 22 pr.^a (247).

	<i>Nū kan mýlnustaþær liggja¹ bōlstaþæ mællum:</i>	4 k (m-ww)
	<i>hávi halvæn mýlnustaþ bōlstaþær hvár.²</i>	
	<i>svā lánkt sum hans býæ- lánd rækkir til.³</i>	4 k (t-ww)

1117 = V. 22 pr.^b (247).

	<i>Liggæ¹ mýlnustaþær innæn bý ok bōlstáþ,</i>	6 w ^b (Ru, t-ww)
	<i>han skal brýta til æra ok ærtoghæ.</i>	
	<i>taki svā hvar sin lót þær af súm han ághær</i>	6 w ^b (Ru, ttt-ww)
	<i>ī tómp^t ok ī ákrum ok éngjum.</i>	

1118 = V. 22 pr.^c (247).

	<i>Kunnu¹ mýlnustaþir innæn bōlstaþi² liggja</i>	4 k (ttt-www)
	<i>tré ællr þrír,</i>	
	<i>þā mā þém til mårklandæ brýta.</i>	4 k (um-w)
	<i>þā hávær hvarr váld</i>	4 k (ttt-www)
5	<i>sín mýlnustaþ býggja³ ællr niþær fálla.</i>	

1119 = V. 22, 1^a (247).

	<i>Nū mā éngin andrum mýlnustaþ býggja til skáþā.¹</i>	6 w ^b (Ru, um-ww)
	<i>æi óvæn, svā at hæn vatn téppir,</i>	4 k (m-www)
	<i>svā at þæt gangær úpp ā áker ællr éng,</i>	4 k (t-www)
	<i>ók æi svā niþæn fóre at þæt quævæ</i>	4 k (m-www)
5	<i>fore hánum sum óvæn býggir.</i>	

1120 = V. 22, 1^b (247. 248).

	<i>Nū fá þær at déla. síghær ánnær svā býgt¹</i>	4 w (m-ww)
	<i>væru² at spilt ær áker ok éng</i>	
	<i>fore hánum . . . . .</i>	
	<i>þā skal þær sýn til næmpnæ, tólf mén:</i>	4 k (tt-w)
5	<i>rā(248)þi³ halvi sýn hvarr þæra.</i>	

ACEÆF] 1115: 1 vgl. 1112, 2 (auch 1113, 2) 2 bæra **XXII:** 1 Nu six fehlt Reg. 2 mylnur Reg., mylnu staþi hier der Context 1116: 1 liggja nach mællum 2 hvar bolstaþær 3 til rækkir 1117: 1 davor Nu 1118: 1 davor Nu 2 so SCHLYTER mit C: mællum bolstaþæ AEÆF 3 davor at AEÆF 1119: 1 til skáþæ byggja 1120: 1 byggd A 2 væra 3 davor Ok AE

1121 = V. 22, 1° (248).

Sværja þé [to]lf at þé bygning giær ængin skáþá¹, 4 w (um-ww)
þá mā hans bygning at sáklæso stánda.

<i>svær sýn svá at þé bygning giær skáþá²,</i>	6 w ^b (Ru, ttt-ww)
<i>ántviggja ā ákær ællr éng</i>	6 w ^b (Ru, um-ww)
5 <i>þá skal þé bygning upp kásta, ok þæn</i>	6 w ^b (Ru, ttt-ww)
<i>bæte sæx märke <sum> hānæ byghþi.</i>	

1122 = V. 22, 1^d (248).

Nū stémmis þé quærn útæn ær byghþ, 4 w (üt-üw)
svá at þæn gítær æi gángit óvæn.

<i>ær til ok vītær svá sýn,</i>	4 k (tt-ww)
<i>táki upp ok rými, ok bæte sæx märke.</i>	4 w (ttt-me)

1123 = V. 22, 1° (248).

Samū lāgh ær um værkæ, sum um mýlnu-dámmæ. 4 k (üt-üw)

<i>éngin mā ándrum til skáþá¹ byggja,</i>	4 k (üt-ww)
<i>ók ængin ándrum sitt fore tákā.²</i>	
<i>útæn han hæti viðær slíkum samu bótum</i>	4 w (m-ww)
5 <i>nū ær saght um mýlnu-dámmæ.</i>	

1124 = V. 22, 2 (248).

Nū kan fólk ællr fæ <få skáþæ>¹ af væþerquærn, 4 k (t-ww)
ællr <af> vátquærn, ællr mýlnudámmi,
ællr i værkum, hvæt skáþæ þæt hælzt ær:
þæt ā ógilt væræ.

1125 = V. 22, 3 (248).

Liggær súnd býæ méllum, <ællr>¹ hündæræ <méllum> 6 w^b (Ru, tt-ww)
ællr fólklandæ, þæt súnd ā værā²
tū alnæ brétt áldræ mannæ léþ.

<i>bátelēþ fém álnæ.</i>	4 k (ttt-ww)
5 <i>súm æi ær álmannæ-lēþ.</i>	4 k (mt-ww)
<i>hvar sum mēæ tēppir, bæte sæx märke.</i>	6 w ^d (Ro, m-ww)

XXIII. *Nū síx¹ um brōær <ok skáþæ i brōm>²: 4 w (um-ww)*1126 = V. 23 pr.^a (248).

þorvæ býamæn siélvir¹ brōær við ándær 4 k (ttt-w)
æn þæm sum til hæra álmannæ-vægh²:

<i>þā vill én byggja ok ánnær féllæ.</i>	4 k (m-w)
<i>þā gífs þæm vald ok vízorþ sum byggja vill.</i>	4 k (um-ww)
5 <i>ok þæn bæte þrē æræ sum brō niþær féllir, ok býggi síþæn.</i>	4 w (m-ww)

ACEÆF] 1121: 1 ængin skaþa giör 2 skaþæ 1123: 1 skaþæ 2 fore taka
 1124: 1 so CEÆF 1125: 1 so U 2 væræ XXIII: 1 Nu síx fehlt Reg. 2 so Reg.,
 und hier auch CÆF im Context 1126: 1 sialffvir 2 almannæ vægh til hōræ

1127 = V. 23 pr.^b (248).

<i>Allir ághu þer brö <at> byggja sum brö við þorvæ.</i>	4 w (tt-m)
<i>ok hínir séin sàklæsir</i>	6 w ^b (Ru, üt-ww)
<i>sum ái þorvæ brö við.</i>	

1128 = V. 23 pr.^c (248. 249).

<i>Nú liggær brö · býæ mællum ællr bölstaþæ.</i>	4 k (ttt-www)
<i>þorvæ þer brö báþir</i>	
<i>byggja: (249) féllir èn, ok annær byggir,</i>	
<i>þá bæte þæn þrē æræ</i>	
5 <i>sum féllir, ok byggir síþæn.</i>	
<i>þè bót ághu síðlvir¹ mælsēghandær skiptæ.</i>	4 k (tt-ww)

1129 = V. 23 pr.^d (249).

<i>Nú þorf brö til kirkju, kiðpunn ællr þína.</i>	4 k (tt-w)
<i>ær hún all níþær fæld, þá ær hún gíld</i>	4 k (üm-w)
<i>at þrim márkum til þræ-skíptis.</i>	
<i>hvat hún liggær í bölstaþ ællr bölstaþæ mællum.</i>	4 k (m-www)

1130 = V. 23 pr.^e (249).

<i>Ær brö half ðvígh, tölð æræ bót át.</i>	4 k (tt-www)
<i>ær bröin skípt, ok vêt hvarr sän löt,</i>	6 w ^b (Ru, ttt-ww)
<i>liggær¹ mánzlotær ófær, bæte þrē æræ.</i>	

1131 = V. 23 pr.^f (249).

<i>Liggær¹ brö fólklándæ mællum, ær all ðvígh, sæx márkær bót át.</i>	4 k (üm-www)
<i>ær half övígh, át márkær þræær.²</i>	4 k (tt-üw)

1132 = V. 23 pr.^g (249).

<i>þær ághu brö sum lánd ok lætir ághu.</i>	4 k (mt-www)
<i>állir býæmæn ághu brö at byggja, ok ái enkæmán.</i>	6 w ^b (Ru, tt-ww)

1133 = V. 23, 1^a (249).

<i>Nú kan brö bört gánga mæþ ófsinnis-vátn.</i>	4 k (tt-w)
<i>ællr <mæþ> éld, ok ær þý¹ ófær:</i>	4 k (ttt-m)
<i>æhvar hún² liggær hælzt, bölstaþæ mællum,</i>	6 w ^b (Ru, t-www)
<i>ællr í bölstaþi, húndæræ mællum,</i>	
5 <i>ællr fólklándæ, þær³ ághu þer færju</i>	
<i>hálda ællr flótæ³, þær³ til brö ær býghþ.</i>	

ACEÆF] 1128: 1 sialfwir 1130: 1 davor ok 1131: 1 davor Nu 2 þre
markær 1133: 1 by A 2 sum A 3 ællr flótæ hálda

1134 = V. 23, 1^b (249).

	<i>Þē brō ā innæn þrē stæmpnudaghæ byggiæs.¹</i>	4 k (um-ww)
	<i>(ēn fóre hælghæþórsdagh, ók siū nǣter mællum stæmpnudax hvars²), ællr bæte rat brōæfall, æptir sýncemannæ vitnum.</i>	4 k (mt-ww)
5	<i>vér sýn hán, væri sáklæs.</i>	6 w ^b (Ru, tt-ww)

1135 = V. 23, 1^c (249).

	<i>Liggær¹ brō þē sum ófsinni má æi at kómā², þē ághu i állum tímum gíldær <at> vérā.³</i>	4 k (ttt-me)

1136 = V. 23, 1^d (249, 250).

	<i>Nū kan én þē brō ógild véræ. þā á lænsman til þínx fára ok biūþæ þē brō upp giæra</i>	4 w (ttt-e)
	<i>þā liggær fore þém siū náta stæmpnudaghær,</i>	4 k (ttt-ww)
5	<i>ok <i>¹ þæm siū nátum þā skúlu þær þā brō (250) byggiæs, ællr bæte æptir lánz-lághum.</i>	4 k (m-ww) 4 k (ttt-ww)

1137 = V. 23, 2^a (250).

	<i>Alle þē brōær sum i álmannæ-væghum liggiæ, kirkjuvæghi ællr kiæpunx,</i>	4 k (tt-w)
	<i>þínxvæghær, kárlsvæghær ællr <ok> kúnunx,</i>	4 k (t-ww)
	<i>þā ær þær kúnungær¹ málsēhandi át,</i>	4 k (tt-w)
5	<i><én lagh ær lýst fóre>.²</i>	

1138 = V. 23, 2^b (250).

	<i>Fár nokor skáþæ af brō, væri þæn þá¹ málsēghánde sum skáþæ fár af bróni.</i>	4 k (t-w)

1139 = V. 23, 3 (250).

	<i>Ághi¹ éngin vald vægh ællr brō af staþ færa, útæn hán víti ánnæt iæ mgilt fóre véra.</i>	4 k (h-ww)

1140 = V. 23, 4 (250).

	<i>Nū kan væghær ællr brō liggæ¹ bólstæþæ mællum, ællr grínd. havi hálvæn vægh ók halvæ brō, ók halvæ grínd hvær bý.</i>	4 k (ttt-me)

ACEÆF] 1134: 1 byggiæs nach a 2 hvars stæmpnudax 1135: 1 davor Nu
2 komæ 3 væra 1136: 1 so CEÆF 1137: 1 kúnungær þær 2 én lagh lýst ær
fore CÆF 1138: 1 þa vor væri 1139: 1 davor Nu 1140: 1 liggæ nach
mællum

1141 = V. 23, 5 (250).

	<i>Stókhólms-bró¹, Æ²ræsunn-bró,</i>	2 k (l, ttt-m)
	<i>Æ²stēns-bró, Þílasunn-bró²,</i>	
	<i>þæm byggja húndæri flére.³</i>	
5	<i>væri ók fore þæm bót mére</i>	4 k (tt-ww)
	<i>æn fore bróæfall ánnur.⁴</i>	
	<i>liggær mánz-lótær ðbróæþær,</i>	4 k (tt-www)
	<i>þré æra bót át.</i>	
	<i>liggær bólstæþæ-lótær⁵ ðbróæþær,</i>	
	<i>bæte han þré márkær.</i>	
10	<i>æi véi þær bótin þý mére</i>	4 w (mh-ww)
	<i>útæn áttunælotær liggí ðbróæþær.</i>	
	<i>liggær hán ðbróæþær, þær</i>	4 k (ttt-w)
	<i>ær fémm markær bót át.</i>	
	<i>liggær fiærþungær ðbróæþær,</i>	4 w (um-ww)
15	<i>bæte mæþ tíu márkum.</i>	
	<i>hálf t húndæri, trúghu márkær,</i>	4 k (h-üw)
	<i>álf húndæri, fíurætighi márkær.</i>	
	<i>ándæ bróær liggja í laghæbótum, súm fyr ær ságh t.</i>	4 w (um-www)

1142 = V. 23, 6^a (250).

	<i>Nú kan fólk í bró skáþá¹ líúta ok dæþ þær af.</i>	4 k (t-www)
	<i>þá liggær þæn í váþæ-giældum.</i>	4 w (mt-www)
	<i>ók ængu búþi fýlghja.</i>	4 k (ttt-m)
	<i>nú kan þem bæn ællr ármær brístæ.</i>	4 w (üt-ww)
5	<i>liggí állt í váþæ-giældum.</i>	

1143 = V. 23, 6^b (250. 251).

	<i>Nú brýtær sík hæstær¹ í bró, fār dæþ af.</i>	4 k (ttt-w)
	<i>gildær at séx ærum.</i>	4 w (üt-ww)
	<i>skiút hálf márk, óxe hálf márk,</i>	4 k (ttt-www)
	<i><kó>² ok quíghændi tíu ærtóghær,</i>	
5	<i>(all lághgiæld kárlgild),</i>	4 k (t-e)
	<i>svín, fār³, gét, (251) búkkær fore ærtogh,</i>	4 k (ttt-www)
	<i>æn þæt ær vintær gámælt. ær þæt tvæggja</i>	4 k (t-ww)
	<i>víntræ, þá ær tvæggja ærtoghæ bót át.</i>	
	<i>ær þæt þriggja víntræ, ære bót át.</i>	4 w (ttt-e)
10	<i>(æi véi þær þè bót mére),</i>	4 w (mt-üw)
	<i>súmar-ténlungær fíura þænníngæ.</i>	4 k (ttt-www)

ACE(ÆF) 1141: 1 der ganze Paragraph fehlt ÆF 2 davor ok 3 flere hundæri
4 annur broæ fall 5 davor en 1142: 1 skáþæ 1143: 1 hæstær sík 2 ko EÆF,
quo C 3 fæ A

1144 = V. 23, 6° (251).

Kan¹ þætta fæ fā skáþe, ok æi dæþ ðf liúte,
 véri þæt fiérþungær
 af þém lāghgiældum nū eru upp sághþ. 4 k (üt-ww)

XXIV.¹ Nū siæ² um vǫþæld:1145 = V. 24 pr.^a (251).

Nū kunnu drængjær ī láþū þrýskja, 4 w (mt-ww)
 ok vérþær öldær hæghre æn hávæ þorf
 þæn þær hávæ in bórit.

brindær upp báþi kórñ ok láþā ¹ ,	4 k (tt-w)
5 þā ā vǫþæþ ² biúþæ átertāñ mánne, ok vǫþæbót siū mǫrkær.	4 k (tt-ww)
bristær at ēþe, bǫte fiúrætighi mǫrkær.	6 w ^b (Ru, tt-w)

1146 = V. 24 pr.^b (251).

Æ^r böñde ællr böñdens son þā ī laþu inni, 4 k (ttt-ww)
 þæt ær ógilt, báþi ī ēþum ok bótum. 4 k (tt-mw)
 samu lāgh ærū um stúvūeld ok stékæræ-hūs. 6 w^b (Ru, üm-ww)

1147 = V. 24, 1^a (251).

Bær man öld hūse mællum ællr gárþæ, þær ā 4 k (tt-ww)
 hvær hāñdæverkum sīnum <at> vǫrþæ.

1148 = V. 24, 1^b (251, 252).

Vérþær þæ n öldær hæghri æn hávæ þorf, 2 w^u (tt-me)
 brénnir upp hūs étt,

sæx æra vǫþæbót, ok tíu manna ēþ. 4 k (m-ww)
 ristær at ēþe, bǫte sæx mǫrkær. 4 w (ttt-me)

5 brindær garþær öldær ællr flære gárþær,
 ællr ok öldær bý,

siū mǫrkær vǫþæbót, ok átertāñ manna ēþ. 4 k (ttt-m)

földær at ēþe, bǫte fiúrætighi mǫrkær. 6 w^b (Ru, t-ww)

æ i vérþær ok bót þý¹ mére, 4 w (mt-ww)

10 þō at báþi brin(252)ni bý ok böñde.

1149 = V. 24, 2^a (252).

Bær man öld til sköghs, vill rýzl ællr¹ rúþū 4 k (t-ww)
 bréñnæ²: farr þæn öldær vǫþæri æn hávæ þorf,
 hāñ skal at grāñnum kǫllæ.

ACEÆF] 1144: 1 davor Nu XXIV: 1 die Zahl erst nach *vaþæ eld* 2 Nu
 siæ fehlt Reg. 1145: 1 laþæ 2 davor þæn 1148: 1 þý (þe C) hier Æ, vor bot AC
 (und die übrigen?) 1149: 1 ok AEÆF 2 bréñnæ nach will

	<i>gítar han húlpit, véri sáklæðs.</i>	4 k (ttt-www)
5	<i>gítar <han>³ éi húlpit, hán skal tilbuði fylghjæ.⁴</i>	

1150 = V. 24, 2^b (252).

	<i>Þæn á biúþa¹ at brinnanda² brándi ok ríukanda³ ræki</i>	4 k 4 k (r, tt-m)
	<i>(biúþi í lagþingum: húndæris-þingum þrim ok folklánzþingum tvém.</i>	4 w (üm-www) 4 k („)
5	<i>havi fæ í takahándum. gítar han þý búþi fylght, þá véri sáklæðs.</i>	4 w („) 4 k („)
	<i>[vāþæ]ēþ átærtan mána⁴,</i>	4 k 4 k (r, tt-m)
	<i>gítar han ēþ gángit, þā ær vāþæbót síu márkær.</i>	4 k (ttt-m)
10	<i>fállz at ēþe, bæte fiúrætighi márkær fore díllbrændæn skógh, æn han fálz at ēþe⁵ ok tilbuþinú.</i>	6 w ^b (Ru, tt-www)

1151 = V. 24, 2^c (252).

*Allt þæt af énoŋgæ- élde gángær,
þær ær énoŋgæ-bót át.* 4 k (mt-m)

1152 = V. 24, 2^d (252).

*Brindær hálvær skóghær, bæ't mæþ tíughu márkum,
brindær fiærþungær, bæ't mæþ tíu márkum.
ær <ok> þý minna í dæþviþæ-skóghi, bæ't mæþ þrim márkum.* 4 w (h-www)
4 k (üm-www)

1153 = V. 24, 2^e (252).

*Hvár staþ þær minna brænt ær¹ æn fiærþungær, þær ær sæx æra
vāþæ-bót, ok tíu manna ēþær.²* 4 w (t-www)

Svā skál man vāþæ fylghjæ allum þæm nū ær úpp saght¹: 4 k (h-w)

1154 = V. 24, 3^a (252).

*þæ'r skál være fæ í takahándum ok ēþ
biúþæ . . . . .
í þrim húndæris-þingum ok folklánzþingum tvém.¹
ok þæ n á í friþ dæmæs sum biúþær fullt.²* 4 gw (tt-www)
4 w (um-www)

1155 = V. 24, 3^b (252. 253).

*Nú síghær ánnær æi vāþæþ búþin
væru.¹ þā fjlli þæn sakin gífs
mæþ dæmæra sínum ok (253) tákum tvém
ok þingvitnis-mánum þrim.* 4 k (m-www)
4 k (um-www)

ACEÆF] 1149: 3 so F 4 fylghjæ tilbuði 1150: 1 biuþæ 2 brinnænda 3 ry-
kænda 4 manna 5 eþinum 1153: 1 ær brænt 2 davor waþæ (vgl. 1148, 7 u. ä.)
Überschr.: 1 so CÆF: ær vpsagder E, æru uppsaghþir A 1154: 1 twem folklanz
þingum 2 fullt biuþær 1155: 1 være

1156 = V. 24, 3^c (253).

<i>Hædr sum svā fyllir, friþi hán ok hans góz.</i>	4 w (um-ww)
<i>gítar æi svā fyllt, véri þá vāþi i villic-værkum.</i>	4 k (tt-mw)

1157 = V. 24, 4^a (253).

<i>Givær man vænslæsak: áþrum¹, at hán</i>	2 w (ttt-ww)
<i>havær brént fore hánnum: vérþær <han> æi</i>	
<i>bár ok ā tákín, ællr gángær æi síðvær</i>	
<i>viþ, þá stánda vizórþ fore hánnum.</i>	

1158 = V. 24, 4^b (253).

<i>Álla staþi hæghis svā éþær sum bót</i>	2 w (ttt-e)
<i>ök ækis, hvárt æptir ándru.</i>	

XXV. Nu síx¹ um káxnævargh: 4 w (mt-ww)1159 = V. 25 pr.^a (253).

<i>Gángær man mæþ bránd<i>¹ ællr èldfære,</i>	2 w (m-ww)
<i>brénnir² quærnæhūs³ ánnærs mánz:</i>	
<i>táx han <þær> mæþ blásænda múnni</i>	
<i>ok brínnænda brándi, ...</i>	

5	<i>ök æru til</i>	4 k (um-ww)
	<i>sæx mannæ vitni, bindi þā⁴ hán,</i>	
	<i>ok fære til þinx⁵, ok fylli ā hán</i>	
	<i>sæx mannæ vitni þæra <þē> þær</i>	
	<i>vāru ok á sághu.</i>	

1160 = V. 25 pr.^b (253).

<i>Sþæen han lághlíkæ ér¹ til vinnín,</i>	2 w (um-ww)	
<i>þá býggi upp quærn svā góþæ sum hún</i>		
<i>fýrræ vár, mæþ tólf mannæ vitnum,</i>		
<i>þém sum þá quærn fýrræ sághu æn hún brænd var,</i>	4 w (um-ww)	
5	<i>ok sæx márkær at bót.²</i>	2 w (um-ww)

1161 = V. 25, 1^a (253).

<i>Bærr¹ man èld, vill brénnæ bý² ok bóndaæ,</i>	2 w (m-ww)	
<i>brénnir upp hús ètt ællr flære,</i>		
<i>ællr ok gárþ .állæn ællr bý:</i>	2 w (t-m)	
<i>vérþær tákín mæþ blásænda múnni</i>	2 w (m-ww)	
5	<i>ok brínnænda brándi . . . . .</i>	
	<i>þá mā han bindæ ok fære til þinx.³</i>	6 w ^d (Ro, um-ww)
	<i>sþæen skulu tólf mæn sværjæ þæt sánnæst ér um þæt mál.</i>	4 w (mt-ww)

ACEÆF] 1157: 1 áþrum vænslæ sak XXV: 1 Nu síx fehlt Reg. 1159: 1 so C 2 ok brénnir CÆF, ok vill brénnæ AE 3 quærnæhus nach manz 4 þa bindi 5 til þinx före 1160: 1 ær laghlikæ 2 at bót] mæþ at botinni AÆF, nur bot C (E abweichend ok böte sæx markær) 1161: 1 davor Nu 2 davor baþi 3 til þinx före

1162 = V. 25, 1^b (253. 254).

<i>Vérja þér hán for¹ þý má(254)li, þá bæte</i>	6 w ^b (Ru, tt-www)
<i>þæn fiúrætihi märke sum sáklæsan bánt</i>	
<i>ók bástaþi . . . . .</i>	
<i>fælla þe hán, bæte¹ állt þæt han á.</i>	6 w ^d (Ro, üm-www)
<i>5 taki én lot kúnungær, ánnæn málséghandi, þriþiæ húndærit.</i>	6 w ^b (Ru, um-www)
<i>. . . . . ok æ bøndænum fyrst</i>	6 w ^b (Ru, tt-www)
<i>atærgildi for² lát sitt.</i>	
<i>ok víti siælvær lát sitt, huru mýkit þæt ær.</i>	4 k (tt-w)

1163 = V. 25, 1^c (254).

<i>Vínz æi méræ at, þá ā æ bōnden</i>	4 w (um-ww)
<i>fúllt fore sitt fyrst háva,</i>	
<i>ok þæn skal ī báli brinna</i>	2 w (um-ww)
<i>sum brént hávær fore bōnda.¹</i>	
<i>5 ær ok ængin skaþi giør, þā ær hætt mæþ ængu bætt.</i>	6 w ^b (Ru, um-ww)

XXVI. *Nū sit¹ um fæarnyt <ánnærs ðlōvændis>²: 4 k^y (m-www)*

1164 = V. 26 (254).

<i>Mólkær konæ fār ællr gét manz, vérþær</i>	4 w (tt-www)
<i>bár ok ā tákín,</i>	
<i><ær>¹ til tvæggjæ manna vitni,</i>	4 w (um-ww)
<i>þá bæte þrē æræ.</i>	4 w (tt-www)
<i>5 mólkær konæ kō manz,</i>	
<i>værþær bár ok ā tákín,</i>	4 k (tt-ww)
<i>ær til tvæggjæ manna vitni,</i>	3 k (tt-w)
<i>bæte þrē märke.</i>	4 w (tt-www)

XXVII. (*Um bōkumbæl ok annur mark Reg.*)

1165 = V. 27 pr.^a (254).

<i>Læggær man mérki ā mérki ánnærs,</i>	4 k (t-w)
<i>hvæt þingi þæt hælzi ær, dæþu ællr quikū,</i>	4 w (um-www)
<i>bæte þæn þrē märke.</i>	4 k (t-w)
<i>ællr dýli mæþ tū mánnum.</i>	6 w ^b (Ru, tt-www)

1166 = V. 27 pr.^b (254).

<i>Allt þæt ær bætræ¹ æn hálvær ære, þæt ær þriggjæ märke bót.</i>	6 w ^b (Ru, um-www)
<i>ær þæt hálvær ære ællr mínna,</i>	4 k (tt-me)
<i>þrē æræ bót át.</i>	

ACEÆF] 1162: 1 davor þa 2 fore 1163: 1 bōndænum XXVI: 1 Nū sit
fehlit Reg. 2 so Reg. 1164: 1 so CÆ, æru E (med tweggia manna witnom F)
1166: 1 bætræ ær

1167 = V. 27, 1^a (254).

Dēla tvē um ètt mārki, ok hava bāþir 4 w (mh-üw)
ètt bōlsmārki, þā ā þæn vārjæ
 <sum> handæ mællum hævær.

1168 = V. 27, 1^b (254, 255).

Dēla énn (255) tvē um mārki ètt¹, hava bāþir líkt 4 w (ttt-me)
mārki, ok ánnær hævær bōlsmārki,
gifs þā þém vald ok vízorþ at vārjæ sitt² sum bōlsmārki hævær. 4 w (mt-ww)

XXVIII. *Nū síx¹ um skáþæ þæn fæ giær fæ²:* 4 k (mt-ww)1169 = V. 28 pr.^a (255).

Sárgær fæ ánnæt¹, hvát fæ þæt hælzt ér, 4 w (t-ww)
svá at þæt líttær æi dæþ af, 4 w (tt-ww)
þæt hævær ðgilt værit. 4 w (t-ww)

1170 = V. 28 pr.^b (255).

U⁴tæn þæssi māl: bítær hæstær hæst, 4 w (um-ww)
skiút skiút, ællr hæstær skiút; 4 k („)
stángær óxe hæst ællr skiút, 4 w („)
ællr hæstær ællr skiút slār óxæ; 4 k („)

5 *ællr hvát fæ þæt hælzt ær, ok spillir ánnærs* 4 w (um-ww)
ýrknæþæ-fæ, ok líttær
æi dæþ af, ok þó svá at þæt ær æi fært
at þólū¹ sáþul ællr sílū²,

þá skal han hánnum sílæfyllir fæ³, 6 w^b (Ru, mt-ww)

10 *ím ný ok níþær.* 4 w (um-ww)

ællr èn ære kárlgildæn. 6 w^b (Ru, mt-ww)

1171 = V. 28, 1^a (255).

Dræpær¹ hæstær hæst, skiút skiút, óxe óxæ, 4 k (mh-ww)
 <ællr> kō kō . . . . .

þē sum bāþi fæ érvū 4 k (h-ww)
íæ mlík í laghyældum, þā āghi bāþir
 5 *þæt quíkt ær, ok bāþir þæt dætt ér.*

1172 = V. 28, 1^b (255).

Nū kan vérræ fæ dræpæ þæt bættræ ér, 4 k (um-ww)
ællr bættræ fæ vérræ dræpū.¹

ACEÆF] 1168: 1 ett mārki 2 sitt at væria XXVIII: 1 Nu síx fehlt Reg.
 2 danach ok laghyæld Reg. 1169: 1 danach fæ 1170: 1 þólæ 2 sílæ (der Um-
 schlag der Stimme erfolgt in diesem Stückchen jedesmal nach der zweiten Hebung der
 Verse) 3 fa nach han 1171: 1 davor Nu 1172: 1 dræpæ

	<i>ok ær æi ælikt ok þjlikt til, þá liggi fæ í lággiældum.</i>	4 k (ttt-m)
5	<i>hvárt æptir vérþi sínu.²</i>	4 k (t-www)

1173 = V. 28, 1° (255. 256).

	<i>Þáttæ æru lággiæld: hástær fore sáx æra, hvát han ær bættri ællr vérri; skiüt hálfr märke; óæ hálfr märke; kó ok quíghændi tíu ærtóghær;</i>	4 k (m-www)
5	<i>fär ok svín, gèt, hvárt fore ærtogh;</i>	4 k (tt-e)
	<i>æn þæt ær iæmlangæ gámalt: ær (256) þæt tvæggjæ iæmlangæ gámalt, þā¹ ær tvæggjæ ærtoghæ bót.</i>	4 w (mt-www)
	<i>ære, æn þæt ær þriggjæ iæmlangæ,</i>	4 k (t-www)
10	<i>súmær-tæniungær fore síura pæningæ;</i>	4 k (tt-e)
	<i>hvát han ær vérri ællr bættri, fore gás samu lēþ.</i>	6 w ^b (Ru, t-w)
		4 k (tt-e)

1174 = V. 28, 2 (256).

	<i>Nú kunnu húnlar manz ánnærs manz fæ bitæ¹, æ hvát fæ þæt hælzt ær.</i>	4 w (hh-www)
	<i>ok liütær æi dæþ af. þæt ær sáklæst, ütæn ýrknæþæ-fæ.</i>	4 w (mh-mw)
5	<i>þæt giældis dæter, súm fyrr ær ságht.</i>	4 k (m-üw)
	<i>dær þæt, giældi þā² quíkt gen dæþo, æptir mæzmannæ órþum.</i>	4 k (ttt-me)
	<i>ok hávi þæ n³ dætt quíkt givær fore dætt.</i>	4 k (um-www)

XXIX. (Um skaþæ þæn man giær fæ Reg.)

1175 = V. 29 pr. (256).

	<i>Nú sárgær man fæ manz¹ mæþ váþæ ællr viljæ</i>	4 k 4 k (r, ttt-m)
	<i>svā at þæt fär æi lýti af. þā giældi áter mæþ lágæ-skillingi, sítrum pæ níngum.</i>	2 w (tt-www)
5	<i>kan² fæ lýti af fá, ok æi dæþ, [þā] væri þæt fiæ rþungær af lággiældum.</i>	3 w (ttt-e)

1176 = V. 29, 1^a (256).

	<i>Síar¹ man ánnærs <manz> fæ mæþ harmshændi til dæz, hvát fæ þæt hælzt ma véra²,</i>	2 w (um-www)

ACEÆF] 1172: 2 sínu værþi 1173: 1 thär E, þæt A 1174: 1 bitæ vor
ánnærs 2 þa giældi 3 þæn hier C, nach ok Æ (ebenso hann F), nach dött AÆ
1175: 1 manz fæ 2 davor Nu 1176: 1 davor Nu 2 ma hælzt væra

þà giældi atær fæ svà gótt sum þæt lívændi
vár, ok mæþ <þrè mårkær>.⁸

5	æpti<r> tvéggjæ mæzmannæ éþe.	4 k (m-ww)
	ok hvárr þæra næmpni en mán, kiæ rándi ⁴ ok svárændi; ók fore állt þæt ær bætrea ⁵ æn hálvær ære, ok állt þæt minna giældær æn hálvæn ære, 10 átærgildi féær, ok mæþ þrè æra.	4 w (h-tiw)

1177 = V. 29, 1^b (256. 257).

Dýl þæn giærning giærþi, þà hávi hæn til 2 w (ttt-m)
tvéggjæ manna vitni, ok þæn komi ængu
dúli fore giærning giærþi, æn þær
ær manna hándæ(257)værk á.

5	sýnis æi <mánna> hándæværk á, þā ā hán hvarti éþ ællr bót af.	4 k (m-m)
	grípær han til vitnæ ok fáldær at vitnum, þà vári þæ'n sáklæs süm sakín vitis.	4 k (t-ww)

1178 = V. 29, 1^c (257).

Drépær man kátt manz [ællr stíæl], at ære kiæ'pgildær. 4 w(um-ww)
drépær <man>¹ húnd mánz ællr stíæl, 2 k (l, ttt-ww)
at þrír æra kar'gildir.

1179 = V. 29, 2^a (257).

Æ'ngin mā ánnærs fæ tákā¹ ællr hávā² 2 w (t-ww)
til nokra nýt: æi ánkosti háns,
hvarti quikkæ ællr dæþæ,

	ütæn hán havi lóf ællr lēgho fore sik,	4 w (m-ww)
5	ællr tákí han ³ ók	2 w (t-ww)
	þiúfsrætt fóre samu sák.	

1180 = V. 29, 2^b (257).

Nū lýktæs víþærbō- bálkær svá, 4 w (t-ww)
at hvær¹ líti at þý hæn réllikæ á.

1181 = V. 29, 2^c (257).

Hvárr skal at sínum lot ók laghum hýggjæ. 4 k (t-ww)
nū ær tált huru hvárr skal víþ ánnæn býggjæ.

ACEÆF] 1176: 3 so CEÆF 4 kiarændi 5 bætra ær 1178: 1 so CEÆF
1179: 1 take 2 hawæ nach nyt 3 han (fehlt E) taki 1180: 1 hwart A

(Thingmálæbalkær.)

Hēr byrjæs þingmálæbalkær, ok tæljæs i hānum flokkær fiughærtān.

I. (258) Nū skulu dōmæra tākæs: 4 w (t-ww)

(Um dōmæra ok buþkafle Reg.)

1182 = Th. 1 pr.^a (258).

þā skal lænsman upp stānda ok tōlf mēn 4 k (tt-m)

af hūndæri nēmpnæ.¹ þè tōlf āghu tvā

mēn til dōmæra nēmpnæ.

kōnōngær ā þæm dōm i hēndær <at> sēttjæ. 4 w (um-ww)

5 þè² āghu þing sēkjæ i hvárjum þinædagh. 4 k (m-ww)

1183 = Th. 1 pr.^b (258).

Eⁿ skal þinæstaþær vērā¹ i hūndæri 6 w^d (Ro, h-ww)

hvárju. hvārn siūnda dagh mā lænsmān

þing hávæ ā réttum þinæstaþ.

þý at ēno flērum sinnum at kúnunx buþ kan kōmæ. 4 k (tt-e)

1184 = Th. 1 pr.^c (258).

Æi mā lænsman buþkafle upp skiæra, ūtan buþskapær 4 k (tt-ww)

kōmī af kúnunx hálvum.

ællr lænshærræ vili þing hávæ. 6 w^b (Ru, tt-ww)

1185 = Th. 1, 1^a (258).

Nū skiær lænsman buþkafle up mōte kúnunx 4 k (tt-e)

brēvi ællr lúþi.

sín buþkafle i fiærþung hvárn¹: 4 w (um-ww)

þæn buþkafli ā 4 k (tt-e)

5 frām fārā² ok æi átær.

1186 = Th. 1, 1^b (258).

Æi skal ænkjæ buþkafle bæra, ūtan hūn 6 w^b (Ru, tt-ww)

hávi son ældri æn fémpæn āra.

ok æi þórpa-kárl sum i skōghom bōr. 4 w (t-ww)

hámpnæmæn āghu hānum buþ fā slík 4 w (m-ww)

5 þè hávā¹ af kúnungi fāngit.

1187 = Th. 1, 1^c (258).

Kombær buþkafli æstæn i bý, gangi út 4 w (m-ww)

véstæn. kōmbær <han> súnnæn,

gāngi út nórþæn or bý.

ACEÆF] 1182: 1 nēmpnæ aff (at A) hūndæri 2 danach dōmæra 1183: 1 wæra
1185: 1 hvārn fiærþung 2 fāræ 1186: 1 hávæ

1188 = Th. 1, 1^d (258).

Allir ághu buþkástæ bæra, bændær ok lánðböær,
ók allir þær <sum> éi þiæ'na frélst. 6 w^b (Ru, t-www)

1189 = Th. 1, 1e (258. 259).

Nú fá þær at dæla. sighær ánnær buþkástæ 4 w (ttt-e)
í bj komín væra¹, ók annær éi.

havi <þá>² þæn vízorþ buþkástæ vill frá 4 k (m-www)

víta, mæþ tvæggjæ manna vitnum,

5 ók siðlvær³ han þri(259)þi.

gáangi svá þæn éþ í lágþingum: hæte 4 w (m-www)

vítum í þingi, láti séæ í áþru,

<ók> sværi í þriþju.

1190 = Th. 1, 1^f (259).

Hvarr sum buþkástæ villir ællr féllir, svá at éi 4 w (m-www)

kómbær þing mót kununx búþi,

bæte þræ märke. hvar sum féllir ællr villir 6 w^d (Ro, um-www)

buþkástæ á mót læ'nshærræ,

5 bæte þræ æra. fár lænsman þing,

þá værin¹ bændær sáklæsir.

1191 = Th. 1, 1^g (259).

Þær ær þing <sum> sæxtán¹ mæn ærú, útæn dómæra . ók læ'nsmán. 6 w^e (Ro, t-www)

ok tvæ af áttungi hvárjum. 4 w (mt-www)

1192 = Th. 1, 1^h (259).

Sittjæ þær quærrí ok kómæ æi, giéldi 6 w^b (Ru, um-www)

állir þræ märke þè þingfall giæra¹.

hvát þæt ær áttungær ællr fiærþingær. 4 k (tt-www)

1193 = Th. 1, 1ⁱ (259).

Fær lænsmán¹ sæxtán mæn, værin állir sáklæsir. 4 k (um-www)

æn þè ærú innænhúndæris-mæn. 4 w (um-www)

sítær nokor quærr um þæt búþ þá búþz, 4 k (üm-www)

bæte svá sum fyrmær six í bókinni.

II. (Um þing, nær ællr hvar þæt væra skal Reg.)

1194 = Th. 2 pr.^a (259).

Lænsman á þing¹ hvárgin <at> stæmpæ 4 w (tt-www)

útæn á réttæn þingstaþ.

ACEÆF] 1189: 1 væra 2 so CÆF 3 sialfvær 1190: 1 værin þa 1191:
1 sæxtæn 1192: 1 giæra 1193: 1 lænsman einzuklammern (Fær sæxtán mæn)?
1194: 1 þing a lænsman

1195 = Th. 2 pr.^b (259).

*Sighær lænsman sik háva kununæ bréf allr biþ,
ók biuþær þing, allr skiðerr upp buþkáflæ,
ók havær hvárti, bæte þrē märke.*

1 k^v (mt-www)

allr véri sik mæþ tíu manna éþe þær han bör. 4 w (t-ww)

5 *fáldær at éþe, taki éna mark fólklanz-
hærræ, ándræ þe ær quáldir ærú,
þriþju þæn lænit havær ívir samú bænder.* 6 w^b (Ru, tt-ww)

1196 = Th. 2, 1^a (259).

Nú ær þing samæn kómit á réttum þinæstáþ. 6 w^b (Ru, t-ww)

þær skal dómæri véra á þingi.¹ 4 k (um-ww)

ær ok ánnær <þæra> þær, værin báþir saklæsir. 6 w^b (Ru, tt-www)

ær hvárgin þær, bætin báþir þrē märke. 4 k (ttt-www)

5 *allr vitin forfall sín, hvar þæra mæþ tvém
mánnum, ok siðlvær² han þriþi.* 4 w (tt-www)

1197 = Th. 2, 1^b (259. 260).

*Hvilkin¹ þæra æi gútar förfállzþ fýllt,
bæte <þū> þrē märke(260)kær.* 4 k (t-www)

af þe bót takær kúnungær þriþjung, ánnæn húndæri, þriþjæ mælsæghænde. 4 k^v (üm-www)

væri þæn mælsæghænde sum mælit vindær. 4 w (um-ww)

1198 = Th. 2, 1^c (260).

Nú síghær bõnde dómæra æi hava vérit 4 w (üt-ww)

á þingi.¹ dómæri síghær

sik þær vérit hávæ.² vitin þæt tolf

mæn þe á þingi váru.

1199 = Th. 2, 1^d (260).

Nú ær dómæri á þingi ok vill æi dæmæ. 4 k (tt-ww)

vítin ok þæt tolf mæn.

þer á þingi váru. félla þe hán¹, 4 w (um-ww)

þá bæte hán² þrē märke.

5 *ok skiptis sum fyrr ær ságh.* 4 w (t-ww)

1200 = Th. 2, 1e (260).

Ráþi halvi næmpd hvar þæra¹ viþær dælas. 4 k (h-w)

vill ánnær næmpæ, ok ánnær æi, 4 k (t-ww)

þá ær þæn fállin <sum> æi vill næmpæ.

æru ánnæn vægh flære, þá ær þæn várþær <sum> flære fýlghjæ. 4 w (m-www)

5 *þe næmpd má aldrí atær brýtæs.* 4 k (ttt-e)

ACEÆF] 1196: 1 a þingi væra 2 sialfvær 1197: 1 hvilikin 1198: 1 a þingi
wærit 2 havæ 1199: 1 dómæraen 2 dómærin 1200: 1 danach sum

1201 = Th. 2, 1^f (260).

Æthwar nǣmpd nǣmpnis, þā nǣmpnis þè mæn ī,
ær bǣþir sighjæ jǣ viþ ær sāmæn dēlæ. 4 k (m-ww)

III. (Huru maþær givær manni sak Reg.)

1202 = Th. 3 pr.^a (260).

Nū kómbær man til þínæ ok givær andrum sák.	4 k (tt-me)
hvæt sák þæt hælzt ér.	4 k (um-ww)
þā ær ði han ā þingi sváre skal.	4 k (tt-me)
þà kiærir han ā þingi áþru.	4 w (üm-ww)

1203 = Th. 3 pr.^b (260).

Æi kómbær þæn sváre skal. æn kómbær han til þínæ þriþjæ.	4 k (t-ww)
nu kan svárændi til þínæ komæ. stáandi ā vizorþum slíkum han <til> ¹ grípær.	6 w ^o (Ro, m-ww)

1204 = Th. 3 pr.^c (260).

Kómbær ¹ æi ā þriþjæ þingi, þā ā lænsmán þing hēm ² til þj hans kállæ.	4 w (tt-mw)
vill han æn þá svare, hávi vizorþ sum fyrræ ā þy fyrstæ.	4 w (m-ww)

1205 = Th. 3 pr.^d (260. 261).

Nū þrýzkæs han sum fyrræ. þā ā dómæri ā sámū þingi mæt ī gárþ hans dæmæ.	4 w (mh-ww)
(261) <hvert mæt> ¹ æptir sák sinni. ²	4 k (tt-me)
sīþæn stáandi þæt mæt æn þrý lǣghþing, 5 þēm til vizorþæ sik vill værjæ.	4 w (t-ww)

1206 = Th. 3 pr.^e (261).

Nū vill han æi æn þā sik værjæ mæþ lǣghum.	4 gk (mt-ww)
ællr lǣghæbótum, ā sēnæstu þingi ¹ :	4 w (hh-ww)
ækis þā sák hans mæþ séæ mǣrkum.	6 w ^b (Ru, mt-ww)
æn tólf mæn fállæ han fóre lyktæran.	4 w (t-ww)
5 þer þe bǣþir nǣmpnæ. æi værþær þè sák hæghri, ütæn dómbrut fylghi.	4 k (m-üw)

1207 = Th. 3 pr.^f (261).

Givær han rétt æptir mætorþi ¹ , véri saklæs fove lyktæran. ² vill han æi rétt	4 k (m-ww)

ACEÆF] 1203: 1 80 CEÆF 1204: 1 danach han AÆF 2 þem A 1205:
1 80 CEÆF 2 sinni sak 1206: 1 þinginu 1207: 1 mætorþinu 2 lyktæranit

giðræ æptir mætorþe, giðldi þā fúllt

lyktæ-rán, ællr véris

5 *mæþ tólf námpdamannæ eþe.*

at han ði lykterán giðrþi. 4 k (ttt-w)

kómi aldrí lykterán í minnæ æn þrē märke, 4 k (tt-www)

ok í sókn, ok æi í giðld.

1208 = Th. 3, 1 (261).

Gífs manni sák, hvæt sák þæt hælzt ér, 4 k (m-www)

ðær bōnde fyrr æn þæt kómbær til lághā¹,

ællr laghæbōtæ, 4 k (tt-m)

æru þingvitni til, 4 k (t-www)

5 *tólf mánnæ at þæt mál var í fáþurs daghum kiðrt²:* 4 k (üm-www)

havi érvingi váld at vérvæ sik mæþ sámū 4 k (m-me)

vizórþum sum fáþir háþi fore hánnum.

kiðris þæt æi í fáþurs daghum, ok bærvæ svá 2 w (tt-me)

tólf mæn vitni, āghi³ árvi váld grípa

10 *til slíkræ vizorþe hán siðlvær⁴ vill.*

IV. (Um þingsfald ok tvætalur Reg.)

1209 = Th. 4 pr. (261).

Sighær lænsman sik þínæfall giðrt værā.¹ þá 2 w (tt-www)

nēkæ bænder . . . . .

vitin þæt tolf mæn. 4 k (t-www)

rāþi halvi námpd hvar þéræ. 4 k (t-www)

1210 = Th. 4, 1 (261).

Æi mā lænsman tvætalu ællr óftálu 4 k (tt-w)

bōtæ, útæn han sé

malseghande siðlvær¹ at málinu af siðlfsins

véghnæ, ok ðei af kúnunæ.

Nū viljum vīr um tvætalur síghjæ¹: 4 w (um-www)

1211 = Th. 4, 2^a (261, 262).

Kómbær man til þínæ ok kiðrir ā dnnæn, 4 k (tt-m)

táli ā fyrstæ þingi hvat han vill. 4 w (ttt-me)

(262) kómbær han til þínæ ánnærs ok kiðrir, 6 w^d (Ro, h-w)

þā¹ ā hán mæþ staddi tálu komæ hánni til lághā² ællr laghæbōtæ. 4 w (h-www)

ACEÆF] 1208: 1 laghæ 2 kiðrt nach war 3 ðanach þa 4 siðlvær 1209: 1 værvæ giðrt 1210: 1 siðlvær malseghande 1211 Üb.: 1 síghjæ nach vīr 1211: 1 ðavor a han A 2 laghe

1212 = Th. 4, 2^b (262).

Nú kiðnnis hānum tvætala.¹ vērje han tólf 4 k (ttt-e)
 mæn, væri sáklæs. félla þer hān,
 bæte þrē mārkar til þrē-skíptis.

5	siþæn skál han mæþ sámū tǫlu sum han háfþi ā þij fyrsta þingi " 4 k (um-ww) vērje sik ællr félla.
	hvæt þæt ær tiltálande • ællr svárændi, væri lagh sámū. 4 k (m-ww)

V. (Huru lagh skulu fæstæs ok gangæs Reg.)

1213 = Th. 5 pr. (262).

Givær mán manni sák ā þingi um mál 4 w (m-ww)
 þæt t¹ lághæmāl ær: biúþær þæ n lagh
 fore sák sum svára skal: hín vill æi víþær
 tákæ: þā læggi² niþær ok táki til
 5 ták ā þij þingi þer báþir æru³ víþ.
 fylli ēþ⁴ i laghþingum, ællr væri fállin. 4 k (ttt-v)

1214 = Th. 5, 1^a (262).

Tiu manne ēþær ok átartān mánnæ 2 w (t-ww)
 ēþær āghu gāngæs i þrim laghþingum.
 ēno ēþ fæstæ, ándru til sighthæ,
 þriþju gāngæ, æn æi ær fástæ 4 w (um-ww)
 5 ællr förhælgð <þ>¹ före.
 <ær fástæ ællr förhælgð þ före, þā>² gāngi 6 w^b (Ru, tt-ww)
 ā þæm næsta þinxdagð <þær æptir>³.

Nú æru gēnfastur fiúrær: 2 w (tt-me)

1215 = Th. 5, 1^b (262).

E'n gen jūlum, ánnær gen páskum, þriþi gen miþsumær, 4 k (m-ww)
 fiérþi gen Mikjāls-mæssu.

1216 = Th. 5, 1^c (262).

Fæstir man ēþ fore fástu . . . .
 svā at hān havær dei þinxdagð fore sik: 6 w^b (Ru, m-ww)
 síghi til ā næstæ þinxdagð þær æptir, 4 w (üh-ww)
 þā ēþsært ær, ok gāngi ā áþrum.

1217 = Th. 5, 2^a (262. 263).

Þrætýlptær ēþær ā mæþ þrim takum fæstæs.¹ 4 k (t-ww)
 gāngis han innæn nāt ok (263) iamlangæ.² 4 w (m-ww)
 gítær æi ēþ gāngit svā sūm nú ær sághit, 2 w (tt-ww)
 bæte þā³ bönden bót.

ACEÆF] 1212: 1 tvætala 1213: 1 þæt mal 2 læggi þa 3 æru báþir 4 davor
 þæn 1214: 1 so CE 2 so CEÆF (doch Tha nur F) 3 so F, þær ær æptir C
 1217: 1 fæstæs nach a 2 iamlangæ 3 þa böte

1218 = Th. 5, 2^b (263).

Quæls eþær fore hánum, fjlli þæt tákær mæþ þrim þingvitnis-mánum.	6 w ^b (Ru, t-w)
fóre hvarri tylptini, ok væri þæt læs fore þrætlyptum eþe.	4 w (tt-w)

1219 = Th. 5, 3 (263).

<Kómbær man til þínx mæþ eþviti sínu> ¹ , gítær ² gangit eþ sîn fóre sokesætar, væri sáklæs. kán síþæn quæljæs,	6 w ^b (Ru, tt-ww) 4 k (t-ww)
viti þæt mæþ take sínum ok þingvitnum æptir.	4 w (m-ww)

1220 = Th. 5, 4 (263).

Fræstæs lagh bönda ok lænsmanni, gíwæ ¹ þè báþir úpp þæ'n lagh, quæls	4 w (m-ww) 2 w (tt-üw) 4 w (m-ww)
þæn eþær síþæn, viti han gífnæn 5 mæþ tólf mannum þæm á þingi váru. slikt sè gívin eþær sum gágin.	2 w (tt-ww)

1221 = Th. 5, 5 (263).

Viljæ ¹ mén þing hávū ² um vár ællr án, um réttæn þinxdagh, þā ā þære þinxdagher være ī ánfriþ ok vár-friþ. þæt skal værū ³ ā réttum þinxstaþ. ⁴	6 w ^b (Ru, tt-ww) 4 w (mt-ww)

1222 = Th. 5, 6^a (263).

Künnu lagh féstæs lænsmánni ællr bönda, fésti ā þinxdagh énum ¹ , sighi til ā áþrum, gágin ā þæm þinxdagh sum næst ær þæm þinxdagh 5 süm han til laghā ² sághþi. ær forhælgð<þ> ³ ā þæm dagh, gangi þā ā þæm þinxdagh þær æptir næst kómbær.	4 w (ttt-e) 6 w ^b (Ru, tt-ww)

1223 = Th. 5, 6^b (263).

Hvar sum eþ gítær gágin ī réttum laghþingum, friþi hán ok hans gōz. fáldær at eþe, fálli at fæbötum, hwárt æptir sínum brütum.	4 w (üt-ww) 4 k (tt-ww)

ACEÆF] 1219: 1 so CEÆF 2 danach han A 1220: 1 davor Nu 1221: 1 davor Nu 2 hawæ 3 wære 4 þinxdagh A 1222: 1 enum þinxdagh 2 laghæ 3 so CE

1224 = Th. 5, 6^c (263).

A réttum þínæðagh ok á réttum þínæstáþ, 4 k (m-ww)
þá ághu ēþær gángæs, æi¹ <ī>² áfkiænnu-þingum.

1225 = Th. 5, 7^a (263. 264).

Nú havær (264) dómæri vránkt dæmpt. 4 k (mt-ww)
ok skil lágman þæt áter, ok skil á þæt mál 6 w^b (Ru, m-www)
rætt lánslagh, þá skal þæn ēþær stánda
sum svórin ær, þær til þæt mál ær út rœnt.

1226 = Th. 5, 7^b (264).

Vindær þæ'n síþæn fjýr havær svórit, 6 w^b (Ru, t-www)
þá standi ēþær hans fástær ok fúldær.
táppær han þè dælu, þá gangi áter 4 k (tt-ww)
ēþær hans báþi undir bót ok skrípt.

VI. (*Huru ēþær skal standæ ællr átær gangæ Reg.*)1227 = Th. 6 pr.^a (264).

Quæ'l man ēþ giæræn ok gágin, fýlli 4 k (t-ww)
þæt fýrst mæþ take sínum ok þingvitnum æptir.

1228 = Th. 6 pr.^b (264).

Kombær nokor til þínæ, síghær¹ sik havæ ēþ giært, 4 w (t-ww)
ok táxēþ æptir ok þingvitni:
brýz þæn ēþær áter, <þā>² gáangi undir skrípt 4 k (um-m)
ok bót, hvæt han svör ællr æi.
5 ok væri kúningær þæ'r dómæri ivir. 6 w^b (m-www)

1229 = Th. 6 pr.^c (264).

Gánger man ēþ dómælæst ok skielælæst, 4 k (üt-üw)
þæn ēþær á ater gánga.

1230 = Th. 6, 1^a (264)

Fæstir man ēþ húndæræ mællum 4 w (h-üw)
ællr folklánda, síghi hānum til
mæþ take sínum, ok væri sik bönden
þær hæn bór
5 vill han mæra quæljæ, væri sik innæn húndæris. 4 k (t-m)
mæþ þingvitnum sínum. 4 w (h-üw)
fúlz hán, taki þæn sákære sum málsēghandæ hávær. 4 k (t-www)
sæki þæt málsēghánde mæþ sínu húndæri ok dómæra sínum. 6 w^b (Ru, tt-ww)

1231 = Th. 6, 1^b (264).

Hávær bōnde brýttje allr bólaæman innæn 4 w (tt-ww)
húnderis, sœki þær ok til lághā²
síghī. svā ok innæn lánz ok laghsághu.

1232 = Th. 6, 1^c (264).

Gívær mán sak af lághsághu úndri, vérs¹, 6 w^b (Ru, tt-ww)
væris hémæ fore húndæri sínu.

ók síghī til fore fólklánde. fálz han, 4 k (m-ww)
bæte þær lænsmanni súm han bór.

---

5 ok æ málsēghánda, hvūþæn han ér. 4 w (m-ww)

(265) VII. (Huru man skal sækja unnæn Reg.)

1233 = Th. 7 pr.^a (265).

Nu mū éngin lænsmán bōnde sækja úten hán 4 k (mt-me)
havi réttæn málsēghánda fore sík.

þá ā han hánnum fyrst sín rétt út méta, 4 k (h-w)
ok síþæn bāþi kárlī ok kúnungi.

1234 = Th. 7 pr.^b (265).

Síghær¹ málsēghande sík ankte rétt havæ fangit², 4 k (h-ww)
kiénnis <ok> víþ bāþi kárlī ok kúnungi, 4 k (m-ww)
þær r kómbær þæn lýkt víþær sákin³ ær gívin. 4 k (t-ee)

1235 = Th. 7 pr.^c (265).

Æ' hvár¹ súm tvæ lúti kiénnes víþ tákít ok énum ótákit, 4 k (ttt-e)
þær kómbær lýkt fóre.

---

hávær én tákít ok tvæ ótákit, 4 k (um-ww)
þær r kómbær æi lýkt víþær.

1236 = Th. 7 pr.^d (265).

Nú síghær bōnde sík sœktæn vére 4 k (ttt-me)
úten máls-ēghánda. nú gángær
málsēghande úndæn lænsmanni: þæt
ághu tolf mén víta.

---

5 hvát málsēghande vár for¹ þý máli allr æi. 4 w (um-ww)

1237 = Th. 7 pr.^e (265).

Sœkir man sókn, ær þær fore réttær 4 w (um-ww)
máls-ēghánda, gángær hún átær,

ACEÆF] 1231: 1 lagha 1232: 1 danach han 1234: 1 davor Nu 2 fangit hafwa 3 davor sum (hier schwingen die beiden Zeichen für *ak* in der ersten Halbzeile von der Stellung *ee* bis *ww* auseinander, in der zweiten Halbzeile wieder zurück) 1235: 1 auch hier sind (wie bei 1234,3) je 2 Füße zu einer (Halb)schwingung zusammenzufassen 1236: 1 fore

<i>giældi malséghande rans-bót¹,</i>	
<i>ok hvár fæe átær þæt² hán hævær tákit.³</i>	4 k (m-ww)

1238 = Th. 7, 1^a (265).

<i>Hvar sum lænsman brýttær i lágð við böndæ, ællr <ok> þiænistu-mán¹,</i>	4 k (üt-ww)
<i>sæ ki svá han sum bönde böndæ.</i>	4 k (um-ww)

1239 = Th. 7, 1^b (265).

<i>Nú kan þæn man æi vilja böndæ ræt giæra.</i>	4 k (t-ww)
<i>i lágðþingum æptir dómærens dôme.</i>	4 k (ttt-m)
<i>fari þá <han> undir lánd ok lágðman.</i>	4 k (üt-ww)
<i>vill <han> æi æptir lágðmanz skilú rætt giæra,</i>	4 k (h-me)
5 <i>þá væþi við lágðman undir kúnung,</i>	
<i>ællr sæki æptir lágðmanz skilú.</i>	

1240 = Th. 7, 2 (265).

<i>Hvarr sum mæt vrækær frá gárþi sínum,</i>	4 w (t-ww)
<i>hæti viðær þrim márkum.</i>	
<i>æn tólf mæn féllæ han.</i>	4 k (ttt-ww)
<i>hvar sum mætær fore böndænum óræt-líka, bæte þræ márkær.</i>	3 w (ttt-me)
5 <i>æ'n þó at ænkti bört tákis.</i>	4 k (ttt-w)

1241 = Th. 7, 3^a (265, 266).

<i>Nú brýttær þæn við böndæ ænkti hævær við hæta.</i>	4 w (h-üw)
<i>bönde á tálá¹ til háns á þingi</i>	4 w (tt-ww)
<i>ándru ok þriþja. kómbær han á þing,</i>	
<i>(266) ok biuþær rætt fore sik,</i>	4 w (t-üw)
5 <i>stánde vizórþ fore hánum.</i>	4 w (h-üw)

1242 = Th. 7, 3^b (266).

<i>Kómbær han æi á fiærþæ þingi,</i>	4 k (mt-ww)
<i>þá ær þæn fállin sik siálvær féllir.</i>	
<i>hvarja bót æptir brútum sínum.¹</i>	4 k (tt-e)

1243 = Th. 7, 3^c (266).

<i>Ær han æi bölfústær, þá lágðþingi þær</i>	4 w (t-ww)
<i>sum giærningin giær ær.¹ siþæn han ær</i>	
<i>svá féldær, þá gáangi hán in til böndæns</i>	
<i>ár fore márk hvarja.</i>	
5 <i>sum han sæker ær át æ' fyrstunni, ok siþæn</i>	4 k (ttt-me)
<i>til kúnunz, ok væri saklæs fore hündæri.²</i>	

ACEÆF] 1237: 1 ransbotena 2 þæt atær 3 takit hævær 1238: 1 ællr þiæn-
nistuman nach lensman 1241: 1 tálæ 1242: 1 sínum brutum 1243: 1 ær giör
2 hunderinu CEÆ, hunderum A, hunderit F

1244 = Th. 7, 3^d (266).

<i>Kan han bört læpa mæþæn han ær inni¹ mæþ bõnda²,</i>	4 w (um-ww)
<i>væri³ sækær at þrim mårkum soð ópt <sum> han giær þæt.</i>	4 k (üm-ww)
<i>ok væri þý længær ètt ár mæþ bõnda.²</i>	4 k (mt-ww)

1245 = Th. 7, 3° (266).

<i>Læpar þæ n mán bort brútlíkar ær,</i>	6 w ^b (Ru, ttt-ww)
<i>þá kan bõnden han viljæ ater tákā.¹</i>	
<i>kombær² ákomæ á þæn man, þá væri þæt</i>	4 k (um-ww)
<i>állt ógilt, útæn i drápum.</i>	

1246 = Th. 7, 3^f (266).

<i>Dæzdráp liggj i tíughu mårkum.</i>	4 k (ttt-me)
<i>til þræskiptis.</i>	—
<i>ok taki sîn skáþæman hvár <sum>¹ han fær han at sák-læsu.</i>	4 k (t-me)
<i>vill æi bõnde han tákæ, taki² lænsman hán.</i>	4 w (üt-ww)

1247 = Th. 7, 3^e (266).

<i>Væri bõnde¹ saktlæs fore kúnúxmanni, æn han</i>	4 w (h-ww)
<i>bört læpar mæþæn han ær inni mæþ bõnda.²</i>	
<i>æ' hvát þæm manni giærs, ællr hán fær giæra³,</i>	6 w ^b (Ru, um-ww)
<i>væri i fráls manz bótum.</i>	

1248 = Th. 7, 4^a (266).

<i>Sækir man söku mæþ dómum ok skiðlum,</i>	4 k (um-ww)
<i>(sæx mårkær ællr mínne æn sæx mårkær),</i>	4 w (t-ww)
<i><ok> gángær þæt áter, þá bæte sæx mårkær.</i>	4 k (um-ww)
<i>ok viti fæ lát sitt mæþ tvém mannum, ok</i>	4 k (mt-ww)
<i>5 siðlvær¹ han þriþi, þæ n sitt havær látit.</i>	

1249 = Th. 7, 4^b (266. 267).

<i>Sækir man néræ æn sæx mårkær ok mínne</i>	3 w (um-w)
<i>æn fiúratighi mårkær, <þá> viti fæ lát sitt</i>	
<i>mæþ fém mannum ok siðlvær¹ han sætti.</i>	
<i>ganger þæt áter, (267) giældi þá² mårk mæþ mark áter, ok ængæ ransbót mæþ.</i>	2 w (mt-ww)
<i>5 alle rans-bætar þræ skiptæs.</i>	4 k (um-ww)

ACEÆF] 1244: 1 inni ær 2 bondenum 3 davor þa 1245: 1 takæ 2 davor
ok 1246: 1 so E 2 davor þa 1247: 1 bõnden 2 bondenum 3 giöre far 1248:
1 siðlvær 1249: 1 siðlvær 2 þa giældi

1250 = Th. 7, 4^c (267).

<i>Svá ok æn han sökiv til fúratighi márkæ.</i>	4 k (üt-e)
<i>Þá viti fæ' lát sitt mæþ tolf mánnun.</i>	4 k' (um-www)
1251 = Th. 7, 4 ^d (267).	
<i>Svá ok æn þæt værþær allt tákít.</i>	4 k (üt-e)
<i>Þá viti <ok>¹ fæ' látit mæþ tolf mánnun þæn sitt hæver látit.</i>	4 w' (um-www)
<i>hvát þæt ær minnæ ællr mæra.</i>	4 w (mt-ww)
<i>ok bæte þær fúratighi márkær före.</i>	4 w (um-ww)
5 <i>ok gangi svá þá þæ i lágþingum sum alle ándra.</i>	6 w ^b (Ru, mt-ww)
<i>ok þé bót ú þræskiptæs.²</i>	4 k (t-www)
<i>svá skulu þé tolf sværjæ at svá mýkit var þæs lát sum skáþæn hæver fángit mæþ sánnu.</i>	6 w ^b (Ru, h-w)

1252 = Th. 7, 5 (267).

<i>I állum söknum þá bæte ængin bót,</i>	4 k (t-ww)
<i>útæn þæn huvüzmandær ær at máli.¹</i>	
<i>ok lágþ-vúnnin ær til.</i>	4 k (t-me)
<i>æ i bætes ok mæra fore én brut æn én bót,</i>	4 k (um-ww)
5 <i>útæn kununæ þæstæri brýtis.</i>	

1253 = Th. 7, 6 (267).

<i>Nú kan þæn man i lágþ brytæ bolfastær ær¹,</i>	4 k (tt-www)
<i>ok vill siálfver undæn flýjæ, hvát² sák þæt hælt ær,</i>	
<i>vill han siálfvæ³ rétt giæra, væri saklæs.</i>	4 k (t-ww)
<i>vill han æi, þá lagþbínði han réttær málséghande</i>	4 w (um-ww)
5 <i>víþ sák sínæ, ok sæke til fúldræ⁴</i>	
<i>brúta,</i>	
<i>mæþ dómæra sínun ok húndæri sínu,</i>	4 k (m-ww)
<i>ok táki þæ r hvár⁵ sín lót</i>	4 w (um-ww)
<i>sum han i sákinni á.</i>	

VIII. (Huru man skal mætæ fore andrum Reg.)

1254 = Th. 8 pr.^a (267. 268).

<i>Nú værþær man lágþfældær före brut sín.</i>	4 k (um-w)
<i>lænsman vill han sækjæ (268) mæþ þingi.</i>	

ACEÆF] 1251: 1 so CÆF 2 ú þræskiptæs] þræskiptis 1252: 1 malum A, ma-
linu C 1253: 1 so (nur noch mit sum vor bolfaster) CEÆF, Nu kan bolfaster man
.j. lagþ brytæ A 2 davor væri ACEÆ 3 sialfvær 4 fullæ, -e ACÆF 5 hvar þær

*Þá skal han þing til þý hans kalla,
ok mæzmen i gárþ hans némpnæ.*

5 *Þæt æru tólf mén.* 4 k (ttt-e)

1255 = Th. 8 pr.^b (268).

*Hvarti lænsman ællr dómæra skúlū i gárþ
gángæ ok éngu mati ráþæ.* 4 k (tt-me)

hwilkin¹ þæra i gárþ gangær, bœte þre mærkær. 4 w (üm-ww)

1256 = Th. 8 pr.^c (268).

*Þær skúlū læ'sœra ok gángaenz-fæ
mætū.¹ vinz æi þæt til,* 3 w (ttt-me)

þā skal kórñ ok hæ mætū.² vinz æi þæt til, „ („ -ww)

þā skal mætū hūs háns.³ „ („ -me)

5 *vinz æi þæt til, þā skal mætū⁴ iméghnir* „ („ -ww)

háns. vinz æi þæt til, „ („ -me)

þā bitær ok mæt i bøl bōndæ. „ („ -ww)

1257 = Th. 8 pr.^d (268).

*Þæ'r léggjæs fóre¹ þrír stæmpnu-dághær,
ok þre vikur i stæmpnudagh hvarjum.²* 4 w (mt-ww)

læsir bōnde ællr frændær hans áter 4 k (t-ww)

innæn þā þre stæmpnudaghæ, væri þæra.

5 *læsir hvarti bōnde ællr frændær, havi þā* 4 k (m-ww)

þæn iorþ <sum>³ hūn var mætín.⁴

1258 = Th. 8, 1^a (268).

Æ'svā þiklæ sum bōnde sækis, 2 w (m-ww)

svā þiklæ skiptis lōtær hūsfrūnnær¹ fráñ,

báþi i iorþ ok læsærum.

bætes ok áldrī fóre þē brūt 4 w (ttt-me)

5 *mæra af kónunnæ góz.*

1259 = Th. 8, 1^b (268).

Værkær hūsfrū, ok fállis bōnde hánnær 4 w (mt-ww)

at lághum, ællr hūn værþær við bündin

mæþ vitnum¹, bætes af hánnæ<r> góz.

ACEÆF] 1255: 1 hwilikin 1256: 1 mæte nach skulu 2 mæte nach skal
3 hus hans mæte 4 mæte 1257: 1 fore nach stæmpnudaghær 2 hvarium stæmpnu-
dagh 3 so CE 4 mætín war 1258: 1 husfrunne lotær 1259: 1 ællr værþær hun
mæþ witnum við bundin.

1260 = Th. 8, 2^a (268).

<i>Nú sighthær bõnde sik vérae ófsæktæn.¹</i>	4 k (ttt-e)
<i>hávi þær mæzmæn váld</i>	4 k (üm-me)
<i>at vitæ mæþ éþe sīnum át þær æi mére</i>	
<i>havæ mætit² æn brútin vāru til.</i>	

1261 = Th. 8, 2^b (268).

<i>Hvar þæt átær takær lágðlíkæ mætit ær, ællr</i>	4 w (um-ww)
<i>lágðlíkæ gúldit ær, bæte sæx mårkær.</i>	
<i>ok hēte þè bót lyktærán.</i>	4 k (um-ww)

1262 = Th. 8, 3 (268. 269).

<i>Hávær bõnde tíund ællr (269) áfraþ mæþ sik inni¹,</i>	4 k (tt-mw)
<i>þæt skal útæn mæt vérae . . . . .</i>	
<i>āghu flære ī bó, ællr inlax-fæ</i>	2 w (tt-ww)
<i>ællr bólastfæ ér² samæn kómit mæþ vitnum³,</i>	
5 <i>állt skiptis þæt undæn mæti.</i>	4 k (tt-mw)

1263 = Th. 8, 4 (269).

<i>Nū kan bõnde fæ læsæ¹ ī hūsūm inni,</i>	4 w (üt-ww)
<i>þā þæt mætit ær, ællr þā þæt skal mætas.²</i>	
<i>þā mætin mæzmæn hūsit fæit³ stándær inni í,</i>	4 k (üt-ww)
<i>ok sláin sīþæn dýrr upp, ók mætin fæ</i>	
5 <i>sīþæn æpti brútum bõndæns.</i>	

1264 = Th. 8, 5^a (269).

<i>Nū¹ kan mán til þinx kómæ þæn ā réttum þinxdagh</i>	4 k (tt-m)
<i>kiærir² ok <ā> réttum³ þinxstaþ.</i>	
<i>þæn ær ok þær sum sværæ skal</i>	—
<i>þā ā dõmæri váld at dvæljæ sīn dõm⁴</i>	4 k (mh-ww)
5 <i>til næste þinxdagh þæ'r æptir.⁵</i>	

1265 = Th. 8, 5^b (269).

<i>Fār han æi svárr fýrræ æn hēma</i>	4 k (üt-me)
<i>fore gárþi bõndæns, þā āghi æn dõmæri</i>	
<i>váld at dvæljæ sīn dõm¹ til næste</i>	
<i>þinxdagh, æn hán vill.</i>	

ACE(ÆF) 1260: 1 off sökten wæra 2 mætit hawæ 1262: 1 inni mæþ sik 2 ær nach ællr 3 mæþ witnum samæn kómit 1263: 1 læsæ fæ 2 mætas skal 3 davor þær 1264: 1 No. 1264—1266 fehlen ÆF, doch hat Æ noch das (nachträglich getilgte) Eingangswort Nu von No. 1264 2 kiarir nach þæn 3 rættæn A 4 dom sīn 5 danach kombær 1265: 1 dom sīn

1266 = Th. 8, 5^c (269).

Vill han en þā bætær um sik¹ hixæ, þā ā
hæn dæmæ um þæn þinædagh
þær ær næst,

	ok þā ā dōmæri dæmæ, hvæt þær	4 k (ttl-ww)
5	táles ā þæt mál ællr æi.	
	ok sik sáklæsæn giæra.	4 k (ih-iw)

1267 = Th. 8, 6 (269).

Æ hvær man skal sækjæs fore brüt sîn,

hvæt þær æru minni brüt ællr mære,

mæzmæn i gárþ gángæ. þā ághu

	ok mætæ hværjum	4 w (mt-ww)
5	svä mykit süm han i sák ā.	
	ok mælsæghandæns löt lüte quærræn væra þær til han vill sîn lot hæva.	4 w (üt-ww)

IX. þætta ær¹ um vitnis-mál: 4 w (um-ww)1268 = Th. 9 pr.^a (269).

Um all þe mál <þær>¹ vitni hæra til 4 k (uu-ww)

hævi þæ n völd æptir sînu kiærir,

hvæt han vill hældær <grípa til>² vitna,

ællr við lágnum tákū.³

5	hvæt ⁴ þæt æru hæghri vitni ællr læghri.	4 k (tt-ww)

1269 = Th. 9 pr.^b (269. 270).

Grípar man til vitna ok námprir vitni 6 w^b (Ru, m-ww)

ā fyrsta þingi, lāti sēæ ā ándru,

sværi ā¹ (270) þriþju <þingi>.

	gangi ænkti mót þæm vitnum þær vitnismál ær.	4 w (t-iw)

1270 = Th. 9 pr.^c (270).

Námprir han vitni ā þingi, lätær¹ sēæ 4 k (ttt-w)

ā áþru, gángæ þæ n vitni frá[n] hānum,

	þā væri þæn sáklæs <süm> sakin gífs.	4 k (m-ww)

	ok bēte þrē mårkær þæn ² sákinæ gáf fore óftalu sînæ.	4 w (t-ww)

1271 = Th. 9 pr.^d (270).

Läter mán sēæ vitni, vill¹ gángæ mæþ áþrum 4 k (ttt-e)

æn hán læt sēæ², þā vitin þæt tólf

mæn fyrr æn vitni sværjæs.

ACE(AEF) 1266: sik um IX: 1 Þætta ær fehlt Reg. 1268: 1 so E 2 vgl.
1269, 1 3 takæ 4 davor væri (fehlt E) 1269: 1 .j. A 1270: 1 davor ok 2 þæn
nach ok 1271: 1 davor ok 2 sēæ læt

1272 = Th. 9 pr.^c (270).

Fore¹ éns manz vitni, bórin ok æi svórin, 4 k (um-ww)
 bœtæs þrē mǫrkær. <fore tvéggjæ manna vitni,
 bórin ok æi svórin, bœtæs sæx mǫrkær.

hvǫr þéa þrē mǫrkær, ok² séx mǫrkær 6 w^b (Ru, m-ww)
 5 fore séx manna vitni, bórin ok æi svórin.

1273 = Th. 9, 1^a (270).

Hvar sum tólf mæn skulu ánnæn vitæ¹ fállin ok ánnæn 4 k (ttt-me)
 várþæn, giera þér æi þæt i lǫghþingum,
 bæten <þé²> þrē mǫrkær.

ok þér séin saklæsir til biúþæs, ok þérn 6 w^b (Ru, um-ww)
 5 næmpni áþræ næmpd til samæ máls.

1274 = Th. 9, 1^b (270).

Stghær¹ lænsman næmpd være giera², vill hūn áll 4 w (üt-ww)
 djljæ³, <þá> djli mæþ tíu manna éþe.

þém æi i næmpd váru. 4 k (ttt-w)

quél han enkeman, véri sik mæþ tvéggjæ 4 k (tt-mw)
 5 mánnæ éþe, ok siðlvær han þriþi.

fállz at éþe áll næmpd, bæte þrē mǫrkær. 6 w^b (Ru, um-ww)
 fállz enkeman, bæte þrē æra.

gáangi þé bót til þræskiptis. 4 w (üt-üw)

1275 = Th. 9, 2 (270).

Nu kiánnis man við brút sīn: . . . . . 4 k (t-ww)

<þá> skal han¹ fæste 4 w (um-ww)

bót ā hūndaris-þingi

i álla þrē þriþjunga. vill han svá

5 giðlda,

sum fast ær,

væri saklæs, 4 w (um-ww)

ællr sækis æptir lánz-lághum. 4 k (t-ww)

1276 = Th. 9, 3^a (270. 271).

Sighær¹ lænsman mæþ áþrum vitnum hava svórit², 6 w^b (Ru, um-ww)

ok ánnur han séæ læt: fylli <han> þá

mæþ dómæra sínum ok þrim (271) þingvitis-mánum 4 w (h-üw)

þæt hán hævæ³ éþ sīn gángit. 6 w^b (Ru, um-ww)

(A)CEÆF] 1272: 1 nach Fore Lücke in A (bis 1282, 5) 2 so E, und mit bloßem böte statt Z. 3 auch ÆF 1273: 1 vitæ annæn 2 so Æ 1274: 1 davor Nu 2 góra være 3 all dylie 1275: 1 han skal 1276: 1 davor Nu 2 svorit hawa 3 hævæ nach gangit

1277 = Th. 9, 3^b (271).

	<i>Dómæri ā vitnæ ok þingvitni svérjæ.</i>	4 k (ttt-ww)
	<i>havi ok¹ ængin váld at quæljæ han mēr⟨æ⟩ át samæ máli.</i>	4 k (tt-ww)
	<i>þè þrír þinæmæn āghu vitni stávā²</i>	4 k (um-www)
	<i>í allum málum³ þær éi ær taki fóre.</i>	
5	<i>æn æi vill mäséghandi stávā.³</i>	4 k (tt-ww)

1278 = Th. 9, 4 (271).

	<i>Hvar sum vitni skal ā ánnæn binde þær sum han ér</i>	6 w ^b (Ru, tt-ww)
	<i>tákin við,</i>	
	<i>svà süm ær um bræþæ-vitni,</i>	4 k (m-www)
	<i>um dráp, sár, rán, ⟨um⟩ þrífnaþ, ællr mán</i>	
5	<i>takær ánnæn í skóghi sínum,</i>	
	<i>ællr értækri¹, rófnækri, bænoakri, trægjarþi,</i>	
	<i>ællr hvar mán takær hælzt</i>	
	<i>sín skáþæman,</i>	
	<i>þét skal han vitnæ</i>	6 w ^b (Ru, tt-ww)
10	<i>mæþ frælsun mánnun [ok] fríþvitnum.</i>	

Þæssi vitni skulu bólfast véra: 4 k (m-www)

1279 = Th. 9, 5^a (271).

	<i>Um ínlaxfæ, býgningæ- vitni, ⟨löfsvitni⟩¹,</i>	4 k (ttt-m)
	<i>lánsvitni, kiæpvitni, hémfæþo, hémgiærþ²,</i>	
	<i>ándre stikæ stáþæ, ok lýsningæ-vitni,</i>	
	<i>þét skal állt véra bólfastir mæn,</i>	
5	<i>ók innænhúnderis tákæs.</i>	
	<i>svá ok um lészna- vitni ok véþning.</i>	4 k (tt-e)

1280 = Th. 9, 5^b (271).

	<i>All vitnis-mál āghu bólfast véra.</i>	4 k (um-www)
	<i>ók innænhúnderis tákæs.</i>	6 w ^b (Ru, tt-ww)
	<i>ðhvar han vitnum gítær¹ æptir viljæ sínum² ā kállæt.</i>	4 w (um-ww)

X. (Um dómæ ok véþning Reg)

1281 = Th. 10^a (271).

	<i>Dæmir dómæri dóm sün til éþæ,</i>	4 k (tt-ww)
	<i>ællr vizórþæ, véþjær æptir,</i>	
	<i>ok tákær til ták: véþjær ængin gen hánum úndir laghmán¹:</i>	4 k (t-www)
	<i>væri hans dómber gildær.</i>	4 k (tt-ww)

CEÆF] 1277: 1 ok havi C, havi EÆF 2 stave 3 malum fehlt C (.i. — stave fehlt F) 1278: 1 danach sinum CE 1279: 1 so EÆF 2 hængiærþir CÆF; davo ok alle 1280: 1 gítær vitnum 2 sinum vilie 1281: 1 undir laghman nach gildær (umgestellt von SCHLYTER). Weiter folgt in C hier was A erst als No. 1338 (= Add. 18) bringt

1282 = Th. 10^b (271. 272).

Nú skil lágħman þæt gilt <sum> dómæri dæmpde. 4 k (h-ww)
 bæte þā¹ þæn² þrè mårkær ā dómæræns
 væþning dælr; ok þær ēþær sæn allir
 ðgildir sum dómæ(272)læst ok skiðlalæst giæræs.³

1283 = Th. 10^c (272).

Allt þæt væþjæs undir lágħman¹, stande þæt undir lágħmanz 6 w^b (Ru, tt-ww)
 skilū, hvat þæt ær hælder sōkn ællr ēþær.

1284 = Th. 10^d (272).

Dæmir dómæri nókot ā þē væþning undir lágħman 4 k (ūm-ww)
 ær væþjæt, bæte þrē mårkær.

1285 = Th. 10^e (272).

Nū ā ængin vald bōndæ at ófyltu¹ sækja. 4 k (um-www)
 útæn han félli² sik sialvær. 4 k (tt-ww)

1286 = Th. 10^f (272).

Fæstir man ēþ, fjllir man ēþ, 4 k (mt-ww)
 þæn æi ær tåki fore, stāvi þingvitni.

1287 = Th. 10^g (272).

Hvar sum dæmir ællr dælr at ó-væ þjæþú 4 k (t-ww)
 gèn lágħmanz skilū, bæte sæx mårkær.

1288 = Th. 10^h (272).

Vill man þing væþjæ¹ frá gárþi sīnum, 4 k (m-ww)
 væri þæt vizorþ háns.

1289 = Th. 10ⁱ (272).

Hævi ængin vald undir lágħman at quæljæ¹ 4 k (mt-ww)
 at ó-væ þjæþú, ok æi lágħmanz skilū
 undir kīnung, at ó-væ þjæþú.

XI. $\bar{I}$ þæmmæ málum mà kōnæ sværjæ ok vitni bæra: 4 k (tt-w)

(Huru kōnæ mā sværjæ ok vitni bæra Reg.).

1290 = Th. 11 pr.^a (272).

Þæt ær þæt fyrsta æn hūn ær þā inni <þær> bårn fæþis. 4 k (mh-me)
 hvat þæt hælder fæþis dætt ællr quikt. 4 k (tt-me)

(A)CEÆF] 1282: 1 so Æ: þa böte C (und die übrigen?) 2 han C 3 mit giæræs
 setzt A wieder ein (s. zu 1272, 1) 1283: 1 undir lágħman væþjæs 1285: 1 at ófyltu
 bōndæ 2 félli nach sialfvær 1288: 1 væþjæ þing 1289: 1 at quæljæ undir lágħman

1291 = Th. 11 pr.^b (272).

<i>Annæt ær þæt: fæ' giær fæ <nókot>.¹</i>	4 k (ttt-e)
<i>ællr mán giær fæ, ællr fæ giær mánni.</i>	4 k (um-ww)
<i>svá ok æn mán giær kóno sinni sák</i>	4 k (tt-ww)
<i>à þingi fore hór. svá <ok>² æn hán</i>	
5 <i>vitir hænni bárnæ-mórþ.</i>	

1292 = Th. 11 pr.^c (272).

<i><Nū> giær bōnde kóno sinni sák, sīghær¹: 'þú</i>	4 k (tt-e)
<i>havær mīk foregiært'. dæ'r bōnde ī sāmū</i>	
<i>sōtt, þá kiærir æ'rvīngi þæt sāmā²</i>	
<i>bōnde fyrræ kiærþi. dýli þā hūn</i>	
5 <i>mæþ ēþe þræ'týlftum. fállz <hūn> at ēþe,</i>	
<i>væri þæt sum ánnur mórþ.</i>	

1293 = Th. 11 pr.^d (272, 273).

<i>Á'ghi ængin váld at giær hūsfrúni þýlikæ (273) sák</i>	4 k (mt-www)
<i>úten bōnde ællr bōndæns árvī.</i>	

1294 = Th. 11 pr.^e (273).

<i>Gifs mæ sák, væri hūnæ fáþir ællr frændær.</i>	4 k (mh-m)
<i>æ hvát sák hænni gifs hælzt.</i>	4 k (üt-me)

1295 = Th. 11 pr.^f (273).

<i>Gifs ænkju sák, væri <ænkjæ> sik siðlf¹ fore allum sákum.</i>	4 k (t-e)

1296 = Th. 11 pr.^g (273).

<i>Væri ok bōnde hūsfrú sinnær værjændi</i>	4 k (ttt-e)
<i>före allum sákum, hvát sák hænni gifs.</i>	
<i>úten þæt vítnismāl sé¹, ok hūn sé</i>	4 k (tt-w)
<i>mæþ vítnum við búndin. bítī svá hána</i>	
5 <i>vítī sum ándræ mæn, ok bēte sák</i>	
<i>sínæ hūsfrún æptir viðær-bandumin.</i>	

1297 = Th. 11, 1^a (273).

<i>Áll bræþæ-vítī skúlū þær tákæs <sum>¹ giærningin giæræs.</i>	4 k (tt-e)

1298 = Th. 11, 1^b (273).

<i>Allir ēþæ āghu¹ fjllæs mæþ frálsnum mánnum</i>	4 k (tt-ww)
<i>fríþvítum²,</i>	
<i>hvát þér æru mære ællr mínni,</i>	4 k (mt-w)
<i>hvar han þæm kan fá.</i>	4 k (tt-ww)

ACEÆF] 1291: 1 so CEÆF 2 swa ok CF, oc swa EÆ 1292: 1 davor ok
2 samæ 1295: 1 sialf 1296: 1 se witnis mal 1297: 1 so CE 1298: 1 davor þe
2 ok fríþvítum (vgl. 1278, 10)

XII. (Um ēþætaka, fēartaka ok væþætaka Reg.)

1299 = Th. 12 pr.^a (273).

Quæð man takæ: ēþætaka, fēætaka, væþætaka, 4 k (t-ww)
þá gifs takæ váld at víta sik i tak.

mæþ tvém mánnum, ok síðvær¹ han þriþi. 4 k (t-w)

1300 = Th. 12 pr.^b (273).

Dýl han þæt hán var æi tákí¹, víti þæt 4 k (üm-ww)
tölf mén þē ā þingi váru.

hvæt han tákí var allr æi 4 k (üm-e)

æhvæt takæ þæt hælzt ær, ok ráþi hálvi næmpil hvar þéræ. 4 k (t-ww)

1301 = Th. 12 pr.^c (273).

Bindæ þer takæ¹ við, fylli bōnde² vizorþ 4 k (ttt-e)
sín, ok tákin giældi þrē märke.

værjæ þer hán at han éi taki var, 4 w (t-ww)
væri þā bōndin fállin

5 at vizorþum sínum, mæþæn hán græp þær
til takæ han ængin háfþi.

1302 = Th. 12, 1^a (273).

Nū síghær bōnde sik ēþataka háva¹, 6 w^b (Ru, m-ww)
ok ánnær síghær sik hávā²
fēætaka: vítin <þā> þæt tolf mén,
þē þā ā þingi váru.

1303 = Th. 12, 1^b (273. 274).

Nū dýl han fástu. þā víti<n ok>¹ þæt 6 w^b (Ru, tt-ww)
tölf mén þē ā þingi váru.²

hvæt sum fást var, ællr hvēm (274) súm fást var, 4 k (t-ww)
ok hrár súm taki var.

5 værs þæt fore máls- ēghánda, sē vart fore állum mánnum. 4 w (üm-ww)

1304 = Th. 12, 1^c (274).

Hvar sik síghær takæ væra ok gungær áter, bōte þrē märke. 6 w^d (Ro, tt-ww)

1305 = Th. 12, 1^d (274).

Havi ængin vald quæljæ¹ tàxþ fore gánwēþ, 4 k (h-ww)
úten tákí mæte takæ.

ACEÆF] 1299: 1 sialfvær 1300: 1 æi taki var 1301: 1 takæn 2 þa fylli
bōnden 1302: 1 hawæ eþæ takæ 2 hawæ 1303: 1 so E 2 þe a þingi varu fehlt
CÆF, nach dem ersten war von Z. 3 AE 1305: 1 davor at

XIII. (*Huru sum skil lanzlagh ok Rōþæræt Reg.*)1306 = Th. 13^a (274).

Rōþin liggær i lanzlaghum áldær, 4 w (tt-ww)
þæn ovæn Stókhólm ér,
útæn i þéssum mátum¹:

1307 = Th. 13^b (274).

<i>Hvær <sum> man þorf væþjæ til sýn ok sánnind,</i>	6 w ^o (Ro, um-ww)
<i>tíl þriggja márka væþning,</i>	4 k (t ww)
<i>þá skát undir [ētt] þinglagh væþjæ.</i>	6 w ^o (Ro, um-ww)

1308 = Th. 13^c (274).

<i>Nū vill æi þæn dēlir at þinglax-sýn</i>	4 w (m-ww)
<i>lítæ.¹ þá ā han váld</i>	
<i>sīnum sæx markum</i>	—
<i>undir tú þinglagh at væþjæ.²</i>	4 w (m-ww)

1309 = Th. 13^d (274).

<i>Nū sémber æi én þēm ā. væþi þā¹ <hán> undir sæx skiplagh.</i>	4 w (um-www)
<i>sinum tíu markum:</i>	—
<i>þæn sæx skiptugh ághu þæt sýnæ ok séæ,</i>	4 w (ttt-w)
<i>hvæt sánnæst ér um þæt mál.</i>	
<i>5 éi mā þær hæghri væþning ā kómā²;</i>	4 w (üm-ww)
<i>þæt ær gútt þē sæx skiplagh séæ ok sýnæ.</i>	

1310 = Th. 13e (274).

Hvar sik vill um þæssæ væþning færcæ¹ undir kúning 4 k (t-üw)
éllr <undir> hértughæ dóm,
þæt má han mæþ væþning giðræ.

XIV. *Nū sia¹ um friþi i sōknum þær allir skulu friþ hawæ¹:*

1311 = Th. 14 pr. (274, 275).

Ánfriþær stándær mællum Ólafs-mæssu, 6 w^d (Ro, tt-ww)
ók til Mikíals-mæssu.¹
júlafríþær gangær in ā <júla>ápton² ok út
ā annen dagh <æptir þráttándæ dagh>.²
5 disæ (275) þínxfriþær gangar in ā disæþinc-dagh,
ok stándær tvæggjæ kiðþingæ mællum.
vårfriþær gangær in ā kiðræ sunnudagh,
ok stándær til hælghæ þórsdagh.

ACEÆFH] 1306: 1 danach um væþningær 1308: 1 lítæ nach dēlir 2 at (fehlt AÆF) væþiæ sinum sæx markum usw. 1309: 1 þa væþi 2 kómæ 1310: 1 föræ nach dóm XIV: 1 Nu sia und þær — hawæ fehlt Reg. 1311: 1 mikíals mæssu 2 so CEÆFH

1312 = Th. 14, 1^a (275).

Allir āghu friþ hava. hvor sum sækir ánnæn
 i friþi, bætte þrē mārker.

4 w (h-ww)

1313 = Th. 14, 1^b (275).

þā kuningær biuþær lēþung üt, þá āghu állir
 friþ hava þér i þy hundæri
 böæ¹ állr skiplaghi lēþungær² ér
 üt gángin af mæþ³ mat ok mánnum.

4 k (hh-ww)

5 ok hñn annur skiplagh ok hñndæri sum máter
 ær üt af gángin, ok æi mæn,

4 k (m-ww)

þær lāghþingis svā süm friþæ mællum,
 ok sækis æptir lánz-lāghum.

4 k (h-ww)

1314 = Th. 14, 2^a (275).

ok æptir kúnunx ütgiérþum
 mā sækjæs i állum friþum.

4 k (tt-m)

1315 = Th. 14, 2^b (275).

þætta ær um friþi ságh.
 gúþ givī állum sñn friþ
 ær mæþ friþi vīldu hitt kómā¹,
 hēr vérá¹ ok háþæn fúrá.¹

6 w^d (Ro, mt-ww)1316 = Th. 14, 2^c (275).

<Ī>¹ friþi væri kúnungær², lánd ok lāghmáþær,
 ok állir þér lāghsaghu lýt hava; friþær
 sè lýkt at lāghum ok lāghæfállum.
 véri gúþ mæþ os állum!

6 w^b (Ru, tt-ww)

Amen.

ACEÆFHJ 1313: 1 boæ-nach skiplaghi 2 davor sum 3 davor baþi 1315:
 1 komæ, wææ, fara 1316: 1 so CÆF 2 danach æar ACE

(Additamenta.)

(276) *Í kirkjubalkinum ok .XIV. flokkinum:*1317 = A. 1^a (276).

Alla þē iórþ mæn givær fore siál 4 k (h-ww)
sínæ, þē skulu givæs ā þingi,
éllr fore kirkju-sókn.

<i>én han ær hēll ok ósiúkær.</i>	6 w ^d (Ro, m-ww)
5 <i>ær han siúkær éllr ī fōrfallum, þá</i>	4 w (mt-ww)
<i>skulu svá mángi mæn véru</i>	
<i>viþ giæf¹, sum þær ághu fástær at véru²,</i>	
<i>ok víti þæt tōlf mén.</i>	

1318 = A. 1^b (276).

Alla áflingæ-iórþ ok læsæra mā man ok 6 w^d (Ro, mt-ww)
gívu¹ hvēm <sum> han vill,
méþan han hēlbryghþu év.

<i>ær han siúkær, þá mā han éngum givæ</i>	4 w (t-ww)
5 <i>útan érvingjæ viljæ, útan fore siál</i>	
<i>sínæ, útan þæt sè giært fore kirkju</i>	
<i>ællr þingi: þæt ā gilt væra sím þær giærs.</i>	

Í samæ balkinum ok siútendæ flokkinum:

1319 = A. 2 (276).

Gier én mín flæra sára, sæki hvár æptir sínum 4 w (m-ww)
sárum: éngin mā véru ógildær.¹

<i>ók þō æi mæra æn étt friþbrít.</i>	4 w (t-üw)
<i>bætes <ok> þæt <sum> ī éno viðhi giærs.</i>	4 w (um-ww)

*Um ēþsære, ī kununæbalkinum ok nūundæ flokkinum:*1320 = A. 3^a (276. 277).

Hvū sum hū(277)sær <ok hémær>¹ biltugæ mén, 4 w (mh-ww)
svá mángi þē éru ī énni giærning,
bæte énongæ-bót.

<i>ællr véri mæþ énongæ-lághum.</i>	4 k (ttt-e)

1321 = A. 3^b (277).

Húsær sámi man biltugæ mén 4 k (t-ww)
af ándri giærning, bæte andræ bót.

<i>éru þē flæra, véri lagh sámū.</i>	4 w (m-w)

Die Additamenta nur noch in AC AC] 1317: 1 wiþ giæff væra 2 væra
 1318: 1 givæ 1319: 1 ógildær væra 1320: 1 vgl. 233, 1. 234, 1. (991, 5)

Ī samæ balkinum ok tīunda flokkinum:

1322 = A. 4 (277).

<i>Havi ok ængin tákuman váld at sækja</i>	4 w (m-ww)
<i>ællr næmæ fore kónunx réttær útgjárþir,</i>	
<i>fýrr <æn>¹ áttæ áttunxmen háva þæt féllt.</i>	
<i>sæki svá mykit þè félla, ok æi mæra.</i>	4 k (tt-me)

Ī ærfþæbalkinum ok tīundæ flokkinum um morghongiaf:

1323 = A. 5 (277).

<i>Gívar man báþi iórþ ok læsæra</i>	4 w (m-ww)
<i>mæþ fístum, gáangi læsæra til skiptis.</i>	
<i>sum ī ándrum bóm.</i>	4 k (m-ww)
<i>gívar læsæra ok¹ éngæ iórþ,</i>	4 w (t-ww)
<i>5 ághi þæn þæt gívit var útæn skipti.</i>	
<i>útæn þæt vāri láglika² fýrr atær gívit.</i>	4 k (tt-m)

Ī samæ balkinum ok siundæ flokkinum:

1324 = A. 6 (277).

<i>Hvar sum óvormāghæ gōz tákær til sín</i>	4 w (hh-ww)
<i>mæþ gíptu ællr ándru-línd</i>	
<i>útæn næstu frændæ vilja, bæte rānsbót,</i>	
<i>þéptir þý hūn ær til.</i>	

Ī .XII. flokkinum ī samæ balkinum:

1325 = A. 7 (277. 278).

<i>Allæ stáþi þær árj til fálla, (278) <þā> érvī</i>	4 w (m-ww)
<i>svá þæn af brōþur ær fæddær sum brōþir,</i>	
<i>ok svá þæn af systur ær fæddær sum systir.</i>	
<i>æn þè eru sámkólla. eru <þè>¹ síndær-</i>	4 k (t-w)
<i>5 kólla, <þā> érvī hvar þéptir byrþ sinni.</i>	

*Ī manhælgisbalkinum ī áttundæ flokkinum:*1326 = A. 8^a (278).

<i>Dúlghædráp skálu þræskiptæs.</i>	4 k (tt-www)

1327 = A. 8^b (278).

<i>Um huru mán <skal>¹ drápera vitæ.</i>	4 w (t-ww)
<i>þæn til þínæ kómbær ok féstir,</i>	4 w (um-ww)
<i>ællr havær skript af þróvæsti tákít²,</i>	
<i>ællr <af> þém ī <hans> stáþ ær.</i>	
<i>5 eru þè til, væri húndæri sáktæst,</i>	4 k (tt-m)
<i>ællr æi um dú'ghæ-dráp.</i>	

AC] 1322: 1 80 C 1323: 1 vt A 2 laghlika wari 1325: 1 80 C 1327:
1 80 C 2 takit vor aff

I samæ balkinum, tvē flokkæ ok þrætighi:

1328 = A. 9 (278).

<i>Rænir man dráparæ af áfrum allr þítt,</i>	4 k (m-ww)
<i>ællr þæn áflug havær giært,</i>	4 w (um-üw)
<i>bæte fúratighi márkær.</i>	4 w (tt-üw)
<i>ok brút hans, æn hæn ær laghrúnnin til sákinnæ.</i>	4 k (m-ww)
<i>5 ær æi laghrúnnin, þá ær værjandi¹ til vizorþæ kómin.</i>	4 k (m-mw)

I iorþæbalkinum ok fyrstæ flokkinum:

1329 = A. 10 (278).

<i>Væri ældri iorþ¹ lágfangin æi² ær lágþúþin.</i>	4 w (üm-ww)
<i>ællr lágstandin af gámbli býrþ</i>	4 w (mt-ww)

I .VI. flokkinum, um iorþæðelor:

1330 = A. 11 (278. 279).

<i>Æthvar ænnær havær hæfþi(279)næ, ok ænnær síæ</i>	4 w (üh-üw)
<i>fýrræ havæ¹ fángit, viti þæt tolf mén.</i>	
<i>ok þæn havi iorþ þe mæþ stándæ.</i>	4 k (m-ww)

I .XX. flokkinum:

1331 = A. 12 (279).

<i>Vill æi hémolz<man>¹ frámm komæ ok æi i hémold</i>	6 w ^b (Ru, tt-ww)
<i>stándæ, þá á han mæþ lágum til vinnæs,</i>	
<i>ællr mæþ lágum værjæs.</i>	
<i>ok táppi þær ængin vizorþom sínum²,</i>	4 k (tt m)
<i>5 mæn þær ælæ i lág-þingum.</i>	

I viðarbōbalki i .VI. flokki:

1332 = A. 13 (279).

<i>Hvar sin gárþ vill viðhæn viti mæþ vitnum,</i>	4 w (um-üw)
<i>giæri <han> þæt fyrr <æn>¹ némpdin svær.</i>	
<i>æi á þær flære sýnir á kómæ</i>	4 k (tt-ww)
<i>æn én; samu lág æru um bróær.</i>	

I .XXII. flokkinum i samæ balki um vāþæeld:

1333 = A. 14^a (279).

<i>Taki þæn mæst af vāþæbót mæst¹ fik skáþæ.²</i>	4 w (ttt-ww)
<i>fáldær at vāþæþe, væri ligh sámü.</i>	4 w (m-ww)

AC] 1328: 1 væriændi 1329: 1 davor þe 2 davor sum 1330: 1 havæ
fýrræ 1331: 1 so C 2 sínum vizorþom 1332: 1 so C 1333: 1 davor sum
2 skáþæ

1334 = A. 14^b (279).

Viti hvár fæ lát sitt mæþ tvém mánnum, 4 w (um-ww)
 ok siðlvær¹ <han>² þríþi, ok bristi síþæn
 slíkt af märke sum <af>² märke.
 fore allum þem skáþæn fingu. 4 k (mt-üw)

I þingmälæbalkinum i .V. flokki:

1335 = A. 15 (280).

Svā ā tiltalandi¹ vakte sīn lāghþing sum svārēndi. 4 w (m-ww)

(280) I .IX. flokki:

1336 = A. 16 (280).

Hear sum þét māl kiðrir han fær hvarti lāgh allr pēningæ fore, 4 k (tt-w)
 bēte þrē märke forē óftalu <sīnæ>.¹

I samæ flokkinum:

1337 = A. 17 (280).

Dömæri ā vitnæ, ok þingvitni svérjæ. 6 w^b (Ru, tt-ww)

I .X. flokki:

1338 = A. 18 (280).

Hear sum véþjær mót dömæra undir lāghmán, 4 w (tt-ww)
 ok vill æi frām haldæ þā hán værþær [laghlíkæ] stæmpdær,

ok ær útæn forfáll,	4 k (t-mø)
væri þā dömærens dōmbær gildær.	6 w ^d (Ro, um-ww)
5 véþjær <han> ok <ā> mót laghmanz skilū, væri lagh sámū.	4 w (m-ww)

B.
PROBEN FORMVERWANDTER GERMANISCHER
SAGDICHUNG

A. SKANDINAVISCHES.

I. DIE GUTASAGA.

Cap. I.

1 (= S. 62, 2).

Gútlánd hitti fyrsti þann máþr ¹ sum Þielvar	4 gk (ttt-me)
hít. þa var Gútlánd so elvist	„ (tt-ww)
. . . . ., at þæt dágum	2 kSt. (t-ww)
sánk ok nátum var úppi.	
5 en þann máþr quam fyrsti eldi ā lánd,	1 k br. (tt-ww)
ok síþæn sánk þet áldrí.	

2 (= S. 62, 5).

Þissi Þielvar hafþi sún ann¹ sum Háfþi hít²,
 en hans³ kúnā hít Hcít'a-stiérna.
 þáun tú bygþu fyrsti ā Gút-lándt.
 fyrstu nát sum þáun svāfu sáman⁴,
 5 þā dróymdi henni dráumbr, so sum órmar þrír⁵
 vārin slúngnir sáman ī bārmi
 hennar, ok þýtti henni sum þair
 skríþin yr bārmi hennar.

2 w St. (um-m)

3 (= S. 62, 11).

Þinna dráum segþi hán fyrri¹ bönda² stnum.
 hán riþ³ dráum þinna sō:
 'Alt ir báugum búndit. böland ál þitta várþa.
 fáum⁴ þrīa sýni áiga⁵.

2 k St. (t-ww)

3 wgsm. (m-w)

4 (= S. 62, 14).

Þáim gaf hann állum nám¹ ðfýdum:
 'Gúti al Gútlánd áigha, Gráipr al ánnar háita,
 ok Gúnfaun <háiti þann> þriþi².
 þair skíptu Gútlándi síþan³
 5 ī þriþjunga þrīa³, sō at Gráipr þann elzti
 láut nórþasta þriþjung,
 ok Gúti miþalþriþjung, en Gúnfaun þann yngsti
 láut súnmarsta <þriþjung>.

2 w St. (um-m)

3 wgsm. (tt-w)

2 w St. (um-m)

I. Nach Gutalag och Gutasaga . . . utgifna . . . af H. PIPPING, København 1905—
 1907 (S. 62 ff.) — 1: 1 máþr þan 2: 1 ann|sún 2 hit hafþi 3 hafþa 4 saman suafu
 5 þrir ormar 3: 1 firir (und so oder firir gewöhnlich) 2 davor hasþa ('d. h. hafþa'
 SCHLYTER) 3 riþ (corr. LIDÉN) 4 davor oc 4: 1 namn allü 2 síþan gútlándi 3 þrīa
 þriþjunga

5 (= S. 62, 19).

Síþan af þíssum þrim áukaþis fílk 2 k St. (t-ww)
í Grút-lánda sō mikít¹,
at lánda ai elpti þáim fýþa álla.²
þā lútaþu þáir af³ lánda
 5 *hvèrt þriþja þíauþ, sō at ált skuldu þáir*
áuga ok miþ sír háfā³
sūm þáir ufan íorþar áttu.

6 (= S. 62, 23).

Síþan vildu þáir náuþugir bört 2 w St. (um-ii)
fárā, men fóru innan Þórsborg,
ok býggþus þar fýrir. síþan vildi ai lánda
þáim þúla, utan ráku þáim þéþan¹,
 5 *<ðk> síþan fóru þáir <náuþugir> bört*
í Fāróyna ok býggþus þar fýrir.

7 (= S. 63, 3).

Þar gátu þáir ai sík uppi háldit, utan fóru 2 k St. (t-ww)
í óy áina¹ við Áistland,
sūm háitir Dágaþi, ok býggþus þar fýrir,
ok giérþu <þar> búrg áina,
 5 *sum énn sýnis. þar gátu þáir ok ai*
sík háldit, utan fóru upp at vátni
þi sum Dýna háitir² . . . . .,
ok úpp ginum Rýza-lánda.

8 (= S. 63, 8).

Sō fiérri fóru þáir at þáir quámu til Gríklanz. 2 w St. (um-m)
þær báddus þáir býggjas fýrir
úf Gríka kúningi um ný ok <um> niþur.
kúningr þann lúfaþi þáim,
 5 *ok hígþi at niþ ain¹ ánn mánaþr vári.*
síþan <at>² mánaþi gágnnum³,
<þā> vildi hann þáim bört vísu, en þáir
ánda-sváraþu⁴ þá⁵,
at ný ok niþar è vári⁶ ok é,
 10 *ok quáþu sō sír vara lúfat.*

5: 1 danach um langan tíma 2 elpti þáim ai alla fýþa 3 davor bort 6: 1 davor bort 7: 1 aina oy 2 háitir dyna 8: 1 ai miþ (ain niþ PIRPING) 2 so SÁVE 3 gangnū manaþi 4 suaraþv añz|suaru 5 danach so sír vara (aus Z. 10) 6 wari . e.

9 (= S. 63, 14).

Þíssum þáira viðrætta quam fyr¹ drýtnínginā 2 kSt. (t-ww)
um síþir. þá segþi hān:
‘mīnn herra kúnúgr², þū lífaþi þáim
býggja um ný ok <um> níþar:
 5 *þā ir þet ē ok é: . . . . .*
þā mátt þū ai af þaim tákā.’
sō byggþus þáir þar fýrir, ok énn
býggja, ok énn háfā
þáir súmt³ <þar> af vāru máli.

10 (= S. 63, 19).

Fýri þann tīma, and léngi eptir síþan, 2 wSt. (um-m)
trōðu menn ā hūlt ok ā háuga¹,
ok ā háipin guþ blōtaþu þáir synum sínum
ok dǫttrum² ok fíleþi <sínu>,
 5 *míþ máti ok mán-gǫti.³*

11 (= S. 63, 24).

Lānd ált hafþi¹ hóystu blōtan míþ fúlki. 2 kSt. (t-ww)
ellar háfþi hver þriþjungr sír,
en smēri þing háfþu <sír> mindri blōtan,
míþ fí-lēþi <ok> máti
 5 *ok <míþ> múnngǫti, sum súþnautar háita²,*
þi et þáir súþū állir sáman.

Cap. II.

12 (= S. 64, 3).

Mangir kúnungar stríðu ā Gútlānd <síþan>, 4 gk (ttt-me)
míþan háipit¹ var: þāu hieldu Gútar „ (tt-ww)
ē iémlíka sígri² ok sínum rét.³ „ (ttt-me)
síþan séntu Gútar séndimenn⁴ mángu „ (tt-ww)
 5 *tíl Svítaríkis, én engin þáira fik friþ* „ (ttt-me)
gárt fyrir þan Á’vair stráþain.⁵ „ (tt-ww)

13 (= S. 64, 7).

Hānn gíerþi fyrsti friþ við Svíta kúnúng. 4 gk (ttt-me)
þā en Gútar hann tál bāþu fārā¹, „ (tt-ww)
þā sváraþi hānn: ‘mík vitin ir nú „ (ttt-me)
fāigástan ok fállāstan: „ (tt-ww)

9: 1 firir 2 kúnúgur 3 súmt (corr. SÄVE) 10: 1 danach wi. oc. stafgarþa
 2 synnū oc dy|drū sinum 3 mū|dgati (corr. SÄVE); danach þet gíerþu þair eptir wantro
 sinni 11: 1 danach sír 2 háita súþnautar 12: 1 háipit (corr. SÄVE) 2 síþri (corr.
 SCHLYTER) 3 rét sinū 4 sendumenn (corr. SÄVE) 5 danach af alþa soðu 13: 1 da-
 vor at

5	giéin þā mīr, en ır vīlin et ick fārī	4 gk (ttt-me)
	innan slīkan vāþa, þrīy véreldi:	„ (tt-ww)
	átt mīr siēlfum, annat búrnun sýnī	„ (ttt-me)
	mīnum, ok þrīþia kúnū:	„ (tt-ww)
	þý et hánn var sniēldr ² ok fiēl-kúnūgr ³ ,	„ (ttt-me)
10	sō sum sághur áf gúnga.	„ (tt-ww)
14 (= S. 64, 13).		
	Gikk hann stágga ¹ þann rét vīþr Svīa kúnūng:	4 gk (ttt-me)
	'siēxtighi márka silfs	„ (tt-ww)
	ím ā ² hvért, þēt iēr skattr Gútā,	„ (ttt-me)
	sō at Svīarīkis kúnūngr <háfi> ³	„ (tt-ww)
5	fiáuratighi márkr ⁴ af þáim siēxtighi,	„ (ttt-me)
	en iērl hafī tiūghu márkr. ⁴	„ (tt-ww)

15 (= S. 64, 17).

	Þinna stáþga ¹ gierþi hánn miþ lánzráþi fyr en hánn	2 kSt. (t-ww)
	fōri háiman. ² sō gingu Gútar	
	siēlfs-vīljūndi undir Svīa kúnūng,	
	þý at þáir mātinn frír ok frēlsir	
5	Svīarīki sýkja ³ ī hvérjum stáþ,	
	ūtan túll ok állar útgiřtir.	

	sō áigu ok Svīar sýkja Gútlund	4 gk (ttt-me)
	ūtan ⁴ kórnbānd ellar ánnur fórbūþ.	„ (tt-ww)

16 (= S. 64, 23).

	Hégnan ok hiēlp skuldi kúnūng ¹ Gútum	2 wSt. (um-m)
	at váita, en þáir þórfstin	
	vīþr ² ok kállahin.	

	séndimenn ál	4 gk (ttt-me)
5	ok kúnūng ¹ ok iērl	„ (tt-ww)
	sámulaiþ sēnda ā Gútn-álþing ³ ,	
	ok láta ⁴ þar skátt sinn tákā. ⁵	

17 (= S. 65, 1).

	Þáir sēndibuþar áigu friþ. lýsa Gútum	4 k (tt-w)
	alla stéþi yfir háf til sýkju ¹	
	sum Ūpsala kúnūngi til hóyrir, ok sō	
	þáir sum þáinn vegin áigu hingat sýkja.	

13: 2 seniēldir (corr. SCHLYTER) 3 fiēl kúnūgur (corr. SÄVE) 14: 1 davor at
 2 arr (corr. SÄVE) 3 erginzt von SCHLYTER 4 danach silfs 15: 1 staþgaþ (corr.
 S. HLYTER) 2 haiman fori 3 sykja svīarīki 4 davor firir 16: 1 kúnūngur 2 vīþr þórfstin
 3 a gutnal þing senda 4 latta (corr. SÄVE) 5 taka vor scatt 17: 1 til sykju yfir haf

Cap. III.

18 (= S. 65, 5).

Éptir þet síþan quam [helgi] Ólafr¹ kúningr
 flýandi af Noregi² miþ skipum,
 ok léghis í hámn þā sum Ákrgarn kállar.³
 Þar lá helgi Ólafr¹ léngi.

1 wbr. (üm-ww)

5 þā för Órmika af Háinain ok fláiri ríkir menn
 til hans miþ giéfum sínum.

4 gk (ttt-me)

,, (tt-ww)

19 (= S. 65, 9).

Þann Órmika gáf hānum véþru tólf¹
 miþ ándrum klénatum. Þá gáf
 helgi Ólafr² hānum átr āgin
 tvā búlla ok bráiþyxi áina.³

4 gk (ttt-me)

,, (tt-ww)

,, (ttt-me)

,, (tt-ww)

20 (= S. 65, 11).

Þā tók Órmika kristindōmi víþr¹ eptir hēlga
 Óláfs kennidōmi, ok gíerþi
 sír býnahūs í sama steþ sum nū stáendr
 Ákrgárna kirkja. Þéþan för Ólafr²
 5 til Jérlāfs í Húlm-gárþi.

4 gk (ttt-me)

,, (tt-ww)

,, (ttt-me)

,, (tt-ww)

,, (üm-ww)

Cap. IV.

21 (= S. 65, 16).

Þaut Gútar vāru háinir¹, þāu síglu² þáir
 miþ kaupmānnaskap innan all lānd,
 bāþi kristin ok háiþin. Þā sāghu kaupmenn
 kristna síþi í kristnum lāndum.
 5 þā létu sumir sík kristna þār³,
 ok fýrþu til Gúllanz prēsti.

2 kSt. (t-ww)

22 (= S. 65, 20).

Bötáir af Akubek hēt þann <máþr>
 sum fýrsti gíerþi kirkju¹ í þānn stāþ
 sum nū Kúlasteþar háitir.² Þý vildi ái lānd
 þulā, ātan brēndu hāna.
 5 þý kállar þar énn Kúlasteþar.

2 wSt. (um-m)

18: 1 olauir (corr. SÄVE) 2 norwegi 3 callar acergarn 19: 1 tolf weþru 2 olauir
 (corr. SÄVE) kunūgr 3 aina braiþyxi 20: 1 wiþr cristindomi 2 helghi olauir (letzteres
 corr. SÄVE) 21: 1 hainir waru 2 silgdu 3 þar crist|na 22: 1 kir|chuu gíerþi
 2 haitir ku|lasteþar

23 (= S. 65, 23).

Þá éptir þann tíma var blótan í Vt. 2 k St. (t-ww)
 þar giérþi <hann> kirkju áþra.
 þá¹ kirkju vildi lánd ok brénna. þá fór
 hann sielfr up á kirkju þá ok ségþi:
 5 'vilin ír brénna, þá skúlin ír mik
 brénna² með kirkju þissi.'

24 (= S. 65, 27).

Hann¹ var ríkr sielfr, ok ríkasta² mánz 2 w St. (um-m)
 dötur háfþi hann <tákit>,
 sum hit Lícceair snelli³, bðandi þar
 sum <nú> kallar Stáin-kirkju.

5 hann rēþ mest um þann tíma. hann hálp Bötáiri	4 gk (ttt-me)
mági sínum, ok ségþi sð:	„ (tt-ww)
'hérþin ai brénna mánn ella kirkju	„ (ttt-me)
háns, þý et hán stánder	„ (tt-ww)
í Vt fyrir níþan Klíntu.'	„ (üm-ww)

25 (= S. 66, 4).

Miþ þý fikk þaun kirkja stánda ðbrénd. 1 kbr. (tt-ww)
 hán var sétt þar miþ áldra
 hēlguna námni, innan þann stáþ
 sum nú kallar Pétrs-kirkju.

26 (= S. 66, 7).

Hán var fyrsti kirkja í Gút-lándi 2 k St. (t-ww)
 sum stánda fikk. síþan um néquan
 tíma éptir lét <ók> svèr háns
 Lícceair snelli sik krisna,

5 ok húsfroyu ¹ sína, <ok> bárn sín ²	4 gk (ttt-me)
ok húskép sinn ³ állan, ok giérþi	„ (tt-ww)
kirkju í gárþi sínum ×××,	„ (ttt-me)
þar nú kallar Stáin-kirkju.	„ (tt-ww)

hán var fyrsti kirkja á lándi úppi 2 k St. (t-ww)

10 í nórfasta þríþjúngi.

27 (= S. 66, 12).

Síþan Gutar ságu kristna manna síþi, 1 wbr. (üm-ww)
 þá lýðu þair gúz búþi
 ok lærþra manna kénnu, tōku álmenni-líka
 þá¹ viþr kristin-dōmi,

23: 1 danach samu 2 brenna mik 24: 1 ha|nn hán 2 Ricasea (corr. SCHLYTER)
 3 snelli (vgl. 26, 4) 26: 1 husfoyu (corr. SCHLYTER) 2 sinn (corr. SÄVE) 3 sín
 27: 1 þa nach toku

5 miþ siðlfsvilja sínum, útán þváng,
sō et égin þváng þaim til kristnur.

28 (= S. 66, 16).

Stíþan en menn orþu álmenni-líka 4 k || 4 k (r, ttt-me)
kristnir, þá giérþis kirkja
ánnur á lándi í Átlinga-bó.
hān var fyrsti í miþal-þriþjúngi. 2 wSt. (um-m)

5 stíþan varþ þriþi gar á lándi í Fārþaim, 4 k || 4 k l, (ttt-me)
í sunnarsta¹ þriþjúngi. 2 wSt. (um-m)

af þáim brískaþus kirkjur allar 4 k || 4 k (r, ttt-me)
í Gútlandi, þý et menn giérþu
sír kirkjur at náiru máki.

Cap. V.

29 (= S. 66, 22).

Fyr en Gútlant tōki stéþilíka víþr necrum biskupi, 4 k || 4 k (l, ttt-me)
lā quāmu til Gút-lanz 2 kSt. (t-ww)

biskúpar¹ þilagrimar til hélga lanz Jérusalēm²
ók þeþan háim fóru³,

5 þair vígþu fyrst kirkjur ok kirkju-gárþa, 4 k || 4 k (r, ttt-me)
miþ býn þairu sum giéra litu kirkjur. 2 kSt. (t ww)

30 (= S. 67, 1).

Stíþan en Gútar vendus víþr kristindóm, 4 k || 4 k (r, ttt-me)
þá séntu þair séndi-búþa 2 wSt. (um-m)

til hóygsta biskups í Léon-kópungi 4 k || 4 k (l, ttt-me)

(þý et hánn var þaim néstr), sō át hann¹

5 mið stéddum² ret quāmi til Gútlanz, þáim
giéra ráiþskiep³ miþ þáim fōrskiélum
at biskup vildi kúma á⁴ þriþja hvert ár
af Léon-kópungi⁵ til Gútlanz,
miþ tōlf mannum sínum sum hánum skúldin
10 fýlgja um lánd ált.⁶

Cap. VI.

31 (= S. 68, 11).

Stíþan Gutar tōku sír biskup ok prēsti 4 k || 4 k (r, ttt-me)
ok víþr kristindómi fúlkúmmum¹,

28: 1 sunnarnasta (CORR. SCHLYTER) 29: 1 biskupar nach quamum 2 ierusalē
3 danach þan tí|ma var wegr oystra um ryzaland|oc gricland fara til ierusalem 30:
1 hān nach quami 2 stéþdum (CORR. SÄVE) 3 þān rai|þschep giera 4 a vor vildi 5 af
leoncopūgi | þriþja huert ar 6 darauf folgen gesetzliche Bestimmungen (von 67, 8—68, 11;
von anderem Verfasser) 31: 1 wiþur (CORR. SÄVE) fulcūnū cristīdo|mi

	<i>þá tóku þair ok víþr at fylgja Sviakinungi í hérferþ miþ síðu snekkjum.²</i>	2 k St. (t-ww)
5	<i>úfan á háiþin land ok ái ufan kristin. sö þáú et künungr ù biáúþa Gutum láifing eptir vittr, ok mánaþa-frést firi liþstémmudag³ . . . . .</i>	3 w (um-www) 4 w (h-ww)

II. AUS DER EYRBYGGJASAGA.

Cap. II.

	<i>2, 1 (= S. 4, 3). Björn sonr Ketils flatnefs var á Jantalandi þar til er Kjallakr jarl andadiz. hann fekk Gjaflaugar dóttur jarls ok fór síðan áustan um Kjól, fyrst til Þrándheims, ok síðan súðr um lánd, ok tók undir sik eignir þær er fáðir hans hafði átt, 5 <ok> rák í braut ármenn þá er Háraldr könungr hafði sett yfir.¹</i>	2 kg (l, h-www)
	<i>2, 2 (= S. 4, 8). Háraldr könungr var þá í Vík¹ er hann spurði þetta, ok fór þá it éfra² til Þrándheims norðr³, ok er hann</i>	g 2 k (r, hh-www) 1 kgbr. (m-www)
5	<i>kom í Þrándheim, stefndi hann átta fýlkja þing, ok á því þingi gérði⁴ hann Björn⁵ útlága af Noregi, gérði⁴ hann dræpan ok til-tækjan, hvár sem hann væri fündinn.</i>	
	<i>2, 3 (= S. 5, 3). Eptir þetta séndi hann Háuk hæbrök ok áðra kappu sína at drépā hann ef þeir fýndi hann. én er þeir kōmu . . . . . súðr um Stáðí, 5 urðu vinar Bjárnar við varir férd þeira ok gérðu hānum¹ njōsn.</i>	2 kg (l, h-www) 3 wD (t-w) ,, (tt-m) ,, (t-w)

31: 2 smí|eckü (corr. PIPING) 3 die hieran anschließenden gesetzlichen Bestimmungen sind wieder von anderem Verfasser

II. Nach der Ausgabe von H. GERING, Halle 1897. — Cap. I Prosa. — Cap. II:
1: 1 yfir sett 2: 1 Víkinni 2 et efra 3 norðr vor til 4 gerði 5 danach Ketilsson
3: 1 honum

2, 4 (= S. 5, 6).

Björn hljóp þá á skútu éina er hann átti, g 2 k (r, hh-ww)
með skúldalið ok láusafē sitt¹,
ok fór undan súðr með lándi, þv at þá
var vétrar-mégin², ok tréystiz
 5 *hann eigi á háf <út> at hálda.*

2, 5 (= S. 5, 9).

<i>Björn fór þar til er hann kóm í þá ey¹</i>	4 wgD (um-w)
<i>er Móstr héitir, ok liggr</i>	
<i>fyr² Súnnhórðu-lándi,</i>	
<i>ok þar tók við hánun³</i>	2 kg (l, h-www)
5 <i>sá máðr er Hrólfr hét,</i>	
<i>Örnólfs sonr fískreka.</i>	

<i>þar var Björn á laun</i>	4 kgD (tt-w)
<i>um vétrinn.⁴ <en> kónungsmenn hárfu</i>	1 wgr. (tt-ww)
<i>áptr þá er þeir hófðu skipat <um> eignir</i>	
10 <i>Bjárnar ok setta menn yfir.</i>	

Cap. III.

3, 1 (= S. 6, 1).

Hrólfr var höfðingi mikill ok enn mesti rausnarmáðr.¹ hann varðveitti þar í
eyjunni Þórshof ok var mikill vinr Þórs,
ok af því var hann Þórólfr kállaðr. 4 wgD (um-w)

3, 2 (= S. 6, 3).

Hann var mikill máðr ok stérkr, fríðr 2 kD (tt-w)
sýnum, ok háfði skégg mikit. „ (tt-m)
<af> því var hann kállaðr Móstrarskégg. „ (tt-w)
hann var gófgastr máðr í eyju.¹ „ (tt-m)

3, 3 (= S. 6, 6).

Um vārit fekk hann¹ Bírni lāngskíp gótt, † kgD (tt-m)
ok skipat <með> góðum dréngjum,
ok fekk Hállsteinn sōn sinn til fylgðar við hann, 2 kg (l, h-www)
ok héldu þeir véstr um háf,
 5 *á vit frænda Bjárnar.*

<i>en er Háraldr kónungr</i>	4 wgD (um-w)
<i>spúrði at Þórólfr² háfði</i>	
<i>háldit Björn Kétílsson útlaga háns,</i>	
<i>þá gérði³ hann menn til háns</i>	
10 <i>ok bóðaði hánun⁴ af lōndum.</i>	

4: 1 sitt vor ok 2 vetrarmegu 5: 1 ey þá 2 fyrir 3 honum 4 um vetrinn á laun Cap. III: 1: 1 vgl. IV, 16, 1 2: 1 eyjunni 3: 1 Þórólfr 2 danach Mostrarskegg 3 gerði 4 honum

:	[ok] <i>bat hann útlagan fára⁵ sem Björn vin hans,</i>	1 kgbr. (m-www) :
	<i>nema kómi⁶ á fiend kónungs⁷,</i>	g 2 k (r, hh-ww)
	<i>ok léggi sitt⁸ mál á hans völd.</i>	

3, 4 (= S. 6, 13).

	<i>Þat var tíu veltrum síðarr en Ingólfr Arnarson hafði farit at byggja Ísland.</i>	
	<i>ok vár sū ferð állfræg órðin,</i>	2 kg (l, h-www)
	<i>því at menn þeir¹ er kómu af Ís-lándi,</i>	
	<i>sógðu þar góða lándkosti.²</i>	

Cap. IV.

	4, 1 (= S. 7, 4).	
	<i>Þörólfr¹ fékk <þū> at blóti miklu,</i>	1 kgbr. (m-www) :
	<i>ok gekk til fréttar við Þór</i>	
	<i>ástvin sinn, hvárt hann skyldi við kónung</i>	
	<i>sættaz², eða fára af lándi³</i>	
5	<i>ok léita sér annarra fórlaga: en frétt⁴</i>	
	<i>vísaði⁵ til Íslands.</i>	

4, 2 (= S. 7, 7).

	<i>Ok éptir þat fékk hann sér mikit háfskip,</i>	1 wgbr. (tt-ww) :
	<i>ok bjó þat til Íslands-ferðar,</i>	
	<i>ok háfði með sér skúldalíð sitt ok búferli,</i>	2 wD (tt-m)
	<i><ok> márgir vínir hans réðuz</i>	4 wgD (um-m)
5	<i>til ferðar með hánum.¹</i>	

	<i>hann tók ofan hófit,</i>	1 kgbr. (m-www) :
	<i>ok háfði með sér flesta víðu</i>	
	<i>þū er þar hófðu í vérit.</i>	
	<i>ok svā móldina úndan stállanum þar</i>	2 kD (tt-w)
10	<i>er Þórr háfði á sétit.</i>	,, (tt-m)

4, 3 (= S. 8, 2).

	<i>Síðan sigldi Þörólfr í háf,</i>	g 3 w (r, mh-www) :
	<i>ok býrjæði hánum¹ vel,</i>	
	<i>ok fann lándit, ok sigldi fyr² sinnan</i>	
	<i>véstr um Réykia-nés.</i>	

4, 4 (= S. 8, 4).

	<i>Þū féll býrrinn, ok sá þeir at skárz</i>	3 wg (l, m-w)
	<i>í lándit inn fírdir stórir.</i>	

3: 5 fara útlagan 6 davor hann 7 kónungs fund 8 davor allt 4: 1 þeir menn 2 landakosti- Cap. IV: 1: 1 danach Mostrarskegg 2 settaz við kónung 3 danach brott 4 fréttin 5 danach Þörólfi 2: 1 honum 3: 1 honum 2 fyrir

<i>Pörólfr kástaði þá fyrir bórð</i> 1 wgbr. (tt-ww) <i>öndvegis-súlum sínum,</i> 5 <i>þeim er stáðit hófðu í hófnū. þar</i> <i>vár Þórr á annarri skórinu.¹</i>	
4, 5 (= S. 8, 7).	
<i>Hánn mælti svá fyrir at hann skjóldi þar býggja</i> 1 kgbr. (m-www) <i>á I's-lánda sem Þórr</i> <i>léti þær á lánd koma. én þegar þær</i> <i>hóf frá skipinu, svéif þeim</i>	
5 <i>tíl ens véstra fjárðarins, ok þótti þeim</i> 2 kg (l, h-www) <i>fára eigi vānum sēinna.</i>	
4, 6 (= S. 8, 10).	
<i>Eptir þat kom hásgulā. sigldu þeir</i> 1 kgbr. (m-www) <i>þā véstr fyrir Snæfells-nés,</i>	
<i>ok inn á fjórðinn. þeir sjā at fjórðrinn er</i> 2 wD (tt-w) <i>ákástiga bréiðr ok lāngr,</i> „ (t-w)	
5 <i>ok stōr-fjöllōtt mjok¹ hvārumtveggja mēgin.</i> „ (tt-w)	
<i>hōnn² gáf firdinum nafn³,</i> 4 wgD (um-w) <i>ok kallaði Bréiðafjorð.</i>	
<i>hánn tōk lánd</i> g 3 w (r, mh-www) <i>fyrir súmnan fjórðinn næ'r miðjum.</i>	
10 <i>ok lāgði skipit á vāg þann er þeir</i> g 2 k (r, hh-ww) <i>kōlluðu Hófsvāg síðan.</i>	
4, 7 (= S. 9, 1).	
<i>Eptir þat kōnnudu þeir lándit ok fūndu</i> 1 kgbr. (m-www) <i>at Þórr var á lánd kōminn.¹</i>	
<i>ā nési framavérðu er vár fyrir nórdan</i> 2 kD (tt-w) <i>vāginu með súlurnar.</i> „ (tt-m)	
5 <i>þat vár síðan Þórsnes kállat.²</i> 1 kgbr. (m-www)	
4, 8 (= S. 9, 3).	
<i>Eptir þat för hann¹ eldi. um lándnām sitt,</i> 1 wgbr. (tt-ww) <i>ūtan frá Stafā ok inn til þeirrar ār er hann kallaði Þórsā.</i>	
<i>ok býgði² skipvērjum sínum.</i> 1 wgbr. (tt-ww)	
4, 9 (= S. 9, 7).	
<i>Hann sétti bæ' mikinn við Hófsvāg, er hánn</i> 2 wD (tt-m) <i>kállaði á Hófstjóðum.</i> „ (t-w)	

4: 1 skórinu á annarri 6: 1 mjok stórfjöllōtt 2 Þórolfr 3 nafn firdinum
 7: 1 at—kominn nach vāginu 2 kállat Þórsnes 8: 1 Þórolfr 2 danach þar

	<i>þar lét hann reisa hof, ok var þat mikit hús.</i>	g 2 k (r, hh-ww)
:	<i>dýrr vāru ā hlíd-vēggi¹,</i>	1 kgbr. (m-www) :
5	<i>ok nær qðrum éndanum. þar fyrir innan</i>	2 kD (tt-w)
	<i>stöðu hndvegis-súlur²,</i>	„ (tt-m)
	<i>ok vāru þar i nāglar. þeir hētu rēginnāglar.</i>	„ (tt-w)
:	<i>þar fyr³ innan var frídstaðr mikill.</i>	1 kgbr. (m-www) :
4, 10 (= S. 10, 2).		
	<i>Ímar af hófinu . . . . .</i>	4 wgD (um-w)
	<i>var hús i þā líking</i>	2 wD (tt-m)
	<i>sem nū eru¹ sōnghūs i kirkjum,</i>	„ (t-w)
:	<i>ok stōð þar stālli ā gólfinu miðju²,</i>	1 wgbr. (tt-www) :
5	<i>ok lá þar ā hringr einn mōtluuss³,</i>	
	<i>ok skyldi þar at éiða alla sverja.⁴</i>	
	<i>þann hring skyldi hófgoði ā hēndi hafa⁵ sér</i>	2 kD (tt-w)
	<i>tīl allra mām-fūnda.</i>	„ (tt-m)
4, 11 (= S. 11, 2).		
	<i>Ā stāllanum skyldi ok hlautbolli stānda¹,</i>	4 wgD (um-w)
	<i>ok þar i hlaut-téinn,</i>	2 kg (l, h-www)
	<i>sem stōkkull væri, ok skyldi þar með</i>	
	<i>stōkkva² or bóllanum blōði</i>	
5	<i>þvi er hlaut var kállat.</i>	
	<i>þat var þesskonar blōð er sēfð vāru kvikendi</i>	3 wg (l, m-w)
	<i>þāu³ er gōðunum var fórnat.</i>	
	<i>umhverfis stāllann</i>	2 kg (l, h-www)
	<i>var gōðunum skipt i afhūsi.⁴</i>	
4, 12 (= S. 11, 6).		
	<i>Tīl hófsins skyldu allir menn tōlla gjalda,</i>	4 kgD (tt-m)
	<i>ok vera hōfgóðanum skyldir¹</i>	2 wD (t-w)
	<i>tīl allra fērða, sem nū þingmenn eru²</i>	„ (tt-m)
	<i>hōfðingjum,</i>	„ (t-w)
5	<i>en gōði skyldi</i>	g 3 w (r, mh-www)
	<i>hófi upp hālda af sjálfs sīns kōstnadi,</i>	
	<i>svā at rēnadi éigi³,</i>	
:	<i>ok hāfa blōtveizlur inni.⁴</i>	1 wgbr. (tt-www) :
4, 13 (= S. 12, 1).		
	<i>Hann¹ kálladi Þórsnes milli Vigra-fjárdar</i>	2 kg (l, h-www)
	<i>ok Hófs-vāgs. i þvi nēsi</i>	

9: 1 vāru dýrr á hlídvegginum 2 -súlurnar 3 fyrir 10: 1 er 2 miðju gólfinu
sem altari 3 danach tvítegeyringr 4 sverja vor eiða 5 hafa vor á 11: 1 stānda
hlautbolli 2 þar stōkkva með 3 þau kvikendi 4 afhūsini 12: 1 skyldir hōfgóðanum
2 eru þingmenn 3 éigi rēnadi 4 inni blōtveizlur 13: 1 Þórólfr

stéendr eitt fjáll. ā þvi fjállu hafði hann¹
 svā mikinn ātrúnad, at þangat
 5 skyldi engin maðr lita óþveginn², ok engu
 skyldi tørtíma ī fjállu.³
 nema sjálfst géngi ī brótt.

3 wg (l, m-w)

4, 14 (= S. 12, 5).

Þat fjáll kallædi Þórólfr¹ Hólga-féll,
 ok trúði at hann myndi² þangat
 fara, þā er hann dæi, ok állir
 ā nésinu hans frændr.

g 2 k (r, hh-ww)

4, 15 (= S. 12, 7).

Á¹ tunganum néssins lét hann háfa dōma állu,
 ok setti þar héraðs-þing.

2 kD (tt-w)

„ (tt-m)

þar var ok svā mikill helgi- stáðr, at hann
 vildi með engu möti

2 kg (l, h-ww)

5 lita sáurga vóllinn ī² héiptar-blóði,

ok eigi skyldi þar álfrek

2 wD (t-w)

gánga, ok vár til þess háft eitt skér³,

„ (tt-m)

er Dritsker vár <af þvi> kállat.

„ (t-w)

4, 16 (= S. 13, 1).

Þórólfr gerðiz¹ ráusnarmaðr mikill ī búu,
 ok háfði með sér fjölméunt²,
 þvi at þā var gótt mátar at ápla af eyjum
 ok <af> gáru sæ' fangi.

1 kgbr. (m-ww)

Cap. V.

5, 1 (= S. 13, 4).

Nú skal ségja frá Birni Kétils sýni flátnefs,
 at hann sigldi véstr um háf,
 þā er þeir Þórólfr Móstrar-skégg
 skildu, sem fyrr ségir.

4 kgD (tt-m)

5, 2 (= S. 13, 6).

Hann hélt til Sudréyja. en er hann kom véstr
 um háf, þā var ándaðr Kétill,
 faðir hans, en hann fann þar Helga bróður sinn ok systur
 sínar, ok búðu þau hann¹

1 wgbr. (tt-ww)

13: 1 Þórólfr 2 óþveginn lita 3 fjallinu, hvárki fé né monnum 14: 1 hann
 2 mundi 15: 1 davor þar sem Þórr hafði á land komit 2 davor hvárki 3 haft til
 þess sker eitt 16: 1 gerðiz 2 fjölméunt með sér Cap. V: 2: 1 honum

5 *gōða kósti með sér. Björn vardi þess vís,*
at þau hófðu á annan átrúnað,
ok þótti hánum¹ þat lítill-mánnligt,
er þau hófðu fornum síð háfnat²,
þeim er frændr þeira hófðu haft . . . . .,
 10 *ok nám hann þar eigi ýndi.*

ok énga stáðféstu vildi hann þar tákā. g 3 w (r, mh-www)
var hann þō um vétrinn með Auði,
sýstur sinni, ok Þórsteini sýni
hénmar. én er þau fundu,
 15 *at hann vildi eigi áhlyðaz við frændr*
sína, þā kólluðu þáu
hann Björn enn áustræna, ok þótti þeim illa,
er hann vildi þar ekki stáðféstaz.

Cap. XIV.

14, 1 (= S. 36, 13).

Á vārþingi um sámarit héimti Snórri 1 wgbr. (tt-ww)
fjðurarf sinn af Bérki.
Björkr svárar svā at hann mundi gjálða
hánum¹ fjðurarf sinn,
 5 *'en eigi nénni ek' ségir hann <Björkr>,*
'at skipta Hēlgafelli súndr:
en ek sé at okkr er eigi hent
at eiga tvíðýli sáman²,
ok vil ek leysa lándit til mín.'

14, 2 (= S. 36, 18).

Snórri svárar: 'þat þykki mér jáfn-ligást, 1 kgbr. (m-www)
at þú leggir lánd svā dýrt,
en ek kjōsa hvárr okkarr léysa skál.'
Björkr húgsar <úm> þetta mál,
 5 *ok húgðiz svā at Snórri eigi láusafē myndi¹*
háfa at géfa við lándi²,
éf skjótt skyldi gjálða, ok lágði hálti
lándit fyr³ séx tægu silfrs,
ok tók þō af áðr éyjar-nár,
 10 *þvi at hann hugðiz lítlu vérdi*
þær mundu fá ××× ×××,
en Snórri fengi áðra stáðféstu.

2: 1 honum 2 hafnat fornum síð
 2: 1 mundi vor eigi 2 landinu 3 fyrir

Cap. XIV: 1: 1 honum 2 saman tvíðýli

14, 3 (= S. 37, 3).

Þat fylgð*ði* ok at þá skyldi þegar upp gjalda
f*éit*, ok eigi leita¹ 1 wgbr. (tt-ww)

láns undir áðra menn til þess fjár:

'ok kjös þú nú, Snórr*i*', segir² Bórkr,

5 'þegar i stáð hvárt þú vill.'

14, 4 (= S. 37, 7).

Snórr*i* svárar: 'þess k*ennir* nú at, Bórkr fr*ændi*,
at þ*ér* þykkir ek f*évan*, 1 kgbr. (m-ww)

er þú légg*r* svá ód*ýrt* H*élgafells*-lá*nd*:

én undir m*ik* k*ýs* ek

5 f*óður*leif*ð* m*ína* at vérd*i* þessu¹,

ok rétt h*önd*ina frá*m*²

2 kg (l, h-ww)

ok há*nd*-sá*la* m*er* lá*ndit*.'

14, 5 (= S. 37, 11).

'Eigi skál þat fjárr' segir Bórkr, 'en hvérr
p*énningr* er fyrir góldinn!' 1 wgbr. (tt-ww)

Snórr*i* m*ælti* til Þórbrá*nds*, f*óstra* síns:

'hvárt séldak¹ þ*er* sjóð nókku*r*n

5 ú háusti?' 'já' segir Þórbrá*ndr*, ok brá

sjóð*num* undan kúpu sí*nni*.

var þú t*ált* silfrit, ok góldit fyrir lá*ndit* 3 wg (l, m-w)

hvérr p*énningr*, ok var þú éptir

i sjóð*inum* séx t*igir* silfrs.

14, 6 (= S. 37, 17).

Bórkr tók við f*énu*, ok há*ndsalar* Snórr*a* 3 w (r, mh-ww)

lá*ndit*. síðan m*ælti* Bórkr:

'silfrdrjúgari hefir þú nú órdit, fr*ændi*, 4 wgD (um-w)

en v*er* h*úgðum*: vil ek nú at v*it* gefim upp 1 kgbr. (m-ww)

5 óþókka þann er millim hefir fárit,

ok m*ín* ek þat til léggja til hl*ínnenda* við þik, 2 k (r, hh-ww)

at v*it* skulum báðir búu¹

sámt þessi m*isséri* at H*élgafelli*,

er þú hefir kvikfjár fátt.' 1 wgbr. (tt-ww)

14, 7 (= S. 37, 24).

Snórr*i* svárar: 'þú skalt njóta kvikfjár þíns, 1 kgbr. (m-ww)

ok vérd*a* i bróttu!¹

3: 1 leita eigi 2 sagði 4: 1 þessu verði 2 fram höndina 5: 1 selda ek
6: 1 búu báðir 7: 1 danach fra Helgafelli

	14, 8 (= S. 37, 26).	
	<i>Svð várþ at vérū sem Snórri vildi.</i>	4 kgD (tt-m)
	<i>en er Þórkr vár i brott búinn</i>	
	<i>frā Hēlga-felli, gekk Þórdís frám,</i>	
	<i>ok nefndi sér vatta.</i>	
5	<i>at þvi at hōn ságði skilit við Þórkr¹,</i>	2 kD (tt-w)
	<i>ok fám þat til för-áttu,</i>	„ (tt-m)
	<i>at hānn hafði lóstit hāna, ok hōn</i>	„ (tt-w)
	<i>vildi éigi undir hōggum hans liggja.²</i>	„ (tt-m)
	14, 9 (= S. 38, 3).	
	<i>Var þā skipt fē þeira, ok gekk Snórri át</i>	2 wD (tt-m)
	<i>fyrir hōnd mōður sinnar, þvi át hann</i>	„ (t-w)
	<i>var erfingi hēnnar.¹</i>	
	tōk þā Þórkr þann kōst	1 wgbr. (tt-ww)
5	<i>er hānn hafði gðrum ættat.</i>	
	<i>at háfū lítit fyr éyjar.²</i>	2 kD (tt-m)
	14, 10 (= S. 38, 6).	
	<i>Eptir þat för Þórkr frā Hēlgifelli brótt¹</i>	3 wg (l, m-w)
	<i>ok véstr ā Mēðalfells-strōnd,</i>	
	<i>ok bjō fyrst ā Bárkarstōðum milli Orrahvāts</i>	2 wD (tt-m)
	<i>ok Túngu. síðan för hann i Glérār-</i>	„ (t-w)
5	<i>skōga, ok bjō þar til élli.</i>	„ („)
	Cap. LVII.	
	57, 1 (= S. 206, 3).	
	<i>En er Snórri goði háfði fá vetr búit</i>	1 kgbr. (m-ww)
	<i><nórðr> i Sēlingsdals-túngu,</i>	
	<i>þā bjō sū mōdr ā Éyri i Bíttru nórdr</i>	
	<i>er Óspákr hét. hann var sónr</i>	
5	<i>Kjállaks frū Kjállaks-á.¹</i>	
	57, 2 (= S. 206, 5).	
	<i>Óspákr var kvāngadr mōdr. hann átti</i>	g 3 w (r, mh-ww)
	<i>són þann er Glūmr hét,</i>	
	<i>ok var úngr i þānn tíma.</i>	
	57, 3 (= S. 206, 7).	
	<i>Óspákr var mánna méstr ok stérkastr.</i>	1 wgbr. (tt-ww)
	<i>hānn var öþokka-sēll,</i>	

8: 1 danach bónda sinn 2 liggja vor undir 9: 1 hennar erfingi 2 fyrir ey-
jarnar 10: 1 i brott vor frá Cap. LVII: 1: 1 dauach af Skritinsenni

ok ðjáfnaðar-máðr. ¹ hann háfði með sér kárla sjáu eða átta, 5 ok váru þeir mjök sákgæfir við menn þar nóðr. hófðu þeir jafnan skíp fyrir landi, ok tóku af hværs mánnis éigu eða rékum þát er þeim <gótt> sjúndiz.	
57, 4 (= S. 206, 11).	
Á'lfir enn lítili hēt máðr. hann bjó í Þámbárdal <nóðr> í Bíttru. hann átti vél fé, ok vár enn mesti máðr í búi sínu. hann vár 5 Þingmáðr Snorra góða, ok virdveitti réku hans út undir Gúðlaugs-hófða.	1 kgbr. (m-www)
57, 5 (= S. 206, 14).	
Á'lfir þóttiz ok kúlða af Óspaki kenna ¹ ok hans félogum, ok kærði þat jafnan fyrir Snorra góða þá er þeir fúnduz.	2 kD (tt-w) .. (tt-m) .. (tt-w)
57, 6 (= S. 207, 2).	
Þórir Gúllhárdarson bjó þá í Tungu í Bíttru. hann vár vinr Stúrlu ¹ , er Víga-Stúrla var kállaðr. hann bjó á Staðarhöli í Saurbæ.	3 wg (l, m-w) 2 wD (t-w)
5 . . . . . Þórir var gíldr bóndi ok vár fyrir mǫnnum um Bíttruna <ok> háfði ² úmbóð ok varðveizlu à rékum Stúrlu þar nóðr. ³	1 wgbr. (tt-www)
57, 7 (= S. 207, 7).	
Þeir Óspákr ok Þórir eldu ópt grátt silfr, ok véitti léttera ýmsum. ¹ var Óspákr fyrir- máðr út þar um Króssar-dál ok <um> Énnit.	1 kgbr. (m-www) g 3 w (r, mh-www)
57, 8 (= S. 207, 9).	
Þát var einn vétr at snemma kom á vétrarríki níkit, ok þegar gærði ¹ járdþönn þar um Bíttru. ² tóku menn ³ aflát stór, en símir ráku fé sitt um héidi.	4 wgD (um-w)

3: 1 davor enn mesti   5: 1 kenna vor kúlða   6: 1 danach Þjóðrekssonar
2 danach hann 3 nóðr þar   7: 1 ýmsum léttera   8: 1 gerði þegar 2 Bíttruna
3 danach þá

	57, 9 (= S. 207, 11).	
	<i>Þetta sáttmar áðr hófði Óspákr látit gæra¹</i>	1 wgbr. (tt-ww)
	<i>vírki á bœ stnum</i>	
	<i><þar nóðr> á Eyri. Þát vár ærúggt vígi,</i>	
	<i>ef menn væri til várnar.</i>	
	57, 10 (= S. 207, 13).	
	<i>Um vétrinn á góti kom hrið mikil,</i>	4 kgD (tt-m)
	<i>ok hélz hön vikú. Þát vár</i>	
	<i>nórðanveðr mikit. en er áf létti hrið¹,</i>	
	<i>sæ menn at háfíss var at kóminn.</i>	
5	<i>allt et ýtra, en þó² var íss³ eigi kóminn</i>	3 wg (l, m-w)
	<i>inn í Bítruna. fóru</i>	
	<i>ménn þá at kánna fjörur sínar.</i>	
	57, 11 (= S. 208, 3).	
	<i>En frá þvi er sagt at út frá Stíkú,</i>	1 kgbr. (m-www)
	<i>á milli ok Gúðlaugs-hófsða,</i>	
	<i>hafði rént upp réyðr mikil. í heul</i>	
	<i>þeim átti mest Snórri¹ ok Stúrla.²</i>	
	57, 12 (= S. 208, 5).	
	<i>Álfr enn lítti, ok énn fleiri bændr,</i>	2 kD (tt-w)
	<i>áttu þar nókkut í.</i>	,, (tt-m)
	<i>ménn fóru¹ þar um Bítruna, ok skáru hválinn,</i>	4 wgD (um-w)
	<i>eptir tilskipan Þóris ok Álfs.</i>	
	57, 13 (= S. 208, 8).	
	<i>Ok er ménn váru at hvál-skurðinum,</i>	1 wgbr. (tt-www)
	<i>sá þeir at skip ræri¹ hándan</i>	
	<i>um fjórðinn frá Eyri, ok kændu at þát</i>	
	<i>var tólf-æringr mikill.</i>	
5	<i>er Óspákr átti. léndu þeir þar</i>	g 3 w (r, mh-www)
	<i>við hválinn, ok géngu þar úpp</i>	
	<i>fimmtán menn alvápnadir. ok er Óspákr</i>	
	<i>kom á land, <þá> gékk hann at mönnum²,</i>	
	<i>ok spýrr hverir réði fyrir hválnum.³</i>	
	57, 14 (= S. 208, 13).	
	<i>Þóris sáði at hann réði fyrir þeim er Stúrla átti,</i>	3 wg (l, m-w)
	<i>en Álfr fyrir þeim er hann átti,</i>	

9: 1 gera 10: 1 hriðinni 2 þá 3 íssinn 11: 1 danach goði 2 danach
 Ejóðreksson 12: 1 danach til 13: 1 reri 2 hválnum 3 fyrir hválnum réði

svà ok fyrir þeim er Snórri godi átti:
'en þá ræðr hvérr fyrir sínum

5 hbit ánnarra bónda.'

57, 15 (= S. 208, 16).

Óspakr spýrr hvat þeir vildi fá hánun¹
af hvalnum. Þórir svarar: 'ékki
vil ek fá af þeim hlut er ek skal ánnaz,
en ek veit éigi nema bændr

g 3 w (r, mh-ww)

5 vili selja þann er þer éigu,
éða hvæt skal við géfā.'

57, 16 (= S. 208, 20).

'Veiztu þat, Þórir' sagði Óspakr,
'at ek ém eigi vandr

3 wg (l, m-w)

at káupa hval at [yðr] Bitru- mōnnum² 'þat er
mér þō vān' segir¹ Þórir,

5 at þit fāir éngan ðkéypis.'

57, 17 (= S. 208, 24).

Hvalrinn lá í kōs sá er skórinn var, ok vár
éngum skipt. Óspakr bað menn
sína til gānga¹ ok bera hvalinn út
à skipit. þeir er við hvalinn vāru.

g 3 w (r, mh-ww)

5 hófðu fātt vāma, nema áxar þer
er þeir skāru hvalinn með. en er Þórir

sá at þeir Óspakr géngu til hvālsins,
hét hann ā menn, at þeir skyldu
éigi lāta riēnaz. hljópu þeir þā til

10 gðrum mégin <ok> géngu² frá hvalnum³,

ok Þórir varð⁴ skjótāstr.

2 kg (l, h-ww)

57, 18 (= S. 209, 7).

Snéri¹ þegar Óspakr hánun² í mōti
ok láust hann með áxar-hámri.

g 2 k (r, hh-ww)

kom hóggit við éyrat. fell³ hann þegar í óvit,
én þeir er hánun² vāru nāstir

5 tōku til háns ok kípðu hánun² at
sér ok stōðu yfir hánun.⁴

en þā varð éigi váriðr hvalrinn.⁵

2 wD (t-w)

15: 1 honum 16: 1 sagði 17: 1 sína menn gānga til 2 danach þeir þa
3 davor enum óskorinn 4 varð Þórir 18: 1 snéri 2 honum 3 davor ok 4 honum
meðan hann lá í óvitinu 5 hvalrinn eigi varíðr

57, 19 (= S. 209, 12).

Þá kom at A'lfri enn lítili ok bát
þá eigi tákā hválinn. 2 kg (l, h-www)

Öspákr mælti: 'far þú eigi til, A'lfri', 1 wgbr. (tt-www)
segir hann: 'þú hefir háus þúnnan,
5 en ek hefi æxi þúnga: mun ferd þin verrri
en Þóris ef þú »feti gengr¹ framarr«.'

57, 20 (= S. 209, 16).

Þetta héilræði háfði hann¹ sem hannum² var ként. 1 kgbr. (m-www)
þeir Öspákr báru hválinn á skipit, 2 kg (r, hh-www)
ok hófðu þat górt áðr Þórir vikaðiz.

én er hann vissi hvat títt var, 3 wg (l, m-w)
5 <þá> ávitaði hann sína menn,
at þeim tækiz övirdiliga ér þeir stöðu hjá 2 kg (r, hh-www)
er súmir vāru rēntir, sumir³ bárdir.

57, 21 (= S. 209, 20).

Hljöþ Þórir þá úpp, en Öspákr hafði þá 4 kgD (tt-m)
flotat skipi¹, ok létu frá lándi.

2 reru² síðan véstr yfir fjórðinn til Éyrar, 1 wgbr. (tt-www)
ok lét Öspákr þá engu³ 2 kg (l, h-www)
5 frá sér fara ér þessa ferd hófðu fārit.

hófðu þeir þar sétu, 1 kgbr. (m-www)
ok bjógguz fjyfir i virki.⁴

57, 22 (= S. 209, 24).

Þeir Þórir skiptu hválnum, ok létu þat¹ allra 1 wgbr. (tt-www)
skáta er úpp var tékit,
eptir þv sem hvérir i hválnum áttu.²
föru heim allir eptir þetta.

57, 23 (= S. 210, 2).

Var nū fjándskapr mikill . . . . . 2 kD (tt-w)
með þeim Þóri ok Öspáki. „ (tt-m)
en af þv at Öspákr háfði mánnmárt, 2 kg (r, hh-www)
þá géngu þeim skjött upp sngin.

19: 1 gengr feti (die Wortstellung also wie in Háv. 38. Lok. 1) 20: 1 A'lfri
2 honum 3 davor en 21: 1 skipinu 2 reru 3 engu þá 4 virkinu 22: 1 danach
vera 2 áttu i hválnum

Cap. LVIII.

	58, 1 (= S. 210, 5).	
	Þat vár eina nótt at þeir Óspákr fóru í Þámbárdal fimmtán saman, ok géngu¹ inn at Álfri ok ráku hann í stófu, ok hjá hans öll, meðan þeir þar ræntu²,	1 wgbr. (tt-ww)
5	ok báru þáttan á fjórum hestum. en menn höfðu várir órdú við férd þeira frá Fjárðar-hórni, ok vár þáttan máðr sendr³ í Tungu at ségja Þóri.	2 kg (l, h-www)
	58, 2 (= S. 210, 10).	
	Þórir sáfnadi þegar múnnum, ok úrðu <þeir> átján¹ saman, ok fóru ófan til fjárðar-bótns.²	g 2 k (r, hh-ww)
5	sá Þórir þá at þeir Óspákr fóru um frám, ok fóru þá út frá Fjárðar-hórni × × ×.	g 3 w (r, mh-www)
	58, 3 (= S. 210, 13).	
	Ok er Óspákr sá eptirferð¹ <þeira>, mælti hann: 'menn fara þar, ok mín þar vera Þórir, ok mun ætla nú at hefna þess höggins² er ek láust hann á cetri.	3 wg (l, m-w)
5	eru þeir átján, en vér fimmtán. ok bænir betr: er þat vânt at sjá hverir enn verða höggum fégnir: en hestar þeir er vér hófum or Þámbárdal háft³ munu vera heimfúsir,	
10	en ek vil eigi láta áftakaz þat er vér hófum höndum á kómit:	
	58, 4 (= S. 210, 19).	
	Skulu nú tveir várir menn þeir er minst eru viðbúnið rékú klýfja-hestana fyrr út til Éyrar, en láta menn fara í möti	g 3 w (r, mh-www)
5	óss þá sem heima eru, en vér þröttán múnnum hær tákú í möti þeim, slíkt sém verða má. þeir gærðu¹ sem Óspákr mælti.	

Cap. LVIII: 1: 1 danach þar 2 ræntu þar 3 sendr máðr 2: 1 saman XVIII
 2 fjárðarbotnsins 3: 1 eptirferðina 2 höggins þess 3 haft nach hófum 4: 1 gerðu

58, 5 (= S. 211, 4).

O'k er þeir Þórir kómu éptir,
hélsaði Óspakr þeim,
ok spúrði at tíðendum.

g 2 k (r, hh-ww)

58, 6 (= S. 211, 5).

Hann var mjúkr viðmælis ok vildi svá dvelja
Þóri¹, <en> Þórir spúrði,
hvaðan þeir hefði fýng haft. Óspakr ségir
at þeir hófðu or Fámbar-dál.

1 wgbr. (tt-ww)

58, 7 (= S. 211, 9).

'Hvörn veg kómu þér at því?' segir Þórir.
Óspakr svávar: 'hværki váru
»géfn nē góldin nē sýlum séld«'.
'vili þér þá láust láta'
5 segir Þórir, 'ok fá oss í héndr?'

1 kgbr. (m-www)

58, 8 (= S. 211, 13).

Óspakr ságðiz éigi þvi nénna.
stíðan hljópuz þeir á,
ok tóks þar bárdagi. váru þeir Þórir
enir ákofustu, en þeir Óspakr
5 vórðuz alldréngiliga. úrðu þeir þó
sárir, en súmir fellu.

1 wgbr. (tt-ww)

58, 9 (= S. 211, 16).

Þórir hófði bjarnsvíðu í héndi, ok hljóp
at Óspaki ok lágði til hans,
en Óspakr láust af sér lágit. en er Þórir
háfði sér mjök til várit,
5 en ekki várd fyrir spjötinu, þā féll hann
ā knéin, ok láut áfrám víð.

g 2 k (r, hh-ww)

58, 10 (= S. 211, 19).

Óspakr hjō þā ā bak Þóri með áxi,
ok várd þar víð bréstr mikill.

2 kg (l, h-www)

Óspakr mælti: 'þat mun létja þik¹ langfáranna,
Þórir' ságði hann. Þórir
5 ságði: 'mā þát, en fára hygg ek mik
énn munu fíllum dāgléiðum
fyr² þér ok <fyr> hóggi þínu.'

4 wgD (um-w)

58, 11 (= S. 212, 1).

Þörir háfði haft týgulkníf¹ sém þā var títt, 2 kg (l, h-www)

ok kástat ā bák sēr áptr,

ok háfði þar kómit ì hóggit, 2 wD (t-w)

en hann hafði skéinz ā hrygg-lundunúm „ (tt-m)

5 tvèim mégin, ok þó títt. „ (t-w)

58, 12 (= S. 212, 4).

Éptir þat hljóp til fýrunautr Þöris 3 wg (l, m-w)

ok hjö × × til Óspaks.

en hann brā við æxinni, ok kom ì skáptit, 4 kgD (tt-m)

svā at ì súndr tók,

5 ok féll þā æxin niðr. þā kállar Ó spákr, 1 kgbr. (m-www)

ok bát sína menn undan hálða.

tök hann þā ok sjálfr at renna, en þegar g 2 k (r, hh-www)

er Þörir stóð upp, þā skaut hann

sviðunni eptir Óspaki, ok kom ì lérit,

10 ok réndi fram útan lærs.

58, 13 (= S. 212, 9).

Óspakr kípti brott sviðunni ör sári¹, 4 kgD (tt-m)

ok sneriz² við. sændi hann áptr

sviðuna, ok kom ā miðjan þann³

er hóggvit⁴ háfði til hans,

5 ok féll sà dáuðr til járdar.

58, 14 (= S. 212, 12).

Eptir þat rann Ó spákr ok fylgdarmenn hans. 2 kg (l, h-www)

enn þeir Þörir éltu þā út

með fjórum mjók svā til Éyrar.

58, 15 (= S. 212, 13).

Þā fóru menn heiman of bænum, bæði karlar ok konur. lurfu þeir Þörir þā aptr.

var þā atfaralaust með þeim þaðan af um vetrinn.

58, 16 (= S. 212, 15).

Á þeim fændi féllu þrír menn af Ó spáki, g 2 k (r, hh-www)

en éinn af Þóri, en márgir

urðu sárir af hvárum-tvéggjum.

11: 1 danach á hálsi 13: 1 sárinu 2 sneriz 3 þann miðjan 4 hoggit

III. AUS DER GUNNLAUGSSAGA.¹

Cap. II.

2, 1 (= S. 2, 9).

Þitt símar er þat sagt at skíp kom af háfi 2 wgaD (ttt-w)
í Gúlfarós L × L × L ×

Bergfinnr er nefndr stýrimadr fyrir skipinu, norrœnn at ætt, auðigr at fé, ok heldr
við aldr. hann var vitr madr. Þorsteinn bændi reid til skips

ok rétt jafnan mestu hver kaupstefna vár, 2 wgaD (ttt-w)

ok svá var enn. austmenn vistuðuz, en Þorsteinn tók við stýrimanninum fyrir því
at hann beiðiz þangat. Bergfinnr var fátaladr of retrinn, en Þorsteinn veitti
hönun vel.

2, 2 (= S. 3, 2).

Austmadr¹ héndi mikit gáman at dráumum 2 wgaD (ttt-w)

2, 3 (= S. 3, 3).

Um vārit einn dag ræddi Þorsteinn um við Bergfinn

ef hann vildi ríða með hánun¹ 2 kgaD (hh-w)

upp undir Valfell. Þar vár þā þingstópt²

Borgfirðinga, en Þorsteini

5 *vār sagt at fállnir væri búðarveggir hans.*

áustmadr³ kvað⁴ þat víst vilja,

ok ríðu þeir héiman of daginn⁵ þar til

er þeir kóna⁶ til þess bæjar⁷

er at Grénjum hétir. Þar bjó einn madr

10 *félitill er Átli hét.*

hann var lándseti Þorsteins, ok beiðdi Þorsteinn

Átla at hóm færi

til starfs með þeim, ok héfði með sér⁸

pāl ok rekū. hann gærði svá.

2, 4 (= S. 3, 14)

Ok er þeir kómu¹ <upp undir Valfell 2 wgaD (ttt-w)

þrír saman>² til búðar-tópta³,

þā tóku þeir til starfs⁴, ok færdū út veggj⁵.

vétrit var hétt af sölu.

5 *ok vārð þeim Þorsteini ok áustmanni érfitt.*

ok er þeir hófðu út fært veggj⁵,

III. Nach der Ausgabe von FINNUR JÓNSSON, København 1916. — Cap. I: Prosa.
 — Cap. II: 2: 1 *austmadrinn* A 3: 1 *hómun* 2 danach *þeira* 3 *austmadrinn* A
 4 *kvað* 5 danach *íij saman ok huskarl (-karlar A) Þor.* 6 *koma* A, *kvomu* B; danach
upp undir Valfell (+ íij saman B) 7 *bajar þess* 8 *með sér* fehlt A 4: 1 *koma*
 2 s. zu 3, 8 (die Umstellung schon von B. M. OLSEN vorgeschlagen) usw. 3 *-toptanna*
 4 danach *aller* 5 *ueggina*

þá séttuz þeir niðr⁸ í búðar-tópt¹,
 ok sófnaði Þór-stéinn,
 ok lét illa í svéfní. austmaðr sát
 10 hjá hánun⁸, ok lét hann njóta
 draums síns, ok er hann vaknaði,
 <þá> vár hánun⁸ érfitt órði.

2, 5 (= S. 3, 21).

Austmaðr spúrði hvat hann hefði dréymt,
 er hann lét svá illa í svéfní.

2 kgaD (hh-w)

Þorsteinn sváraði: 'ékki er märke at draumum.'
 ok er þeir ritu héim um kveldit,

5 spýrr¹ austmaðr énn at hvat Þorstein hefir² dréymt.

Þorsteinn svárar: 'ef ek ségi þer drauminn,

þá skaltu ráða hann, sémm hann er tíl¹.

austmaðr kvez á þát mundu hætta.³

2, 6 (= S. 4, 4).

Þorsteinn mælti þá: 'þát dreymdi mík
 at ek þóttumk¹ héima véra

2 wgaD (ttt-w)

at Bórg . . . . .

ok átti fyr kórl-dýrum.

5 ok sá ek upp á húsin, ok á mæninum álpt

eina væna ok fágra,

ok þóttumk² ek eiga, ok þótti mér allgód.

þá sá ek fljúga ofan

frá fjöllumum örn einn³ mikinn. hann fló

10 hingat ok séttiz <á mæni>⁴

hjá álptinni, ok klíkaði blíðliga við hana⁶.

ok hön þótti mér þát vél þekkjaz.

þá sá ek at örninn var svárt-eygr,

ok járnklær váru⁶ á hánun.⁷

15 ráskligr sýndiz hann mér.⁸

2, 7 (= S. 4, 13).

Því næst sá ek fljúga annan flúgl af súðrætt.

2 kgaD (hh-w)

sá fló hingat¹ til Bórgar,

ok séttiz á húsmæni² hjá álptinni,

ok vildi þýðaz til hennar.³

5 þát var ok örn mikill.

4: 6 settiz Þorsteinn niðr ok austmaðr A, settezt þeir usw. B 7 budar tuptina (-dýrnar B) 8 honum 5: 1 davor þá 2 hefde 3 hætta mundu 6: 1 þóttiz A, þóttumzt B 2 þóttiz A, þóttumzt B 3 einn fehlt A 4 vgl. 7, 3 5 við hana blíðligha 6 voru 7 honum 8 mer hann 7: 1 hegat A 2 husmæne B, husin A 3 til hennar] hana

2, 8 (= S. 4, 16).

Brátt þótti mér sá órninn er fyrir var mjök
 ýfuz¹, er hinn kom til,
 ok börðuz þeir² lengi ok snarp-ligá³,
 ok þat sá ek at hvárumtveggja blæðdi.
 5 ok svá láuk leik þeira⁴ at sinn vög hné
 hværr þeira af hús-mæni⁵,
 ok váru⁶ báðir dáuðir, en álptin sá
 éptir hnípín⁷ ok dáprlig.

2 wgaD (ttt-w)

2, 9 (= S. 4, 22).

Ok þá sá ek fljúga fúgl ór¹ vèstri
 <hingat, ok> þat var válr.
 hann séttiz hjá álptinni, ok lét blít
 við hána, ok síðan flúgu
 5 þau brótt² bæði saman³ í sönú ætt.
 ok þá váknaðu ek.
 ok er dráumr þessi ómerki-ligr⁴
 segir hann, 'ok mun véra fyr⁴ véðrum.
 at þau⁵ mættaz í lópti or ættum þeim⁶
 10 er mér þóttu fúglarnir fljúga.'

2 kgaD (hh-w)

2, 10 (= S. 5, 5).

Austmaðr ségir: 'ekki ér þat mín ættun'
 ségir hann, 'át svá séi'.¹
 Þórsteinn mælti: 'ger² af dráuminum stákt
 er þér sýniz³, ok lát mik héyra.'

2 wgaD (ttt-w)

2, 11 (= S. 5, 8).

Austmaðr mælti: 'fúglar þeir
 mánu vera mána fylgjur.
 en hús-fréyja þin ér ekki¹ héil

2 gkaD (hh-w)

5 ok mín hön fæðu méybarn frítt ok fúgrt, ok mánuð it ² ána þei mikít, en gófgir ménu munu bíðja dóttur þinnar ór þeim ættum er þér þóttu ernirnir fljúga át. 10 ok léggju á hána ófrást, ok bérjaz of hána, ok látaz báðir af þei éfni, ok þvi næst mín	[4w]R (h)

8: 1 yfaz niog 2 þeir borðuz A 3 snarpligha ok leinge 4 þeira leik 5 hus-
 maninum 6 danach þa 7 danach niog A 9: 1 vr 2 davor i 3 samt A 4 firi
 5 danach munu 6 vr þeim ættum 10: 1 se 2 ger 3 danach líkligaz 11: 1 eigi
 2 mun þu A, munu þið B

hinn þriði maðr biðja hennar ör átt
 þeiri³ er vátrinn fló at,
 15 ok þeim mun hön⁴ gípt véra.
 'Nú hefi ek þýddan draum þinn: ek hygg eptir munu ganga.' Þorsteinn svarar:
 'illa er draumur ráðinn, ok övingjárnliga' sagði hann, 'ok munt þú ekki drauma
 ráða kunna'. austmaðr svarar: 'þú munt at raun um komaz, hversu eptir gengr'.
 Þorsteinn lagði fæð á austmanninn, ok fór hann á brott um sumarit, ok er hann
 nú ör sogunni.

Cap. III.

3, 1 (= S. 6, 1).

Um sumarit bjóz Þorsteinn til þings,
 ok mælti til Jöfríðar húspréyju
 áðr hann fór héiman: 2 wgaD (ttt-w)

3, 2 (= S. 6, 3).

'Svā er háttat' segir hann, 'at þú ert með barni,
 ok skál þat barn út bera
 ef þú méybarn fæðir¹, en upp fæða ef svéinn er.'
 ok þat rár þā síðandi nokkur,
 5 er lánd var alhéidit², at meun feliðlir
 er³ stöð ömegð mjok til hánda,
 létu út bera börn sín . . . . .
 ok þótti þó illu gert⁴ ávalt. 2 kgaD (hh-w)

3, 3 (= S. 6, 8).

Ok er Þorsteinn háfði þetta svā¹ mælt,
 þā svarar Jöfríðr <hāvum>:
 'þetta ér öþinsliga mælt' segir hön,
 'slíkr maðr sem þú ert.'

5 ok mún þér eigi sjnaz at láta gera² þetta³. [4k]R(t)
 svā áuðigr maðr sem þú ert.'

3, 4 (= S. 6, 12).

Hann¹ svarar: 'reiztu skáþlyndi mitt' segir hann,
 'at eigi mun hlýðisamt vérdá
 er áf er brúgðit'. Síðan réið hann til þings,
 en Jöfríðr fæddi méybarn meðan².
 5 ákafa fúgrt. kónur ríldu þat bérū
 at henni, en hön kvæð þess titla 2 kgaD (hh-w)

11: 3 vr þeiri átt 4 hun B (in A unleserlich) Cap. III: 2: 1 fæðir méybarn
 2 davor allt 3 at — er] Þeir menn er felitlir varu en 4 gert 3: 1 þetta A, svā B
 2 gera 3 þetta vor at 4: 1 Þorsteinn 2 meðan méybarn

þýrf, ok lét þáingat kalla smálamann sinn,
er Þórvardr hét, ok hön mælti³:

3, 5 (= S. 6, 18).

‘Hést minn skaltu taka ok sýðul á leggja¹,
ok færa barn þetta véstr
í Hjárdarholt Þörgerði Égils dóttur,
ok bið hana upp fæða
5 með léynd, svá at Þórsteinn verði ei várr við.

2 wgaD (ttt-w)

ok þeim ástaráugum rénni ek
tíl barns þessa at víst eigi nénni ek
at þat sé út bórit. [4 w] R(h)

en hēr eru þrjár mérkr silfrs, er þú
10 skált háfa at vérk-káupi,
en Þör-gærðr skál fá þēr fári
þar véstr², ok víst um háf.
Þörcárðr gærði³ sem hön mælti.

2 wgaD (ttt-w)

3, 6 (= S. 7, 2).

Síðan reid hann véstr í Hjárdarholt með barnit,
ok fékk Þörgerði í hénðr.
en hön lét upp fæða lándseta sinn¹,
er hjó² inn á Léysingja-stóðum
5 í Hvámmsfirði, én hön tók Þörvardi fári
nórðr í Steingrims-firði,
í Skéljavík, ok víst um³ háf.

2 kgaD (hh-w)

ok fór hann þar útan, ok er hann nú ör sógunni. 4 w (um-w)

Cap. IV.

4, 1 (= S. 7, 8).

Ok er Þórsteinn kom¹ af þingi, segir² Jófrúðr hánun³
at barnit er út bórit,
sem hann háfði fyrr⁴ mælt. en smálamadr vör
í brótt hláupinn, ok stólit
5 í brótt hesti hennar. Þórsteinn kvæð
hána vél hafa⁵ gært,
ok fékk sér smálamann annan.

2 wgaD (ttt-w)

4, 2 (= S. 7, 13).

Nú lídu scá sex vétr at þétta vard ekki
víst ok þá reid Þórsteinn [4 k] R(t)

4: 3 mælte hon 5: 1 leggja soðul áá 2 vestr þar 3 giordi 6: 1 sina A
2 biuggu A 3 of A (vgl. 5, 12) Cap. IV: 1: 1 danach heim 2 þa s. 3 honum
4 firi 5 hafua vel A

til hémboðs véstr¹ til Óláfs pá
 Háskulds-sónar síns mágs²,
 5 er þú þótti með méstri vörðingu véra³
 allra hófðingja véstr þar.

4, 3 (= S. 7, 17).

Þorsteini var¹ vel fagnat, sem líkligt var. [4 w]R(h)
 ok á einhvern dag at vèizlúnni
 er þat sagt at Þörgérðr sat á tali við Þorstein
 bróður sinn í öndcégi,
 5 en Ó láfr átti tál við menn ádra.²

4, 4 (= S. 7, 21).

En yfir gegnt þeim á bekki¹ sátu meyjar [4 k]R(t)
 þrar. Þá mælti Þörgérðr:
 'hversu tíz þer, bróðir, á stúlkur² þessar,
 er hér sátja gegnt okkr?'

4, 5 (= S. 7, 23).

Hann svárar: 'állel' segir hann, 'ok er þó [4 w]R(h)
 ein fégrst mjúku, ok héfir
 hön vænleik Ó láfs <þóður hennar>, en hvíti
 ok ýfirbragð várt Myramánu.'

4, 6 (= S. 8, 3).

Þörgérðr svárar: 'víst er þat sátt [4 k]R(t)
 er þú ségir, bróðir, at hön
 hefir hvíti ok ýfirbragð várt Myramánu.
 én eigi¹ vænleik Ó láfs²,
 5 þvī at hön er eigi hans dóttir.'

4, 7 (= S. 8, 6).

'Hversu má þat vera segir Þorsteini, [4 w]R(h)
 'en þó sé hön þin dóttir?'
 hön svárar: 'med sánnindum at ségja þer, frændi.'
 kváð hön, 'þú er þessi þin dóttir.
 5 én eigi mín, hín fagra mér.'
 ok ségir hānum¹ síðan állt
 sem fārit hafði, ok biðr hānu fyrirgefū
 sēr ok kómu sínni þessi áfbrigði.

2: 1 danach i Hiardarholtt 2 mágs síns. Hauskulzs. 3 vera nach þotte 3: 1 da-
 nach þar 2 ádra menn 4: 1 bekkinum 2 stúlkur A, meyjarnar B 6: 1 ei 2 da-
 nach páá 7: 1 honum

4, 8 (= S. 8, 12).

Þórsteinn mælti: 'ekki kánn ek at ásaka [4k]R(t)
 ýkkir¹ um þetta, ok véltr
 þángað sem véra vill um flesta hlúti,
 ok hafid þit vél
 5 yfirslétt vánhýggju mína.

4, 9 (= S. 8, 15).

Liz mēr svā ā þessa méy¹ at mēr þýkkir gipta mikil² [4w]R(h)
 ð at eiga jáfnfagrt³ bárn.

éða⁴ hvat heitir hōn?' 'Hélga heitir hōn' 2 kgaD (hh-w)
 segir Þórgerðr. 'Hélga hin fágra'
 5 segir Þórsteinn. 'nú skaltu búa fèrð hennar
 hēim með⁵ mēr.' hōn górdi⁶ svā.

4, 10 (= S. 8, 19).

Þórsteinn var¹ út léiddr með² gōðum gjófum. 2 wgaD (ttt-w)
 ok réid Helga héim með hánum³,
 ok féddiz þar úpp með² mikilli virðing
 ok ást af fjóður⁴ ok móður,
 5 ok <áf> gllum frændum <þeira>.

IV. AUS GYLFAGINNING.

Bök þessi heitir Edda. hāna hefir saman setta Snorri Sturlusonr eptir þeim hætti sem hēr er skipat: [er] fyrst frā āsum ok Ymi; þar næst skāldskaparmāl ok heiti margra luta; síðaz Hāttatal, er Snorri hefir ort um Hākon konung ok Skūla hertuga.

Cap. I.

(A).

1, 1 (= S. 250, 9).

Gud almáttigr¹ skápuði himin ok jýrð 3 wgSt. (ttt-me)
 ok hlúti alla² ér þeim fjýlgja, 3 kgSt. („)
 ok síðaz menn, er ættir³ eru frá 3 wgSt. („)
 kómnar, Áðum ok E²vu. 3 kgSt. („)

1, 2 (= S. 250, 11).

Ok dróifðuz ættir¹ um heiminn síðan. 3 wgSt. (tt-w)
 én er fram² liðu stúndir, 3 kgSt. („)
 þā³ újáfnaðiz fólkít: sūmir vōru gōðir, 3 wgSt. („)
 sūmir lifðu eptir girndum sínum. 3 kgSt. („)

8: 1 yckr vor at A 9: 1 mey þessa 2 mikil gipta 3 -fagr A 4 eðr 5 meðr
 6 gerde 10: 1 danach þadan 2 meðr 3 honum 4 fodr

IV. Nach der AM. Ausgabe 2, 250 ff. — Cap. I: 1: 1 almáttigr grð 2 alla hlúti
 3 ettirnar U 2: 1 ættirnar U, fehlt W 2 fra U 3 þa fehlt U

1, 3 (= S. 250, 13).

<i>Fyrir þát var heimium drékk¹, nema þeim</i>	3 wgSt. (ttt-me)
<i>er með Nóa í orkinni vöru.²</i>	3 kgSt. („)
<i>éptir þat byggðiz enn véroldin af þeim,</i>	3 wgSt. („)
<i>ok kómu frá þeim ættir.³</i>	3 kgSt. („)

1, 4 (= S. 250, 15).

<i>En állr fjóldinn úfrœktiz þá gúð.</i>	3 wgSt. (tt-w)
<i>en hvérr mýndi¹ þá ségja</i>	3 kgSt. („)
<i>sónum þeirra² frá stórmerkjum gúz³,</i>	3 wgSt. („)
<i>er þeir týndu gúz náfni? </i>	3 kgSt. („)

(B).

1, 5 (= S. 250, 17).

<i>En þát var víðaz um véroldiná</i>	4 wD (tt-w)
<i>er fólkit viltiz. en þó</i>	„ (um-www)
<i>reitti gúð monnum járdligar gíptir: fê</i>	„ (tt-w)
<i>ok sælu, ok spéki at skilja</i>	„ (um-www)
5 <i>járdliga hliti ok gréinir þær</i>	„ (tt-w)
<i>er sjá mätti lópts ok járdar.</i>	„ (um-www)

1, 6 (= S. 251, 2).

<i>Þat úndruduz þeir er jórðin ok dýr</i>	4 kD (tt-ww)
<i>hófðu saman nátúra</i>	„ (ttt-me)
<i>í sinum hlutum, svá öðkt sem þat var.</i>	„ (tt-ww)
<i>þat er éitt, er jórðin er gráfin¹</i>	„ (ttt-me)
5 <i>í hám fjalltindum, ok spréttir þar úpp</i>	„ (tt-ww)
<i>vátn, ok þarf² eigi lengra</i>	„ (ttt-me)
<i>þar³ at gráfa til váz⁴ en í djúpum dál.</i>	„ (tt-ww)
<i>svá er ok dýr eða⁵ fuglar,</i>	„ (ttt-me)
<i>. . . . . at jámlangt ér</i>	„ (tt-ww)
10 <i>til blóz í hófði sem í fótum.</i>	„ (ttt-me)

1, 7 (= S. 251, 7).

<i>Ónnur nátúra er sū járdarinnár,</i>	4 wD (tt-w)
<i>at ā hvérju ári ā henni</i>	„ (um-www)
<i>væx¹ gras ok blóm, ok ā sama ári féllr þat.</i>	„ (tt-w)
<i>svá ok dýr eða² fuglar,</i>	„ (um-www)
5 <i>at því væx hár eða fjáðrar, ok</i>	„ (tt-w)
<i>féllr ā hvérju ári.</i>	„ (um-www)

3: 1 drekt heiminn 2 vorr í avrkinni 3 ok—ættir fehlit U 4: 1 mendi
 2 sonum þeirra fehlit U 3 gúðs stor merkjum 6: 1 græn U 2 þurfti UW 3 þar
 vor eigi 4 til vatns fehlit U 5 eðr U, ok W 7: 1 uex a henni 2 eðr U, ok W

I, 8 (= S. 251, 10).

<i>En þriþja náttúra er¹ járdurinnár,</i>	4 kD (tt-ww)
<i>at hön er ópnuð ok gráfn²,</i>	„ (ttt-me)
<i>græ³r³ grás á þeirri móldu er ífst er á jörð.⁴</i>	„ (tt-ww)
<i>þýddu þeir⁵ ljörg ok steina</i>	„ (ttt-me)
5 <i>möti tönnum ok béinum. svà skildu þeir</i>	„ (tt-ww)
<i>af þéssu at kvik væri jörðin⁶,</i>	„ (ttt-me)
<i>ok héfði <hön> líf með nokkurum hætti.</i>	„ (tt-ww)
<i>. er hön kvikvindi öll fæddi⁷,</i>	„ (ttt-me)
<i>ok éignaðiz allt þat er dö.</i>	„ (tt-www)

I, 9 (= S. 251, 15).

<i>Þangat¹ tölðu þeir ættir sínar. sön² þeir þat</i>	4 wD (tt-w)
<i>at öjafn var gangr himintungla.</i>	„ (um-www)
<i>gengu lengra sam³ en süm. þat grunadi þá</i>	„ (tt-w)
<i>at nokkur mundi þeim stjóra,</i>	„ (um-www)
5 <i>ok mundi sá vera rákr.</i>	„ (tt-me)

I, 10 (= S. 251, 19).

<i>Þeir¹ ætludu hann mundu verit hafu fjörri</i>	4 kD (tt-ww)
<i>en himintungl.² ætludu hann</i>	„ (ttt-me)
<i>mundu ráða³ skini sólar, dögg⁴ járdar ok vindum</i>	„ (tt-ww)
<i>ok stórmí, en éigi vissu</i>	„ (ttt-me)
5 <i>þeir hverr hann var. en þvi trúðu þeir</i>	„ (tt-ww)
<i>at hann ræðr öllum litum.</i>	„ (ttt-me)
<i>ok til þéss at þeir mætti mína,</i>	3 kg Hz. (ttt-m)
<i>þá gáfu þeir öllum lutum nöfn⁵ með sér</i>	„ (tt-ww)
<i>ok síðan héfir àtrúnaðr</i>	4 wD (um-www)
10 <i>bréyzt marga⁶ véga . . . . .</i>	„ (tt-w)
<i>sem menn skiptuz eða⁷ tungur gréinduz.</i>	„ (um-www)
<i>en allt skildu þeir járd-ligá:</i>	2 k D ^α (um-w)
<i>eigi⁸ hófðu þeir ándliga gipt,</i>	„ (mh-ww)
<i>ok trúðu át af nokkuru éfni</i>	„ (um-w)
15 <i>allt væri¹⁰ skápat eða⁷ smíðat.</i>	„ (mh-ww)

8: 1 Þat er en þriþja natúra 2 ok grafn fehlit U 3 davor þa 4 iorþenni
 5 þeir þýddo 6 iorþin veri kvik 7 fæddi öll kvikvendi 9: 1 danach til hennar (fehlit
 W) 2 sa 3 Sum vor gengu 10: 1 ok 2 himintunglin 3 raþa munda 4 davor ok
 5 nafn 6 davor a 7 eðr 8 davor þviat 9 davor þviat 10 allt væri vor af

Cap. II.

Hversu greind er vەرöldin í þrjú stöð.

2, 1 (= S. 251, 29).	
<i>Var vەرöldin¹ gréind í hálfur þriar.²</i>	3 wg Hz. (um-m)
<i>einn lítr var frá súðri til véstrs,</i>	2 w (r, um-w)
<i>ok um Miðjarðar-sæ. sá Affrika heitir.³</i>	2 kg (l, um-w)
<i>en súðri lítr er héitr,</i>	3 wg Hz. (tt-www)
<i>5 svát⁴ þar brénr of sölu.</i>	„ (um-m)
<i>innarr lítr</i>	2 w (l, um-w)
<i>er frá véstri til nóðrs, ok inn til háfs.</i>	
<i><sá> heitir Európa eðr E²næa.</i>	2 kg (tt-w)
<i>enn nóðri lítr er þar káldr,</i>	3 gk Hz. (ttt-m)
<i>10 ok véx eigi grás, ok eigi má byggja.</i>	2 w (r, um-w)
<i>frá nóðri um áustr-hálfu⁵</i>	
<i>til súðrs þat er Ásia kállat.⁶ í þeim</i>	
<i>líta véraldarinnar</i>	
<i>er öll fégrð ok eignir, gáll ok gimstéinar.</i>	
<i>15 þar er ok⁷ mið-veřöldin.</i>	
<i>ok scá sém þar er bétta en í óðrum stóðum,</i>	3 wg Hz. (um-m)
<i>scá er þar ok mannfólkú meirr tignat.</i>	„ (tt-www)
<i>en í óðrum stóðum at spékt ok áfli,</i>	2 w (l, um-w)
<i>fégrð ok öllum kóstum.</i>	
2, 2 (= S. 252, 5)	
<i>Þar var Rómaborg sett¹, er vēr kóllum Tróju.</i>	4 kD (tt-www)
<i>í Tróju vōru tōlf konungdōmar.</i>	„ (ttt-me)
<i>ok einn yfir öllum óðrum. þar</i>	„ (tt-www)
<i>vōru tōlf hofuðtungur.</i>	„ (ttt-me)
2, 3 (= S. 252, 7).	
<i>Konungr hēt Ménou. hann átti dóttur Príamus</i>	4 w ¹ 4 w ² (l, t-c)
<i>kónungs Trojáni.¹ sōnr þeirra hēt Trōr,</i>	
<i>er vēr kóllum Þōr. þá vār hann tolf vétra</i>	
<i>er hann háfði fullt ást sitt.</i>	
2, 4 (= S. 252, 10).	
<i>lypti hann þá¹</i>	4 wD (tt-w)
<i>af jórdú tu bjárnstökum sēnn,</i>	„ (um-www)
<i>hann sígraði márga bērsérki sēnn,</i>	3 kg Hz. (tt-www)
<i>ok mōrg² dýr eða³ drēka.</i>	„ (ttt-m)

Cap. II: 1: 1 Veröldin verþr (var W) 2 þriar hálfur 3 heitir affrika 4 scá at
 5 avstr halfona 6 heitir asia U, þat er kallat asia W 7 ok fehlit U 2: 1 sett romu
 borg 3: 1 troiam(?) 4: 1 þa vor lypti 2 mōrg fehlit U 3 eðr

2, 5 (= S. 252, 12).

Í norðrhalfu heimsins fann hann spákonu éina, 4 kD (tt-ww)
er Sibil hét, en vér kollum Sif. ,, (ttt-me)

engi vissi ætt hennar. . . . . . 3 wg Hz. (um-m)
sonr þeirra hét Hlör-ríði. ,, (tt-www)

5 *háns sonr Vingiþórr, háns sonr Vinginer,* 2 wsm. (um-ww)
háns sonr Móða, háns sonr Mági,
háns sonr Séfsmeg, háns sonr Bédvig,
háns sonr Atra, er vér kollum Annan,
háns sonr Itrman, háns sonr Éremöð,
 10 *háns sonr Skjaldur, er vér kollum Skjöld,*
háns sonr Bíaf, er vér kollum Býr,
háns sonr Gíat¹, háns sonr Gúðólfr,
háns sonr Finnur, háns sonr Fríaláfr,
(ér vér kollum Fríðleif), háns sonr Vöden.

15 *en² vér kollum <hann> Óðin.* 4 w^α || 4 w^α (r, mh-e)

Cap. III.

Frá þæi er Óðinn kom á Norðrland.

3, 1 (= S. 252, 23).

Þessi Óðinn hafði spádóm mikinn.¹ hans kona² 2 w (r, um-w)
hét Frigida, er vér kollum Frigg.

3, 2 (= S. 252, 24).

Hann fjóstiz af Týrklandi¹ norðr í heim 4 wD (tt-w)
með mikinn her ok stórmiklu fé, ,, (um-www)
ok hvár sem þeir fóru þótti mikils um þá vért, ,, (tt-w)
ok tákari góðum en mönnum. ,, (um-www)

3, 3 (= S. 252, 26).

Þeir komu í Saxland, ok eignaðiz Óðinn 2 w (um-w)
þar víða landit, ok sétti
hann þar¹ til landgæzlu þria syni sínu.

Vegdég ræð fyrir Saxlandi.² 1 wD (tim-www)

3, 4 (= S. 252, 29).

Annarr sonr hans¹ Báldeg, er vér kollum Báldr, 1 kD (int-ww)
átti² Vestrfaþat ríki er svá heitir.
Þrídri sonr hans hét Sigi. hans sonr Rerir,
faðir Vólungs . . . . .

er Vólungar eru frá kómnr. 3 kg Hz. (ttt-m)

5: 1 iat 2 er Cap. III: 1: 1 mikinn spádóm 2 kona hans 2: 1 af Týr-
 landi fehlit U 3: 1 þar setti hann 2 davor avstr 4: 1 danach het 2 davor hann

	3, 5 (= S. 252, 32).	
<i>Þeir réðu fyrir Frákklandi. frá öllum þeim</i>		2 w (r, um-w)
<i>eru stórar áttir <um> kómnar.</i>		
	3, 6 (= S. 252, 33).	
<i>Þá fór Óðinn í Réitgotu-lánd</i>		4 kD (tt-ww)
<i>ok eignaðiz þát ok setti</i>		„ (ttt-me)
<i>þar sön sinn Skjöld . . . . .¹ ¶</i>		„ (tt-ww)
<i>er Skjöldungar eru frá kómnir.</i>		3 wg Hz. (tt-ww)
5 <i>þát eru Danakónungar.² þát héttir nú Jötlánd</i>		2 kg (l, um-ww)
<i>er þeir kölluðu Réitgotu-lánd.</i>		

Cap. IV.

(C).

Frá þei er Óðinn kom í Seiþjóð ok gaf sonum sínum ríki.

4, 1 (= S. 253, 4).

Þádan fór Óðinn í Seiþjóð. þar g 1 wq (r, ttt-m)
var sá kónungr er Gjylfi er nefndr.¹

4, 2 (= S. 253, 5).

. . . . ., ok 3 kg Hz. (tt-ww)
er han frétti til Ásia-mánna, „ (ttt-m)
er ásir vöru kállaðir, fór hann þeim í móti¹, „ (tt-ww)
ok báud þeim í sitt ríki. „ (ttt-m)

4, 3 (= S. 253, 6).

. . . . . 2 kg (r, tt-w)
en sá tími fylgdi ferd þeirra.
at¹ hvár sem þeir dvölduz í löndum, þá var þar
úr ok fridr, ok menn trúðu²
 5 *at þeir væri þess ráðandi, þvi at rikisménu*
sú þá ölika fléstum mönnum
óðrum at fégrð ok víti.

4, 4 (= S. 253, 10).

Þotti¹ Óðni fagrir vellir ok lánzkostir góðir, 1 kgq (l, m-ww)
ok káus <hann> sér borgar-stad
þar² sem nú heita Sigtun, <ok> skipaði þar
höfðingja í þá líking sem í Tröju.
 5 *vöru settir tölfr höfðingjar lánzlog at dæma.³* 1 k (r, ttt-e)

6: 1 dafür favþr friþleifs 2 þat—Danakomungar fehlt U (steht rW) Cap. IV:
 1: 1 so rW; het U 2: 1 i móti þeim 3: 1 at fehlt U 2 trvþo menn 4: 1 da-
 vor þur 2 þar borgarstad 3 at dæma landz log

4, 5 (= S. 253, 13).

Síðan fór Óðinn nóðr þar til er sjör
tök við hönum sá er hann hugði¹
at um gull lond lægi², ok setti þar sön sinn
tíl ríkis er Sæmingr hét.

g i wq (r, ttt-m)

5 en mi heitir Nóregr, ok tēja Noregs kónungar
ok³ járlar þáingat sínar ættir.⁴

3 wg Hz. (um-m)

,, (tt-www)

4, 6 (= S. 253, 17).

Med Óðni fór Y'ngvi, er kónungr vár
éptir hann í Svíþjóðu¹ . . .
ok Y'nglingar eru frá kómnir.

1 kqg (l, m-www)

3 kg Hz. (ttt-m)

4, 7 (= S. 253, 19).

Þeir æsirnir tóku sēr kvænþong þar
innanlándz, ok úrðu þær ættir
fjölmennar um Sáxland ok um nóðr-halfund.
þeirra tunga gekk ein¹ um lond þessi.²
5 ok þat skilja menn at þeir hófa nóðr þingat
háft tunguna í Nöreg ok Dánmörk.³

g i wq (r, ttt-m)

1 k (l, h-www)

Cap. V.

Hér hefr Gylfaginning: frá því er Gylfi sötti heim Alfóðr í Ásgarð
með fjölkyngi. ok frá villu ása ok frá spurningu Gylfa.

5, 1 (= S. 253, 27).

Gylfi¹ vár maðr vitr ok húgsaði þat.
er állir lýðir lófuðu þá,
ok állir lutir gengu at vilja þeirra,
hvært þat myndi² af éðli þeirra véra.

1 kqg (l, m-www)

5 éða myndi² gúðmógnin válda.³

3 kg Hz (tt-www)

5, 2 (= S. 253, 30).

Hann fór til Ásgarz, ok fór með láun¹,
ok brá á sik gámals manz líki.
en æsirnir vöru þvi visari at þeir
sá férd hans, ok gjóritu í móti
5 sjónhverfingár.
. . . . . þá sá hann hāva höll:
þak hennar var þakt² skjöldum.
sem spánþak. svá segir Þjóðolfr:

g i wq (r, ttt-m)

3 wg Hz. (um-m)

,, (tt-www)

,, (um-m)

g i wq (r, ttt-m)

2 wq (r, üt-m)

5: 1 hann ætlaði UH, þeir hugdu rW 2 legi vor vm 3 ok sea 4 ættir sínar U
6: 1 í sviþjóþv eptir hann 7: 1 ein gekk 2 þessi lond 3 danach sviþjóð ok saxland
Cap. V: 1: 1 Gylfrer U 2 mundi 3 danach þvi 2: 1 ok—laun fehlte U 2 vorv þokt
gylldum

»á báki létu blíkja, bárdir vöru grjóti, 4k (h-ww)
 10 Svólnis sálnæfrar séggir hýggjándi.«

5, 3 (= S. 254, 3).

Hann¹ sá mánn í hallardýrum er at hándsaxum læk². 1 kqg (l, m-ww)
 ok vöru sjáu seun á löpti.
 sá spúrði hann³ at náfni. hann nefndiz Gángleri,

ok kómunn af réfils-stígum⁴, 3 kg Hz. (ttt-m)

5 ok spýrr hvær höllina átti.

5, 4 (= S. 254, 6).

Hann ségir at sá var kónungr þeirra, g 1 wq (r, ttt-m)
 'ok min ek þér fylgja¹ at sjá hann.'
 Þær sá hann margar hállir, mörg² gólf ok margt fólk:
 sumir drúkku, en sumir léku.

5, 5 (= S. 254, 9).

Þá mætti Gángleri er hönum þótti þær margt ótrúligt:¹ 4 kgD (ttt-m)
 »Gáttir allar. áðr gáangi frá, um skóðask ok² um skýgnask skýli.
 1 wqD (tt-w | mt-ww)

[þeit] övíst er at víta heyr óeinir sitja á fléti fyrir. 2 ksm. (ttt-me)

5, 6 (= S. 254, 13).

Hann sá þríu háseti, ok hvért upp af óðru, 1 kqg (l, m-ww)
 ok sátu þar máðr í hvérju.
 hann spúrði¹ hvert náfn þeirra hófðingja² væri.
 sá sagði er hann inn leiddi³,

5, 7 (= S. 254, 15).

At¹ sá er í nézta sæti sítr 6 1 wq (r, ttt-m)
 er kónungr, 'ok heitir Hátr;
 en þar næst sá er Jáfnhar heitir², en sá
 er éfstr er. heitir Þriði.'

5, 8 (= S. 254, 17).

Hann spýrr Gánglera heat fléira éyrinda væri:¹ 1 kqg (l, m-ww)
 'en héimill er mátr ok drytkr.'
 Gángleri ségir, at fyrst vill hann spýrja
 ef nokkurr er fróðr mátr inni.

3: 1 Gylfir 2 lek at handsaxum 3 danach fyrri 4 réfils stígum U 4: 1 fylgja
 þer 2 davor ok 5: 1 die eingeschalteten Citate sind im Allgemeinen in der üblichen
 berichtigten Form gegeben ohne weitere Anführung von Varianten 2 ok] skyli alle
 6: 1 þa spyrði hann 2 hafþingia þeirra 3 leiddi inn 7: 1 at fehlit U 2 so W
 (næst er heitir iafnhar v), ok þar næst iafnhar U 8: 1 veri éyrinda

5, 9 (= S. 254, 20).

Hār ségir at hann komi eigi heill út
 nema¹ hann <inn> fróðari séi.² g 1 wq (r, ttt-m)

ok:

5 'stattu frá m méðan þú frégn: g 4 w (r, mt-w)
 sítja skál sū er ségir.' ,, (r, üt-w)

Cap. VI.

Frā spurningu Ganglera.

6, 1 (= S. 254, 25).

Gángleri hóf <þá> séá sitt máli:
 'hverr er æztr eða elztr með góðum?' 1 kqg (l, m-ww)

6, 2 (= S. 254, 26).

Hār ségir: 'sū heitir Álfóðr at váro
 máli, én ī Ásgarði g 1 wq (r, ttt-m)
 héfir hann tólf nofn: Álfóðr, Hérjann,
 Hnikaðr, Hnikuðr, Fjólmir.

5 Óski, Ómi, Biflindi¹, Svíðurr,
 Svíðrir, Vidrir <ok> Jálkr.' g 2 k (r, üm-ww)

6, 3 (= S. 254, 29).

Þá svarar Gángleri: 'hvár er sū gúð,
 eða hvát má hann, eða hvát
 héfir hann únnit til fráma?' 1 kqg (l, m-ww)

6, 4 (= S. 254, 30).

Hvār svarar: 'vifir hann um áldr ok stjörnar
 öllu ríki sínu, störum lütum ok smám.' g 1 wq (r, ttt-m)

6, 5 (= S. 254, 32).

Þá svarar Jáfuhār: 'hann smíðaði hínin
 ok jórd ok lópt.' Friþi mælti:¹ 1 kqg (l, m-ww)
 'hitt er méira er hann smíðaði hínin ok jórd,
 at hann smíðaði mánn,
 5 ok gáf hönun ónd at lífa.

6, 6 (= S. 255, 2).

Þó skal líkamr fína, ok skúlu þú állir 2 wD^a (mh-me)
 búa með hánun réttisíðar <menn>
 þar sem Gímlē heitir¹, en vándir menn
 fáru til héljar ī Níflheim þáðan²
 5 níðr ī níunda héim.'

9: 1 ef U 2 se (er U) froþari rUW Cap. VI: 2: 1 Ríflindi U 5: 1 Þa
 mælti þriþi 6: 1 heitir gímle 2 ok þaþan ī níflheim

6, 7 (= S. 255, 5).

Þá segir Gángleri: 'hvæt háfðiz hann áðr at
en hímínn ok jórdá vöru skópuð?' g 1 wq (r, ttt-m)

6, 8 (= S. 255, 6).

Þá svarar Hár: 'þá var hánn með hrímþúrsum.' 1 kqg (l, m-ww)

6, 9 (= S. 255, 7).

Gángleri segir: 'hvæt vár úppháf,
eða hvérsu höfz hánn?' Hár segir:¹ g 1 wq (r, ttt-m)

6, 10 (= S. 255, 9).

»Ár vas álða þars Y'mír býgði,
vasa sánder nē sār nē sválar ánnir. 3 kg (l, ttt-w)
jórdá fannsk æva, nē úpp-hímínn: „ (l, ttt-ww)
gáp vas ginnúnga, en grás hvérgi.« „ (l, ttt-w)

6, 11 (= S. 255, 13).

Þá svarar Jáfuhár: 'þat vár morgum vétrum
fýrri en jórdá væri¹ skópuð,
er Níflheimr górr var², ok í hōnum mídjum
liggr brúðr sá er Bergelmir hétir. 1 kqg (l, m-ww)

6, 12 (= S. 255, 15).

*Þaðan¹ fálta þær ár er svā héita: Kvöl, Gúnnþrō²,
Fjórm, Fímbulþul, Stíðr,
ok Hríðr, Sýlgr ok Y'lgr, Viðléiptr:
Gjóll er næst Hól-gríndum. g 1 wq (r, ttt-m)*

Cap. VII.

Hēr segir frá Múspellzheimi ok frá Surti.¹

7, 1 (= S. 255, 17).

Þá segir Þríði: 'fýrst var þō Múspellz
héimr sá er svā hétir. 1 kqg (l, m-ww)

7, 2 (= S. 255, 21).

*Hann er ljóss ok héitr, ok ófært ér
þar útléndum mōnnum × × ×.
Súrtr réðr þar fýrir . . . . .
ok sitr ā héims énda. 1 wD (um-ww)*

9: 1 danach *Sva segir i volv spa* 11: 1 væri W, var rU 2 var gerr 12: 1 da-
vor ok 2 gundro Cap. VII: 1 die Überschrift erst nach *Þa segir Þriði*

hann hefir loganda sverð í hendí, ok í enda veraldar mun hann koma ok sigra öll góðin

»ok brénna heiminn með eldi.« 4 wšm. (tt-ww)

Svā segir í Völuspā:

»Súrtr ferr sinnan með sviga lævi. 2 wg br. (ttt-me)

skínn af sverði sól vältíva.

grjótbjörg gnáta, en gífr ráta,

tróða halir hólveg, en himinn klófna.»

V. AUS SKALDSKAPARMAL.

Hēr hefr skáldskaparmál ok heiti margra hluta.

(37 = I). *Hversu skal kenna skáldskapinn?*

1 (= S. 302, 2).

Svā at kalla Kvasis blóð, eða dvéruga drýkkju, 2 wqg St. (ttt-ww)

eða fjlli, eða márgskonar lóg,

Öðrérís eða Bóðnar eða Sónar, 2 wg Hz. (ttt-m)

eða fárskostur dvéruga, Sittunga mjóð, 2 wqg St. (ttt-ww)

5 *eða lóg hnútbjarga, <eða> féng,*

eða fimdr Óðins, drýkkir hans ok gjóf.

ók ásanna drýkkir.¹

(38 = II). *Frū þó eptir hverjum heitum skáldin hafa krédit.*

2 (= S. 302, 8).

Enn skal láta heyra dæmi¹ hvernig skáldin hafa sér 2 kqg St. (üm-ww)

lätit líka at yrkja eptir heitum þessum²

ok kénningum, svā sem³ at Óðinn héiti

. . . . . †

3 (= S. 303, 27).

Hēr eru þau dæmi at jórd er kólluð kona Óðins í skáld-skáp: † 2 wqg St. (ttt-ww)

4 (= S. 304, 18).

Hēr er hann kálluð járdar góð¹, 2 kqg St. (üm-ww)

einn Mímis² ok úlfs bággi: †

(39 = III). *Hēr ségir hversu skáldin hafa skáldskapinn kénnt.¹*

5 (= S. 305, 33).

Hēr skal héyra hvernig skáldin hafa skáldskapinn kénnt.¹ 2 wqg St. (ttt-ww)

eptir þeim heitum er áðr eru rituð. 4 kg St. (t-mw)

svā sem hēr:

V. Nach der AM. Ausgabe (2, 302 ff.); die eingeklammerten arabischen Ziffern gehen auf die Capitelzählung von U, die römischen auf die von r. Die Kreuzzeichen weisen auf ausgelassene Prosastücke und Belegcitate hin 1: 1 *drýckir ásanna* 2: 1 *dæmin* 2 *þessum heitum* 3 danach *segir arnorr jarla skáld* 4: 1 *góð iarþar* 2 *ok mímis einr* 5: 1 (und Überschrift) *kent skáldskapinn*

at kalla Kvasis dréyru eða dvéruga skip,	2 w (r, mh-m)
5 mjöð jótna, Súttunga mjöð. ²	,, (r, t-e)
mjöð Óðins ok ása, fýðurgjöld jótna,	1 kg br. (tt-me)
lõgr Óðreris, Sónar ³ ok Bóðnar,	,, (ttt-e)
ok lõgr hníðjúrga, féng ok fúndr	,, (tt-me)
ok fúmr ok gjólf Óðins. †	,, (ttt-e)

6 (= S. 307, 28).

Skáldskapr er kallaðr sjár eða lõgr	6 w ^d (Ro, h-üw)
Óðreris aðr mjöðr ¹ væri gjórr,	
ok þar gerðiz ² hann í kátli ³ , ok er hann fyrir þvít	2 kg Hz. (um-w)
kallaðr hverlõgr Óðins. †	,, (mt-ww)

7 (= S. 308, 1).

Enn er kallaðr skáldskapr ¹ fír eða líð	2 kqg St. (üm-ww)
dvérganna:	
líð heitir ól,	1 wg br. (t-me)
<ok> líð heitir skip. svā er tékit til dæma ²	,, (mt-üw)
5 at skáld-skáprinn er nú kallaðr	,, (t-me)
fyrir þvít skip dvérganna svā sem hēr ségir: †	,, (mt-üw)

(40 = IV). Frā kenningu Þōrs.

Hvernig skal kenna Þōr?

8 (= S. 308, 10).

Svā at kalla sōn Óðins ok Járðar, fýður	2 kqg St. (üm-ww)
Magna ok Mōða ok Þrúðar,	
<ók> vēr Sífjar, stjúpfoður Úllar,	
stýranda ok éiganda Mjólnis,	
5 ok mégingjarða ok Bilskírnis.	g 4 k (r, tt-me)
vérjanda Ásgarz ok miðgarz.	2 kqg St. (üm-ww)

dólg ok bana jótna ok tróllkvenna, véganda	2 w (l, üt-w)
Hrúngnis ok Géir-ráðar,	,, (l, tt-m)
ok Þrifalda, dróttin Þjálfa ok Rþsku,	,, (l, üt-w)
10 fōstra Vingnis ok Hlóru. †	,, (l, tt-m)

9 (= S. 310, 7).

Hér er hann kallaðr Vímrar vaðs jótunn: ¹	g 3 w (r, t-w)
á heitir Vímur er Þōr ðá jfir	1 kg br. (tt-me)
þár er hann só'ti til Géirradar gárða. †	,, (ttt-e)

5: 2 mioþ sutenga 3 davor ok 6: 1 mioþrinn 2 gerðiz 3 katlinn 7: 1 skáldskaprinn 2 dæmanna 9: 1 iotm vor vímrar

(41 = V). *Frā kenningu Baldrs**Hvernig skal kenna Baldr?*

10 (= S. 310, 24).

Svā at kalla hann Óðins ok Friggjar sön¹, 2 wqgSt. (ttt-ww)
vēr Nönnu, Fórseta fjáður²,

: *éiganda Hringhórna ok Dráupnis, dólg* 2 w (r, mh-m) :
 : *Háðar, ok Hóljar sinna.³ †* „ (r, t-e) :

(42 = VI). *Frā kenningu Njarðar.**Hversu skal kenna Njarðr?*

11 (= S. 310, 30).

Svā at kalla hann vānagod eða vānanid, 2 kqgSt. (üm-ww)
eða vānfoðr Fréys ok Fréyju,

fégjafa gúð¹ . . . . . ?

(43 = VII). *Frā kenningu Freys.**Hvernig skal kenna Frey?*

12 (= S. 310, 33).

Svā at kalla hann Njarðar sön¹, bróður Fréyju, 2 wqgSt. (ttt-ww)
ok vānagod ok vānanid,

: *ok vān ok ārgod ok fégjafa góð. †* 2 w (l, üt-w) :

13 (= S. 311, 1).

Fréyr er <ok> kallaðr Bēlia dólgr. † 2 kqgSt. (üm-ww)

hann er éigandi Skíð-bláðnis 2 wgHz. (m-w)

ok galtar þess er Gullinbursti heitir. † „ (üm-ww)

hann heitir ok Stíðrug-tanni.¹ 2 kqgSt. (üm-ww)

(44 = VIII). *Frā kenningu Heimdallz.**Hverneveg skal kenna Heimdall?*

14 (= S. 311, 19).

Svā at kalla hann sön nū mæðra eða vóðr 2 wqgSt. (ttt-ww)
góða, sém fyrr er sagt.

eða hvíta ās, ménswēki Fréyju. 3 k (l, h-ww)

üm þat er kvéðit i Heimdallar-gáldri, 4 kg (l, h-m)

5 *ok er síðan kallaðr hófud Heimdallar mjótuðr.¹*

svérd² heitir mánz mjótuðr.³ 3 w (r, üt-m)

10: 1 son vor ofins 2 favþr forseta 3 danach Grata goþ 11: 1 d. U
 12: 1 son niarþar 2 vana góð 3 fegjafa U 13: 1 sligroganni U 14: 1 marteþr
 heimdallar 2 Sverþit 3 marteþr

15 (= S. 311, 23).

Hann¹ er eigandi Gúlltopps, hann er tilskákir 2 kqg St. (üm-ww)
Vágaskers ok Singasteins, þá er hann deildi
við Lóka² til Brisinga-méns.

	<i>hann heitir ok Vindgler</i> . . . . . †	4 wqg St. (um-mw)
5	<i>hann er ok sön Óðins.</i>	„ (t-üw)

(45 = IX). *Frä kenningu Týs ok Braga.*
Hverninn skal kenna Tý?

16 (= S. 311, 30).

Soä at kalla hann inn einhenda ás ok Ulf's föstra, 2 wqg St. (ttt-ww)
<ok> vígagoð <ok> sön Óðins.

(X). *Hvernig skal kenna Braga?*

17 (= S. 311, 32).

Soä at kalla hann vör I¹ðunnar, frúmsmíð brágar, 2 kqg St. (üm-mw)
ok inn síðskeggja ás,

	<i>ok af hans náfni er sū skégg-Bragi kálladr¹</i>	4 kg St. (t-mw)
	<i>er mikit skégg héfir.</i>	„ (t-üw)
5	<i>sön Óðins.</i>	2 kqg St. (üm-ww)

(46 = X). *Frä kenningu Víðars ok Vála.*

Hversu skal kenna Víðar?

18 (= S. 312, 2).

Soä at kalla hann inn þóglu ás, eiganda járnskös. 2 wqg St. (ttt-ww)
Fénrisúlfs¹ dölg ok bána.

	<i>héfniäs göða², byggias fýðurtópta,</i>	4 wqg St. (um-mw)
	<i>ok sön Óðins, ásanna bröður.³</i>	„ (t-üw)

(XII). *Hvernig skal kenna Vála?*

19 (= S. 312, 5).

Soä at kalla hann sön Óðins ok Ríndar, stjúpson 2 kqg St. (üm-ww)
Fríggjar, ásanna bröður.¹

	<i>héfniäs Bálðrs² ok dölg Háðar, bána³ hans,</i>	4 kg St. (t-mw)
	<i>býggjanda fýður tína.</i>	„ (t-üw)

(47 = XIII). *Kendr Hqðr ok Ullr.*

Hverneveg skal kenna Hqð?

20 (= S. 312, 10).

Soä at kalla hann blinda ás, Bálðrs bana, skjótanda 2 wqg St. (ttt-ww)
místilteins <ok> sön Óðins,
<ok> Hóljar sinna <ok> vónadolg.

15: 1 heimdallr 2 við loka nach -mens U 17: 1 kallaþr skeggbragi 18: 1 fénris
 19: 1 broþr asanna 2 davor ok und
 davor Lücke eines Wortes U 3 davor ok

(XIV). *Hvernig skal kenna Ul?*

21 (= S. 312, 12).

<i>Svā at kalla son Sífjar, stjúpson Þórs.</i>	2 kqgSt. (üm-mw)
<i>öndurās, bógaās, véidiās, skjáldarās.</i>	2 kgHz. (um-w)

(48 = XV). *Fra kenningu Hænis ok Loka.**Hverninn skal kenna Hæni?*

22 (= S. 312, 16).

<i>Svā at kalla hann séssa eða sinna eða mála</i>	2 wqgSt. (ttt-ww)
<i>Óðins, ok inn skjóta ás.</i>	
<i>ok inn lánga fót¹ ok áurkónung.</i>	2 wgHz. (m-w)

(XVI). *Hversu skal kenna Loka?*

23 (= S. 312, 19).

<i>Kalla hann sön Färbáuta, Láuféyjar¹ ok Nālar;</i>	2 kqgSt. (üm-ww)
<i>bröður Bjleifz ok Hól-blinda;</i>	
<i>faðir vánargands² ok jörnungands³ ok Hóljar ok Nāra</i>	4 wgSt. (um-mw)
<i>ok Ála ok frænda, [ok] fofurbröður.</i>	„ (t-üw)
<i>5 vèr⁴, sinna⁵ ok séssa Óðins ok ása,</i>	1 wg br. (mt-üw)
<i>ok kistuskruð Geir-ráðar,</i>	„ (t-me)
<i>ljófr jotna háfrs⁶ ok Brisinga-méns,</i>	2 kq (l, t-ww)
<i>ljófr⁷ Iðunnar épla, <ok> Sléipnis frænda;</i>	1 wg br. (mt-üw)
<i>vèr Sígynjar⁸, góðanna⁹ dölg.</i>	„ (t-me)
<i>10 hárskaða Sífjar, bólvasmíð, slægi¹⁰ áss,</i>	2 w (r, mh-m)
<i>ræ gjánd* ok vèlandi góða.¹¹</i>	2 wq (r, t-w)
<i>ráðbani Báldrs, inn bindni¹² áss,</i>	4 kg (l, h-m)
<i>bræ tudólgr Heimdallar ok Skáða.</i>	

(49 = XIX). *Kend Frigg ok Freyja.**Hverneg skal kenna Frigg?*

24 (= S. 312, 29).

<i>Svā at kalla hāna döttur Fjörgyns <ok> ömmu</i>	2 wqgSt. (ttt-ww)
<i>Óðins <ok> móður Báldrs.</i>	
<i>elju Járðar ok Rindar ok Gúnnlæðar ok Gárdar.¹</i>	4 kgSt. (t-mw)

(XX). *Hvernig skal kenna Freyju?*

25 (= S. 313, 2).

<i>Kalla hāna döttur Njárdar <ok> systur Fréys,</i>	2 kqgSt. (üm-ww)
<i>kona Óðins¹ <ok> móðir Hnóssar.</i>	

22: 1 for U 23: 1 davor ok 2 danach þat er fennis vifr 3 danach þat er midgarþz ormr 4 ver 757, var U 5 sinu U 6 hafz U 7 ok 8 sigonar U 9 gaða U, goða rW 10 davor himu 11 goþanna 12 beni U 24: 1 gríðar aus Correctur, und am Rande gerþ' U 25: 1 ofins r, corrigiert in ofz U, ofz W

· · ·	<i>éigandi válfallz ok Séss-rúmnis², ok fréssa ok Brisinga-méns.</i>	2 w (l, üt-w) : ,, (tt-m) :
	5 <i>vánaguð, vánadis, it grátfagra gúð.</i>	2 wg Hz. (m-w)
	26 (= S. 313, 4).	
	<i>Scá skal <ok> áðrar úsýnjur kénna¹ ok néfna ánnarrar náfní.</i>	1 kg br. (tt-me) ,, (tt-e)
	<i>ok kénna við éign eða verk sín eða ættir.</i>	4 k (l, tt-w)

(50 = XXII). *Fra kenningu Íðunnar.*

Hversu skal kenna Íðunní?

27 (= S. 313, 8).

	<i>Kalla¹ hana konu Brágu, ok gættandi épla.² ok éplín ellilyf úsa.³</i>	2 wg St. (ttt-ww) 2 kg Hz. (mt-ww)
	<i>hón er ok ránfengr Þjáza.</i>	4 wg St. (t-üw)

28 (= S. 313, 10).

	<i>Ása er rétt . . . . . at kalla einnhvörn annars náfní.</i>	1 wg br. (mt-üw) ,, (t-me)
	<i>ok kénna við verk sín eða éign eða¹ ætt.</i>	4 k (r, um-w)

B. ANGELSÄCHSISCHES.

VI. AUS DEN GESETZEN INES.

(a. 688—695?).

1 (= Ine 1).

*Ærest wē bebēodaþ dætte zodes þéowas
hiora rýhtrezol on rýht healdan.* 4 wsm. (tt-m)

2 (= 1, 1).

*Æfter dām wē bebēodaþ dætte cālles fólces
æw and dōmas ðus sien zehēaldne.¹* 4 ksm. (um-ww)

3 (= 2).

*Cild binnan þrítezum nihta swę zefúlwad.
zif hit swā ne sie, þrítiz scillinga zebēte.* 3 wD (tt-m)

25: 2 sessumnis U 26: 1 kenna nach skal 27: 1 davor sca at U 2 eplunna
3 asanna 28: 1 eign eða fehlt U

VI. Nach LIEBERMANN, Gesetze der Angelsachsen 1, 89 ff. (auf deren Zählung sich die eingeklammerten Zahlen beziehen) 2: 1 zehēaldene

4 (= 2, 1).

Gif hit ðónne się déad bítan fúlwíhte, 3 kD (t-ww)
gebéte¹ mid éallum ðám ðe hē āge.

5 (= 3).

Gif þēowmon wýrce on súnnan-dæz 2 wD (um-ww)
be his hlāfordes hāse, się hē frioh,
and se hlāford zeselle þrītiz scillinga tō wíte.

6 (= 3, 1).

Gif ðónne se þēowa bítan his zewitnesse 2 kšm. (m-mw)
wýrce, þólye his hýde.

7 (= 3, 2).

Gif ðónne se frtza þý dæze wýrce, 2 wD (tt-ww)
bítan¹ hlāfordes hāse, þólye his frēotes.

8 (= 4).

<i>Ciricscéattas sīn āzifne¹ be² Mārīnes mássan.</i>	3 wgšm. (ttt-me)
<i>zif hwā ðæt ne zelāste, się hē scýldiz siatiz scillinga.</i>	3 wšm. (tt-e)
<i>and be twelffaldum ðone ciricscæt āzife.³</i>	1 wgšm. (tt-ww)

9 (= 5).

<i>Gif hwā się deaðes scýldiz, and hē</i> 3 kbr. (ttt-me) <i>cirican zēierne, hābbe his féorh.</i>
<i>and bēte swā him ryht wísige.</i> 1 kSp. ^a (ttt-m)

10 (= 5, 1).

Gif hwā his hýde forwýrce and cirican 2 wD (ttt-me)
zēierne, się him sīo swingelle forzifen.

11 (= 6).

Gif hwā zefeohte on cýninges hūse, 2 kšw. (tt-mw)
się hē scýldiz ealles his íerfes.

<i>and się on cýninges dōme, hwæðer hē</i> 3 w   g   3 w (r, ūm ¹ um-ūw) <i>līf āge ðē nāge.</i>

12 (= 6, 1).

Gif hwā <ðónne> on mýnstre¹ zefeohte, hūndtwelftiz scillinga gebēte. 2 kšw. (üt-w)

13 (= 6, 2).

Gif hwā on ealdormonnes hūse zefeohte, 2 kšw. (um-ww)
óððe on ópres zepūngenes wítan,
síatiz scillinga zebēte hē, and óðer
síatiz zeselle tō wíte.

4: 1 danach he (fehlt H) hit 7: 1 danach his EHB, fehlt Bu 8: 1 azifene
 2 danach sēe 3 azife vor þone 12: 1 so HB(Q): mynster EBU

14 (= 6, 3).

Gif¹ on záfolgzeldan hūse ódte on zebūres 2 kšw. (t-www)
zefeohte, hūndtwélfzig scillinga zeselle
tō wite², and zebūre³ six scillingas.

15 (= 6, 4).

And þgāh hit się on middum þelda zefóhten, 2 kšw. (ttt-m)
hūndtwélfzig scillinga tō wite się āzifen.

16 (= 6, 5).

Gif đonne on zebēorscipe hie zeciden, 2 w || g || 2 w (l, m-www)
and hiora óðer hit forbēre mid zepýlde¹,
zeselle se óðer þritiz scillinga tō wite.

17 (= 7).

Gif hwa stálie swā his wif nyte and his béarn, 3 kH^b (h-www)
zeselle sixtiz scillinga tō wite.

18 (= 7, 1).

Gif hē đonne on zewitnesse ealles his hīredes 3 wH² (tt-w)
stálie¹, zónzen hie ealle on þéowot.

19 (= 7, 2).

Mæg¹ tienwintre cníht bion þtefpe zewita. 2 w || g || 2 w (r, tt-www)

20 (= 8).

Gif hwa him ryhtes bidde befóran hwelcum sc̅rmen, 4 w (m-www)
óðte oþrum dēman, and ābiddan ne mege,
and him wédd sellan nēlle, zebēte mid þritizum
scillinga¹, and binnan seofon nihton
 5 *zedō hine rihtes² wíerþne.*

21 (= 9).

Gif hwa wráce dō ær don hē him bidde ryhtes¹, 3 wH² (ttt-e)
ðæt hē him ðn nime, āzife and forzielde,
and zebēte mid þritizum scillinga.

22 (= 10).

Gif hwa binnan đām zemærum āres rices reastlac 3 kH^b (um-www)
and nednāme dō, āzife hē ðone reastlac,
and zeselle sixtiz scillinga tō wite.

14: 1 danach donne EHB(Q), mon Bu 2 to wite zeselle 4 davor þam 16: 1 óðer
 hiora mid zepýlde hit forberc 18: 1 stalie nach ðonne 19: 1 mæg vor bion
 20: 1 XXX scill. (mid nur Bu) 2 ryhtes 21: 1 ryhtes bidde

23 (= 11).

<i>Gif hwā bebýrge¹ his āzennu zelēod</i>	4 w g 4 w (r, üt-üw)
<i>þeowne oððe frīgne, þeah hē sīe scýldig²,</i>	2 k (mt-üw)
<i>ofer sǣ, <hē> forzielde hīne his wére.</i>	4 w g 4 w (r, tt-me)
<i>and wiþ zódd dēoptice bēte.³</i>	4 w (tt-w)

24 (= 12).

<i>Gif þeof się zefōnzen, swelte hē dēaðe.</i>	4 k g 4 k (l, üt-üw)
<i>oððe his lif be his wére man āliese.</i>	4 w 4 w (l, ttt-ww)

25 (= 13).

<i>Gif hwā beforan biscepe his zewitnesę and his wēd ālēoge, he zebēte mid hundtwēlfizum scillinga.</i>	4 k 4 k (l, m-ww)

26 (= 13, 1).

<i>Þeofas we hātaþ oþ seofon mēn,</i>	4 gw (t-www)
<i>from seofon oþ fīf and fritiz</i>	„ (m-ww)
<i>hlōþ¹; siððan biþ hēre.</i>	„ (mh-w)

27 (= 14).

<i>Se ðe hlōde betýzen się zeswicne sē hīne</i>	4 gk (tt-www)
<i>be hundtwēlfizum hīda, oððe swā bēte.</i>	„ (tt-ww)

28 (= 15, 15, 1).

<i>Se ðe hēre-tēama betýzen się.</i>	4 gw (um-ww)
<i>be his wérzilde hīne¹ āliese.</i>	„ (um-www)
<i>oððe be his wére zeswicne.</i>	4 k 4 k (r, ttt-ww)
<i>se āþ sceal bion healf be hūslizengum.</i>	—

29 (= 15, 2).

<i>Þeof siððan hē biþ on cýninges bēnde, nāh hē ðā swicne.</i>	4 k g 4 k (r, um-www)

30 (= 16).

<i>Se ðe þeof ofslōþ, mōt¹ zecýðan mid áðe,</i>	4 w g 4 w (r, h-w)
<i>ðæt hē hīne sýmizne ofslōge.</i>	—
<i>alles ðā zezildan.</i>	—

23: 1 bebýrge nach zeleod 2 scýldig sic 3 and—bete nur in B 26: 1 hlōð
vor oð 28: 1 he hīne vor be 30: 1 ðavor se EHB, he Bu

VII. AUS DEN GESETZEN ÆLFREDS.

(a. 871 [nach 890?] — 901).

Die Bearbeitung von Exodus Cap. XXI.

*Dis sint dā dōmas dē ðu him scealt settan*¹:1 (= Ælfr. Einl. 11^a).

Gif hwā gebýcgze cristenne þēow, 2 wgr (ttt-uuw)
sīa gēar þēowige hē,
*ðy seofodan bēo hē frīoh [orcēapungu].*¹

2 (= 11^b).

Mid swēlce hrēgze hē in ēode, 2 wgr (mt-ww)
mid swēlce gūnge hē ūt.

3 (= 11^c).

Gif hē wif sēlf hæbbe, gūnge hīō ūt mid him. 2 wgr (ūt-www)
gif se hlāford him dōnne wif sealde,
sie hīō and hire bēarn ðæs hlāfordes.

4 (= 11^d).

*Gif dōnne se þēowa*¹ *cwēde: 'nelle ic* 2 wgr (ttt-mē)
*from hlāforde mīnum*² *nē frōm mīnum wīfe,*
nē frōm mīnum bēarne, nē frōm mīnum ierfe,
brēnge hine dōnne his hlāford tō ðære dūra
5 *ðæs tēmples and þurhþýrlige his ēare mid ðe*
*tō tǣcne ðæt hē æfre sīððan sī*³ *þēow.*

5 (= 12^a).

Þeah hwā gebýcgze his dōhtor on þēowenne, 2 wgr (mt-ww)
nē sīe hīo ealles swā þēowu
swā oþru mennenu. nāge hē hīe ūt
on elþgōðig fōlc tō bebýcgzanne.

6 (= 12^b).

Gif hē hire ne rēce se ðe hīe bōhte, 2 wgr (um-www)
læte hīe frēo on elþgōðig fōlc.

7 (= 12^c).

Gif hē dōnne atēfe his sūna mid tō hǣmnanne, 2 wgr (ttt-m)
dō hīere gýftu <and> lōcige ðæt hīo
hæbbe hrēgl and ðæt weorþ ste
hīere mā gþhādes: ðæt is se wéotuma.

VII. Nach LIEBERMANN, Gesetze der Angelsachsen 1, 28 f. (worauf auch die eingeklammerten Zahlen verweisen) **Überschr.:** 1 *settan scealt* 1: 1 Zusatz nach *gratis* Ex. 21, 2 (fehlt Deut. 15, 12, und in der Exodusstelle auch bei Ælfric) 4: 1 *se þeowa þonne* 2 *minum hlāforde* 3 *sie* vor *æfre* 6: 1 davor *Ac*

5	<i>āzīfe¹ hire dōne. zif hē hire dāra nān</i>	4 kD (um-ww)
	<i>ne dō, dōne sie hio frīoh.</i>	

8 (= 13^a).

	<i>Se mōn de¹ his gewēaldes mōnnan ofslēa, swēlte se dēađe.</i>	2 wgr (t-ww)

9 (= 13^b).

	<i>Se de hine dōne nēdes ofslōze oððe unwillum,</i>	2 wgr (tt-w)
	<i>oððe ungewēaldes, swelce hine god swā</i>	
	<i>sēnde on his hōnda, and hē hine ne ymbsýrede,</i>	
	<i>sle hē fiores wýrde and fólcryhtre bōte,</i>	
5	<i>zif hē frīstōwe zesēce.</i>	

10 (= 13^c).

	<i>Gif hwā dōne of ziernesse and <his> gewēaldes</i>	2 wgr (um-ww)
	<i>ofslēa his dōne nēhstan</i>	
	<i>þurh sēarwa, alūc dū hine frōm mīnum wēofode.</i>	
	<i>tō dām dæt hē dēađe swēlte.</i>	

11 (= 14).

	<i>Se de slēa his fēder oððe his mōdor,</i>	2 wgr (tt-e)
	<i>sē sceal dēađe swēltan.</i>	

12 (= 15^a).

	<i>Se de frīone forstēle and hē hine bebýcgze,</i>	2 wgr (t-ww)
	<i>and hit ón bestāled sle dæt hē hine berēcean</i>	
	<i>ne mæze, swēlte sē dēađe.</i>	

13 (= 15^b).

	<i>Se de wérze his fēder oððe his mōdor, swēlte se dēađe.</i>	2 wgr (tt-m)

14 (= 16).

	<i>Gif hwā his dōne nēhstan slēa¹,</i>	4 wqg (l, tt-ww)
	<i>mid stāne oððe mid fýste²,</i>	3 kgbr. (tt-me)
	<i>and hē þeah</i>	4 wqg (l, tt-ww)
	<i>ūt zóngan mæze bī stāfe,</i>	„ (l, üt-e)
5	<i>bezíte him læce and wýrce his wéorc</i>	„ (l, tt-ww)
	<i>dā hwīle dē hē self ne mæze.</i>	„ (l, üt-e)

15 (= 17).

	<i>Sē de his āgenne þeowne esne</i>	4 wqg (r, t-w)
	<i>slēa¹ oððe his mēnnen, and hē ne sīe dēad</i>	„ (r, um-ūw)

7: 1 danach he EG, fehlt H   8: 1 davor se EG (nicht H)   14: 1 slea nach
 hwa 2 Zusatz nach Ex. 18, 21   15: 1 slea nach Se de

	<i>idæges², þeāh hē libbe twū niht oððe þreo.</i>	4 wqg (r, ūm-ww)
	<i>ne biþ hē ealles swā scyldig.</i>	„ (r, h-ww)
5	<i>forðon ðe hit wæs his āgen fioh.³</i>	6 w ^b (Ru, ttt-e)
	<i>gif hē ðonne idæges sīe⁴ dēad, ðonne sitte sio scyld on him.</i>	1 wg (ttt-m)

16 (= 18).

	<i>Gif hwā on cēase eācniende wif</i>	3 w (l, ttt-m)
	<i>gewerde, bēte æ'wérðlan¹</i>	
	<i>swā him dōmeras zerécen. gif hið sīe dēad²,</i>	
	<i>selle scūle³ wif sūle.³</i>	

17 (= 19^a).

	<i>Gif hwā oþrum his ēage oþðo,</i>	3 w (r, ūm-ww)
	<i>selle his āgen fōre.</i>	

18 (= 19^b).

	<i><E'age wif ēagan>, tōþ fore tēþ,</i>	2 kgr (ttt-w)
	<i>hōnda wif hōnda, fēt fore fēt.</i>	
	<i>bærning for bærninge, wūnde wif wūnde,</i>	3 wg br. (um-ww)
	<i>læl wif læle . . . . .</i>	

19 (= 20^a).

	<i>Gif hwā his þeowe oððe his þeowenne</i>	4 k (mt-ww)
	<i>āslēa¹ ðæt ēage ut, and hē ðonne hie</i>	„ (mt-ww)
	<i>gedo antgge, gefrēoge hie forðon.</i>	„ (mt-ww)

20 (= 20^b).

	<i>Gif hē ðonne ðone tōþ of āslēa, dō ðæt ilce.</i>	4 w (tt-e)

21 (= 21^a).

	<i>Gif óxa ofhūte wér oððe wif,</i>	4 k (m-ww)
	<i>ðæt hię dēad sīen, sic hē mid stānum ofwórpod,</i>	
	<i>and ne sīe his flæsc eten.</i>	
	<i>se hlāford biþ ún-scyldig.¹</i>	3 kg br. (hh-ww)

22 (= 21^b).

	<i>Gif se óxa hnitol wære twām dazum ðr</i>	4 w (tt-ww)
	<i>oððe þrim, and se hlāford hit wisse,</i>	
	<i>and hine inne betýnan nolde, and hē ðonne wér</i>	
	<i>oððe wif ofslōge, sīe hé</i>	
5	<i>mid stānum ofwórpod, and se hlāford sīe¹</i>	
	<i>oþslēgen oððe forzólden.</i>	
	<i>swā ðæt witan tō rýhte fínden.</i>	1 k g 1 k (l, ttt-w)

15: 2 *idæges dead* 3 Prosa? Der ganze Schluß Nachlese aus Ex. 21, 20f. 4 *sie idæges* 16: 1 *davor þone* 2 *dead sie* 3 *sawle* 19: 1 *aslea* nach *hwa* 21: 1 *Zusatz* nach Ex. 21, 28 22: *sie vor se*

23 (= 21°).

*Sinnu oððe dóhtor gif hē ofstínge,
ðæs flcan dōmes sīe hē wýrðe.*

4 k (t-ww)

24 (= 21^d).

*Gif hē þēow oððe þēowmennen ðōnne¹ ofstínge,
geselle ðām hlāfōrde
þrītiz scillinga seōlfres.*

4 w (mt-ww)

and sīe² se óxa mid stānum ofwórpod.

4 wD^b (t-üw)

25 (= 22).

*Gif hwā wæterpyt ādelfe¹ oððe² ontýne
and hine eft ne betýne,
gēlde swelc nēat swelc ðær on befēalle,
and hābbe him <sel̥f> ðæt dēade.*

4 w || 4 w (r, t-m)

26 (= 23^a).

*Gif óxa oðres monnes óxan geuwindige
and hē ðonne dēad sīe, bebyczen ðone óxan
and hābben him ðæt wéorþ gemæne.*

3 k || 3 k (l, ttt-w)

and ēac ðæt flæsc swa ðæs dēadan.¹

2 wqg (r, ttt-m)

27 (= 23^b).

*Gif se hlāford ðonne wisse ðæt se óxa wære hnitol¹,
and hine nolde healdan², selle him oðerne óxan
fōre and hābbe him eall ðæt flæsc.*

3 k || 3 k (r, m-mw)

VIII. AUS DEN GESETZEN ÆTHELREDS.

(a. 1009—1016).

1 (= Æthelr. Prol.).

*Ā'n is ēce godd wéaldend and wýrhta
éalra zescéafta, and on ðæs naman wéorðunge
ic Æ'ðelrēd cýminz ærest smēade,
hū ic cristendōm æfre mihte
5 and rihtne cýnedōm fýrmest ūræran,
and hū ic mihte þearflīcast mē sylfum*

2 kd (ttt-www)

24: 1 ðonne nach he 2 sy hier H, sie nach óxa So G, fehlt E (die ganze Zeile Zusatz nach Ex. 21, 32) 25: 1 adelfe wæterpyt 2 danach betýnedne (erläuternder Zusatz; nichts entsprechendes in Ex. 21, 33) 26: 1 Zusatz nach Ex. 21, 35 27: 1 hnitol wære 2 healdan nolde

VIII. Nach LIEBERMANN, Gesetze der Angelsachsen 1, 269 f. (worauf die eingeklammerten Zahlen hinweisen)

gerædan fore¹ zōde and fore¹ wórolde,
and eállum minum léodscipe² rihtlicast lágian
dá þing to þearfe ð̅ wē seylan héaldan.

2 (= Prol. 1).

Méarn tō zemýnde óft and zelóme 2 kd (ttt-e)
ð̅ zódcunde lára and wislice wóroldlagu
crístendōm sýrðriaþ and cýnedōm mícliaþ,
fólce zefrémaþ and weorþscipes¹ wéaldap,
5 sibbiaþ and séhtaþ and sáce twæmaþ
and þéode þéawas éalle zebétaþ.

3 (= Prol. 2).

Nū wille ic zéorne éfter ðām spýrian, 2 kd (ttt-www)
hū wē lára and lāga bétst maȝan héaldan.
and æȝhwýlce inlāga swýðost awéorpan.

4 (= Prol. 3).

And ðis is sgō zerædnes ð̅ wē willaþ héaldan, 1 gw^a (tt-me)
swa swá wē at E²anhām fæste zecwæðon.

5 (= 1).

Ðæt is ðonne ærest, ðæt wē éalle fram sýmnan 2 kd (ttt-mw)
zéorne zecýrran and úre misdæda
zéornlice bétan, and ænne zōd
æfre lífian and weorðian, and ænne
5 crístendōm zéorne héaldan, and ælene
hæðendōm mid éalle awéorpan.

6 (= 2, 2, 1).

And witena zerædnes is ðæt man rihte 2 kd (t-www)
lāga upp arære and ælce inlāga
zéorne afýlle . . . . .

and ðæt mán læte béon 2 k sm. (ttt-e)

5 æȝhwýlene man rihtes wýrde.
and ðæt man friþ and fréondscipe¹ rihtlice 6 w^b (Ru, mh-ww)
héalde fore² zōde and fore² wórolde.

1: 1 for 2 leodscype 2: 1 weordscypes 6: 1 freondscype 2 for

IX. ANTWORTEN AUF KLAGE UM LAND.

1 (= 1, 2).

	<i>Hit becwāþ and becwāþ sé de hit ālde mid fūllan fōlerihte,</i>	3 kq St. (ttt-ūw)
	<i>swā swā hit his gīldran</i>	2 wsm. (mt-www)
	<i>mid féo and mid féorme¹ rihte bezēatan,</i>	„ (ttt-e)
5	<i>and lētan and lēfdan</i>	„ (mt-www)
	<i>ðām tō zewælde</i>	3 kq St. (ttt-ūw)
	<i>ðē hȳ wel ūðan²,</i>	
	<i>and swā ic hit hēbbe</i>	6 w ^b (Ru, n-t-me)
	<i>swā hit sē séalde ðē tō sȳllanne āhte,</i>	„ (m-w)
10	<i>ūnbrȳde and ūn-forbóden.</i>	„ (n-t-me)
	2 (= 3, 3, 1 ^a).	
	<i>And ic āgnian wȳlle tō āzenre āhte</i>	4 kg br. (tt-me)
	<i>ðæt ðæt ic hēbbe, and nāfre ðē mȳntan¹,</i>	
	<i>nē plót nē plōh, nē túrf nē tóft,</i>	2 kg D (tt-me)
	<i>nē fūrh nē fōtmāel, nē lānd nē lāse,</i>	
5	<i>nē fērc nē mērc, nē rūh nē rūm,</i>	
	<i>wūdes nē fēldes, lāndes nē strāndes,</i>	2 k 2 k (r, m-w)
	<i>wēaldes² nē wāteres.</i>	
	<i>būtan ðæt læste ðā hwīle ðē ic libbe.</i>	3 wq St. (t-w)
	3 (= 3, 1 ^b).	
	<i>Nis¹ nān mun² on līfe ðē āfre gehȳrde</i>	6 w ^b (Ru, um-w)
	<i>ðæt man cwȳdde oððon crāfode hine</i>	„ (ttt-e)
	<i>on hūndrede oððon æ³hwār³ on zemōte</i>	„ (um-w)
	<i>on cēapstōwe oððe [on] cyricwārc</i>	2 wg (l, ttt-w)
5	<i>ðā hwīle ðē hē lifde.</i>	6 w ^b (Ru, ttt-e)
	4 (= 3, 1 ^c).	
	<i>U¹ nsác hē was on līfe: beo <swā> on lēgere, swā swā hē mōte!</i>	6 w ^b (Ru, ttt-e)
	5 (= 3, 2).	
	<i>Dō swā ic lāre: beð ðē be ðīnum</i>	6 w ^b (Ru, m-ūw)
	<i>and lāt mē¹ be mīnum! ne zȳrne ic ðīnes:</i>	
	<i>nē lēdes nē lāndes, nē sáce nē sócne:</i>	6 w ^c (Ru, ūm-m)
	<i>nē ðū mīnes nē þearft.² ne mȳntę ic ðē nānþing!</i>	6 w ^b (Ru, m-ūw)

IX. Nach LIEBERMANN, Gesetze der Angelsachsen 1, 400 (worauf die eingeklammerten Zahlen verweisen), vgl. LEO, Rectitudines 56f. 1: 1 *feorme* LIEBERMANN] *feore* 2 *lies ūðe* (nach dem urspr. Zusammenhang) 2: 1 so LIEBERMANN] *ðæt yntan* H 2 *wealtes* 3: 1 davor *forðam* 2 *nīs anī man* LIEBERMANN] *nise tinan* H, *nīs æt tinan*; darf man an ein *atman denken, das wie *æthwā*, *æthwara*, *æthweza*, *æthwōn* gebildet wäre? 3 *ahwar* 5: 1 *me* B, *ine* H 2 *þærft* H

X. AUS DEN RECTITUDINES SINGULARUM PERSONARUM.

1 (= 1).

Pēzenlāgu is ðæt hē sȳ his bōcrihtes wýrðe, 6 w^b (Ru, ttt-m)
and ðæt hē þrēo þinȝ dō¹ of his lānde:
fýrðfærelð², búrhhōte and brýcewéorc. †

2 (= 2).

Genēatriht is mīstlic be ðām ðe on lānde 6 w^b (Ru, tt-w)
stént. on sūmon hē seȝal lānðȝafol sýllðn,
and ȝærsswīn on ȝēare, and rīðan and áverian.

	<i>and lāde lāðan <and> wýrcan,</i>	6 w ^d (Ro, tt-me)
5	<i>and hlāford féormian, rīpan and māwan,</i> <i>dēorheȝe hēawan and sǣte</i> <i>h<é>aldan, býtlīan and búrð hēȝian¹,</i> <i>nīȝefaran tō tūne féccan,</i>	
	<i>cýricseȝat sýllan and ælmes-féoh,</i>	1 wD (um-www)
10	<i>hēafod-weárde and hōrs-weárde</i> <i>hēaldan², æ rēndian. fýr swā nýr,</i>	
	<i>swā hwýder swā him mon tō tǣcþ.</i>	2 k 2 k (r, um-w)

3 (= 3).

Kótesetan riht be ðām ðe on lānde 6 w^b (Ru, um-w)
stént: on sūmon hē seȝal ælce mōndlæȝe
ofer ȝēares fýrst his lāforde wýrcan,
and¹ þrý dāȝas ælcere wúcan on hǣrfest.

5	<i>ne þéarf hē lānðȝafol sýllan. †</i>	3 kD ^b (ttt-ee)

4 (= 4).

Gebúr-ȝerihhta syn mīstlice: ȝehwǣr¹ 2 kD (um-www)
hȳ syn hēfȝe², ȝehwǣr¹ ēac mēdeme.

	<i>O'n sūmon³ lānde is ðæt hē sceal wýrcan⁴</i> 2 k g 2 k (r, tt-e) <i>twēȝen dāȝas ofer ȝēares fýrst ælcere⁵ wúcan⁶,</i>	
5	<i>swīlc wéorc swīlc him man tǣcþ,</i> 6 w ^b (Ru, um-in) <i>and þrý dāȝas on hǣrfest⁷</i> 2 k g 2 k (r, tt-e) <i>and of cāndelmæsse oþ ēastron þrý.</i> 3 w ^{sm} . (ttt-e) <i>Gif hē áferað, ne þéarf hē wýrcan ðā hwīle ðe his hōrs biþ úte.⁸ †</i> 6 w ^b (Ru, tt-m)	

X. Nach LIEBERMANN, Gesetze der Angelsachsen 1, 444 ff. (worauf die eingeklammerten Zahlen verweisen). Die Kreuzzeichen (†) deuten ausgelassene Prosastücke an. 1: 1 do nach lānde 2 danach and 2: 1 heȝegian 2 healdan vor and 3: 1 and LIEBERMANN] oðð 4: 1 ȝehwar 2 hēfȝe 3 sūmen 4 wýrcan to wicworce (vgl. Note 7) 5 ælcere 6 ofer—wúcan nach tǣcð 7 and on hǣrfest þrý dāȝas to wicworce (vgl. Note 4) 8 ute bið

5 (= 4, 3).

On ðām sýlfum lánðe ðe ðeos ræden on stént, 6 w^d (Ro, h-w)
gebūre gebýreþ ðæt him mán tō lándsetene „ (um-ee)
sýlle twēgen óxan and áne cú . . . † „ (h-w)

6 (= 4, 4).

Ðeos lándlagu stént on suman lánðe: zehwær¹ 2 w || g || 2 w (r, üt-w)
hit is héfigre², swá ic ær cwæþ,
zehwær¹ eac léohre, fórdām <ðe> ealle
lándsida ne sýn zelice. †

7 (= 4, 6).

Héde se ðe scíre healde ðæt hē á 2 w || g || 2 w (l, t-ww)
wite¹ hwæt eald- lánðræden ste²,
and hwæt þeode þeaw.

8 (= 5).

Bèocgóre gebýreþ, gif hē gáfolheorde héalt, 2 w || g || 2 w (r, ttt-w)
ðæt hē sýlle ðæt on¹ lánðe zeræð beo.

9 (= 5, 1).

Mid ús is zeræð ðæt hē sýlle fíf sústras 2 w || g || 2 w (l, ttt-m)
húnizes tō gáfole ón suman lándum
gebýreþ gáfolræden máre.¹ †

10 (= 5, 4).

and féola¹ þínza swá zeræð man sceal dōn. 6 w^b (Ru, üt-ww)
eál ic nū átellan ne mæg.² || †

11 (= 6).

Gáfolswáne gebýreþ ðæt hē sýlle his slýht be ðām ðe on lánðe stént. || †
 1 wg (l, m-ww)

12 (= 6, 2).

Gýme eac swán ðæt hē áfter stícúnge 4 w (l, tt-w)
slýhtswýn his¹ wel behwéorfe <and>² séncge.

ðónne biþ he fúlwel zewýrces wýrðe. 2 k || 2 k (l, hh-m)

13 (= 6, 3).

E⁻ac sceal hē¹ beon, swá ic ær be bǽcere cwæþ, 3 k || g || 3 k (l, tt-ww)
ðftræde tō zehwilcon wéorce,
and zehórsad tō hláfordes néode. † 4 k || 4 k (l, üt-m)

6: 1 zehwar 2 hefigre nach cwæð 7: 1 wite á 2 sy 8: 1 þæt on LIEBERMANN] ðon 9: 1 mare gáfolræden 10: 1 feła 2 mæg 12: 1 his slýhtswýn 2 so Q (LIEBERMANN) 13: 1 he sceal

14 (= 7).

<i>Æ</i> hteswáne <i>ðē</i> inhéorde ¹ healt stífearh zebýreþ ² and his zewýrce. ³	4 k 4 k (r, m-w)
<i>ðonne</i> hē spic hæfþ behwórfen ⁴ , and elles <i>ða</i> zerhtu	3 k g 3 k (r, üt-me)
<i>ðe</i> þéowan mén tō zebýriaþ.	

15 (= 8).

<i>Ā</i> nan <i>ésne</i> zebýreþ ¹ twelf pund zōdes cōrnes	4 k 4 k (l, üm-w)
and scíp-æteras twégen ² ,	
and <i>ān</i> zōd metecū.	
widuræden be lánd-side.	3 k 3 k (r, m-üw)

16 (= 9).

<i>Þéowan</i> wísmen eáhta pund cōrnes	4 k 4 k (r, t-m)
tō méte, <i>ān</i> scéap . . . . .,	
odde III p. tō wintersufle, I. syster béana tō længtensufle	
hu <i>æiz</i> on sūmera, <i>odde</i> <i>ān</i> pénningz.	4 k 4 k (r, t-m)

17 (= 10).

<i>Fòlgré</i> zebýreþ <i>ðæt</i> hē on twelf mōnþum	6 w ^b (Ru, tt-e)
zeearnige <i>æceras</i> twégen. ¹	
<i>ōðerne</i> zesāwene and <i>ōðerne</i> <i>ūnsāwene</i> .	6 w ^b (Ru, (t-w))
<i>sædige</i> sýlf <i>ðéne</i> .	6 w ^b (Ru, tt-e)
5 and his méte and scōung and glōfunz him zebýreþ.	6 w ^b (Ru, üm-w)

18 (= 11).

<i>Sædere</i> zebýreþ <i>ðæt</i> hē hæbbe <i>ælcas</i> sædcynnes <i>æne</i> læap fúlne. †	1 k sm. ⁷ (um-www)
<i>ðonne</i> hē <i>ælc</i> sæd wél zesāwen hæbbe ofer zéares fýrst.	6 w ^d (Ro, mt-m)

19 (= 12).

<i>Óxan</i> -hýrde mōt læswian twégen	6 w ^b (Ru, tt-m)
<i>óxan</i> <i>odde</i> <i>mā</i> mid hláfordes héorde	
<i>ón</i> zemænre læse.	
be his éaldor-mónnes gewitnesse.	6 w ^b (Ru, üt-üw)
5 <i>eárne</i> ¹ mid <i>ðām</i>	6 w ^b (Ru, tt-m)
<i>scōs</i> and glōfa him sýlfum.	
and his métecū mōt zān mid hláfordes <i>óxan</i> .	6 w ^b (Ru, t-w)

20 (= 13).

<i>Óuhýrde</i> zebýreþ <i>ðæt</i> hē hæbbe éaldre	6 w ^b (Ru, üt-ww)
<i>cū</i> meolc séofon niht sýððan	
<i>héo</i> nāzēcēalfod hæfþ, and frymetlinge,	
<i>býstinge</i> féowertýne niht.	
5 and zā his métecū mid hláfordes <i>cū</i> .	6 w ^b (Ru, tt-me)

14: 1 inherode 2 zebýreð stífearh 3 zewirce 4 swic behworfen hæfð 15: 1 danach to metsunge 2 II scípæteras 17: 1 II æceras zearnige 19: 1 earnian B, deseruiat Q

21 (= 14).

Scēaphýrdes riht is ðæt hē hēbbe twelf nihta 6 w^b (Ru, tt-ww)
ðingan¹ tō middan wintra,

<i>and an lāmb of zēares zēgoðe² and an bēlflȳs,</i>	6 w ^d (Ro, ttt-ūw)
<i>and his hēorde meole sēofon niht</i>	6 w ^b (Ru, mt-e)
5 <i>æfter énnihtes dæge, and blēde fulle hwæges³,</i> <i>oððe sýringe éalne sūmor.</i>	

22 (= 15).

Gāthýrde zebýreþ his héorde meole ofer 6 w^b (Ru, tt-ww)
Mártinus mæssedæi¹, and ær ðām his dæl
hwæges, and an ticcen of zēares zēgoðe.

<i>zif hē his héorde bezýmeþ wél.²</i>	4 k (tt-e)

23 (= 16).

Cýswýrhtan zebýreþ hundred cýse, and ðæt 6 w^b (Ru, h-ww)
héo of wringhwæge búteran máciže
tō hlāfordes béode, and hēbbe¹ ðā sýringe²,
bútan ðæs hýrdes dæle. ||

24 (= 17).

Berebryttan cōrngebrot on hārfeste zebýreþ¹ 6 w^b (Ru, m-w)
on bernes dure, zif him his ealdormon ánn.

<i>and hē hit mid zetríuðan² zēarnof.</i>	6 w ^b (Ru, ūm-w)

25 (= 18).

Býdele zebýraþ ðæt hē for his wýcan 6 w^b (Ru, mt-ww)
wéorces frízgra sý¹ ðónne oðer mán,
forðán hē segal bēon oftræðe. †

26 (= 19).

Wuduwearde zebýreþ ælc windfýlled trēow. 6 w^b (Ru, ttt-m)

27 (= 20).

Hæ zwearde¹ zebýreþ ðæt mán his zeswínces 6 w^b (Ru, tt-ww)
lēan zecnāwe on ðām éndum
ðē tō étenlāse liczan, forðám hē mæg² wēnan,
zif³ hē ðæt ær forzýmþ,
 5 *ðæt him mán . . . . . ||*

21: 1 ðingān B, dingiam Q 2 zēgoðe corr. aus zēoðeðe 3 hwezes 22: 1 mæsse-
 dæiz . 2 wél bezymed 23: 1 danach hire 2 danach ealle 24: 1 zebýreþ nach
 berebryttan 2 zetrywan 25: 1 sy nach wycan 27: 1 hæizwerde 2 mæiz 3 zyf

28 (= 20, 1).

. . . . . hwilces lándsticces zedánn, 6 w^b (Ru, tt-m)
 dæt scǣl bēon¹ nǣht etenlǣse;
 forđám gif² hē for slǣude³ his hlāfordes forzǣmþ,
 ne biþ wel zebórgen his áznum.⁴ ||

5	gif hit biþ dús fúnden.	2 w g 2 w (l, tt-m)
	gif ² hē đonne alwel ⁵ zefridað <dæt> hē hēaldan scéal, đonne biþ hē zōdes lēanes [fulwel] wýrde.	6 w ^b (Ru, ttt-e)

29 (= 21, 21, 1).

Lándlāza syn mistlice, swá ic ær beforan 6 w^b (Ru, ttt-ww)
 sǣde: ne sētte wē ná đās zerihtu
 ofer ealle þēoda đē wē¹ ymbe sprǣcon,
 ac wē cýðaþ hwæt þeaw is đær đær ūs cūþ is. ||

30 (= 21, 2).

Gif¹ wē sēltre zeléorniaþ, dæt wē willaþ zéorne 6 w^b (Ru, mt-w)
 lúfan and hēaldon be þeawe đære þēode²
 đē wē đænne ón wúniaþ. ||

31 (= 21, 3).

Láza¹ scǣal on lēode lúflice léornian 6 w^d (Ro, tt-ww)
 lóf se đe on lánde sýlf nele léosan. ||

32 (= 21, 4)

Féla¹ syndon fólezgerihtu: ón sumre þēode 6 w^b (Ru, m-ww)
 zebýreþ wínterfeorm, éastor-féorm,
 béndf<g>orm for ripe, zýtfǣorm for ýrde,
 mǣþmēd, hrēacmete, æt wúdulāde wǣntrēow,
 5 at córnlāde hrēaccopp, ánd fela þínza
 đē ic zetellan ne mǣz.² ||

33 (= 21, 5).

Đis is þeah mýnzunz máнна bīwiste, 6 w^d (Ro, üm-üw)
 and eal dæt ic ær beforan ymbe réhte.

28: 1 danach mid folcrihte 2 zyf 3 slæwde 4 his aznum vor wel 5 eal wel
 29: 1 danach ær beforan 30: 1 zyf 2 ðære ðede ðeawe 31: 1 davor forðam
 32: 1 feola 2 mæiz

URKUNDLICHES.

XI. PROTOKOLL ÜBER DAS VERFAHREN GEGEN ÆTHELSTAN
VON SUNNANBURG U.S.W.

(um 960—962).

1.

Se fríma wæs ðæt man forstæl ænne wímmān 2 kd (ttt-w)
æt Jéceslēa Æ'lfsize Býrhsizes súna.
Þúrwíf hátte se wímmān.

2.

Ðā befēnz Æ'lfsize ðone mánn æt Wulfstāne 2 kd (mt-w)
Wulfzāres fēder. ðā týmde hine Wulfstān¹
tō Æðelstāne æt Sūnnan-býrg.

3.

Ðā cénde hē téam¹ and lét ðone forbérstan, 2 kd (t-ww)
and forbēh ðone ān-dāgan.

4.

Æfter ðām bæd Æ'lfsize æ'ziftes his mánnes, 2 kd (tt-o)
and hē hine āzēf,
and forzēald him mid twām pūndum.

5.

Ðā bæd Býrhferþ ealdormān Æ'ðelstān hys wér 2 kd (ttt-w)
for ðām téam-býrste.¹ ðā cwæþ Æ'ðelstān
ðæt hē néfde tō sýllanne him.²

6.

Ðā cléopode E'adweard Æ'ðelstānes brōðor 2 kd (tt-ww)
and cwæþ:¹ 'ic hæbbe Sūnnanburges bōc,
ðē mē² úncere yldran læfdon. lét mē ðæt lānd
tō hānda, ic āzēfe ðinne wér ðām cýnre.'

7.

Ðā cwæþ Æ'ðelstān ðæt him wære leofre¹ 2 kd (tt-m)
ðæt hit tō fýre oððe flōde zewúrde,
ðonne hē hit æfre zebide.

8.

Ðā cwæþ E'adweard: 'hit is wýrse ðē úncere náðor hit nábbe.' 2 kd (tt-www)

XI. Nach dem Cartularium Saxonicum 3, 282 ff. (No. 1062) 2: 1 wulfstan hine
 3: 1 tem 5: 1 tem byrste 2 him vor to 6: 1 cwæd 2 me vor læfdon 7: 1 leofre
 wære

9.

Ðà wæs ðæt swá, and forbæad Byrhferþ 2 kd (m-ww)
 ðæt lánd Æ' ðelstáne, and hē offērde
 and zebēh under Wulfzār¹ æt Nórþ-hēalum,
 binnan ðām wéndun zewýrda.

10.

And zewát E^h adræd cynz and fenz E^h adwí¹ 2 kd (t-ww)
 tō rice, and wéndę Æ' ðelstán hine eft
 in tō Sinnanbyrg úngēbētra þínza.

11.

Ðà zeahsode E^h adwí¹ cynz ðæt², and zeséalde 2 kd (mt-mw)
 ðat lánd Byrnrice, and hē fenz tō,
 and wéarp Æ' ðelstán út.

12.

Gemánz ðām zetídde ðæt Mýrce zecúran 2 kd (t-www)
 E^h adzár tō cynzę and him ánwęald zeséaldan
 ealra cynerihtá. ðā zesóhte Æ' ðelstán
 E^h adzár cynz and bæd dōmes.

13.

Ðà atdēmdon him Mýrcna wítan <ðæt> lánd, 2 kd (ttt-e)
 būton he his wér āzúlde ðām cynzę
 swá hē ær óþrum¹ sególde.

14.

Ðà náfde hē hwánon, nē hē hit E^h adwéarde 2 kd (tt-ww)
 his brēðer zepáfan nólde.

15.

Ðà zeséalde se cynz and zebette ðæt lánd 2 kd (mt-me)
 Æ' ðelstáne ealdor-ménn
 tō hábbenne and tō sýllanne for lifę and for légere
 ðām <ðe> him léofost wære.

16.

Æfter ðām zetídde ðæt Eczferþ bōc 2 kd (tt-e)
 and lánd æt Æ' ðelstáne¹ zebóhte²
 on cynzges zewitnesse ánd his wítana,
 swá his zemédo wæron,
 5 háfde and bréac oð his énde.

9: 1 Wulfzare 10: 1 eadwig 11: 1 eadwig 2 þæt nach zeahsode 13:
 1 oðrum ær 16: 1 danach ealdormenn 2 zebokte vor boc

17.

Ðā betǣhte Æczfērþ on hāl(e)re tūngan 2 kd (ttt-m)
 land and bōc on cýnzes zewitnesse
 Dūnstāne árce- bīscōpe tō mūndzenne
 his láfe and his béarne.

18.

Ðā hē zeéndod was, ðā rād se bīscōp 2 kd (üt-mw)
 tō ðām cýnze <and> mýnzūde
 ðære mūnde and his zewitnesse.

19.

Ðā cwáþ se cýnz hím tō āndswāre: 'mīne wítan 2 kd (tt-w)
 hábbaþ Æczfērðe ætréht¹
 eálle his áre þurh ðæt² swýrd ðē him on hýpe
 hángode ðā hē ādrānc.'

20.

Nám ðā se cýnz ðā áre ðē hē áhte, 2 kd (um-w)
 twéntiz hýða æt Séndan,
 tēne æt Súnnanbyrz, ánd fōrzéþ
 Æ'lfhēze eáldor-ménn.

21.

Ðā bēod se bīscōp his wér ðām cýnze. 2 kd (mt-ww)
 ðā cwáþ se cýnz: 'ðæt mihte bēon
 zebóden him wiþ clǣnum lézere; ac ic
 hábbe eálle ðā spæce
 5 læten tō Æ'lf-hēze.¹'

22.

Ðæs on sýxtan zēre zebóhte se árce- bīscōp æt Æ'lfhēze eáldormenn	6 w ^b (Ru, ttt-e)
ðæt lánd æt Séndan mid hundnizontiz pūndum and æt Súnnanbyrz mid twām húndum 5 máncussan zóldes, wiþ ælcne mánn únbecwéden and ún-forbóden.¹	2 kd (tt-mw)
tō ðære dæ ztíde, ánd hē him swá ðā lánd zeágnian déarr², swa hím sē séalde ðē tō sýllenne áhte 10 and ðām hī³ se cýniz⁴ séalde, swā hī him his wítan⁵ zerehton.	6 w ^b (Ru, t-ww)

19: 1 æt recd vor eczferðe übergeschrieben 2 þe 21: 1 to ælfheze læten
 22: 1 únbecwedene and únforbodene vor wið 2 derr 3 hi þam 4 cýnz 5 wítan

XII. KÖNIG EADGARS PRIVILEGIUM FÜR DAS KLOSTER ELY.

(970).

1.

<i>Góde ælmihtizum ríxiende,</i>	6 w ^b (Ru, ttt-mw ww)
<i>ðē rǣt and zewíssaþ¹ eállum zescéaftum</i>	
<i>þurh his ázenne wísdōm, and hē galra cýninga²</i>	
<i>cýnedōm zewýlt: ic E²adgār cýminz³</i>	
5 <i>éac þurh his zife ofer Éngla þéode</i>	
<i>nū up ārǣred,</i>	
<i>and hē hæfþ nū zewýld</i>	6 w ^b (Ru, ttt-e)
<i>tō mínum anwéalde Scóttas and Cúmbras,</i>	„ (ttt-üw)
<i>and éac⁴ swylce Brýttas and eáll ðæt ðis ízland</i>	„ (ttt-e)
10 <i>hæfþ⁵ him on innan, ðæt ic nū on sibbe</i>	„ (ttt-üw)
<i>zesítte mīnne cýnestōl, hóhful emb⁶ ðæt</i>	„ (ttt-e)
<i>hū ic his lóf ārǣre:</i>	„ (ttt-üw)
<i>ðe lǣs ðe his lóf alícze tō swýðe</i>	6 w ^b (Ru, t-üw)
<i>nū on ūrum tíman þurh asólcennysse ūre.⁷</i>	

2.

<i>Ac ic wille nū þurh zódes wíssúnge</i>	6 w ^b (Ru, tt-ww w)
<i>ðā forlǣtenan mýnstru on mínum anwéalde</i>	
<i>zeshwær mid múnecum zesétan¹ and éac</i>	
<i>mid mýnecenum and zodes lóf zeednūwian,</i>	
5 <i>ðē ær was forlǣten, wíssiǵndum Críste²,</i>	
<i>ðē cwæþ ðæt hē wolde wúnian mid ūs</i>	
<i>oþ ðisre³ zéendunze, and ðā múnecas líbban</i>	
<i>heora líf æfter rēole⁴ ðæs hálzan Benedíctes</i>	
<i>ūs tō þínzúnge, ðæt wē ðone hælend⁵</i>	
10 <i>hábban ūs glǣdne, and hē ūs zewíssiǵe</i>	
<i>and ūrne éard zehéalde.</i>	
<i>. . . . . and ðēfter zéendúnge</i>	4 k (tt-ww)
<i>ðæt éce líf ūs forzife.</i>	„ (ttt-e)

3.

<i>Nū is mē on móde æfter mýnezunzūm</i>	6 w ^b (Ru, ttt-e ww)
<i>Æ'ðelwoldes¹ biscofes, ðē me oft mánode</i>	
<i>ðæt ic wille zóðian þurh zodes sýlfes²</i>	
<i>fúltum ðæt mýnster on E²ū³ mid áznum⁴</i>	
5 <i>fréodōmē and sýnderlicum⁵ wúrþmynte, and</i>	

XII. Nach dem Cartularium Saxonieum 3, 560 ff. (No. 1267) 1: 1 gewissad
 2 cininga 3 ciningz 4 ealc 5 hæfð nach innan 6 embe 7 ure asolcennysse 2: 1 múnecunige seitan (?) 2 criste wíssiǵndum 3 þissere 4 rezole 5 hælend (?) 3: 1 athelwoldes 2 silfes 3 eliz 4 azenum 5 sinderlicum

siddan mid æhtum ðām tō biléofan^o
 ðē wē zelōziaþ ðær tō zodes
 þeowdome ðē ðær symble⁷ wunion.

4.

Sæo stow wæs gehālgod jū frām ealdum dāzum 6 w^b (Ru, t-ww | me)
 ðām hālgan Pētre tō wýrþmynte, ðæra
 apóstola ýldost, and heo wæs zeglenged¹
 þurh zodes sýlfes wundra ðē wurdon
 5 zelōme² æt Æ'ðelþrýðe³ býrgene ðæs hālgan
 mædenes ðē ðær gehāl liþ oþ ðis
 on cāllhwítre þrýh of marmstāne zewróht.

5.

Be hýre wē rædaþ hū heo hēr 4 k (mt-ww)
 on līve wæs and hū hęō zode
 þeowode on zōdre drohtmunge, and
 be hýre zeéndunge.
 5 and hū hęō up adōn wæs ansund of hyre býrgene, 6 w^b (Ru, tt-ww)
 swá swā Bēda āwrát,
 Engleþeode¹ lārēow ón his lārþocum.

6

Nū wæs se hālga stede ývele forlæten 6 w^b (Ru, um-m | ww)
 mid læssan þeowdome ðonne us zelicode
 nū on ūrum tíman, and ac¹ wæs zehwýrfed
 ðām cýninge tō hānda (ic cwéde be mē sýlfum).
 5 ac Æ'ðelwold² bīscop, ðē mīn rædbora is³
 and sōþ zodes fréond, sęalde mē tō zehwérfe
 ðone hām Heortínzas on sixtizum hīdum
 wið ðām mynsterlānde ðe liþ in tō E²li.⁴
 and ic ðā zeęacnode in tō E²límýnstre⁵
 10 ðās þrý hāmas ðē ðús sind zehátne:⁶
 Mēldeburna, Éarninga- fórd⁷, Nørþwóld.
 and hē ðæ⁸ rrihte mid mīnum ræde
 and fúl-tíme mid mūnecum zesette
 ðæt mýnster æfter réole⁸ and him éaldor zesette
 15 us éallum fūlcūþne, Brihtnōþ zehāten,
 ðæt hē under him ðane hālgan rézol
 for zode zefórðade æfter mýnsterlicum þeawe.

3: 6 bigleofan 7 simble 4: 1 zeglengd 2 zelome wurdon 3 atheldrythe
 5: 1 engle þeode 6: 1 so Hs. 2 athelwold 3 his vor min 4 helig 5 elig mynster
 6 zehatene 7 earniga ford 8 rezole

7.

- Ðā zelicode mé ðæt hē hit swā zelōzode 6 w^b (Ru, tt-mw | me)
 mid zodes þēowum zōde tō lōfe.
 and ic ðā zeēacnode¹ tō ðære ærran
 sylene binnan ðām izzode² tyn
 5 þūsende ēlfa ælce zēare
 ðām mīnecum ðē mē for fyrdringe zē
 fyrndāzum ārās of ðām fōlce æt Wjllan.
 and eālla ðā sōcna ēac ofer ðæt fēnnland
 in tō ðām twām hūndredum him tō scrūdfūltume,
 10 and on E²astēnglan æt Wichlāwan ēac
 eālle ðā sōcna ofer fīf hūndredum,
 and ofer eālle ðā lānd zelice
 ðā sōcna ðē in tō ðām mīnstre nū sýnd
 betýzene³ oððe ðā ðē him zyt becūmaþ
 15 þurh Cristes forescēawunze oððe þurh cēap
 oððe⁴ þurh zīfe, habban hī æfre
 on eāllum ðā sōcne and ðone fēorðan
 péning on fōle- tīc(e)re stēore
 in tō Grántan-brýcze⁵ be mīn(e)re únman.

8.

- And zif ænig mánn ðiss āwēndan wýlle, 6 w^b (Ru, t-e | ww)
 ðonne zānze eall seō sōcn ðe tō ānre nihtfēorme
 zebýreþ in tō ðære stōwe and bēo
 ðis privilégium (ðæt is sýnderlice¹ wýrþmynt
 5 oððe āzen frēodōm) in tō ðære stōwe
 mid eāllum ðisum þīngum zōde zeoffrod
 mid ūrum zōdum willan.

	zōde æfre frī ² and his ³ hālgum,	4 k (tt-me)
10	fōr mīnre sāule ⁴ and mīnra yldrena, ús tō ālyssed-nesse, swa ðæt nān ðāra cýninga ðē cūmaþ æfter mē oððe eāldorman oððe oðer rīca mid ængum ⁵ riccetére oððe únrihte ðiss ne āwēnde oððe ⁶ zewānize,	6 w ^b (Ru, ttt-e)
15	be ðām ðe hē nēlle habban zōdes ūwýrzed- nýsse and his hālgena and mīnne and mīnra yldrena, ðē ðās þīng sind fōre ⁷ zefrēode on ēcum frēote on ēcnýsse. āmēn.	4 k (tt-me)

7: 1 ze acnode 2 binnan þam izzode sinnwidrig nach aras (Z. 7) 3 betytene (?)
 4 oðð 5 grantanbricze 8: 1 sindorlice 2 friz 3 zodes 4 sawle 5 ænigum 6 odde
 7 fore synd

GESCHICHTLICHES (AUS DER SACHSENCRONIK).

XIII. GEDICHT AUF KÖNIG EADGAR.

(Zu a. 959).

1 (= S. 114, 16).

. . . . . on his dāzum hit zōdode zēorne: 4 w | 3 w (hhh-www)
 and zōd him zeūde dæt hē winode on sibbe dā hwile dē hē lifde.¹ 6 w^b (Ru, ttt-m)
 hē² dýde swā him þearf wæs, èarnode dæs³, and⁴ urærde⁵ zódes lof wíde.
 4 w | 3 w (hhh-www)

2 (= S. 114, 21).

Godes¹ láze <hē> lifode and fólces friþ <hē> bétte swiðost ðara cýninga
 4 k | 3 k (hhh-www)
 ðē zewurdon ær him² be mánna zemýnde, and zōd him éac fýlste.

3 (= S. 114, 24).

Cýningas¹ and éorlas him zēorne² tō búgon, and wurdon <him> underþeodde
 4 w | 3 w (hhh-www)
 tō ðām ðe hē wólde, and bútan zefeohte hē zewýlde éall³ dæt hē⁴ wólde.

4 (= S. 115, 1).

Hē wearþ wíde zeond þeodland swiðe zeweorðad, 6 w^b (Ru, t-www)
 forðám ðe hē weorðode zódes naman zēorne,
 and zódes lage sméade óft and zelóme,
 and zódes lof ræde wíde and síde.
 5 and wislice rædde óftost ðe sýmble¹ 4 k (ttt-m)
 for zóde and for wóruðde éalle² his þeode.

5 (= S. 115, 7).

<Ac> ánc misdæda hē dýde¹ tō swýðe², dæt hē ælþeodige³ únsida lifode,
 4 k | 3 k (hhh-www)
 and hæðene þeawas innan ðysan lánde zebrohte⁴ <and> hider in tíhte.
 and út-lændisce⁵ and deryende⁶ lēoda bespeon tō ðysan éarde. 6 w^b (Ru, m-www)

6 (= S. 115, 14).

Ac zōd him zeúnne dæt his zōde dæda swýðran weorðan¹ ðonne misdæda,
 4 w | 3 w (hhh-www)
 his sawle² tō zescýldnyse³ on lánzsuman síðe⁴ . . . . .

XIII. Nach PLUMMER, Two of the Saxon Chronicles 1, 114f. (= THORPE 1, 217f. Hs. E [= D]; in F stark verkürzt) 1: 1 leofode 2 davor and (stets abgekürzt) 3 þes zeorne 4 he 5 arerde 2: 1 davor and 2 ær him zewurde 3: 1 þæt cýningas 2 zeorne him 3 eal he zewilde 4 þet he sylf 4: 1 simle 2 eall 5: 1 danach þeah 2 swiðe 3 ælþeodige 4 danach to fæste 5 and ut lændisce hider in tíhte 6 deoriende 6: 1 weorðan D, wearðan E 2 sawle 3 zescýl^lnesse 4 syðe

XIV. GEDICHT AUF KÖNIG EADWEARD.

(Zu a. 979).

1 (= S. 123, 9).

<i>Ne wearþ Anzēl-cynne nān wērsa dēd</i>	4 wgšm. (t-ww)
<i>zēdōn ðonne ðēos wēs:</i>	4 kgšm. („)
<i>. . . . .¹: mēn ofmýrðrodon hīne²,</i>	4 wgšm. („)
<i>ac zōd hīne mērsūde.³</i>	4 kgšm. („)

2 (= S. 123, 14).

<i>On life hē wæs¹ éorþlic cýning.² hē is nū</i>	4 wgšm. („)
<i>after dēaðe héofonlic sánet.</i>	4 kgšm. („)
<i>hīne nōldon³ his éorþlican māgas wrēcan:</i>	4 wgšm. („)
<i>hīne his hēofonlice fēder zewrāc!⁴</i>	4 kgšm. („)

3 (= S. 123, 20).

<i>Ðā éorþlican bānan wōldon his zemýnd</i>	4 wgšm. („)
<i>on éorðan¹ āðil<e>zián:</i>	4 kgšm. („)
<i>ac se úplice wrēcend háfaþ his zemýnd</i>	4 wgšm. („)
<i>on héofenum and² éorðan tōbrēd.</i>	4 kgšm. („)

4 (= S. 123, 24).

<i>Ðā ðe nōldon¹ ær tō his libbēndum</i>	4 wgšm. („)
<i>lic-hāman onbūzan,</i>	4 kgšm. („)
<i>ðā nū on cnēowum ēadmōd-lice²</i>	4 wgšm. („)
<i>ābūzaþ tō his dēadum³ bānum.</i>	4 kgšm. („)

5 (= S. 123, 28).

<i>Nū wē māzon onzýtan ðæt mána wīsdóm</i>	6 w ^b (Ru, ttt-w)
<i>ánd heora¹ smēazúnza</i>	
<i>ánd heora² rāðas nāhtlice sýndon³</i>	
<i>onzēan zōdes zepēaht<e>.</i>	

XIV. Nach PLUMMER I, 123 (Hs. E; den Text von DF s. bei THORPE I, 232 ff.)
 1: 1 dafür *syððon hi ærest Brytonland zesoh-ton* (Prosa) 2 *hīne ofmýrðrodon* 3 *mærsode*
 2: 1 *he wæs on life* 2 *cing* 3 *nolden* 4 *ac hīne hafað his h. f. swiðe zewrecen*
 3: 1 *erðan* 2 *danach on* 4: 1 *nolden (noldon D)* 2 *eadmodlice on cneowum* 3 *dædum*
 5: 1 *heora D*, fehlt E 2 *heore E*, *heora D* 3 *syndon nahtlice*

XV. GEDICHT AUF DEN ÆTHELING EADWEARD.

(Zu a. 1057).

1 (= S. 188, 10).

<i>Þysne¹ æðeling Cnūt cyning² hæfde forsénd</i>	6 w ^b (Ru, hh-www)
<i>on Ūnger-lánd tō beswícane:</i>	6 w ^e (Ro, ,,)
<i>ac hē ðær zeþeah³ tō zōdan mén,</i>	6 w ^b (Ru, ,,)
<i>swá <swā> him zód úðe.</i>	6 w ^e (Ro, ,,)

2 (= S. 188, 12).

<i>And him wel zebýrede, swá ðæt hē bezéat</i>	6 w ^b (Ru, ,,)
<i>ðæs cāseres mǣga tō wífe,</i>	6 w ^e (Ro, ,,)
<i>and bi ðære béurntēam fæzerne¹ zestrýnde:</i>	6 w ^b (Ru, ,,)
<i>sēo wæs Azathes zehāten.</i>	6 w ^e (Ro, ,,)

3 (= S. 188, 17).

<i>Ne wiston wē for hwélcān¹ intingan ðæt</i>	6 w ^b (Ru, ,,)
<i>zedōn wearþ ðæt hē ne mōste</i>	6 w ^e (Ro, ,,)
<i>his mǣzes E¹adwārdes cýninges² zesēon,</i>	6 w ^b (Ru, ,,)
<i><syððan hē com tō Énzela-lánde>.³</i>	6 w ^e (Ro, ,,)

4 (= S. 188, 20).

<i>Wāla ðæt wæs hréowlic and héarmlic sīþ¹</i>	6 w ^b (Ru, ,,)
<i>eallere² ðissere þéode,</i>	6 w ^e (Ro, ,,)
<i>ðæt hē swā hráde his líf ofzēaf³</i>	6 w ^b (Ru, ,,)
<i>for unzesælhde⁴ ðissere⁵ þéode!</i>	6 w ^e (Ro, ,,)

XVI. WILHELM DER EROBRER.

(Zu a. 1086).

1 (= S. 217, 24).

<i>Æfter ūre drihtnes hǣlendes Cristes</i>	[3 w, hl]gR (um)
<i>zebýr-tíde ān þūsēnd</i>	
<i>wítra and¹ seofon² and hundeahtatiz wítra,</i>	
<i>on ðām ān ond twéntizgan zēare</i>	

2 (= S. 217, 26).

<i>Ðæs ðe Willelm wēold¹ Énzlaland² swá him god úðe,</i>	[3 k, hl]gR (um)
<i>zewéarþ swíðe hēfelic zēar³</i>	
<i>ond swíðe wōlberendlic³ ón ðissum lónde.⁴</i>	
<i>swyle cóðe cóm <ðā> on mónnum</i>	

XV. Nach PLUMMER I, 187f. (= THORPE I, 328; nur in D) 1: 1 *Þysne* 2 *cynig*
3 *zeþeah* 2: 1 *fæzerne bearn team* 3: 1 *hwylcan* 2 *cyniges* 3 vgl. zu 4, 3 4: 1 *síð*.
and hearmlic 2 *eallre* 3 *of zeaf*] *zēandade þæs þe he to Enzla lande com* (vgl. 3, 4)
4 *unzesælhde* 5 *ðanach earman*

XVI. Nach PLUMMER I, 217ff. (= THORPE I, 353ff.; nur in E) 1: 1 *and, ond*
stets abgekürzt 2 *seofan* 2: 1 *wolde and stihte* 2 *Engleland* (und so stets) 3 *gear*
nach *wold berendlic* 4 *lande* (und so stets a statt o vor Nasal, außer wo das o gemeinags.
fest ist)

3 (= S. 217, 29).

Ðæt ful'nēah æfre se¹ oðer mōn [3 w]gR (um)
 wēarþ on ðām wýrrestan ýfle²
 (ðæt³ is on ðām drife), ond⁴ mōnize mēnn⁵
 swúlton on ðām ýfele.

4 (= S. 217, 31).

Sýððan cōm mycel húnzor ofer éall Englalónd¹ [3 k]gR (um)
 þurh ðā mýcclan ún-zewiderúnge,
 <swa> ðæt mōniz hundred mōnna éarmlice déaðe
 swúlton þurh ðone húnzor.

5 (= S. 217, 34).

E²alð hū éarmlic¹ ond³ réowlic tīd [3 w]gR (um)
 wæs ðá ða ða wréce mæn læzon³
 fordrífene⁴ tō déaðe, ond sýððan com se scéarpa
 húnzor ond fordyde⁵ hi mid éalle!

6 (= S. 218, 4).

Hwām ne mæg éarmian swýlcere tīde,	[3 k]gR (um)
oððe hwá is swā héard-héort,	
ðæt swylces úngelimpes wépan ne mæg ¹ ,	
ac swýlce þing zewurðað for<e> fólces sýnna,	2 w (r, t-ūw)
5 ðæt hi néllaþ zod lúfian ² and rihtwís-nesse.	
swa swa hit wæs ðá on ðām dāzum?	[3 k]gR (um)
ðæt lítel rihtwísnesse wæs on ðisum lānde	2 w (l, h-ūw)
mid ænige ³ menn búton mid múnecum ⁴ áne,	
ðær ðær hi wéll ferdon.	

7 (= S. 218, 9).

Se cynz <Willelm> ond ðā hēofodmæn¹ lúfedon swiðe [3 w]gR (um)
 ond oferswiðe zitsunz² on zólde
 and on seólfre, and ne róhton³ hū⁴ hit wære bezýten⁵,
 búton hit him tō cōme.⁶

8 (= S. 218, 12).

Se cynz <Willelm> séalde his lónd swā déore [3 k]gR (um)
 swa hē¹ déorost mihte tō mále.²
 ðonne cōm sum oðer ond béad <him> máre
 ðonne ðe oðer³ séalde.

3: 1 þe 2 yfele 3 þet 4 danach þet swa stranglice þæt 5 mænige menn
 4: 1 swiðe mycel — Engleland nach þe comon swa we beforan tealdon, und dies (vgl.
 Chron. 217, 17ff.) nach ungewiderunze 5: 1 earmlice 2 danach hu 3 wreccæ men
 læzen 4 danach full neah 5 adyde 6: 1 ne mæg wepan vor swylces 2 lufian zod
 3 ænige 4 munecan 7: 1 -men 2 zitsunze (vgl. 40, 1) 3 rohtan 4 danach synlice
 (vgl. zu 10, 1) 5 bezýtan 6 come to heom 8: 1 heo 2 to male vor swa 3 danach ær

9 (= S. 218, 14).

And se cýn̄z hit lett dām mēnn¹ ðe him mære béad. [3 w]gR (um)
 ðonne cóm se f̄ridda² and béad
 zēt³ mære, and se cýn̄z lēt hit⁴ dām mēnn⁵
 tō hōnda ðe him álra mæst⁶ béad.

10 (= S. 218, 16).

And ne róhte nā hū¹ dā zerēfan hit [3 k]gR (um)
 bežēaton² of éarme mónnum³,
 ne hū mán̄ge⁴ ùnláza hī dýdon,
 ac swā swiðor mon spræc⁵ embe rihte láza⁶,
 5 swā monn dýde mære ùnláza.

11 (= S. 218, 19).

Hī arērdon¹ únrihte tóllas, ónd [3 w]gR (um)
 mon̄ge² óðre únriht hī dýdon³
 ðe sýndon⁴ earfēðe tō arēccenne. 2 w (l, h-üw)

12 (= S. 218, 22).

E²ac ón dām ilcan zēare ætforan hærfeſte forbárn [3 k]gR (um)
 ðæt hálige mýnster sanct¹ Páule²
 on Lúndene³, ónd <swa> ðæt mæſte dǣl
 and ðæt róttete ealle ðære búrge.⁴

13 (= S. 218, 24).

E²ac¹ ón dām ilcan tīman forbárn füllnēah [3 w]gR (um)
 æ²lc hēafodport ón² Englalónde:
 ealā rēowlic and wēpendlic tid³,
 ðe swa mōnīz ùngelūmp was forþ brin̄gende!

14 (= S. 218, 28).

E²ac ón dām ilcan zēare tōfóran [3 k]gR (um)
 A¹ssumptio sáncte Maríe
 f̄or Willelm cýnīng¹ of Nórmandi²
 in tō Fránce mid fýrde,

15 (= S. 218, 29).

And hērgode úppan his ázene hlā- [3 w]gR (um)
 fórd Philíppe dām cýn̄ge,
 and slōh of his mónnum¹ mýcelne dǣl,
 and forbéarnde dā búrh Mađánte,

9: 1 menn 2 f̄ridde 3 zēat 4 hit let 5 men 6 eallra meast 10: 1 danach
 swiðe synlice (vgl. zu 7, 3) 2 bezeatan 3 mannon 4 manige 5 man swyðor spæc
 6 laze 11: 1 hy arerdon 2 manige 3 dydan 4 sindon 12: 1 sēe 2 danach se ð
 stol 3 danach and mēnīge oðre mynstres 4 burh (vgl. zu 16, 2) 13: 1 davor Swylce
 2 danach eallon 3 danach was þæs zēares 14: 1 cýn̄g 2 Normandīge (und so
 stets) 15: 1 mannon

16 (= S. 218, 32).

Onð eálle ðá hálize mynstres ðē innon [3k]gR(um)
ðære búrge¹ wæron², and twégen
hálize mænn³ ðē hýrsúmedon zóde

---

on áncer-séttle wuníende 2 w(r, t-üw)

---

5 *ðær wæron forbéarnde.*

17 (= S. 218, 35).

Þissum ðus gedóne se cýning¹ Willélm [3w]gR(um)
céardę onzēan tō Nórmandie:
rēowlic þing hē dyde, and rēow-licor
him zelómp: hū rēowlicor?

18 (= S. 218, 37).

Him zeýfeladé, and ðæt strónglice him¹ [3k]gR(um)
églade. hwdt mæg-ic téollan?
se scǵárpa dēaþ ðē ne forlæt² ríce mænn³
nē héane, sēo hine zenóm!⁴

19 (= S. 219, 6).

E²alá hū léas and hū únurw¹st¹ is [3w]gR(um)
ðysses middangardes wéla! ðē² wæs ærur
ríce cýning³ and móniges lóndes hlāfórd,
hē nefde ðá ealles lóndes

20 (= S. 219, 8).

Būton seófon fōtmæl, and sé ðe wæs hwilon [3k]gR(um)
zescrið¹ mid zóldę and mid zimmum
hē læg ðá oferwrozen mid móldan.

21 (= S. 219, 11).

Hē læfde æfter him sūnan þreo.¹ [3w]gR(um)
Róðbeard hēt se yldésta.
se wæs eorl on Nórman- di æfter him.
se óðer hēt Willélm.

16: 1 burh (vgl. zu 12, 4) 2 wæron nach ðe 3 menn 17: 1 cynz 18: 1 him nach þæt 2 for let ne 3 menn 4 zenam; danach He swealt on Normandize on þone nextan dæg æfter natiuitas sēe Marie. and man be byrgede hine on Caþum æt sēe Stephanes mynstre: ærer he hit arerde. and syððan mæni fealdlice zegodade (Prosa) 19: 1 unurest 2 Se þe 3 cynz 20: 1 zescrið 21: 1 þreo sunan

22 (= S. 219, 13).

Ðē bær æfter him on Énglaland ðone cynehelm¹ [3 k]gR (um)
 × × × × × ×. se þridða
 hēt Hēanric. ðām se fēder becwēþ
 zērsūman in-ātellendlice.²

23 (= S. 219, 16).

Gif hwá <nū> zewilnige¹ tō witanne² hū [3 w]gR (um)
 zedōn monn hē wæs, oððe hwilene
 wūrþscipe hē hēfde, oððe hū fēla
 lōnda³ hē wære hlāford,

24 (= S. 219, 18).

Ðonne wille wē swā¹ āwritan be him² [3 k]gR (um)
 swā wē hine āzēāton,
 ðē him ðn locodon³ and sume⁴ hwile
 on his hīrēde wūnedon.

25 (= S. 219, 20).

Se cynz Willēlm ðē wē embe sprecaþ¹ wæs [3 w]gR (um)
 swiðe wis mon onð swiðe rice,
 and wūrþ-fūtre and strēngre² <hē wæs>
 ðonne æniz his fōrezænga³ wære.

26 (= S. 219, 22).

Hē wæs mīlde ðām zōdum mōnnum ðē zōd [3 k]gR (um)
 lūfedon × × × × ×,
 and ofer gāll zemet¹ stēarc ðām mōnnum
 ðē wiþcwædon his willan.

27 (= S. 219, 24).

On ðām ilcan stēde¹ ðē zōd him zeūðe [3 w]gR (um)
 ðæt hē mōste Énglaland zezōngan²,
 hē arærde³ mære mýnster, and mīnecas ðær
 zesette, and hit well zezōdade.

28 (= S. 219, 26).

On his dāgum¹ wæs ðæt² mýnster on ('antwar<a>-)býrig [3 k]gR (um)
 zetýmbrad, and³ ðis lōnd⁴ swiðe
 mid mīnecum āfýlled⁵, and ðā lifdon⁶ heora lif
 æfter sáncte Bénédictes réule⁷.

22: 1 kinhelm 2 unateallendlice 23: 1 zewilniged 2 zewitane 3 lande
 24: 1 swa vor dem folgenden swa 2 be him awritan 3 locodan 4 ofre (deutlich gegen
 die Melodie) 25: 1 specað 2 strengere 3 -zenza 26: 1 zemet 27: 1 steode
 2 zegan 3 arerde 28: 1 dagan 2 danach mære (nach 27, 3) 3 danach eac swiðe
 maniz oðer ofer eall Engla land. Eac 4 danach wæs 5 afylled mid muneccan 6 leofodan
 7 sēe benedict' rezule

29 (= S. 219, 30).

<i>Se¹ crístendōm wæs swýlc² on his dæge ðæt ælc mōn</i>	1 kD (m-ww)
<i>× × × hwæt his háde tō belúmpe</i>	[3 w]gR (um)
<i>× × × fólzade ðē³ wólde.</i>	

30 (= S. 219, 32).

<i>E⁴ac wæs he¹ swýðe wúrþful. þriwa hē bær</i>	[3 k]gR (um)
<i>his cýnelm² ælce gēare,</i>	
<i>swā oft swā hē wæs on Englānde.⁵ on éastron</i>	1 kD (t-ww)
<i>hē hine bær on Wincéastre,</i>	
<i>5 on pēnte-cósten on Wést-mýnstré,</i>	
<i>on midwintre⁴ on Gléawe-céastre.</i>	
<i>and ðōnne⁵</i>	[3 k]gR (um)
<i>wæron mid him éalle ðā rice mēn⁶</i>	
<i><ðē> ofer eall Énglaland <wæron>.</i>	
<i>10 arcebiscopas and lēodbiscopas, ábbodas,</i>	1 kD (m-ww)
<i>and éorlas, þégnas and cnūhtas.</i>	

31 (= S. 220, 2).

<i>Swýlce wæs hē¹ ēac swýðe stéarc mon ond ráðe,</i>	[3 w]gR (um)
<i>swū ðæt mon nánþing ne dōrste²</i>	
<i>on gēan his willan ðōn. hē háfde <ðā> éorlas</i>	
<i>on his bēndum ðē on gēan his willan dýdon.³</i>	

32 (= S. 220, 5).

<i>Biscopas hē sätte of hēora biscoprice</i>	[3 k]gR (um)
<i>and ábbodas of¹ ábbodrice,</i>	
<i>and þégnas on cwéartern, and æt néxtan hē</i>	
<i>ne spárode his ázenne brōðor.</i>	
<i>5 Ó'ðo hēt. hē wæs swiðe rice biscop</i>	4 wH ^a (um-ww)
<i>on Nórmandie. on Báius</i>	
<i>wæs his biscop-stól, and wæs manna fýrmest</i>	
<i>tō éacan ðām cýnge, and hē háfde</i>	
<i>eorldōm on Énglānde², and ðōnne se cýng</i>	
<i>10 <Willélm wæs> on Nórmandie,</i>	
<i>ðōnne wæs hē mágeste³ ón ðisum lānde,</i>	
<i>and hine hē sätte on cwéartern.</i>	

33 (= S. 220, 12).

<i>Betwýx oðrum þingum nis ná tō forgytane</i>	3 kg br. ^b (t-w)
<i>ðæt gōde friþ ðe hē mácode</i>	

29: 1 davor and 2 swilc 3 se þe 30: 1 he wæs 2 cynehelm 3 Englelande
 4 mide wintre 5 þenne 6 men 31: 1 Swilce he wæs 2 ne dorste nan þing 3 dydan
 vor on gēan 32: 1 danach heora 2 Englelande 3 sprich mæister

<i>on ðisan lānde, swā ðæt ān mán</i> <i>ðe him sylf āht wære mihte fāran</i> 5 <i>ofer his rice mid his bōsum full zōldes</i> <i>ūnzederad, and nān man ne dōrste</i> <i>slēan oðerne mán, næfde hē¹ næfre swā mycel</i> <i>yfel zedōn wiþ ðone oðerne.</i>	
<i>and gif hwilc cārlman hǣmde wiþ winman</i> 10 <i>hire unþānces, sōna hē forlēas</i> <i>ðā limū ðe hē mid pléazode.</i>	2 w (h-ūw)

34 (= S. 220, 19).

<i>Hē rīxade ofer Énglaland onð hit swā¹</i> <i>mid his zēap-scīpe þurhsmēade,</i> <i>ðæt næs ān hīd lōndes innan Éngla-lōndē</i> <i>ðæt hē nýste hwā hēo hǣfde.</i>	[3 w]gR (um)
5 <i>oððe hwæs hēo wūrþ wæs, and <hē hēo> sýððan</i> <i>on his gewrit zesátt(e).</i>	2 w (t-fīw)

35 (= S. 220, 22).

<i>Brytlōnd him wæs on zewéalde, ond hē ðær</i> <i>inne castéles zewórhte¹</i>	[3 k]gR (um)

36 (= S. 220, 23).

. . . . . <i>ond ðæt Mōncynn.¹ swylce² eac Scótlond hē him</i> <i>underþeōdde³ for his mycele strēngþe.⁴</i>	[3 w]gR (um)

37 (= S. 220, 25).

<i>Normandī ðæt lond wæs his zecýnde, ond ofer</i> <i>ðone éorldōm ðe Mōns¹ is zehāten</i> <i>hē rīxade,</i>	[3 k]gR (um)

<i>and gif hē mōste</i> 5 <i>ðā gýt twā zēr² libban, hē hǣfde Y²rlānde</i> <i>mid his wēr-scīpe³ zewínnon.</i>	4 gw (um-ww)
<i>and wiðútān ælcon wǣpnon.</i>	6 w ^b (Ru, ttt-e)
38 (= S. 220, 29). <i>On¹ his tīman hǣfdon men micel² zeswinc</i> <i>and swiðe mánize téonan.</i>	3 wg br. (tt-ww)

33: 1 sprich næfde 34: 1 swa vor þurh smeade 35: 1 zewrohte 36: 1 þet
mancynn mid ealle zewéalde 2 Swilce 3 underþeode 4 strengþe 37: 1 mans 2 gear
3 wescīpe (verb. von PLUMMER 2, 275) 38: 1 davor Witodlice 2 mycel

<i>cāstēlas hē lēt wýrcean and éarme mén</i> <i>swīðe ˆ× ˆ×× swéncean.</i>	4 k br. (üm-ūw) ,, (tt-e)

39 (= S. 220, 33).

Se cýnꝥ was swū swiðe stéarc and benðm¹ [3 k]gR (um)
of his únder-þeodan mónnum²
moniz méarc³ zóldes and má hundred púnda
scǫlfres: ðæt nám hē⁴ be wihte.

5 <i>and mid myclan⁵ únríhte of lándleode his⁶,</i> <i><ánd> for litle⁷ néode.</i>	6 w ^b (Ru, üt-t-e) ,, (Ru, ttt-www)

40 (= S. 221, 4).

Hē was on zitsunꝥ¹ befeallen², and hē lufode³ [3 w]gR (um)
græðinðsse mid éalle,
.....
.....

41 (= S. 221, 6).

Hē sätte micel deorfriþ . . . . . [3 k]gR (um)
and hē lēzde láza ðær wiþ,
ðæt swā hwa swa slōze héort oððe hinde,
ðæt hine mon bléndian scǫlde.¹

42 (= S. 221, 9).

He forbéad ðā héortas <and> swýlce ġac ðā bāras. [3 w]gR (um)
swā swiðe hē lufode ðā heaðor
swýlce hē¹ wære ġora féder. ġac hē sätte be ðām hāran
ðæt hī mōsten fréo fāran.

43 (= S. 221, 13).

His rīce mæn¹ hit mændon and ðā éarme mén¹ [3 k]gR (um)
hit beceórodon² . . . . .

<i>ac swā stiþ hē was³ ðæt hē ne róhte ġora éallra</i> <i>nīþ, ac hī mōston mid éalle</i>	3 kgr ^v (m-www)
5 <i>ðæs cýnꝥes wille fólzian, ġif hī woldon libban</i> <i>oððe lánd oððe éahta hábban.⁴</i>	
<i>oððe wel his sehta.</i>	6 w ^b (Ru, ttt-e)

44 (= S. 221, 19).

Wálawū ðæt æniz man scǫlde swā móðzian¹ 4 w br.^b (ttt-e)
<ánd> hine sýlf upp āhebban, ,, (h-www)
and ófer éalle men tellan! ,, (ttt-e)

39: 1 *benam* 2 *man* 3 *mearc* 4 *he nā* 5 *mycelan* 6 *his land leode* 7 *littere*
40: 1 *zitsunꝥe* (vgl. 7, 2) 2 *befeallan* 3 *he lufode vor mid* 41: 1 *sceolde bléndian*
42: 1 *swýlce* (sprich *swýlce*) 43: 1 *men* 2 *beceórodon* 3 *ac he swa stið* 4 *oððe land*
habban. land oððe eahta 44: 1 *modzian swa*

45 (= S. 221, 22).	
<i>Se ælmihtga¹ zod cýðæ his sáule mild- heórt-nisse and dó him his sýnna forzífnisse!²</i>	6 w ^b (Ru, ttt-e)
46 (= S. 221, 23).	
<i>Ðæs þing wē hábbáþ zewritene be him¹, æiðer³ ze zóðe ze ýfle³, ðæt ðā zóðan men áfter āgora zóðnesse niman⁴ and forflēon⁵ mid ealle yfelnesse.</i>	4 k H ^α (ttt-www)

47 (= S. 221, 25).

.....

.....

..... and zān on ðone wég
ðē us lætt¹ tō heofonan ríce!

[3 k] gR (um)

GEISTLICH-GELEHRTES.

XVII. AUS ÆLFRIC DE VETERE TESTAMENTO.

- 1 (= S. 1, 4).
- Ðis zewrit wæs tō anum men zediht,
ac hit mæg swa þeah mánegum frémian!*
- 4 kg br. (t-w)
,, (tt-e)
- 2 (= S. 1, 5).
- Ælfric ábbod zrét frēondlice
Sízferþ æt E^{ast}-Héolon.*
- 4 kg br. (t-www)
,, (tt-e)
- 3 (= S. 1, 5)
- Ic sécge ðē tō sóðan ðæt sé biþ swiðe wís
sé ðe mid weorcum spricþ,
and sē háfþ forþganz for zóðe and for wórwulde
sé ðe mid zóðum weorcum*
- 5 hine sýlfne zeglénzþ, and ðæt is swiðe zeswítelod
on hálzum gesét-níssum
ðæt ðā hálzan wéras ðē zóðe weorc beódon,
ðæt hī wúrþfulle wæron
on ðissere wórwulde, and nū hálize sýndon¹*
- 10 on heofonan² ríces mýrriþe³,*

45: 1 ælmihtiga 2 forzifenesse 46: 1 be him zewritene 2 ægðer 3 yfele
4 niman nach men 5 for leon 47: 1 lett

XVII. Nach GREIN, Bibliothek der ags. Prosa I, 1 ff. (deren Seiten- und Zeilen-
zahlen oben in Klammer vermerkt sind) nebst der Collation von J. WILKES, Lautlehre
von Ælfrics Heptateuch und Buch Hiob (= Bonner Beiträge zur Anglistik 21), Bonn
1905, S. 6 ff. 3: 1 sindon 2 heofenan 3 mirhðe

and héora gemýnd nu þurhwínaþ⁴ ā tō wóru^{lde}
 fór heora ánræ¹ dnisse,
 and héora trýwþe wiþ zód.

↓
 4 kg br. (tt-e)

4 (= S. I, 12).

Ðā zímelēasan mén, <ða> ðe héora líf
 ádrúgon on eátre ídelnisse
 and swā zeéndodon, héora gemýnd
 is forziten on hálgum zewritum,
 5 búton ðæt séczaþ ðā eáldan zesétnissu
 héora ýfelan dæda,
 and ðæt ðæt hī fordēinde sýndon.¹

4 kg br. (t-www)

↓
 „ (tt-e)

5 (= S. I, 15).

Ðū bæde mē foróft Ængliscra zewrita¹,
 and ic ðē ne zetídóde
 ealles swā tímlice ær ðām ðe ðū
 mid wéorcum ðæs zewilnódest²
 5 æt mē, ða³ ðū mē bæde for zódes lufon zéorne
 ðæt ic ðe æt hām æt ðinum
 hūse zespræce, and ðū ðā swíde
 mændest ða ðā ic mid ðē wæs,
 ðæt ðū mīne zewrita bezitan ne mīhtest.

4 kg br. (t-w)

↓
 „ (tt-e)

6 (= S. I, 20).

Nū ic wille¹ ðæt ðu hæbbe hīrū ðis lítle,
 nū ðē wísdóm zelicaþ,
 and ðū hine hábban wilt, ðæt ðū ealles
 ne beo mīnra bōca bedæled.

4 kg br. (t-www)

↓
 „ (tt-e)

7 (= S. I, 22).

God lífaþ ðā zóðan wéorc, and hē wíle¹
 hīz hábban æt ús, and hit ýs
 áwriten wítodlice be hím ðæt hē sýlf
 blissaþ on his ágenum wéorcum,

4 kg br. (t-w)

↓
 „ (tt-e)

5 swā swā se seálmwyrhta² ðús sang be hím:
 'sit glória dómīni in séculum séculi,
 letábitur dómīnus in opéribus súis':

1 kgD (um-ww)

ðæt ýs on Ængliscra spræce:

4 kg br. (t-www)

'si drihtenes³ wúldor on wóru^{lde} wóru^{lde}:

1 kgD (tt-ww)

10 blissaþ drihten⁴ on his ágenum wéorcum⁵.

3: 4 þurhwunad nu 4: 1 sindon 5: 1 zewritena 2 zewilnodost 3 þa þa
 6: 1 wille ic 7: 1 wyle 2 sealmwirhta 3 ures drihtenes 4 ure drihten blissad

8 (= S. 1, 27).

Ðūs cwæþ se witega.¹ se ælmihtiga sciþpend
 zeswutelodé hine sylfne
 þurh ða micclan weorc ðe hē zewórhte æt frúman,
 and wólde ðæt ðā zescéafta
 5 zesáwon his mærfþa and on wúldre mid him
 winodon ón ðenisse.

4 kg br. (t-w)

,, (tt-e)

on his únderþeod-nisse him æfre zehír-
 súme: for ðām ðe hit ys
 swiðe wólic ðæt ða zewórhtan zescéafta
 10 ðām ne béon zehírsúme
 ðe hie zescóp² and zewórhte.

6 w^b (Ru, h-wwww)

9 (= S. 2, 2).

Næs ðeos wóruð æt frúman, ac zóð hī zewórhte
 sílf¹ se ðe æfre þurhwunode,
 búton ælcum anzinne ón his micclan wúldre,
 and on his mæzenþrym-nisse.²

6 gw^b (Ru, um-www)

10 (= S. 2, 4).

And se ræð wæs æfre on his ræð-fæstúm
 zehánce ðæt hē wýrcean¹ wólde
 ðā zescéafta² and þurh³ lífe hī⁴ líf-fæstán
 on ðām lífe ðe hī⁴ hábbaþ.

6 gw^b (Ru, tt-e)

11 (= S. 2, 8).

Hēr is seo hálge¹ þrinnis on ðisum þrim mánnum:
 se ælmihtiga fæder of nānum
 oþrum zecúmen, and se micla wísdom
 of ðām wísan fæder² acénned.

6 gw^b (Ru, um-www)

5 sé ðe us alýsde of þeowote³ syððan
 mid ðær⁴ menniscnyse⁵ ðe hē of Márian zenám.

6 w^b (Ru, ttt-www)

12 (= S. 2, 12).

Nū is bēzra¹ lufu æfre² him bām zemæne:
 ðæt is se hálga gäst,

6 gw^b (Ru, tt-e)

ðe ealle þing zeliþfæst, swā micel and swā mihtig
 ðæt hē mid his zift ealle

4 kg br. (t-www)

5 ðā énglas onlíht ðe eárdiaþ on heofenum,
 and ealra mána heórtan

8: 1 witega 2 hi zesceop 9: 1 hi zeworhte zod silf 2 mægendrimnisse eall swa mihtig swa he nu ys and eall swa micel on his leohte forðan ðe he ys soð leoht and lif and soðfæstnisse 10: 1 wircean 2 þa wundorlican zesceafta be þan þe he wolde þurh his micclan wisdom þa zesceafta zescippan 3 danach his soðan 4 hiz 11: 1 halige 2 danach æfre of him anum butan anzinne 3 alisde of urum þeowte 4 þære 5 -nisse 12: 1 davor heora 2 æfre nach bam

ðē on middanġarde libbaþ, ðā ðe rihtlice ȝelīfaþ
 ón ðone lifienðan ȝód.

↓
 4 kg br. (tt-e)

13 (= S. 2, 16).

And eátra manna sýnna sōþlice forȝifþ
 ðām ðē héora sýnna sýlfwilles¹
 behrēowsiáþ, and nis nán forȝifenís
 bú'on þurh his ȝife.

6 gw^b (Ru, um-www)

14 (= S. 2, 18).

And hē spræc þurh <ðā> wítzan¹ ðē wítzodon ymb² Crist,
 forðám³ ðe hē is⁴ se willa,
 and wítodlice lúfu ðæs fæder and ðæs sūna,
 swá swā wē ær sædon.⁵

6 gw^b (Ru, tt-e)

15 (= S. 2, 20).

Seȝofonȝealde ȝifa hē ȝifþ máncynne ȝít,
 be ðām ic āwrát ær on sūmum
 oþrum ȝewrite on Éngliscre spræce,
 swá swā Isáias se wítza¹
 5 hit on bēc sette ón his wíteȝunge.

4 kg br. (t-w)

„ (tt-e)

16 (= S. 2, 22).

Se ælmihtiga¹ ðá ðā hē <ðā> énglas ȝescōþ,
 þurh his wísðóm hē ðā ȝewórhte²
 tijn éngla wérod on ðām fórmán ðeȝe³,
 fela þūsenda ón frumsceáfte.⁴

6 gw^d (Ro, um-www)

„ (t-w)

„ (um-www)

„ (t-w)

5 ðæt hē on his wúldre hine wúrþodon⁵ eálle,
 ðichamlēase, lēohhte and stránge,
 búton éallum sýnnum on ȝesæilde libbende
 <ánd> swā wlitiges ȝecýndes⁶
 swá wē séczan ne mázon.

4 kg br. (t-www)

„ (tt-e)

17 (= S. 2, 27).

And nán ýfel þing nés on ðām énglum ðā ȝýt¹,
 ne nán ýfel ne cóm þurh ȝódes
 ȝescéapen-nýsse², forðám³ ðe hē sýlf
 is allȝód⁴, and æle ȝód cymþ⁵ of him.

6 gw^d (Ro, tt-w)

„ (ttt-e)

„ (tt-w)

„ (ttt-e)

13: 1 silfwilles 14: 1 witezgan 2 witezodon ymbe 3 for þan 4 ys 5 sædon
 cer 15: 1 witeza 16: 1 danach scippend 2 þa zeworhte he þurh his wisdom 3 da-
 nach on micelre fægernisse 4 þam frumsceafta 5 wurþodon 6 zecindes 17: 1 ȝit
 2 zescéapennisse 3 for þan 4 eallȝod 5 cimð

18 (= S. 2, 28).	
<i>And ðā enġlas ðā wīnodon mid zōde on ðām wuldre.¹</i>	6 w ^b (Ru, mt-www)
<i>hwæt, ðā binnan syx² dāzum</i>	„ (tt-mw)
<i>ðe se sōða zōð ðā zescēafta zescēōp</i>	„ (mt-www)
<i>ðē hē zescīppan wōlde:</i>	„ (tt-mw)
19 (= S. 2, 32).	
<i>Gescēawode se¹ enġel ðe ðær ænlicost wæs,</i>	6 w ^b (Ru, ütt-me)
<i>hū fæġer hē sýlf² wæs,</i>	„ (um-www)
<i>and hū scīnende on wuldre, and cūnnode his</i>	„ (ütt-me)
<i>mīhte, ðæt hē mīhtiz wæs zescēapen.</i>	„ (um-www)
20 (= S. 2, 34).	
<i>And him wél zeliçode his wúrġfulnis ðā.</i>	6 gw ^d (Ro, um-www)
<i>sē hātte Lúciſer (ðæt is¹</i>	„ (t-w)
<i>lèohþérend) fór ðære miclan béorht-</i>	„ (um-www)
<i>nisse his mæran hīwes.</i>	„ (t-w)
21 (= S. 2, 36).	
<i>Ðā þūhte him tō hūalīc ðæt hē seġolde hýran¹</i>	6 gw ^d (Ro, tt-w)
<i>æniſum hlāfōrde</i>	„ (ttt-e)
<i>ðā hē swā ænlic wæs, and nolde wúrġian</i>	„ (tt-w)
<i>ðone ðē hine zewōrhte,</i>	„ (ttt-e)
22 (= S. 2, 38).	
<i>And him þāncian æfre ðæs¹ hē him forġeaf,</i>	6 gw ^d (Ro, um-www)
<i>and beon him underþýðed²</i>	„ (t-w)
<i>ðæs ðe swiðor zéornlice fór ðære micclan</i>	„ (um-www)
<i>mærþe ðe hē hine zemæðġode.³</i>	„ (t-w)
23 (= S. 2, 40).	
<i>Hē nolde ðā habban his scīppend him</i>	6 gw ^d (Ro, tt-w)
<i>tō hlāfōrde, nē hē nolde þurhwīnian</i>	„ (ttt-e)
<i>on ðær¹ sōþfæst-nisse ðæs sōþfæstan zōdes²</i>	„ (tt-w)
<i>ðē hine zescēōp <swā> fæzerne.</i>	„ (ttt-e)
24 (= S. 2, 42).	
<i>Ac <hē> wōlde mid ricceterē him rīce zewīnnan</i>	6 gw ^d (Ro, um-www)
<i>and¹ hine mácian tō zōde,</i>	„ (t-w)
<i>and nām him zegádan onġéan zodes willan</i>	„ (um-www)
<i>tō his únwæde on éornost zefæstnod.</i>	„ (t-m)

18: 1 on þam wuldre mid zode 2 six 19: 1 se an 2 silf 20: 1 y 21: 1 hiran sceolde 22: 1 þæs þe 2 underdeodd 3 zemæðezode und danach wiederholt He nolde ða habban his scīppend him tō hlāforde nē he nolde wurđian ðone ðe hine zeworhte and beon him underdeodd ðæs ðe he swiðor zéornlice for ðære micclan mærdē ðe he hine zemæðezode (von moderner Hand durchstrichen) 23: 1 þære 2 danach sunu 24: 1 danach þurh modiznisse

25 (= S. 2, 44).		
<i>Ðā næfde hē nān sētl, hwæ'r hē mihte sittan¹,</i>		6 gw ^d (Ro, tt-w)
<i>forðām² ðe nān hēofon nōlde</i>		„ (ttt-e)
<i>hinę āberan ne nān rice nēs ðe his bēon</i>		„ (tt-w)
<i>mihte³ onzēan zodes willan.⁴</i>		„ (ttt-e)
26 (= S. 2, 47).		
<i>Ðā onfunde¹ se mōdiga hwylce² his mihte³</i>		6 gw ^d (Ro, um-www)
<i>wæron, ðā ða his fēt</i>		„ (t-w)
<i>ne mihton⁴ stāndan, ac hē fēoll ðā</i>		„ (um-www)
<i>ādūne⁵ tō deofte āwēned.⁶</i>		„ (t-w)
27 (= S. 3, 3).		
<i>On¹ ðām sýxtan² dæge sýððan³ ðis was zedōn⁴,</i>		6 gw ^d (Ro, tt-w)
<i>zesczōp se ælmihtiga⁵ zōd mánnan</i>		„ (ttt-e)
<i>of eorðan, Adām⁶, and him sāule⁷ forzēaf,</i>		„ (tt-w)
<i>and E²van⁸ of Ā¹dames ribbe,</i>		„ (ttt-e)
28 (= S. 3, 6).		
<i>Ðæt hī segōdon hábban, and hēora ofspring</i>		6 gw ^d (Ro, um-www)
<i>mid him ðā fæzran¹ wūnūnze</i>		„ (t-w)
<i>ðe se fēond forlēas, zif hī hýrsumedōn²</i>		„ (um-www)
<i>hęora scippēnde on riht.</i>		„ (t-w)
29 (= S. 3, 8).		
<i>Ðā beswāc se deofol sýððan¹ eft ðā mén,</i>		6 gw ^d (Ro, tt-w)
<i>ðæt hī zōdes zebōd² tōbræcon</i>		„ (ttt-e)
<i>forrāde, and wūrdon deādlice ðā³</i>		„ (tt-w)
<i>and ādræfde⁴ of ðære mýrhþe⁵,</i>		„ (ttt-e)
30 (= S. 3, 11).		
<i>And eáll hęora ofspring¹ ðē him of cōm</i>		6 gw ^d (Ro, um-www)
<i>sýððan², oþðæt ūre hælend</i>		„ (t-w)
<i>Crist ūre ýfel zebētte swā</i>		„ (um-www)
<i>swa ðeos rácū æfter ūs sēzþ.³</i>		„ (t-w)
31 (= S. 3, 13).		
<i>Wē nimaþ¹ of ðām bōcum ðās endebyrd-nisse²</i>		1 kgD (tt-ww)
<i>ðē Mōises āwrāt se mæra heretōga,</i>		

25: 1 sittan mihte 2 for þan 3 mihte beon 4 danach þe zeworhte ealle ðinc
 26: 1 afunde 2 hwylce 3 mihta 4 danach furðon ahwar 5 adun 6 awend and ealle
 his zegadan of þam zodes hirede in to helle wite be heora zewirhtum 27: 1 davor þa
 2 sixtan 3 siððan 4 zedon was 5 ælmihtiga 6 danach mid his handum 7 sawle
 8 danach eft siððan 28: 1 fæzeran 2 zehirsumedon 29: 1 siððan 2 bebod 3 þa
 deadlice 4 danach butu 5 danach to þisum middanearde and on sorhze leofodon and
 on zeswincum siððan (verderbte Verse?) 30: 1 ofspring 2 siððan 3 sezð 31:
 1 nymað 2 -nysse

<i>swa swā zōd him sylf³ dihte on hęora sunderspræce, đā đā hē mid zōde wūnode.⁴</i>		
5	<i>fļowertiz dāga on ān underfōnde⁵ his lāre, and hē ætes ne zǫmde⁶ on eallum đām fyrste for đære miclan bisnūnge đæra bōca lāre.</i>	4 kg br. (t-w) ↓ " (tt-e)
32 (= S. 3, 18).		
<i>Fif bec hē āwrāt mid wūndorlicum dihte. sēo fōrme is¹ Génesis</i>		1 kgD (tt-ww)
<i>đē befēhþ đās rácu fram² frum-scǫfté, and be Adāmes sǫnne,</i>		4 kg br. (t-ww) " (tt-e)
5	<i>and hū hē léofode nīzan hund zęara on đær³ fōrman yldē đissere wōrulde, and bearn zestrǫnde⁴ be his zebeddan E^touu, and hē siđđan zewāt mid sōrge tō helle.</i>	1 kgD (tt-ww)
33 (= S. 3, 22).		
<i>Cain was his sūnu. se ācwealde his brōđor, Abēl zehāten, unscyldizne¹ mǫnman, for his āzenum andan đē hē hǫfde tō him, and Caines ofsprinǫz đē him of cōm.</i>		1 kgD (um-ww)
34 (= S. 3, 24).		
<i>Syđđan¹ eall wearþ² ādrēnced on đām deopan flōde đē on Nōēes³ dāzum ādýdde eall mǫncynn⁴, būton đām⁵ mǫnnum đē binnan đām earce wæron, and of đām yfelan tēame 5 ne cōm syđđan nǫn-þinǫ.⁶</i>		1 kgD (tt-ww)
35 (= S. 3, 27).		
<i>Ac Adām zestrǫnde¹ æfter Ā'beles slēze ōđerne sūnu, đē Sēth was² zehāten. of đām cōm strēnǫz³, đæt đæt cūcu belāf, Noē and his wif and hęora Iri sūna.</i>		1 kgD (um-ww)
5	<i>Sēm, Cham and Iáfeth mid hęora þrim wifum.</i>	4 kg br. (t-w)
36 (= S. 3, 30).		
<i>Wē sécǫþ [nū] mid ofste đās endebyrd-nisse¹, fordām² đe wē oft habbaþ ýmb³ đis āwriten mid mǫran andǫite, đā đū miht sceāwian ēac⁴ đā zetāc-nūnǫ.</i>		6 w ^b (Ru, tt-m) ↓ " (t-ww)

31: 3 him god sylf 4 danach on þam munte Sinai 5 and underfenz 6 zimde
 32: 1 is 2 davor ærest 3 þære 4 zestrinde 33: 1 unscyldizne 34: 1 siđđan
 2 forwearđ 3 noes 4 mancinn 5 danach eahta 6 nan þinǫz siđđan 35: 1 zestrinde
 2 se was seth 3 strenze com 36: 1 endebyrdnisse 2 for þan 3 ymbe 4 davor and

37 (= S. 3, 33).		
<i>Ādām¹ zetācnude</i>	<i>đē on đām sīxtan</i>	6 w ^b (Ru, tt-ww)
<i>đēge zescēapen wæs</i>	<i>zōd² ūrne hǣlend</i>	↓
<i>Crist</i>	.. . . . . "	„ (īūm-ww)
38 (= S. 3, 35).		
<i>Ēve¹ zetācnode</i>	<i>đē of A' dāmes</i>	6 w ^b (Ru, tt-m)
<i>sīda<n> gewórh̄t wæs²</i>	<i>zōdes zelādunze.</i>	„ (t-ww)
<i>đē of Cristes sīdan</i>	<i>sīđđan wearþ ācēnned.</i>	4 kg br. (t-ww)
39 (= S. 3, 36).		
<i>Ābēles slēge</i>	<i>sōþlīce zetācnode</i>	6 w ^b (Ru, tt-ww)
<i>hǣlendes¹ slēge</i>	<i>đe đū Jūdiscan² ofslōzon.</i>	„ (īūm-ww)
<i>ýfele zebroþra,</i>	<i>swa swā Cāin wæs.</i>	4 kg br. (t-w)
40 (= S. 3, 37).		
<i>Sēth Adāmes sūnū</i>		6 w ^b (Ru, tt-m)
<i>and ēac se þridda¹,</i>		↓
	<i>is² zesēd đrist,</i>	
<i>and hē zetācnode</i>	<i>in-twīlce</i>	↓
5 <i>Crist đē³ of đēade arās.</i>		„ (t-ww)
	<i>on đām þriddan đēge.</i>	2 w s̄m.
41 (= S. 3, 40).		
<i>Enōch wæs¹ se seofoda</i>	<i>mān fram Adāme.</i>	4 k (ttt-e)
<i>hē wórh̄te godes willan,</i>	<i>and zōd hine² zenám</i>	6 w ^b (Ru, tt-me)
<i>mid ánsundum licuman³</i>	<i>úpp⁴ of đisum life,</i>	
<i>and hē is⁵ cícu zit</i>	<i>swā swā Helias</i>	4 k (tt-me)
5 <i>se déla wítza⁶,</i>	<i>đe ealswā wæs⁷</i>	↓
	<i>zenúmen tō đām oþrum life.</i>	„ (hh-ww)
42 (= S. 3, 44).		
<i>And hī cumaþ bēzen</i>	<i>tozēanes Antecriste</i>	1 kgD (tt-ww)
<i>đæt hī¹ hīs lēasunza</i>	<i>ālēczan² þurh zōd,</i>	3 gw s̄m.
<i>and bēoþ đonne ofslēzene³</i>	<i>þurh đone fēond</i>	1 kgD (tt-ww)
	<i>sýlfan⁴, and⁵ eft arisaþ.</i>	
5 <i>swā swā ealle men dōþ.</i>		6 w ^b (Ru, m-ww)

37: 1 davor þæt 2 davor þurh 3 dafür þe com to þissere worulde and us geed-
 niwode to his zelicnisse 38: 1 Eua 2 zōd silf zeworhte 39: 1 davor ures 2 iu-
 deiscan 40: 1 eac—þridda von moderner Hand über der Zeile 2 ys 3 se þe
 41: 1 danach zecized 2 danach þa 3 lichaman 4 upp nach life 5 ys 6 witeza
 7 wæs ealswa 42: 1 hiȝ 2 aleczon 3 ofslēzen 4 sylfan feond 5 danach hi

43 (= S. 3, 46).	
Noë ðe on ðam árce wæs	6 w ^b (Ru, tt-ww) →
on ðam miclan ¹ flóde ðe ealle wórwuld	6 w ^b (Ru, ütt-m)
ādréncte búton ðam éahta mánnunum	
ýs zereht réquiēs	,, (üm-ww)
5 (ðæt is rést on Énglisc)	6 w ^b (Ru, tt-m)
and hē zetácnode <úrne hælend>	1 kgD (tt-ww)
Crist ðe forþ cóm tō ūs, ðæt hē ūs of ýðum	
ðissere wórwulde tō réste zebróhte	
and tō blisse mid him.	
10 and swā forþ oþ ende ælc hāliġ fæder	4 kg br. (t-ww)
mid wórdum oððe mid wéorcum	
cýþðón ² ūrne hælend and his fer. ³	,, (tt-e)

XVIII. AUS ÆLFRICS EPILOG ZUM HEPTATEUCH.

1 (= 370 ff.).	
Nelle wē séczan nā swiður ¹ be ðissum ²	6 w ^b (Ru, ttt-ww)
bútan ³ ðæt se I'srahēl ðe wē ymbe sprēcun ⁴	
místlice færde ⁵	
oþ ðæt hē tō cýningum fenzon. ⁶	6 w ^b (Ru, ttt-me)
5 swá swā on cýninga bōcum is	6 w ^a (Ro, mt-ww)
füllecuþ ⁷ be ðam	
2 (= 374 ff.).	
Ðā rōmaniscan tīode wærun ¹ eac lónge	6 w ^b (Ru, t-mw)
bútan cýningum ² ær ðām ðe cristendōm wære ³ ,	
and hæfdun ⁴ him cōnsulas	
ðæt wē rædboran cwēðaþ. ⁵ se cōnsul sceólde	4 w (m-w) 3 w (t-mw)
5 him állum ⁶ wísian and béon hiora ealde ⁷	
tō ánes zġāres fyrste. ⁸ fenz donne oðer	
tō oðres zġāres fyrste tō ðām ylcan onwælde ⁹ ,	
and éode ¹⁰ onbútan ¹¹ be hiora zebýrdum. ¹²	
and be héora zepínzþum, oþ ¹³ ðæt héora formáneza	6 w ^a (Ro, mt-ww)
10 oft fenzon tō anwéalde, and winedon ¹⁴ him	
on sibbe swiðe ánrædlice.	
ond ¹⁵ hēold ælc oðerne on árweorþ-nesse. ¹⁶	6 w ^b (Ru, ttt-ww)

43: 1 miclum 2 cyddon 3 danach witodlice (das aber offenbar zum Folgenden gehört)

XVIII. Nach E. THWAITES, Heptateuchus, Oxoniae 1698, S. 161 ff. (bez. GREIN a. a. O.; Collation wie bei No. XVII); die eingeklammerten Zahlen beziehen sich auf GREINs Metrisierung des Textes, Anglia 2, 150 ff. 1: 1 swiþor 2 þisum 3 buton 4 embe spræcon 5 ferde 6 fenzon to ciningum 7 ys fullcuþ 2: 1 leoda wæron 2 lange eall swa butan cynezum 3 wære 4 hæfdon 5 cwēðaþ rædboran 6 eallum 7 heora yldest 8 fyrste 9 ylcan anwealde 10 danach swa 11 abutan 12 heora zebirdum 13 of(?) 14 wunodon 15 and 16 arweorþnisse

3 (= 385 ff.).

<i>Swā hī hæfdon ðā sýððan¹ cēsarēs ofer hī², ðæt wē cāseras cwēðaþ.³ ðā bēoþ cýnza⁴ yldest, and hī mid heóra wīsdōme zewýldon ðā æt nēhstan ealne 5 middanġarð tō heóra anwēalde.</i>	4 kg br. (t-www) ,, (tt-e)

4 (= 389 ff.).

<i>Hī hæfdon ælce dæge heora wītena zemōt, and wæron synderlice zesette¹ tō ðām ðā senatorēs (ðæt sýnd þeodwītan), ðē ðæ'zhwāmlice smēadon on anum 5 sýndrian² hūse emb³ ealles folces þearfe, and heora ræd cýþdon sýððan⁴ ðām cāsere, and him zewearþ ānes.</i>	4 kg br. (t-w) ,, (tt-e)

5 (= 394^b ff.).

<i>Grif ænig lēodscipe unzewýlde wæs¹ ðām cāsere, ðonne zesende² hē him tō swā fēla eoróða, ðe mihton zebīzan ðæt mennisc him tō³ mid ezsunge 5 ðæt hī⁴ búgon tō sibbe, óððe mid wīge, ðæt hī wúrdon zewýlde.</i>	4 kg br. (t-www) ,, (tt-e)

6 (= 399 ff.).

<i>Éft on ðām cristendōme Constantīnus wæs¹ se forma cāsere ðē beaz² tō Criste. and ús seczaþ bēc ðæt hē sigefæst wæs þurh ðone hælend³ ðē hē hæfde gecóren.⁴</i>	6 w^b (Ru, t-mw) 6 w^b (Ru, um-ww)

7 (= 403 ff.).

<i>His æfterzenzan ēac¹ ðē on zód zilēfdun, wærun² æfre sigefæste þurh ðone sóðan zód, and se cristendōm³ wēox wel on hiora⁴ tīman, and ðæt álde dñful-zēld⁵ 5 wéarþ ādwæsced þurh hīe.⁶</i>	6 w^b (Ru, ttt-ww)

3: 1 *sipþan* 2 *hiz* 3 *cwēðaþ caseras* 4 *cininga* 4: 1 *zesette synderlice*
2 *sindrian* 3 *embe* 4 *kyddon sipþan* (so THW.) 5: 1 *wæs unzewylde* 2 *send* (THW.)
3 *danach oþþe* 4 *hiz* 6: 1 *wæs constantinus* 2 *beah nach criste* 3 *danach crist*
4 *gecoren hæfle* 7: 1 *Eac* vor *his* 2 *zelyfdon wæron* 3 *cristendome* 4 *heora* 5 *ealde*
deofolzild 6 *hi*

8 (= 407 ff.).

Se yldra Theodósius swiðe oft hæfde 4 kg br. (ttt-me)
size on mánezum gewinne,
for his miclum zelēafan, swā ðæt on simum
zefeohte zōd him zesēnde¹ „ (h-w)

5 *swā micelne wind ðæt ðā wæpn flūgun²* 6 w^b (Ru, ttt-ww)
mid swiflum zescēote³ on hiora fiond⁴,
and his fionda wæpn wændun on hie sēlfe.⁵

and fylston ðām cāsere oþ ðæt him tō fōtum 6 w^d (Ro, ttt-e)
cōm⁶ his wīderwīnna zewilniende frīdes.

9 (= 415 ff.).

Ac ðæs cāseres cēman hine acwāldun.¹ 6 w^b (Ru, t-mw)

ðā² sōna se zingra Theodósius wās 6 w^d (Ro, t-ww)
swiðe zelýfed . . . . .

and hē æfre his fyrde 4 kg br. (t-w)

5 *ðām hælēnde betæhte,* → „ (h-ww)

and zōd feaht for hine and his fyrde zehēold, 6 w^d (Ro, ttt-e)

swā ðæt on sūmne sēl 4 kg br. (ttt-me)

sūm his ealdormanna ðē him swiðe lēof wæs ↓

wearþ zelēht fram his fēondum. „ (h-w)

10 (= 421 ff.).

Ðā sēnde hē sōna tō ðæs ealdormannes sūna¹ 6 w^b (Ru, ttt-ww)

mid miclum² fultume, and hī gemētton 6 w^d (Ro, t-ww)

ðær rihte zodes engel him zāngende tōzēanes³,

se him tæhte ðone wēz 6 w^b (Ru, ttt-ww)

5 *ðē hī sylfe ne cūdon* 6 w^d (Ro, ttt-e)

ofer ānum brādum fēnne, 6 w^b (Ru, ttt-ww)

ðær nān fār ær næs

and ofer ðām wætere 6 w^b (Ru, t-w → h-ww)

mid wūndurlicum⁴ færeldē⁵, 6 w^b (Ru, ttt-ww)

10 *eallswā⁶ Mōyses dýde mid ðām ealdan Israhēl* 6 w^e (Ro, ttt-me)

ofer réadne⁷ sē, oþ ðæt hī becōmon

ðær ðær hē zehæft wæs, and his fēond⁸ ofslōgon

mid swéordes⁹ éczē and ðone ealdorman āhrēddon

frām heora rēþ-nisse.

8: 1 him sende zōd 2 wænna fluzon 3 danach swiþe 4 heora find 5 feonda
wænna wendon on hi sylfe 6 com to fotum 9: 1 acwealdon 2 þa nach ac (Z. 1)
10: 1 ealdormannes sunu 2 micclum 3 tozēanes zāngende mid him 4 wūndurlicum
5 danach drium fotum 6 ealle swa swa 7 þa readan 8 fynd 9 swurdes

11 (= 431 ^b ff.).		
<i>Swā ðæra Pērsiscra¹ cýning wæs</i>		6 w ^b (Ru, t-mw)
<i>widerræde ðam cāsere²,</i>		
<i>ðā sēnde hē his hēre him tō, and eac hē</i>		4 kg br. (t-w)
<i>gezādode³ mīcele fýrde⁴</i>		↓
5 <i>tōgēanes ðam cāsere.</i>		„ (tt-e)

12 (= 435 ^b ff.).		
<i>Ac¹ Crist him sende micelne oȝan tō,</i>		6 w ^b (Ru, t-mw)
<i>swā² ðæt hī hī³ sylfe ādrēncton⁴,</i>		4 kg br. (t-www)
<i>ān hind þūsend mánna, on ðære miclan ēa</i>		↓
<i><ðe is> Eufrates gehāten.</i>		„ (tt-e)

5 <i>ond ðā wólde hē⁵ frīþ. ðā ne mōste hē</i>		6 w ^o (Ru, t-mw)
<i>onbūȝan⁶ for his mōnna unrēde.⁷</i>		

13 (= 440 ff.).		
<i>Hē hāfde on his ánwealde ān þūsend cēmpena,</i>		4 kg br. (ttt-me)
<i>swā cēne tō wīȝe</i>		
<i>ðæt hī wæron gehātene ealle immortāles¹</i>		↓
<i>(ðæt sýndon² undēad-līce):</i>		
5 <i>ðā cwædon ðæt hī cunnian wóldon³ hęora mhte</i>		
<i>ón ðæs cāsres fýrde</i>		
<i>ær ðām ðe hī⁴ fēnȝon tō sibbe.</i>		„ (h-w)

14 (= 444 ^b ff.).		
<i>Hie fērdun¹ tō triwiende <ðā> on hie sēlfe²</i>		6 w ^b (Ru, t-mw)
<i>and ðæs cāsres fýrd frūht wīþ hie³ sōna</i>		6 w ^a (Ro, ttt e)
<i>sume fōrun onzēȝn⁴, sume fērdun⁵ hīndan</i>		6 w ^b (Ru, t-mw)
<i>oþ ðæt ðā undēad-līcan</i>		4 kg br. (t-w)
5 <i>lāȝon ȝalle dēade, and hęora cýning</i>		↓
<i>beȝh ðā⁶ tō ðæs cāsres willan.⁷</i>		„ (h-www)

15 (= 449 ff.).		
<i>On sūmne sāl wóldun¹ ðā widerrædan hāþnan²</i>		6 w ^b (Ru, ttt-www)
<i>fāran on hēȝoþ mid mīcelre fērde³,</i>		
<i>on ðæs cāsres ánwealde on rōmaniscere þēode</i>		6 w ^d (Ro, t-www)
<i>and fērdun⁴ ðā tō⁵ mid mīcle ȝefilce.⁶</i>		6 w ^b (Ru, ttt-www)

11: 1 persisra 2 þam casere wiþerræde 3 he eac gezaderode of þam saracenscum swiþe 12: 1 schließt direct an cāsere 11, 2 an 2 to swa micelne oȝan 3 hiȝ 4 adrengton 5 he wolde þa 6 abuȝan 7 manna unræde 13: 1 inmortalis 2 sindon 3 woldon cunnian 4 hiȝ 14: 1 hi þa ferdon 2 hi silfe 3 hiȝ 4 foran ongean 5 ferdon 6 þa beah 7 willa 15: 1 woldon 2 hæþenan 3 mid mīcelre fýrde faran on herȝoþ (so vom Interpolator umgestellt wegen des Anschlusses an die folgende Interpolation) 4 ferdon 5 so Thw. (fehlt GREIN-WILKES) 6 michum ȝefilce

16 (= 453 ff.).		
<i>Dis wearþ dā zecýðed¹ dām cāsere sōna,</i>		6 w ^b (Ru, t-mw)
<i>and hē hine zewēnde² tō his³ zebédum</i>		
<i>and ðæt zewinn betæhte</i>		4 kg br. (ttt-me)
<i>dām wēlwillendan hælende</i>	→	„ (h-w)
5 . . . . . <i>and him ráðe becóm</i>		6 w ^o (Ro, mt-www)
<i>Cristes sylfes fúltum, swà ðæt se hēretōza</i>		
<i>ðære hæðenra fýrde, Rúzas zehāten,</i>		
<i>mid heofonlicum tizette wearþ sōna ofslæzen⁴,</i>		
<i>and his zefēran sūme.</i>		
17 (= 460 ff.).		
<i>And eac oðer fýr of heofonum¹ becóm</i>		6 w ^o (Ro, ttt-me)
<i>and forbærnde dā hēre-lāfu²,</i>		4 kg br. (t-w)
<i>ðæt ðær nān ne belāf. swylcne³ fúltum hæfde</i>		
<i>Theodósius <æfre> þurh zōd.</i>		„ (h-ww)
18 (= 463 ff.).		
<i>On Énglalande eac wærun cýningas óft¹</i>		6 w ^b (Ru, ttt-ww)
<i>siðe fæste þurh zōd, swā² wē séczan zehýrdon,</i>		4 kg br. (ttt-me → h-w)
<i>swā swā wæs Ælfrēd cýning³, <se> ðe óft</i>		6 w ^d (Ro, t-ww)
<i>zefeah t wiþ Denum⁴, óþ ðæt hē siðe</i>		
5 <i>zewānn, and bewéode his léode.</i>		„ (tt-e)
19 (= 467 ff.).		
<i>Swā zelice Æ ðestān ðe wiþ Anlāf zefeah</i>		6 w ^d (Ro, ttt-w)
<i>and his fýrde¹ ofslōh and astýmde² hine sylfne</i>		4 kg br. (t-w → h-ww)
<i>and³ on sibbe winode⁴ sið ðan.⁵</i>		→ 6 w ^d (Ro, ttt-e)
20 (= 470 ff.).		
<i>E¹ adzār se æðela and se ánræda cýning¹</i>		6 w ^b (Ru, ttt-me)
<i>ærðe zodes lóf on his léode zehwær,</i>		
<i>galra cýninga² swiðost ofer Énz<e>la-þeode.</i>		
<i>and him zōd zewýlde³ his wíðerwinman á,</i>		
5 <i>cýningas⁴ and eorlas, ðæt hē cōmon him tō</i>		
<i>būton ælcum zefeohte, frides wilniende,</i>		
<i><and> him underþeode tō dām ðe hē wólde,</i>		
<i>and hē wæs zewéorðod⁵ wíðe zeond lánd.</i>		

16: 1 zekydd 2 zewende 3 danach zewunelicum 4 ofslagen 17: 1 heofonum
 þa 2 here lafu 3 swilcne 18: 1 On engla lande eac oft wæron cýningas 2 swa swa
 3 cýning 4 denan 19: 1 fýrde 2 astimde 3 danach he 4 wunude 5 danach mid
 his leode 20: 1 cýning 2 cýninga 3 zewilde 4 cýningas 5 zewurþod

21 (= 478 ff.).

Wē endiaþ nū ðisne cwīde ðus, þān- 4 kg br. (ttt-me)
 ciēnde ðām æl-mihtigan¹
 éalra his gōdnissa, <ánd>² se ðe æsfr
 rīcaþ on éc-nisse.³ „ (h-ww) ↓

DIDAKTISCHES.

XIX. DIE SPRÜCHE CATOS UND VERWANDTES.

I.

Mōnn¹ scéal þurh his mōdes snoternesse² hine sēlfne 6 w^b (Ru, ttt-m)
 zeglēngan³ tō wīsre lāre. „ (tt-ww)

I.

2 (= 1, 2).

Ne beð ðū tō slápor¹ nē tō ídel-géorn, 3 w (t-m)
 forðón² ðe se slæp ond ðæt ídel „ (tt-m)
 fèt únþeawás ond unhælo ðæs lichoman. „ (t-m)

3 (= 1, 3).

Ðæt wē cwéðað ðæt si bést¹ æfter góde ðæt món 3 w (ttt-e)
 si² zesceādwiś, ond zemētgian cūnne „ (h-ww)
 zē³ his spræce zē his swīgan, ond wite hwanne hē „ (ttt-e)
 zespræcen hæbbe, ond hwænne⁴ „ (h-ww)
 5 hīm zeándswerod⁵ sie. „ (ttt-e)

4 (= 1, 5).

Ðon¹ ðū óðerne² tæle, don¹ zepénc ðū ðæt nán món ne biþ léahor-léas.³
 3 w (hh-www | tt-www)

5 (= 1, 8).

Þeáh þān wif ðē hwæne tō wréze, 3 w (t-ww)
 ne zelēf¹ ðū hire² tō hráde, „ (tt-m)
 forðón ðe heō weorþ³ oft monezum⁴ tō féond⁵, „ (t-ww)
 forðón ðe hē bíþ ðām⁶ hlāfóre „ (tt-m)

21: 1 ælmihtigan 2 and stillschweigends von THWAITES eingesetzt 3 danach Amen, und in roter Tinte

Nis ðis zewrit be ánum men áwritan, ac <hit> ys be éalhum.

XIX. Nach L. CHR. MÜLLER, Collectanea Anglo-Saxonica, Havniae 1835, S. 28 ff. und Collationen MAX FÖRSTERS 1: 1 dieser Spruch nur in B; — Mann B 2 snoternysse B 3 sylfne zeglēngan B 2: 1 slæpor A, slæpel B 2 forðū A, for þam α, for þan B, und so oder ähnlich meist (forðon in A nur 27, 3. 28, 2. 39, 3. 41, 2) 3: 1 seo betst AB 2 sie A, seo B 3 davor ægðer AB 4 hwonn^e A, hwanne α 5 zeansward α, zeandwyrd A 4: 1 ðonne alle 2 danach mon u. ä. alle 3 leahterleas A, lehterleas B 5: 1 zelyf Aα 2 hire fehlt Aα 3 hie (hy) weorðað Aα, heo wyrcð hire usw. B 4 manezum Aα, manege B 5 feonda A, find α 6 þam A, þan B

5 *hóldra ðonne híre⁷, forðón <ðe> hęō⁸ óft* 3 w (t-ww) }
hátaþ⁹ ðæt se hláford lifaþ. „ (tt-m) }

6 (= 1, 10).

Ne sit ðú wiþ ánwilne mónn ne¹ oferspræcne. 3 w (um-w) }
mónezum² wénn is forzifen „ (h-w) }
ðæt hē spræcan mæg, ónd swiðe fēawum „ (um-w) }
ðæt hē zesceadwis sie.³ „ (h-w) }

7 (= 1, 13).

Wite ðæs mæran þonc¹ ðe ðú hæbbe ðonne ðæs ðe ðe mónn zeháte. 3 w (mh-ww)

<i>ne hópa ðú tō swiðe tō ðām ðe ðe món zeháte: ðær lýtel zeháten</i>	6 w ^b (Ru, um tt-m)
<i>biþ, ðær biþ lýtel álógen.</i>	„ (um-m)

8.

<i>Ne bęō ðú tō ánwille, forðon ðē</i>	6 w ^b (Ru, üt-m)
<i>is zelič-licre¹ ðæt ðú</i>	„ (h-ww)
<i>sī² mid rihte oferstæled ðonne <ðæt> ðú</i>	„ (üt-m)
<i>oferstæle ððerne mid wōzhe.</i>	„ (h-ww)

9.

<i>Ðæt biþ se mæsta¹ wórþscipe² ðæt monn</i>	6 w ^b (Ru, mh-ww)
<i>cünne riht³ zecnāwan and hit⁴ wille zeháfan.</i>	

10 (= 1, 15).

Sprec óftor¹ embe ðāres mónnes wēldæde ðonne émb ðine ázne², 3 w (üt-me)
ond eýþ ðā mónezum³ mónnum. „ (mt-w)

11 (= 1, 16).

<i>Ðonne ðú eald sī¹ ond mónizra² ealdra</i>	3 w (ttt-me) }
<i>cwyðas and lāra zeāwod hæbbe,</i>	„ (ttt-ww) }
<i>zedō hie³ ðonne ðām zionzan tō witanne.</i>	„ (ttt-me) }

12 (= 1, 17).

Peāh ðe mónn hwelces ýfles¹ ðnlāze² ond ðú ðe unscýldizne wite, ne rec ðū³ 3 w (mh t-ww)
hwæt hū ræden oððe rūnjen: hēo tēoþ ðe ðæs ðe hie him sēlfe⁴ þencap.

5: 7 *hi*ra A, *hyre* α 8 *hi* A, *hy* α 9 *hatiað* Aα, *hated* B 6: 1 *danach wið* alle 2 *manezum* Aα, *manegan* B 3 *seo* (sy α) *zesceadwis* Aα (*heo syn zesceadwise* B)
 7: 1 *ðanc*, *þanc* alle 8: 1 *zeličlicra* A, *zerisenlicre* α, *lihtlicre* B 2 *seo* AB 9: 1 *sæ* (se B) *mæste* AB 2 *weorðscype* A, *wurðscipe* αB 3 *ryht* A 4 *danach ðonne* alle
 10: 1 *ofer* alle 2 *azna* A, *azene* αB 3 *manezum* Aα, -a B 11: 1 *sie* A, *sy* α, *seo* B
 2 *manezra* AB (*monize ealde* α) 3 *hi* A, *hy* α, *heo* B 12: 1 *yfeles* AB, fehlt α
 2 *onhlize* A, *hlihze* α, *belize* B 3 *reawu* A, *reht þu* α, *rech þu* B 4 *sylfe* alle

13 (= 1, 18).

<i>Ðonne ðū zesælzost¹ sio, zepenc²</i>	3 w (tt-e)
<i>dónne ðæt ðū máge únsældā³ zepólian,</i>	„ (tt-ww)
<i>zif hǫō ðē ón becūmen.</i>	„ (tt-e)
<i>fordām ðe se ende and ðæt anzin ne biþ ealnez⁴ zelic.</i>	6 w ^b (Ru, t-ww)

14 (= 1, 19).

<i>Ne hōpa ðū tō swiðe¹ tō óðres monnes deaðe:</i>	3 w (ttt-m)
<i>úncūþ hwá libbe lenzest.²</i>	„ (t-ww)

15 (= 1, 20).

<i>Þeah¹ ðē earm frēond² lýtel sýlle, nim hit tō mýceles þonccs.³</i>	3 w (ttt-me ww)

16 (= 1, 21).

<i>Gif ðū earm weorðe, zepenc ðæt ðū hit eaðe zepólie:</i>	3 w (tt-me)
<i>zepenc ðæt ðē ðin módor nácodne zebær.</i>	„ (ttt-ww)

17 (= 1, 22. 2, 3).

<i>Ne ondræd ðū ðē deap tō swiðe, <fordón> ne zelifaþ¹ monn náht² mýrzes</i>	3 w (tt-e ttt-ww)
<i>ðā hwile ðe hē him ondrædeþ.³</i>	„ (tt-e)
<i>ne forzít ðū hine þeah ealne⁴, ðý læs</i>	6 w ^b (Ru, üt-ww)
<i>ðū þolige⁵ ðæs écan lífes.</i>	„ (tt-m)

18 (= 1, 23).

<i>Gif ðē món mid ýfele leánige ðæt ðæt ðū tō zóde zedó¹,</i>	3 w (h-w tt-ww)
<i>ne wít ðū hit nā² zóde, ac wárna³ ðē sélfnē.⁴</i>	„ („)

19 (= 1, 24).

<i>Ðý óftor mon zehélt¹ ðæt hē hǫefþ, zif hē him</i>	3 w (m-ww)
<i>ondræt ðæt hit oðscēote.</i>	„ (tt-ww)
<i>. . . . . : ðý mon spærlice dælp²</i>	„ (m-ww)
<i>ðe mon nēle³ ðæt hit forbærste.</i>	„ (tt-ww)

20 (= 1, 28).

<i>Gif ðu bearn hæbbe, lær hǫō¹ ðā cræftas, ðæt hio²</i>	3 w (ttt-m)
<i>mágen be ðón libban:</i>	„ (tttt-e)
<i>úncūþ hū him æt æhtum zesæle:</i>	„ (ttt-m)
<i>cræft biþ bætra³ ðonne æht.</i>	„ (tttt-e)

13: 1 zeselzost A, zesælzost α, -est B 2 þenc A 3 unselda A, þu zeseldēn eadc B
 4 ealnezew u. ä. alle 14: 1 to swiðe fehlt AB 2 lenzest libbe alle 15: 1 dieser
 Spruch fehlt α 2 friond A 3 miccles þances A, mycele þance B 17: 1 zeleafað Aα,
 leofeð B 2 noht Aα 3 ondræt(t) alle, davor deað Aα 4 ealnezew A 5 þolige A, þor-
 nie B 18: 1 do alle 2 no A 3 warena A, warne B 4 sylne A, silfne α, sylfen B
 19: 1 zehylt Aα, zehcalt B 2 dæld spærlice u. ä. alle 3 nyle A 20: 1 heo B, fehlt
 Aα 2 hie A, hy α, heo B 3 bætera A, betere α, betre B

21 (= 1, 25).

*Ne gehát ðū nānþing¹ twía: hwæt scǣl hit ðē eft
gehāten, búton hit wære ær ālógen?* 3 w (ttt | um-e)

22 (= 1, 32).

*Ne becǣp¹ ðū ðin wítod² on wén. wíte mǣran
þonc³ ðæs⁴ ðū hæbbe ðonne ðæs ðe ðū ðē wéne.* 3 w (t | tt-me)

23 (= 1, 36).

*Ne béo ðū tō wéamōd¹: of yrsunge wýxt²
hátunǣ³, and of gefwærnyss⁴ lúfu.* 3 w (üt | tt-me) }
„ (üt-me) }

24 (= 1, 37).

Ðær ðær ðū niede eórsian¹ scýle, gemétga ðæt þéah. 3 w (ttt-ww | tttt-e)

25 (= 1, 38).

*Forbær oft ðæt ðū éaðe mæge wrécan¹:
gefýld biþ mihtena mæst.²* 3 w (m-www) }
„ (tt-m) }

26 (= 2, 1).

*Hælp éiðer¹ ze cūðum ze ðincūðum ðær ðu mæge:
ðincūþ hwar² hwā öþres beþurfe.³* 3 w (ttt-ww) }
„ (tttt-e) }

27 (= 2, 2).

*Ne wilnu ðū ófer ðine mæde¹ tō witanne
émbe ðā heofenlican² þing³:
fordon ðu eart eorþlic mónn, axa ðe
æfter ðām . . . .⁴* 3 w (um-ww) }
„ (tt-e) }
„ (um-ww) }
„ (tt-e) }

28 (= 2, 4).

*Ne béo ðu on ðinum eorre¹ tō anwille,
fordon <ðe> ðæt eorre² oft ðméréreþ³ monnes móð⁴,
ðæt hē ne mæg riht⁵ gecnāwan.* 3 w (tt-e | t-w) }
„ („) }
„ (tt-e) }

29 (= 2, 6).

*Béo <ðū> gehéalden on ðām¹ de ðū hæbbe.
impléo-licre hit býþ²
on lýtlum scipe ond lýtlum wátre
ðonne on mycclum³ scipe ond wátre.⁴* 3 w (t-m | tt-ww) }
„ (ttt-e) }
„ (t-m | tt-ww) }
„ (ttt-e) }

21: 1 nan þingz A 22: 1 becyp A, cyp α 2 wiotod A 3 þanc alle 4 danach þe alle 23: 1 yrsizende A, ceastfull α (vgl. 49, 1) 2 wead A, cumð B 3 hatunze AB, seofunz α 4 davor ðære alle 24: 1 yrsian Aα, eorsizen B 25: 1 wræcan mæge u. ä. alle 2 mihtene mæst B, middes eades Aα 26: 1 ægðer alle 2 hwær A, hwære B 3 þurfe A 27: 1 mæð Aα 2 heofenlican A 3 þingz A 4 vgl. quae sunt mortalia cura Cato 28: 1 yrre Aα 2 yrre Aα (B abweichend) 3 amyrræð Aα 4 forðon—móð for móð adweleð þone mann B 5 ryht A; davor þæt Aα 29: 1 ðæm A, þan B 2 hæt bið A, hyt byð α, man rowð B 3 mic(c)lum Aα, mycelan B 4 davor mic(c)lum Aα, mycele B

30 (= 2, 8).

<i>Ne wén dū¹ dæt se ýfla auht zōdes zestréone²</i>	3 w (t-ee ww)
<i>mid his ýfle: d̄gah³ hit béo⁴ sume hwīle forhólen,</i>	„ („)
<i>hit biþ ópen⁵ æt simum cýrre.</i>	„ (t-ee)

31 (= 2, 10).

<i>Ðonne¹ dē tōberþ wið unspēdigran mónn² dōnne dū self³ béo,</i>	3 w (tt-e ttt-ee)
<i>forbér him ond zep̄ðenc dæt wel óft mon⁴ ofercýmþ dōne dē hine ær ofercóm.</i>	

<i>swā mon⁵ on ealdum b̄spellum⁶ cwīþ: 'hwīlum⁷ ānes⁸ tīd, hwīlum óþres.'</i>	6 w ^b (Ru, üt-ww mh-www)

32 (= 2, 12).

<i>Ne séc dū nū¹ þurh hlýtas² hū dē scýle zewurðan³, ac dō swa dū bétst mæge:</i>	3 w (t-www ttt-m)
<i>éade zerædeþ god his willan be dē⁴, dēah hē hit dē ær ne sécge.⁵</i>	

33 (= 2, 13).

<i>Forlæt dæt dū óndan¹ næbbe to óþres</i>	3 w (tt-e t-ww)
<i>mónnes zōde, forðón <de> dū swencst</i>	„ („)
<i>dē selfne² swīðor dōnne hine.</i>	„ (tt-e)

34 (= 2, 14).

<i>Ne béo dū to¹ órmód þeah de on² únrht</i>	3 w (um-w t-ww)
<i>sie³ zedemed. lýt monna biþ⁴</i>	
<i>lónge zefæzen⁵ d̄as⁶ hē óþrum ætwræncþ.⁷</i>	

35 (= 2, 15).

<i>Gif dū wiþ hwone sáce hæbbe . . . . .</i>	3 w (tt-w —)
<i>and git dōnne zesémede wéorðen,</i>	„ (üm-www)
<i>ne wréc dū nō d̄ā ærran ýfelo <on him>,</i>	„ (tt-w www)
<i>būton hio¹ mon eft núwize.</i>	„ (üm-www)

30: 1 danach no A, nu B 2 zestryne Aα 3 davor forðam u. ä. alle 4 beo nach forholen alle 5 open nach cyrre 31: 1 Ðonne—dōne dē | Ðonne þu zeseo zinzran mann dōnne du sie and unwisran and unspedigran. þonne zep̄ðenc dū hu oft se ofercýmð oþerne de Aα 2 unspedigre menn B 3 sylf B 4 man B 5 man(n) alle 6 biþspellum 7 davor þæt Aα, danach beo Aα, byð B 8 esnes alle 32: 1 no A 2 lietias A, hlitas α, hlotes B 3 zewurðan (zeweorðan α) scýle Aα, zelimpan scule B 4 danach and þine dēarfe alle 5 sécge A 33: 1 andan Aα (ande B) nach zode alle 2 sylfne Aα, sylfen B 34: 1 to fehlt A 2 on fehlt AB 3 sie A, si α, beo B nach þeah 4 byð B, wyrð A, weorð α 5 fæzen A, fæzen α, zefæzen B 6 danach de alle 7 oðerne bewrencð Aα, odren ætwræncð B 35: 1 hie A, hi α, heo B

36 (= 2, 16).

Ne dō ðū náuðer, ne ðē sēlfne¹ ne hēre, ne ðē sēlfne¹ ne léah.

3 w (tt-m | mt-w | www)

æiðer² ðāra is dýsigrā mōnna þēaw, ðē swincaþ æfter léasum zēlpe.³

6 w^b (Ru, tt-m | ttt-m)

37 (= 2, 18).

Ðæt is héah-wisðóm ðæt mon¹ liccette² dýsig,

3 w (mt-me)

onð ðæt is ðæt mæste dýsig

,, (tt-ww)

ðæt mōnn³ liccette² wisðóm.

,, (mt-ww)

38 (= 2, 20).

Swā mon mā spricþ, swā him læs monna zēlēfþ.¹

3 w (ttt-m | mh-ww)

39 (= 2, 21).

Gif ðū hwæt on ðin drincen misðó,

3 w (ttt-w)

ne wít ðū hit nā¹ ðām éaloþ,

,, (ttt-e)

fordón ðū his wéolde ðē sēlf.²

,, (ttt-w)

40 (= 2, 23).

Nafa ðú tō yfel ellen . . . . .

3 w (ttt-w)

þgāh ðē hwéle¹ únwilla becúme.

,, (ttt-m)

oft bringeþ² sēo wýrd ðone willan × 2

,, (ttt-w)

ðē eft biþ ún-anderzilde.³

,, (ttt-m)

41 (= 2, 25).

Ne wéorðe¹ ðē næfre ðas² wá ðæt ðū ðé

3 w (tt-www)

bétran ne wéne³, fordón ðe se wéna

,, (ttt-m)

ðē ne læt⁴ næfre forwéorðan.

,, (tt-www)

42 (= 2, 26).

Ne céos ðú¹ nēnne mōnn be his ðhtum,

3 w (tt-w | www)

nē ðine ázne² ne amérr³:

,, (ttt-me)

moniz mōn hæfþ micel féax on <his> fórun-héufde,

,, (tt-w | www)

and wéorþ⁴ þēah færlíce cálu.

,, (ttt-me)

43 (= 3, 14).

Bisna ðē be sumum ménn, fordón¹ ælces monnes lif biþ símes monnes lár.

3 w (üt-me | um-w | hh-www)

36: 1 sylfne A, silfne α, sylfen B 2 æzðer Aα, æizðer B 3 leas zylpe A, leasum zilpe α, iðele zelpe B 37: 1 davor wis alle 2 liccet(t)e Aα, late B 3 davor dýsig alle 38: 1 zelyfð A, zelyfeþ α, zelefeþ B 39: 1 no A, fehlt α 2 sylf alle 40: 1 hwylc AB, sum α 2 brined Aα, bryneð B 3 andergylde Aα, andergelde B 41: 1 wurðe AB 2 to þys A, to þes α, swa B 3 ne wene betran (betere B) alle 4 forlæt A 42: 1 ðu fehlt A 2 ðina azna A, þyne azene α, þin azen B 3 amyr A, myr α 4 wýrd A, zewurð B 43: 1 danach þe

44 (= 3, 16).

Ne forswiġa¹ ðū nā² ðæt untela³ gedōn sī⁴, 3 w (tt-me | www)
ðy lās ðe menn wēnen⁵ ðæt hit lēige ðē.⁶

45 (= 3, 18).

Gif ðe mōn for rihtre¹ scyldre <ge>brōciġe, 3 w (um-wwww) }
geþōla hit wēl and beo his² geþāfa. „ (ttt-me) }

46 (= 3, 20).

Spreċ ðe gemēlice ond [ēac] swā gebær, 3 w (ttt-e | ww) }
ðy lās ðe monn lēasunġe tēo¹, „ (ttt-e) }
ðær ðū wēne ðæt ðū cyste ðine² cýðe. „ (ttt-ww) }

47.

Ne hlýst ðū nā¹ in- zesceādwiſes mōnnes 2 k (ttt-e)
wōrda, forðōn moniġ mōnn
hæfþ³ ðōne unþēaw ðæt hē ne con nytt³
spreċan, and ne mæg þeah zeswūġian.

48.

Hit biþ¹ dýsiġ þæt mon spreċe² ær dōmne³ hē þēnce. 6 w^b (Ru, um-www)

49 (= 3, 21).

Ne rēc ðū nā¹ wēamōdes wiſes wōrda, 3 w (tt-me) }
forðōn² hēo ðe oft wile³ wōpe⁴ beswicān. „ (üm-www) }

50 (= 3, 23).

Ne ondræd ðū ðe dēaþ¹ for nānum wite, 3 w (tt-www | m-wwww) }
dēah hē ðe fulġōd ne þynce. „ (ttt-e) }
hē biþ ælces yfeles² énde³ . . . . , „ (tt-www | —) }
and ne cýmþ hē <ðē> næfre mā. „ (ttt-e) }

51 (= 4, 1).

Forsēoh ðisse wōrulde¹ wlence² ġif ðū wille 3 w (mt-ww | t-www) }
bēon wēliġ on ðinum mōde.³ „ (ttt-e) }

44: 1 forswiġa A, -e B, forswiwa α 2 no A 3 untala A, unteala α, unteale B
 4 sie A, sy α, beo B 5 wenan A, wenon α 6 þe lēige u. ä. alle 45: 1 mid ryhtre A
 2 danach wel alle 46: 1 leasunġa tio A 2 þina cyste u. ä. alle 47: 1 no A
 2 hæfð vor moniġ A 3 nyt Aα 48: 1 dieser Spruch nur in B; byþ B 2 mann
 speca B 2 þone B 49: 1 na fehlt A 2 forþamde A, forþam α, forþan B 3 wile
 (wyle) oft Aα, þencē oft B 4 davor mid alle 50: 1 danach to swiðe u. ä. alle
 2 yfles A 3 ende Aα 51: 1 worlde A, icurlde B 2 wlence A, -o α, wlence B
 3 modo A

<i>forðon ðā ðe gitsiaþ ðæs welan⁴, hie beoþ⁵</i>	3 w (mt-ww t-www)
<i>symble wæðlan and ermīngas.⁶</i>	„ (ttt-e)
5 <i>ac beo⁷ gehæalden on ðinum gecynde,</i>	6 w ^b (Ru, ttt-me)
<i>ðonne hæfst ðū æfre genðh.</i>	„ (t-ww)

52 (= 4, 3).

<i>Gif ðū ðin āgen āmērre¹, ne wīt ðū</i>	3 w (tt-e mt-ww)
<i>hit nā² gōde, ac wārna³ ðē sēlfne.⁴</i>	

53 (= 4, 5).

<i>Brūc ðinra ðhta ðā hwīte ðe ðū hāl sī¹:</i>	3 w (mh-w h-www)
<i>se inhāla gitsere āh ðæt féoh,</i>	„ („)
<i>and ne āh² hine sēlfne.</i>	„ (mh-w)

54 (= 4, 6).

<i>Geþōla ðines hlāfordes and ðines lāreowes</i>	3 w (tt-m ūm-ww)
<i>eorre¹ and his wōrd wel², þeah hē ðē cīde.</i>	

55 (= 4, 10).

<i>Gif ðe þynce ðæt ðū tō wræne sē,</i>	3 w (tt-m um-ww)
<i>wīt ðæt ðinre céolan, forðon <ðe> sēo céole</i>	„ („)
<i>is ðære wambe fréond.</i>	„ (tt-m)
<i>ðonan¹ cūmaþ ðā unnyttan lūstas.</i>	6 w ^b (Ru, ttt-mw)

56 (= 4, 11).

<i>Dysig mōn him ondræt nielēnu and wūlfas,</i>	3 w (um-ww ūm-www)
<i>and ne ondræt ðone mōn</i>	„ (ttt-e)
<i>ðē hine tāla lærþ.</i>	„ (tt-ww)

57 (= 4, 12).

<i>Gif ðū stræncþo¹ hæbbe, brūc ðære tō nytte.</i>	3 w (mh-ww m-www)

58 (= 4, 17).

<i>Gif¹ ðū gōdne hlīsan wille² hābban, ne fægna ðū nānes yfles.³</i>	3 w (ttt-e ūt-w ūm-ww)

51: 4 ðæs welan gitsiað u. ä. alle 5 hie bioð A, hy byð α, byð B 6 iermen-
 zas A, eremīngas B; danach on heora (hyra α) mode alle 7 bio A 52: 1 amyrrre A,
 myrrre α 2 no A 3 warena A, warne B 4 sylfne A, silfne α, sylfen B 53: 1 sie A,
 sy α, beo B 2 nah Aα 54: 1 yrre nach hlafordes Aα 2 davor swiðe A; wel fehlt B,
 and his word wel fehlt α 55: 1 danach ðe AB (α abweichend) 57: 1 strægnede
 B, strengde α, strenzo A 58: 1 dieser Spruch fehlt α 2 wille vor godne AB 3 yfe-
 les AB

59 (= 4, 19).

Liorna ā hwæth(w)uzu: þeah ðine welan¹ 3 w (üt-w | h-ww)
ðē² forlæten³, ne forlæteþ⁴ ðē nā ðin cræft.

60 (= 4, 20).

Ne beð ðū oferspræce¹, ac hlýst ælces mónnes 3 w (üm-ww | mt-www)
worde² swiðe zéorne, forðon <ðe> ðū wórd „ („ „)
zeopniȝað³ ælces monnes willan and his þéawas, „ („ „)
þeah hē hi⁴ hwilum behelie.⁵ „ (tt-me)

61 (= 4, 21).

Gif ðū hwýlcne cræft cünne, ' bezǣ ðone zéorne. 3 w (um-ww | mt-www)

<i>swa swa sórgē¹ and émbhogan zéceþ² monnes mōd,</i>	6 w ^b (Ru, ttt-ww)
<i>swa zéceþ³ se cræft his áre.</i>	„ (tttt-m)

62 (= 4, 23).

Liorna æ thwéga æt ðām wisan², ðæt ðū mæge ðone úmwisan³ zelðran⁴:
eider⁵ ðára is swiðe nytt weorc and zerisenlic. 3 w (ttt-e | üt-ww | um-www)
„ (ttt-e | üt-ww)

63 (= 4, 24).

Gif ðū wille beon hál¹, drinc ðē zedæftlice: 3 w (tt-me | www)
ælc oferfyll and idel² fèdeþ³ únhælo.

64 (= 4, 25).

Ne læt ðū nā¹ unlófod ðæt ðū swéotule² onȝite 3 w (ttt-me | t-ww)
ðæt ðæt³ licwyrðe síe. „ (ttt-me)

<i>ðær ðe tweonize áht⁴, lōfa ðæt zemetlice,</i>	6 w ^b (Ru, m-mw)
<i>ðy læs ðe mon léasunȝe⁵ téo.</i>	„ (t-ww)

65 (= 4, 31).

Ne trūwa ðū nā¹ smýltum wétre <tō swiðe>, 3 w (hh-ww | www)
ne bilewitne² mónn ne forsioh. „ (hh-ww)

<i>ðft stille wæter stādū brécaþ.³</i>	6 w ^b (Ru, t-www)

59: 1 welen B, zeseldā A, seldā α 2 ðe vor ðine alle 3 forlætan A, -on α 4 forlæt A, forlæte B (forlæt þu α) 60: 1 davor to Aα, na B 2 worda Aα, -an B 3 zeopeni(ȝ)að Aα, zeopeniȝeð B 4 hie heo A, he heo B, hy α 5 behelien A, behelize B 61: 1 sorȝa Aα 2 zeycan A, zeyceð α, zeeceð B 3 zeycēð Aα, zeeceð B 62: 1 a hwæthwuzū A, hwæthweȝo α, æfre æthweize B 2 wisan A, wisen B 3 unwise B 4 læran nach mæge alle 5 æȝðer 63: 1 wylle hal beon alle 2 davor ælc alle 3 fet(t) alle 64: 1 no A 2 swytele A, swutule α, swutele B 3 ðæt fehlt Aα 4 áht (oh) A vor tveonize alle 5 leasunȝa A 65: 1 no A 2 bilwitne A, . . . lewitum α 3 breceð A

66 (= 4, 33).

Onzín ðæt ðē tō onhāzige: trēow- ¹	3 w (ttt-w t-ww)
licre hit ² is be stæde tō rōwenne	„ („ „)
ðōnne ut on ³ sǣ tō séglanne. ⁴	„ (ttt-w)

67 (= 4, 32).

Gif ðe æt hwylcum ¹ sǣlðum tōsǣle,	3 w (ttt-e www)
āxa ðe hwæðer ænezum ær	„ („ „)
swēlc zesǣlde. ðōnne meahht ðū	„ („ „)
<éac> hit ðy̅ ēþ zepōlian.	„ (ttt-e)

68 (= 4, 34).

Ne flit ðū nā ¹ wiþ rihtwisne ² mōn and ³ unscyldigne,	3 w (tt-w um-ww)
fōrðon ðe zōd wriçþ únrihte dōmas.	

69 (= 4, 41).

Þeah ðe ðin eald- zeféra ābélze,	3 w (im-w h-ww)
ne forzit ðū gif hē æfre ðē ¹ ær zecwēmdc.	

70 (= 4, 38).

Ære mid oxum ðinum ¹ and offra mid ðinum rēclsc.	3 w (t tt ttt-w)
dýsige bēoþ ² ðū mēn ðū ðc ³ wēnaþ ⁴ ðæt hi ⁵ zōde zecwēmen ⁶ 6 w ^b (Ru, t-me ww)	
ðonne hi ⁵ hiora oxan cwellaþ. ⁷	„ (t-me)

II.

71 (= 1, 33).

Ælce dæge ðū bist on nōuðe, ælce dæge	4 k (ttt-e)
ðū scealt zōde ðines lifes þoncian. ¹	„ (ttt-www)

72 (= 1, 14).

Þgāh ðe mōniz mon hērze ¹ , ne zeléf ² ðū him tō wél,	4 k (tt-www)
ac zepānc ³ ðe self ⁴ , hwæt his sōðes stē.	„ (ttt-e)
læt ðe scōmian ⁵ ðæs hlisan, gif mōnn ðē ⁶ on léoge. ⁷	6 w ^b (Ru, t-www)
fážna ⁸ ðæs, gif ðe mon sōþ on sécge,	„ (ttt-w)
5 and þeah zemét-līce.	„ (t-www)

66: 1 davor for A 2 hit fehlt A 3 on fehlt A 4 seglanne A, sezeligen B
 67: 1 hwylcum fehlt A 68: 1 no A 2 ryhtwisne A, rihtwisen B 3 danach wið alle
 69: 1 ðe æfre alle 70: 1 þinum oxum u. ä. alle 2 biot A, byð αB 3 ða ðe] þa A,
 þe αB 4 wened AB 5 hie A, hy α, heo B 6 cweomon (-an α) zode Aα, zōd zecwemen B
 7 cwellað vor hiora alle 71: 1 þoncian u. ä. nach zode alle 72: 1 herize alle
 2 zelyf A, zelif α 3 zepānc A, þenc α 4 sylf alle 5 sc(e)amian Aα, sceomigen B 6 ðe
 monn u. ä. alle 7 lioge A, liže B 8 fæg(e)ne AB, fážena α

73 (= 3, 7).

*Mæncz*¹ *ā* *đū* *blisse* *wiþ* *ðære*² *unrēto*³: 4 k (ttt-e | www)
forðón *zif* *hira*⁴ *óðer* *biþ* *āht*⁵ *lónge* *būton*⁶ *óþrum*,
ðónne *biþ* *his* *unzemet*, *ínđ* *đū* *meáht*
đý *unéþ*⁷ *onbéran* *ðæs* *ðé* *on* *becýmþ*.⁸

5 *forðón* *hira* *náuðer* *æltæwe* *ne* *mæg* 6 w^b (Ru, um-www)
*béon*⁹ *būton* *óþrum*, *ðon* *má* *ðe* *se* *wæla*¹⁰
mæg *béon*¹¹ *būtan* *drýzum*, *óððe* *wéarm* *būtan*¹² *céaldum*,
óððe *léoht* *būton*¹³ *þéostrum*.

74 (= 3, 19).

Ljórna *monze*¹ *béc* . *and* *zehér*² *moniž* *spéll*, 4 k (h-ww)
wite *þeah* *hwýlcum* *đū* *scýle* *zelyfan*³: 6 w^b (Ru, ttt-e)
féola *writaþ* *men* *unzelaef-līces*.⁴ 4 k (t-me)

75 (= 3, 22).

Ne *mérr* *đū* *nā* *eall*¹ *ðæt* *đū* *hæbbe*, *đý* *læs* 4 k (ttt-www)
ðe *beþearfe*² *tō* *óþres* *mónnes*. ,, (tttt-e)

76 (= 4, 22).

Ne *réc* *đū* *tō* *swiðe* *hū* *siō* *wýrd* 4 k (üm-w | mt-ww)
wánderige: *sé* *ðe* *fullīce* ,, (üt-www)
ðās *wóruđ*¹ *forsihþ* . . . . . ,, (üm-w | —)
ne *ondræt* *hē* *him* *deað*² *nōht* *swiðe*. ,, (üt-www)

77 (= 4, 26).

Ðónne *hit* *æfre* *zeþwærost* *sie*¹, 4 k (ttt-e | t-ww)
ondræđ *ðē* *ðonne* *unzeþwærnyssē*², ,, (tttt-e)
and *ðónne* *hit* *ðē* *frēcnost* *þýnce*, <ðā> *wēn* ,, (ttt-e | t-ww)
ðē *ðonne* *frōfre* *and* *sældā*. ,, (tttt-e)

78 (= 4, 42).

Bio *ā* *zetríowra*¹ *ðónne* *ðē* *mónn* 4 k (tt-e | ww)
tō *zeféfe*², *đý* *læs* *ðe*³ *mæn*⁴ *wénen* ,, (ttt-e)
ðæt *đū* *næbbe* *nāne* *tríode*⁵ *būton* *wiþ* *léusan*. ,, (tt-e | ww)

73: 1 *Mencz* A, *Menz* α, *Mænz* B 2 *þu* αB 3 *unrottnesse* (-*nysse* B) alle 4 *hiera* A, *hyra* α, *heora* B 5 *oht* A, *noht* α 6 *butan* Aα, -en B 7 *unyd* A, *uneade* B, *ead* α 8 *becymed* Aα, *becumđ* B 9 *ne* *mæ(i)g* *bion* (*beon* αB) *æltewe* (*æltæwe* B) alle 10 *þe* *wæt* AB 11 *bion* A 12 *buton* A, -en B 13 *butan* Aα, -e B 74: 1 *manega* A, *manige* B 2 *zehir* A, *zehir* α 3 *zelyfan* *scyle* α, *zefefan* *scule* B 4 *unzelyfedlices* Aα 75: 1 *eall* fehlt A 2 *zeþearfige* A, *zeðearfe* α 76: 1 *world* A, *wurld* B 2 *deað* nach *swiðe* Aα, *he* *deað* *swyðe* B 77: 1 *sio* Aα, *seo* B 2 *unzeþwærnesse* A, -*nisse* α 78: 1 *zetríowre* A, *zetreowre* B, *zetreowra* α 2 *zelyfe* Aα 3 *ðe* fehlt Aα 4 *men(n)* Aα 5 *nane* *tríode* *næbbe* A, *nane* *nabbe* (*nebbe* α) αB

79 (= 4, 43).

Sē ðe him ealneƷ¹ ondrǣt, se bȳþ² swȳlce hē sē³ alneƷ¹ cwēlende.⁴
4 k (um-mw | ūm-ūw | ūh-ww)

III.

80.

Gif ðū ðē wille ðōn mōniƷes bētran¹ 6 w^b (Ru, t-ww)
donne dō ðū ðē ānes wýrsan.

81.

Gif ðū wille¹ ðæt ðē mōnƷe² ðlæcen³, ðonne ðlæce 6 w^b (Ru, ttt-w)
ðū⁴ swīde Ʒeorne. Ʒif ðū ðōnne nylle nānum
ðlæcan, forlǣt ðonne eall ðæt ðū āƷe,
būton wiste and wǣða and tōl tō swylce weorce⁵
5 *swȳlce ðū cūnne, <and> ðlæce ðonne Ʒode*
ānum, and ne wilna⁶ nānes mōnnes ðlæcunƷe.⁷

82.

Gif ðu wilt æt mōnƷum¹ menn hābban ðæt ðē līcaþ², 6 w^b (Ru, ttt-e)
ðū seƷālt him ēac³ Ʒeþōlian ðæt ðē ne līcaþ.
Ʒif ðū wilt æt ānum menn hābban ðæt ðē līcaþ,
ðū seƷālt him oft Ʒeþāfian ðæt ðē ne līcaþ.
5 *ne meah̄t ðū æt nānum menn hābban his Ʒōd,*
būton ðū mæƷe lwīlon⁴ Ʒeþāfian his ýfel⁵,
forðon⁶ nānþinƷ⁷ nis fūllƷōd būton Ʒode ānum. ||

83.

Stýr ðeah ælces ýfeles¹ swā ðū mæƷe swiðost.² 6 w^b (Ru, ttt-ww)
swā ðeah ðæt ðū hit tō wýrsan ne Ʒebringe. 6 w^b (Ru, tt-e)

84.

Ne bȳþ¹ ðæt ýfel tō nōhte Ʒebēt ðē tō wýrsan Ʒebroht bȳþ.² 6 w^b (Ru, um-ww)
Ʒemet ne sēceþ³ nān sēlre. 6 w^b (Ru, ttt-ww)

79: 1 *ealne weƷ* u. *ü. alle* 2 *bið* A 3 *sie* A, *sy* α , *beo* B 4 *cwēllende* alle
80: 1 *beteran* A, *betere* B 81: 1 *wylle* AB 2 *moniƷe* α , *manƷe* B 3 *olæcon* A,
-*an* α , *olæchien* B 4 *danach anum* (-en B) alle 5 *swylcum* A, *swylcum weorcum* α
6 *wilne* AB 7 *olæcunƷa* A 82: 1 *manezum* A, *moniƷum* α (*manezan* mannen B)
2 hiermit bricht α ab 3 *him ēac*] *eac at moneƷum menn* A, *eac æt manezan* B 4 *hwi-*
lum A, -en B 5 *his ýfel Ʒeðafian* u. *ü. AB* 6 *forðamþe* AB 7 *nan þinƷ* A
83: 1 *yfes* A 2 *swiðost mæƷe* A, *swyðest mæƷe* B 84: 1 *bið* A 2 *bið* A, *byð* B
vor to 3 *seð* A (*Ʒemetnyſſe byð edniſſe* B)

85.

Gif ænig monn biþ ðý¹ unweorðra² ðe hine 6 w^b (Ru, um-www) }
monig wís mon forsihþ, ðonne biþ dysig³ món „ (t-www) }
ðý unweorðra ðe hē máre rice hæfþ. „ (tt-www) }

86.

[*On¹ ðlcere éa swā wýrsan fórdas² swā béteran fiscas.³* 3 w (tt-w|um-iw|mh-ww)

87.

Hwæðer¹ sceal cēpinge lófan ðē², ðē se ðe heo sceal sellan³, 4 k (üt-me | tt-iw) }
ðe se ðe heo wile byrgan⁴? „ (üt-me) }

88.

Wá ðære þeode ðe ælþeodigne cynig¹ 4 w (ttt-e)
hæfþ² ungemét-fæstne,
fēohgēorne and ún-mildhéortne!

for ón ðære þeode his gitsung biþ³, 6 w^b (Ru, h-www)
 5 *and his módes gnórnunz on his éarde.]*

89.

Sē ðe ánwaldes wilnaþ ófer his hláford, 6 w^b (Ru, um-ww)
for twám þingum hē his wilnaþ:
óðer twēgra¹ hē wile ðone hláford léczan
under hine . . . . .
 5 *and² sétlian him mid, ðat hē sitte self³ ðe úfor,*
oððe hē wólde ðone hláford hébban
úpp ófer hine sēlfne⁴ and stízan him sēlf³
éfter and éac on hángian. ||

scūfan ðeah ðone hláford sýmle⁵ befóran. 6 w^b (Ru, um-wwww)

90.

[*Ne¹ ácsa² ðū wiccan rædas³ ne réht æt ðeādum ne sēc ðū.⁴* 6 w^b (Ru, t-ww)
sōþlice zod onscúnaþ⁵ swýlce þing! 6 w^b (Ru, um-ww)

91.

Ne ním¹ ðū mēdsceattas², for heo ábléndaþ³ 6 w^b (Ru, m-ww)
wísra mónna gefóncas⁴
and wándaþ⁵ rihtwísra wórd.⁶]

85: 1 a ðe AB 2 unwiordra A, wurdere B 3 davor ælc AB 86: 1 dieser Spruch und die beiden folgenden nur in B 2 wyrse forðes B 3 betere fisces B 87: 1 Hwæðer B 2 þe lofigen B 3 sellan sceal B 4 byzzen wyle B 88: 1 cynig B 2 hæfð nach þe B 3 byð vor his B 89: 1 danach oþþe A (oder for he wyle B) 2 and fehlt A 3 sylf AB 4 sylfne AB 5 simle vor ðone AB 90: 1 dieser Spruch und der folgende nur in B 2 acse B 3 nanre wicce rædes B 4 ne sech þu riht æt ðeaden B 5 ascuned B 91: 1 nym B 2 medsceattes B 3 ablanded B 4 mannu gefancas B 5 wænded B 6 hiermit schließt B

IV.

92.

Ac sánctus Agustínus sǣde swiðe swutol¹ bispell 3 wd (tt-www)
be² ðý gif má monna³ wilnode
ón ānre þéode ðnwáldes⁴ ðonne ān,
ðæt hit wære ðám zelícost
 5 *ðē wē óft secgan hýrdon, ðæt sume wýrmas*
wǣron⁵ ziond eorðan, and éac
sume fiscas út on sǣ, ðē hábbaþ monuz⁶ hǣafdu,
and hábbaþ þeah ān bódiȝ.

93.

Ðonne nellaþ ðā hǣafdu eáll ānes wézes, 3 wd (m-ww)
ac gif heo¹ ānes wezes nellaþ,
ðonne scéal ðæt bódiȝ ðý býsigre béon²:
tihþ héora³ ælc his wézes⁴,
 5 *and liþ ðæt bodiȝ únnyt, búton⁵ ðæt hit*
hàlt ðā hǣafdu, ðæt heora ælc
ne mót oðer frétan. gif hit ðonne zewýrþ
ðæt ðā hǣafdu ðæs⁶ strónge zewéorðað⁷,
and hiora ælc swā swiðe fram oðrum
 10 *tihþ⁸ ðæt ðæt bódiȝ tóbérst,*
ðonne forwýorðað ðā hǣafdu eáll,
and eál ðæt him⁹ ón hónzaph.

94.

And he sǣde ēac ðæt sime wýrmas wǣron¹ and sime 3 wd (tt-www)
fiscas, ðē hǣdon² ān hǣafod,
and móniȝne stéort. ðā stéortas hē sǣde
ðæt húlpon³ eálle ðæs hǣafdes,
 5 *and ðæt heáfod heora gátra. hió hébbaþ upp ðæt heáfod*
and him befóran scúfaþ.

95.

Ðæt heáfod and ðā eagan him wísiaph wég, 3 wd (m-ww)
and hi¹ fédaþ and fériaph, and hie

92: 1 swutol A 2 by A 3 manna A 4 anwaldes A 5 wæren A 6 monuza A
 93: 1 þa heafdu A 2 bion þy bysigre A 3 þara heafda A 4 wezas A 5 bute A
 6 to ðam A 7 zewiorðað A 8 tihð fram oðrum A 9 hiō A 94: 1 wæren A
 2 hæfden A 3 hulpan A 95: 1 hie A

him fólziaþ. swá biþ éac fela² wíhta
 on wórlde³ ðē hǫbbaþ⁴ fela fōta.
 5 ealle ðā fēt hebbað úp ðæt heáfod,
 and ðæt heáfod hāe fereþ and nēreþ.

ac se hrēfn (ðē sime menn hātaþ crāhba)	6 w ^b (Ru, h-me)
ne fērþ gefæ dlīce ⁵ mid hēafidum twām ⁶ ,	
þgāh hē mōnizne fōt hēbbe.	

C. ALTFRIESISCHES.

XX. AUS DEN FRIESISCHEN LANDRECHTEN.

I.

1.

Thit is thet fōrme lōndriucht alra Frisna¹, 6 w^b (Ru, m-www)
 thet alra² mōnna hwēlik³
 án sīna gōde bisitte unberāvad⁴,
 and án sīna éina hávun,
 5 hit ne sē thet ma hini mīth tēle and mid réthe
 and mid riuchta thingathe uwerwinne⁵,
 and hī thēnne thrira riuchta thingatha wérne⁶,
 jeftha thriú liodthing⁷ uversitte,
 thēr him fon thes kininges hálvon ebēden
 10 sē tō hébbande and tō haldānde,
 and hī nāhweder dūa nelle réthe⁸ nī riucht,
 nē déithinges⁹ bídda nī wária.¹⁰
 sà mót hī thā onferd hébba¹¹ thī thēr ér
 útana on sprék,
 15 hit ne sē thet hī¹² biade thera frūwer nēdskininga
 én thēr thī fría Frésa¹³
 fon riuchta ách tō¹⁴ dūānde.¹⁵

2.

Thiu fōrme nēdskining¹ is thēt him sīn bōnnere 6 w^b (Ru, ttt-www)
 nēn thing ekéth nēbbe.

95: 2 feola A 3 wiorlde A 4 hæfd A 5 davor naht A 6 twam heafdum A
 XX. Nach v. RICHTHOFEN, Friesische Rechtsquellen S. 40ff. Zu Grunde gelegt ist,
 soweit erhalten, der Rüstinger Text 1: 1 allera (alra H) frisona 2 allera (alra H)
 3 hwek R 4 unberauad nach hauun 5 urwinne (und so stets ur- für uwer- und fur-)
 6 werne nach thenne 7 danach bi urmode and dolstride (nur R) 8 red R 9 dithinges R
 10 ni waria E, ni wardia H, fehlt RW 11 hebba tha onferd 12 danach thenne R
 13 frisa R, frisa W 14 hach te 15 danach Ther efter dwe hi alsa him syn asyga dome
 and dele to lioda londriuchte R 2: 1 nedskininge

*thiu öther thet him sîn fiand² thene wi
 furstode mid wige and mid wêpne.
 5 thiu thrédde thet him wind and wélker³ withir wúrden
 wére, and hā dīkia⁴ skólde
 with then⁵ sálta sē and with⁶ thet wilde hēf.
 thiu fīārtha⁷ thet hī alsā fan⁸ séchte
 sīāk wére thet hī tō thā thinge
 10 nāwet kīma ne mächte.*

3.

*Thit sint thā fīūwer nēdskīninga thēr hīni
 thī frīa Frēsa¹ skel mīthi biskīrma²,
 and <thī> him thī kinig Kērl selva sētte
 and furjēf alle Frēson.³*

6 w^b (Ru, m-www)

II.

Thit is thet öther londriucht:

4.

*Sā hwēr sā thiu möder hiri kīndes érve
 furkápith jéftha¹ furwíxlath,
 mīth hiri frionda réde,
 ēr thet kīnd sē jéroch²: líkē him the káp,
 5 alsā hit jéroch sé,
 sā hāldetne: líkerem³ [nāut⁴,
 sā fáre hit úppa⁵ sin éin⁶ érve,
 úter⁷ stríde and úter⁷ líuda skélde.*

6 w^b (Ru, (ttt-e))

5.

*Hwā sā thet kīnd befúcht jeftha rávath¹
 úppa² sīne éine érve,
 sā brékt hī ēna mérk witha líude, and thriu
 pūnd wíthene³ frāna,
 5 hit ne sé thet thiu möder <hit>⁴ sēlt⁵ jeftha sētt
 hébbe <jéftha furwíxlad>⁶*

6 w^b (Ru, t-www)

2: 2 danach him wiederholt 3 wetir 4 dika R, ditzia H, disa E (vgl. ags. *dician*)
 5 withir thene 6 withir 7 fiarda 8 fan W, fehlt R 3: 1 frisa R, fresa H²E 2 mīth
 (mithe EH) biskirma skil 3 frison R (fehlt den übrigen) 4: 1 tha R 2 ieroch se
 3 halde hitne. líkere him; danach Lücke in R (bis 10, 3); das Folgende in erster Linie
 nach H² 4 nawet 5 oppa H² 6 sprich ā-in (ähnlich 5, 2) 7 sunder H² 5: 1 birawat
 (rawege E¹) 2 oppa H² 3 so E¹, toienst dine W, apud L, tha H² 4 ea L, dāth erve R^{*}
 (hioet W) 5 seld W, gheselt H² 6 uel permutauerit L, ief wíxlēd W (vorwesselde oft
 vorsettede edder vorkofft hadde R^{*})

thriich thera thriira hãvednãda hwelîk,
 thet hÿu <him>⁷ thes lÿves miithe hÿlpe.⁸

6.

Thiu fôrme nãd istët¹: sa hwér sa thër² en kînd 6 w^b (Ru, ttt-ww)
 efendsen³ and efÿterad wérth,
 nôriher⁴ uwer hëf jefiha sÿther inur bërch,

sã môt thiu môder hire kîndes érve	6 w ^d (Ro, ttt-e)
5 sëtta and sälla and hÿre kînd lÿsa, and <him> thes lÿves hëlpa.	

7.

Thiu ôther nãd istët: gif ther érge jër wérthë	4 k (ttt-m)
and thã hëta hunger ÿr thet lond fãre	

and thet bérn hÿnger wille stërva¹, 6 w^b (Ru, ttt-e)

sã môt thiu môder hire kîndes érve	6 w ^d (Ro, ttt-ww)
5 sëtta and sälla and kãpia him thèrmÿthe kÿ and kórñ anda ãlsã ðene thîng ther hÿÿ him thes lÿves miithe hëlpa.	

8.

Thiu thrédde nãd istët: <sã> hwér sã thet kînd 6 w^b (Ru, t-ww)
 stòknákad jefiha hÿslãds is¹,
 and² thÿu nêilthÿustre³ nácht and thã nêdkalda wínter
 ur tha gérder and⁴ thã tãner hlëth:

9.

Sã fãrther alra mónna hwelîk inna sîn hóf 6 w^b (Ru, ttt-ww)
 and¹ sîn hÿs, and an wáramne gáthem²,
 and thet wílde díar secht hólene³ bãm,
 and <secht> thera bërga hÿl,
 5 aldër hit sîn hÿf òn behãlde:

10.

Sã wénath and skrÿth¹ thet unjêrege bárn, 6 w^b (Ru, tt-e)
 and wépth² sîne nákeda lÿthe,

5: 7 vgl. dem kinde R⁸, ðis kîndes W 8 behulpe H², hÿlp W 6: 1 Theth is
 thiu forme nãd H², Thiu forme istët E¹, Dyo forme nãd is W (vgl. 7, 1. 8, 1) 2 sa—ther]
 so E¹, huusera H² 3 efend se E¹, fÿnsen W, fen H² 4 north 7: 1 sterwa wille
 8: 1 is nach kînd 2 danach thenne 3 neilthiustere E¹, neilthiustera aus thiustera H²
 4 gerder and fehlt, ergänzt nach in ortos et in sepes L 9: 1 danach inna 2 ende an
 waranne (sprich waranna?) gaten W, et in suum calidum thalamum L, edder ahn synen
 warmen pysell R⁸, fehlt H² 3 thene hola (sprich holana?) 10: 1 Sa weniath H², tunc
 uagit et plorat L, So weinet ende skryt W 2 wepth v. RICHTHOFFER] werpth H²; deplangit
 L, beschreyet E⁸, wÿst W

	<i>and s̄n h̄usl̄ase, and s̄inne f̄eder,</i>	6 w' (Ru, tttt-e)
	<i>th̄er him r̄eda skolde with thena n̄eilkald̄a winter³</i>	6 w ^b (Ru, tt-www)
5	<i>and with thena h̄eta h̄unger,</i>	
	<i>thet h̄it⁴ s̄a d̄iap̄e and s̄a d̄imme</i>	6 w ^b (Ru, tttt-e)
	<i>m̄itha f̄iower n̄eilum⁵ under ēke and ērthe</i>	
	<i>is⁶ bisl̄agen and bis̄eten and b̄ith̄acht.</i>	

II.

	<i>H̄ir ūmbe s̄a m̄ot thiū m̄oder hire kindes</i>	6 w ^b (Ru, tttt-m)
	<i>ērve s̄etta and s̄ella,</i>	
	<i>ūmbe thet h̄iū p̄it̄ āgeth¹ and p̄licht</i>	6 w ^b (Ru, tttt-ee)
	<i>als̄a l̄onge] s̄a hit² ūnḡeroch is,</i>	
5	<i>thet hit n̄ahweder fr̄oste ne h̄ungere ne³ n̄ēna</i>	6 w ^b (Ru, tttt-m)
	<i>un̄idēna d̄āthe ne f̄urf̄ari.</i>	

10: 3 *with thene winter calda* H², *ende winter nevil kald* W, *et contra hiemis nivolum frigus* L (diese Worte hinter Z. 5 LW) 4 *hi* fehlt H² 5 *mitha fower neilum* fehlt H², ergänzt nach LW 6 *is* vor *under* 11: 1 *aget pli* (zur Wortstellung vgl. *behielð hadde biwaer* W) 2 *hit* H²W, *thet kind* R 3 *nena* R (der Schluß von hier ab nur in R)

Schlußwort.

Auch während des Druckes des Textbandes hat sich mir noch einiges Neue ergeben. Für die Textkonstitution selbst kommt davon freilich fast nur noch die Beobachtung in Betracht, daß die 'schwebende Betonung' bez. die damit verbundene Umlegung der Tonschritte noch häufiger ist, als es dem anfangs noch weniger geübten Ohr schien. Meist konnten die zur Bezeichnung erforderlichen noch bei der Korrektur eingesetzt werden, aber namentlich in den vorderen Partien der Upplandslagh dürfte dies Zeichen noch öfter nachzutragen sein, ohne daß es gerade nötig wäre, hier jede einzelne Stelle noch besonders aufzuführen. So habe ich nur ein paar markante Einzelheiten in den 'Berichtigungen' verzeichnet.

Weiterer Ausführung bedürfen sodann die Erörterungen von § 160ff. über das Taktwesen. Dabei ist insbesondere darauf zu achten, daß nicht nur die Großtakte wie $9/8$, $3/2$ u. ä. den Taktschlag von der Schulter aus verlangen, sondern auch durchgeführte Taktgruppen, d. h. Bindungen wie $2 \cdot \frac{6}{8}$, $4 \cdot \frac{3}{8}$ u. dgl. Die Taktgruppen $4 \cdot \frac{3}{8}$, $5 \cdot \frac{3}{8}$, $6 \cdot \frac{3}{8}$ und $8 \cdot \frac{3}{8}$ erfordern außerdem besondere Schlagfiguren, die sich ebenso aus dem regulären Vier-, Fünf-, Sechs- und Achteck ableiten wie die Schlagform des einfachen $\frac{3}{8}$ -Taktes aus dem Dreieck. Bedeutsam ist ferner das Mitgehen verschiedener Beugungsstellen des Körpers ('Gelenke') beim Angeben von Takt wie Rhythmus. Ich bezeichne mit k das Mitgehen des 'Kopfgelenkes', mit n , a , r , h das des 'Nacken-, Achsel-, Rücken-, Hüftgelenkes'; das Mitgehen (Heben und Senken) des rechten Knies deute ich durch den Zusatz '+ Knie' an: eine Formel wie ' $4 \cdot \frac{3}{8} snh + Knie$ ' würde also z. B. bedeuten: 'Dreiachteltakt mit Gruppenbildung von je 4 Takten, von der Schulter aus geschlagen unter Mitwirkung von Nacken- und Hüftgelenk sowie Knie'. Genaueres darüber wird später zu bringen sein.

Erweiterungsbedürftig sind ferner noch die im 'Nachwort' S. 260f. gegebenen Bemerkungen über Abstände der markierenden Hände. Die Analyse weiterer Texte hat mir nämlich gezeigt, daß auch *nn* noch nicht das letzte erreichbare Extrem der Nahstellung ist: nicht ganz selten rückt vielmehr zumal die linke Hand bei Diagonalstellung noch hinter die Vorderwand des Brustkorbes zurück, so daß sie also an die Außenseite des Brustkorbes zu stehen kommt. Ich bezeichne diese Stellung als *hnn*, d. h. 'hinter-nah-nah'. Auch *ee* genügt noch nicht als Grenzwert. Zunächst muß noch ein *eee* eingestellt werden, welches angibt, daß sich die beiden arbeitenden Zeichen berühren oder daß doch (bei Diagonalstellung) ihre Innenränder in einer und derselben Linie liegen (also daß sich z. B. die Ovale des Zeichens für 5 und 6 in der Stellung $\circ\circ$ bez. $\circ^{\circ}$ oder $\circ_{\circ}$ befinden). Darüber hinaus geht dann weiter noch ein *üeee*, bei der das eine Zeichen das andere noch etwas überschneidet (Stellung z. B. ξ). Dieser Stellung kann ferner ein *c* = 'central' folgen (Stellung z. B. ξ), und endlich können die beiden arbeitenden Hände bez. die von ihnen getragenen Zeichen sich auch kreuzen. Das letztere deute ich durch $\times$ vor der sonstigen Distanzbezeichnung an. So bedeutet beispielsweise ein $\times\text{üeee}$, daß das Zeichen der rechten Hand teilweise über die Grenze des Zeichens der linken Hand hinaus nach links verschoben ist (wie z. B. das obere $\circ$ bei der Stellung ξ); $\times\text{eee}$ ist dann = $\circ_{\circ}$, $\times\text{ee}$ = $\circ_{\circ}$, u. s. w., je nach dem zunehmenden Abstand der gekreuzten Zeichen voneinander.

25. 5. 1919.
